

CENTRUM PRO ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ
A HODNOCENÍ KRAJINY

KONCEPCE OCHRANY PŘÍRODY PARDUBICKÉHO KRAJE

Aktualizace 2012

ZADAVATEL: PARDUBICKÝ KRAJ
KOMENSKÉHO NÁMĚSTÍ 125, PARDUBICE

PŘEDKLÁDÁ: EKOTOXA, S.R.O.
KOSMÁKOVA 28, BRNO

DOPLNĚNO O PŘIPOMÍNKY PODANÉ VEŘEJNOSTÍ A O PŘIPOMÍNKY PODANÉ
V RÁMCÍ ZJIŠŤOVACÍHO ŘÍZENÍ

ZÁŘÍ 2012

Řešitelský tým:

EKOTOXA, s.r.o

Kosmákova 28, 615 00 Brno Židenice
pracoviště Opava – Otická 37, 746 01 Opava

ING. EVA BRHELOVÁ: telefon 558 900 018, e-mail:eva.brhelova@ekotoxa.cz

ING. EVA BIRGUSOVÁ

ING. TEREZA FRIEDLOVÁ

ING. VLADAN MÁCHA

BC. SOŇA SÝKOROVÁ

PETRA GULDOVÁ

Řešitelský tým děkuje za připomínky a konzultace:

Kolektivu oddělení ochrany přírody Krajského úřadu Pardubického kraje

Kolektivu AOPK ČR, středisko Pardubice

RNDr Bohuslavu Mockovi – Muzeum Hradec Králové

OBSAH

Analytická část

1. Úvod.....	7
2. Cíl koncepce.....	8
3. Charakteristika současného stavu přírodního prostředí	9
3.1. Vymezení zájmového území	9
3.1.1. Stručná územní charakteristika kraje	9
3.1.2. Zákonné zajištění ochrany přírody, mezinárodní smlouvy	13
3.1.2.1 Česká legislativa.....	13
3.1.2.2. Evropská legislativa	19
3.1.2.3. Mezinárodní úmluvy	21
3.1.3. Zhodnocení existujících koncepčních materiálů	25
3.1.4. Zemědělské ekosystémy.....	28
3.1.5. Lesní ekosystémy	34
3.1.6. Vodní ekosystémy	45
3.1.7. Zvláště chráněná území, památné stromy	62
3.1.8. Natura 2000	75
3.1.9. Zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů.....	84
3.1.9.1. Zvláště chráněné druhy rostlin	85
3.1.9.2. Zvláště chráněné druhy živočichů.....	108
3.1.9.3. Záchranná centra pro handicapované živočichy	129
3.1.9.4. Záchranné programy	132
3.1.10. Významné geomorfologické a geologické jevy	135
3.1.11. Vývoj krajiny, současný stav, ochrana krajinného rázu.....	147
3.1.12. Stav krajiny, obecná ochrana přírody a krajiny.....	152
3.1.12.1.Územní systém ekologické stability (ÚSES)	152
3.1.12.2. Přírodní parky.....	160
3.1.12.3. Významný krajinný prvek - VKP.....	166
3.1.12.4. Invazní druhy.....	183
3.2. Ochrana přírody v sektorových politikách kraje	195
3.2.1. Ochrana přírody a zemědělství.....	195
3.2.2. Ochrana přírody a lesnictví	200
3.2.3. Ochrana přírody a územní plánování, stavební činnost	201
3.2.4. Ochrana přírody a doprava	203
3.2.5. Ochrana přírody a těžba surovin	207
3.2.6. Ochrana přírody a turistika, rekreace	209
3.2.7. Ochrana přírody a vodní hospodářství	211
3.3. Dotační programy.....	217
3.4. Ekologická výchova	224
3.5. Problémy ochrany přírody a krajiny v obcích 3.stupně	233
3.6. Systém řízení v oblasti ochrany přírody a krajiny.....	254

Návrhová část

4. Cíle ochrany přírody a krajiny v regionální politice	258
Okruh 1: Zvláště chráněná území.....	259
Okruh 2: Zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů	260
Okruh 3: Lesní ekosystémy.....	261
Okruh 4: Zemědělství.....	262
Okruh 5: Vodní hospodářství	263
Okruh 6: Turistika a rekreace.....	264
Okruh 7: Doprava.....	265
Okruh 8: Ochrana nerostného bohatství.....	266
Okruh 9: Ochrana a biodiverzita krajiny	267
Okruh 10: Natura 2000.....	269
4.1. Specifikace opatření	270
Okruh 1: Zvláště chráněná území.....	270
Okruh 2: Zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů	272
Okruh 3: Lesní ekosystémy.....	274
Okruh 4: Zemědělství.....	278
Okruh 5: Vodní hospodářství	283
Okruh 6: Turistika a rekreace.....	286
Okruh 7: Doprava.....	288
Okruh 8: Ochrana nerostného bohatství.....	289
Okruh 9: Ochrana a biodiverzita krajiny	291
Okruh 10: Natura 2000.....	296
5. Prioritní úkoly a opatření.....	300
5.1. Mapa homogenních oblastí Pardubického kraje	300
5.2. Priority ochrany přírody Pardubického kraje na základě vymezených homogenních oblastí pro vybraná opatření	301
6. Ekonomické vyhodnocení souboru opatření	302
7. Spolupráce při realizaci KOP PK.....	304
7. 1. Spolupráce s ministerstvy.....	304
7. 2. Spolupráce v oblasti veřejné správy.....	307
7. 3. Spolupráce s odbornými institucemi	310
7. 4. Spolupráce s nevládními organizacemi	322
7. 5. Mezinárodní spolupráce	330
8. Management a aktualizace KOP PK	334
9. Závěr.....	336
10. Seznam literatury a internetových zdrojů.....	337
11. Seznam použitých zkratk.....	342
12. Příloha č. 1 - Optimalizace sítě ZCHÚ v Pardubickém kraji	344

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1 Plán snižování emisí pro Pardubický kraj	27
Tabulka č. 2 Základní údaje o půdě	29
Tabulka č. 3 Zemědělská půda dle ORP	30
Tabulka č. 4 Podíl zornění.....	31
Tabulka č. 5 Zemědělská půda – erozní ohrožení (na základě svažitosti)	31
Tabulka č. 7a Ekologické zemědělství.....	33
Tabulka č. 7b Ekologické zemědělství.....	33
Tabulka č. 8 Výměry jednotlivých PLO v Pardubickém kraji	36
Tabulka č. 9 Poškození porostů abiotickými vlivy	37
Tabulka č. 10 Biotičtí škodliví činitelé	38
Tabulka č. 11 Údaje o větrné kalamitě za roky 2007, 2008 dle ORP	38
Tabulka č. 12 Pásma ohrožení imisemi (Pardubický kraj).....	39
Tabulka č. 13 Základní údaje o výměře lesa	39
Tabulka č. 14 Výměra lesní půdy podle obcí s rozšířenou působností	40
Tabulka č. 15 Porostní plochy lesů podle subkategorií k 31. 12. 2005.....	40
Tabulka č. 16 Vlastnictví lesů	41
Tabulka č. 17 Bažantnice a obory	41
Tabulka č. 18 Zastoupení CHKO podle zón	41
Tabulka č. 19 Pásma hygienické ochrany vodních zdrojů	42
Tabulka č. 20 Ochranná pásma zdrojů přírodních léčivých a stolních minerálních vod	42
Tabulka č. 21 Chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV)	42
Tabulka č. 22 Příměstské lesy	43
Tabulka č. 23 Jiné zájmy státu	43
Tabulka č. 24 Vyhlášené přírodní parky	43
Tabulka č. 25 Zastoupení dle dřevin	44
Tabulka č. 26 Největší vodní toky v Pardubickém kraji	46
Tabulka č. 27 Vodní nádrže v Pardubickém kraji vybudované na největších vodních tocích.....	46
Tabulka č. 28 Seznam vodohospodářsky významných toků – Pardubický kraj	46
Tabulka č. 29 Pardubický kraj – Mokřady (mimo CHKO).....	57
Tabulka č. 30 Pardubický kraj – Maloplošná zvláště chráněná území	64
Tabulka č. 31 Pardubický kraj – Památné stromy.....	69
Tabulka č. 32 Evropsky významné lokality Pardubického kraje	78
Tabulka č. 33 Ptačí oblasti Pardubického kraje	80
Tabulka č. 34 Seznam chráněných druhů vyšších rostlin	88
Tabulka č. 35 Seznam chráněných druhů obratlovců	113
Tabulka č. 36 Seznam chráněných druhů bezobratlých živočichů	125
Tabulka č. 37 Přehled NRBC Pardubického kraje	156
Tabulka č. 38 Přehled RBC Pardubického kraje.....	156
Tabulka č. 39 Přírodní parky v Pardubickém kraji	161
Tabulka č. 40 Pardubický kraj - Významné krajinné prvky (mimo CHKO)	166
Tabulka č. 43 CHOPAV v Pardubickém kraji	212
Tabulka č. 44 Protipovodňová opatření – poldry nadmístního významu	215
Tabulka č. 45 Seznam organizací, které v posledních letech žádaly o grant na ekologickou výchovu v Pardubickém kraji.....	230
Tabulka č. 46 Seznam vymezených homogenních oblastí pro vybraná opatření	301
Tabulka č. 47 Ekonomické vyhodnocení souboru opatření KOP PK	303

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek č. 1 Graf Bilance půdy v Pardubickém kraji.....	29
Obrázek č. 2 Hranice přírodních lesních oblastí v Pardubickém kraji.....	36
Obrázek č. 3 Předpokládané oblasti možného vzniku kůrovcové kalamity.....	39
Obrázek č. 4 Půdní typy	195
Obrázek č. 5 Mapa 15 obcí s rozšířenou působností ORP v Pardubickém kraji.....	233

1. Úvod

Koncepce ochrany přírody Pardubického kraje (KOP PK) je základním strategickým dokumentem k podpoře ochrany přírodních hodnot na daném území v letech 2004 - 2014.

Zadavatelem je Krajský úřad Pardubického kraje, odbor životního prostředí a zemědělství.

Koncepce vychází ze Zadávací dokumentace na základě Státního programu ochrany přírody a krajiny ČR, přijatého usnesením vlády ČR č. 415 z roku 1998. Dále pak ze zákona č. 132/2000 Sb., který upravuje činnost a kompetence krajů v České republice. Ten ukládá orgánům kraje v samostatné působnosti zpracovávat ve spolupráci s ministerstvem životního prostředí prognózy a koncepce strategie ochrany přírody ve své územní působnosti, s výjimkou území národních parků a chráněných krajinných oblastí.

KOP PK plošně zpracovává území celého Pardubického kraje mimo území chráněných krajinných oblastí.

Koncepce byla zpracována na zadání Pardubického kraje užším týmem. Zpracovatelem je firma EKOTOXA s.r.o. Brno, spoluřešitelé AOPK ČR – středisko Pardubice a UHÚL Hradec Králové. Kromě vlastního zpracovatele a spoluřešitelů se na ní podílela řada odborníků spolu s krajskými úředníky na pravidelných řídicích výborech, krom toho byla v konceptu připomínkována ještě dalšími odborníky a veřejností mimo tyto řídicí výbory. Jsou zde zapracovány a zohledňovány existující koncepční materiály pro Pardubický kraj.

Realizace koncepce

Návrh koncepce vznikl v období úvodního roku transformace veřejné správy spojené s fungováním územních krajských samospráv. Práce na koncepci byly zahájeny v říjnu 2002, ukončeny v květnu 2004 předáním díla krajskému úřadu. Koncepce byla schválena Zastupitelstvem Pardubického kraje dne 14. 9. 2004.

Dílo je k dispozici na veřejných internetových stránkách Pardubického kraje v sekci krajský úřad - odbor životního prostředí a zemědělství (<http://www.pardubickykraj.cz/odbor-zivotniho-prostredi-a-zemedelstvi>). Dokument je neustále otevřen dalším námětům a připomínkám oddělení ochrany přírody. Dokument je neustále otevřen dalším námětům a připomínkám.

Na základě připomínek a velkých změn proběhla **v roce 2009 první aktualizace KOP PK.** Větší změny byly zaznamenány v kapitole Natura 2000, byly aktualizovány tabulky a texty v analytické i návrhové části včetně ekonomického vyhodnocení souboru opatření. Byla také vypracována příloha č. 1 – Optimalizace sítě ZCHÚ v Pardubickém kraji.

Analytická část koncepce je věnována analýze zájmového území z hlediska stavu přírodního prostředí.

Obsahem je stručná územní charakteristika Pardubického kraje; popis zemědělského, lesního a vodního ekosystému, seznamy maloplošných zvláště chráněných území (MZCHÚ), památných stromů, zvláště chráněných rostlin a živočichů a jejich přirozená stanoviště; vybraná naleziště nerostů, geomorfologické a geologické jevy.

Další kapitoly se věnují Natuře 2000, stavu krajiny, obecné ochraně přírody a krajiny – územní systém ekologické stability (ÚSES), přírodní parky, významné krajinné prvky (VKP), invazní druhy.

Část ochrana přírody v sektorových politikách kraje je zaměřena do oblastí zemědělství, lesnictví, územní plánování a stavební činnosti, těžba surovin, doprava, turistika a rekreace, vodní hospodářství. Součástí je také výčet a popis krajinotvorných programů MŽP.

Celá analytická část je zakončena kapitolami věnujícími se ekologické výchově, problémům ochrany přírody a krajiny v obcích s rozšířenou působností (ORP) Pardubického kraje a systému řízení v oblasti ochrany přírody a krajiny.

Nosnou částí koncepce je především **Návrhová část** – cíle a úkoly v ochraně přírody. Hlavním cílem bylo vytvořit koncepční rámec ochrany přírody a krajiny Pardubického kraje s využitím co nejaktuálnějších informačních zdrojů, které byly k dispozici. Koncepce nezachází do podrobností, ale naznačuje směry a cíle ochrany přírodního bohatství jak v chráněných územích (mimo CHKO), tak ve volné krajině.

Návrhová část obsahuje cíle a opatření KOP PK celkem v 10 okruzích:

- Zvláště chráněná území
- Zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů
- Lesní ekosystémy
- Zemědělství
- Vodní hospodářství
- Turistika a rekreace
- Doprava
- Ochrana nerostného bohatství
- Ochrana a biodiverzita krajiny
- Natura 2000

V rámci opatření, navrhovaných k naplňování jednotlivých stanovených cílů, jsou uvedeny nástroje k realizaci, možné zdroje financování a rámcově termín realizace. Připojeny jsou také 2 varianty ekonomického vyhodnocení souboru opatření na realizaci koncepce (tabulky). Budou naplňovány konkrétní projekty, závisující na finančním krytí z krajského úřadu, národních zdrojů i dotačních titulů Evropské Unie.

2. Cíl koncepce

Cílem koncepce je stanovit systém pravidel a opatření pro ochranu přírody a vytváření ekologicky stabilní krajiny, při zachování biologické rozmanitosti a trvale udržitelného rozvoje Pardubického kraje.

Koncepce je určena pro:

- orgány státní a veřejné správy
- orgány samosprávy
- odbornou veřejnost
- ekologickou výchovu

Výstupem zpracované koncepce jsou také projekty v geografickém informačním systému ArcGIS 8 a ArcExplorer 2, obsahující vytříbená a zpracovaná data z analytické části a aplikaci doporučených opatření. Jedná se o koncepční materiály s přesností mapových podkladů 1:50 000 (1:25 000). Na této úrovni je postavena analytická a návrhová část, která předpokládá další doplňování digitálních dat a aktualizace informací.

ANALYTICKÁ ČÁST

3. Charakteristika současného stavu přírodního prostředí

3.1. Vymezení zájmového území

3.1.1. STRUČNÁ ÚZEMNÍ CHARAKTERISTIKA KRAJE

Zdroj: Program rozvoje Pardubického kraje, ZÚRPardubického kraje

Pardubický kraj leží ve východní části Čech, s centrem 120 km východně od hlavního města Prahy a spolu s krajem Královéhradeckým a Libereckým tvoří v rámci strategie České republiky tzv. NUTS 2 – Severovýchod. Polohu kraje dále definují sousedící kraje – Středočeský, Královéhradecký, Olomoucký, Jihomoravský a kraj Vysočina. Území kraje se rozkládá na východě České kotliny. Část severovýchodní hranice kraje je zároveň i státní česko-polskou hranicí, východ je ohraničen jižní částí Orlických hor, horským masívem Králického Sněžníku a nejzápadnějšími svahy Hrubého Jeseníku, jih a jihovýchod je lemován vrchovinnými oblastmi Žďárských vrchů a Železných hor, střed a západ kraje je tvořen řekou Labe a Polabskou nížinou.

Svou rozlohou 4 519 km² (5,73 % plochy ČR) je Pardubický kraj čtvrtým nejmenším krajem ČR (bez hlavního města Prahy). Z celkové výměry kraje připadá 60,4 % na zemědělskou půdu, lesní pozemky pokrývají 29,5 % kraje. Sídlní strukturu kraje tvoří 452 obcí, z toho 15 obcí s rozšířenou působností a 26 obcí s pověřeným obecním úřadem. Z celkového počtu obcí je 32 měst. Sídlním městem kraje je statutární město Pardubice.

Nejvyšším bodem kraje je Králický Sněžník (1424 m.n.m.), třetí nejvyšší pohoří České republiky. Celá oblast Králického Sněžníku se zbytky původní vegetace a vrchovištním rašeliništěm byla vyhlášena národní přírodní rezervací a vymezena jako evropsky významná lokalita. Nejnížší bod kraje se nachází na řece Labe u Kojic při západní hranici kraje (200 m.n.m.). Podstatná část kraje leží v povodí horního toku Labe, východní části patří k povodí řeky Moravy. Ke třem největším vodním plochám kraje patří Sečská přehrada (na Chrudimce), dále Bohdanečský rybník (na Opatovickém kanále) a Pastviny (na Divoké Orlici).

Členitost reliéfu kraje s sebou přináší atraktivní podmínky pro rozvoj turistiky a cestovního ruchu. Na území Pardubického kraje se nachází řada nadregionálně významných kulturních hodnot - kulturních památek, případně celých areálů. Mezi celosvětově významné památky UNESCO byl zařazen v roce 1999 areál zámku v Litomyšli (okres Svitavy). Za národní kulturní památky (NKP) bylo prohlášeno celkem 6 kulturních památek.

Pardubický kraj má i značný celostátní hospodářský význam, který je zdůrazněn průtahem trati evropského železničního rychlostního koridoru s důležitými křižovatkami Pardubice a Česká Třebová, a také splavností horního toku Labe. Významnými energetickými zdroji jsou elektrárny Chvaletice a Opatovice. Celý region lze charakterizovat jako průmyslově – zemědělský. K vysoce produktivním zemědělským oblastem patří Polabská nížina, která se rozkládá na téměř polovině území kraje. Nejúrodnější část Polabské nížiny zahrnuje Pardubicko, převážná část oblasti je součástí východolabské části České křídové tabule, která se dělí na pánve a tabule modelované především vodními toky. Hospodářský význam kraje dotvářejí také průmyslové podniky zaměřené především na průmysl chemický, textilní, elektrotechnický, dřevozpracující, strojírenský, energetiku a stavebnictví.

Hlavní klimatické údaje

Řešené území leží v území od teplé klimatické oblasti (A), mírně suché podoblasti, okrsku teplého, mírně suchého s mírnou zimou (A3) - lednová teplota nad -3°C , přes mírně teplou oblast (B), mírně suchou podoblast, okrsek mírně teplý, mírně suchý, převážně s mírnou zimou (B2) - lednová teplota nad -3°C , ojediněle -4°C , mírně vlhkou podoblast s okrskem mírně teplým, mírně vlhkým, s mírnou zimou, pahorkatinovým (B3) - lednová teplota nad -3°C , s výškou do 500 m n. m. a okrskem mírně teplým, mírně vlhkým, vrchovinovým (B5) - s výškou nad 500 m n. m., dále mírně teplou oblast (B), vlhkou podoblast, okrsek mírně teplý, vlhký, vrchovinový (B8) - s výškou nad 500 m n. m. a okrsek mírně teplý, velmi vlhký, vrchovinový (B10) - s výškou nad 500 m n. m. až po chladnou klimatickou oblast (C), okrsek mírně chladný (C1) - teplota července 12 - 15°C resp. 16°C .

Stav životního prostředí

Pardubický kraj se vyznačuje rozmanitostí přírodních podmínek, osídlení, průmyslové a zemědělské výroby a proto je rozdílná i kvalita životního prostředí. Mezi nejméně postižená území antropogenní činností patří oblast podhůří a vrchovin (bez větších sídel) ve střední a severní části okresu Ústí nad Orlicí, v jižní části okresu Svitavy a jižní části okresu Chrudim.

Lesní ekosystémy poškozené abiotickými i biotickými činiteli jsou typické pro hřebenové partie Orlických hor v okrese Ústí nad Orlicí, kde se jen velmi pomalu daří zakládat stabilnější porosty odolné proti nepříznivým povětrnostním a klimatickým podmínkám a škůdcům.

Mezi poškozené životní prostředí lze řadit i zemědělsky intenzivně obhospodařovaná území na velkých plochách, kde je narušen přirozený prvek biodiverzity, protierozní ochrany a dochází k plošnému znečišťování vody dusičnany a fosforečnany (i po snížení dávek hnojení se ještě řadu let uvolňují zásoby vázané v půdě). Zejména se jedná o okres Pardubice, Chrudim (kromě jižní části), západní část okresu Ústí nad Orlicí a severní a střední část okresu Svitavy.

Nejintenzivněji je poškozené životní prostředí v územích s koncentrovaným průmyslem, osídlením a dopravními uzly. V Pardubickém kraji lze vyčlenit jednu oblast, která se tímto druhem poškození výrazně liší od ostatního území, a to aglomeraci Pardubice. Její další průmyslový rozvoj je předurčen plánovaným splavněním Labe, vybudováním logistického centra nebo rozšířením provozu letiště. V relativní blízkosti Pardubic se nacházejí navíc dvě významné tepelné elektrárny – Opatovice a Chvaletice a dále město Chrudim, které se stále více propojuje s Pardubicemi. Stupeň poškození životního prostředí zejména chemickým průmyslem a energetikou má rozměry nejvýznamnějších problémů životního prostředí v rámci republiky (např. areál firmy Paramo, včetně detašovaných skládek, úložiště elektrárenského popílku u obou elektráren, apod.). Další významnou sídelní a průmyslovou oblastí, kterou díky napojení na železniční koridor čeká další průmyslový a urbanistický rozvoj, je Česká Třebová – Ústí nad Orlicí. Jako poslední kategorii lze zmínit všechna větší města či menší průmyslová města kraje, která vždy představují zóny s lokálně znečištěným ovzduším (zejména NO_x , ozón a poléťavý prach).

Pardubický kraj je v produkci odpadů podprůměrným krajem, nadprůměrným původcem je pouze u odpadů z energetiky. Celková kapacita dostupných skládek je dostatečná, a to i vzhledem k současnému nevhodnému způsobu odstraňování odpadů. Pro energetické využití směsného komunálního odpadu Pardubický kraj podporuje realizaci zařízení EVO (spalovny) v prostoru Elektrárny Opatovice.

V kraji se nachází cca 10 velkých starých průmyslových zátěží a cca 20 starých skládek s vysokou mírou rizikovosti. Staré zátěže představují velké nebezpečí pro všechny složky životního prostředí. Tyto zátěže bude s největší pravděpodobností potřeba vytěžít a převést na řízené skládky nebo jinak zneškodnit, protože rizika jejich nebezpečnosti spočívají především v jejich nevhodném umístění na propustném podloží v blízkosti vodotečí, apod.

Chráněná území Pardubického kraje

V Pardubickém kraji jsou zastoupeny všechny kategorie zvláště chráněných území přírody s výjimkou národního parku.

Na území kraje se nachází mnoho krajinářsky hodnotných chráněných území a přírodních parků. Mezi nejvýznamnější patří velkoplošná chráněná území, která se nacházejí při jihozápadní a severovýchodní hranici Pardubického kraje – chráněné krajinné oblasti Železné hory, Žďárské vrchy a Orlické hory.

Zvláštní ochrana přírody a krajiny

Velkoplošná zvláště chráněná území Pardubického kraje

3 chráněné krajinné oblasti (CHKO):

CHKO Železné hory

CHKO Žďárské vrchy

CHKO Orlické hory

Maloplošná zvláště chráněná území Pardubického kraje

Na území Pardubického kraje se v roce 2012 nachází celkem 98 maloplošných zvláště chráněných území (MZCHÚ). Seznam a popis maloplošných zvláště chráněných území (mimo CHKO) je přehledně uveden v kapitole 3.1.7.

3 národní přírodní rezervace (NPR):

NPR Lichnice – Kaňkovy hory

NPR Bohdanečský rybník

NPR Králický Sněžník

1 národní přírodní památka (NPP):

NPP Semínský přesyp

Přírodní rezervace (PR) v počtu 39

Přírodní památky (PP) v počtu 55

Památné stromy včetně seznamu vyhlášených památných stromů jsou uvedeny v tabulce č.31 kapitoly 3.1.7.

Evropsky významné lokality (kurzivou jsou uvedené EVL, které nejsou v působnosti KÚ)

Na řešeném území se v současnosti nachází 50 EVL: Anenské údolí, Běstvína, Bohdalov, Běstvína – krypta, Bohdanečský rybník a rybník Matka, Borová u Poličky, Bouda u Těchonína, Boušovka, Brandýs, Buky u Vysokého Chvojna, Černý Nadýmač, Dolní Chrudimka, Hemže - Mýtkov, Heřmanův Městec, Hluboký rybník, Hřebečovský hřbet, Hubský – Strádovka, Choltická obora, Chrudimka, Jeskyně Bětník, Jeskyně u Horního Újezda, Králický Sněžník, Krkanka - Strádovské peklo, Kunětická hora, Lanškrounské rybníky, Lichnice – Kaňkovy hory, Litice, Malá Straka, Mazurovy chalupy, Michnovka – Pravy, Moravská Sázava, Orlice a Labe, Pardubice, Pařížov, Podolská a Páterova jeskyně, Psí kuchyně, Ratajské rybníky, Rybník Moře, Rychnovský vrch, Semínský přesyp, Slavická obora, Střemošická stráž, Tichá Orlice, U Banínského viaduktu, U Pohránovského rybníka, Údolí Chrudimky, Uhersko, Vadětín – Lanšperk, Vranová Lhota, Žernov.

Ptačí oblasti (kurzivou jsou uvedené PO, které nejsou v působnosti KÚ)

Bohdanečský rybník

Komárov

Králický Sněžník

Obecná ochrana přírody a krajiny

(viz. kapitola 3.1.12. v této koncepci)

Významné krajinné prvky v Pardubickém kraji

(registrované) jsou popsány v kapitole 3.1.12.3.

Územní systémy ekologické stability – ÚSES

Na území kraje leží 6 biocenter ÚSES nadregionálního významu (NBC) a 151 biocenter regionálního významu (RBC). Tyto jsou propojeny navzájem biokoridory (BK) nadregionálního a regionálního významu. Blíže v kapitole 3.1.12.1.

Přírodní parky (blíže v kapitole 3.1.12.2.)

Údolí Krounky a Novohradky

Doubrava

Heřmanův Městec

Bohdalov – Hartinkov

Údolí Křetínky

Lanškrounské rybníky

Jeřáb

Suchý vrch – Buková hora

Králický Sněžník

Orlice, cca 200 km délky - zasahuje do okresů Hradec Králové a Rychnov nad Kněžnou

3.1.2. ZÁKONNÉ ZAJIŠTĚNÍ OCHRANY PŘÍRODY, MEZINÁRODNÍ SMLOUVY

3.1.2.1 ČESKÁ LEGISLATIVA

Základní předpisy zastřešující ochranu přírody v ČR

Zákon č. 114/1992 Sb.,

o ochraně přírody a krajiny, v platném znění (úplné znění zákon č. 460/2004 Sb. a následné novelizace)

Účelem zákona je za účasti příslušných krajů, obcí, vlastníků a správců pozemků přispět k udržení a obnově přírodní rovnováhy v krajině, k ochraně rozmanitostí forem života, přírodních hodnot a krás, k šetrnému hospodaření s přírodními zdroji a vytvořit v souladu s právem Evropských společenství v České republice soustavu Natura 2000. Přitom je nutno zohlednit hospodářské, sociální a kulturní potřeby obyvatel a regionální a místní poměry.

Zákon vymezuje základní pojmy v ochraně přírody a krajiny a dále:

- stanovuje zásady obecné ochrany rostlin a živočichů, krajinných prvků, dřevin, jeskyň, paleontologických prvků a krajinného rázu
- vymezuje kategorie zvláště chráněných území
- ustanovuje postup při vytváření soustavy Natura 2000 a její ochranu
- stanoví péči o památné stromy, zvláště chráněné druhy rostlin, živočichy a nerosty
- vytyčuje některá omezení vlastnických práv, finanční příspěvky při ochraně přírody, přístup do krajiny, účast veřejnosti a právo na informace v ochraně přírody
- identifikuje orgány ochrany přírody a stanovuje jejich kompetence
- určuje odpovědnosti na úseku ochrany přírody

Vyhláška č. 395/1992 Sb.,

kteřou se provádějí některá ustanovení zákona č.114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění

Tato obsahuje konkrétní pravidla a postupy pro:

- kategorizaci zvláště chráněných území
 - ochranu významných krajinných prvků
 - ochranu dřevin a jejich kácení
 - vyměření poplatku za jízdu motorovými vozidly v národních parcích
 - náležitosti plánu péče o ZCHÚ
 - vyhlásování ZCHÚ
 - vedení ústředního seznamu ochrany přírody
 - označení zvláště chráněných území a památných stromů
 - ochranu zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů
 - převod práva hospodaření
 - biologické hodnocení
 - poskytování příspěvku a náležitosti dohody
 - organizace, úkoly a předpoklady pro výkon stráže přírody a označení pracovníků ochrany přírody
 - vymezení a ohodnocení územního systému ekologické stability (ÚSES).
- obsahuje seznam a stupeň ohrožení zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů

Zákon č. 100/2004 Sb.

o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů (zákon o obchodování s ohroženými druhy).

Stanovuje podmínky pro vývoz a dovoz ohrožených druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a nařizuje některá další opatření sloužící k zajištění ochrany a evidence těchto druhů na území České republiky

Vztahuje se na druhy, které

- a) jsou přímo ohroženy vyhubením
- b) je nutno chránit usměrňováním dovozu a vývozu, aby nedošlo k jejich ohrožení vyhubením, nebo za účelem ochrany jiných ohrožených druhů
- c) jsou chráněny na návrh státu, jenž je členem mezinárodní úmluvy a upravuje zacházení s nimi

Vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 210/2010 Sb.,

kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů (zákon o obchodování s ohroženými druhy).

Tato kromě způsobů a náležitostí celkové administrace nakládání s ohroženými druhy definuje vědecký orgán posuzující adekvátnost vývozu a dovozu druhů.

Dále uvádí:

- a) Seznamy ohrožených druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin
- b) Seznam druhů chráněných mezinárodní úmluvou na něž se vztahuje působnost zákona
- c) Seznam dalších druhů, u nichž se na živé exempláře nevztahuje registrační povinnost
- d) Seznam druhů, u nichž se na mrtvé exempláře vztahuje registrační povinnost
- e) Stanovuje druhy podléhající povinnosti označení a stanoví způsob značení

Zákon č. 115/2000 Sb.,

o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy

Stanovuje podmínky, rozsah a způsob, jakým stát hradí škody zapříčiněné následujícími zvláště chráněnými živočichy:

- a) bobr evropský (*Castor fiber* L.)
- b) vydra říční (*Lutra lutra* L.)
- c) kormorán velký (*Phalacrocorax carbo* L.)
- d) los evropský (*Alces alces* L.)
- e) medvěd hnědý (*Ursus arctos* L.)
- f) rys ostrovid (*Lynx lynx* L.)
- g) vlk obecný (*Canis lupus* L.)

Vyhláška Ministerstva životního prostředí č.360/2000 Sb.,

o stanovení způsobu výpočtu výše náhrady škody způsobené vybranými zvláště chráněnými živočichy na vymezených domestikovaných zvířatech, psech sloužících k jejich hlídání, rybách, včelstvech, včelařském zařízení, nesklizených polních plodinách a na lesních porostech

Zákon č. 162/2003 Sb.

o podmínkách provozování zoologických zahrad a o změně některých zákonů (zákon o zoologických zahradách)

Nařízení vlády č. 17/2004 Sb.,

o pravidlech pro poskytování dotací provozovatelům zoologických zahrad

Vyhláška č. 166/2005 Sb.,

kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, v souvislosti s vytvářením soustavy NATURA 2000

Vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 468/2004 Sb.,

o autorizovaných osobách podle zákona o ochraně přírody a krajiny

Vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 667/2004 Sb.,

kterou se stanoví obsah a rozsah dokumentace jeskyní

Vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 64/2011 Sb.

o plánech péče, podkladech k vyhlášení, evidenci a označování chráněných území

Nařízení vlády č. 51/2005 Sb.,

kterým se stanoví druhy a počet ptáků, pro které se vymezují ptačí oblasti

Nařízení vlády č. 132/2005 Sb.,

kterým se stanoví národní seznam evropsky významných lokalit

Nařízení vlády č. 608/2004 Sb.,

kterým se vymezuje Ptačí oblast Bohdanečský rybník

Nařízení vlády č. 679/2004 Sb.,

kterým se vymezuje Ptačí oblast Komárov

Nařízení vlády č. 685/2004 Sb.,

kterým se vymezuje Ptačí oblast Králický Sněžník

Další předpisy související s ochranou přírody v ČR

(proveden výběr předpisů vztahující se k problematice ochrany přírody)

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ OBECNĚ:

Zákony:

- **Zákon č. 282/1991 Sb.,** o české inspekci životního prostředí, v platném znění
- **Zákon č. 388/1991 Sb.,** o Státním fondu životního prostředí, v platném znění
- **Zákon č. 17/1992 Sb.,** o životním prostředí, v platném znění
- **Zákon č. 123/1998 Sb.,** o právu na informace o životním prostředí, ve znění zákona č.6/2005 Sb., v platném znění
- **Zákon č. 106/2006 Sb.,** úplné znění zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, jak vyplývá z pozdějších změn
- **Zákon č. 76/2002 Sb.,** o integrované prevenci a o omezování znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně některých zákonů (zákon o integrované prevenci), v platném znění
- **Zákon č. 100/2001 Sb.,** o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), v platném znění
- **Zákon č. 500/2004 Sb.,** správní řád, v platném znění

PŮDA A ZEMĚDĚLSTVÍ:

Zákony:

- **Zákon č. 334/1992 Sb.**, o ochraně zemědělského půdního fondu, v platném znění
- **Zákon č. 308/2000 Sb.**, kterým se mění zákon č. 156/1998 Sb., o hnojivech, pomocných půdních látkách, pomocných rostlinných přípravcích a substrátech a o agrochemickém zkoušení zemědělských půd (zákon o hnojivech), a zákon č. 569/1991 Sb., o Pozemkovém fondu České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- **Zákon č. 242/2000 Sb.**, o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů
- **Zákon č. 139/2002 Sb.**, o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech a o změně zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů
- **Zákon č. 219/2003 Sb.**, o uvádění do oběhu osiva a sadby pěstovaných rostlin a o změně některých zákonů (zákon o oběhu osiva a sadby)
- **Zákon č. 77/2004 Sb.**, kterým se mění zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů
- **Zákon č. 326/2004 Sb.**, o rostlinolékařské péči a změně některých souvisejících zákonů, v platném znění
- **Zákon č. 99/2004 Sb.**, o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské stráž, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství)

Vyhlášky:

- **Vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 13/1994 Sb.**, kterou se upravují některé podrobnosti ochrany zemědělského půdního fondu
- **Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 90/2002 Sb.**, kterou se stanoví opatření k zabezpečení ochrany včel, zvířat a ryb při používání přípravků na ochranu rostlin
- **Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 263/2003 Sb.**, kterou se mění vyhláška č. 53/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů
- **Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 355/2003 Sb.**, kterou se mění vyhláška č. 89/2002 Sb., o ochraně proti zavlečení škodlivých organismů při dovozu, průvozu a vývozu rostlin, rostlinných produktů a jiných předmětů a proti jejich rozšiřování na území České republiky a o soustavné rostlinolékařské kontrole
- **Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 147/2004 Sb.**, kterou se stanoví podrobnosti o množitelských porostech a rozmnožovacím materiálu chmele, révy, ovocných a okrasných druhů a jeho uvádění do oběhu
- **Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 174/2004 Sb.**, kterou se mění vyhláška č. 53/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění vyhlášky č. 263/2003 Sb.
- **Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 175/2004 Sb.**, kterou se stanoví podrobnosti o uvádění do oběhu osiva a sadby pěstovaných rostlin
- **Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 195/2004 Sb.**, kterou se mění vyhláška č. 89/2002 Sb., o ochraně proti zavlečení škodlivých organismů při dovozu, průvozu a vývozu rostlin, rostlinných produktů a jiných předmětů a proti jejich rozšiřování na území České republiky a o soustavné rostlinolékařské kontrole, ve znění pozdějších předpisů
- **Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 197/2004 Sb.**, k provedení zákona č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské stráž, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství)

Nařízení:

- **Nařízení vlády č. 103/2003 Sb.**, o stanovení zranitelných oblastí a o používání a skladování hnojiv a statkových hnojiv, střídání plodin a provádění protierozních opatření v těchto oblastech
- **Nařízení vlády č. 241/2004 Sb.**, o podmínkách provádění pomoci méně příznivým oblastem a oblastem s ekologickými omezeními, v platném znění
- **Nařízení vlády č. 242/2004 Sb.**, o podmínkách provádění opatření na podporu rozvoje mimoprodukčních funkcí zemědělství spočívajících v ochraně složek životního prostředí (o provádění agroenvironmentálních opatření), v platném znění
- **Nařízení vlády č. 308/2004 Sb.**, o stanovení některých podmínek pro poskytování dotací na zalesňování zemědělské půdy a na založení porostů rychlerostoucích dřevin na zemědělské půdě určených pro energetické využití, v platném znění

LESY:

Zákony:

- **Zákon č. 289/1995 Sb.**, o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), v platném znění
- **Zákon č. 149/2003 Sb.**, o uvádění do oběhu reprodukčního materiálu lesních dřevin lesnický významných druhů a umělých kříženců, určeného k obnově lesa a zalesňování, a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o obchodu s reprodukčním materiálem lesních dřevin), v platném znění

Vyhlášky:

- **Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 83/1996 Sb.**, o zpracování oblastních plánů rozvoje lesů a o vymezení hospodářských souborů
- **Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 84/1996 Sb.**, o lesním hospodářském plánování
- **Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 55/1999 Sb.**, o způsobu výpočtu výše újmy nebo škody způsobené na lesích
- **Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 236/2000 Sb.**, kterou se mění vyhláška Ministerstva zemědělství č. 101/1996 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o opatřeních k ochraně lesa a vzor služebního odznaku a vzor průkazu lesní stráže
- **Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 29/2004 Sb.**, kterou se provádí zákon č. 149/2003 Sb., o obchodu s reprodukčním materiálem lesních dřevin
- **Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 139/2004 Sb.**, kterou se stanoví podrobnosti o přenosu semen a sazenic lesních dřevin, o evidenci o původu reprodukčního materiálu a podrobnosti o obnově lesních porostů a o zalesňování pozemků prohlášených za pozemky určené k plnění funkcí lesa

MYSLIVOST:

Zákony:

- **Zákon č. 449/2001 Sb.**, o myslivosti, ve znění zákona č. 320/2002 Sb., a zákona č. 59/2003 Sb.

Vyhlášky:

- **Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 480/2002 Sb.**, kterou se mění vyhláška č. 245/2002 Sb., o době lovu jednotlivých druhů zvěře a o bližších podmínkách provádění lovu
- **Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 491/2002 Sb.**, o způsobu stanovení minimálních a normovaných stavů zvěře a o zařazování honiteb nebo jejich částí do jakostních tříd

- **Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 350/2003 Sb.**, kterou se mění vyhláška č. 244/2002 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti
- **Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 7/2004 Sb.**, o posouzení podmínek pro bažantnice a o postupu, jakým bude vymezena část honitby jako bažantnice

VODA:

Zákony:

- **Zákon č. 254/2001 Sb.**, o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), v platném znění
- **Zákon č. 274/2001 Sb.**, o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích), v platném znění

Vyhlášky:

- **Vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 137/1999 Sb.**, kterou se stanoví seznam vodárenských nádrží a zásady pro stanovení a změny ochranných pásem vodních zdrojů
- **Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 470/2001 Sb.**, kterou se stanoví seznam významných vodních toků a způsob provádění činností souvisejících se správou vodních toků
- **Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 431/2001 Sb.**, o obsahu vodní bilance, způsobu jejího sestavení a o údajích pro vodní bilanci
- **Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 432/2001 Sb.**, o dokladech žádosti o rozhodnutí nebo vyjádření a o náležitostech povolení, souhlasů a vyjádření vodoprávního úřadu
- **Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 20/2002 Sb.**, o způsobu a četnosti měření množství a jakosti vody
- **Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 195/2002 Sb.**, o náležitostech manipulačních řádů a provozních řádů vodních děl
- **Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 225/2002 Sb.**, o podrobném vymezení staveb k vodohospodářským melioracím pozemků a jejich částí a způsobu a rozsahu péče o ně
- **Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 292/2002 Sb.**, o oblastech povodí
- **Vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 236/2002 Sb.**, o způsobu a rozsahu zpracovávání návrhu a stanovování záplavových území
- **Vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 292/2002 Sb.**, o poplatcích za vypouštění odpadních vod do vod povrchových
- **Vyhláška č. 7/2003 Sb.**, o vodoprávní evidenci
- **Vyhláška č. 139/2003 Sb.**, o evidenci stavu povrchových a podzemních vod a způsobu ukládání údajů do informačního systému veřejné správy
- **Vyhláška č. 140/2003 Sb.**, o plánování v oblasti vod
- **Vyhláška č. 159/2003 Sb.**, kterou se stanoví povrchové vody využívané ke koupání osob

ÚZEMNÍ PLÁNOVÁNÍ:

Zákony:

- **Zákon č. 183/2006 Sb.**, o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon)
- **Zákon č. 360/1992 Sb.**, o výkonu povolání autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, v platném znění
- **Zákon č. 437/2004 Sb.**, kterým se mění zákon č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci a o omezování znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně některých zákonů (zákon o integrované prevenci), ve znění zákona č. 521/2002 Sb., a zákon č. 40/2004 Sb., o veřejných zakázkách

- **Zákon č. 186/2006 sb.,** o změně některých zákonů souvisejících s přijetím stavebního zákona a zákona o vyvlastnění (s platností od 1. 1. 2007)

Vyhlášky:

- **Vyhláška č. 500/2006 Sb.,** o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti

NEROSTNÉ BOHATSTVÍ:

Zákony:

- **Zákon č. 44/1988 Sb.,** o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), v platném znění
- **Zákon č. 62/1988 Sb.,** o geologických pracích, v platném znění

Vyhlášky:

- **Vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 364/1992 Sb.,** o chráněných ložiskových územích
- **Vyhláška Českého báňského úřadu č. 172/1992 Sb.,** o dobývacích prostorech
- **Vyhláška Českého báňského úřadu č. 175/1992 Sb.,** o podmínkách využívání ložisek nevyhrazených nerostů

3.1.2.2. EVROPSKÁ LEGISLATIVA

V roce 1996 Česká republika oficiálně požádala o vstup do Evropské unie a zařadila se tak mezi kandidátské státy usilující o vstup do Evropské unie (EU). Kandidátské státy jsou před svým přijetím povinny mj. přizpůsobit své právní normy legislativě EU. Evropské společenství je totiž jediný nadnárodní útvar na světě, který přijímá vlastní legislativu. Pro členské země je tato legislativa závazná/vynutitelná a nemusí být již schvalována národními parlamenty. V současné době proto probíhá v ČR aproximační proces, v jehož rámci jsou přejímána (transponována) ustanovení právních předpisů Evropských společenství (ES) do národní legislativy a je zajišťováno naplňování požadavků této legislativy (implementace).

*Zákonodárným orgánem Evropského společenství je **Evropský parlament a Rada**. Výkonným orgánem, který dohlíží na to, jak jsou právní předpisy implementovány do legislativ jednotlivých členských států, je **Evropská komise**. Dodržování práva a jeho výklad pak zajišťuje **Soudní dvůr**. Rozsudky soudního dvora jsou i v oblasti životního prostředí důležitým právním pramenem, neboť zde, na rozdíl od České republiky, platí tzv. právo precedenční.*

Politika oblasti ochrany přírody a krajiny se v zemích EU opírá především o následující právní normy:

A. Směrnice:

- Směrnice 92/43/ES o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin
- Směrnice 2009/147/ES o ochraně volně žijících ptáků
- Směrnice 83/129/ES o dovozu kůží tuleních a lachtaních mláďat a z nich vyrobených produktů do členských států
- Směrnice 99/22/ES týkající se chovu volně žijících druhů živočichů v zoologických zahradách

Směrnice o ochraně volně žijících ptáků „Směrnice o ptácích“ (2009/147/ES) – nahradila směrnici 79/409/EEC

Directive on the conservation of wild birds

Přijata Radou Evropských společenství **30. Listopadu 2009**, účinná od 26. ledna 2010; platí v zemích EU.

Směrnice o ptácích představuje jeden z prvních předpisů ES na ochranu přírody. Vytváří jednotný systém ochrany volně žijících ptáků v celém jejich ontogenetickém vývoji včetně ochrany jejich stanovišť (hnízdíště, zimoviště, místa zastávek).

Členské státy EU mají na svém území vyhlásit zvláště chráněná území (**Special Protected Areas - SPA**), zajišťující jak svým počtem, tak rozlohou příznivý stav populací 181 mimořádně zranitelných druhů a poddruhů ptáků (jak u suchozemských tak mořských stanovišť). Konkrétně po členských státech směrnice vyžaduje, aby uskutečňovaly opatření na ochranu, zachování a obnovení dostatečné rozmanitosti a rozlohy stanovišť ptáků a to především vytvářením nových chráněných území, řízenou péčí o stanoviště, obnovou zničených a tvorbou nových biotopů. Cílem je tedy ochrana populací cílových druhů uvedených v přílohách:

Příloha I - Seznam chráněných druhů a poddruhů ptáků

Příloha II - Seznam chráněných druhů a poddruhů ptáků, které mohou být za určitých podmínek loveny

Příloha III - Seznam druhů ptáků, které mohou být za určitých podmínek uvedeny na trh

Příloha IV - Seznam zařízení, mechanismů a dopravních prostředků, které nelze použít k lovu

Směrnice o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin „Směrnice o stanovištích“ (92/43/EEC)

Directive on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora

Přijata Radou Evropských společenství **21. května 1992**, platí v zemích EU.

Cílem této směrnice je podpořit ochranu biologické rozmanitosti coby přírodního dědictví ES. Členské státy EU mají na svém území vyhlásit tzv. Evropsky významné lokality (**Special areas of Conservation - SAC**) pro typy přírodních stanovišť a populace volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin.

Obsažené přílohy:

Příloha I - Typy přírodních stanovišť v zájmu Společenství, jejichž ochrana vyžaduje vyhlášení zvláštních oblastí ochrany

Příloha II - Druhy rostlin a živočichů v zájmu Společenství, jejichž ochrana vyžaduje vyhlášení zvláštních území ochrany

Příloha III - Kritéria pro výběr lokalit, vhodných jako lokality významné pro Společenství, a pro vyhlášení jako zvláštní oblasti ochrany

Příloha IV - Druhy živočichů a rostlin v zájmu Společenství, vyžadující přísnou ochranu

Příloha V - Druhy živočichů a rostlin v zájmu Společenství, jejichž odchyt a odebrání ve volné přírodě a využívání může být předmětem určitých opatření na jejich obhospodařování

Příloha VI - Zakázané metody a prostředky odchytu a zabíjení, zakázané dopravní prostředky

NATURA 2000

Soustava chráněných území NATURA 2000 je založena na principu ochrany nejceněnějších území, kde se vyskytují cílové druhy rostlin a živočichů a typy přírodních stanovišť evropského významu, jmenovitě uvedené v přílohách směrnic. Zmíněné dvě směrnice ukládají členským státům mj. povinnost vyhlášovat chráněná území pro zabezpečení ochrany c druhů rostlin a živočichů a typů přírodních stanovišť a zajišťovat vzájemné územní propojení těchto lokalit. Podrobně je soustava NATURA 2000 popsána v kapitole 3. 1. 11. této koncepce.

Skladebnými kameny NATURY 2000 jsou:

Special areas of Conservation (SAC) - chráněná území vyhlášená podle směrnice o stanovištích (dle zák. č.114/1992 Sb. ve znění zák. č.218/2004 Sb. nazývaná „evropsky významné lokality“).

Special Protected Areas (SPA) – chráněná území určovaná na základě směrnice o ptácích. (dle zák. č. 114/1992 SB. ve znění zák. č 218/2004 Sb. nazývaná „ptačí oblasti“).

B. Nařízení

Nařízení 338/97/ES CITES o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulací obchodu těmito druhy

Nařízení 81/348/ES o společných pravidlech dovozu velryb a jiných produktů z kytovců

Nařízení 3254/91/ES o zákazu používání nášlapných pastí v ES, dovozu kožešin a výrobků z určitých druhů živočichů, které pocházejí ze zemí, kde jsou k odchytu používány nášlapné pasti nebo jiné způsoby, jež nejsou v souladu s mezinárodními humánními standardy chytání zvířat do pastí.

3.1.2.3. MEZINÁRODNÍ ÚMLUVY

Česká republika se přihlásila k následujícím mezinárodním úmluvám:

- **Úmluva o biologické rozmanitosti**
 - předložena k podpisu v roce 1992 v Rio de Janeiro, 174 smluvních stran
 - členství ČR: 1994
- **CITES - Úmluva o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (Washingtonská úmluva)**
 - předložena k podpisu v roce 1973 ve Washington D.C., 145 smluvních stran, sekretariát UNEP, Ženeva
 - členství ČR: 1992 (ČSFR)
- **Úmluva o ochraně evropské fauny a flóry (Bernská úmluva)**
 - předložena k podpisu v roce 1979 v Bernu, 40 smluvních stran (platná od 1982), sekretariát Rada Evropy, Štrasburk
 - členství ČR: 1998
- **Úmluva o mokřadech majících mezinárodní význam především jako biotopy vodního ptactva (Ramsarská úmluva)**
 - předložena k podpisu v roce 1971 v Ramsaru, 113 smluvních stran, sekretariát v ústřední IUCN-Světového svazu ochrany přírody, Gland, Švýcarsko
 - členství ČR: 1990 (ČSFR)
- **Úmluva o ochraně stěhovavých druhů volně žijících živočichů (Bonnská úmluva)**
 - předložena k podpisu v roce 1981 v Bonnu, 51 smluvních stran, sekretariát UNEP Bonn
 - členství ČR: 1994

- **Dohoda o ochraně netopýrů v Evropě (EUROBATS)**
 - předložena k podpisu v roce 1991 v Londýně, 17 smluvních stran
 - členství ČR: 1994
- **Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví**
 - předložena k podpisu v roce 1972 v Paříži, 156 smluvních stran, sekretariát UNESCO, Paříž
 - členství ČR: 1991 (ČSFR)

Od roku 1956 se Česká republika podílí na činnosti IUCN (*The World Conservation Union - Světového svazu ochrany přírody*).

BERNSKÁ ÚMLUVA – úmluva o ochraně evropské flóry a fauny a přírodních stanovišť

Cílem této Úmluvy je ochrana planě rostoucích rostlin (flóry) a volně žijících živočichů (fauny) a jejich přírodních stanovišť, a to zejména těch druhů a těch stanovišť, jejichž zachování vyžaduje spolupráci několika států, a takovou spolupráci podporovat. Zvláštní důraz se klade na ohrožené a zranitelné druhy, včetně ohrožených a zranitelných stěhovavých druhů.

Smluvní strany přijmou potřebná opatření k tomu, aby populace planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů udržely na takové úrovni anebo přizpůsobily takovému stavu, kterému odpovídají zvláště ekologickým, vědeckým a kulturním požadavkům a současně přihlížejí k požadavkům hospodářství a rekreace a k potřebám poddruhů, odrůd nebo forem místně ohrožených.

Smluvní strany se úmluvou zavazují, že:

- podniknou kroky k prosazení své celostátní politiky (strategie) pro zachování flóry a fauny a přírodních stanovišť, se zvláštním zřetelem na ohrožené a zranitelné druhy zvláště na endemické, a na ohrožená stanoviště, v souladu s ustanoveními Úmluvy
- při řízení svého plánování a rozvoje a ve svých opatřeních proti znečišťování přihlédne k zachování flóry a fauny
- budou podporovat vzdělávání a rozšiřovat informace o potřebě zachování druhů planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů a jejich stanovišť.

V návaznosti na Bernskou úmluvu vznikla iniciativa **Sít' Smaragd**, která v podstatě rozšiřuje síť NATURA 2000 za hranice Evropské unie tak, aby byla pokryta území všech států Evropy. Jedná se o vytvoření soustavy evropsky významných chráněných území podle stejných zásad na území EU i mimo státy EU. Navrhované lokality jsou označovány jako oblasti zvláštního zájmu (*Areas of Special Conservation Interest – ASCI*)

BONNSKÁ ÚMLUVA – úmluva o ochraně stěhovavých druhů volně žijících živočichů

Volně žijící živočichové jsou svými nesčetnými formami nenahraditelnou součástí přírodního systému Země, který musí být pro dobro lidstva zachován. Signatáři úmluvy si uvědomují, že každá lidská generace má v rukou zemské zdroje budoucích generací a má tudíž povinnost zajistit, že toto dědictví bude zachováno, a pokud se jej využívá, že se to děje s rozumem, jsou si vědomy stále rostoucí hodnoty volně žijících živočichů z hledisek životního prostředí, ekologických, genetických, vědeckých, estetických, rekreačních, kulturních, vzdělávacích, sociálních a ekonomických, a mají na mysli zejména ty druhy volně žijících živočichů, které se stěhují přes hranice nebo za hranice právního dosahu států, uznávajíce, že státy jsou a musí být ochránci stěhovavých druhů volně žijících živočichů, kteří žijí uvnitř území, na které se vztahují jejich jurisdikce, nebo se pohybují přes jejich hranice, přesvědčeny o tom, že ochrana a účinné hospodaření se stěhovavými druhy volně žijících živočichů vyžadují společné akce všech států

v územích, na které se vztahuje jejich jurisdikce a ve kterých takové druhy tráví kteroukoli část svého životního cyklu.

Úmluva se odvolává na doporučení č. 32 Akčního plánu, přijatého Konferencí Spojených národů o lidském životním prostředí (Stockholm, 1972), které bylo s uspokojením vzato na vědomí 27. zasedáním Valného shromáždění Spojených národů.

Smluvní strany:

- by měly podporovat, spolupracovat a propagovat výzkum ve vztahu ke stěhovavým druhům
- budou usilovat o zajištění bezprostřední ochrany stěhovavým druhům uvedeným v Příloze I
- budou usilovat o uzavření DOHOD o ochraně a hospodaření, pokud jde o stěhovavé druhy, zahrnuté do Přílohy II

RAMSARSKÁ ÚMLUVA – úmluva o mokřadech majících mezinárodní význam především jako biotopy vodního ptactva

Úmluva vychází z ekologické funkce mokřadů jako regulátorů vodních režimů a jako biotopů podporujících charakteristickou flóru a faunu, zejména pak vodní ptactvo a přesvědčení, že mokřady vytvářejí zdroje velké hospodářské, kulturní, vědecké a rekreační hodnoty, jejichž ztráta by byla nenahraditelná.

Signatáři této úmluvy se zavazují, že budou:

- podporovat zachování mokřadů a vodního ptactva zřizováním mokřadních chráněných území, ať již jsou zahrnuta do seznamu či nikoliv, a náležitě se postarat o jejich ochranu
- pokud smluvní strana zruší nebo omezí z naléhavých státních zájmů hranice mokřadu zahrnutého do seznamu, měla by tuto ztrátu, nakolik je to možné, nahradit a měla by také vytvořit náhradní chráněné území pro vodní ptactvo a jeho ochranu, a to buď ve stejné oblasti, nebo jinde, o rozloze přiměřené ploše původní lokality
- budou podporovat výzkum a výměnu údajů a publikací o mokřadech a jejich flóře a fauně
- usilovat svou správou o zvyšování stavů vodního ptactva ve vhodných mokřadech
- podporovat výchovu pracovníků kvalifikovaných pro výzkum mokřadů, jejich správu a dohled nad nimi

ÚMLUVA O BIOLOGICKÉ ROZMANITOSTI

Cíli této úmluvy jsou ochrana biodiverzity, trvale udržitelný způsob využívání jejích složek, a spravedlivé a rovnocenné rozdělení přínosů, plynoucích z využívání genetických zdrojů, včetně odpovídajícího přístupu ke genetickým zdrojům a odpovídajícího předávání příslušných technologií při zohlednění všech práv na tyto zdroje a technologie, a včetně odpovídajících způsobů financování.

Celoevropská strategie biologické a krajinné rozmanitosti

Vznikla jako odpověď na úmluvu o biologické rozmanitosti a je určena na 20ti-leté období s rozdělením do čtyř 5tiletých akčních plánů, kde každý z nich zahrnuje 11 témat.

Na základě přístupu založeného na předběžné opatrnosti, zakotveného v Principu 15 Deklarace o životním prostředí a rozvoji, přijaté v Rio de Janeiru, byl podepsán k této úmluvě tzv.

CARTAGENSKÝ PROTOKOL O BIOLOGICKÉ BEZPEČNOSTI

Smyslem tohoto Protokolu je přispívat k zajištění odpovídající úrovně ochrany při bezpečném přenosu, zacházení a využívání živých modifikovaných organismů vzniklých aplikací moderních biotechnologií, které mohou mít nežádoucí účinky na zachování a udržitelné využívání

biologické rozmanitosti, rovněž při zohlednění rizik, jimž může být vystaveno zdraví člověka, a se zvláštním zaměřením na příhraniční pohyb.

PROGRAM ČLOVĚK A BIOSFÉRA

Úkolem je studium vzájemných vztahů mezi člověkem a ŽP se zaměřením na racionální využívání přírodních zdrojů a ochranu ŽP.

PARKY PRO ŽIVOT

Iniciativa IUCN, Federace přírodních a národních parků Evropy (FNNPE), Světového fondu pro přírodu (WWF), Světového monitoringu ochrany přírody (WCMC) a BirdLife International, která směřuje k zajištění přiměřené, účinné a dobře řízené sítě chráněných území v Evropě.

ÚMLUVA O MEZINÁRODNÍM OBCHODU OHROŽENÝMI DRUHY VOLNĚ ŽIJÍCÍCH ŽIVOČICHŮ A ROSTLIN – úmluva CITES

Spolu s přijatým zákonem o CITES č. 16/1997 Sb., jež má v evropské legislativě paralelu v nařízení (EC) 338/1997, tato úmluva spoluvytváří celkový právní rámec ošetřující mezinárodní obchodování s ohroženými druhy. Všechny dotyčné normy vycházejí z filozofie, že národy a státy jsou a mají být nejlepšími ochránci své vlastní fauny a flóry, a dále, že pro záchranu určitých druhů volně žijících živočichů a planých rostlin před jejich nadměrnou exploatací mezinárodním obchodem je nezbytná mezinárodní spolupráce, a v této souvislosti je třeba přijmout přiměřená opatření k tomuto cíli.

Obsahem úmluvy je rovněž rozčlenění a seznamy daných druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin.

ÚMLUVY O OCHRANĚ SVĚTOVÉHO KULTURNÍHO A PŘÍRODNÍHO DĚDICTVÍ

Jejím záměrem je ochrana přírodních oblastí a kulturních památek výjimečné hodnoty jako součásti světového dědictví lidstva. Poradním orgánem při výběru přírodních lokalit je Světový svaz ochrany přírody (IUCN).

EECONET

Evropská ekologická síť EECONET na rozdíl od NATURY a Smaragdu, zaměřujících se na zachování biodiverzity formou ochrany nejceněnějších druhů a typů přírodních stanovišť, klade důraz spíše na udržení a posílení základních, životodárných funkcí ekosystémů, než na ochranu pouze ohrožených druhů. Důležitým aspektem EECONETu je začleňování ochrany biodiverzity a udržitelnosti do jiných odvětví a sektorů, trend tedy směřuje od přísné ochrany přírody k cílenému managementu krajiny a trvale udržitelnému způsobu hospodaření.

Český koncept EECONET vychází z nadregionálního ÚSES a dále využívá i ZCHÚ všech kategorií.

3.1.3. ZHODNOCENÍ EXISTUJÍCÍCH KONCEPČNÍCH MATERIÁLŮ

1. STÁTNÍ PROGRAM OCHRANY PŘÍRODY

Je dokumentem přijatým usnesením vlády České republiky č. 415 ze dne 17. června 1998, aktualizace 2002.

V programovém prohlášení ze dne 21. ledna 1998 se vláda České republiky přihlásila k principu trvale udržitelného rozvoje, jehož uplatňování se stalo obecně sdílenou strategií i politikou mezinárodního společenství rozpracovanou v devadesátých letech v mnoha dokumentech Organizace spojených národů. Podstatou této strategie je harmonizace ekonomického rozvoje s ochranou životního prostředí tak, aby současným i budoucím generacím byla zachována možnost uspokojovat jejich životní potřeby, aniž by přitom došlo k nevratnému poškození přírody nebo ztrátě její rozmanitosti.

Ústava České republiky ukládá v čl. 7 státu, aby dbal o šetrné využívání přírodních zdrojů a ochranu přírodního prostředí. Významné mezinárodní smlouvy, jimiž je ČR vázána, především Úmluva OSN o biologické rozmanitosti z roku 1992 a ostatní úmluvy týkající se ochrany přírody, zejména Bernská¹⁾, Bonnská²⁾ a Ramsarská³⁾ a také proces aproximace k Evropské unii nás zavazují přijmout nová pravidla či programy v ochraně přírody a krajiny.

K naplnění programu trvale udržitelného rozvoje a plnění ústavních i mezinárodních povinností při ochraně přírodního prostředí je žádoucí zhodnotit účinnost dříve přijatých opatření státu k ochraně přírody i krajiny a formulovat základní východiska, cíle a úkoly na tomto úseku.

Ochranu přírody a krajiny považujeme za **veřejný zájem** a za téma pro veřejnost naléhavé, za téma, které dávno přesáhlo rámec zájmové či pouze poznávací činnosti vyhrazené úzkému okruhu odborníků či spolků. Ani naši přírodě a krajině se nevyhnula globální ekologická krize spočívající ve vážném narušení životodárných procesů v přírodě. Tato krize, pokud se ji nepodaří zastavit, může vyústit v ohrožení obyvatelnosti naší země a vyvolat vážné ekonomické, demografické i geopolitické problémy.

Příroda a krajina jsou součástí národního bohatství a na jejich stavu přímo či nepřímo závisí naše ekonomická, a v mnoha ohledech i kulturní úroveň. **Mezi hodnoty strategického významu** pro lidskou společnost, o něž český stát musí dbát, náleží udržení nebo zvýšení biologické rozmanitosti, příznivé uspořádání vodních poměrů, zachování přirozené úrodnosti půd a v neposlední řadě uspořádání funkčního využití území zajišťující ochranu přírodních i kulturních hodnot naší krajiny.

Smyslem státního programu ochrany přírody a krajiny je přijmout a uskutečňovat takový systém pravidel a opatření, která ve střednědobém a dlouhodobém časovém horizontu přispějí k zásadnímu zlepšení stavu přírody a krajiny. Tato pravidla a opatření je pak nezbytné uplatňovat mimo jiné při tvorbě a realizaci vládních odvětvových programů a koncepcí např. v územním plánování, dopravní, surovinové, energetické a zemědělské politice.

Státní program ochrany přírody a krajiny je přitom dokument otevřený a dynamický, jenž není uzavřen doplňkům či změnám, zejména v důsledku nových odborných či vědeckých poznatků.

Státní program ochrany přírody obsahuje kapitoly:

1. Úvod
2. Stav přírodního prostředí, jeho příčiny a trendy
3. Účinnost stávajících nástrojů k ochraně přírody a krajiny
4. Cíle a principy státního programu
5. Prioritní úkoly a opatření v ochraně přírody a krajiny

Programové a akční úkoly:

Ochrana přírody v péči o lesní ekosystémy

Jako nejvýznamnější úkoly vytyčujeme následující:

- dosažení 44 % melioračních a zpevňujících dřevin v nově obnovovaných porostech
- věnovat pozornost těžbě a přibližování dřeva
- navrhnout revizi projektů a programů týkajících se obnovy lesa
- navrhnout program rozšíření plochy přírodě blízkých lesů

Ochrana přírody v péči o zemědělské ekosystémy

Za nejvýznamnější úkoly dané problematiky považujeme

- změna poměru orné půdy k trvalým travním porostům (pastvinám)
- návrat ekostabilizačních prvků
- snížení velikosti honů (snížené riziko eroze)
- vypracovat kodex správního zemědělského hospodaření (především v CHKO a NP)

Ochrana přírody v péči o vodní ekosystémy

Za nejvýznamnější úkoly dané problematiky považujeme

- přednostní revitalizace vodních toků v minulosti zatrubněných
- podporovat obnovu drobných rybníků na zemědělské půdě
- vracet nivám řek původní rozmanitost
- vypracovat a konkretizovat akční plán stavby funkčních rybích přechodů

Ochrana volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin

Za nejvýznamnější úkoly dané problematiky považujeme

- řešit konflikty s dopravní sítí
- dokončit vytváření ucelené soustavy CHKO
- hodnotit pravidla regulace pohybu návštěvníků v ZCHÚ

2. ZÁSADY ÚZEMNÍHO ROZVOJE PARDUBICKÉHO KRAJE

Vydány dne 29. 4. 2010, účinnosti nabyly dne 15. 6. 2010

Ochrana přírodních hodnot

Území Pardubického kraje je prostoupeno mozaikou ploch, z hlediska ochrany přírody velmi kvalitních. V území jsou zastoupeny všechny kategorie zvláště chráněných území přírody s výjimkou národního parku. Do řešeného území zasahují, nebo v území leží, 3 chráněné krajinné oblasti (CHKO Orlické hory, CHKO Žďárské vrchy a CHKO Železné hory), 3 ptačí oblasti (Bohdanečský rybník, Komárov a Králícký Sněžník), 3 národní přírodní rezervace (z toho je jedna na území CHKO), 2 národní přírodní památky, 38 přírodních rezervací (z toho 12 v CHKO) a 53 přírodních památek (z toho 19 v CHKO). K ochraně výjimečných krajinných hodnot je vyhlášeno 10 přírodních parků. Na území kraje se nachází 39 evropsky významných lokalit.

Uvedený počet nemusí být konečný a závisí na vývoji odborných názorů v této oblasti. Orgány ochrany přírody prověřují možnosti vyhlášení 24 dalších maloplošných zvláště chráněných území. Pro ochranu krajiny se navrhuje zřízení dalších čtyř přírodních parků (Horky u Skutče, Kladrubsko, Opatovicko a Údolí Rokytanky a Hvězdne).

Ochrana ovzduší

V souladu se zákonem č.86/2002 Sb., o ochraně ovzduší, byl zpracován Program snižování emisí a zlepšení kvality ovzduší Pardubického kraje. Doporučené hodnoty krajských emisních stropů pro kraj Pardubický, stejně jako pro kraje ostatní, vycházejí ze stanovených emisních stropů ČR a jsou uvedeny v Příloze č. 2 v Nařízení vlády č. 351/2002 Sb.

Dále bylo v rámci Plánu snižování emisí provedeno krátké hodnocení možností dosažení emisních stropů nově navržených pro Pardubický kraj.

Tabulka č. 1 Plán snižování emisí pro Pardubický kraj

Rok/znečišťující látka	Rok	SO ₂ kt/rok	NO _x kt/rok	VOC kt/rok	NH ₃ kt/rok
Emisní strop současně bývalý	2010	20	19,5	12,0	7,0
Emisní strop platný	2010	21,1	19,3	12,7	5,0
Aktuální emise Bilance Národního programu	2001	21,45	23,5	12,7	4,8
Bilance z dat ČHMÚ	2001	21,45	23,5	7,55	1,42
Bilance z dat ČHMÚ	2002	18,72	22,39	11,4	4,3

Odpadové hospodářství

Závaznými a hlavními dokumenty na území kraje v oblasti odpadového hospodářství jsou Plán odpadového hospodářství České republiky (nařízení vlády č.197/2003 Sb., s účinností od 1. 7. 2003) a Plán odpadového hospodářství Pardubického kraje (Vyhláška č.1/2004 ze dne 29. 4. 2004 s účinností od 1. 7. 2004).

Pardubický kraj je v produkci odpadů podprůměrným krajem, nadprůměrným původcem je pouze u odpadů z energetiky. Celková kapacita dostupných skládek je dostatečná, a to i vzhledem k současnému nevhodnému způsobu odstraňování odpadů. Z hlediska technické vybavenosti území pro nakládání s odpady neexistují na území Pardubického kraje významné regionální kapacity s výjimkou skládek, spaloven NO a zařízení na zpracování odpadních plastů. Spalovací kapacity pro odpady z humánní a veterinární medicíny jsou v Pardubickém kraji dostatečné. Jako prioritní se jeví výstavba sběrných dvorů a zařízení na separaci a následné materiálové využití odpadů, zařízení na recyklaci stavební suti, kompostárny a jiná vhodná zařízení na zpracování biologicky rozložitelných odpadů. Pro energetické využití směsného komunálního odpadu Pardubický kraj podporuje realizaci zařízení EVO (spalovny) v prostoru Elektrárny Opatovice (viz Plán odpadového hospodářství Pk).

V Pardubickém kraji se nachází cca 10 velkých starých průmyslových zátěží a cca 20 starých skládek s vysokou mírou rizikovitosti. Staré zátěže představují velké nebezpečí pro všechny složky životního prostředí. Tyto zátěže bude s největší pravděpodobností potřeba vytěžit a převést na řízené skládky nebo jinak zneškodnit, protože rizika jejich nebezpečnosti spočívají především v jejich nevhodném umístění na propustném podloží v blízkosti vodotečí, apod.

3.1.4. ZEMĚDĚLSKÉ EKOSYSTÉMY

V Pardubickém kraji má zemědělská výroba více než tisíciletou tradici. Celá oblast byla po staletí obhospodařována člověkem citlivě využívajícím dané přírodní podmínky. Tento soulad byl ve druhé polovině minulého století výrazně narušen plošnou intenzifikací výroby a řadou dalších necitlivých zásahů do krajiny (např. napřimování vodních toků, likvidace vlhkých a mokřadních stanovišť, větrolamů, protierozních mezí atd.).

V Pardubickém kraji jsou zastoupeny všechny **čtyři zemědělské výrobní typy (dále VT)**. Zařazení přímo odráží výrobní potenciál daného území a nepřímo jeho krajinářské, estetické a geomorfologické podmínky.

Péče o stávající půdní fond z hlediska zemědělského hospodaření v jednotlivých VT:

Kukuřičný zemědělský výrobní typ (reliéf terénu - rovinný až mírně zvlněný, nadmořská výška do 250 m n. m., prům. roční teplota 9 -10 °C)

- obnovu povrchových odvodňovacích kanálů a stružek, v místech pomístního zamokření větších lánů
- obnovou funkce stávajících odvodňovacích zařízení
- volbě výrobních programů a vhodných technologií (mechanizace s malým měrným tlakem na půdu
- na vhodných v místech (tam, kde výše uvedená opatření nejsou dostačující) založit mokřady a vodní plochy.

Řepařský zemědělský výrobní (reliéf terénu rovinný až mírně zvlněný, nadmořský výška 250-300 m.n.m., prům. roční teplota 8-9 °C)

- v místech se zvýšenou hladinou spodní vody změnit technologie obhospodařování (mechanizace s malým měrným tlakem na půdu)
- obnova povrchových odvodňovacích kanálů a stružek
- v místech pomístního zamokření větších lánů obnovou funkce stávajících odvodňovacích zařízení.
- na vhodných v místech (tam, kde výše uvedená opatření nejsou dostačující) založit mokřady a vodní plochy.

Bramborářský zemědělský výrobní typ – (reliéf terénu středně zvlněný, až silně svažité, nadmořský výška 400 -650 m. n m., průměrná roční teplota 5-8 °C)

Tato oblast patří z části do „méně příznivých oblastí“ (dle MZ) a intenzifikaci lze očekávat pouze na náhorních rovinách. Zemědělská činnost zde má vedle své prioritní výrobní funkce výraznou funkci krajinotvornou

- dbát funkčnosti krajiny, protože se jedná o pramenné oblasti toků.
- podporovat ekologické formy hospodaření a přidružené zemědělské činnosti s vazbou na turistický ruch a zachování místních tradic
- na vhodných místech podporovat zalesnění

Horský zemědělský výrobní typ - reliéf terénu horizontálně členitý s vysokou svažitostí nadmořský výška nad 600 m. n m., průměrná roční teplota 5-6 °C)

- podpořit mimoprodukční funkce zemědělství - údržba krajiny, agroturistika, výroba místních tradičních produktů apod.,
- zamezit likvidaci lučních ploch (s rozptýlenou zelení) nadměrným zalesněním.

Zdroj ZÚRPardubického kraje

Základní údaje

Rozloha Pardubického kraje je 451 865 ha, z toho je 273 028 ha zemědělské půdy (dle údajů z ČSÚ, aktualizováno k 31. 12. 2007). Podíl zemědělské půdy v Pardubickém kraji je 60,42 %. Kraj má přibližně srovnatelný podíl orné půdy na zemědělské půdě (73,2 %) s ČR (72,4 %).

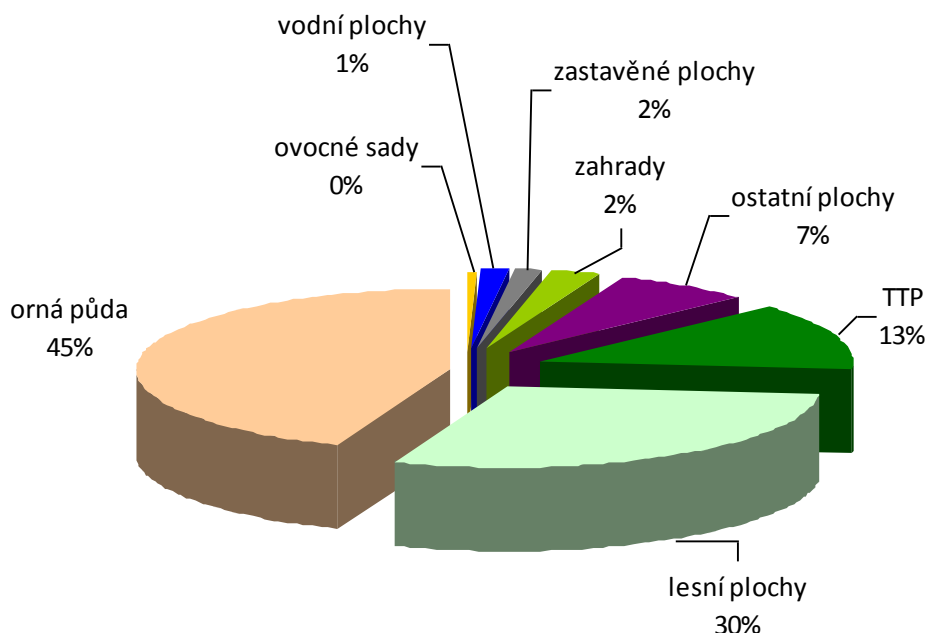
Tabulka č. 2 Základní údaje o půdě

	ha	% z celkové výměry kraje	% ze zeměd. půdy
Celková výměra kraje	451 865	100,0	
orná půda	199 832	44,2	73,2
ovocné sady	1 918	0,4	0,7
trvalé travní porosty	60 036	13,3	22,0
zahrady	11 242	2,5	4,1
zem. půda celkem	273 028	60,4	
ostatní plochy	32 039	7,1	
zastavěné plochy a nádvoří	7 215	1,6	
lesní plochy	133 319	29,5	
vodní plochy	6 264	1,4	

Zdroj: ČSÚ 2007, dopočet EKOTOXA s.r.o.

Obrázek č. 1 Graf Bilance půdy v Pardubickém kraji

Bilance půdy v Pardubickém kraji (k 31.12.2007)

Zdroj: ČSÚ, EKOTOXA s.r.o.

Hodnocení území z hlediska podmínek pro zemědělskou činnost

Podle nařízení vlády č. 241/2004 jsou zvýhodnění zemědělci hospodařící v méně příznivých oblastech (LFA) formou vyrovnávacího příspěvku na travní porosty. Horské oblasti jsou pro účely výše uvedeného zvýhodnění definovány jako území nad 600 m nadmořské výšky, případně s vysokou svažitostí v nadmořské výšce 500 až 599 m. Tyto plochy jsou na Králicku, Hlinecku, Poličsku, Žambersku a Lanškrounsku. Ostatní méně příznivé oblasti jsou vymezeny na základě socio-demografických charakteristik (nízká hustota zalidnění a vysoký podíl zaměstnanosti v zemědělství). Takováto území jsou ve většině správních obvodů v kraji s výjimkou Holicka, Pardubicka, Přeloučska a Vysokomýtska. Poměrně malý rozsah mají v kraji specifické oblasti, které jsou definovány jako území s vysokou svažitostí terénu na 50 % katastrálního území. Tyto plochy jsou pouze na jihozápadě Přeloučska a na severozápadě Chrudimska.

Poznámka: Krajinnotvorné programy včetně agroenvi jsou zahrnuté v kapitole 3.3.

Základní statistika zemědělské půdy v Pardubickém kraji je uvedena v následujících tabulkách:

Tabulkové údaje jsou uvedeny ve struktuře správních obvodů obcí s rozšířenou působností ve smyslu ustanovení § 21 vyhlášky MV č.388/2002 Sb. (o stanovení správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem a správních obvodů obcí s rozšířenou působností).

Tabulka č. 3 Zemědělská půda dle ORP

Název ORP	Celková výměra (ha)	Zemědělská půda (ha)	Zemědělská půda (%)
Česká Třebová	7 970	3 301	41,4
Hlinsko	24 658	13 341	54,1
Holice	21 365	11 335	53,1
Chrudim	74 603	47 300	63,4
Králíky	15 869	77 75	49,0
Lanškroun	27 517	16 741	60,8
Litomyšl	33 710	23 297	69,1
Moravská Třebová	41 730	22 958	55,0
Pardubice	40 923	27 453	67,1
Políčka	27 266	16 240	59,6
Přelouč	25 719	140 69	54,7
Svitavy	35 156	21 290	60,6
Ústí nad Orlicí	19 052	11 151	58,5
Vysoké Mýto	28 190	198 66	70,5
Žamberk	28 137	16 916	60,1
Pardubický kraj	451 865	273 033	60,4

Zdroj: ČSÚ 2007, dopočet EKOTOXA s.r.o.

Největší podíl zemědělské půdy je v ORP Vysoké Mýto (70,5 %), Litomyšl (69,1 %) a Pardubice 67,1 %.

Tabulka č. 4 Podíl zornění

Název ORP	Zemědělská půda (ha)	Orná půda (ha)	Podíl zornění (%)
Česká Třebová	3 301	1 972	59,7
Hlinsko	13 341	7 955	59,6
Holice	11 335	8 558	75,5
Chrudim	47 300	37 015	78,3
Králíky	7 775	3 450	44,4
Lanškroun	16 741	11 358	67,8
Litomyšl	23 297	18 941	81,3
Moravská Třebová	22 958	17 484	76,2
Pardubice	27 453	23 455	85,4
Polička	16 240	10 699	65,9
Přelouč	14 069	11 253	80,0
Svitavy	21 290	16 278	76,5
Ústí nad Orlicí	11 151	6 575	59,0
Vysoké Mýto	19 866	15 403	77,5
Žamberk	16 916	9 442	55,8
Pardubický kraj	273 033	199 838	73,2

Zdroj: ČSÚ 2007, EKOTOXA s.r.o.

Nejvyšší podíl zornění je v ORP (85,4 %), Litomyšl (81,3 %) a Přelouč (80 %), nejmenší podíl zornění je v ORP Králíky (44,4 %).

Tabulka č. 5 Zemědělská půda – erozní ohrožení (na základě svažitosti)

Název ORP	Průměrná svažitost (stupně)
Česká Třebová	4,28
Hlinsko	3,43
Holice	1,41
Chrudim	2,63
Králíky	5,89
Lanškroun	4,80
Litomyšl	2,83
Moravská Třebová	4,42
Pardubice	0,83
Polička	4,89
Přelouč	1,55
Svitavy	3,97
Ústí nad Orlicí	5,37
Vysoké Mýto	2,39
Žamberk	5,86
Pardubický kraj	3,64

Zdroj: ČSÚ 2007, EKOTOXA s.r.o.

Svažitost pozemků:

- 0 – 3 st. rovina
- 3 – 7 st. mírný svah
- 7 – 12 st. střední svah
- 12 – 17 st. mírný svah
- 17 – 25 st. příkrý svah až sráz

Většina ORP patří do kategorie mírný svah, pouze ORP Holice, Chrudim, Litomyšl, Pardubice, Přelouč a Vysoké Mýto jsou označovány jako rovina.

Tabulka č. 6 Zemědělská půda - TTP

ORP	Zemědělská půda (ha)	Trvalé travní porosty (ha)	Trvalé travní porosty (%)
Česká Třebová	3 301	962	29,1
Hlinsko	13 341	4 906	36,8
Holice	11 335	2 266	20,0
Chrudim	47 300	7 673	16,2
Králíky	7 775	4 178	53,7
Lanškroun	16 741	4 677	27,9
Litomyšl	23 297	3 207	13,8
Moravská Třebová	22 958	4 517	19,7
Pardubice	27 453	2 471	9,0
Polička	16 240	4 994	30,8
Přelouč	14 069	2 022	14,4
Svitavy	21 290	4 178	19,6
Ústí nad Orlicí	11 151	3 880	34,8
Vysoké Mýto	19 866	3 588	18,1
Žamberk	16 916	6 522	38,6
Pardubický kraj	273 033	60 041	22,0

Zdroj: ČSÚ 2007, EKOTOXA s.r.o.

Podíl trvalých travních porostů v Pardubickém kraji je 22 %. Nejvyšší podíl TTP v kraji je v ORP Králíky (53,7 %), což je způsobeno především polohou (vyšší nadmořská výška a členitost terénu). Nenížší podíl TTP v kraji je v ORP Přelouč (14,4 %).

Tabulka č.7a Ekologické zemědělství

	Počet podniků s klasickým hospodařením	Počet podniků s ekologickým hospodařením	z toho počet podniků výhradně s EZ	Počet podniků s ekologickým chovem zvířat		
				všechny chovy	část chovů	žádný chov
Česká republika	38 315	1 081	950	905	49	191
Pardubický kraj	2 270	44	36	40	2	6

Zdroj: ČSÚ 2007, [http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/t/EB003EF312/\\$File/212908011.xls](http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/t/EB003EF312/$File/212908011.xls)

Komentář: zemědělec nemá chov hospodářských zvířat registrovaný jako ekologický chov.

Tabulka č.7b Ekologické zemědělství

	Farma v přechodném období na ekologické zemědělství				Registrovaná ekologická farma			
	výměra zemědělské půdy	v tom			výměra zemědělské půdy	v tom		
		orná půda	trvalé travní porosty	trvalé kultury		orná půda	trvalé travní porosty	trvalé kultury
Česká republika	49 229	7 460	41 053	716	216 217	23 001	192 247	969
Pardubický kraj	1 440	249	1 182	8	3 897	364	3 528	5

Zdroj: ČSÚ 2007

3.1.5. LESNÍ EKOSYSTÉMY

Cíle lesního hospodářství

Zdroj: VÚC Pardubického kraje

Základní strategií hospodaření v lesích podle státní lesnické politiky (MZe 1994), a v souladu se zněním zákona o lesích č. 289/1995 Sb., a navazujících vyhlášek MZe ČR (především vyhl. č.82/1996 Sb., č. 83/1996 Sb., a č. 84/1996 Sb.) je trvale udržitelné obhospodařování lesů s cílem vytvoření stabilního, kvalitního, druhově, prostorově a věkově skupinovitě smíšeného lesa "Trvale udržitelné hospodaření v lesích, deklarované v § 1 zákona o lesích č. 289/1995 Sb., je takové hospodaření, při němž je les trvale schopen plnit veškeré mimoprodukční a produkční funkce (§ 2 písm. b zákona č. 289/1995 Sb.). Zajištění dostatečné produkce dřeva by mělo sloužit i k rozvoji místního hospodářství a udržení zaměstnanosti v rurální krajině.

Uplatnění principu trvale udržitelného hospodaření pak znamená využívání lesů takovým způsobem a v takovém rozsahu, že jejich stabilita, druhová rozmanitost, produkční schopnost, regenerační kapacita, vitalita a schopnost plnit všechny užitečné funkce lesa zůstanou trvale zabezpečeny.

Přírodní lesní oblasti

Přírodní lesní oblasti jsou území rozlišená na základě jednotných geologických, klimatických, orografických a fytogeografických podmínek.

Lesy na území Pardubického kraje jsou zařazeny dle Oblastních plánů rozvoje lesa (lesní zákon č.289/1995 Sb. §23 a Vyhláška MZe č.83/1996 Sb. o zpracování oblastních plánů rozvoje lesů a o vymezení hospodářských souborů- zpracovatelem je ÚHÚL Brandýs nad Labem) do sedmi přírodních lesní oblastí:

1. PLO 10 – Středočeská pahorkatina
2. PLO 16 – Českomoravská vrchovina
3. PLO 17 – Polabí
4. PLO 25 – Orlické hory
5. PLO 26 – Předhůří Orlických hor
6. PLO 28 – Předhůří Hrubého Jeseníku
7. PLO 31 – Českomoravské mezihorí

Vzhledem k přírodním odlišnostem jednotlivých PLO, uvádíme charakteristiky zdravotního stavu lesních porostů a jejich ohrožení škodlivými činiteli za každou oblast zvlášť (pouze za části těchto PLO v Pardubickém kraji).

PLO 10 – Středočeská pahorkatina: Nejčastější poškození porostů, zvláště na podmačených stanovištích, způsobují bořivé větry Z a SZ směrů. Na smrkových mlazinách škodí chronicky pilatka smrková. V suchých letech hrozí možnost přemnožení kůrovců na smrku i na borovici.

PLO 16 – Českomoravská vrchovina: Zde se vyskytuje značné množství smrkových monokultur vysázených po velké mniškové kalamitě z počátku 20. let minulého století a následně po větrných a sněhových polomech (1929 – 1931). Tyto porosty jsou velmi ohroženy větrem a sněhem a jejich obnova bude obtížná s ohledem na toto riziko. Polomy značného rozsahu již zde napadly v roce 1982 a 1984. V jižní části kraje jsou lokality s chronickým

výskytem ploskohřbetky smrkové. V případě suchého období hrozí přemnožení lýkožrouta smrkového. V jižní části kraje je též nutné předpokládat zvýšené množství škod od jelení zvěře (okus i ohryz a loupání) – součást jelení oblasti Žďárské vrchy. V řadě lokalit bylo pozorováno poškození modřínových nárostů a mlazin trásněnkou modřínovou.

PLO 17 – Polabí: Značné škody zde způsobují časté lokální vichřice, které zde lámou všechny dřeviny (i borovice a duby). Vlivem imisního zatížení (hlavně chemických změn v půdě) dochází k nepravidelnému růstu borových kultur (metlovitosti), k chřadnutí a hynutí dubů s tracheomykózními příznaky. Borové porosty jsou zde silně napadány jmelím a duby ochmetem. Smrkové porosty běžně poškozuje pilatka smrková. V dubových porostech se opakovaně přemnožuje obaleč dubový a píďalky, kteří v některých letech způsobují i holožiry. V borových porostech působí škody lýkožrout vrcholkový. V posledních letech dochází ke značnému rozsahu hynutí olší z dosud nezjištěných příčin a k rozsáhlému poškození topolů rzí topolovou.

PLO 25 – Orlické hory: Do Pardubického kraje tato oblast zasahuje pouze jižní, méně poškozovanou částí. Přesto se i zde vyskytuje žloutnutí smrků vlivem nedostatku hořčíku a dalších živin a poškození mladých porostů, jako v centrální části Orlických hor, hlavně v oblasti Suchého vrchu. Specifikem oblasti jsou škody jelení a zvěří a vznik větrných a sněhových kalamit. Rovněž se v této PLO vyskytují škody jelení zvěří. V případě přemnožení může působit škody i lýkožrout smrkový.

PLO 26 – Předhůří Orlických hor: Relativně málo poškozená lesní oblast. Vlivem značné členitosti terénu a velkému počtu menších lesních komplexů, dostatečné druhové pestrosti zde nehrozí ani rozsáhlé škody větrem, ani ostatními škůdci. Pomístně se mohou vyskytovat škody větrem, sněhem, zvěří i kůrovcem.

PLO 28 – Předhůří Hrubého Jeseníku: Relativně malá část Pardubického kraje. Značné poškození porostů imisemi, větrem, sněhem i jelení zvěří. Do budoucna bude zřejmě nezbytná kompenzace kyselých imisních vstupů vhodným hnojením nebo vápněním.

Poznámka: Vápnění proběhlo naposledy v roce 2008, navazuje na vládní usnesení č.22/2004, kterým vláda schvaluje „Návrh komplexního a systémového řešení směřujícího k zastavení degenerace lesních půd vlivem imisí“. Hnojení probíhá znovu v roce 2009 (např. LS Lanškroun)

PLO 31 – Českomoravské mezihoří: Poměrně málo poškozená a stabilní lesní oblast. Smrkové monokultury byly v období poslední kůrovcové kalamity (1992 – 1995) dosti silně poškozeny lýkožroutem smrkovým. Pomístně se též vyskytují škody větrem. V JV části působí škody jelen sika. Pomístně zjištěno napadení borovice černé houbou *Cenangium ferruginosum*. Mimo neočekávaného výskytu silného bořivého větru nebo dlouhotrvajícího sucha zde nehrozí kalamity většího rozsahu.

Obrázek č. 2 Hranice přírodních lesních oblastí v Pardubickém kraji

Zdroj: Ekotoxa s.r.o.

Legenda: 10, 17, 16,

čísla PLO

hranice PLO

Tabulka č. 8 Výměry jednotlivých PLO v Pardubickém kraji

Číslo PLO	Výměra PLO (ha)	Výměra lesa (ha)	Výměra PLO (%) v rámci kraje	Výměra lesa (%) v rámci PLO	Výměra lesa (%) v rámci kraje
10	25 473	10 164	5,6	39,9	2,2
16	49 063	22 431	10,9	45,7	5,0
17	92 067	22 003	20,4	23,9	4,9
25	16 639	7 966	3,7	47,9	1,8
26	23 653	6 609	5,2	27,9	1,5
27	3 462	2 671	0,8	77,2	0,6
28	8 231	2 558	1,8	31,1	0,6
30	6 761	4 040	1,5	59,8	0,9
31	226 611	62 325	50,1	27,5	13,8

Poznámka: pro výpočet se pracovalo s výměrou Pardubického kraje 451 960 ha

Zdravotní stav lesa

Co se týče zdravotního stavu lesních porostů v Pardubickém kraji a jejich ohrožení škodlivými činiteli, všeobecně lze konstatovat, že všechny lesní porosty v Pardubickém kraji jsou negativně ovlivněny dlouhodobým působením imisí. Větší část kraje (severní, východní a jihovýchodní) je zařazena do pásma ohrožení imisemi C, na východě (v PLO 25 a v PLO 28) a v Polabí (PLO 17) se vyskytuje v menším rozsahu i pásmo ohrožení imisemi B. I když od roku 1998 došlo k výraznému poklesu objemu emisí oxidů síry z tepelných elektráren (Chvaletice, Opatovice,

Mělník), dlouhodobé zatížení krajiny je takové, že i tato rezidua v půdě mohou ještě v kombinaci s nepříznivými klimatickými podmínkami působit poškození lesních porostů. Celkové oslabení lesních porostů imisemi zvyšuje důsledky působení ostatních škodlivých činitelů. Hlavní škodlivý činitel je zde bořivý vítr.

Převody na střední a nízký les

Návrhy na převody se provádějí na základě terénního šetření průzkumem stanoviště (zbytky pařezin, viditelné známky tohoto způsobu hospodaření), srovnáním s historickými mapami, a pokud se vyskytnou určité specifické chráněné druhy fauny nebo flóry, pak lze v souladu s moderními požadavky ochrany přírody navrhnout tyto lokality k převodu (problém může být v případě nesouhlasu vlastníka lesa).

Středním lesem - nazýváme pařezinu s výstavky, kde spodní etáž je výmladková a horní etáž tvoří vzrostlé stromy. Doba obmýtí je nejčastěji 25 let.

Nízkým lesem - rozumíme pařezinu, tedy výmladkový les, s krátkou dobou obmýtí (5 – 50 let).

Dle znalostí Agentury ochrany přírody a krajiny ČR, středisko Pardubice (dále jen AOPK ČR), nejsou výše hospodářské způsoby v současnosti na území Pardubického kraje na lesní půdě využívány.

Vzhledem k tomu, že tento druh hospodaření přispívá ke zvýšení diverzity krajinného prostoru, rozrůzněnosti stávajících biotopů a rozšíření ekologických nik širšího spektra organismů, je žádoucí postupně rozšířit nízký a střední les v rámci Pardubického kraje. Existence těchto hospodářských tvarů umožní existenci některých významných druhů rostlin světlých lesů i živočichů vázaných na obdobná prostředí (zejména hmyz), z nichž některé druhy jsou řazeny mezi ohrožené biologické taxony.

Ve zpracovaném plánu péče o přírodní rezervaci (dále jen PR) Dlouholoučské stráně je uvažováno o nízkém lese u porostů 704 O 0 (0,07 ha), střední les je plánován v porostech 704 K 5b, 704 K 9a, 704 L 3b, 704 L 11a, 704 L 11b, 704 O 3, 704 O 5 (celkem 0,87 ha). V této PR je naplánován převod porostů na les střední a nízký také na četných náletem zarostlých plochách mimo pozemky určené k plnění funkcí lesa, a to na mnohonásobně větší rozloze.

Na ostatním území Pardubického kraje není tento hospodářský tvar prozatím v žádném stupni plánování, nicméně dle názoru AOPK ČR zde existuje spousta lokalit k zavedení nízkého a středního lesa více než vhodných.

Tabulka č. 9 Poškození porostů abiotickými vlivy

Vliv / rok	2005	2006	2007
Vítr (m3)		68 842	213 860
Sníh (m3)		70 464	6 478
Námraza (m3)		14 782	864
Sucho (m3)		9 364	4 146
Exhalace (m3)		1 983	3 244
jiné		1 059	1 442

Zdroj: VÚLHM, Zpravodaj ochrany lesa, Supplementum 2006, 2007, 2008

Z biotických vlivů došlo v průběhu let 2005-2007 k největšímu nárůstu poškození lesů větrnou kalamitou, v roce 2007 spadlo 213 860 m3, přičemž největší poškození bylo i v okrese Chrudim (73 468 m3).

Poškození exhalacemi mírně narostlo, nejvíce poškozených lesů exhalacemi bylo v okrese Ústí nad Orlicí - 3 136 m3 (v roce 2007).

Tabulka č. 10 Biotičtí škodliví činitelé

	2005	2006	2007
Podkorní hmyz na smrku (m3)		10 988	26 709
Podkorní hmyz na borovici (m3)		335	169
Sypavka borová (ha)		46	58,4
Václavka (m3)		5 174	1 631

Zdroj: VÚLHM, Zpravodaj ochrany lesa, Supplementum 2006, 2007, 2008

Poznámka: Výše uvedené údaje jsou vypočtené z údajů z Lesů České republiky, s. p., Vojenských lesů a statků ČR, s. p., lesních hospodářství národních parků, lesnických škol a Lesů Kanceláře prezidenta republiky. a fyzických majitelů či uživatelé obecních, družstevních (lesní družstva) a soukromých lesů s výměrou nad 250 ha v některých případech i pod touto hranicí.

Z biotických škodlivých činitelů stouplo poškození podkorním hmyzem na smrku a to téměř dvojnásobně, nejvíce poškozených lesů bylo v okrese Ústí nad Orlicí (17 786 m3 v roce 2007).

Vyvození závěrů příčin stoupajícího poškození lesů podkorním hmyzem v roce 2007 :

- Jednou z hlavních příčin je druhová skladba lesa, stejnověkové smrkové monokultury jsou nejvíce ohrožené
- Větrná kalamita v těchto porostech zvyšuje pravděpodobnost ohrožení
- Mírná nebo suchá zima
- Další příčinou může být také nedostatečná a neprovedená včas obranná protikůrovcová opatření

Tabulka č. 11 Údaje o větrné kalamitě za roky 2007, 2008 dle ORP

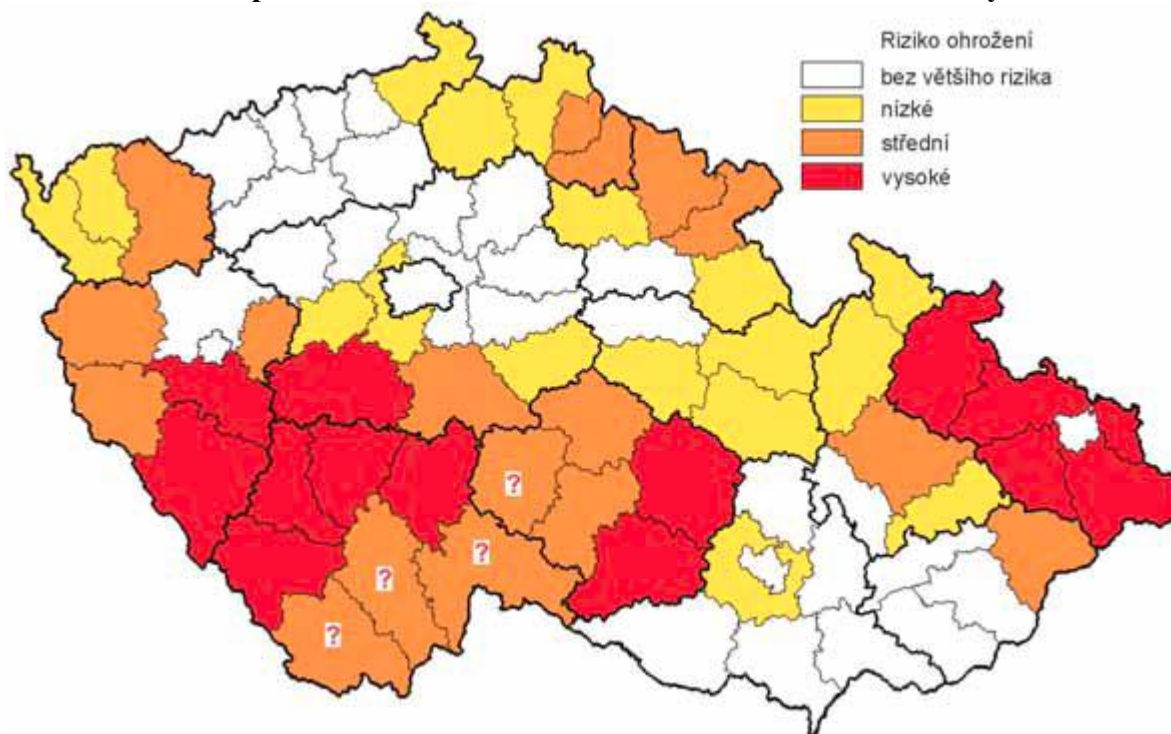
ORP	2007	2008
Č. Třebová	1 900	2 200
Hlinsko	25 000	4 100
Holice	2 000	10 500
Chrudim	25 000	380 000
Králíky	6 150	500
Lanškroun	10 700	23 000
Litomyšl	7 350	31 500
M.Třebová	11 200	2 000
Pardubice	3 450	2 500
Polička	23 700	3 100
Přelouč	10 000	4 200
Svitavy	20 000	2 200
Ústí	2 500	2 000
V.Mýto	18 000	17 000
Žamberk	20 000	500
suma	186 950	485 300

Zdroj: ČSÚ, KÚ Pardubice, odbor ŽP

Nejvíce poškození bořivými větry byla ORP Chrudim. V tomto případě byla příčinou shoda přírodních podmínek (směr a síla větru, kdy došlo k poškození i jinak stabilních dubových porostů). Obecně lze však konstatovat, že nevhodná druhová skladba lesa může být indikátorem pro zvýšení poškození bořivými větry.

Z hlediska dlouhodobého horizontu je zlepšení stavu možné v první řadě postupnou přeměnou druhového složení takto poškozených lesů a přechod k přírodě blízkému způsobu hospodaření a z hlediska krátkodobého horizontu včasná a dostatečná obranná opatření.

Obrázek č. 3 Předpokládané oblasti možného vzniku kůrovcové kalamity

(zpracováno na základě syntézy údajů výskytu podkorního hmyzu v letech 2005 a 2006 a současných poznatků o rozsahu poškození orkámem Kyrill z ledna 2007)

(oblasti s otazníky jsou na hranici středního a vysokého rizika)

Zdroj: VÚLHM, Zpravodaj ochrany lesa, Supplementum 2008

Tabulka č. 12 Pásma ohrožení imisemi (Pardubický kraj)

Pásma	Plocha PUPFL v [ha]	%
A – s výrazným imisním zatížením	0	0,00
B – s výraz. imisní zat. v příznivějších podmínkách	1 184	0,88
C – s imisním zatížením	79 627	59,35
D – s nižším imisním zatížením	53 357	39,77
Úhrnem	134 168	100,00

Zdroj: ÚHÚL Hradec Králové 2004

Tabulka č. 13 Základní údaje o výměře lesa

	ha	%
Celková výměra PK kraje	451 865	100,0
Obhospodařovaná plocha	135 441	30,0
Lesní pozemky	133 319	29,5
Porostní půda	130 696	28,9

Zdroj: ČSÚ 2005, dopočet EKOTOXA s.r.o.

Tabulka č. 14 Výměra lesní půdy podle obcí s rozšířenou působností

	Výměra půdy celkem (ha)	z toho v %
		lesní pozemky
Pardubický kraj	451 846	29,5
v tom správní obvody ORP:		
Česká Třebová	7 969	45,5
Hlinsko	24 658	35,5
Holice	21 364	39,8
Chrudim	74 605	26,3
Králíky	15 862	43,5
Lanškroun	27 515	31,6
Litomyšl	33 711	23,3
Moravská Třebová	41 726	37,4
Pardubice	40 923	13,2
Polička	27 264	31,9
Přelouč	25 721	32,1
Svitavy	35 158	30,6
Ústí nad Orlicí	19 050	32,7
Vysoké Mýto	28 186	19,5
Žamberk	28 132	30,9

Zdroj: ČSÚ 2005, dopočet EKOTOXA s.r.o.

Tabulka č. 15 Porostní plochy lesů podle subkategorií k 31. 12. 2005

	Les ochranný	z toho mimo- řádě nepříznivé stanoviště	Les zvláštního určení	z toho						
				pásma ochrany vodních zdrojů I. stupně	území nár. parků a nár. přírodních rezervací	1. zóny CHKO, přírodní rezervace, přírodní památky	příměst. a rekreač. lesy	lesy se zvýšenou ochrannou funkcí	lesy významné pro uchování biodiverzity	uznané obory a samostat. bažantnice
Pardubický kraj	2 135,7	1 588,0	12 442,1	228,4	1 130,9	1 526,8	609,4	294,9	4 433,5	1 138,7
v tom správní obvody:										
Česká Třebová	1,1	1,1	589,9	-	-	-	-	-	-	-
Hlinsko	-	-	217,6	24,6	-	77,4	-	-	115,6	-
Holice	-	-	2 142,6	2,6	-	183,7	2,5	-	1 774,0	-
Chrudim	385,9	385,9	2 187,2	1,5	262,2	764,7	87,2	-	50,2	918,5
Králíky	583,1	57,0	1 131,7	5,3	605,6	-	-	195,8	324,3	-
Lanškroun	86,6	86,6	1 100,8	-	16,8	-	-	-	619,5	-
Litomyšl	1,2	1,2	801,7	-	211,4	53,0	-	-	492,6	-
Moravská Třebová	820,5	820,5	886,2	20,2	-	12,0	24,6	10,3	819,2	-
Pardubice	-	-	1 323,2	44,8	1,4	58,0	449,4	-	-	44,9
Polička	-	-	320,2	0,5	-	38,6	-	77,7	-	-
Přelouč	2,7	2,7	82,8	-	-	61,1	12,2	-	-	-
Svitavy	0,4	0,4	435,7	129,1	26,9	-	33,4	10,5	3,4	-
Ústí nad Orlicí	114,1	114,1	326,5	-	-	-	-	-	-	-
Vysoké Mýto	6,1	6,1	344,8	-	1,0	195,4	-	0,7	147,7	-
Žamberk	134,1	112,5	551,4	-	5,8	82,9	-	-	87,1	175,2

Zdroj: ČSÚ 2005, dopočet EKOTOXA s.r.o.

Z hlediska lesních pozemků je 2 136 ha porostních ploch v Pardubickém kraji zařazeno jako les ochranný, rostoucí především na mimořádně nepříznivých stanovištích. Největší mimořádně nepříznivá stanoviště jsou na Moravskotřebovsku a Chrudimsku. Vysokohorské lesy mají na Králicku rozlohu 522 ha a na Žambersku 22 ha. V nejvyšších polohách Králicka je též 4,5 ha klečového pásma. Lesy zvláštního určení mají největší rozlohu na Chrudimsku (hlavně obory, bažantnice a 1. zóny CHKO), Holicku (lesy významné pro uchování biodiverzity) a Pardubicku (550 ha v ochranném pásmu léčivých a minerálních vod a 449 ha příměstských a rekreačních lesů). Největší plochy lesů v pásmu ochrany vodních zdrojů 1. stupně jsou na Svitavsku (jímací území Březovského vodovodu zásobujícího Brno). Největší plochy lesa na území národních přírodních rezervací jsou na Králicku (Králický Sněžník).

Zdroj: ČSÚ 2005

Tabulka č. 16 Vlastnictví lesů

Druh vlastnictví	Plocha PUPFL v [ha]	%
Státní (LČR)	67 696	52,07
Ostatní státní	1 509	1,16
Právníkové osoby	1 726	1,32
Obce a města	20 611	15,79*
Lesní družstva	4 306	3,30
Fyzické osoby	34 303	26,28
Církevní a nábož. spol.	103	0,08
Úhrnem	130 527	100,00

Zdroj: Národní lesnický program k 31. 12. 2007

**Poznámka: Rozdílnost plochy lesa vyplývá z rozdílných výkladů definice lesa uvedené v lesním zákoně i různých definic lesa používaných v různých vědeckých pracích, projektech a databázích i z rozdílných podkladů. V tabulkách, kde je uveden jiný zdroj, než ČSÚ je používán následující způsob:*

Výměra porostní půdy je plocha lesních porostů zjištěná z dat LHP/O předaných do datového skladu IDC ÚHÚL. **Celková pro PU kraj: 130 527 ha**

Lesní stanoviště je plocha pozemků, pro které byl stanoven lesní typ podle lesnicko-typologického systému ÚHÚL, včetně pozemků označených jako „neotypovaná lesní půda (NE)“. **Celková pro PU kraj: 134 168 ha**

Pokud je plocha jednotlivých objektů mapových vrstev OPRL (týká se zejména deklarovaných funkcí lesa) uváděna pro **plochu lesa**, je tím míněna právě plocha lesních stanovišť, jak je definována výše.

Tabulka č. 17 Bažantnice a obory

Druh	Plocha PUPFL v [ha]
Bažantnice	550
Obory	1 616
Úhrnem	2 166

Zdroj: Data Oblastních plánů rozvoje lesů k 31. 12. 2008

Tabulka č. 18 Zastoupení CHKO podle zón

Označení	Zóna	Číslo rozhodnutí	Plocha PUPFL v [ha]
CHKO Orlické hory	1	Výnos MK č. 16 368/69 - II/2	76
CHKO Orlické hory	2	Výnos MK č. 16 368/69 - II/2	131
CHKO Orlické hory	3	Výnos MK č. 16 368/69 - II/2	293

Označení	Zóna	Číslo rozhodnutí	Plocha PUPFL v [ha]
Úhrnem CHKO Orlické hory			500
CHKO Žďárské vrchy	1	Vyhláška MŽP č. 156/1991 Sb.	151
CHKO Žďárské vrchy	2	Vyhláška MŽP č. 156/1991 Sb.	3 109
CHKO Žďárské vrchy	3	Vyhláška MŽP č. 156/1991 Sb.	5 586
CHKO Žďárské vrchy	4	Vyhláška MŽP č. 156/1991 Sb.	8
Úhrnem CHKO Žďárské vrchy			8 854
CHKO Železné hory	1	Výnos MK ČSR č. j.8908/70-II/2	1 375
CHKO Železné hory	2	Výnos MK ČSR č. j.8908/70-II/2	4 188
CHKO Železné hory	3	Výnos MK ČSR č. j.8908/70-II/2	4 155
Úhrnem CHKO Železné hory			9 718
Úhrnem CHKO			19 072

Zdroj: Data Agentury ochrany přírody a krajiny k 31. 12. 2008

Poznámka: V případě CHKO Železné hory grafická data AOPK neodpovídají příslušnému výnosu, ale jedná se o návrh zonace, který je již zapracován do platného plánu péče pro CHKO Železné hory.

Tabulka č. 19 Pásma hygienické ochrany vodních zdrojů

Stupeň	Plocha PUPFL v [ha]
OP1	1
I	406
OP2	194
IIa	327
IIb	1 083
II	2 283
III	185
Úhrnem	4 479

Zdroj: Data Oblastních plánů rozvoje lesů k 31. 12. 2008

Poznámka: Dle nového vodního zákona je členění na ochranná pásma OP1 a OP2.

Ostatní členění je pouze u starších rozhodnutí, která stále platí.

Tabulka č. 20 Ochranná pásma zdrojů přírodních léčivých a stolních minerálních vod

Označení	Pásmo	Číslo rozhodnutí	Plocha PUPFL v [ha]
Lázně Bohdaneč	užší	Výnos min. zdrav. LZ/3-2884-1.4.60	50
Lázně Bohdaneč	širší	Výnos min. zdrav. LZ/3-2884-1.4.60	1 180
Úhrnem			1 230

Zdroj: Data Ministerstva zdravotnictví – Český inspektorát lázní a zřídels k datu 31. 12. 2008

Tabulka č. 21 Chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV)

Název	Plocha katastrální v [ha]
Orlické hory	622
Východočeská křída	145 201
Žamberk - Králíky	28 629
Žďárské vrchy	19 417
Úhrnem	193 869

Zdroj: Data Agentury ochrany přírody a krajiny k 31. 12. 2008

Tabulka č. 22 Příměstské lesy

Název	Plocha PUPFL v [ha]
Česká Třebová	28
Lanškroun	67
Letohrad	3
Litomyšl	39
Pardubice	455
Ronov	80
Seč	33
Svitavy	48
Ústí nad Orlicí	67
Trnávka	25
Úhrnem	845

Zdroj: Data Oblastních plánů rozvoje lesů k 31. 12. 2008

Poznámka: Data pro OPRL jsou čerpána z kategorizace lesů (§8 odst. 2 písm. c), která vychází z rozhodnutí zastupitelstva příslušných obcí o vymezení lesů příměstských a rekreačních.

Tabulka č. 23 Jiné zájmy státu

Označení	Plocha PUPFL v [ha]
Úhrnem	870

Zdroj: Data Oblastních plánů rozvoje lesů k 31. 12. 2008

Poznámka: Plocha daného tématu se nepatrně zvětšila (z původních 844 uvedených v koncepci) na celkových 870 ha, ale v rámci utajení se neuvádějí názvy jednotlivých lokalit (bližší upřesnění na Vojenské ubytovací a stavební správě Pardubice).

Tabulka č. 24 Vyhlášené přírodní parky

Označení	Číslo rozhodnutí	Plocha PUPFL v [ha]
Bohdalov-Hartinkov	Nař. OkÚ Svítavy č. 1. 8. 3. 1996	3 700
Heřmanův Městec	Nař. OkÚ v Chrudimi 5/96, 29. 4. 1996	206
Orlice	Nařízení OkÚ UO ze dne 16. 9. 1996	1 677
Jeřáb	Vyhl. ONV UO. ze dne 18. 6. 1987	1 007
Králický Sněžník	Vyhl. ONV UO ze dne 18. 6. 1987	3 016
Suchý vrch - Buková hora	Vyhl. ONV UO ze dne 18. 6. 1987	3 849
Doubrava	Nař. OkÚ v Chrudimi 5/98	360
Údolí Krounky a Novohradky	Nařízení OkÚ CR č. 4 ze dne 2. 9. 1998	259
Údolí Křetínky	Nařízení OkÚ SY č. 2 ze dne 8. 3. 1996	1 784
Lanškrounské rybníky	Vyhl. ONV UO ze dne 27. 9. 1990	169
Úhrnem		16 027

Zdroj: Data Agentury ochrany přírody a krajiny k 31. 12. 2008

Tabulka č. 25 Zastoupení dle dřevin

Seskupení dřevin		plocha porost. půdy (ha)	%
1	smrk ztepilý	74 575	57,1
2	smrkové exoty	21	0,0
3	jedle bělokorá	1 130	0,9
4	jedle obrovská	31	0,0
5	borovice	23 512	18,0
6	kosodřevina	6	0,0
7	modřín	5 684	4,4
8	douglaska	145	0,1
9	ostatní jehličnaté	0	0,0
10	dub	5 738	4,4
11	dub červený	492	0,4
12	buk	6 796	5,2
13	bříza	3 163	2,4
14	habr	912	0,7
15	jasan	1 356	1,0
16	javor	1 044	0,8
17	jilm	15	0,0
18	akát	70	0,1
19	lípa	740	0,6
20	olše	2 548	2,0
21	osika	185	0,1
22	topol	375	0,3
23	vrby	89	0,1
24	ostatní listnaté.	323	0,2
	jehličnaté	105 104	80,5
	listnaté	23 844	18,3
	holina	1 579	1,2
	CELKEM	130 527	100,0

Zdroj: Národní lesnický program k 31. 12. 2007

3.1.6. VODNÍ EKOSYSTÉMY

Pardubický kraj patří ke krajům, kde prochází hlavní evropské rozvodí mezi Severním a Černým mořem. Z masivu Králického Sněžníku odtékají vody do tří světových moří.

Místa, kde voda vystupuje až na zemský povrch nebo těsně pod povrch, se nazývají **mokřady**. Definice mokřadů je uvedena v Ramsarské úmluvě v článku 1. 1. takto: „*Mokřadem je území bažin, slatin, rašelinišť i území pokrytá vodou, přirozená i uměle vytvořená, trvalá i dočasná, s vodou stojatou i tekoucí, sladkou, brakickou či slanou, včetně území s mořskou vodou, jejíž hloubka při odlivu nepřesahuje 6 m*“.

Ramsarská úmluva o mokřadech, které mají mezinárodní význam především jako biotopy vodního ptactva, byla předložena k podpisu již v roce 1971 jako první celosvětová mezinárodní úmluva na ochranu a moudré využívání přírodních zdrojů (viz kapitola 3.1.2.). Česká republika, tehdy jako ČSFR, přistoupila k této úmluvě v roce 1990. V roce 1993 byl oficiálně ustaven Český ramsarský výbor, který je koordinačním a poradním orgánem MŽP.

Mokřady mohou být z hlediska rozsahu liniové nebo plošné:

- **Plošné mokřady** jsou v souladu s výše uvedenou definicí rybníky, jezera, přehrady, tůňky, prameniště, slatiny, rašeliniště, mokré louky i dočasné vodní plochy v podobě kaluží a periodických tůní v údolních nivách.
- **Liniové mokřady** jsou toky.

Vodní toky

Většina území Pardubického kraje náleží do povodí horního a středního Labe. Jen východní a jihovýchodní okraj je odvodňován do řek Morava a Dyje, které odvádí vodu do Dunaje.

Vodohospodářsky významné vodní toky patří do správy podniků Povodí Labe s. p. a Povodí Moravy s. p.

Nejvýznamnějším tokem je Labe, které na území kraje vstupuje v nadmořské výšce 220 m n. m. u Opatovic nad Labem, kde tvoří část hranice mezi Pardubickým krajem a Královehradeckým krajem. Z řeky odbočuje řada náhonů, nejdelší a nejznámější je Opatovický kanál, dlouhý 30 km. Severovýchod území je odvodňován do Labe řekou Orlicí, na území kraje mají část svých toků oba její zdroje – Divoká Orlice a Tichá Orlice.

Divoká Orlice je pravostrannou zdrojnicí Orlice, pramení v Polsku a přitéká na naši státní hranici u Trčkova ve výšce 695 m.n.m.

Tichá Orlice pramení jihovýchodně od Králík v nadmořské výšce 780 m.n.m. Nejvýznamnějším přítokem je Třebovka, která do ní ústí zleva u Ústí nad Orlicí.

Řeka Loučná pramení západně od Svitav u obce Karle v nadmořské výšce 541 m.n.m. Jejím nejvýznamnějším přítokem je Desná, která do ní ústí zleva pod Litomyšlí.

Dalším významným levostranným přítokem Labe je Chrudimka. Pramení ve výšce 700 m.n.m. Na jejím toku bylo zřízeno několik vodních nádrží. Nejvýznamnějším přítokem Chrudimky je zprava Novohradka.

Asi čtvrtina plochy regionu náleží k povodí Moravy. Morava pramení na jihozápadních svazích Králického Sněžníku ve výšce 1380 m.n.m. Na území regionu pramení i další levostranné přítoky horní Moravy – Moravská Sázava, Třebůvka a Mírovka. Moravská Sázava pramení u Čenkovic ve výšce 695 m.n.m. Třebůvka pramení u Křenova v nadmořské výšce 462 m.n.m. Ve Žďárských vrších je pramenná oblast řeky Svratky, jejím přítokem je Svitava, která pramení v Javorníku ve výšce 465 m.n.m. Dalším významným přítokem Svratky je Bílý potok, který pramení na západní straně Poličského vrchu ve výšce 650 m.n.m.

Tabulka č. 26 Největší vodní toky v Pardubickém kraji

Název toku	Délka toku v Pardubickém kraji (km)	Délka toku v ČR (km)	Prům. průtok v Pardubickém kraji (m ³ /s)
Labe	53	370	56,4
Divoká Orlice	37	99,3	5,4
Tichá Orlice	89	107,5	7,0
Loučná	81	81	4,43
Chrudimka	104,4	104,4	6,02
Doubrava	18	89,5	2,87
Morava	18		0,98
Moravská Sázava	38	55	4,21
Třebůvka	32	48	2,07
Svratka	14	-	
Svitava	68	98	2,3
Bílý potok	33,9	33,9	-

Zdroj: Koncepce protipovodňové ochrany Pardubického kraje 2007

Tabulka č. 27 Vodní nádrže v Pardubickém kraji vybudované na největších vodních tocích

Vodní tok	Název nádrže	Poznámka
Divoká Orlice	Nekoř	
Divoká Orlice	Pastviny	Rok výstavby 1938
Chrudimka	Hamry	1912
Chrudimka	Seč I	1935
Chrudimka	Seč II	1947
Chrudimka	Křižanovice I.	1954
Chrudimka	Křižanovice II	
Doubrava	Vodní nádrž	U obce Pařížov

Zdroj: Koncepce protipovodňové ochrany Pardubického kraje 2007

Seznam vodohospodářsky významných vodních toků je stanoven vyhláškou Ministerstva zemědělství ČR (č. 267/2005 Sb.) ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí ČR.

Tabulka č. 28 Seznam vodohospodářsky významných toků – Pardubický kraj

Název	Přítéká do	Číslo hydrol. pořadí	Délka vodního toku v kat. význam. v km	Pozn.	Funkce toku Správce toku
Bílý potok (Polička)	Svratka	4-15-01-010	15,8	Vymezení úseku vodního toku v kat. významný	PM
Jevíčka	Třebůvka	4-10-02-083	23,7		PM
Kunčický potok	Třebůvka	4-10-02-071	2	Soutok s Bílým potokem	V PM
Křetínka	Svitava	4-15-02-020	30,6		V PM
Mírovka	Morava	4-10-02-054	21,8		V PM
Moravská Sázava	Morava	4-10-02-001	55,0		PM
Svitava	Svratka	4-15-02-001	98,0		PM
Svratka	Dyje	4-15-01-001	174,0		V PM

Koncepce ochrany přírody Pardubického kraje – aktualizace 2009

Název	Přítéká do	Číslo hydrol. pořadí	Délka vodního toku v kat. význam. v km	Pozn.	Funkce toku Správce toku
Třebůvka	Morava	4-10-02-070	39,1	Po silniční most v Boršově	PM
Březná	Moravská Sázava	4-10-02-035	31,6		PM
Morava	Dunaj	4-10-01-001	271,7	Jen na území ČR	H PM
Labe	SRN	1-01-01-001	370,7		V,H PL
Tichá Orlice	Orlice	1-02-02-001	104,5		PL
Divoká Orlice	Orlice	1-02-01-001	98,2		V,H PL
Třebovka	Tichá Orlice	1-02-02-036	41,6		
Lipkovský potok	Tichá Orlice	1-02-02-008	13,4		PL
Hraniční p. (Červený potok)	Divoká Orlice	1-02-01-009	5,8		H PL
Rokytka	Divoká Orlice	1-02-01-017	19,2		PL
Chrudimka	Labe	1-03-03-001	104,4		V PL
Novohradka	Chrudimka	1-03-03-040	48,5		PL
Loučná	Labe	1-03-02-001	82		PL
Ležák	Novohradka	1-03-03-096	16,8	0,0-16,8 po zaústění Kvíteckého p v k. ú. Žamberk	PL
Žejbro	Novohradka	1-03-03-073	23,5	0,0-23,5 po zaústění p. Raná v k. ú. Žamberk	PL
Krounka	Novohradka	1-03-03-051	23,3		PL
Podolský potok	Labe	1-03-04-018	21,6		PL
Černá strouha (Černská)	Labe	1-03-04-036	5,0	0,0-0,05 po shybku na Opatovic. kanále v k. ú. Lázně Bohdaneč	PL
Opatovický kanál	Labe	1-03-04-062	31,8		PL
Halda	Chrudimka	1-03-04-001	5,3	-	PL
Doubrava	Labe	1-03-05-001	89,7	-	PL
Hostačovka	Doubrava	1-03-05-032	23,5	-	PL
Průmyslový náhon Loučné	Loučná	1-03-02-051	3,3	-	PL
Prostřední náhon Loučné	Loučná	1-03-02-050	1,7	-	PL
Desná (do Loučné)	Loučná	1-03-02-024	17	0,0-0,17 po soutok s Lubenským p.	PL
Zminka	Novohradka a Loučná	1-03-02-081	11,8	-	PL
Bylanka	Labe	1-03-04-004	23,9	-	PL

Zdroj: Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 267/2005 Sb.,

Poznámka:

H - vodní tok, tvořící státní hranici České republiky (nejedná se o toky, které hranici kříží)

V - vodní tok s vodárenským odběrem

PM – Povodí Moravy s. p.

PL – Povodí Labe s. p.

Bilančně napjaté vodní toky

V Pardubickém kraji jsou nízkými průtoky ohroženy toky Loučná (v úseku Čistá – Benátky) a Svitava (Rozhraní) v okrese Svitavy, Novohradka s přítoky Krounka, Anenský potok a Žejbro v okrese Chrudim. V období nižších srážek jsou průtoky pod hodnotami minimálních průtoků, případně toky v některých úsecích zcela vyschnou. Tato situace je způsobena vysokými odběry podzemních vod pro zásobení obyvatelstva pitnou vodou. Předpokladem zlepšení současného stavu je zpracování studií o vlivu odběru podzemních vod na vody povrchové s návrhem řízeného odběru podzemních vod a následnou realizací.

Správci toků:

- Povodí Labe, s. p.
- Povodí Moravy, s. p.
- Zemědělská vodohospodářská správa
- LČR, s. p., oblastní správy toků
- Obce, jejichž územím toky protékají
- Fyzické nebo právnické osoby, jimž vodní toky slouží nebo s jejichž činností souvisejí

Povodí Labe, s. p.

V jeho správě je největší množství toků. Délka toků ve správě Povodí Labe, státního podniku, v Pardubickém kraji je **657,565 km**, na nichž je evidováno 137,195 km úprav. Vysoký podíl úprav je ovlivněn zahrnutím historických umělých kanálů (Opatovický kanál, Halda, Zmínka) do vodních toků, přičemž jde sice o umělá vodní díla, ale jejich charakter je převážně přírodní (jde o zemní koryto buď stabilizované, nebo s posunem koryta způsobeným vlivem korytotvorné činnosti toku).

Rybníky

Nedostatek trvalých vodních ploch se člověk snažil změnit, již počátkem 14. století se proto začaly budovat rybníky. Největší počet byl na Pardubicku, jižně od Chrudimi a v okolí Litomyšle. V 19. a počátkem 20. století pak byla část z nich z důvodu zisku zemědělské půdy a mylnou ochranou před povodněmi zrušena, část rybníků se při povodních protrhla. V dnešní době jsou některé z nich opět obnovovány nebo rekonstruovány jiné se budují nově.

Posláním rybníků je nejen chov ryb, ale mohou sloužit také vodohospodářským a protipovodňovým účelům. Mnoho rybníků také přispívá nezanedbatelným způsobem k ochraně přírody. Tyto významné vodní a přilehlé plochy poskytují životní prostor pro mnoho vzácných, ohrožených a chráněných druhů rostlin a živočichů.

Mokřady

Přehled mokřadů je převzat z publikace Mokřady České republiky, kterou vydal Český ramsarský výbor s podporou MŽP v roce 1999. Český ramsarský výbor může stávající databázi mokřadů v ČR doplnit mimo jiné na základě výsledků mapování Natura 2000 (v roce 2006 byl doplněn seznam o mokřad Krušnohorská rašeliniště).

Mokřady mezinárodního významu v ČR

www.ochranaprirody.cz

Šumavská rašeliniště - 3371 ha, zapsáno 1990

Třeboňské rybníky - 10 165 ha, zapsáno 1990

Břehyně a Novozámecký rybník - 923 ha, zapsáno 1990

Lednické rybníky - 665 ha, zapsáno 1990
Litovelské Pomoraví - 5122 ha, zapsáno 1993
Poodří - 5450 ha, zapsáno 1993
Krkonošská rašeliniště - 230 ha, zapsáno 1993
Třeboňská rašeliniště - 1100 ha, zapsáno 1993
Mokřady Dolního Podyjí - 11500 ha, zapsáno 1993
Mokřady Pšovky a Liběchovky - 350 ha, zapsáno 1998
Podzemní Punkva – 1.57 ha, zapsáno 2004
Krušnohorská rašeliniště - 11224 ha, zapsáno 2006

V Pardubickém kraji je evidováno celkem 137 mokřadů mimo území CHKO, z toho dva mají význam nadregionální (Bohdanečský rybník a rybník Matka, Upolíny u Kamenice), 16 spadá do kategorie regionální a 119 má význam pouze lokální. V kraji se nenachází mokřad mezinárodního významu.

Mokřady nadregionálního významu Pardubického kraje

Zdroj: CHYTIL J., HAKROVÁ P., HUDEC K., HUSÁK Š., JANDOVÁ J., & PELLANTOVÁ J. (1999), eds.: *Mokřady České republiky - přehled vodních a mokřadních lokalit ČR*, Chráněná území ČR, Pardubicko, 2002

Bohdanečský rybník a rybník Matka

Nachází se v katastrálním území Lázně Bohdaneč. Je to největší dosud dochovaný rybník z bývalé rybníční soustavy Pardubicka o rozloze 248,8 ha. Rybník je značně zarostlý rozlehlými rákosinami, obklopují jej slatinné louky, olšové lesíky a pole.

Výskyt:

Houby- holubinka jahodová (*Russula paludosa*),

Flóra- *Potamogeton lucens*, *Utricularia minor*, *Dactylorhiza incarnata*, *Liparis loeselii*, *Viola stagnina* Schult., *Ophioglossum vulgatum*, *Hydrocharis morsus-ranae* L.,

Fauna: čelistnatka šošonská (*Tetragratha shoshone*), blatnice skvrnitá (*Pelobates fuscus*), kuňka obecná (*Bombina bombina*), skokan ostronosý (*Rana arvalis* Nilsson), s. štíhlý (*Rana dalmatina*), s. skřehotavý (*Pelophylax ridibundus*), bukač velký (*Botaurus stellaris*), bukáček malý (*Ixobrychus minutu*), husa velká (*Anser anser*), sýkořice vousatá (*Panurus biarmicus*).

Upolíny u Kamenice

Nachází se v katastrálním území Trhová Kamenice na ploše 2 ha. Jedná se o slatinné a vlhké pcháčové louky v ploché nivě potoka, na okrajích se mírně svažující. Geologické podloží žuly Nasavrckého plutonu. Vegetační kryt tvoří podél potoka vrbové křoviny s vrbou pětimužnou a vrbou ušatou, které přecházejí v rašelinnou louku s převahou ostřic a mechů a dále ve vlhkou pcháčovou louku s upolíny a rdesnem, v jižní části u potoka se nachází vysokobylinná niva, na sušších místech v JV části jsou eutrofizované kostřavové louky. V severní části u silnice byly provedeny meliorace a vysázen porost smrku (který by bylo vhodné odstranit).

Výskyt:

Flóra: (*Salix myrtilloides*) (zde na jednom ze dvou známých míst v ČR), (*Salix rosmarinifolia*), *Carex hartmanii*, *Dactylorhiza majalis*, *Trollius altissimus*, *Aconitum variegatum*.

Fauna: mihule potoční (*Lampetra planeri*), skokan hnědý (*Rana temporaria*), bramborníček hnědý (*Saxicola rubetra*).

Mokřady regionálního významu Pardubického kraje

Louky u Zubří

Je to rašelinná louka, v katastrálním území Možděnice a Trhová Kamenice na ploše 29 ha.

Výskyt:

Flóra: Drosera rotundifolia, Gentianella praecox subsp. bohémica, Carex pulicaris a dalších 14 druhů ostřic, *Menyanthes trifoliata*.

Fauna: okáč třeslicový (Coenonympha glycerin), ohniváček modrolehý (Lycaena hippothoe), vážka tmavá (Sympetrum danae).

Rybníky u Vortové

Nachází se v katastrálním území Vortová, Lhoty a Studnice u Hlinska na ploše 42,2 ha.

Údolní niva meandrujícího Vortovského potoka s rašelinnými loukami a rybníky Návesník, Utopenec a Zlámanec. Rybníky s přilehlými mokřady jsou chráněny jako přírodní památky a jsou součástí I. a II. zóny odstupňované ochrany přírody chráněné krajinné oblasti Žďárské vrchy. Správa CHKO zajišťuje každoroční kosení luk a jejich stav je dobrý.

Výskyt:

Flóra- Dactylorhiza majalis majalis, Pedicularis palustris, Pedicularis sylvatica, Comarum palustre, Cardamine dentata, Carex x alsatica, Carex diandra, Carex davalliana, Carex hartmanii, Carex lasiocarpa, Eriophorum gracile, Menyanthes trifoliata, Drosera rotundifolia, Trichophorum alpinum, Salix rosmarinifolia, Scorzonera humilis, Valeriana dioica, Crepis mollis subsp. hieracioides.

Fauna: čolek horský (Mesotriton alpestris), skokan hnědý (Rana temporaria), skokan zelený (Pelophylax esculentus), ropucha obecná (Bufo bufo), ropucha zelená (Pseudepidalea viridis), ještěrka živorodá (Zootoca vivipara), zmije obecná (Vipera berus), bekasina otavní (Gallinago gallinago)(na tahu), bramborníček hnědý (Saxicola rubetra), linduška luční (Anthus pratensis), cvrčilka říční (Locustella fluviatilis), zalétá čáp černý (Ciconia nigra) a ledňáček říční (Alcedo atthis).

Ratajské rybníky

Mokřad tvoří soustava rybníků s rašelinnými loukami. Nachází se v katastrálním území Hlinsko v Čechách na ploše 11,4 ha. Rybníky s přilehlými mokřady jsou chráněny jako přírodní památka a jsou součástí I. a II. zóny odstupňované ochrany přírody chráněné krajinné oblasti Žďárské vrchy. Jsou součástí navrhované evropsky významné lokality CZ0534055 Ratajské rybníky o výměře 20,4138 ha (předměty ochrany: přírodní stanoviště 6410 – Bezkolencové louky na vápnitých, rašelinných nebo hlinito-jílovitých půdách, 6430 – Vlhkomilná vysokobylinná lemová společenstva nížina horského až alpinského stupně, 7140 – Přejížděná rašeliniště a třasoviště. Správa CHKO zajišťuje každoroční kosení luk a jejich stav je dobrý.

Výskyt:

Flóra: Carex davalliana, Carex pulicaris, Carex diandra, Carex hartmanii, Carex lasiocarpa, Dactylorhiza majalis, Epipactis palustris, Eriophorum latifolium, Menyanthes trifoliata, Gentiana pneumonanthe, Pedicularis sylvatica, Valeriana dioica, Scorzonera humilis, Crepis mollis subsp. hieracioides, Salix rosmarinifolia.

Fauna: modrásek bahenní (Maculinea nausithous), modrásek očkovaný (Maculinea teleius), píďalka vachtová (Orthonama vittata), píďalka rudokřídla (Hydriomena ruberata), píďalka mokřadní (Eulithis testata), vlnopásník borůvkový (Scopula ternata), pestroskvrnka ozdobná (Crypsedra gemmea), šedavka pobřežní (Celaena leucostigma), kovolessklec západní (Plusia putnami), čolek horský (Mesotriton alpestris), č. obecný (Lissotriton vulgaris), skokan hnědý (Rana temporaria), skokan zelený (Pelophylax esculentus), ropucha obecná (Bufo bufo), rosnička zelená (Hyla arborea), bekasina otavní (Gallinago gallinago) (na tahu), linduška luční

(*Anthus pragensia*), bramborníček hnědý (*Saxicola rubetra*), cvrčilka říční (*Locustella fluviatilis*).

Rohozenský rybník

Rybník se nachází v katastrálním území Rohozná u Trhové Kamenice na ploše 45,3 ha. Je významný především jako tahová zastávka pro vodní ptáky. Na přítoku se nachází rašelinné louky (PR Strádovka).

Výskyt:

Flóra: *Carex davalliana*, *Salix pentandra*, *Comarum palustre*, *Callitriche hermaphrodita*, *Gladiolus imbricatus*, *Laserpitium prutenicum*, *Scorzonera humilis*, *Trollius altissimus*, *Serratula tinctoria*.

Fauna: hnědásek rozrazilový (*Melitaea diamina*), ohniváček modrolehý (*Lycaena hippothoe*), bramborníček hnědý (*Saxicola rubetra*), linduška lesní (*Anthus trivialis*), linduška luční (*Anthus pragensia*), rákosník zpěvný (*Acrocephalus palustris*), drozd kvíčala (*Turdus pilaris*), polák velký (*Aythya ferina*), lyska černá (*Fulica atra*), skokan hnědý (*Rana temporaria*), skokan štíhlý (*Rana dalmatina*), ropucha obecná (*Bufo bufo*), ještěrka živorodá (*Zootoca vivipara*).

Hluboký

Rybník se nachází na severním úpatí Železných hor v katastrálním území Podlíšťany na ploše 13,41 ha (PR – jejíž součástí je podmáčená olšina na západní straně.). Volná hladina rybníka je lemována sporadickými pruhy rákosin, které místy plynule přechází do ostřicových luk s roztroušenými vrby a olšemi.

Flóra: *Callitriche hermaphrodita*, *Dactylorhiza majalis*, *Iris pseudacorus*

Fauna: čolek velký (*Triturus cristatus*), čolek horský (*Mesotriton alpestris*), čolek obecný (*Lissotriton vulgaris*), ropucha obecná (*Bufo bufo*), ropucha zelená (*Pseudepidalea viridis*), rosnička zelená (*Hyla arborea*), skokan skřehotavý (*Pelophylax ridibundus*), skokan štíhlý (*Rana dalmatina*), moták pochop (*Circus aeruginosus*), moudivláček lužní (*Remiz pendulinus*), ledňáček říční (*Alcedo atthis*), čáp černý (*Ciconia nigra*), volavka popelavá (*Ardea cinerea*), netopýr rezavý (*Nyctalus noctula*).

Baroch

Rozsáhlá rákosina rybníka Hrobice v katastrálním území Hrobice. Rozkládá se na ploše 31,4 ha. V rámci 3 etap revitalizace byla více než z 1/3 obnovena vodní hladina, byla vytvořena soustava ostrůvků a vodních kanálů, probíhá zde náročný management.

Výskyt:

Flóra: *Epipactis palustris*, *Ophioglossum vulgatum*, *Carex davalliana*, *Carex hartmanii*, *Dactylorhiza incarnata*, *Hydrocotyle vulgaris*.

Fauna: skokan štíhlý (*Rana dalmatina*), skokan zelený (*Pelophylax esculentus*), rosnička zelená (*Hyla arborea*), bukač velký (*Botaurus stellaris*), husa velká (*Anser anser*), čírka obecná (*Anas crecca*), čírka modrá (*Anas querquedula*), chřástal vodní (*Rallus aquaticus*), sýkořice vousatá (*Panurus biarmicus*).

Louky u Libišan

Nachází se v katastrálním území Libišany na ploše 11,9 ha. V současné době jsou Louky u Libišan silně degradovány a rybník se zde již nevyskytuje (je zazemněný).

Damašek

Mokřad se vyskytuje v katastrálním území Pustá Rybná na ploše 4,4 ha. Jedná se o údolní nivu meandrujícího potoka Hlučál s rašelinnými loukami v severní části Českomoravské vysočiny ve výšce asi 630 m n. m. Údolní niva je chráněna jako přírodní rezervace a je součástí I.zóny odstupňované ochrany přírody chráněné krajinné oblasti Žďárské vrchy. Správa CHKO zajišťuje každoroční kosení luk a jejich stav je dobrý.

Výskyt:

Flóra: *Carex davalliana*, *Cirsium heterophyllum*, *Dactylorhiza majalis*, *Drosera rotundifolia*, *Comarum palustre*, *Parnassia palustris*, *Scorzonera humilis*, *Valeriana dioica*, *Pedicularis sylvatica*, *Thalictrum aquilegifolium*.

Fauna: čolek horský (*Mesotriton alpestris*), skokan krátkonohý (*Pelophylax lessonae*), skokan hnědý (*Rana temporaria*), ropucha obecná (*Bufo bufo*), rosníčka zelená (*Hyla arborea*), ještěrka živorodá (*Zootoca vivipara*), zmije obecná (*Vipera berus*), bekasina otavní (*Gallinago gallinago*)(na tahu), linduška luční (*Anthus pragensis*), bramborníček hnědý (*Saxicola rubetra*).

Velký a Malý Košíř

Rybníky s vodními makrofyty se nachází v katastrálním území Nedošín na ploše 31,5 ha. V roce 2008 byl rybník Malý Košíř vyhrnutý.

Výskyt:

Flóra: *Potamogeton lucens*, *Batrachium trichophyllum*, *Batrachium circinatum*.

Fauna: chřástal vodní (*Rallus aquaticus*), konipas luční (*Motacilla flava*), cvrčilka říční (*Locustella fluviatilis*), cvrčilka slavíková (*Locustella luscinioides*), cvrčilka zelená (*Locustella naevia*), moudivláček lužní (*Remiz pendulinus*), rákosník velký (*Acrocephalus arundinaceus*), sýkořice vousatá (*Panurus biarmicus*).

Opatovské rybníky

Mokřad se nachází v katastrálním území Opatov a zaujímá plochu 124 ha. Celý mokřad zahrnuje rybníky Hvězda (82 ha) a rybník Nový (42 ha). Na Hvězdě je ostrov se vzrostlými dřevinami, vedle menší ostrůvek se skřípincem jezerním. Litorální porosty jsou vytvořeny v malé míře na jižním a východním břehu Hvězdy, rozsáhlé jsou litorální porosty na Novém rybníce. U Nového rybníka jsou podmáčené louky a olšiny, mezi rybníky roste lužní les. Tento mokřad je významný především z ornitologického hlediska.

Výskyt:

Flóra: *Dactylorhiza majalis*, *Pedicularis sylvatica*, *Gymnadenia conopsea*, *Platanthera bifolia*, *Leucojum aestivum*

Fauna: tesařík pižmový (*Aromia moschata*), čolek horský (*Mesotriton alpestris*), čolek obecný (*Lissotriton vulgaris*), rosníčka zelená (*Hyla arborea*), skokan ostronosý (*Rana arvalis*), chřástal vodní (*Rallus aquaticus*), chřástal kropenatý (*Porzana porzana*), potápka černokrká (*Podiceps nigricollis*), bukač velký (*Botaurus stellaris*), bekasina otavní (*Gallinago gallinago*).

Strašovský rybník s přilehlými loukami

Nachází se v obci Strašov. Jedná se o rybník s rákosinami a slatinnými loukami. Ornitologická a botanická lokalita s převahou mokřadních a lučních biotopů. Na litorál navazují mezofilní ovsíkové louky, které jsou v mozaice s aluviálními loukami a střídavě vlhkými bezkolencovými loukami. Nejcennějším biotopem je zde malé vápencové slatiniště. M1.1, M1.7, R2.1, T1.1, T1.4, T1.9

Flora: *Acorus calamus*, *Agrostis gigantea*, *Alchemilla monticola*, *Alisma lanceolatum*, *A. plantago-aquatica*, *Amaranthus lividus*, *A. retroflexus*, *Anagallis arvensis*, *Aneth graveolens*, *Anthoxanthum odoratum*, *Apera spica-venti*, *Arabidopsis thaliana*, *A. tomentosum*,

Arrhenatherum elatior, *Atriplex patula*, *Ballota nigra*, *Barbarea vulgaris*, *Berula erecta*, *Betonica officinalis*, *Bidens frondosa*, *B. tripartita*, *Blysmus compressus*, *Bolboschoenus maritimus*, *B. oleracea*, *Briza media*, *Campanula patula*, *C. rapunculoides*, *Cardamine amara*, *Carduus acanthoides*, *Carex acutiformis*, *C. davalliana*, *C. disticha*, *C. flacca*, *C. gracilis*, *C. hartmanii*, *C. hirta*, *C. leporina*, *C. otrubae*, *C. pallescens*, *C. panicea*, *C. paniculata*, *C. riparia*, *C. rostrata*, *C. vesicaria*, *C. vulpina*, *Centaurea jacea* s.l., *Centaurium erythraea*, *Colchicum autumnale*, *Coronilla varia*, *Crataegus monogyna*, *Crepis biennis*, *Dactylorhiza majalis*, *Descurainia sophia*, *Deschampsia cespitosa*, *Dianthus deltoides*, *Echinochloa crus-galli*, *Echinops sphaerocephalus*, *Echium vulgare*, *Eleoc unig*, *Eleocharis palustris*, *Epilo adna*, *Epilobium adenocaulon*, *E. hirsutum*, *E. palustre*, *Eriophorum angustifolium*, *Erodium cicutarium*, *Erophila verna*, *Erysimum cheiranthoides*, *Euonymus europaea*, *Eupatorium cannabinum*, *E. esula*, *E. exigua*, *E. platyphyllos*, *Euphrasia officinalis*, *Fallopia convolvulus*, *Filipendula vulgaris*, *Galeopsis pernhofferi*, *G. pubescens*, *G. tetrahit*, *Galinsoga ciliata*, *G. parviflora*, *Galium boreale*, *G. palustre*, *G. uliginosum*, *G. verum*, *G. wirtgenii*, *Glechoma hederacea*, *Glyceria maxima*, *Gnaphalium uliginosum*, *Helianthus annuus*, *Hieracium sabaudum*, *Holcus lanatus*, *H. mollis*, *Chaerophyllum aromaticum*, *Ch. bulbosum*, *Chammomilla recutita*, *Ch. suaveolens*, *Inula salicina*, *Iris pseudacorus*, *Lapsana communis*, *Lathyrus pratensis*, *L. tuberosus*, *Lemna minor*, *Leontodon autumnalis*, *L. hispidus*, *Leucanthemum vulgare*, *Libanotis pyrenaica*, *Linaria vulgaris*, *Linum catharticum*, *Lolium perenne*, *Lotus uliginosus*, *Lycopus europaeus*, *Lysimachia nummularia*, *Lythrum salicaria*, *Malus sylv*, *Medicago falcata*, *M. lupulina*, *M. sativa*, *Melilotus alba*, *M. officinalis*, *Mentha aquatica*, *M. x verticillata*, *Moehringia trinervia*, *Molinia coerulaea*, *M. laxiflora*, *M. stricta*, *Myosoton aquaticum*, *Odontites rubra*, *Oenothera biennis*, *Ophioglossum vulgatum*, *Pastinaca sativa*, *Phalaris arundinacea*, *Pimpinella major*, *P. uliginosa*, *Polygonum amphibium*, *P. aviculare*, *P. brittingeri*, *P. hydropiper*, *P. persicaria*, *Prunella vulgaris*, *Ranunculus auricomus*, *R. ficaria*, *R. flammula*, *R. lingua*, *R. repens*, *R. sceleratus*, *Rorippa amphibia*, *Rorippa palustris*, *R. sylvatica*, *Rosa* sp., *Rubus caesius*, *R. fruticosus*, *R. idaeus*, *Salix fragilis*, *S. pentandra*, *S. purpurea*, *S. triandra*, *S. viminalis*, *Saponaria officinalis*, *Scirpus sylvaticus*, *Scrophularia nodosa*, *Scrophularia umbrosa*, *Scutellaria galericulata*, *Sedum maximum*, *Senecio aquaticus*, *Senecio barbareaifolius*, *Senecio jacobaea*, *Sesleria uliginosa*, *Setaria pumila*, *Schoenoplectus lacustris*, *Sinapis alba*, *Sium latifolium*, *Solanum nigrum*, *Sonchus arvensis*, *Sonchus asper*, *Sparganium erectum*, *Spergularia rubra*, *Stachys palustris*, *Succisa pratensis*, *Symphoricarpos rivularis*, *Teesdalia nudicaulis*, *Tetragonolobus siliquosus*, *Torilis japonica*, *Tragopogon pratensis*, *Triglochin palustre*, *Typha angustifolia*, *Typha latifolia*, , *Verbascum blattaria*.

Fauna: kopřivka obecná (*Anas strepera*), čírka modrá (*Anas querquedula*), lžičák pestrý (*Anas clypeata*), moták pochop (*Circus aeruginosus*), chřástal vodní (*Rallus aquaticus*), chřástal kropenatý (*Porzana porzana*), bekasina otavní (*Gallinago gallinago*), konipas luční (*Motacilla flava*), bramborníček hnědý (*Saxicola rubetra*), cvrčilka slavíková (*Locustella luscinioides*), rákosník velký (*Acrocephalus arundinaceus*), moudivláček lužní (*Remiz pendulinus*).

Malý Karlov s přilehlými loukami

Nachází se v obci Choceň (k. ú. Plechůvky). Jde o rybník a botanicky bohaté slatinné louky.

Flora: *Alopecurus pratensis*, *Angelica sylvestris*, *Carex acuta*, *Cirsium canum*, *Cirsium oleraceum*, *Dactylis glomerata*, *Filipendula ulmaria*, *Galium album*, *Galium uliginosum*, *Geranium pratense*, *Heracleum sphondylium*, *Chaerophyllum bulbosum*, *Inula salicina*, *Iris pseudacorus*, *Leucanthemum vulgare*, *Lotus uliginosus*, *Phleum pratense*, *Phragmites australis*, *Populus tremula*, *Potentilla reptans*, *Rubus caesius*, *Salix caprea*, *Salix cinerea*, *Salix fragilis*, *Salix purpurea*, *Silene vulgaris*, *Symphytum officinale*, *Tanacetum vulgare*, *Trifolium hybridum*, *Urtica dioica*, *Veronica chamaedrys*, *Vicia cracca*.

Fauna: motýlice lesklá (*Calopteryx splendens*), vážka tmavá (*Sympetrum danae*), *Odontomyia Tigrida*, bráněnka měnlivá (*Stratiomys chamaeleon*), skokan zelený (*Pelophylax esculentus*), skokan skřehotavý (*Pelophylax ridibundus*), rosníčka zelená (*Hyla arborea*), ještěrka živorodá (*Zootoca vivipara*), zmije obecná (*Vipera berus*), potápka černokrká (*Podiceps nigricollis*), čírka obecná (*Anas carolinensis*), čírka modrá (*Anas querquedula*), moudivláček lužní (*Remiz pendulinus*).

Lodrant

Nachází se v obcích Trusov, Uhersko, Liteřiny, jde o rybník a lesy přirozeného složení, bohatá botanická lokalita, plocha je 197 ha.

Rybníky v PR Žernov

Jedná se o rybníky Šmatlán a Mordýř ležící na hlinitých a hlinitopísčitých naplaveninách.

Flora: *Potamogeton gramineus*, *Carex davalliana*, *Carex hartmanii*, *Dactylorhiza majalis*, *Dianthus superbus*, *Gentiana pneumonanthe*, *Laserpitium prutenicum*

Flora: Bukač velký (*Botaurus stellaris*), bukáček malý (*Ixobrychus minutu*), cvrčilka slavíková (*Locustella luscinioides*), čáp černý (*Ciconia nigra*), chřástal vodní (*Rallus aquaticus*), rákosník velký (*Acrocephalus arundinaceus*), zrzohlávka rudozobá (*Netta rufina*)

Černý Nadýmač

Rybník se nachází v obci Břehy a Vlčí Habřina, jde o lesní rybník s olšinami a rákosinami s mnoha druhy vodního ptactva, lužní les pod hrází a J od rybníka. Lokalita vyhlášená jako EVL pro výskyt Puchýřky útlé a jako přirozené eutrofní vodní nádrže s vegetací typu Magnopotamion nebo Hydrocharition.

Flora: *Agropyron repens*, *Agrostis tenuis*, *Alliaria petiolata*, *Anthoxanthum odoratum*, *Anthriscus sylvestris*, *Arabis glabra*, *Arrhenatherum elatior*, *Artemisia vulgaris*, *Asarum europaeum*, *Astragalus glycyphyllos*, *Athyrium filix-femina*, *Bidens frondosa*, *Bidens tripartita*, *Bolboschoenus maritimus*, *Brachypodium sylvaticum*, *Calamagrostis arundinacea*, *Calamagrostis epigejos*, *Callitriche palustris*, *Caltha palustris*, *Calystegia sepium*, *Campanula rotundifolia*, *Capsella bursa-pastoris*, *Cardamine amara*, *Cardamine impatiens*, *Carex brizoides*, *Carex elongata* (C4), *Carex gracilis*, *Carex hirta*, *Carex leporina*, *Carex nigra*, *Carex pallescens*, *Carex pilulifera*, *Carex remota*, *Carex riparia*, *Carex rostrata*, *Cerastium arvense*, *Cerastium holosteoides*, *Ceratophyllum demersum*, *Chaerophyllum temulum*, *Chelidonium majus*, *Cichorium intybus*, *Circaea lutetiana*, *Cirsium arvense*, *Cirsium palustre*, *Cirsium vulgare*, *Clinopodium vulgare*, *Convallaria majalis*, *Conyza canadensis*, *Cornus sanguinea*, *Coronilla varia*, *Corylus avellana*, *Cymbalaria muralis*, *Daucus carota*, *Deschampsia cespitosa*, *Descurainia sophia*, *Dryopteris dilatata*, *Epilobium adenocaulon*, *Epilobium angustifolium*, *Equisetum arvense*, *Equisetum palustre*, *Erigeron annuus*, *Erysimum cheiranthoides*, *Euonymus europaea*, *Eupatorium cannabinum*, *Euphorbia cyparissias*, *Fallopia convolvulus*, *Festuca gigantea*, *Festuca ovina*, *Festuca rubra*, *Frangula alnus*, *Galeobdolon montanum*, *Galeopsis pubescens*, *Galinsoga parviflora*, *Geranium robertianum*, *Geum urbanum*, *Glechoma hederacea*, *Glyceria maxima*, *Glyceria plicata*, *Hieracium laevigatum*, *Hieracium murorum*, *Hieracium sabaudum*, *Holcus mollis*, *Hypericum perforatum*, *Impatiens noli-tangere*, *Impatiens parviflora*, *Iris pseudacorus*, *Juncus bufonius*, *Juncus effusus*, *Lactuca serriola*, *Lamium album*, *Lapsana communis*, *Lemna gibba*, *Lemna minor*, *Lemna trisulca*, *Linaria vulgaris*, *Listera ovata*, *Luzula luzuloides*, *Luzula pilosa*, *Lychnis flos-cuculi*, *Lycopus europaeus*, *Lysimachia nummularia*, *Lysimachia vulgaris*, *Lythrum salicaria*, *Maianthemum bifolium*, *Matricaria inodora*, *Medicago*

*lupulina, Medicago x varia, Melampyrum nemorum, Melampyrum pratense, Melica nutans, Melilotus alba, Mentha arvensis, Mercurialis perennis, Milium effusum, Moehringia trinervia, Molinia coerulaea, Mycelis muralis, Myosotis arvensis, Myosotis sparsiflora*C4, (C4), *Myosoton aquaticum, Myriophyllum spicatum, Omphalodes scorpioides, Phalaris arundinacea, Phleum pratense, Phragmites australis, Pimpinella major, Plantago lanceolata, Plantago major, Polygonatum multiflorum, Polygonatum odoratum, Polygonatum verticillatum, Polygonum amphibium, Polygonum aviculare, Polygonum hydropiper, Polygonum lapathifolium, Polygonum minus, Polygonum tomentosum, Potamogeton crispus, Potamogeton lucens, Potamogeton pectinatus, Potamogeton pusillus, Prunella vulgaris, Pteridium aquilinum, Pulmonaria obscura, Pyrus pyraster, Ranunculus acris, Ranunculus flammula, Ranunculus repens, Ranunculus sceleratus, Ranunculus trichophyllus, Rorippa palustris, Sagina procumbens, Saponaria officinalis, Scirpus sylvaticus, Scrophularia nodosa, Scutellaria galericulata, Sedum maximum, Senecio fuchsii, Silene alba, Solanum dulcamara, Solidago gigantea, Solidago virgaurea, Spirodella polyrhiza, Stachys palustris, Stachys sylvatica, Stellaria holostea, Stellaria uliginosa, Symphytum officinale, Thelypteris palustris* §3, C3, (C3), *Torilis japonica, Trifolium hybridum, Trifolium repens, Tussilago farfara, Typha latifolia, Verbascum thapsus,, Zannichellia palustris*

Fauna: kuňka ohnivá (*Bombina bombina*), rosnička zelená (*Hyla arborea*), skokan skřehotavý (*Rana ridibunda*). V okolních lesích byly pozorovány: užovka obojková (*Natrix natrix*), čáp černý (*Ciconia nigra*), orel mořský (*Haliaetus albicilla*). Na vodní plochu a rákosinu jsou vázány významné druhy ptáků, např. potápka malá (*Tachybaptus ruficollis*), potápka roháč (*Podiceps cristatus*), bukač velký (*Botaurus stellaris*).

V lokalitě se vyskytuje bohaté spektrum bezobratlých živočichů: *Apatura ilia, Limenitis populi, Nymphalis antiopa, Nymphalis polychloros, Anthocharis cardamines, Aglia tau, Saturnia pavonia, Pieris napi, Pieris brassicae, Pairis rape, Leptidea reli, Pararge aegeria, Coenonympha arcania, Lasiommata megera, Lycaena virgaureae, Argynnis paphia, Argynnis adippe, Adela degerella, Papilio machaon, Pyrgus malvae, Carterocephalus palaemon, Vanessa atalanta, Aphantopus hyperantus, Deilephila elpenor*

Lanškrounské rybníky s přilehlými olšinami

Nachází se v obci Lanškroun, jde o krajinářskou a ornitologickou lokalitu. EVL-Bezkolencové louky na vápnatých, rašelinných nebo hlinito-jílovitých půdách a smíšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy, výměra je 49 ha.

Flora: *Ajuga rept, Alnus glut, Alopecurus prat, Angelica sylv, Briza media, Calagrostis epig, Carduus prat, Carex hirt, Carex nigr, Carex panc, Carex panl, Carex sylv, Cirsium oler, Cirsium rivu, Colchicum autu, Cornus sang, Crucifera laev, Dactylis maja, Deschampsia cesp, Equisetum palu, Filipendula ulma, Fraxinus exce, Galium apar, Geum riva, Knautia arve, Leuca vulgar, Lotus corn, Luzula mult, Lychnis flos, Lysimachia numm, Phragmites aust, Plantago lanc, Potamogeton anse, Prunella spin, Quercus robu, Ranunculus acris, Ranunculus auri, Sanguisorba offi, Scirpus sylv, Senecio fuch, Urtica dioica, Valeriana dioica, Veronica cham*

Fauna: bekasina otavní (*Gallinago gallinago*), cvrčilka říční (*Locustella fluviatilis*), cvrčilka zelená (*Locustella naevia*), čejka chocholátá (*Vanellus vanellus*), chřástal kropenatý (*Porzana porzana*), chřástal vodní (*Rallus aquaticus*), konipas bílý (*Motacilla alba*), konipas horský (*Motacilla cinerea*), kulík říční (*Charadrius dubios*), labuť velká (*Cygnus olor*), moták pochop (*Circus aeruginosus*), moudivláček lužní (*Remiz pendulinus*), bukač velký (*Botaurus stellaris*).

Rybníky pod Bukovkou

Lázně Bohdaneč, Bukovka, Litorální porosty tvoří rákosiny eutrofních stojatých vod s dominantním rákosem, v zamokřených částech přechází v porosty vysokých ostřic. Vegetace parožnatek pokrývá celou plochu Tichého rybníka, 148 ha.

Mokřiny u Rzů

Obec Dobříkov, část Rzy, katastrální území Dobříkov

Jedná se o zatopenou depresi v polích, kdysi regulérní rybník (což potvrzují zbytky hráze), který byl v minulosti „opuštěn“, resp. přestal být obhospodařován, nyní je zde vytvořena nevelká vodní plocha s široce rozvinutým neobhospodařovaným litorálem (okolo 100 m šíře, směrem na jih alespoň 200 m) – užší pás rákosu pokračuje širším pásem s ostřicemi a další mokřadní vegetací apod.; na něj navazují pravidelně kosené louky a až pak pole.

Lokalita je navržena Východočeskou pobočkou České společnosti ornitologické při Východočeském muzeu v Pardubicích k vyhlášení jako zvláště chráněné území ve smyslu zákona č.114/1992 Sb., (ve znění pozdějších úprav), a to v kategorii přírodní rezervace pod pracovním názvem „Mokřina u Rzů“

Důvodem je především výskyt vzácných a chráněných druhů ptáků. Lokalitu ptáci využívají jak k hnízdění, tak jako tahovou zastávku či shromaždiště

Následující tabulka shrnuje přehled mokřadů Pardubického kraje mimo území CHKO.

Tabulka č. 29 Pardubický kraj – Mokřady (mimo CHKO)

č.	označ.	název	katastrální území	R	Typ	D
1	N.CR.01	Upolíny u Kamenice	Trhová Kamenice	2	2, 5, 8	
2	R.CR.01	Louky u Zubří	Možděnice, Trhová Kamenice	29	1, 4, 5, 8	
3	R.CR.02	Rybníky u Vortové	Vortová, Lhoty, Studnice u Hlinska	42,2	1,2,4,5,7,14	
4	R.CR.03	Ratajské rybníky	Hlinsko v Čechách	11,4	5, 7, 8, 14	
5	R.CR.04	Rohozenský rybník, Strádovka	Rohozná u Trhové Kamenice	45,3	4,5,7,8,13	
6	R.CR.05	Hluboký	Podlíšťany	12,4	13	
7	L.CR.01	Boušovka	Licibořice	1,14	3, 6, 7, 13	KE
8	L.CR.02	Buchtovka	Možděnice, Trhová Kamenice	8,8	8	KE, B
9	L.CR.03	Farářek	Ronov nad Doubravou	4	7	O
10	L.CR.04	Rvasice	Doly, Doubravice u Leštiny, Střemošice	2,46	5	B
11	L.CR.05	Rybníky u Žumberka	Smrček u Žumberku	6,6	13	B
12	L.CR.06	V koutech	Nasavrky	0,5	2, 5, 13	B
13	L.CR.07	Vršovská olšina	Polánka, Horní Bradlo	18,7	4	KE, B
14	L.CR.08	Polánka	Polánka	0,3	5	B
15	L.CR.09	Strádovské Peklo	Licibořice, Nasavrky, Ochoz u Nasavrky, Svídnice u Slatiňan	9	2,4	B, Z
16	L.CR.10	Mlýnský rybník a rybník Rohlík	Trhová Kamenice	5,1	13	B
17	L.CR.11	Bahna	Dědová, Filipov	18,7	8	O
18	L.CR.12	Farář	Bitovany	8,69	13	B
19	L.CR.13	Hubský rybník	Rohozná u Trhové Kamenice	11,56	5, 7, 13	B, Z
20	L.CR.14	Kusá hora	Pěšice, Řepníky, Srbce u Luže, Štěnec, Voletice	185,13	5	B
21	L.CR.15	Louky v Jeníkově	Jeníkov u Hlinska, Kameničky	27,75	5	B
22	L.CR.16	Na obůrce	Třemošnice nad Doubravou	0,6	1,3	M
23	L.CR.17	U Tučkovy hájenky	Krouna, Svratouch	3,26	5	B
24	L.CR.18	Volákův kopec	Kameničky	88,15	5,16	B, O
25	L.CR.19	Zadní rybník	Trhová Kamenice	33,16	13	B, Z
26	L.CR.20	Mezislavčí	Libkov u Nasavrky	10	2,4	
27	N.PA.01	Bohdanečský rybník a r. Matka	Lázně Bohdaneč	248,8	13	
28	R.PA.01	Baroch	Hrobice, Srch	31,4	7, 8, 13	
29	R.PA.02	Louky u Libišan	Libiřany	11,9	8,7	
30	L.PA.01	Beránek	Voleč	14,5	14	O
31	L.PA.02	Buňkov	Břehy, Lohenice u Přelouče	54,2	13	B, O
32	L.PA.03	Černý Nadýmač	Břehy, Vlčí Habřina	15,3	4, 7, 13	B, O
33	L.PA.04	Hanzlíkovec	Horní Jelení	7,5	4, 5, 13	Am, B
34	L.PA.05	Hluboký rybník u Holic	Holice v Čechách	11,2	14	

Koncepce ochrany přírody Pardubického kraje – aktualizace 2009

č.	označ.	název	katastrální území	R	Typ	D
35	L.PA.06	Horecké písničky	Lázně Bohdaneč	8,4	5,16	B
36	L.PA.07	Hrozná	Opatovice nad Labem	3,12	3	KE, B, Z
37	L.PA.08	Jarkovského jezero	Rosice nad Labem	1,4	3, 6, 7, 13	KE
38	L.PA.09	Jílovky, Tichý, Skříň	Lázně Bohdaneč	49	8,14	B
39	L.PA.10	Kobylník	Drozdice	0,54	4	B
40	L.PA.11	Labiště pod Černou	Černá u Bohdanče	1,8	3	KE
41	L.PA.12	Labiště u Němčic	Dříteč, Němčice nad Labem	2,5	3	KE, B
42	L.PA.13	Labiště pod Opočínkem	Opočíněk, Živanice	2,6	3	KE, B, Z
43	L.PA.14	Labské rameno Votoka	Labětín, Semín	4,98	3	KE, B, Z
44	L.PA.15	Lodrant	Trusnov	24,7	13	KE, B, O
45	L.PA.16	Lohenické rameno	Břehy, Lohenice u Přelouče, Přelouč	6,2	3	KE
46	L.PA.17	Mazurovy chalupy	Hoděšovice	1,6	5	B
47	L.PA.18	Meandry Struhy	Bezděkov, Choltice, Valy nad Labem, Veselí u Přelouče	41,5	2,4	KE
48	L.PA.19	Mělické labiště	Mělice, Opočíněk	2,7	3	KE, B, Z
49	L.PA.20	Mordýř	Dolní Ředice, Horní Ředice, Chvojenec	17,9	13	O
50	L.PA.21	Na Hradech	Žáravice	9,5	13	Am, B, O
51	L.PA.22	Na Zájezdě	Semín	5,1	3	KE
52	L.PA.23	Pecák	Dolní Jelení	7,4	13	B
53	L.PA.24	Pětinocha	Horní Jelení	5,7	8,13	B
54	L.PA.25	Písník u Opatovic	Opatovice nad Labem	6,4	16	Ma
55	L.PA.26	Pod Stejskalem	Dolní Jelení, Horní Jelení	0,2	8	B
56	L.PA.27	Pod Sutinami	Černá u Bohdanče	1	3	KE, O
57	L.PA.28	Pohránovský rybník	Pohránov	58,5	7,13	B, O
58	L.PA.29	Ramena Chrudimky	Drozdice	3,2	3	KE, B, O
59	L.PA.30	Rameno Houser	Valy nad Labem	0,8	3	B
60	L.PA.31	Rameno k vodárně	Rosicenad Labem, Srnojedy	2,4	3	KE
61	L.PA.32	Rameno U Haldy	Brozany nad Labem, Pardubice	2,1	3	B, O
62	L.PA.33	Rameno Za mostem	Lohenice u Přelouče	4,4	3	KE, B
63	L.PA.34	Rybník Rozhrna	Bukovka		13	
64	L.PA.35	Rybníky u Ledce	Holotín, Ledec, Urbanice	7,4	8,14	KE
65	L.PA.36	Rybník Špičník	Vysoké Chvojno	0,9	8,13	KE, B
66	L.PA.37	Rybníky u Zdechovic	Zdechovice	17,9	7,14	B, O
67	L.PA.38	Rumlovo labiště	Lány na Důlku, Rybitví	7,2	3	KE, B
68	L.PA.39	Ředický rybník	Horní Ředice	35	13	
69	L.PA.40	Slatina u Horeckých písniček	Lázně Bohdaneč	1,9	8	B
70	L.PA.41	Slavíkovy ostrovy	Břehy, Přelouč	9,3	3	KE, B
71	L.PA.42	Smilek	Horní Ředice	11,4	8,13	B, O
72	L.PA.43	Sopřečský rybník	Sopřeč	94	13	O
73	L.PA.44	Staré Labe u Cihelny	Brozany nad Labem, Pardubice, Staré Hradiště	17,2	3	KE
74	L.PA.45	Strášovský rybník	Přepychy, Strašov	43,3	8,13	B, O

Koncepce ochrany přírody Pardubického kraje – aktualizace 2009

č.	označ.	název	katastrální území	R	Typ	D
75	L.PA.46	Studená voda	Poběžovice u Holic	3,9	2	B
76	L.PA.47	Šejval	Radhošť	2,3	5,13	B, O
77	L.PA.48	Šmatlán	Dolní Ředice, Chvojenec	17,3	7,13	B, O
78	L.PA.49	Tišina	Labětín	4,9	3	KE
79	L.PA.50	Truhličky	Lázně Bohdaneč	4,4	5,14	B
80	L.PA.51	Tůň u Hrobic	Dříteč, Hrobice	2,6	3	KE
81	L.PA.52	Újezdský a Bohumilečský rybník	Bohumileč, Újezd u Sezemic	13		
82	L.PA.53	Úpolíny v Podstrání	Hoděšovice	3,4	13	B
83	L.PA.54	V Mošnicích	Kladruby nad Labem, Selmice	1,38	3	KE
84	L.PA.55	V Podmokří	Kolesa, Komárov u Přelouče	0,17	3	Z
85	L.PA.56	Velinský potok	Veliny	0,76	2	I
86	L.PA.57	Zábranské rybníky	Lázně Bohdaneč	11,9	14	B,O
87	L.PA.58	Zákoutí	Rosice nad Labem, Rybitví, Srnojedy, Svítkov	15	3	KE, B
88	L.PA.59	Živanické jezero	Živanice	15,4	3	KE
89	L.PA.60	Dříteč	Bohumileč, Dříteč			Am, B
90	L.PA.61	Polabiny	Opatovice nad Labem	1,83	3	B, Z
91	R.SY.01	Damašek	Pustá Rybná	4,4	5, 2, 7	
92	R.SY.02	Velký a Malý Košíř	Nedošín	31,5	14	
93	R.SY.03	Opatovské rybníky	Opatov v Čechách	124	4, 5, 14	
94	L.SY.01	Rybníky Vidlák, Terčový a Černý	Opatov v Čechách	29,5	4, 5, 7, 14	Am, B, O, E
95	L.SY.02	Kamenická voda	Pustá Kamenice	8,3	5	B
96	L.SY.03	Rybník v Zádolkách	Opatov v Čechách	12,9	2, 4, 13	B, O
97	L.SY.04	Svitavský rybník a Rosnička	Moravský Lačnov, Svitavy Předměstí	40,64	14	B, O
98	L.SY.05	Rybníky Pařez a Sychrovec	Opatovec	13,5	14	O
99	L.SY.06	Rebelant	Opatov v Čechách		3, 4, 13	Am, B
100	R.UO.01	Malý Karlov	Plchůvky	16,2	3, 4, 7, 13	
101	R.UO.02	Velký Karlov	Plchůvky	24,1	7,13	
102	R.UO.03	Lanškrounské rybníky	Lanškroun	49,1	4, 7, 14	
103	R.UO.04	Zálešsko-vračovické rybníky	Nořín, Zálší, Vračovice	101,2	7,14	
104	R.UO.05	U Kaštánku	Ostrov u Lanškrouna	22,8	2, 4, 7, 8	
105	R.UO.06	Rašeliniště na Králickém Sněžníku	Horní Morava, Velká Morava, Sklené u Malé Moravy, Stříbrnice	1694	8	
106	L.UO.01	Končinský rybník	Dobříkov, Slatina u Vysokého Mýta, Sruby	14,8	5, 6, 13	B
107	L.UO.02	Netušil	Choceň, Sruby	6,54	13	O
108	L.UO.03	Niva řeky Loučné	20 km podél toku		2	KE
109	L.UO.04	Niva Tiché Orlice	Běstovice, Bošín, Plchovice, Plchůvky, Újezd u Chocně	18,5	2, 3, 5, 6	B, O
110	L.UO.05	Rašeliniště pod	Jamně nad Orlicí	2,25	8	B

č.	označ.	název	katastrální území	R	Typ	D
		Suchým vrchem				
111	L.UO.06	Rybník Dolní Kajzrlík	České Heřmanice, Tisová u Vysokého Mýta	8,07	6,13	B
112	L.UO.07	Rybník Chobot	Tisová u Vysokého Mýta, Vysoké Mýto	48,85	6,13	O
113	L.UO.08	Rybník Podšváb	České Heřmanice	17	4, 7, 13	B, M, O
114	L.UO.09	Rybník Rutník	Srubby	7,78	13	O
115	L.UO.10	Rybníště u Skořenic	Koldín, Skořenice	11,43	2, 5, 6	B, M
116	L.UO.11	U Vinic	Vysoké Mýto	6,67	5	B
117	L.UO.12	Vstavačová louka	Choceň, Srubby	0,9	5	B
118	L.UO.13	V dole	Cotkyle, Herbortice	7,88		B
119	L.UO.14	Bošinská obora	Bošín u Chocně	36,86	4, 7, 13	B
120	L.UO.15	Pramenná oblast Hrušová	Hrušová	70	1	Am, E, B, KE
121	L.UO.16	Bývalá střelnice u Semanína	Semanín		3,5	
122	L.UO.17	Čenkovička	Bystřec, Čenkovice	7,53	2	B
123	L.UO.18	Selský potok	Herbortice	6,79		B
124	L.UO.19	Údolí Záhorského potoka	Kunvald	9,99		B
125	L.UO.20	Jiskrovo údolí	Němčí, Rviště, Seč u Brandýsa nad Orlicí		2	B, Z
126	L.UO.21	Husí krk	Gerhartice, Horní Sloupnice, Hrádek u Jelně, Řetůvka	60	2,5	KE
127	L.UO.22	Za horama	Přívrat	2	5	B
128	L.UO.23	Srbské mokřiny	Choceň, Srubby	0,6	3	B
129	L.UO.24	Údolí Tisce	Bystřec, Horní Čermná, Výprachtice	25	2,5	B
130	L.UO.25	Louky u Českých Petrovic	České Petrovice	2,6	5	B
131	L.UO.26	Rašeliniště u Českých Petrovic	České Petrovice		5	B
132	L.UO.27	Slatina u trati	Vysoké Mýto	0,8	5	B
133	L.UO.28	Babí kout	Albrechtice u Lanškrouna, Lubník, Strážná	3,5	4	B
134	L.UO.29	Člupecké údolí	Němčice u České Třebové, Svinná u České Třebové	5,8	2	B
135	L.UO.30	Pod Pernou	Rviště	2,3	5	B
136	L.UO.31	Rybník u Kosořína	Kosořín	2,5	5,13	B
137	L.UO.32	U trati	Červená Voda	3,6	5	B

Vysvětlivky

- č.** číslo v seznamu mokřadů
N mokřad nadregionálního významu
R mokřad regionálního významu
L mokřad lokálního významu

R rozloha mokřadu v ha

okresy, od 1. 1. 2003 obce v Pardubickém kraji s rozšířenou působností:

CR Chrudim, Hlinsko

PA Pardubice, Přelouč, Holice

SY Svitavy, Litomyšl, Polička, Moravská Třebová

UO Ústí nad Orlicí, Vysoké Mýto, Žamberk, Králíky, Polička, Lanškroun, Česká Třebová

T Typ mokřadu:

- 1 Pramen, prameniště
- 2 Tok, úsek toku
- 3 Nivní jezero, mrtvé rameno, tůň
- 4 Lužní les, olšina či jiné mokřadní lesy
- 5 Zaplavovaná nebo mokrá louka
- 6 Jiné vodní a bažinné biotopy
- 7 Rákosina, ostřicová louka
- 8 Rašeliniště a slatiniště
- 9 Horské jezero
- 10 Slanisko
- 11 Kanál, stoka, příkop
- 12 Průmyslová odkalovací nádrž
- 13 Rybník, klausura
- 14 Soustava rybníků
- 15 Údolní nádrž
- 16 Lom, štěrkovna, pískovna

Důvod ochrany:

Am Významný výskytem obojživelníků (Amphibia)

B Botanicky významný

E Entomologicky významný

I Ichtyologicky významný

KE Krajinně ekologicky významný

M Významný výskytem měkkýšů (Mollusca)

Ma Významný výskytem savců (Mammalia)

O Ornitologicky významný

Z Zoologicky významný

3.1.7. ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ, PAMÁTNÉ STROMY

Území přírodovědecky či esteticky velmi významná nebo jedinečná lze vyhlásit za zvláště chráněná dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů. Dle §14 tohoto zákona jsou tyto **kategorie zvláště chráněných území**:

- a) národní parky
- b) chráněné krajinné oblasti
- c) národní přírodní rezervace
- d) přírodní rezervace
- e) národní přírodní památky
- f) přírodní památky

Na území Pardubického kraje se nenachází kategorie národní park. Ostatní kategorie jsou popsány v následujícím textu.

Zvláště chráněná území Pardubického kraje

Chráněné krajinné oblasti Pardubického kraje (velkoplošná ZCHÚ)

CHKO Železné hory - zřízena vyhláškou MŽP ČR č. 156/91 Sb. z 29. 3. 1991 s účinností od 1. 5. 1991. Rozloha 28 400 ha (v Pardubickém kraji 19 194 ha).

CHKO Žďárské vrchy - vyhlášena výnosem Ministerstva kultury ČSR č. 8908/70 – II/2 ze dne 25. 5. 1970. Rozloha CHKO celkem je 70 940 ha (z toho v Pardubickém kraji 19 394 ha).

CHKO Orlické hory – vyhlášena výnosem MK ČSR č. 16369/69 ze dne 28. 12. 1969. Rozloha celkem 20.400 ha (v Pardubickém kraji 587 ha).

Chráněné krajinné oblasti, jejich poslání a bližší ochranné podmínky vyhláší vláda republiky nařízením (zákon 114/1992 Sb., § 25, odst. 3).

Na území národních parků, chráněných krajinných oblastí a jejich ochranných pásem vykonávají státní správu v ochraně přírody a krajiny Správy národních parků a chráněných krajinných oblastí, není-li podle tohoto zákona příslušný obecní úřad, ministerstvo životního prostředí nebo Česká inspekce životního prostředí (zákon č.114/1992 Sb., § 78, odst. 1).

Maloplošná zvláště chráněná území Pardubického kraje

Na území Pardubického kraje se v roce 2012 nachází celkem **98** maloplošných zvláště chráněných území (MZCHÚ).

Národní přírodní rezervace

Dle zákona 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů, vyhláší orgán ochrany přírody a krajiny za národní přírodní rezervaci menší území mimořádných přírodních hodnot, kde jsou na přirozený reliéf s typickou geologickou stavbou vázány ekosystémy významné a jedinečné v národním či mezinárodním měřítku. Tento orgán přitom stanoví také jejich bližší ochranné podmínky. Využívání národní přírodní rezervace je možné jen v případě, že se jím uchová či zlepší dosavadní stav přírodního prostředí.

Na území Pardubického kraje se nacházejí 3 NPR:

NPR Bohdanečský rybník

NPR Králický Sněžník

NPR Lichnice – Kaňkovy hory (v CHKO Železné hory)

Národní přírodní památky

Dle zákona 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů, vyhláší orgán ochrany přírody a krajiny za národní přírodní rezervaci přírodní útvar menší rozlohy, zejména geologický či geomorfologický útvar, naleziště nerostů nebo vzácných či ohrožených druhů ve fragmentech ekosystémů, s národním nebo mezinárodním ekologickým, vědeckým či estetickým významem, a to i takový, který vedle přírody formoval svou činností člověk. Tento orgán přitom stanoví také jejich bližší ochranné podmínky.

Na území Pardubického kraje se nachází 1 NPP:

NPP Semínský přesyp

Národní přírodní rezervace a národní přírodní památky vyhláší vyhláškou Ministerstvo životního prostředí, které stanoví bližší podmínky jejich ochrany (§ 79 zákona 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů). Schvaluje plány péče, uděluje souhlasy a výjimky z ochranných podmínek na těchto územích.

Přírodní rezervace

V Pardubickém kraji v počtu 39.

Dle zákona 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů, vyhláší orgán ochrany přírody a krajiny za přírodní rezervaci menší území soustředěných přírodních hodnot se zastoupením ekosystémů typických a významných pro příslušnou geografickou oblast. Tento orgán přitom stanoví také jejich bližší ochranné podmínky. Změny či poškozování národních přírodních památek či jejich hospodářské využívání, pokud by tím hrozilo jejich poškození, je zakázáno.

Přírodní památky

V Pardubickém kraji v počtu 53.

Dle zákona 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů, vyhláší orgán ochrany přírody a krajiny za přírodní památku přírodní útvar menší rozlohy, zejména geologický či geomorfologický útvar, naleziště vzácných nerostů nebo ohrožených druhů ve fragmentech ekosystémů, s regionálním ekologickým, vědeckým či estetickým významem, a to i takový, který vedle přírody formoval svou činností člověk. Tento orgán přitom stanoví také jejich bližší ochranné podmínky. Změna nebo poškozování přírodní památky nebo její hospodářské využívání vedoucí k jejímu poškození jsou zakázány.

Přírodní rezervace a přírodní památky, jejich ochranná pásma a bližší ochranné podmínky v nich, zřizují kraje. Kraje zároveň zajišťují péči o tato území. Krajské úřady vydávají souhlasy k činnostem stanoveným v bližších ochranných podmínkách, udělují výjimky ze zákazů, rozhodují o omezení výkonu práva myslivosti a rybářství, schvalují plány péče o PR a PP (§ 77a zákona 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů).

Tabulka č. 30 Pardubický kraj – Maloplošná zvláště chráněná území

Kód ÚSOP ČR	Kategorie	Název	Předmět ochrany	Rozloha (ha)	Datum vyhlášení	Orgán ochrany přírody
2117	PR	Anenské údolí	Ochrana rostlinných společenstev mezofilních lesů, přípotočních olšin, suchomilných trávníků a vlhkých luk s výskytem ohrožených druhů rostlin a živočichů	56,1985	01.02. 2001	KÚ PaK
1628	PP	Bahna	Komplex rašelinných luk, tokaniště tetřívků	18,7222	01.12. 1990	SCHKO Žďárské vrchy
1926	PR	Baroch	Zazemněný rybník, přilehlé rákosiny, lesní a luční společenstva, ornitologická lokalita	31,3918	01.01.1998	KÚ PaK
2408	PR	Bažantnice v Uhersku	Starý listnatý porost s bohatou květenou a avifaunou	19,0474	15.03. 1952	KÚ PaK
2419	NPR	Bohdanečský rybník	ornitologická lokalita s výskytem bahňáků a dalších druhů vodních a mokřadních ptáků, komplex vodních, mokřadních a lesních ekosystémů	247,7674	22.11.1951	MŽP
2423	PP	Boršov u Litětín	Bohatá lokalita hořce hořepníku	0,318	18.04. 1952	KÚ PaK
1754	PR	Bošínská obora	Bývalá obora a bažantnice, lužní les a louky parkové upravené	36,86	1. 5. 1995	KÚ PaK
2425	PP	Boušovka	Mělký lesní rybníček s výskytem růžové formy leknínu bílého	1,14	27. 4. 1950	SCHKO Železné hory
1629	PP	Buchtovka	Rašelinné louky s výskytem mnoha ohrožených druhů rostlin a živočichů	5,5634	21. 4. 1990	SCHKO Železné hory
2441	PR	Buky u Vysokého Chvojna	Přirozený smíšený prales s mohutnými exempláři buků, chráněný od r.1884	5	21.12. 1933	KÚ PaK
1500	PP	Čenkovička	Louky v údolí meandrujícího toku Čenkovičky, bohatá lokalita bledule jamí	7,5296	15.03. 1990	KÚ PaK
1297	PR	Čtyři palice	Rulová skaliska s kamenným mořem a reliktním porostem borovice	37,25	14.12. 1990	SCHKO Žďárské vrchy
1882	PR	Damašek	Ploché údolí Hlučálu s povrchovým zrašeliněním a typickou květenou	4,444	01.08. 1997	SCHKO Žďárské vrchy
2015	PR	Dlouholoučské stráně	Opukové stráně s výskytem chráněných druhů rostlin a živočichů.	60	01.04. 1999	KÚ PaK
679	PR	Duny u Sváravy	Zachovalé písčné přesypy s pískomilnou flórou a faunou	12,2693	09.07. 1980	KÚ PaK
1630	PP	Farář	Rybník s výskytem kotvice plovoucí	8,8654	01.12. 1990	KÚ PaK
101	PR	Habrov	Habrový porost s velmi bohatým bylinným patrem	20,6012	05.11. 1948	KÚ PaK
1786	PR	Hemže-Mýtkov	Opukové skály nad Tichou Orlicí s přirozenými suťovými porosty a bohatou teplomilnou květenou	29,2018	05.02. 1996	KÚ PaK
1888	PR	Hluboký	Rybník a přilehlé mokřady, výskyt vodního ptactva, obojživelníků a plazů	12,4191	29.04. 1996	KÚ PaK
1361	PP	Hradisko	Přestárý bor s vitálním bukem a bohatou květenou	26,38	21.11. 1990	KÚ PaK
122	PP	Hradní kopec Litice	Zbytek smíšeného porostu přirozené skladby na skalním ostrohu	6,4004	31.12. 1933	KÚ PaK
123	PP	Hrobka	Teplá kamenitá stránka se suchomilnou květenou	1,4548	13.08. 1949	KÚ PaK
720	PP	Hrozná	Mrtvé labské rameno s břehovými porosty a pestrou faunou a flórou	3,1238	12.05. 1982	KÚ PaK
1669	PR	Hubský	Hubský rybník s rašelinnými loukami s výskytem ohrožených druhů rostlin a živočichů	11,5555	01.11. 1993	SCHKO Železné hory
2235	PR	Hynkovice	Svahové rašeliniště s planě rostoucími rostlinami a volně žijícími	1,7584	01.12. 2002	KÚ PaK

Kód ÚSOP ČR	Kategorie	Název	Předmět ochrany	Rozloha (ha)	Datum vyhlášení	Orgán ochrany přírody
			živočichy, zachování typického vzhledu krajiny.			
1594	PR	Choltická obora	Parkově upravený smíšený les s mohutnými exempláři stromů	69,1542	01.11. 1992	KÚ PaK
2199	PP	Chrašická stráň	Cenný geologický útvar opukové stráně s přirozenými společenstvy teplomilné květeny v semixerotermních trávnících a částečně s porosty teplomilných křovin, výskyt teplomilných druhů hmyzu a chráněných druhů ptáků a dalších obratlovců.	1,7381	15.11. 2002	KÚ PaK
1361	PP	Kaštanka	Parkově upravený porost kaštanu jedlého, výsadba z r. 1776	1,02	01.12. 1991	SCHKO Železné hory
1298	NPR	Králický Sněžník	Centrální a vrcholová část masivu s přirozenými porosty, vysokohorské hole a rašeliniště	1694.67	14.12. 1990	MŽP
1685	PR	Králova zahrada	Zbytek smrkové a jasanové olšiny s bohatým výskytem bledule jarní	17.36	01.06. 1994	KÚ PaK
1576	PR	Krkanka	Silně členité skalnaté území s kaňonem Chrudimky a jejích přítoků se zbytky přirozených porostů	98,103	01.12. 1990	SCHKO Železné hory
1772	PP	Kusá hora	Přirozené lesní porosty na opuce, vstavačové louky na mokřadních stanovištích.	182,6033	01.12. 1990	KÚ PaK
721	PP	Labiště pod Opočínkem	Mrtvé labské rameno s významnými rostlinnými a živočišnými společenstvy	2,6669	12.05. 1982	KÚ PaK
678	PP	Labské rameno Votoka	Slepé labské rameno se zachovalou květenou a zvířenou	4,98	09.07. 1980	KÚ PaK
1632	PP	Les na dolíku	Bohaté naleziště dřípky horské	5	01.12. 1990	SCHKO Žďárské vrchy
209	PP	Letohradská bažantnice	Zbytek bažantnice založené v r. 1628; starý smíšený porost	4,4081	30.03. 1954	KÚ PaK
211	NPR	Lichnice-Kaňkovy hory	Smíšený porost na skalnatých svazích v okolí hradní zříceniny	343,877	26.07. 1955	MŽP
1633	PP	Louky v Jeníkově	Rašelinné louky se vzácnou květenou, hlavně vstavače	27,7546	01.12. 1990	SCHKO Žďárské vrchy
1502	PR	Maštale	Rozlehlé skalní město budované kvádrovými pískovci	1040,56	01.01. 1989	KÚ PaK
2193	PR	Mazurovy chalupy	Slatinné louky v lesním komplexu, vyskytují se zde ohrožené a vzácné druhy rostlin, řada významných společenstev slatinných luk. Výskyt chráněných druhů obojživelníků a plazů i některých vzácných bezobratlých živočichů.	11,619	01.04. 2002	KÚ PaK
680	PP	Meandry Struhy	Meandrující tok Struhy s břehovými porosty, přilehlými lukami a lužním lesem	41,981	09.07. 1980	KÚ PaK
729	PP	Mělické labiště	Mrtvé labské rameno s bohatou flórou a faunou	2,6587	12.05. 1982	KÚ PaK

Kód ÚSOP ČR	Kategorie	Název	Předmět ochrany	Rozloha (ha)	Datum vyhlášení	Orgán ochrany přírody
247	PP	Mlýnský rybník a rybník Rohlík	Silně zarostlý rybník s bohatou květenou	5,0877	13.09. 1951	SCHKO Žďárské vrchy
256	PR	Na Hradech	Rybník s přilehlými loukami a opukové stráně se vzácnou květenou	9,5189	17.02. 1956	KÚ PaK
264	PP	Na Obůrce	Studánka s výskytem reliktního plže praménky rakouské	1,5	01.01.1946	SCHKO Železné hory
865	PP	Na skalách	Ukázka facie příbojových jevů křídového moře	4,75	30.06. 1983	SCHKO Železné hory
1704	PP	Návesník	Zrašelinělé louky se vzácnou a ohroženou flórou a faunou	29,8055	01.12. 1990	SCHKO Žďárské vrchy
273	PP	Nedošinský háj	Parkově upravený smíšený porost, ptačí hnízdiště	30,7323	12.09. 1949	KÚ PaK
775	PP	Nemošická stráň	Terasa dolního toku Chrudimky porostlá dubohabřinou s bohatou flórou a faunou	7,7322	12.05. 1982	KÚ PaK
288	PR	Oheb	Skalní ostroh porostlý smíšeným lesem pod zříceninou hradu Oheb	26,46	06.05. 1954	SCHKO Železné hory
305	PR	Peliny	Strmé opukové stráně se smíšeným porostem a teplomilnou květenou	3,3108	04.03. 1948	KÚ PaK
725	PP	Pětinoha	Rybník se vzácnou květenou (např. hvězdoš ponořený)	5,696	12.05. 1982	KÚ PaK
1974	PP	Pivnice	Kaňon v opukách, pestrá geomorfologie, výskyt mloka, mechů a kaprad'orostů	34,3676	10.12. 1998	KÚ PaK
1362	PP	Pod skálou	Svahová bučina s hojným tisem	21,1	21.11. 1990	KÚ PaK
2118	PP	Podskala	Vzácné a ohrožené druhy rostlin (křikavec, prvosenka vyšší, aj.) a chráněný druh obojživelníka - mloka skvrnitého.	3,6993	01.03. 2001	KÚ PaK
1771	PP	Polánka	Suchá louka s významnou květenou, jediná lokalita prstnatce bezového v Železných horách	0,315	23.07. 1994	SCHKO Železné hory
333	PR	Polom	Smíšený pralesovitý porost se zbytky obrovských jedlí	18	31.12. 1933	SCHKO Železné hory
727	PP	Přesyp u Malolánského	Zachovalý písečný přesyp s významnou květenou	2,65	12.05. 1982	KÚ PaK
724	PR	Přesypy u Rokytne	Nenarušené písečné přesypy s typickou faunou a flórou	7,1855	12.05. 1982	KÚ PaK
1686	PR	Psí kuchyně	Zachovalý ekotyp jedlových bučin	116,5349	01.06. 1994	KÚ PaK
1973	PP	Ptačí ostrovy	Vlhké louky a zachovalé břehové porosty, významná hnízdiště, mimořádné havranní kolonie	10,1654	01.09. 1997	KÚ PaK
1634	PP	Ratajské rybníky	Soustava rybníků a vlhké louky s bohatou květenou	11,4159	01.12. 1990	SCHKO Žďárské vrchy
1981	PR	Rohová	Rozsáhlé přirozené květnaté bučiny a suťové porosty	296,9264	01.08. 1998	KÚ PaK
682	PP	Rybenské Perničky	Rulové skalní výchozy s balvanitými sutěmi	14,052	20.11. 1980	SCHKO Žďárské vrchy
385	PR	Selský les	Zbytek smíšeného bukojedlového porostu	9	08.05. 1954	KÚ PaK
1496	PP	Selský potok	Bohatá lokalita bledule jarní	6,7906	01.11. 1990	KÚ PaK
681	NPP	Semínský přesyp	Písečná duna, jediná lokalita kozince písečného v ČR	0,211	09.07. 1980	MŽP
662	PP	Skalka u Sovolusk	Spilitový suk	0,7376	30.11. 1978	KÚ PaK
1688	PP	Sněženky ve Vysokém lese	Lesní údolíčko s občasným potůčkem, lokalita sněženek	2,2055	01.09. 1994	KÚ PaK

Kód ÚSOP ČR	Kategorie	Název	Předmět ochrany	Rozloha (ha)	Datum vyhlášení	Orgán ochrany přírody
1670	PR	Strádovka	Rohozenský rybník s vlhkými loukami a vzácnou květenou a zvířenou	45,2829	01.11. 1993	SCHKO Železné hory
1770	PR	Strádovské Peklo	Komplex suťových lesů přirozeného charakteru s ohroženými druhy rostlin a živočichů	87,32	01.12. 1994	SCHKO Železné hory
728	PP	Stráž u Trusnova	Lokalita ohrožené květeny	0,282	12.05. 1982	KÚ PaK
1577	PR	Střemošická stráž	Opuková stráž se vzácnou květenou (střevičník pantoflíček aj.)	45,5205	01.12. 1990	KÚ PaK
2200	PP	Střítežská rokle	Cenný geologický a geomorfologický útvar, významné rozmnožiště silně ohroženého živočišného druhu - mloka skvrnitého.	16,4816	15.11. 2002	KÚ PaK
428	PR	Sutice	Opuková stráž se vzácnou květenou, lokalita střevičníku pantoflíčku	5,9262	24.02. 1950	KÚ PaK
723	PP	Šejval	Lokalita vzácné rostliny prustky obecné	2,3368	12.05. 1982	KÚ PaK
2087	PR	Třebovské stěny	Jedinečné porosty květnatých bučin a suťových lesů s volně žijícími živočichy	50,2242	01. 02. 2000	KÚ PaK
722	PP	Tůň u Hrobic	Mrtvé labské rameno s přirozenou flórou a faunou	2,5923	12.05. 1982	KÚ PaK
1498	PP	U Kaštánku	Komplex rašelinných luk a mokřin s hojným výskytem vstavačovitých	22,765	15.03. 1990	KÚ PaK
467	PR	U parku	Opukové stráně pod chvojeneckým zámkem s významnou teplomilnou květenou	4,43	14.03. 1955	KÚ PaK
1635	PP	U Tučkovy hájenky	Rašelinná loučka s významnou květenou	3,2642	01.12. 1990	SCHKO Žďárské vrchy
1497	PP	U Vinic	Slatinná louka s výskytem vzácných druhů ostřic	6,6889	01.11. 1990	KÚ PaK
1514	PP	Údolí Záhorského potoka	Bohatá lokalita bledule jarní	9,6894	01.09. 1987	KÚ PaK
1801	PP	Upolíny u Kamenice	Slatinná louka s výskytem vzácných druhů (vrba borůvkovitá-jen 2 lokality v ČR)	1,96	22.01. 1996	SCHKO Železné hory
1705	PP	Utopenec	Rašelinná louka při meandrujícím Vortovském potoce	13,4356	01.12. 1990	SCHKO Žďárské vrchy
479	PP	V bukách	Přirozená bučina s bohatým podrostem	2	14.01. 1956	KÚ PaK
480	PR	V dole	Bohatá lokalita bledule jarní	7,8778	14.03. 1955	KÚ PaK
483	PP	V Koutech	Bažinatá louka s typickou květenou	0,5035	30.05. 1949	SCHKO Železné hory
2127	PR	Vápenice	Ochrana přirozených lesních společenstev bučin a dubohabřin místy pralesovitěho charakteru nad řekou Chrudimkou. Úsek řeky se vyznačuje pestrým druhovým složením ichtyofauny se zastoupením zch druhů ryb. V již. části výskyt vzácných druhů rosl. a živ.	41,848	01.05. 2001	SCHKO Železné hory
1578	PR	Volákův kopec	Rašelinné louky, tokaniště tetřívka, na vrcholu kopce zatopený žulový lom	87,4145	01.12. 1990	SCHKO Žďárské vrchy
1636	PP	Vršovská olšina	Podmáčená olšina s bohatým výskytem bledule jarní	9,4	01.12. 1990	SCHKO Železné hory
1499	PP	Vstavačová louka	Slatinná louka s hojným výskytem vstavačovitých	0,9301	15.03. 1990	KÚ PaK
1703	PP	Zadní rybník	Zarůstající rybník s cennými společenstvy rostlin i živočichů	33,1645	01.12. 1990	SCHKO Žďárské vrchy

Kód ÚSOP ČR	Kategorie	Název	Předmět ochrany	Rozloha (ha)	Datum vyhlášení	Orgán ochrany přírody
1040	PR	Zemská brána	Hluboce zaříznuté balvanité řečiště Orlice, skalnaté svahy zalesněné polopřirozenými porosty	88,22	01.09. 1987	SCHKO Orlické hory
1637	PP	Zlámanec	Rybník a vlhké louky s bohatou květenou	11,471	01.12. 1990	SCHKO Žďárské vrchy
1579	PR	Zubří	Smilkové a mokřadní louky se vzácnou květenou	28,4977	01.12. 1990	SCHKO Železné hory
1773	PR	Žernov	Území dubohabřin, rybníků, rákosin a mokřých luk - krajinářsky a biologicky hodnotné území	190,7985	13.06. 1995	KÚ PaK

Zdroj: AOPK ČR – Ústřední seznam ochrany přírody, 2009

Vysvětlivky:

ÚSOP ČR	- Ústřední seznam ochrany přírody ČR
NPR	- národní přírodní rezervace
NPP	- národní přírodní památka
PR	- přírodní rezervace
PP	- přírodní památka
MŽP	- Ministerstvo životního prostředí
KÚ PaK	- Krajský úřad Pardubického kraje
AOPK ČR	- Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky
SCHKO	- Správa chráněné krajinné oblasti

Památné stromy

Za památný strom se označují (dle zákona 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů, § 46 odst. 1) mimořádně významné stromy, jejich skupiny a stromořadí. Tyto stromy je zakázáno poškozovat, ničit a rušit v přirozeném vývoji. Vyhlášení památných stromů a jejich ochranných pásem, zajišťování a rušení jejich ochrany včetně souhlasu se způsobem ošetření mají v kompetenci od 1. 1. 2003 pověřené obecní úřady, pokud si tuto pravomoc nevyhradí orgán ochrany přírody vyššího stupně.

Je-li třeba památné stromy zabezpečit před škodlivými vlivy z okolí, vymezí pro ně orgán ochrany přírody ochranné pásmo, ve kterém lze stanovené činnosti a zásahy provádět. Ze zákona má každý strom základní ochranné pásmo ve tvaru kruhu o poloměru desetinásobku průměru kmene měřeného ve výši 130 cm nad zemí. V tomto prostoru není dovolena žádná, pro strom škodlivá činnost – výstavba, terénní úpravy, odvodňování, chemizace apod.

Památné stromy jsou evidovány v Ústředním seznamu ochrany přírody při AOPK ČR. Na označení stromu v terénu se používá malého státního znaku České republiky. Návrh na vyhlášení památných stromů může podat každý občan. Vyhlášení je pak předmětem správního řízení. Kritéria pro vyhlášení památného stromu nejsou striktně vymezena. Důležitými předpoklady jsou věk, mohutnost, výška, krajinotvorný význam, historický význam či podtext, reprezentativnost nebo naopak unikátnost v rámci regionu.

Na území Pardubického kraje je vyhlášeno 308 památných stromů, z toho:

- 259 jednotlivých stromů
- 14 stromořadí
- 35 skupin stromů

Tabulka č. 31 Pardubický kraj – Památné stromy

Katastrální území	Název	Počet	Kategorie	Obvod kmene (cm)	Výška (m)	Stáří
Běstvína	Platan javorolistý	1	Jednotlivý strom	535	20	200
Běstvína	Dub letní	1	Jednotlivý strom	650	20	250
Běstvína	Dub letní	3	Skupina stromů	435, 400, 345	20	250 - 300
Bohousová	Lípa malolistá	3	Skupina stromů	257 - 280		150 - 180
Bor u Skutče	Dub letní	1	Jednotlivý strom	390	21	250
Březiny u Poličky	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	602	30	300
Březiny u Poličky	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	436	26	230
Budislav u Litomyšle	Dub letní	1	Jednotlivý strom	385	28	250
Bystřec	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	735	25	350
Bystřec	Lípa malolistá	6	Skupina stromů	285, 175, 350, 390, 325, 240	15 - 21	60 - 200
Červená Voda	Jasan ztepilý	1	Jednotlivý strom	360	22	150
Červená Voda	Javor mléč	1	Jednotlivý strom	330	20	150
Červená Voda	Buk lesní	1	Jednotlivý strom	270	11	150
Česká Rybná	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	600	26	250
Česká Rybná	Lípa malolistá	2	Skupina stromů	510, 290	20 - 23	150
Česká Rybná	Dub letní	1	Jednotlivý strom	320	20	200
Česká Rybná	Dub letní	1	Jednotlivý strom	475		200
Česká Třebová	Lípa	68	Stromořadí	do 280	20	120
Česká Třebová	Bříza bradavičnatá	581	Stromořadí	do 140	24	vysazeno 1920
České Libchavy	Hrušeň obecná	1	Jednotlivý strom	330	18	150
Damníkov	Dub letní	1	Jednotlivý strom	500	20	250
Dlouhoňovice	Dub letní	1	Jednotlivý strom	390	21	250
Dobříkov	Dub letní, lípa malolistá	5; 1	Skupina stromů	380, 400, 420, 340, 320; 310	20	180
Dolní Babákov	Hrušeň obecná	1	Jednotlivý strom	325	12	150
Dolní Čermná	Lípa velkolistá	2	Skupina stromů	460, 300	20	200
Dolní Čermná	Lípa velkolistá	1	Jednotlivý strom			
Dolní Dobrouč	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	490	16	200
Dolní Hedeč	Lípa malolistá, javor klen	3; 1	Skupina stromů	330, 310, 295; 352	20	150
Dolní Hedeč	Javor klen	1	Jednotlivý strom	415	16	250
Dolní Morava	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	325	26	150
Dolní Třešňovec	Dub letní	1	Jednotlivý strom			
Dolní Újezd u Litomyšle	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	550	12	550
Dolní Újezd u Litomyšle	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	580	14	300
Dřiteč	Topol černý	1	Jednotlivý strom	600	35	200
Dubany nad Bylankou	Lípa velkolistá	1	Jednotlivý strom	365	10	vysazeno 1918
Dubany nad Bylankou	Lípa velkolistá	2	Skupina stromů	400, 330	22	175
Džbánov	Javor babyka	1	Jednotlivý strom	230	18	100 - 150
Džbánov u Litomyšle	Lípa velkolistá	1	Jednotlivý strom	525	24	350
Františky	Buk lesní	1	Jednotlivý strom	395		150
Helvíkovice	Dub letní	1	Jednotlivý strom	445	23	200
Hemže, Choceň	Lípa malolistá	161	Stromořadí	do 620	28	250
Heřmanův Městec	Dub letní	1	Jednotlivý strom	520	15	350
Heřmanův Městec	Buk lesní	2	Skupina stromů	265	30	100
Heřmanův Městec	Buk lesní	1	Jednotlivý strom	430		
Hlinsko v Čechách	Lípa velkolistá	1	Jednotlivý strom	480	19	200
Hlinsko v Čechách	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	507	29	250
Hnátnice	Lípa malolistá	3	Jednotlivý strom	520, 360, 300	22 - 23	250
Hněvčice	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	nelze změřit	27	250
Holice v Čechách	Jírovec maďal	1	Jednotlivý strom	275	16,5	100
Holice v Čechách	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	330	19	150 - 200
Horáková Lhota	Lípa velkolistá	1	Jednotlivý strom	720	27	400
Horní Čermná	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	410	22	300

Koncepce ochrany přírody Pardubického kraje – aktualizace 2009

Katastrální území	Název	Počet	Kategorie	Obvod kmene (cm)	Výška (m)	Stáří
Horní Čermná	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	550	26	300
Horní Čermná	Lípa malolistá	85	Stromořadí	do 310	22	200
Horní Dobrouč	Smrk ztepilý	1	Jednotlivý strom	330	48	100
Horní Heřmanice v Čechách	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	695	23	400
Hrochův Týnec	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	530	26	300
Hrušová	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	410	22	150
Hrušová	Dub letní	1	Jednotlivý strom	345	22	200
Chacholice	Olše lepkavá	1	Jednotlivý strom	345	24	260
Choceň	Borovice lesní	1	Jednotlivý strom	215	28	100
Choceň	Lípa malolistá	690	Stromořadí	do 400	23	do 250
Choceň	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	460	23	200
Choltice	Dub letní	1	Jednotlivý strom	855	suché torzo	500
Choltice	Dub letní	1	Jednotlivý strom	675	25	400
Chrudim	Platan javorolistý	1	Jednotlivý strom	320		100
Chrudim	Buk lesní červenolistý	1	Jednotlivý strom	290		100 - 150
Jablonné nad Orlicí	Dub letní	1	Jednotlivý strom	530	18	550
Jakubovice	Borovice lesní	1	Jednotlivý strom	285	11	300
Jedlová u Poličky	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	485	30	200
Jehnědí	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	310		150
Jehnědí	Lípa malolistá	2	Skupina stromů	222, 251		100
Kameničky	Lípa velkolistá	1	Jednotlivý strom	405	20	200
Kameničná	Lípa malolistá	2	Skupina stromů	435, 400	22	200
Kameničná	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	270	20	130
Kameničná	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	425	21	200
Kameničná	Lípa velkolistá	1	Jednotlivý strom	460	24	230
Kameničná	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	455	25	180
Kameničná	Lípa velkolistá	1	Jednotlivý strom	520	18	250
Kamenná Horka	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	596	27	300
Kláštelec nad Orlicí	Javor klen	1	Jednotlivý strom	320	16	150
Kláštelec nad Orlicí	Lípa velkolistá	1	Jednotlivý strom	850	28	550
Kláštelec nad Orlicí	Javor klen	1	Jednotlivý strom	530	15	500
Kláštelec nad Orlicí	Jasan ztepilý	2	Skupina stromů	450, 350	26	150
Kláštelec nad Orlicí	Hloh obecný	1	Jednotlivý strom	140	7	200
Knapovec	Lípa velkolistá	1	Jednotlivý strom	590	22	250
Knapovec	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	410	26	200
Knapovec	Lípa malolistá	2	Skupina stromů	480, 850	24, 26	300
Koclířov	Buk lesní	1	Jednotlivý strom	475	26	250
Kovářov u Seče	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	400	25	200
Kozlov u České Třebové	Buk lesní, lípa malolistá	2	Skupina stromů	400; 350	16; 15	200; 150
Králíky	Lípa velkolistá	1	Jednotlivý strom	770	24	250
Králíky	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	360	28	200
Králíky	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	350	20	200
Králíky	Javor klen	1	Jednotlivý strom	330	16	180
Králíky	Lípa, javor, jasan a jeřáb	357	Stromořadí	do 380	25	200
Kunčice u Letohradu	Vrba bílá	1	Jednotlivý strom	570	12	200
Kunvald	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	400	23	150
Kunvald	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	780	25	450
Kunvald	Lípa malolistá	4	Skupina stromů	540, 345, 445	26	290
Kunvald	Lípa velkolistá	1	Jednotlivý strom	480	25	250
Kvasín	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	650	26	200
Lanškroun	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	250		100 - 150
Lány na Důlku	Dub letní	1	Jednotlivý strom	425	23	20
Lázně Bohdaneč	Dub letní	41	Stromořadí	do 350	20	200
Lázně Bohdaneč	Dub letní	1	Jednotlivý strom	650	26	600
Leštinka	Dub letní	1	Jednotlivý strom	510	31	450
Letohrad	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	do 580	33	250
Letohrad	Lípa velkolistá	1	Jednotlivý strom	224	15	80

Katastrální území	Název	Počet	Kategorie	Obvod kmene (cm)	Výška (m)	Stáří
Lhotka u České Třebové	Lípa malolistá	2	Skupina stromů	207	20	150
Licibořice	Smrk ztepilý	1	Jednotlivý strom	220	32	150
Lipka	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	802	27	600
Lípovec	Dub letní	1	Jednotlivý strom	431	20	200
Litětiny	Dub letní	1	Jednotlivý strom	405	25	200
Lubná u Poličky	Lípa velkolistá	1	Jednotlivý strom	565	25	400
Lukavice	Dub letní	1	Jednotlivý strom	710	31	550
Lukavice	Dub letní	1	Jednotlivý strom		25	550
Lukavice v Čechách	Lípa malolistá	6	Skupina stromů	120, 195, 245, 215, 330, 255	25	150
Lukavice v Čechách	Dub letní	1	Jednotlivý strom	380	22	150
Luže	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	240, 235, 200 (trojkmen)	28	100
Luže	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	325	16	150
Luže	Platan javorolistý	5	Stromořadí	300, 320, 180, 280, 320	30	100
Luže	Javor klen	1	Jednotlivý strom	350	18	150
Luže	Javor klen	1	Jednotlivý strom	300	18	100 - 150
Luže	Buk lesní červenolistý	1	Jednotlivý strom			
Medlešice	Buk lesní červenolistý	1	Jednotlivý strom	410		200
Míčov	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	433	22 - 23	150 - 200
Mikulovice u Pardubic	Javor babyka	1	Jednotlivý strom	245	20	100
Miřetín	Dub letní	1	Jednotlivý strom	380		
Mladkov	Lípa velkolistá, lípa malolistá	1; 1	Skupina stromů	500; 565	20	280
Mladotice	Jasan ztepilý, lípa malolistá	2	Skupina stromů	355; 335	18; 22	150
Moravská Třebová	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	555	23	300
Mrákotín u Skutče	Hrušeň planá	1	Jednotlivý strom	183	10	120
Mrákotín u Skutče	Dub letní	1	Jednotlivý strom	415	20	200
Mrákotín u Skutče	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	362	28	150
Nekoř	Lípa malolistá	4	Skupina stromů	280, 220, 230, 240	20 - 22	150
Nekoř	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	350	23	150
Nové Hradky	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	410		200
Ochoz u Nasavrk	Dub letní	1	Jednotlivý strom	427	25	200
Ochoz u Nasavrk	Dub letní	10	Stromořadí	do 500	20	200
Ochoz u Nasavrk	Dub letní	16	Stromořadí	do 357	18	150
Ochoz u Nasavrk	Dub letní	30	Stromořadí	do 380	21	250
Opatovice nad Labem	Lípa velkolistá	1	Jednotlivý strom	215	15 - 18	80
Opatovice nad Labem	Dub letní	3	Skupina stromů	380 - 420	22 - 25	150 - 200
Opatovice nad Labem	Dub letní	1	Jednotlivý strom	410	25	150 - 200
Opatovice nad Labem	Dub letní	3	Skupina stromů	320 - 450	20 - 25	150 - 200
Opatovice nad Labem	Dub letní	1	Jednotlivý strom	390	10 - 12	150 - 200
Opatovice nad Labem	Dub letní	4	Skupina stromů	320 - 510	20 - 25	150 - 200
Osík	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	405	25 - 28	150 - 200
Ostrov	Dub letní	1	Jednotlivý strom	pro poškození neměřitelný	28	300
Ostřešany	Buk lesní červenolistý	1	Jednotlivý strom	570	25	200
Ostřešany	Jinan dvolaločný	1	Jednotlivý strom	220	25	110
Pardubice	Dub letní	34		do 440	18	100
Pardubice	Topol černý	1	Jednotlivý strom	570	26	180
Pardubice	Jerlín japonský	4	Skupina stromů	212, 140, 204, 178	14	90
Pardubice	Jilm vaz	1	Jednotlivý strom	315	16	150
Pardubice	Dub letní	1	Jednotlivý strom	310	15	
Pařížov	Buk lesní	1	Jednotlivý strom	335	28	100 - 150
Pastviny u Klášterce	Lípa velkolistá	1	Jednotlivý strom	1220	22,5	550

Katastrální území	Název	Počet	Kategorie	Obvod kmene (cm)	Výška (m)	Stáří
nad Orlicí						
Pastviny u Klášterce nad Orlicí	Lípa malolistá	2	Skupina stromů	545, 395	28	200
Písečná u Žamberka	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	660	27	300
Písečná u Žamberka	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	350	22	150
Písečná u Žamberka	Dub letní, javor mlč	2; 1	Skupina stromů	390, 370; 270	20 – 25	200
Písečná u Žamberka	Smrk ztepilý	1	Jednotlivý strom	475	20	200
Podhradí v Železných horách	Dub letní	1	Jednotlivý strom	922	28	700 - 800
Podlíšťany	Dub letní	1	Jednotlivý strom	445	26	250
Proseč u Skutče	Buk lesní	1	Jednotlivý strom	365	28	200
Proseč u Skutče	Olše lepkavá	1	Jednotlivý strom	230	20	80
Prosetín	Dub letní	1	Jednotlivý strom	385		200
Prosetín u Hlinska	Dub letní	1	Jednotlivý strom	316	15	150
Prosíčka u Seče	Jilm habrolistý	1	Jednotlivý strom	403	30	220
Prostřední Lipka	Lípa velkolistá	1	Jednotlivý strom	620	17	300
Předhradí u Skutče	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	410	25	200
Předhradí u Skutče	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	380	25	150
Předhradí u Skutče	Lípa velkolistá	1	Jednotlivý strom	392	21	150
Předhradí u Skutče	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom		25	150 - 200
Přelouč	Dub letní	1	Jednotlivý strom	350	18	150
Přelouč	Dub letní	1	Jednotlivý strom	485	18	350
Přelouč	Dub letní	1	Jednotlivý strom	440		
Pustá Kamenice	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	610	33	320
Ronov nad Doubravou	Líska turecká	1	Jednotlivý strom	270	15	100
Rozhraní	Buk lesní	1	Jednotlivý strom	550	30	300
Rybník u České Třebové	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	375	20	150
Rybník u České Třebové	Hrušeň obecná	1	Jednotlivý strom	420	10	300
Řetová	Buk lesní	1	Jednotlivý strom	450	21	300
Řetová	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	510	23	300
Řetová	Dub letní	1	Jednotlivý strom	470	15	400
Řetová	Borovice lesní	1	Jednotlivý strom	315	20	150
Řetová	Lípa velkolistá	1	Jednotlivý strom	885	27	400 - 500
Řetová	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	510		200 - 250
Řetůvka	Lípa malolistá	6	Skupina stromů	370, 275, 345, 320, 290, 260	20	100
Sklené u Svitav	Tis červený	1	Jednotlivý strom	319	14	400
Skuteč	Hrušeň planá	1	Jednotlivý strom	200	10	120
Slatina u Vysokého Mýta	Dub letní	1	Jednotlivý strom	330	19	200
Slatiňany	Buk lesní	1	Jednotlivý strom	570	31	300
Sopotnice	Dub letní	1	Jednotlivý strom	485	18	400
Srch	Hrušeň obecná	1	Jednotlivý strom	302		300
Staré Čívce	Dub letní	1	Jednotlivý strom	450	12	400
Strážná	Lípa malolistá	2	Skupina stromů	585, 435	24	250
Střemošice	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	340	24	150
Stříhanov	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	420	24	200
Svařeň	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	440		300
Svidnice u Slatiňan	Jalovec obecný	1	Jednotlivý strom	105	8	100
Svinná u České Třebové	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	380	23	200
Svítkov	Dub letní	1	Jednotlivý strom	350 - 360	13	200
Telecí	Lípa velkolistá	1	Jednotlivý strom	1160	26	600
Telecí	Dub letní	1	Jednotlivý strom	545	25	300
Trhová Kamenice	Lípa velkolistá	1	Jednotlivý strom	713	27	450
Trpín	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	545	25	300
Trpín	Lípa velkolistá	1	Jednotlivý strom	760	22	450
Trusnov	Dub letní	1	Jednotlivý strom	395	25	250
Újezd u Chocně	Dub letní	1	Jednotlivý strom	695	20	300

Katastrální území	Název	Počet	Kategorie	Obvod kmene (cm)	Výška (m)	Stáří
Újezd u Chocně	Dub letní	1	Jednotlivý strom	610	25	300
Újezdec	Jilm habrolistý	1	Jednotlivý strom	418	18	150 - 200
Ústí nad Orlicí	Buk lesní červenolistý	1	Jednotlivý strom	280	13	120
Ústí nad Orlicí	Javor babyka	1	Jednotlivý strom	480	17,5	100
Ústí nad Orlicí	Buk lesní červenolistý	1	Jednotlivý strom			
Ústí nad Orlicí	Buk lesní červenolistý	1	Jednotlivý strom			
Ústí nad Orlicí	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	373		150
Velká Morava	Lípa velkolistá	1	Jednotlivý strom	447	18	150 - 200
Vendolí	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	680	17	450
Vendolí	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	700	25	400
Vestec	Dub letní	1	Jednotlivý strom	490	19	200
Vojtěchov	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	655		300
Vraclav	Dub letní	1	Jednotlivý strom	450	25	250
Vranová	Dub letní	1	Jednotlivý strom	530	10	300
Vrbatův Kostelec	Smrk ztepilý	1	Jednotlivý strom	375		
Výprachtice	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom			
Vysoké Mýto	Lípa malolistá	11	Stromořadí	330	20	125
Vysoké Mýto	Borovice černá	1	Jednotlivý strom	strom bizardního tvaru	10	200
Vysoké Mýto	Liliovník tulipánokvětý	1	Jednotlivý strom	269	24	130
Vysoké Mýto	Dub letní pyramidální	1	Jednotlivý strom	434	17	200
Vysoké Mýto	Dub letní	1	Jednotlivý strom	370	20	200
Vysoké Mýto	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	248	20 - 22	100 - 150
Záboří u Proseče	Javor klen	1	Jednotlivý strom	340, 380 (dvoják)	28	190
Záboří u Proseče	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	425	25	200
Zádolí u Vysokého Mýta	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	320	26	150
Zahrad'	Buk lesní, jinan dvoulaločný	2	Skupina stromů	408; 212	25; 10	150 - 200
Záchlumí	Dub letní	1	Jednotlivý strom	450		150 - 200
Zaječice	Hloh obecný	1	Jednotlivý strom	95, 218	12	
Zámorsk	Topol černý	1	Jednotlivý strom	620	30	150
Zámorsk	Lípa malolistá, dub letní, buk červenolistý, líska turecká, habr obecný, javor cukrový	8	Skupina stromů	(270, 220, 220, 210, 200, 160); 340; 295; 220; 295; (310, 375)	15 - 27	100 - 200
Zbyhněvice	Dub letní	1	Jednotlivý strom	423	20	200
Žamberk	Buk lesní červenolistý, lípa malolistá	2; 1	Skupina stromů	410, 390; 350	20 - 23	150
Žamberk	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	565	23	250
Žamberk	Dub letní	2	Skupina stromů	410, 375	22	150
Žamberk	Lípa malolistá	3	Skupina stromů	385, 405, 355	20	150
Žamberk	Buk lesní stříhanolistý	1	Jednotlivý strom	190	20	100
Žamberk	Buk lesní červenolistý	1	Jednotlivý strom	325	22	170
Žamberk	Lípa velkolistá	1	Jednotlivý strom	295	26	120
Žamberk	Katalpa trubačovitá	1	Jednotlivý strom	200	9	80
Žamberk	Lípa velkolistá	1	Jednotlivý strom	720	25	300
Žamberk	Buk lesní červenolistý	1	Jednotlivý strom	375	25	200
Žamberk	Jasan ztepilý	1	Jednotlivý strom	460	29	150

Katastrální území	Název	Počet	Kategorie	Obvod kmene (cm)	Výška (m)	Stáří
Žamberk	Buk lesní červenolistý	1	Jednotlivý strom	280	18	120
Žamberk	Dub letní, habr obecný, olše lepkavá	38	Stromořadí	do 440	20	200
Žamberk	Dub letní	1	Jednotlivý strom	420	20	200
Žamberk	Dub letní	1	Jednotlivý strom	330	24	150
Žamberk	Lípa velkolistá	1	Jednotlivý strom	320	18	150
Žamberk	Lípa velkolistá	2	Skupina stromů	215, 325		80 - 150
Žamberk	Buk lesní červenolistý	1	Jednotlivý strom	315		100 - 150
Žamberk	Jírovec maďal	1	Jednotlivý strom	353	19	120
Žamberk	Dub letní	3	Skupina stromů	280 - 500	30	150 - 200
Žampach	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	370	20	170
Žampach	Lípa malolistá	1	Jednotlivý strom	350	15	150
Žichlínek	Lípa velkolistá	1	Jednotlivý strom	380	20	150
Žichlínek	Lípa malolistá, lípa velkolistá	2	Skupina stromů	630 a 310	25	150 - 300
Žichlínek	Jilm habrolistý	1	Jednotlivý strom	307	15	100 - 150

Zdroj: AOPK ČR – ÚSOP, 2009

3.1.8. NATURA 2000

Natura 2000 je **celistvá evropská soustava území se stanoveným stupněm ochrany**, která umožňuje zachovat přírodní stanoviště a stanoviště druhů v jejich přirozeném areálu rozšíření ve stavu příznivém z hlediska ochrany nebo popřípadě umožní tento stav obnovit. Na území České republiky je Natura 2000 tvořena **ptačími oblastmi a evropsky významnými lokalitami**, které požívají smluvní ochranu (§ 39) nebo jsou chráněny jako zvláště chráněné území (§ 14). (definice ze zákona 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů, § 3, písmeno p).

Natura 2000 je soustava chráněných území podle směrnic EU, směrnice č.92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, včetně přílohy I. až V. (dále jen „směrnice o stanovištích“) a směrnice č. 79/409/EHS o ochraně volně žijících ptáků, včetně přílohy I. až III. (dále jen „směrnice o ptácích“). Vyplývající povinnosti implementovala Česká republika do české legislativy prostřednictvím novely zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů ve znění zákona č. 218/2004 Sb. Tyto povinnosti musí reflektovat i jiné právní normy.

Cílem vytvoření soustavy těchto chráněných území evropského významu je rozvíjet biologickou rozmanitost, chránit vzácné a ohrožené druhy planě rostoucích rostlin, volně žijících živočichů a jejich přírodní stanoviště v evropském kontextu. Členské státy EU jsou povinny vybrat odpovídající území s výskytem cílových druhů a přírodních stanovišť a zajistit jejich právní ochranu.

Evropsky významné lokality

EVL jsou oblasti, které významně přispívají k údržbě nebo obnově příznivého stavu alespoň jednoho typu evropských stanovišť nebo alespoň jednoho evropsky významného druhu z hlediska jeho ochrany nebo vedou k udržení biologické rozmanitosti biogeografické oblasti. U druhů živočichů vyskytujících se v rozsáhlých areálech evropsky významné lokality odpovídají vybraným místům v přirozeném areálu rozšíření těchto druhů, jež se vyznačují fyzikálními a biologickými faktory nezbytnými pro jejich život a rozmnožování.

Nařízením vlády č. 132/ 2005 Sb., byl schválen národní seznam evropsky významných lokalit (EVL), posléze byl začleněn do seznamu evropského. Evropská komise shledala seznam nedostatečným a uložila ČR jeho doplnění. V současnosti probíhá meziresortní připomínkové řízení k návrhu doplnění národního seznamu pro kontinentální biogeografickou oblast (pro panonskou byl již seznam doplněn).

Dne 5. 3. 2008 bylo ve sbírce zákonů publikováno Sdělení Ministerstva životního prostředí o evropsky významných lokalitách, které byly zařazeny do evropského seznamu č. 81/2008 Sb. a dále Sdělení MŽP č. 82/2008 Sb., o evropsky významných lokalitách, které nebyly zařazeny do evropského seznamu. Od tohoto termínu do 6 let vyplývá povinnost pro Krajské úřady vyhlásit jednotlivé EVL.

Ptačí oblasti

jsou vyhlášeny jako území nejvhodnější pro ochranu ptačích populací z hlediska jejich výskytu, stavu a početnosti populací ptačích druhů vyskytujících se na území členského státu a zároveň chráněných předpisy Evropských společenství. Směrnice o ptácích neobsahuje

přesná pravidla pro výběr území. Obsahuje pouze seznam druhů (Příloha I), pro které je nutné ptačí oblasti vyhlásit. Území musí splňovat požadavek zajištění ochrany druhu.

Ptačí oblasti vymezuje vláda nařízením ke každé jednotlivé ptačí oblasti. V Pardubickém kraji je to NV č. 608/2004 Sb. - ptačí oblast Bohdanečský rybník, NV č. 679/2004 Sb. - ptačí oblast Komárov a NV č. 685/2004 Sb. - ptačí oblast Králický Sněžník.

V každém nařízení je uveden:

- 1) předmět a cíl ochrany ptačí oblasti
- 2) vymezení ptačí oblasti (kraj, katastrální území)
- 3) činnosti, ke kterým je třeba souhlas orgánu ochrany přírody (např. vstup do litorálních porostů rybníků v určité době, kosení luk v době hnízdění ap.)
- 4) v přílohách je pak slovní územní vymezení a popis hranice ptačí oblasti a orientační grafické znázornění na mapě ČR.

Natura 2000 v Evropě a v ČR

Natura 2000 zahrnuje na území **Evropského společenství** celkem 21 474 evropsky významných lokalit a 4 830 ptačích oblastí, 253 nejohroženějších typů přírodních stanovišť, 200 druhů živočichů, 434 druhů rostlin a zvláště také 181 druhů ptáků.

ČR, stejně jako ostatní členské státy EU, má povinnost v šestiletých intervalech podávat Evropské komisi hlášení o stavu lokalit soustavy Natura 2000 a jimi chráněných předmětů. Tento stav musí být stejný nebo lepší ve srovnání se stavem vyhlášení

Česká republika

Ptačích oblastí je v ČR 39 o celkové rozloze 696 971,2 ha, což je 8,83 % z rozlohy republiky.

Evropsky významné lokality - dosud bylo zařazeno do národního seznamu **879 EVL**. Evropsky významné lokality pokrývají 725 422,3 ha, což je 9,19 % území České republiky.

Na území našeho státu se nacházejí dvě tzv. biogeografické oblasti - kontinentální a panonská. Kontinentální oblast zahrnuje naprostou většinu území ČR, panonská oblast se nachází na jižní Moravě.

Dále zde bylo identifikováno 58 typů chráněných přírodních stanovišť, z toho 19 je tzv. prioritních stanovišť (tj. takových, které jsou na území ES ohroženy vymizením a za jejichž ochranu má ES zvláštní odpovědnost):

1. Vnitrozemské slané louky
2. Křovinné porosty s druhy *Pinus mugo* a *Rhododendron hirsutum*
3. Kontinentální opadavé křoviny
4. Skalní vápnomilné nebo basofilní travinné porosty (*Alyso – Sedion albi*)
5. Facie polopřirozených suchých travinných porostů a křovin na vápnitých podložích (*Festuco-Brometalia*), význačná naleziště vstavačovitých.
6. Druhově bohaté smilkové louky (rod *Nardus*) travinné porosty na křemičitých podložích v horských oblastech (a v podhorských oblastech kontinentální Evropy)
7. Subpanonské stepní travinné porosty
8. Panonské sprašové stepní travinné porosty
9. Panonské písčité stepi

10. Aktivní vrchoviště
11. Vápňité slatiny s *Cladium mariscus* a společenstvem *Caricion davallianae*
12. Prameniště s tvorbou pěnovců (*Cratoneurion*)
13. Středoevropské vápencové suti pahorkatinného a horského stupně
14. Lesy svazu *Tilio – Acerion* na svazích, sutích a ve stržích
15. Rašelinné lesy
16. Lužní lesy s olší lepkavou (*Alnus glutinosa*) a jasanem ztepilým (*Fraxinus excelsior*) (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)
17. Panonské dubohabrové lesy s *Qercus petraea* a *Carpinus betulus*
18. Panonské šipákové doubravy s *Qercus pubescens*
19. Eurosibiřské stepní doubravy (*Quercus* spp.)

Z přehledu evropsky chráněných druhů je chráněno celkem 76 druhů živočichů a 40 druhů rostlin. Z nich je v ČR prioritních (v evropském měřítku): 9 druhů živočichů (4 brouci, 2 motýli, 2 savci, 1 koryš) a 15 druhů rostlin.

Prioritní druhy živočichů:

Páchník hnědý (*Osmoderma eremita*)
Tesařík alpský (*Rosalia alpina*)
Střevlík Ménétriesův (*Carabus menetriesi pacholei*)
Phryganophilus ruficollis (brouk)
Babočka bílé L. (*Nymphalis vau-album*)
Přástevník kostvalový (*Panaxia quadripunctaria*)
Vlk obecný (*Canis lupus*)
Medvěd hnědý (*Ursus arctos*)
Rak kamenáč (*Austropotamobius torrentium*)

Prioritní druhy cévnatých rostlin:

Sinokvět chrpovitý (*Jurinea cyanoides*)
Pelyněk Pančičův (*Artemisia pancicii*)
Rožec kuříčkolistý (*Cerastium alsinifolium*)
Kuříčka hadcová (*Minuartia smejkalii*)
Všivec krkonošský (*Pedicularis sudetica*)
Zvonek jesenický (*Campanula gelida*)
Lipnice jesenická (*Poa riphaea*)
Zvonek český (*Campanula bohémica*)
Hvozdík písečný český (*Dianthus arenarius* subsp. *bohemicus*)
Hvozdík moravský (*Dianthus moravicus*)
Hvozdík Lumnitzerův (*Dianthus lumnitzeri*)
Srpice karbincolistá (*Serratula lycopifolia*)
Hořeček mnohotvarý český (*Gentianella praecox* subsp. *bohémica*)
Kavyl olýsalý (*Stipa zalesskii*)
Svízel sudetský (*Galium sudeticum*)

Druhy, vyskytující se na území Pardubického kraje, jsou v přehledu zvýrazněny tučně.

Natura 2000 v Pardubickém kraji

3 Ptačí oblasti s celkovou výměrou 14 064,73 ha (což je 3,11 % kraje)

37 Evropsky významných lokalit s celkovou výměrou 3 256,53 ha (0,72 % výměry kraje)

Tabulka č. 32 Evropsky významné lokality Pardubického kraje

Kód	Název	Předmět ochrany	Rozloha celkem (ha)
CZ0534051	Anenské údolí	Stanoviště: smíšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy, polopřirozené suché trávníky a facie křovin na vápnatých podložích, extenzivní sečené louky nížin až podhůří. Druh: modrásek bahenní	39,3975
CZ0533684	Běstvina - krypta	lokalita vrápence malého	0,0325
CZ0533295	Běstvina	lokalita páchníka hnědého	19,0903
CZ0533308	Bohdanečský rybník a rybník Matka	lokalita kuňky ohnivé, vážky jasnoskvrnné, modráska bahenního a modráska očkovaného	251,3
CZ0533685	Borová u Poličky	lokalita vrápence malého	0,0378
CZ0533686	Bouda u Těchonína	lokalita netopýra černého, netopýra velkého	0,0399
CZ0533296	Boušovka	lokalita vážky jasnoskvrnné	1,1297
CZ0533297	Buky u Vysokého Chvojna	lokalita páchníka hnědého	29,5266
CZ0534050	Černý Nadýmač	přirozené eutrofní vodní nádrže, lokalita puchýřky útlé	24,3739
CZ0523267	<i>Divoká Orlice v PK jen 0,04 ha</i>	lokalita vranky obecné	20,2998
CZ0533300	Heřmanův Městec	lokalita páchníka hnědého	62,5764
CZ0533310	Hluboký rybník	lokalita páchníka hnědého	6,5229
CZ0533302	Choltická obora	lokalita páchníka hnědého, kuňky ohnivé	69,5926
CZ0533304	Chrudimka - Nasavrky	lokalita vranky obecné	10,8292
CZ0533303	Chrudimka	lokalita vydry říční	230,0122
CZ0533305	Chrudimka v Pardubicích	lokalita klínatky rohaté	2,8163
CZ0533687	Jeskyně Bětník	lokalita vrápence malého	0,0398
CZ0533688	Jeskyně u Horního Újezda	lokalita vrápence malého	0,0245
CZ0530146	Králický Sněžník	aktivní vrchoviště, rašelinný les, alpská a boreální vřesoviště, jeskyně nepřístupné veřejnosti, silikátové alpské a boreální trávníky, silikátové sutě horského až niválního stupně, vlhkomilná vysokobylinná lemová společenstva nížin a horského až alpského stupně, bučiny asociace <i>Luzulo-Fagetum</i> , acidofilní smrčiny	1726,2944 v PK 1171ha, zbytek v kraji Olomouckém
CZ0533307	Kunětická hora	lokalita páchníka hnědého	26,941

Kód	Název	Předmět ochrany	Rozloha celkem (ha)
CZ0530174	Lanškrounské rybníky	smíšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy, bezkolencové louky na vápnatých, rašelinných nebo hlinito-jílovitých půdách	41,5231
CZ0530500	Lichnice - Kaňkovy hory	lesy svazu <i>Tilio-Acerion</i> na svazích, sutích a v roklicích, chasmoxytická vegetace silikátových skalnatých svahů, panonské skalní trávníky, bučiny asociace <i>Luzulo-Fagetum</i> a <i>Asperulo-Fagetum</i>	451,2401
CZ0535012	Nový rybník	lokalita srpnatky fermežové	4,1155
CZ0524049	Orlice a Labe	smíšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy, přirozené eutrofní vodní nádrže, nížinné až horské vodní toky, otevřené trávníky kontinentálních dun, bezkolencové louky, vlhkomilná vysokobylinná lemová společenstva, extenzivní sečené louky nížin až podhůří, smíšené lužní lesy podél velkých řek středoevropské provincie	2683,18 v PK 272 ha, zbytek v kraji Královéhradeckém
CZ0533309	Pardubice	lokalita páchníka hnědého	2,2371
CZ0533691	Pařížov	lokalita netopýra černého	0,0398
CZ0533693	Podolská a Páterova jeskyně	lokalita netopýra brvitého, vrápence malého	0,0398
CZ0535013	Ratajské rybníky	lokalita srpnatky fermežové	12,1793
CZ0533312	Rybník Moře	lokalita kuňky ohnivě	2,2636
CZ0530149	Rychnovský vrch	smíšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy, extenzivní sečené louky nížin až podhůří, bučiny asociace <i>Asperulo-Fagetum</i> , lesy svazu <i>Tilio Acerion</i> na svazích, sutích a v roklicích	353,3297
CZ0533501	Slavická obora	lokalita páchníka hnědého	7,4476
CZ0532132	Střemošická stráň	lokalita střevíčníku pantoflíčku	46,0594
CZ0533314	Tichá Orlice	lokalita mihule potoční	39,1703
CZ0532131	U Banínského viaduktu	lokalita střevíčníku pantoflíčku	0,9452
CZ0533301	Údolí Chrudimky	lokalita mihule potoční	6,3788
CZ0533316	Uhersko	lokalita lesáka rumělkového	81,1644
CZ0533694	Vranová Lhota	lokalita netopýra velkého	0,0316

Zdroj: AOPK ČR – ÚSOP(červen 2009) s úpravami:

- doplněny všechny předměty ochrany dle NV 132/2005 Sb.

- ze seznamu je vyřazena lokalita Truhličky (nezařazena do evr. seznamu dle sdělení MŽP č. 82/2008 Sb)

- ze seznamu vyřazena lokalita Týnecké mokřiny, která nezasahuje do PK.

Tabulka č. 33 Ptačí oblasti Pardubického kraje

Kód	Název	Předmět ochrany	Rozloha (ha)	Datum vyhlášení	Nařízení vlády č.
CZ0531012	Bohdanečský rybník	chřástal kropenatý	306,75	27. 10. 2004	608/2004 Sb.
CZ0531013	Komárov	moták pilich, kalous pustovka	2030,75	08. 12. 2004	679/2004 Sb.
CZ0711016	Králický Sněžník	chřástal polní	30179,74	08. 12. 2004	685/2004 Sb.

Zdroj: AOPK ČR - ÚSOP, 2009, www.natura2000.cz

Ptačí oblast Bohdanečský rybník

Ptačí oblast Bohdanečský rybník (306,7 ha) leží ve východních Čechách (50° 06' N 15° 40' E, 220 m n.m.). Zahrnuje jeden velký a čtyři malé rybníky, síť potoků a kanálů, rozsáhlé litorální porosty rákosu, orobinců a ostřic, vlhké sečené louky, vlhké olšiny a fragmenty suchých doubrav na písčinných dunách. V území byl zdokumentován výskyt více než 200 druhů ptáků, nacházejí se zde i zajímavá společenstva ostatních živočichů.

Předmětem ochrany je zde chřástal kropenatý (Porzana porzana).

Z pohledu ochrany je negativní zejména celkové stárnutí litorálních porostů a snížení křivolakosti pobřežní linie. Řízenou péčí Agentury ochrany přírody a krajiny ČR jsou proto cíleně obnovovány laguny v rákosinách a sečeny mokré louky. Od roku 2002 na území pracuje patronátní skupina v rámci programu Významná ptačí území (IBA), realizovaného Českou společností ornitologickou.

Poloha

Lokalita se nachází v Pardubické kotlině, 8 km SZ od Pardubic a 0,5 km S od obce Lázně Bohdaneč. Území není rozsáhlé, je tvořeno převážně vodní plochou 5 rybníků (Bohdanečský rybník, rybník Matka, 3 Zábranské rybníky) a přilehlých rákosových porostů, měří 3 km na délku a 1,6 km v nejširším místě. Pardubická kotlina má charakter roviny s výškovou členitostí 30 m. Rovinný reliéf je tvořen nivami a vystupujícími terasami. V podloží jsou kvartérní sedimenty - štěrkopísky a nivní hlíny.

Biota

Vodní a mokřadní charakter navržené ptačí oblasti určují především rybníky Bohdanečský a Matka, které jsou zahrnuty do národní přírodní rezervace. Dalšími vodními plochami jsou Zábranské rybníky a na východní hranici tok Opatovického kanálu. Mezi těmito místy pak převládají plochy mokřadů od porostů rákosin ve vodě i na podmáčených místech, přes ostřicové mokré a vlhké louky, až po louky kosené. Lesní porosty jsou pouze menší rozlohy, s převažujícím porostem olšin.

Kvalita a význam

Lokalita je hnízdištěm, shromaždištěm, tahovou zastávkou a zimovištěm, a to i pro druhy přílohy I směrnice o ptácích. Celkem bylo v oblasti zaznamenáno 168 druhů ptáků. Cílovým druhem oblasti je chřástal kropenatý (*Porzana porzana*) – 6-10 volajících samců. Z dalších sedmi druhů přílohy I, které se v oblasti vyskytují, patří mezi významné hnízdiče bukač velký (*Botaurus stellaris*) – 2-4 samci, bukáček malý (*Ixobrychus minutus*) – 1-5 párů, slavík

modráček (*Luscinia svecica*) – 1-4 párů. Kromě druhů přílohy I patří mezi významné hnízdící druhy např. chřástal vodní (*Rallus aquaticus*) – asi 20 párů, rákosník velký (*Acrocephalus arundinaceus*) – 7-15 párů, cvrčilka slavíková (*Locustella luscinioides*) – 20-30 párů, sýkořice vousatá (*Panurus biarmicus*) – 5-10 párů, v zimě až 50 ex. V létě se na Bohdanečském rybníku shromažďuje až 300 labutí velkých (*Cygnus olor*), na podzim 1500-2500 vodních ptáků, mezi nimiž nejpočetnější jsou kachny divoké (*Anas platyrhynchos*) a čírky obecné (*Anas crecca*). Nejvýznamnějším zimujícím druhem je moták pilich (*Circus cyaneus*) – na nocoviště se z okolí slétá 8-11 jedinců. Pravidelně zimuje také bukač velký (*Botaurus stellaris*).

Management: Zodpovědný orgán - Správa CHKO Železné Hory

Ptačí oblast Komárov

Ptačí oblast se rozkládá na území Pardubického kraje, v katastrálních územích Dašice, Dolní Roveň, Dolní Ředice, Holice v Čechách, Horní Roveň, Horní Ředice, Kladina, Komárov u Holic, Lány u Dašic a Ostřetín. Území zahrnuje především zemědělské pozemky, které jsou většinou v kategorii orná půda. Jen malý podíl pozemků je trvale zatravněn. Rozsáhlý meliorační systém malého vodního toku Lodrantka odvodňuje ploché území kulturní stepi. Komplikované nivelační a pedologické poměry přirozeně snižují účinnost odvodnění tak, že i obvyklé srážkové poměry znemožní dokončovat zemědělské práce na pozemcích v kompletním rozsahu. Výsledkem je, že na konci vegetačního období je na území řada větších či menších ploch s nesklizenými zemědělskými plodinami nebo pícninami a nezoraných strnišť. Jsou zde vytvořeny vhodné podmínky pro přežívání populace hlodavců (hraboše polního apod.) a vegetace vytváří vhodný úkryt.

Ornitologický význam kulturní krajiny u Komárova souvisí se specifickými možnostmi zemědělského využití lokality.

Předmět ochrany - moták pilich (*Circus cyaneus*) a kalous pustovka (*Asio flammeus*).

Pardubicko (Střední Polabí) je zároveň územím s velmi málo dny s vyšší sněhovou pokrývkou, takže hlodavci na polích, kteří slouží za potravu zimujícím dravcům a sovám, jsou jen málokdy nedostupní. Kladně se projevuje dosud poměrně malé rušení zimujících ptáků. Ptáci nocují na podmáčených plochách s ostřicovými enklávami, starými neposečenými travní porosty a nesklizeným obilím a vojtěškou. K lovu kořisti přednostně využívají nízké travní porosty, podmáčené neobdělávané plochy a sklizená obilná a vojtěšková pole. Početnost v různých letech kolísá s ohledem na potravní nabídku na lokalitě a v jejím širším okolí. Pustovky v území rovněž nepravidelně hnízdí v počtu až 3-5 párů. Oblast je také významnou tahovou lokalitou pro dravce, bahňáky a jeřába popelavého.

Poloha

Lokalita se nachází v Pardubické kotlině, cca 5 km SV od Pardubic a leží mezi obcemi Dašice, Dolní Roveň, Ostřetín a Časy. Území zaujímá plochu 10 km na délku a 4 km na šířku.

Ekotop

Podloží budují slínovce a jílovce svrchního turonu až koniaků svrchní křídly. Místy váté písky. Území leží v okrsku Holické tabule jako část podcelku Pardubická kotlina. Slabě rozčleněný erozně denudační reliéf se strukturně denudačními plošinami a plochými hřbety, se zbytky pleistocenních říčních teras Loučné. Ploché terén odvodňovaný Zadní Lodrantkou

k západu. Území je budováno převážně kambizeměmi arenickými z písků a štěrkopísků a kambizeměmi pelickými, uplatňují se i pseudogleje. Zemědělská krajina v úrodném Polabí s převahou orné půdy. Stromy a keře jsou soustředěny jen do několika remízků a sporadicky provázejí kanály, vodní toky a komunikace. Plochy s vyšší hladinou spodní vody jsou nevhodné k obhospodařování a zarůstají porosty ostříc a trav.

Kvalita a význam

Významné zimoviště a hromadné nocoviště motáka pilicha (*Circus cyaneus*) a kalouse pustovky (*Asio flammeus*). K nocování jsou užívány podmáčené plochy s ostřicovými enklávami, starými neposečenými travními porosty a nesklizeným obilím a vojtěškou. K lovu kořisti jsou přednostně využívány nízké travní porosty, podmáčené neobdělávané plochy a sklizená obilná a vojtěšková pole. Pustovky v území rovněž nepravidelně hnízdí v počtu až 3-5 párů. Významná tahová lokalita pro dravce, bahňáky a jeřába popelavého (*Grus grus*).

Management: zodpovědný orgán - Krajský úřad Pardubického kraje

Ptačí oblast Králický Sněžník

Nachází se na území dvou krajů – Pardubického a Olomouckého. Celková rozloha je 30 179,74 ha (dle ÚSOP AOPK), větší část leží v kraji Olomouckém. V Pardubickém kraji na ploše 11 727,23 ha.

Kraj Pardubický – katastrální území Bílá Voda, Bystřec, Čenkovice, Červená Voda, Červený Potok, Dolní Bořkovice, Dolní Hedeč, Dolní Heřmanice v Čechách, Dolní Lipka, Dolní Morava, Dolní Orlice, Heřmanice u Králík, Horní Heřmanice v Čechách, Horní Lipka, Horní Morava, Horní Orlice, Jamné nad Orlicí, Koburk, Králíky, Lichkov, Mladkov, Mlýnice u Červené Vody, Mlýnický Dvůr, Moravský Karlov, Orličky, Petrovičky u Mladkova, Prostřední Lipka, Rýdovice, Šanov u Červené Vody, Valteřice u Výprachtic, Velká Morava, Výprachtice

Předmět ochrany- chřástal polní (Crex crex)

Poloha

Území se nachází v hraniční oblasti na severní Moravě a rozprostírá se mezi obcemi Staré Město, Branná, Bohdík, Štíty, Jablonné nad Orlicí, Králíky, Mladkov a Dolní Morava. Navrhované území je dosti členité zaujímá Hanušovickou vrchovinu a východní část Orlických hor; na délku měří 32 km, na šířku 17 km.

Ekotop

Horninové komplexy západosudetské neboli lužické oblasti. Starohorní přeměněné horniny – převážně svory, ortoruly a migmatity tvořící orlicko-sněžnické krystalinikum, staroměstské krystalinikum a další komplexy. Uplatňují se i žuly až granodiority. Morfologicky různorodé území buduje celek Králického Sněžníku a Hanušovické vrchoviny mj. s okrskem Staroměstské kotliny. Na vrcholu Klepého je rozvodí oddělující úmoří Baltského, Severního a Černého moře. Velmi pestrý reliéf mj. s vrcholem Klepého 1143,6 m n. m. prudce klesající do údolí Moravy a do okolí Hanušovic (500 m n. m.). Řada typů půd včetně suťových půd, nejvíce se uplatňují kambizemě dystrické a podzoly.

Ptačí oblast Králický Sněžník zahrnuje stovky hektarů luk, které jsou obhospodařovány extenzivně nebo jen nepravidelně. Postupně se v oblasti rozšiřuje místy dokonce intenzivní pastva dobytka.

Kvalita a význam

Extenzivně obhospodařované louky poskytují výborné podmínky pro chřástala polního (*Crex crex*), jehož populace je velice podrobně sledována od roku 1995. Početnost tohoto druhu dosahuje 150-170 volajících samců. Postupně se rozšiřující pastva dobytka však začíná chřástaly z řady lokalit vytlačovat.

Management: zodpovědný orgán – krajský úřad Olomouckého kraje

3.1.9. ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÉ DRUHY ROSTLIN A ŽIVOČICHŮ

Druhov^á ochrana

Česká republika se přes svou poměrně malou rozlohu vyznačuje vysokým počtem rostlinných a živočišných druhů. To je dáno zejména její polohou na hranici několika biogeografických oblastí, ale také historickým a kulturním vývojem. Celkem bylo u nás zaznamenáno více než 2700 druhů vyšších rostlin, 2400 druhů nižších rostlin, 33 000 druhů bezobratlých a asi 300 druhů obratlovců (rozmnožujících se v ČR).

Podle platné legislativy - Zákon č.114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů - jsou všechny druhy vyskytující se v ČR chráněny. Řada z těchto druhů patří však z různých důvodů k ohroženým. Ty nejohroženější z nich jsou hodnoceny jako zvláště chráněné druhy a jejich výčet je uveden ve **vyhlášce č. 395/1992 Sb.** (příloha II a III).¹

Druhov^á ochrana spočívá zejména v:

- získávání informací o rozšíření a početnosti zvláště chráněných a ohrožených druhů rostlin a živočichů - tzv. mapování druhů;
- sledování dlouhodobého vývoje společenstev a populací druhů na vybraných lokalitách - tzv. biomonitoring.

Získaná data jsou vyhodnocována a slouží jako podklad pro přípravu:

- červených seznamů;
- červených knih;
- plánů péče o zvláště chráněná území;
- evropských chráněných území NATURA 2000
- nových právních norem a jejich novelizaci.

Pro vybrané druhy rostlin a živočichů se připravují **záchranné programy**, jejichž cílem je minimalizovat negativní faktory způsobující ohrožení daného druhu a zvýšit početnost populace na úroveň nezbytnou pro trvalou existenci druhu.

Červené seznamy

Červené seznamy jsou soupisy ohrožených druhů rostlin a živočichů rozdělené do kategorií podle stupně ohrožení. Obvykle se vztahují k určitému geograficky vymezenému území, existují tak Červené seznamy regionů, států, kontinentální i světové. Červené seznamy jsou pravidelně aktualizovány.

V současnosti se připravují nové Červené seznamy pro jednotlivé skupiny organismů vyskytujících se v ČR podle kritérií Světového svazu ochrany přírody (IUCN) z roku 1994. Tato kritéria byla vytvořena tak, aby mohla být použita pro hodnocení rozdílných taxonomických skupin, pro některé skupiny však byla mírně modifikována (cévnaté rostliny, mechorosty). Kritéria IUCN zohledňují ohrožení druhů v současnosti i perspektivy do budoucna, možnost dalšího ovlivnění, variabilitu a populační dynamiku i úroveň jejich poznání. Podle těchto kritérií jsou jednotlivé taxony zařazeny do kategorií určujících stupeň ohrožení.

¹ Pozn.: Podle zákona 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů 1992 Sb. jsou všechny druhy rostlin a živočichů chráněny před zničením, poškozováním, sběrem či odchyt, který vede nebo by mohl vést k ohrožení těchto druhů na bytí nebo k jejich degeneraci, k narušení rozmnožovacích schopností druhů, zániku populace druhů nebo zničení ekosystému, jehož jsou součástí.

Červená kniha

Červené knihy navazují na Červené seznamy, hodnotí příčiny ohrožení jednotlivých druhů a přinášejí údaje důležité pro praktickou ochranu druhu.

Světový svaz ochrany přírody (IUCN) zveřejnil první celosvětovou Červenou knihu již v roce 1962. V bývalém Československu začal projekt vydávání Červených knih na konci 80. let (Kubát K.: Červená kniha vyšších rostlin Severočeského kraje, Praha 1986). V letech 1988 až 1999 vyšlo postupně pět dílů Československé (České a Slovenské) Červené knihy:

Červená kniha 1 – Ptáci

Červená kniha 2 – Kruhoústí, ryby, obojživelníci, plazi, savci

Červená kniha 3 – Bezobratlí

Červená kniha 4 – Sinice a řasy, houby, lišejníky, mechorosty

Červená kniha 5 – Vyšší rostliny

3.1.9.1. ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÉ DRUHY ROSTLIN

Ochranou druhů se zabývá **zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů**, který je doplněn **vyhláškou MŽP ČR č.395/1992 Sb.** Vyhláška obsahuje výčet zvláště chráněných druhů rostlin, které jsou ohrožené, vzácné nebo vědecky či kulturně velmi významné.²

Existuje několik úhlů pohledu na samotný výskyt rostlin, a proto existuje i několik odlišných seznamů, které dokumentují jejich ohrožení. Jsou jimi například **Červený seznam, Černý seznam, Červená kniha cévnatých rostlin** a další. Rostliny v těchto seznamech zařazené se samozřejmě z větší části výběru překrývají. Každý seznam však zohledňuje jiné aspekty možného ohrožení a posuzuje vzácnost rostlin podle rozdílných kritérií. Citovaný zákon č.114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů je tedy jedním z takových dokumentů. Zajišťuje obecnou ochranu všech rostlin před jejich zničením (např. sběrem), které by vedlo k ohrožení druhu jako takového (zánik druhu, populace, narušení rozmnožování). Ochrana je všeobecná, tyto dokumenty nejsou legislativně závazné.

Významné rostlinné druhy a jejich soustředění na místě výskytu jsou chráněny většinou v podobě určitého maloplošného chráněného území, které svým režimem zajišťuje zachování rostlinného druhu. Na mnoho rostlin se však přísná ochrana vztahuje i bez výskytu v chráněném území.

Česká republika v rámci Evropské unie vytvořila a stále doplňuje soustavu **Natura 2000** (viz kapitola 3.1.8. Natura 2000) Evropsky významných lokalit a Ptačích oblastí, která má chránit přírodní stanoviště a ohrožené druhy rostlin a živočichů. Účelem tohoto opatření je zachování biologické rozmanitosti. Stejně kroky prováděly a provádějí i všechny ostatní členské státy EU.

Rostlinné druhy vyžadující ochranu v rámci Natury 2000, jsou vyjmenovány ve Směrnici Rady 92/43 EHS z 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin ("směrnice o stanovištích"). Dlouhý seznam obsahuje v přírodě

² Zvláště chráněné rostliny jsou chráněny ve všech svých podzemních a nadzemních částech a všech vývojových stádiích; chráněn je rovněž jejich biotop. Je zakázáno tyto rostliny sbírat, trhat, vykopávat, poškozovat, ničit nebo jinak rušit ve vývoji. Je též zakázáno je držet, pěstovat, dopravovat, prodávat, vyměňovat nebo nabízet za účelem prodeje nebo výměny.

nejohroženější a nejvýznamnější rostliny celé Evropy. Mezi těmi je i 36 druhů rostoucích na území ČR.

V České republice probíhalo monitorování a zjišťování lokalit 72 druhů evropsky chráněných rostlin. Z toho byl zaznamenán výskyt u 12 druhů vyšších rostlin a 4 druhy nižších rostlin v příloze č. II směrnice č. 92/43/EHS.

vyšší rostliny:

vláskatec tajemný (*Trichomanes speciosum*)
pelyněk jihomoravský (*Artemisia pancicii*)
sinokvět chrpovitý (*Jurinea cyanoides*)
popelivka sibiřská (*Ligularia sibirica*)
puchýřka útlá (*Coleanthus subtilis*)
včelník rakouský (*Dracocephalum austriacum*)
střevíčník pantoflíček (*Cypripedium calceolus*)
hlízovec Loeselův (*Liparis loeselii*)
koniklec otevřený (*Pulsatilla patens*)
lněnka bezlistenná (*Thesium ebracteatum*)
matizna bahenní (*Osteraicum palustre*)
žabníček vzplývavý (*Luronium natans*)

nižší rostliny:

mozolka skalní (*Mannia triandra*)
šikoušek zelený (*Buxbaumia viridis*)
srpnatka fermežová (*Hamatocaulis vernicosus*)
dvouhrotec zelený (*Dicranum viride*)

Chráněné druhy rostlin v Pardubickém kraji

Za posledních 200 let bylo na území Pardubického kraje nalezeno přibližně 2030 taxonů vyšších rostlin, z toho 130 kříženců a několik desítek druhů sporných. Z tohoto počtu je přibližně 1500 taxonů domácích (autochtonních) vč. archaeofytů, bezprostředně je ohroženo cca 150 taxonů a významný ústup byl zaznamenán přibližně u 300 taxonů vyšších rostlin. Naopak mezi téměř všudypřítomné a velmi hojné považujeme v Pardubickém kraji asi 300 domácích a 60 nepůvodních (allochtonních) taxonů vyšších rostlin. Na území Pardubického kraje bylo za posledních 200 let nalezeno celkem **162 druhů rostlin, uvedených v současné době ve vyhlášce 395/1992 Sb. jako druhy zvláště chráněné.** Z těchto 162 zvláště chráněných druhů je v současné době 41 druhů v kraji vyhynulých nebo nezvěstných.

Celkem 16 druhů, uvedených v Červené knize, roste na území Pardubického kraje, mezi nimi např. nově nalezená pěchava slatinná (*Sesleria caerulea*) nebo vrba borůvkovitá (*Salix myrtilloides*). Na území kraje se nachází polovina existujících lokalit vzácného černýše českého (*Melampyrum bohemicum*), na Králickém Sněžníku roste endemit vyšších pohoří České vysočiny oměj šalamounek (*Aconitum callibotryon*) a violka žlutá sudetská (*Viola lutea*

subsp. *sudetica*). Na několika lokalitách Pardubicka se vyskytuje nedávno popsaná orchidej kruštík polabský (*Epipactis albensis*). Z fytogeografického hlediska je významný unikátní výskyt ostřice pískomilné (*Carex pseudobrizoides*) na písčných přesypech východně od Pardubic, jejíž nejbližší naleziště leží až v Německu a JZ Polsku. Na Králickém Sněžníku leží západní hranice světového rozšíření ovsíře dvouřízného (*Avenula planiculmis*) a dnes již neznámé šabřiny tatarské (*Conioselinum tataricum*), na severní hranici areálu leží zdejší lokality kamzičnicku rakouského (*Doronicum austriacum*), za zmínku stojí též nejsevernější lokalita světového rozšíření dřipatky horské (*Soldanella montana*) u Rváčova.

Mezi chráněnými druhy je zahrnuto i 6 druhů nepůvodních, plevelných, záměrně vysazovaných nebo zplanělých z kultur: řezan pilolistý (*Stratiotes aloides*) - ve 30. letech 20. století byl vysazen v tůních Orlice na Královéhradecku, odkud se při povodních dostal Labem až na Pardubicko, bělozářka liliovitá (*Anthericum liliago*) - od r. 1958 známá od osady Horka, původ výskytu neznámý, razilka smrdutá (*Aposeris foetida*) v parku v Letohradě pravděpodobně vysazená, pérovník pštrosí (*Matteuccia struthiopteris*) a tis červený (*Taxus baccata*), pěstované a často zplaňující a zapalíčka největší (*Tordylium maximum*) rostoucí jako plevel ve vinicích, v kraji byla v minulosti nalezena jednou na Svitavsku.

Z druhů v České republice původních, avšak nepůvodních v Pardubickém kraji, byly zcela určité vysazeny hvozdík sivý (*Dianthus gratianopolitanus*) a hvozdík Lumnitzerův (*Dianthus lumnitzeri*) na Střemošické stráni. Jediná sporná lokalita třemdavy bílé (*Dictamnus albus*) na Chrudimsku již zřejmě zanikla. Hořec panonský (*Gentiana pannonica*) byl jako nepůvodní vysazen kdysi na Králickém Sněžníku, odkud již vymizel, stejně jako hořec tečkovaný (*Gentiana punctata*) uváděný jako nepůvodní z Králického Sněžníku, od 50. let 20. století považován za vyhynulý.

Územím Pardubického kraje probíhá hlavní evropské rozvodí, jehož nejnižšími částmi (např. Třebovskou bránou) pronikaly teplomilné druhy rostlin z Moravy do Čech. Okraj současného areálu zde mají druhy šířící se z Karpat, např. ploštičník evropský (*Cimicifuga europaea*), kozlík trojený (*Valeriana tripteris*), kostival hlíznatý (*Symphytum tuberosum*), zapalice žluťucholistá (*Isopyrum thalictroides*) aj.

Za posledních 150 let byla květena Pardubického kraje obohacena o 450 taxonů allochtonních (nepůvodních), které jsou sem zavlečány s dovozem obilnin, bavlny, vlny apod. a šíří se zejména podél komunikací a železničních tratí – např. ambrózie pelyňkolistá (*Ambrosia artemisiifolia*) nebo hulevník povolžský (*Sisymbrium volgense*). Další se šíří např. ze zahradnických kultur, zahrad a parků (řeřišnice srstnatá – *Cardamine hirsuta*, žlutoštavel plazivý – *Xanthoxalis repens*, javorovec jasnolistý – *Negundo aceroides*, třapatka drápatá – *Rudbeckia laciniata*). Další druhy se objevují přechodně a po několika letech opět mizí, např. merlík trpasličí – *Chenopodium pumilio*, mračník Theophrastův – *Abutilon theophrasti*.

Seznam chráněných druhů vyšších rostlin

V následující tabulce je uveden seznam obsahující ohrožené druhy vyšších rostlin, které mají zajištěnou ochranu ze zákona (vyhláška č. 395/1992 Sb.) nebo jsou ohrožené v rámci Evropské unie (Příloha II směr. 43/92/EHS). Jsou zpracovány druhy, které mají státní nebo regionální význam a jejichž ochrana není zajištěna vyhláškou č. 395/1992 Sb. Poslední sloupec tabulky udává výskyt v rámci Pardubického kraje.

Vysvětlivky k následující tabulce:

EU - ochrana dle Přílohy II směrnice č. 43/92/EHS

+ presence

- absence

Vyhláška č. 395/1992 Sb. - Příloha II. - Seznam zvláště chráněných druhů rostlin

KO - kriticky ohrožený

SO - silně ohrožený

O - ohrožený

Červená kniha ČR - Čeřovský J., Feráková V., Holub J., Maglocký Š., Procházka F. (1999): Červená kniha ohrožených a vzácných druhů rostlin a živočichů ČR a SR. Vol. 5. Vyšší rostliny. - 456 p., Příroda a. s., Bratislava.

+ presence

- absence

Červený seznam ohrožených druhů rostlin ČR - Holub J., et Procházka F., 2000: Red List of vascular plants of the Czech Republic – 2000. Preslia, Praha, 72: 187 – 230.

C1 – kriticky ohrožené druhy

C2 – silně ohrožené druhy

C3 – ohrožené druhy

C4 – druhy vyžadující pozornost

Tabulka č. 34 Seznam chráněných druhů vyšších rostlin

Český název	Latinský název	Směrnice EU	Vyhláška č.395/1992	Červená kniha ČR	Červený seznam ČR	výskyt v PK
Aldrovanda měchýřkatá	<i>Aldrovanda vesiculosa</i>	+	SO	+	C2	NE
Aron plamatý	<i>Arum maculatum</i>	-	O	-	-	ANO
Bahenka psárkovitá	<i>Heleochoa alopecuroides</i>	-	O	+	-	NE
Bahenka šášinovitá	<i>Heleochoa schoenoides</i>	-	O	+	C1	NE
Bahnička chudokvětá	<i>Eleocharis quinqueflora</i>	-	SO	-	C1	NE
Bařička přímořská	<i>Triglochin maritimum</i>	-	O	-	C1	NE
Bazanovec kytkokvětý	<i>Naumburgia thyrsoiflora</i>	-	SO	-	C3	NE
Bažanka vejčitá	<i>Mercurialis ovata</i>	-	O	-	C1	NE
Bělolist žlutavý	<i>Filago lutescens</i>	-	SO	-	C1	NE
Běloprstka horská	<i>Leucorchis albida</i>	-	SO	-	-	NE

Český název	Latinský název	Směrnice EU	Vyhláška č.395/1992	Červená kniha ČR	Červený seznam ČR	výskyt v PK
Bělozářka liliovitá	<i>Anthericum liliago</i>	-	O	-	C3	NE
Bika klasnatá	<i>Luzula spicata</i>	-	KO	-	C1	NE
Blatnice bahenní	<i>Scheuchzeria palustris</i>	-	KO	+	C1	NE
Bledule jarní	<i>Leucojum vernum</i>	-	O	+	C3	ANO
Bledule letní	<i>Leucojum aestivum</i>	-	O	-	C1	NE
Bradáček srdčitý	<i>Listera cordata</i>	-	O	-	C1	NE
Brambořík nachový	<i>Cyclamen purpurascens</i>	-	O	-	C3	NE
Bříza zakrslá	<i>Betula nana</i>	-	SO	-	C2	NE
Bublinatka bleďožlutá	<i>Utricularia ochroleuca</i>	-	KO	+	C1	NE
Bublinatka obecná	<i>Utricularia vulgaris</i>	-	KO	-	C1	ANO
Bublinatka prostřední	<i>Utricularia intermedia</i>	-	SO	+	C1	NE
Bublinatka vícekvětá	<i>Utricularia bremii</i>	-	KO	-	C1	NE
Bytel rozprostřený	<i>Kochia prostrata</i>	-	KO	+	C1	NE
Cídivka (přeslička) peřestá	<i>Hippochaete variegata</i>	-	KO	-	C1	NE
Cídivka (přeslička) přezimující	<i>Hippochaete hyemalis</i>	-	SO	-	C3	NE
Cídivka (přeslička) větevnatá	<i>Hippochaete ramosissima</i>	-	O	-	C3	NE
Černýš český	<i>Melampyrum bohemicum</i>	-	O	-	C3	ANO
Česnek hadí	<i>Allium victorialis</i>	-	O	-	C2	NE
Česnek hranatý	<i>Allium angulosum</i>	-	SO	-	C2	ANO
Česnek tuhý	<i>Allium strictum</i>	-	SO	-	C2	NE
Čičorka pochvatá	<i>Coronilla vaginalis</i>	-	SO	-	C2	NE
Čilimník bílý	<i>Chamaecytisus albus</i>	-	KO	-	C1	NE
Ďáblík bahenní	<i>Calla palustris</i>	-	O	-	C3	ANO
Devaterka rozprostřená	<i>Fumana procumbens</i>	-	SO	-	C2	NE
Devaterníček skalní	<i>Rhodax rupifragus</i>	-	KO	-	-	NE

Český název	Latinský název	Směrnice EU	Vyhláška č.395/1992	Červená kniha ČR	Červený seznam ČR	výskyt v PK
Devaterník velkokvětý pravý	<i>Helianthemum grandiflorum</i> <i>supsp.grandiflorum</i>	-	KO	-	C1	NE
Divizna brunátná	<i>Verbascum phoeniceum</i>	-	O	-	C3	NE
Divizna ozdobná	<i>Verbascum speciosum</i>	-	KO	+	C1	NE
Drobnokvět pobřežní	<i>Corrigiola litoralis</i>	-	KO	+	C1	NE
Dřín obecný	<i>Cornus mas</i>	-	O	-	C4	NE
Dřipatka horská	<i>Soldanella montana</i>	-	O	-	C3	NE
Dub pýřitý (šípák)	<i>Quercus pubescens</i>	-	O	-	C4	NE
Dvojštítek měnlivý	<i>Biscutella varia</i>	-	O	-	-	NE
Dvouřadec pozdní	<i>Cleistogenes serotina</i>	-	SO	-	-	NE
Hadí mord maloúborný	<i>Scorzonera parviflora</i>	-	KO	+	C1	NE
Hadí mord nachový	<i>Scorzonera purpurea</i>	-	O	-	C2	NE
Hadilka obecná	<i>Ophioglossum vulgatum</i>	-	O	-	C2	ANO
Hadinec nachový	<i>Echium russicum</i>	-	KO	-	C1	NE
Hladýš andělikový	<i>Laserpitium archangelica</i>	-	KO	-	C1	NE
Hladýš pruský	<i>Laserpitium pruthenicum</i>	-	SO	-	C3	NE
Hlaváček jarní	<i>Adonanthe vernalis</i>	-	O	-	-	NE
Hlavinka horská	<i>Traunsteinera globosa</i>	-	SO	-	-	NE
Hlízovec Loeselův	<i>Liparis loeselii</i>	+	KO	+	C1	NE
Hnědenec zvrhlý	<i>Limodorum abortivum</i>	-	KO	+	C1	NE
Hořec šumavský	<i>Gentiana pannonica</i>	-	SO	+	C2	NE
Hořec tečkovaný	<i>Gentiana punctata</i>	-	KO	-	C1	NE
Hořeček český	<i>Gentianella bohemica</i>	-	KO	-	-	NE
Hořeček drsný	<i>Gentianella aspera</i>	-	KO	-	-	NE
Hořeček ladní	<i>Gentianella campestris</i>	-	KO	-	C1	NE
Hořeček nahořklý	<i>Gentianella amarella</i>	-	SO	-	C1	NE

Český název	Latinský název	Směrnice EU	Vyhláška č.395/1992	Červená kniha ČR	Červený seznam ČR	výskyt v PK
Hořeček žlutavý	<i>Gentianella lutescens</i>	-	SO	-	C1	NE
Hořepníček jarní	<i>Calathiana verna</i>	-	KO	-	C1	NE
Hořepník luční	<i>Pneumonanthe vulgaris</i>	-	SO	-	-	NE
Hořepník tolitovitý	<i>Pneumonanthe asclepiadea</i>	-	O	-	-	NE
Hrachor bahenní	<i>Lathyrus palustris</i>	-	KO	+	C1	NE
Hrachor hrachovitý	<i>Lathyrus pisiformis</i>	-	KO	-	C1	NE
Hrachor panonský	<i>Lathyrus pannonicus</i>	-	KO	+	C1	NE
Hrachor různolistý	<i>Lathyrus heterophyllus</i>	-	SO	+	C1	NE
Hrotnosemenka bílá	<i>Rhynchospora alba</i>	-	KO	-	C2	NE
Hrotnosemenka hnědá	<i>Rhynchospora fusca</i>	-	KO	+	C1	NE
Hruštička prostřední	<i>Pyrola media</i>	-	KO	+	C1	NE
Huseník luční	<i>Arabis nemorensis</i>	-	KO	-	C1	NE
Huseník sudetský	<i>Arabis sudetica</i>	-	KO	-	C1	NE
Hvězdice chlumní	<i>Aster amellus</i>	-	O	-	C3	NE
Hvězdnice alpská	<i>Aster alpinus</i>	-	KO	-	C1	NE
Hvězdníčka panonská	<i>Tripolium pannonicum</i>	-	KO	+	C1	NE
Hvězdoš podzimní	<i>Callitriche hermaphrodita</i>	-	SO	+	C1	NE
Hvozdík kartouzek sudetský	<i>Dianthus carthusianorum subsp. sudeticus</i>	-	KO	+	C1	NE
Hvozdík kartouzek úzkolistý	<i>Dianthus carthusianorum subsp. capilifrons</i>	-	SO	-	C1	NE
Hvozdík křovištní	<i>Dianthus seguieri</i>	-	O	-	C2	NE
Hvozdík Lumnitzerův	<i>Dianthus lumnitzeri</i>	-	SO	-	C2	NE
Hvozdík moravský	<i>Dianthus moravicus</i>	-	KO	+	C2	NE
Hvozdík písečný	<i>Dianthus arenarius</i>	+	KO	-	C1	NE
Hvozdík pyšný	<i>Dianthus superbus</i>	-	SO	-	C1	ANO

Český název	Latinský název	Směrnice EU	Vyhláška č.395/1992	Červená kniha ČR	Červený seznam ČR	výskyt v PK
Hvozdík sivý	<i>Dianthus gratianopolitanus</i>	-	SO	+	C2	NE
Chlupáček velkoúborný	<i>Pilosella macrantha</i>	-	KO	+	C2	NE
Chrastavec rolní krkonošský	<i>Knautia arvensis subsp. pseudolongifolia</i>	-	KO	+	-	NE
Chrpa horská	<i>Cyanus montanus</i>	-	SO	-	C2	NE
Chrpa chlumní	<i>Cyanus triumfettii</i>	-	O	-	C3	NE
Chrpa měkká	<i>Cyanus mollis</i>	-	KO	-	C1	NE
Chudina zední	<i>Draba muralis</i>	-	SO	-	C1	NE
Jalovec obecný nízký	<i>Juniperus communis subsp.alpina</i>	-	SO	-	C3	NE
Jazýček jadranský	<i>Himantoglossum adriaticum</i>	-	KO	+	C1	NE
Jazyk jelení	<i>Phyllitis scolopendrium</i>	-	KO	-	C1	NE
Jednokvíték velekvětý	<i>Moneses uniflora</i>	-	SO	-	C1	NE
Jeřáb krkonošský	<i>Sorbus sudetica</i>	-	KO	+	C1	NE
Jestřábík alpský	<i>Hieracium alpinum</i>	-	SO	-	C3	NE
Jestřábík huňatý	<i>Hieracium villosum</i>	-	KO	-	C1	NE
Jinořadec kadeřavý	<i>Cryptogramma crispa</i>	-	SO	+	C1	NE
Jitrocel černavý	<i>Plantago atrata</i>	-	KO	-	C1	NE
Jitrocel přímořský	<i>Plantago maritima</i>	-	KO	-	C1	NE
Kakost lesklý	<i>Geranium lucidum</i>	-	KO	-	-	NE
Kamzičník rakouský	<i>Doronicum austriacum</i>	-	O	-	C4	NE
Kandík psí zub	<i>Erythronium dens-canis</i>	-	KO	+	C1	NE
Kaprad' hřebenitá	<i>Dryopteris cristata</i>	-	KO	+	C1	NE
Kapradina hrálovitá	<i>Polystichum lonchitis</i>	-	KO	-	C2	NE
Kapradina plevinatá	<i>Polystichum braunii</i>	-	SO	-	C2	NE
Kapradiník bažinný	<i>Thelypteris palustris</i>	-	O	-	C3	ANO

Český název	Latinský název	Směrnice EU	Vyhláška č.395/1992	Červená kniha ČR	Červený seznam ČR	výskyt v PK
Kapradinka skalní	<i>Woodsia ilvensis</i>	-	SO	-	C2	NE
Katrán tatarský	<i>Crambe tataria</i>	-	KO	+	C2	NE
Kavyl chlupatý	<i>Stipa dasyphylla</i>	-	SO	-	C2	NE
Kavyl Ivanův	<i>Stipa joannis</i>	-	O	-	C3	NE
Kavyl olýsalý	<i>Stipa glabrata</i>	-	KO	+	C1	NE
Kavyl písečný	<i>Stipa borysthena</i>	-	KO	+	C1	NE
Kavyl sličný	<i>Stipa pulcherrima</i>	-	SO	-	C3	NE
Kavyl Smirnovův	<i>Stipa smirnovii</i>	-	SO	-	C1	NE
Kavyl tenkolistý	<i>Stipa tirsia</i>	-	SO	-	-	NE
Klikva bahenní	<i>Oxycoccus palustris</i>	-	O	-	C3	ANO
Kohátka kališkatá	<i>Tofieldia calyculata</i>	-	KO	-	C1	NE
Kolenec pětimužný	<i>Spergula pentandra</i>	-	KO	+	C1	NE
Koniklec bílý	<i>Pulsatilla scherfelii</i>	-	O	-	-	NE
Koniklec jarní	<i>Pulsatilla vernalis</i>	-	KO	+	C1	NE
Koniklec luční	<i>Pulsatilla pratensis</i>	-	SO	+	C2	NE
Koniklec otevřený	<i>Pulsatilla patens</i>	+	KO	+	C1	NE
Koniklec velkokvětý	<i>Pulsatilla grandis</i>	-	SO	-	-	NE
Konitrud lékařský	<i>Gratiola officinalis</i>	-	SO	-	C2	NE
Kontryhel rozeklaný	<i>Alchemilla fissa</i>	-	KO	+	C1	NE
Koprniček bezobalný	<i>Mutellina purpurea</i>	-	O	-	C3	NE
Koprník štetinolistý	<i>Meum athamanticum</i>	-	O	-	C4	NE
Kopyšník tmavý	<i>Hedysarum hedysaroides</i>	-	KO	-	C1	NE
Korállice trojklanná	<i>Corallorhiza trifida</i>	-	SO	-	C2	NE
Kosatec bezlistý	<i>Iris aphylla</i>	-	SO	-	C1	NE
Kosatec nízký	<i>Iris pumila</i>	-	SO	-	C2	NE
Kosatec pestrý	<i>Iris variegata</i>	-	SO	-	C2	NE

Český název	Latinský název	Směrnice EU	Vyhláška č.395/1992	Červená kniha ČR	Červený seznam ČR	výskyt v PK
Kosatec sibiřský	<i>Iris sibirica</i>	-	SO	-	C3	ANO
Kosatec skalní	<i>Iris humilis</i>	-	KO	-	-	NE
Kosatec trávovitý	<i>Iris graminea</i>	-	SO	-	C2	NE
Kostival český	<i>Symphytum bohemicum</i>	-	O	+	-	NE
Kostřava ametystová	<i>Festuca amethystina</i>	-	KO	-	C1	NE
Kostřava horská	<i>Festuca drymeia</i>	-	KO	-	-	NE
Kostřava přeštrá	<i>Festuca versicolor</i>	-	SO	-	C1	NE
Kotvice plovoucí	<i>Trapa natans</i>	-	KO	+	C1	ANO
Koulenka vyšší	<i>Globularia punctata</i>	-	O	-	C2	NE
Kozinec bezlodyžný	<i>Astragalus excapus</i>	-	SO	+	C2	NE
Kozinec dánský	<i>Astragalus danicus</i>	-	O	-	C3	NE
Kozinec písečný	<i>Astragalus arenarius</i>	-	KO	+	C1	ANO
Kozinec rakouský	<i>Astragalus austriacus</i>	-	SO	-	C3	NE
Kozinec vičencovitý	<i>Astragalus onobrychis</i>	-	O	-	C3	ANO
Kropenáč vytrvalý	<i>Swertia perennis</i>	-	SO	-	C2	NE
Krtičník jarní	<i>Scrophularia vernalis</i>	-	KO	-	C1	NE
Kručinečka křídlatá	<i>Genistella sagittalis</i>	-	O	+	C1	NE
Kruhatka Matthiolova	<i>Cortusa matthioli</i>	-	KO	-	-	NE
Kruštík bahenní	<i>Epipactis palustris</i>	-	SO	-	C2	ANO
Kruštík drobnolistý	<i>Epipactis microphylla</i>	-	SO	-	C1	NE
Kruštík modrofialový	<i>Epipactis purpurata</i>	-	O	-	C3	ANO
Kruštík ostrokvětý	<i>Epipactis leptochila</i>	-	KO	-	-	NE
Kruštík polabský	<i>Epipactis albensis</i>	-	SO	+	-	NE
Kruštík růžkatý	<i>Epipactis muelleri</i>	-	SO	-	C2	NE
Kruštík tmavočervený	<i>Epipactis atrorubens</i>	-	O	-	C3	NE
Křivatec český	<i>Gagea bohemica</i>	-	SO	+	C1	NE

Český název	Latinský název	Směrnice EU	Vyhláška č.395/1992	Červená kniha ČR	Červený seznam ČR	výskyt v PK
Kuřička Gerardova	<i>Minuartia gerardii</i>	-	KO	-	-	NE
Kuřička hadcová	<i>Minuartia smejkalii</i>	-	KO	+	C2	NE
Kuřička jarní	<i>Minuartia verna</i>	-	KO	-	-	NE
Kuřinka obroubená	<i>Spergularia maritima</i>	-	KO	-	-	NE
Kuřinka solná	<i>Spergularia salina</i>	-	KO	+	-	NE
Kýhanka sivolistá	<i>Andromeda polifolia</i>	-	O	-	C2	NE
Kýchavice bílá	<i>Veratrum album</i>	-	O	-	C4	NE
Kýchavice černá	<i>Veratrum nigrum</i>	-	KO	+	C1	NE
Kyvor lékařský	<i>Ceterach officinarum</i>	-	KO	+	C1	NE
Ladoňka dvoulistá	<i>Scilla bifolia</i>	-	SO	-	-	NE
Lakušník plihý	<i>Batrachium rionii</i>	-	KO	-	C1	NE
Lakušník trojdlílný	<i>Batrachium boudotii</i>	-	KO	-	C1	NE
Leknín bělostný	<i>Nymphaea candida</i>	-	SO	-	C1	ANO
Leknín bílý	<i>Nymphaea alba</i>	-	SO	-	C1	ANO
Len chlupatý	<i>Linum hirsutum</i>	-	KO	-	C1	NE
Len tenkolistý	<i>Linum tenuifolium</i>	-	O	-	C3	NE
Len žlutý	<i>Linum flavum</i>	-	O	-	C2	NE
Lilie cibulkonosná	<i>Lilium bulbiferum</i>	-	SO	-	C2	ANO
Lilie zlatohlávek	<i>Lilium martagon</i>	-	O	-	C4	ANO
Lipnice alpská	<i>Poa alpina</i>	-	KO	-	C1	NE
Lipnice jesenická	<i>Poa riphaea</i>	-	KO	+	C1	NE
Lipnice plihá	<i>Poa laxa</i>	-	SO	-	C2	NE
Lněnka bezlistenná	<i>Thesium ebracteatum</i>	+	KO	+	C1	NE
Lněnka rolní	<i>Thesium dollineri</i>	-	KO	-	C1	NE
Lněnka zobánkatá	<i>Thesium rostratum</i>	-	KO	+	C1	NE
Lomikámen cibulkatý	<i>Saxifraga bulbifera</i>	-	O	-	C3	NE

Český název	Latinský název	Směrnice EU	Vyhláška č.395/1992	Červená kniha ČR	Červený seznam ČR	výskyt v PK
Lomikámen latnatý	<i>Saxifraga paniculata</i>	-	SO	-	C3	NE
Lomikámen růžicovitý	<i>Saxifraga decipiens</i>	-	SO	-	-	NE
Lomikámen trojprstý	<i>Saxifraga tridactylites</i>	-	SO	-	C3	NE
Lomikámen vstřícenolistý	<i>Saxifraga oppositifolia</i>	-	SO	-	C1	NE
Lýkovec vonný	<i>Daphne cneorum</i>	-	KO	+	C1	NE
Maceška nejmenší	<i>Viola kitaibeliana</i>	-	KO	-	C1	NE
Máčka plocholistá	<i>Eryngium planum</i>	-	KO	-	C1	NE
Mandloň nízká	<i>Amygdalus nana</i>	-	KO	+	C1	NE
Mařice pilovitá	<i>Cladium mariscus</i>	-	KO	+	C1	NE
Masnice vodní	<i>Tillaea aquatica</i>	-	KO	+	C1	NE
Mateřídouška karpatská	<i>Thymus carpaticus</i>	-	KO	-	C1	NE
Matizna bahenní	<i>Oristecum palustre</i>	+	KO	+	-	NE
Mečík bahenní	<i>Gladiolus palustris</i>	-	KO	+	C1	NE
Mečík obecný	<i>Gladiolus imbricatus</i>	-	SO	-	C2	NE
Medovník velkokvětý	<i>Melittis melissophyllum</i>	-	O	-	C3	ANO
Medvědice lékařská	<i>Arctostaphylos uva-ursi</i>	-	SO	-	C2	NE
Měkkýlka jednolistá	<i>Malaxis monophyllos</i>	-	KO	-	C1	NE
Měkkyně bahenní	<i>Hammarbya paludosa</i>	-	KO	-	C1	NE
Měsíčnice vytrvalá	<i>Lunaria rediviva</i>	-	O	-	C4	ANO
Modravec tenkokvětý	<i>Leopoldia tenuifolia</i>	-	O	-	C2	NE
Mochna Crantzova	<i>Potentilla crantzii</i>	-	KO	-	+	NE
Mochna drobnokvětá	<i>Potentilla micrantha</i>	-	KO	+	-	NE
Mochna chlumní středočeská	<i>Potentilla collina</i> <i>subsp.lindackeri</i>	-	O	-	C3	NE
Mochna jahodníkokvětá	<i>Potentilla sterilis</i>	-	KO	+	+	NE
Mochna rozkladitá	<i>Potentilla patula</i>	-	KO	+	C1	NE

Český název	Latinský název	Směrnice EU	Vyhláška č.395/1992	Červená kniha ČR	Červený seznam ČR	výskyt v PK
Mochna skalní	<i>Potentilla rupestris</i>	-	O	-	-	NE
Mochna zlatokvětá duryňská	<i>Potentilla parviflora subsp.thuringiaca</i>	-	O	-	C2	NE
Muk(jeřáb) český	<i>Sorbus bohemica</i>	-	KO	+	C3	NE
Nehtovec přeslenitý	<i>Illecebrum verticillatum</i>	-	KO	+	C1	NE
Nepukalka plovoucí	<i>Salvinia natans</i>	-	KO	-	C2	NE
Odemka vodní	<i>Catabrosa aquatica</i>	-	KO	-	C1	ANO
Okrotice bílá	<i>Cephalanthera damasonium</i>	-	O	-	C3	ANO
Okrotice červená	<i>Cephalanthera rubra</i>	-	SO	-	C2	NE
Okrotice dlouholistá	<i>Cephalanthera longifolia</i>	-	O	-	C3	ANO
Oman německý	<i>Inula germanica</i>	-	SO	-	C2	NE
Oman oko Kristovo	<i>Inula oculus-christi</i>	-	O	-	C3	NE
Oměj jedhoj	<i>Aconitum anthora</i>	-	SO	-	C3	NE
Oměj pestrý	<i>Aconitum variegatum</i>	-	O	-	C3	ANO
Oměj šalamounek	<i>Aconitum callibotryon</i>	-	O	-	C3	ANO
Oměj tuhý	<i>Aconitum firmum</i>	-	SO	-	C2	NE
Oměj vlčí	<i>Aconitum vulparia</i>	-	O	-	C4	ANO
Ostružiník moruška	<i>Rubus chamaemorus</i>	-	SO	+	C1	NE
Ostřice bílá	<i>Carex alba</i>	-	KO	-	C1	NE
Ostřice Buxbaumova	<i>Carex buxbaumii</i>	-	KO	+	C1	NE
Ostřice černoklasá	<i>Carex melanostachya</i>	-	SO	-	C2	NE
Ostřice chudá	<i>Carex paupercula</i>	-	SO	-	C2	NE
Ostřice ječmenovitá	<i>Carex hordeistichos</i>	-	KO	-	C1	NE
Ostřice lemovaná	<i>Carex hostiana</i>	-	SO	-	C2	NE
Ostřice mokřadní	<i>Carex limosa</i>	-	SO	-	C2	NE
Ostřice plsnatoplodá	<i>Carex lasiocarpa</i>	-	SO	-	C2	NE

Český název	Latinský název	Směrnice EU	Vyhláška č.395/1992	Červená kniha ČR	Červený seznam ČR	výskyt v PK
Ostřice pochvatá	<i>Carex vaginata</i>	-	KO	+	C1	NE
Ostřice pozdní krkonošská	<i>Carex serotina subsp.pseudoscandinavica</i>	-	KO	-	-	NE
Ostřice ptačí nožka	<i>Carex ornithopoda</i>	-	SO	-	C2	NE
Ostřice skalní	<i>Carex rupestris</i>	-	KO	+	C1	NE
Ostřice šupinoplodá	<i>Carex lepidocarpa</i>	-	SO	-	C2	NE
Ostřice tlapkavá	<i>Carex pediformis</i>	-	O	-	C1	NE
Ostřice tmavá	<i>Carex atrata</i>	-	KO	-	C1	NE
Ostřice vláskovitá	<i>Carex capillaris</i>	-	KO	-	C1	NE
Ostřice žitná	<i>Carex secalina</i>	-	SO	-	C2	NE
Ovsíř stepní	<i>Helictotrichon desertorum</i>	-	KO	-	C2	NE
Ožanka čpavá	<i>Teucrium scordium</i>	-	SO	+	C2	NE
Ožanka horská	<i>Teucrium montanum</i>	-	SO	-	C2	NE
Pampeliška bahenní	<i>Taraxacum palustre</i>	-	O	-	-	NE
Pampeliška besarabská	<i>Taraxacum bessarabicum</i>	-	KO	+	C1	NE
Pampeliška pozdní	<i>Taraxacum serotinum</i>	-	KO	-	-	NE
Pěchava slatinná	<i>Sesleria uliginosa</i>	-	KO	+	-	ANO
Pelyněk Pančičův	<i>Artemisia pancicii</i>	+	KO	+	C1	NE
Pérovník pštrosí	<i>Matteuccia struthiopteris</i>	-	O	-	C3	ANO
Pětiprstka obecná hustokvětá	<i>Gymnadenia conopsea subsp.densiflora</i>	-	KO	-	C3	NE
Pětiprstka žežulník	<i>Gymnadenia conopsea</i>	-	O	-	C3	ANO
Pcháč žlutoostenný	<i>Cirsium brachycephalum</i>	-	KO	+	C1	NE
Pískavice provensálská	<i>Trigonella monspeliaca</i>	-	KO	-	C1	NE
Plamének celolistý	<i>Clematis integrifolia</i>	-	KO	-	-	NE
Plamének přímý	<i>Clematis recta</i>	-	O	-	C3	ANO
Plavín štítnatý	<i>Nymphoides peltata</i>	-	KO	+	C1	NE

Český název	Latinský název	Směrnice EU	Vyhláška č.395/1992	Červená kniha ČR	Červený seznam ČR	výskyt v PK
Plavuň pučivá	<i>Lycopodium annotinum</i>	-	O	-	C3	ANO
Plavuník alpský	<i>Diphasiastrum alpinum</i>	-	SO	-	C3	NE
Plavuník Isslerův	<i>Diphasiastrum issleri</i>	-	SO	-	C2	NE
Plavuník trojklasý	<i>Diphasiastrum tristachyum</i>	-	KO	+	C1	NE
Plavuník Zeilerův	<i>Diphasiastrum zeileri</i>	-	O	-	C2	NE
Plavuník zploštělý	<i>Diphasiastrum complanatum</i>	-	O	-	C3	NE
Plavuňka zaplavovaná	<i>Lycopodiella inundata</i>	-	SO	+	C2	NE
Pleška stopkatá	<i>Calycocorsus stipitatus</i>	-	O	-	-	NE
Plevnatec lesostepní	<i>Danthonia alpina</i>	-	KO	+	C1	NE
Ploštičník evropský	<i>Cimicifuga europaea</i>	-	KO	-	C1	NE
Pobřežnice jednokvětá	<i>Litorella uniflora</i>	-	KO	+	C1	NE
Podmrška hadcová	<i>Notholaena marantae</i>	-	KO	+	C1	NE
Pochybek severní	<i>Androsace septentrionalis</i>	-	KO	+	C1	NE
Polej obecná	<i>Pulegium vulgare</i>	-	KO	-	C1	NE
Pomněnka úzkolistá	<i>Myosotis stenophylla</i>	-	KO	-	C1	NE
Popelivka sibiřská	<i>Ligularia sibirica</i>	+	KO	+	-	NE
Potočnice lékařská	<i>Nasturtium officinale</i>	-	SO	-	C3	ANO
Potočnice malolistá	<i>Nasturtium microphyllum</i>	-	KO	+	C1	NE
Prasetník lysý	<i>Hypochoeris glabra</i>	-	KO	-	-	NE
Prha chlumní	<i>Arnica montana</i>	-	O	-	C3	NE
Prorostlík nejtenčí	<i>Bupleurum tenuissimum</i>	-	KO	+	C1	NE
Prorostlík prutnatý	<i>Bupleurum affine</i>	-	KO	+	C1	NE
Prostřelenec (hořec) křížatý	<i>Tretorhiza cruciata</i>	-	O	-	-	NE
Prstnatec bezový	<i>Dactylorhiza sambucina</i>	-	SO	-	C2	NE
Prstnatec listenatý	<i>Dactylorhiza longibracteata</i>	-	O	-	C4	NE

Český název	Latinský název	Směrnice EU	Vyhláška č.395/1992	Červená kniha ČR	Červený seznam ČR	výskyt v PK
Prstnatec májový	<i>Dactylorhiza majalis</i>	-	O	-	C3	ANO
Prstnatec plamatý	<i>Dactylorhiza maculata</i>	-	KO	-	C1	NE
Prstnatec pleťový	<i>Dactylorhiza incarnata</i>	-	SO	-	C2	ANO
Prstnatec traunsteinerův	<i>Dactylorhiza traunsteineri</i>	-	KO	+	C1	NE
Prustka obecná	<i>Hippuris vulgaris</i>	-	KO	+	C1	ANO
Prvosenka nejmenší	<i>Primula minima</i>	-	SO	-	C1	NE
Pryskyřník ilyrský	<i>Ranunculus illyricus</i>	-	SO	-	C2	NE
Pryskyřník veliký	<i>Ranunculus lingua</i>	-	SO	-	C2	ANO
Pryšec bahenní	<i>Tithymalus palustris</i>	-	SO	-	C2	NE
Pryšec hranatý	<i>Tithymalus angulatus</i>	-	SO	-	C2	NE
Pryšec huňatý	<i>Tithymalus villosus</i>	-	O	-	C2	NE
Pryšec lesklý	<i>Tithymalus lucidus</i>	-	KO	+	C2	NE
Pryšec vrboolistý	<i>Tithymalus salicifolius</i>	-	KO	-	C1	NE
Psineček alpský	<i>Agrostis alpina</i>	-	KO	-	C1	NE
Puchýřka útlá	<i>Coleanthus subtilis</i>	+		+	C2	ANO
Puchýřník sudetský	<i>Cystopteris sudetica</i>	-	KO	+	-	NE
Pupavík pampeliškový	<i>Colobium taraxacoides</i>	-	KO	-	-	NE
Pupečník obecný	<i>Hydrocotyle vulgaris</i>	-	O	-	C3	ANO
Puštíčka rozprostřená	<i>Lindernia procumbens</i>	-	KO	+	C1	NE
Razilka smrdutá	<i>Aposeris foetida</i>	-	KO	-	C1	NE
Rdest alpský	<i>Potamogeton alpinus</i>	-	SO	-	C2	NE
Rdest dlouholistý	<i>Potamogeton praelongus</i>	-	KO	+	C1	NE
Rdest hrotitý	<i>Potamogeton friesii</i>	-	KO	+	-	NE
Rdestice hustolistá	<i>Groenlandia densa</i>	-	KO	+	-	NE
Rohohlavec rovníkový	<i>Ceratocephala testiculata</i>	-	KO	+	-	NE
Rojovník bahenní	<i>Ledum palustre</i>	-	O	-	C3	NE

Český název	Latinský název	Směrnice EU	Vyhláška č.395/1992	Červená kniha ČR	Červený seznam ČR	výskyt v PK
Rosnatka anglická	<i>Drosera anglica</i>	-	KO	+	C1	NE
Rosnatka okrouholistá	<i>Drosera rotundifolia</i>	-	SO	-	C3	ANO
Rosnatka prostřední	<i>Drosera intermedia</i>	-	KO	+	C1	NE
Rozchodnice růžová	<i>Rhodiola rosea</i>	-	KO	-	C1	NE
Rozchodník pýřitý	<i>Sedum villosum</i>	-	KO	+	-	NE
Rozrazil chudobkovitý	<i>Veronica bellidioides</i>	-	KO	+	C1	NE
Rozrazil slanistý	<i>Veronica scardica</i>	-	KO	+	-	NE
Rožec hadcový	<i>Cerastium alsinifonium</i>	-	KO	-	C1	NE
Rožec Tenoreův	<i>Cerastium tenoreum</i>	-	KO	-	C1	NE
Rudohlávek jehlancovitý	<i>Anacamptis pyramidalis</i>	-	SO	+	C1	NE
Ruměnice písečná	<i>Onosma arenarium</i>	-	KO	+	C1	NE
Růžkatec potopený	<i>Ceratophyllum submesum</i>	-	SO	-	C1	NE
Rýt velkokališní	<i>Reseda phyteuma</i>	-	KO	-	C1	NE
Řečanečka menší	<i>Caulinia minor</i>	-	KO	+	C1	NE
Řeřišnice malokvětá	<i>Cardamine parvifolia</i>	-	KO	+	C1	NE
Řeřišnice Opizova	<i>Cardamine opizii</i>	-	KO	-	C1	NE
Řeřišnice rýtolistá	<i>Cardamine resedifolia</i>	-	KO	+	C1	NE
Řeřišník skalník	<i>Cardaminopsis petraea</i>	-	KO	-	C1	NE
Řezan pilolistý	<i>Stratiotes aloides</i>	-	SO	-	C2	NE
Sasankovka (sasanka) lesní	<i>Anemone sylvestris</i>	-	O	-	C3	ANO
Sesel pestrý	<i>Seseli varium</i>	-	SO	+	C2	NE
Sinokvět chrpovitý	<i>Jurinea cyanoides</i>	+	KO	+	C1	NE
Sinokvět měkký	<i>Jurinea mollis</i>	-	SO	-	C2	NE
Sítina hlavatá	<i>Juncus capitatus</i>	-	KO	+	-	NE
Sítina kulatoplodá	<i>Juncus sphaerocarpus</i>	-	KO	+	C1	NE
Sítina rybníční	<i>Juncus tenageia</i>	-	KO	-	-	NE

Český název	Latinský název	Směrnice EU	Vyhláška č.395/1992	Červená kniha ČR	Červený seznam ČR	výskyt v PK
Sítina slanisková	<i>Juncus gerardii</i>	-	SO	-	C1	NE
Sítina slatinná	<i>Juncus subnodulosus</i>	-	KO	-	-	NE
Sítina tmavá	<i>Juncus atratus</i>	-	KO	-	C1	NE
Sivěnka přímořská	<i>Glaux maritima</i>	-	KO	+	C1	NE
Skalnatka (písečnice) velkokvětá	<i>Czernohorskyia grandiflora</i>	-	KO	-	-	NE
Sklenobýl bezlistý	<i>Epipogium aphyllum</i>	-	KO	+	C1	NE
Skrytěnka bodlinatá	<i>Crypsis aculeata</i>	-	KO	+	C1	NE
Sleziník černý	<i>Asplenium adianthumnigrum nigrum</i>	-	KO	+	C1	NE
Sleziník hadcový	<i>Asplenium cuneifolium</i>	-	SO	-	C2	NE
Sleziník klamný	<i>Asplenium adulterinum</i>	-	KO	+	C1	NE
Smil písečný	<i>Helichrysum arenarium</i>	-	SO	-	-	NE
Smlďník kmínolistý	<i>Peucedanum carvifolia</i>	-	KO	-	C1	NE
Smrkovník plazivý	<i>Goodyera repens</i>	-	KO	-	C1	NE
Snědovka kulatoplodá	<i>Loncomelos sphaerocarpus</i>	-	KO	+	C1	NE
Sněženka předjarní	<i>Galanthus nivalis</i>	-	O	-	C3	ANO
Solenka Valerandova	<i>Samolus valerandii</i>	-	KO	+	C1	NE
Solníčka panonská	<i>Suaeda pannonica</i>	-	KO	-	-	NE
Srpovník karbinolistý	<i>Klasea lycopifolia</i>	-	KO	+	-	NE
Starček bažinný	<i>Senecio paludosus</i>	-	KO	+	C1	NE
Starček poříční	<i>Senecio fluviatilis</i>	-	SO	-	C2	NE
Starček roketolistý	<i>Senecio erucifolius</i>	-	SO	-	C1	NE
Starček skalní	<i>Senecio rupestris</i>	-	KO	-	-	NE
Starček zlatý	<i>Senecio doria</i>	-	KO	+	C1	NE
Stařinec (starček) celolistý	<i>Tepfroseris integrifolia</i>	-	SO	-	C2	NE
Stařinec (starček) dlouholistý	<i>Tephroseris longifolia</i>	-	KO	+	C1	NE

Český název	Latinský název	Směrnice EU	Vyhláška č.395/1992	Červená kniha ČR	Červený seznam ČR	výskyt v PK
Stařinec (starček) oranžový	<i>Tephrosia aurantiaca</i>	-	KO	+	C1	NE
Stračka vyvýšená	<i>Delphinium elatum</i>	-	SO	-	C2	NE
Střevíčník pantoflíček	<i>Cypripedium calceolus</i>	+	SO	-	C2	ANO
Stulík malý	<i>Nuphar pumila</i>	-	KO	+	-	NE
Suchopýr štíhlý	<i>Eriophorum gracile</i>	-	KO	+	C1	NE
Suchopýrek alpský	<i>Baeothryon(Trichophorum) alpinum</i>	-	SO	-	C2	NE
Světlik slovenský	<i>Euphrasia slovaca</i>	-	KO	-	C1	NE
Svizek sudetský	<i>Galium sudeticum</i>	-	KO	+	C1	NE
Svizekka piemontská	<i>Cruciata pedemontana</i>	-	KO	-	C2	NE
Šabřina tatarská	<i>Conioselinum tataricum</i>	-	KO	+	C1	NE
Šafrán bělokvětý	<i>Crocus albiflorus</i>	-	SO	+	C1	NE
Šafrán karpatský	<i>Crocus heuffelianus</i>	-	SO	-	C1	NE
Šalvěj vlnatá	<i>Salvia aethiopis</i>	-	KO	+	-	NE
Šášina načernalá	<i>Schoenus nigricans</i>	-	KO	+	C1	NE
Šášina rezavá	<i>Schoenus ferrugineus</i>	-	KO	+	C1	NE
Šater latnatý	<i>Gypsophila paniculata</i>	-	SO	+	C1	NE
Šater svazčitý	<i>Gypsophila fastigiata</i>	-	SO	-	C2	NE
Šídlatka jezerní	<i>Isoetes lacustris</i>	-	KO	+	C1	NE
Šídlatka ostnovýtrusá	<i>Isoetes tenella</i>	-	KO	+	-	NE
Šicha černá	<i>Empetrum nigrum</i>	-	SO	-	C4	NE
Šicha obojaká	<i>Empetrum hermaphroditum</i>	-	O	-	C2	NE
Šišák hrálolistý	<i>Scutellaria hastifolia</i>	-	SO	-	C2	NE
Škarda panonská	<i>Crepis pannonica</i>	-	KO	-	C1	NE
Škarda sibiřská	<i>Crepis sibirica</i>	-	KO	+	C1	NE
Švihlík krutiklas	<i>Spiranthes spiralis</i>	-	KO	+	C1	NE

Český název	Latinský název	Směrnice EU	Vyhláška č.395/1992	Červená kniha ČR	Červený seznam ČR	výskyt v PK
Tařice skalní	<i>Aurinia saxatilis</i>	-	O	-	C4	NE
Timoj trojlaločný	<i>Laser trilobum</i>	-	KO	-	C1	NE
Tis červený	<i>Taxus baccata</i>	-	SO	-	C3	ANO
Tolije bahenní	<i>Parnassia palustris</i>	-	O	-	C2	ANO
Tomkovice plazivá	<i>Hierochloe repens</i>	-	KO	-	C1	NE
Topolovka bledá	<i>Alcea biennis</i>	-	SO	-	C2	NE
Tořič čmelákovitý	<i>Ophrys holosericea</i>	-	KO	+	C1	NE
Tořič muchonosný	<i>Ophrys insectifera</i>	-	KO	-	C1	NE
Tořič včelonosný	<i>Ophrys apifera</i>	-	KO	+	C1	NE
Tořiček jednohlízný	<i>Herminium monorchis</i>	-	KO	+	-	NE
Trávníčka obecná hadcová	<i>Armeria vulgaris subsp.serpentini</i>	-	O	-	C2	NE
Trojřadka Micheliova	<i>Dichostylis micheliana</i>	-	KO	+	C1	NE
Třemdava bílá	<i>Dictamnus albus</i>	-	O	-	C3	NE
Třezalka sličná	<i>Hypericum elegans</i>	-	SO	+	C1	NE
Třtina nachová	<i>Calamagrostis purpurea</i>	-	KO	-	C1	NE
Třtina pestrá	<i>Calamagrostis varia</i>	-	SO	-	C1	NE
Třtina pobřežní	<i>Calamagrostis pseudophragmites</i>	-	SO	-	C1	NE
Třtina tuhá	<i>Calamagrostis stricta</i>	-	KO	+	C1	NE
Tučnice česká	<i>Pinguicula bohemica</i>	-	KO	+	-	NE
Tučnice obecná	<i>Pinguicula vulgaris</i>	-	SO	-	C1	NE
Tuřice (ostřice) blešní	<i>Vignea pulicaris</i>	-	O	-	-	NE
Tuřice (ostřice) Davallova	<i>Vignea davalliana</i>	-	O	-	C2	NE
Tuřice (ostřice) dvoudomá	<i>Vignea dioica</i>	-	KO	-	C1	NE
Tuřice (ostřice) šlahounovitá	<i>Vignea chordorrhiza</i>	-	KO	-	C1	NE
Tuřice (ostřice) úzkolistá	<i>Vignea stenophylla</i>	-	KO	-	C1	NE

Český název	Latinský název	Směrnice EU	Vyhláška č.395/1992	Červená kniha ČR	Červený seznam ČR	výskyt v PK
Úložník (rozrazil) pochybný	<i>Pseudolysimachion spurium</i>	-	KO	-	C1	NE
Úpolín evropský	<i>Trollius altissimus</i>	-	O	-	-	ANO
Úpor přeslenitý	<i>Elatine alsinastrum</i>	-	KO	+	C1	NE
Úrazník uzlovitý	<i>Sagina nodosa</i>	-	SO	-	C2	NE
Vachta trojlístá	<i>Menyanthes trifoliata</i>	-	O	-	C3	ANO
Včelník rakouský	<i>Dracocephalum austriacum</i>	+	KO	+	C1	NE
Vemeníček zelený	<i>Coeloglossum viride</i>	-	SO	-	C2	NE
Vemeník dvoulistý	<i>Platanthera bifolia</i>	-	O	-	C3	ANO
Vemeník zelenavý	<i>Platanthera chlorantha</i>	-	O	-	C3	NE
Větrnice (sasanka) narcisokvětá	<i>Anemonastrum narcissiflorum</i>	-	SO	-	C1	NE
Vikev horomilná	<i>Vicia oreophila</i>	-	KO	-	C1	NE
Violka bílá	<i>Viola alba</i>	-	KO	-	C1	NE
Violka nízká	<i>Viola pumila</i>	-	SO	+	C2	NE
Violka obojaká	<i>Viola ambigua</i>	-	SO	-	C2	NE
Violka slatinná	<i>Viola stagnina</i>	-	SO	-	C2	NE
Violka vyšší	<i>Viola elatior</i>	-	KO	+	C1	NE
Violka žlutá	<i>Viola lutea</i>	-	SO	-	C2	NE
Vítod douškolitý	<i>Polygala serpyllifolia</i>	-	KO	+	C1	NE
Vláskatec tajemný	<i>Trichomanes speciosum</i>	+	-	+	-	NE
Volovec vrbolistý	<i>Bupthalmum salicifolium</i>	-	KO	-	C1	NE
Vranec jedlový	<i>Huperzia selago</i>	-	O	-	C3	ANO
Vraneček brvitý	<i>Selaginella selaginoides</i>	-	SO	-	C2	NE
Vranečkovce švýcarský	<i>Lycopodioides helveticum</i>	-	KO	+	-	NE
Vratička heřmánkolistá	<i>Botrychium matricariifolium</i>	-	KO	+	C1	NE

Český název	Latinský název	Směrnice EU	Vyhláška č.395/1992	Červená kniha ČR	Červený seznam ČR	výskyt v PK
Vratička měsíční	<i>Botrychium lunaria</i>	-	O	-	C2	NE
Vratičkovec mnohoklaný	<i>Sceptridium multifidum</i>	-	KO	-	-	NE
Vrba borůvkovitá	<i>Salix myrtilloides</i>	-	KO	+	C1	NE
Vrba bylinná	<i>Salix herbacea</i>	-	KO	-	C1	NE
Vrba černající	<i>Salix myrsinifolia</i>	-	KO	-	C1	NE
Vrba dvoubarvá	<i>Salix bicolor</i>	-	KO	+	C1	NE
Vrba laponská	<i>Salix lapponum</i>	-	KO	-	-	NE
Vrba plazivá	<i>Salix repens</i>	-	O	-	C1	NE
Vrba velkolistá	<i>Salix appendiculata</i>	-	SO	-	C1	NE
Vřesovec plet'ový	<i>Erica herbacea</i>	-	O	-	C3	NE
Vstavač bledý	<i>Orchis pallens</i>	-	SO	-	C2	NE
Vstavač mužský	<i>Orchis mascula</i>	-	SO	-	C1	ANO
Vstavač nachový	<i>Orchis purpurea</i>	-	SO	-	C2	NE
Vstavač obecný	<i>Orchis morio</i>	-	SO	-	C2	ANO
Vstavač osmahlý	<i>Orchis ustulata</i>	-	SO	-	C1	NE
Vstavač řídkokvětý	<i>Orchis laxiflora</i>	-	KO	+	-	NE
Vstavač trojzubý	<i>Orchis tridentata</i>	-	KO	-	C1	NE
Vstavač vojenský	<i>Orchis militaris</i>	-	SO	-	C2	ANO
Všivec bahenní	<i>Pedicularis palustris</i>	-	SO	-	C2	NE
Všivec krkonošský	<i>Pedicularis sudetica</i>	-	KO	+	C1	NE
Všivec mokřadní	<i>Pedicularis sylvatica</i>	-	SO	-	C3	ANO
Všivec statný	<i>Pedicularis exaltata</i>	-	KO	+	C1	NE
Všivec žezlovitý	<i>Pedicularis sceptrum-carolinum</i>	-	KO	+	-	NE
Zapalička veliká	<i>Tordylium maximum</i>	-	KO	-	C1	NE
Záraza síťnatá	<i>Orobanche reticulata</i>	-	SO	-	C2	NE

Český název	Latinský název	Směrnice EU	Vyhláška č.395/1992	Červená kniha ČR	Červený seznam ČR	výskyt v PK
Zběhovec jehlancovitý	<i>Ajuga pyramidalis</i>	-	SO	+	C2	NE
Zdrojovka pobřežní	<i>Montia hallii</i>	-	SO	-	C2	ANO
Zdrojovka prameništění	<i>Montia fontana</i>	-	KO	+	C1	NE
Zeměžluč přímořská	<i>Centaurium litorale</i>	-	KO	+	C1	NE
Zear nejmenší	<i>Sparganium minimum</i>	-	SO	-	C2	ANO
Zear úzkolistý	<i>Sparganium angustifolium</i>	-	KO	+	-	NE
Zimostrázek nízký	<i>Polygaloides chamaebuxus</i>	-	O	-	C3	NE
Zimozelen okolíkatý	<i>Chimaphila umbellata</i>	-	KO	+	-	NE
Zlatovlásek obecný	<i>Crinitina linosyris</i>	-	O	-	C3	NE
Zvonečík hlavatý	<i>Phyteuma orbiculare</i>	-	SO	-	C2	ANO
Zvonek boloňský	<i>Campanula bononiensis</i>	-	O	-	C2	NE
Zvonek český	<i>Campanula bohémica</i>	-	O	+	C2	NE
Zvonek český jesenický	<i>Campanula bohémica subsp.gelida</i>	-	KO	+	C1	NE
Zvonek hadincovitý	<i>Campanula cervicaria</i>	-	SO	-	C2	NE
Zvonek sibiřský	<i>Campanula sibirica</i>	-	O	-	C3	NE
Zvonek sudetský	<i>Campanula sudetica</i>	-	KO	-	C2	NE
Zvonek vousatý	<i>Campanula barbata</i>	-	SO	-	C2	ANO
Zvonovec liliolistý	<i>Adenophora liliifolia</i>	-	KO	-	C1	NE
Žabníček vzplývavý	<i>Luronium natans</i>	+	-	+	C1	NE
Žebratka bahenní	<i>Hottonia palustris</i>	-	O	-	C3	ANO
Židoviník německý	<i>Myricaria germanica</i>	-	KO	-	C1	NE
Žluťucha jednoduchá	<i>Thalictrum simplex</i>	-	KO	-	-	NE
Žluťucha slatinná	<i>Thalictrum flavum</i>	-	SO	-	C2	ANO
Žluťucha smrdutá	<i>Thalictrum foetidum</i>	-	O	-	C2	NE

3.1.9.2. ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÉ DRUHY ŽIVOČICHŮ

Druhy živočichů, které jsou ohrožené nebo vzácné, vědecky či kulturně velmi významné, lze vyhlásit za zvláště chráněné. Zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů se dle stupně jejich ohrožení člení na kriticky ohrožené, silně ohrožené a ohrožené.

Dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny v platném znění, jsou zvláště chránění živočichové chráněni ve všech svých vývojových stádiích. Chráněna jsou jimi užívaná přirozená i umělá sídla a jejich biotop. Vybrané živočichy, kteří jsou chráněni i uhynulí, stanoví ministerstvo obecně životního prostředí závazným právním předpisem.

Je zakázáno škodlivě zasahovat do přirozeného vývoje zvláště chráněných živočichů, zejména je chytat, chovat v zajetí, rušit, zraňovat nebo usmrcovat. Není dovoleno sbírat, ničit, poškozovat či přemísťovat jejich vývojová stadia nebo jimi užívaná sídla. Je též zakázáno je držet, chovat, dopravovat, prodávat, vyměňovat, nabízet za účelem prodeje nebo výměny.

A) OBRATLOVCI V PARDUBICKÉM KRAJI

(prom. biol. Světlana Vránová, RNDr. Blanka Mikátová)

Ochrana obratlovců má v Pardubickém kraji dlouhou tradici. Obratlovcům, zejména ptákům, se v oblasti východních Čech věnovala řada amatérských i profesionálních badatelů. Existuje proto bohatá bibliografie (zejména z oboru ornitologie), mapující výskyt obratlovců na území východních Čech i daleko do historie.

I v současné době v Pardubickém kraji působí celá řada jak profesionálních, tak amatérských zoologů všech oborů. Profesionální zoologická pracoviště v kraji jsou Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, středisko Pardubice (ptáci, netopýři, obojživelníci, plazi) a Východočeské muzeum Pardubice (ptáci, savci, obojživelníci, plazi, bezobratlí). Zoologové působí i na správách chráněných krajinných oblastí. Amatérští zoologové, kteří však odvádějí práci na vysoké odborné úrovni, působí v rámci kraje v několika ZO ČSOP (ptáci, obojživelníci, plazi, netopýři) a rovněž v DDM Litomyšl (ptáci, obojživelníci, plazi). Ve Východočeském muzeu v Pardubicích má sídlo Východočeská pobočka České společnosti ornitologické – jedna z největších a nejaktivnějších poboček ČSO v ČR.

Výsledkem spolupráce profesionálních a amatérských zoologů bylo mj. vyhlášení tří „Ptačích oblastí“ v Pardubickém kraji a vyhlášení několika území EVL pro kuňku obecnou, čolka velkého a pro druhy rodu netopýr a vrápenec.

Databáze obratlovců, zejména zvláště chráněných a ohrožených druhů

V současné době jsou informace o nálezech obratlovců ukládány do databází na Agentuře ochrany přírody a krajiny ČR, středisko Pardubice a ve Východočeském muzeu Pardubice. Databázi zajímavých ornitologických pozorování vede Východočeská pobočka ČSO. Databáze obsahují dostupné údaje o všech druzích obratlovců, které byly na území Pardubického kraje zjištěny.

Organizační a tematické náměty pro resort ochrany přírody

Ochrana fauny je dnes součástí úsilí o záchranu genofundu. Základním způsobem péče o ohrožené organismy je uchování celého společenstva, celého ekosystému, případně segmentu ekosystému, ve kterém se druh vyskytuje. Toto platí v plné míře jak u rostlin

a bezobratlých, tak také u některých druhů obratlovců. Zde je nejdůležitější vyhledat zachovalé zbytky původních společenstev, zajistit jim legislativní ochranu a následný management.

Pro většinu obratlovců však ani tento způsob péče není dostačující. Potřebný životní prostor řady druhů je větší, než je v podmínkách našeho státu možné zahrnout do chráněného území (např. orlí, rys ostrovid). Jindy se jedná o živočichy, kteří často mění svoje stanoviště nebo hnízdiště (např. břehule říční, ropucha krátkonohá). Někteří živočichové (např. netopýři, čáp bílý, kavka obecná) také využívají vysloveně antropogenní prostředí (např. budovy, komíny, sloupy elektrického vedení), kde ochrana formou chráněných území nepřípadá v úvahu.

Antropogenní prvky v krajině mohou být nebezpečné nejen pro jednotlivé živočichy, ale často ohrožují celé populace. Například silnice a jejich nejbližší okolí jsou pro mnohé živočichy místem odpočinku (teplý povrch vozovky) nebo místem vhodným k lovu potravy (soustředění v noci létajícího hmyzu kolem světel a na teplém povrchu vozovky). Další druhy jsou nucené silnice překonávat v rámci migrací za potravou, při rozmnožování apod. Z těchto důvodů je při ochraně obratlovců potřeba realizovat určitá ochranná opatření i ve volné krajině mimo chráněná území, někdy je k nim nutné přistoupit i v lidských sídlech.

Základní podmínkou pro zajištění takové péče je monitoring ohrožených druhů obratlovců, který musí být náležitě pružný (rychlé předávání informací), přesný (přesné určení druhu a lokality) a co nejúplnější (aby zahrnoval co největší plochu příslušného území). Pro získávání potřebných podkladů pro ochranu zvláště chráněných druhů obratlovců je vhodné vyhlášovat témata grantových projektů Pardubického kraje, týkající se mapování ohrožených a chráněných druhů (např. netopýři, vydra říční), formou grantových pobídek a soutěží řešit i případný monitoring a management vybraných lokalit. Důležitou podmínkou ochrany savců, obojživelníků a plazů je zajištění průchodnosti rychlostních silnic a dálnic (vhodně stavěné podchody), v místech kritických střetů také oplocení komunikací. Pro ochranu ptáků je nezbytné zajistit instalaci ochranných opatření na sloupy elektrického vedení, zamezující úrazům ptáků elektrickým proudem. Při zateplování a rekonstrukcích budov je navíc třeba v maximální možné míře dbát na to, aby živočichové mohli nadále využívat svá sídla i po stavebním zásahu.

Ryby

Dbát na prostupnost jezů a přehrad. Budovat a udržovat funkční rybí přechody. Při stavebních pracích v místech výskytu zvláště chráněných druhů (např. odbahňování rybníků, výstavba silnic, rekonstrukce nemovitostí) dbát na životní cykly vyskytujících se druhů a veškeré zásahy provádět tak, aby nedocházelo k ohrožení migrujících, rozmnožujících se, vyvíjejících se či zimujících jedinců.

Obojživelníci

Ve střední Evropě jsou obojživelníci považováni za jednu z nejohroženějších skupin. Od 50. let 20. století jsou pozorovány alarmující úbytky. Z toho důvodu je také většina obojživelníků chráněna zákonnými normami. Samotná právní ochrana však nestačí vymanit z nebezpečí druhy ohrožené snižováním početnosti. Proto je třeba konkrétních ochranných programů a zásahů. Ochrana obojživelníků se postupně vyvíjela a její těžiště se přesouvalo od ochrany jedinců k ochraně populací a biotopů. Dnešní snahy o ochranu obojživelníků lze rozčlenit do několika okruhů.

Ochrana biotopů – příčin ubývání obojživelníků je velmi mnoho. Na prvním místě je však třeba uvést likvidaci nebo změny biotopů. I malé napohled nevýznamné zásahy (např. zalesnění pískovny s tůňkou), mají důraznější dopad na obojživelníky, než např. na ptáky a savce. Jejich zranitelnost je dána úzkou vazbou na vodní prostředí a jeho okolí.

I narušené prostředí však je možné umělými zásahy natolik zlepšit, aby se stalo pro určité druhy živočichů přijatelným. Při praktické ochraně obojživelníků je důležité věnovat pozornost nejen ochraně nenarušených nebo málo narušených biotopů, ale i tzv. druhotným stanovištím – extenzivně obhospodařovaným rybníkům, příkopům u cesty, loužím na cestách a podél cest, kamenolomům pískovnám, výsypkám apod. Vhodná úprava a ochrana těchto míst může zabránit mizení dalších populací a naskýtá se i možnost, že dojde k rozšiřování a kontaktu populací doposud izolovaných.

Ochrana v období rozmnožování – úspěšné rozmnožování je závislé na vhodných vodních plochách. Často dochází k manipulaci s vodní hladinou v období, kdy jsou ve vodě vývojová stadia obojživelníků. Na vodních plochách, kde je znám výskyt zvláště chráněných druhů, by měl být manipulační řád nádrže sestaven tak, aby umožnil úspěšné rozmnožování těchto živočichů.

Ochrana v období migrace – tahové cesty často protínají vysoce frekventované komunikace a značná část migrujících obojživelníků se pak stává obětí automobilů. I tímto způsobem může dojít k zániku celých populací. Nezbytná je vhodná forma ochrany v době tahu (dopravní značení, zábrany a transfer, mostní provizoria, podchody pro obojživelníky, uzávěra silnice).

Plazi

Příčiny ubývání plazů jsou komplexní. Patrně na prvním místě je třeba uvést likvidaci nebo změny v biotopech plazů. Ochranné zásahy ve prospěch plazů nejsou tak jednoduché a zřetelné jako je tomu u jiných skupin živočichů (podchody pro žáby, budky pro ptáky, hlídání hnízd dravců nebo budování drobných vodních ploch pro obojživelníky). Výskyt plazů a četnost jejich populací se zjišťují velmi obtížně. U hadů neexistují jednoduché, standardní metodiky monitoringu, tak jak je tomu u jiných živočichů (zemní pasti na hmyz nebo drobné savce, lov na světlo u nočního hmyzu apod.).

Ochrana biotopu – Při praktické ochraně obojživelníků je důležité věnovat pozornost nejen ochraně nenarušených nebo málo narušených biotopů, ale i tzv. druhotným stanovištím – náspům silnic a železnic, příkopům u cesty, nově vznikajícím mezím mezi poli, kamenolomům, pískovnám atd.

Většina plazů obývá slunné biotopy s možnostmi úkrytu. Zárostem takových míst třtinou křovištní nebo dřevinami (nálety, lesnická činnost) dochází ke znehodnocení biotopů vhodných pro plazy. Právě tento důvod úbytku vhodných biotopů pro plazy bývá často opomíjen.

Predátoři – V naší přírodě chybí druhy potravně specializované na plazy. Náhodní predátoři (šelmy, ježek, čáp, poštolka) nemají v přirozených podmínkách velký význam. Nebezpečím pro populace plazů však mohou být uměle přemnožení živočichové nebo domácí zvířata. Nejvýznamnější je vliv bažantů, drůbeže a potkanů, případně divokých prasat. Potkani a divoká prasata ohrožují především ztuhlé neaktivní nebo hibernující plazy i jejich snůšky. Většina ptáků z řádu hrabavých instinktivně loví plazy. Byl opakovaně pozorován zánik populací ještěrek v místech, kde je volně pouštěna drůbež, byly založeny bažantnice nebo vypouštěcí centra uměle odchovaných bažantů.

Savci

U většiny druhů je významná především územní ochrana s příslušným managementem. Pro celou řadu savců je však důležitá prostupnost krajiny. Frekventované dopravní cesty významně ovlivňují okolní přírodní prostředí. Důležitá je zejména skutečnost, že dopravní komunikace představují pro řadu organismů bariéry, které brání volné průchodnosti krajiny. Bariéry tvořené komunikacemi mají charakter dlouhých linií, které savci nemohou žádným způsobem obejít. Důsledkem existence významných dopravních cest je fragmentace krajiny, ale také fragmentace populací některých druhů.

Fragmentací prostředí jsou ovlivněny zejména druhy, které obývají rozsáhlá území při relativně malém počtu jedinců, tedy zejména velcí savci a savci střední velikosti např. jezevec lesní (*Meles meles*), vydra říční (*Lutra lutra*), los (*Alces alces*). Populace některých savců mohou být výrazně negativně ovlivněny usmrcováním živočichů při střetech s projíždějícími vozidly. Při projektování nových komunikací je nezbytné důsledně dbát na zřizování vhodných podchodů a průchodů pro živočichy. Podchody je nutné stavět ve vytypovaných místech a dodržovat přitom určitá pravidla (např. výška, šířka a typ průchodu). Místa v okolí stávajících komunikací, kde nejsou podchody zřízeny nebo jsou nevyhovující, je vhodné oplotit a zvířata bariérou (oplocením) navést k místům bezpečného zdolání komunikace. Doporučení pro zřizování jednotlivých typů podchodů lze nalézt v literatuře (např. HLAVÁČ V., ANĐEL P., 2000: Metodická příručka k zajišťování průchodnosti dálničních komunikací pro volně žijící živočichy. AOPK ČR Praha).

Speciální způsoby ochrany vyžadují netopýři. Všichni letouni mají poměrně specifické nároky na stanoviště. Většina druhů obývá jiné typy úkrytů v letním a jiné v zimním období. Z hlediska druhové ochrany netopýřů je nezbytná ochrana všech typů úkrytů (budovy, jeskyně, doupné stromy). Důležité je zamezit rušení zvířat v období rozmnožování a zimování (opravy půdních prostor nebo větracích šachet, návštěvy jeskyní a štol širokou veřejností v zimním období, kácení doupných stromů).

Ptáci

Pro účinnou ochranu ptáků je nutné zajistit především ochranu jejich hnízdišť, případně zimovišť. V Pardubickém kraji existuje několik chráněných území, v nichž jedním z hlavních předmětů ochrany jsou ptáci. Jedná se především o NPR Bohdanečský rybník a PR Baroch a dále např. PP Ptačí ostrovy. V současné době je v návrhu na vyhlášení nová ornitologická rezervace PR Mokřiny u Rzů. Kromě toho byly v Pardubickém kraji zřízeny tři ptačí oblasti – Bohdanečský rybník, Komárov a Králický Sněžník. Ve všech těchto i ostatních zvláště chráněných územích je managementem zajištěna komplexní ochrana druhů i jejich biotopů.

Vážným problémem v ochraně zejména velkých druhů ptáků (dravci, sovy, čápi, volavky) jsou nechráněné sloupy elektrického vedení a transformátory. V současné době existuje několik vyzkoušených a doporučovaných způsobů opatření, jejichž instalace zamezí úrazům ptáků elektrickým proudem. Je třeba důsledně dbát na to, aby při každé rekonstrukci stávajícího či budování nového elektrického vedení byla kritická místa vhodně zabezpečena.

Složitější ochrana je u druhů žijících synantropně, zejména u druhů, žijících přímo na stavbách a lidských obydlích. Konkrétně dochází ke střetům zájmů vlastníků nemovitostí a ochrany přírody zejména u kavky obecné (*Corvus monedula*), sovy pálené (*Tyto alba*), rorýse obecného (*Apus apus*), čápa bílého (*Ciconia ciconia*), jiříčky obecné (*Delichon urbica*) a vlaštovky obecné (*Hirundo rustica*). V ojedinělých případech může dojít k problémům i s některými dalšími druhy. Společným jmenovatelem pro tyto druhy ptáků je to, že v současné době využívají ke hnízdění prakticky výhradně různé lidské stavby (půdy a odstavené komíny

obytných domů, seníky a stáje, zdi budov, nepoužívané tovární komín apod.). V některých případech už sama přítomnost ptáků obtěžuje obyvatele a vlastníky nemovitostí (znečišťování oken, zdí a parapetů trusem, hlasité hlasové projevy atd.). Vážnější problémy však nastávají v okamžiku realizace stavebních zásahů (rekonstrukce střech, bourání komínů, utěsňování otvorů v omítce, bourání nevyužívaných zemědělských objektů). Stavebními zásahy v době rozmnožování přicházejí o život mláďata, nevhodně provedenými zásahy pak tyto druhy trvale přicházejí o hnízdní možnosti. V zájmu ochrany zvláště chráněných druhů je proto nutné dbát na povinnost vyřizování výjimek k zásahu do biotopu zvláště chráněného druhu (§ 56 zák. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů) a dodržování podmínek, ve výjimce stanovených. Zejména je nutné veškeré nezbytné stavební práce na objektech, na nichž hnízdí zvláště chráněné druhy ptáků, provádět mimo období hnízdění (červenec až únor). Při rekonstrukcích je třeba v maximální možné míře zachovat hnízdní příležitosti (zejména vstupní otvory do mimopůdních prostor a komíny).

Novým problémem je i hnízdění ptáků v otvorech v polystyrénovém obložení panelových domů. V děrách vytvořených datlovitými ptáky nebo vandaly (házání kamenů na obložené zdi) se rychle naučilo hnízdit několik druhů ptáků, zejména špačkové obecní (*Sturnus vulgaris*), vrabci domácí i polní (*Passer domesticus* a *P. montanus*) a sýkory koňadra a modřinka (*Parus major*, *P. caeruleus*). V polystyrénové stěně bylo ale zjištěno i hnízdění zvláště chráněné kavky obecné (*Corvus monedula*) a rorýse obecného (*Apus apus*). Při opravách poničeného obložení zdí je nutné postupovat výše uvedeným způsobem (práce provádět výhradně mimo hnízdní období, pokud by opravením zdí došlo k zániku většího počtu hnízd zvláště chráněných druhů ptáků, je nutné vyvěsit budky).

Ochrana dalších zvláště chráněných druhů ptáků, žijících v urbánním prostředí (parky, zahrady, rybníky) by měla být dostatečně zajištěna při dodržení základních pravidel péče o zeleň (káčení v mimovegetačním období). Ochranu ptáků je možné podpořit vyvěšováním budek do parků a vysazováním plodonosných okrasných dřevin.

Seznam chráněných druhů obratlovců

V následující tabulce je uveden seznam obsahující ohrožené druhy živočichů, které mají zajištěnou ochranu ze zákona (vyhláška č. 395/1992 Sb.), nebo jsou ohrožené v rámci evropské unie (Směrnice 43/92/EHS), nebo obsaženy v Červené knize ČR. Poslední sloupec vyjadřuje výskyt daného druhu na území Pardubického kraje.

Vysvětlivky k následující tabulce:

Ve sloupci **směrnice EU**:

- + presence
- absence

Ve sloupci **Vyhláška č. 395/1992 Sb.** je u druhů uvedeno:

- KO - kriticky ohrožený druh
- SO - silně ohrožený druh
- O - ohrožený druh

Ve sloupci **Červená kniha ČR** je uvedeno:

- + druh je zařazen do Červené knihy
- druh není do Červené knihy

Tabulka č. 35 Seznam chráněných druhů obratlovců

Ryby	Směrnice EU	Vyhláška 395	Červená kniha	Výskyt v PK
Mihule říční (<i>Lampetra fluviatilis</i>)	+	-	-	NE
Mihule potoční (<i>Lampetra planeri</i>)	+	KO	+	ANO
Mihule mořská (<i>Petromyzon marinus</i>)	+	-	-	NE
Mihule karpatská (<i>Eudontomyzon danfordi</i>)	+	-	+	NE
Mihule drobná (<i>Eudontomyzon gracilis</i>)	-		+	NE
Mihule ukrajinská (<i>Eudontomyzon mariae</i>)	-	KO	+	NE
Jeseter velký (<i>Acipenser sturio</i>)	+	-	-	NE
Jeseter malý (<i>Acipenser ruthenia</i>)	-	-	+	NE
Hlavatka podunajská (<i>Hucho hucho</i>)	+	-	-	NE
Losos obecný (<i>Salmo salar</i>)	+	-	-	NE
Bolen dravý (<i>Aspius aspius</i>)	+	-	-	ANO
Parma středomořská (<i>Barbus meridionalis</i>)	+	-	+	NE
Ouklej lesklá (<i>Chalcalburnus chalcoides</i>)	+	-	-	NE
Ostroretka (<i>Chondrostoma soetta</i>)	+	-	-	NE
Hrouzek běloploutvý (<i>Gobio albipinnatus</i>)	+	-	-	NE
Hrouzek dlouhousý (<i>Gobio uranoscopus</i>)	+	-	+	NE
Hrouzek Kesslerův (<i>Gobio kessleri</i>)	-	KO	+	NE
Jelec ručejník (<i>Leuciscus souffia</i>)	+	-	-	NE
Plotice lesklá (<i>Rutilus Rutilus</i>)	+	O	+	NE
Plotice tažná perleťová (<i>Rutilus frisii meidingeri</i>)	+	-	-	NE
Hořavka duhová západní (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>)	+	-	-	ANO
Sekavec písečný (<i>Cobitis taenia</i>)	+	KO	+	ANO
Piskoř pruhovaný (<i>Misgurnus fossilis</i>)	+	O	-	ANO
Sekavčík horský (<i>Sabanejewia aurata</i>)	+	KO	+	NE
Sumec (<i>Silurus arctatus</i>)	+	-	-	NE
Ježdík žlutý (<i>Gymnocephalus schraetzer</i>)	+	O	+	NE
Vranka obecná (<i>Cottus gobio</i>)	+	O	-	ANO
Ostrucha křivočará (<i>Pelecus cultratus</i>)	-	SO	+	NE
Ouklejka pruhovaná (<i>Alburnoides bipunctatus</i>)	-	SO	+	ANO
Placka pomořanská (<i>Alosa alosa</i>)	+	-	+	NE
Pstruh obecný (<i>Salmo trutta</i>)	-	-	+	ANO
Kapr obecný (<i>Cyprinus carpio</i>)	-	-	+	ANO
Lipán podhorní (<i>Thymallus thymallus</i>)	-	-	+	ANO
Úhoř říční (<i>Anquilla anquilla</i>)	-	-	+	ANO
Střevle potoční (<i>Phoxinus phoxinus</i>)	-	O	+	ANO
Cejn perleťový (<i>Abramis sapo</i>)	-	O	+	NE
Podoustev říční (<i>Vimba vimba</i>)	-	-	+	ANO
Mník jednovousý (<i>Lota lota</i>)	-	O	+	ANO
Candát východní (<i>Stizostedion volgense</i>)	-	-	+	NE
Blatňák tmavý (<i>Ambra krameri</i>)	-	-	+	NE

Obojživelníci	Směrnice EU	Vyhláška 395	Červená kniha	Výskyt v PK
Mlok zlatopruhý (<i>Chiogloss lusitanica</i>)	+	-	-	NE
Mlok černý (<i>Salamandra luschani</i>)	+	-	-	NE
Mlok čtyřprstý (<i>Salamandrina terdigitata</i>)	+	-	-	NE
Čolek dravý (<i>Triturus carnifex</i>)	+	-	-	ANO
Čolek velký (<i>Triturus cristatus</i>)	+	KO	+	NE
Čolek dunajský (<i>Triturus dobrogicus</i>)	+	-	-	NE
Macarát jeskynní (<i>Proteus anduinus</i>)	+	-	-	NE
Mločík sardinský (<i>Hydromantes (Speleomantes) genei</i>)	+	-	-	NE
Kuňka obecná (<i>Bombina bombina</i>)	+	-	-	ANO
Kuňka žlutobřichá (<i>Bombina variegata</i>)	+	O	-	NE
Žába korsická (<i>Discoglossus montalentii</i>)	+	-	-	NE
Žába sardinská (<i>Discoglossus sardus</i>)	+	-	-	NE
Ropuška baleárská (<i>Alytes muletensis</i>)	+	-	-	NE
Skokan Latasteův (<i>Rana latastei</i>)	+	-	-	NE
Blatnice skvrnitá (<i>Pelobates fuscus insubricus</i>)	+	KO	+	NE
Čolek horský (<i>Triturus alpestris</i>)	-	SO	+	ANO
Čolek obecný (<i>Triturus vulgaris</i>)	-	KO	+	ANO
Čolek karpatský (<i>Triturus montandoni</i>)	-	KO	+	NE
Čolek horský (<i>Triturus alpestris</i>)	-	SO	+	ANO
Mlok skvrnitý (<i>Salamandra salamandra</i>)	-	SO	-	ANO
Rosnička zelená (<i>Hyla arborea</i>)	-	SO	-	ANO
Skokan rašelinný (<i>Rana arvalis</i>)	-	SO	-	ANO
Skokan štihlý (<i>Rana dalmatina</i>)	-	SO	+	ANO
Skokan zelený (<i>Rana esculenta</i>)	-	SO	+	ANO
Skokan skřehotavý (<i>Rana ridibunda</i>)	-	KO	+	ANO
Skokan krátkonožý (<i>Rana lessonae</i>)	-	-	+	ANO
Ropucha krátkonožá (<i>Bufo calamita</i>)	-	KO	+	ANO
Blatnice skvrnitá (<i>Pelobates fuscus</i>)	+	KO	+	ANO

Plazi	Směrnice EU	Vyhláška 395	Červená kniha	Výskyt v PK
Želva zelenavá (<i>Testudo hermanni</i>)	+	-	-	NE
Želva žlutohnědá (<i>Testudo graeca</i>)	+	-	-	NE
Želva vroubená (<i>Testudo marginata</i>)	+	-	-	NE
Kareta obecná (<i>Caretta caretta</i>)	+	-	-	NE
Želva bahenní (<i>Emys orbicularis</i>)	+	KO	+	NE
Želva kaspická (<i>Mauremys caspica</i>)	+	-	-	NE
Ještěrka iberská (<i>Lacerta monticola</i>)	+	-	-	NE
Ještěrka Schreiberova (<i>Lacerta schreiberi</i>)	+	-	-	NE
Veleještěrka modroskvrnná (<i>Gallotia galloti insulanagae</i>)	+	-	-	NE
Ještěrka Simonyova (<i>Gallotia simonyi</i>)	+	-	-	NE
Ještěrka Lilfordova (<i>Podarcis pityusensis</i>)	+	-	-	NE
Ještěrka obecná (<i>Lacerta agilis</i>)	-	SO	-	ANO

Plazi	Směrnice EU	Vyhláška 395	Červená kniha	Výskyt v PK
Ještěrka živorodá (<i>Zootoca vivipara</i>)	-	SO	+	ANO
Ještěrka zelená (<i>Lacerta viridis</i>)	-	KO	+	NE
Ještěrka zední (<i>Lacerta mularis</i>)	-	-	+	NE
Gekon evropský (<i>Phyllodactylus europaeus</i>)	+	-	-	NE
Užovka pardálí (<i>Elaphe quatuorlineata</i>)	+	-	-	NE
Užovka levhartí (<i>Elaphe situla</i>)	+	-	-	NE
Užovka hladká (<i>Coronella austriaca</i>)	-	SO	+	NE
Užovka podplamatá (<i>Natrix tessellata</i>)	-	SO	+	ANO
Užovka stromová (<i>Elaphe longissima</i>)	-	KO	+	NE
Užovka obojková (<i>Natrix natrix</i>)	-	O	+	ANO
Zmije Schweizerova (<i>Macrovipera schweizeri</i>)	+	-	-	NE
Zmije menší (<i>Vipera ursinii</i>)	+	-	-	NE
Zmije obecná (<i>Vipera berus</i>)	-	KO	+	ANO
Slepýš křehký (<i>Anguis fragilia</i>)	-	-	-	ANO
Krátkonožka evropská (<i>Ablepharus kitaibelii</i>)	-	-	+	NE

Savci	Směrnice EU	Vyhláška 395	Červená kniha	Výskyt v PK
Vychuchol pyrenejský (<i>Galemys pyrenaicus</i>)	+	-	-	NE
Vrápenec Blasiův (<i>Rhinolophus blasii</i>)	+	-	-	NE
Vrápenec jižní (<i>Rhinolophus euryale</i>)	+	-	+	NE
Vrápenec velký (<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>)	+	KO	+	NE
Vrápenec malý (<i>Rhinolophus hipposideros</i>)	+	KO	+	ANO
Vrápenec Mehelyův (<i>Rhinolophus mehelyi</i>)	+	-	-	NE
Netopýr černý (<i>Barbastella barbastellus</i>)	+	SO	+	ANO
Létavec stěhovavý (<i>Miniopterus schreibersi</i>)	+	-	+	ANO
Netopýr velkouchý (<i>Myotis bechsteini</i>)	+	-	-	ANO
Netopýr východní (<i>Myotis blythii</i>)	+	-	+	ANO
Netopýr dlouhonohý (<i>Myotis capaccinii</i>)	+	-	+	NE
Netopýr pobřežní (<i>Myotis dasycneme</i>)	+	SO	-	ANO
Netopýr brvitý (<i>Myotis emarginatus</i>)	+	O	+	ANO
Netopýr velký (<i>Myotis myotis</i>)	+	SO	+	ANO
Poletuška slovanská (<i>Pteromys volans</i>)	+	-	-	NE
Sysel obecný (<i>Spermophilus citellus</i>)	+	KO	+	NE
Bobr evropský (<i>Castor fiber</i>)	+	KO	+	ANO
Hraboš hospodárný (<i>Microtus oeconomus arenicola</i>)	+	-	-	NE
Liška polární (<i>Alopex lagopus</i>)	+	-	-	NE
Vlk (<i>Canis lupus</i>)	+	KO	+	NE
Medvěd hnědý (<i>Ursus arctos</i>)	+	-	-	NE
Rosomák (<i>Gulo gulo</i>)	+	-	-	NE
Vydra říční (<i>Lutra lutra</i>)	+	SO	+	ANO
Norek evropský (<i>Musela lutreola</i>)	+	-	-	NE
Rys ostrovid (<i>Lynx lynx</i>)	+	SO	+	NE

Savci	Směrnice EU	Vyhláška 395	Červená kniha	Výskyt v PK
Rys pardálový (<i>Lynx pardinus</i>)	+	-	-	NE
Tuleň koželožubý (<i>Halichoerus grypus</i>)	+	-	-	NE
Tuleň středomořský (<i>Monachus monachus</i>)	+	-	-	NE
Tuleň botnický (<i>Phoca hospoda bottnica</i>)	+	-	-	NE
Tuleň simenský (<i>Phoca hospoda saimensis</i>)	+	-	-	NE
Tuleň obecný (<i>Phoca vitulina</i>)	+	-	-	NE
Jelen korsický (<i>Servus elaphus corsicanus</i>)	+	-	-	NE
Sob fínský (<i>Rangifer tarandus fennicus</i>)	+	-	-	NE
Koza bezoárová (<i>Capra aegagrus</i>)	+	-	-	NE
Kozorožec pyrenejský (<i>Capra pyrenaica pyrenaica</i>)	+	-	-	NE
Muflon (<i>Ovis gmelini musimon</i>)	+	-	-	NE
Kamzík pyrenejský (<i>Rupicapra pyrenaica ornata</i>)	+	-	-	NE
Kamzík balkánský (<i>Rupicapra rupicapra balcanica</i>)	+	-	-	NE
Delfín skákavý (<i>Tursiops truncatus</i>)	+	-	-	NE
Sviňucha obecná (<i>Phocoena phocoena</i>)	+	-	-	NE
Los evropský (<i>Alces alces</i>)	-	SO	+	NE
Myšivka horská (<i>Sicista betulina</i>)	-	SO	+	ANO
Netopýr černý (<i>Barbastella barbastellus</i>)	+	SO	+	ANO
Netopýr parkový (<i>Pipistrellus nathusii</i>)	-	SO	+	NE
Netopýr stromový (<i>Nyctalus leisleri</i>)	-	SO	+	ANO
Netopýr velkouchý (<i>Myotis bechsteini</i>)	+	SO	+	ANO
Netopýr ostrouchý (<i>Myotis blythi oxygnatus</i>)	-	SO	-	ANO
Rejsek horský (<i>Sorex alpinus</i>)	-	SO	+	ANO
Vrápenec velký (<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>)	+	KO	+	NE
Vrápenec malý (<i>Rhinolophus hipposideros</i>)	+	KO	+	ANO
Vrápenec jižní (<i>Rhinolophus euryale</i>)	+	-	+	NE
Létavec stěhovavý (<i>Miniopterus schreibersi</i>)	+	-	+	NE

Ptáci	Směrnice EU	Vyhláška 395	Červená kniha	Výskyt v PK
Potáplice malá (<i>Gavia stehlata</i>)	+	-	-	ANO
Potáplice severní (<i>Gavia artica</i>)	+	-	-	ANO
Potáplice lední (<i>Gavia immer</i>)	+	-	-	ANO
Potápka žlutorohá (<i>Podiceps auritus</i>)	+	-	-	ANO
Burňák madeirský (<i>Pterodroma madeira</i>)	+	-	-	NE
Burňák kapverdský (<i>Pterodroma feae</i>)	+	-	-	NE
Burňák Bulwerův (<i>Bulweria bulwerii</i>)	+	-	-	NE
Burňák šedý (<i>Calonectris diomedea</i>)	+	-	-	NE
Burňák severní baleárský (<i>Puffinus puffinus mauretanicus</i>)	+	-	-	NE
Burňák menší (<i>Puffinus assimilis</i>)	+	-	-	NE
Burňáček běločelý (<i>Pelagodroma marina</i>)	+	-	-	NE

Ptáci	Směrnice EU	Vyhláška 395	Červená kniha	Výskyt v PK
Burňáček malý (<i>Hydrobates pelagicus</i>)	+	-	-	NE
Burňáček bělavý (<i>Oceanodroma leucorhoa</i>)	+	-	-	NE
Burňáček madeirský (<i>Oceanodroma castro</i>)	+	-	-	NE
Kormorán chocholatý středomořský (<i>Phalacrocorax aristotelis desmaresti</i>)	+	-	-	NE
Kormorán malý (<i>Phalacrocorax pygmeus</i>)	+	-	-	NE
Pelikán bílý (<i>Pelecanus onocrotalus</i>)	+	-	-	NE
Pelikán kadeřavý (<i>Pelecanus crispus</i>)	+	-	-	NE
Bukač velký (<i>Botaurus stellaris</i>)	+	KO	-	ANO
Bukáček malý (<i>Ixobrychus minutus</i>)	+	KO	-	ANO
Kvakoš noční (<i>Nycticorax nycticorax</i>)	+	SO	+	ANO
Volavka vlasatá (<i>Ardeola ralloides</i>)	+	-	+	ANO
Volavka stříbřitá (<i>Egretta garzetta</i>)	+	SO	+	ANO
Volavka bílá (<i>Egretta alba</i>)	+	SO	+	ANO
Volavka červená (<i>Ardea purpurea</i>)	+	KO	+	ANO
Čáp černý (<i>Ciconia nigra</i>)	+	SO	+	ANO
Čáp bílý (<i>Ciconia ciconia</i>)	+	O	+	ANO
Ibis hnědý (<i>Plegadis falcinellus</i>)	+	-	+	ANO
Kolpík bílý (<i>Platalea leucordia</i>)	+	KO	+	ANO
Plameňák růžový (<i>Phoenicopterus ruber</i>)	+	-	-	ANO
Labuť malá euroasijská (<i>Cygnus columbianus bewickii</i>)	+	-	-	ANO
Labuť zpěvná (<i>Cygnus cygnus</i>)	+	-	-	ANO
Husa běločelá grónská (<i>Anser albifrons flavirostris</i>)	+	-	-	NE
Husa malá (<i>Anser erythropus</i>)	+	-	+	NE
Berneška bělolící (<i>Branta leucopsis</i>)	+	-	-	ANO
Berneška rudokrká (<i>Branta ruficollis</i>)	+	-	-	NE
Husice rezavá (<i>Tadorna ferruginea</i>)	+	-	-	ANO
Čírka úzkozobá (<i>Marmaronetta angustirostris</i>)	+	-	-	NE
Polák malý (<i>Aythya nyroca</i>)	+	KO	+	ANO
Morčák bílý (<i>Mergus albeolus</i>)	+	-	-	ANO
Kachnice bělohlavá (<i>Oxyura leucocephala</i>)	+	-	-	NE
Včelojed lesní (<i>Penis apivorus</i>)	+	SO	+	ANO
Luněk šedý (<i>Elanus caeruleus</i>)	+	-	-	NE
Luňák hnědý (<i>Milvus migrans</i>)	+	KO	+	ANO
Luňák červený (<i>Milvus milvus</i>)	+	KO	+	ANO
Orel mořský (<i>Haliaeetus albicilla</i>)	+	KO	+	ANO
Orlosup bradatý (<i>Gypaetus barbatus</i>)	+	-	-	NE
Sup mrchožravý (<i>Neophron percnopterus</i>)	+	-	-	ANO
Sup bělohlavý (<i>Gyps fulvus</i>)	+	-	-	NE
Sup hnědý (<i>Aegypius monachus</i>)	+	-	-	NE
Orlík krátkoprstý (<i>Circaetus gallicus</i>)	+	-	+	NE
Moták pochop (<i>Circus aeruginosus</i>)	+	O	+	ANO
Moták pilich (<i>Circus cyaneus</i>)	+	SO	+	ANO
Moták stepní (<i>Circus macrourus</i>)	+	-	-	ANO

Ptáci	Směrnice EU	Vyhláška 395	Červená kniha	Výskyt v PK
Moták lužní (<i>Circus pygargus</i>)	+	SO	+	ANO
Jestřáb lesní středomořský (<i>Accipiter gentilis arrigonii</i>)	+	-	+	NE
Krahujec lesní Grantův (<i>Accipiter nisus granti</i>)	+	-	-	NE
Krahujec krátkoprstý (<i>Accipiter brevipes</i>)	+	-	-	NE
Káně bělochvostá (<i>Buteo rufinus</i>)	+	-	+	ANO
Orel křiklavý (<i>Aquila pomarina</i>)	+	KO	+	ANO
Orel volavý (<i>Aquila Langa</i>)	+	-	+	NE
Orel královský (<i>Aquila heliaca</i>)	+	-	+	NE
Orel iberský (<i>Aquila adalberti</i>)	+	-	-	NE
Orel skalní (<i>Aquila chrysaetos</i>)	+	KO	+	ANO
Orel nejmenší (<i>Hieraaetus pennatus</i>)	+	-	+	NE
Orel jestřábí (<i>Hieraaetus fasciatus</i>)	+	-	-	NE
Orlovec říční (<i>Pandion haliaetus</i>)	+	KO	+	ANO
Poštolka jižní (<i>Falco naumanni</i>)	+	-	+	ANO
Dřemlík tundrový (<i>Falco columbarius</i>)	+	SO	+	ANO
Ostříž jižní (<i>Falco eleonora</i>)	+	-	-	NE
Raroh jižní (<i>Falco biarmicus</i>)	+	-	-	NE
Raroh lovecký (<i>Falco rusticolus</i>)	+	-	-	NE
Sokol stěhovavý (<i>Falco peregrinus</i>)	+	KO	+	ANO
Jeřábek lesní (<i>Bonasa bonasia</i>)	+	SO	+	ANO
Bělokur horský pyrenejský (<i>Lagopus mutus pyrenaicus</i>)	+	-	-	NE
Bělokur horský alpský (<i>Lagopus mutus helveticus</i>)	+	-	-	NE
Tetřevka obecná evropská (<i>Tetrix tetrix tetrix</i>)	+	SO	+	ANO
Tetřev hlušec (<i>Tetrix urogallus</i>)	+	KO	-	NE
Orebnice horská alpská (<i>Alectoris graeca saxatilis</i>)	+	-	-	NE
Orebnice horská sicilská (<i>Alectoris graeca whitakeri</i>)	+	-	-	NE
Orebnice skalní (<i>Alectoris barbara</i>)	+	-	-	NE
Koroptev polní italská (<i>Perdix perdix italica</i>)	+	O	+	NE
Koroptev polní pyrenejská (<i>Perdix perdix hispanensis</i>)	+	O	+	NE
Chřástal kropenatý (<i>Porzana porzana</i>)	+	SO	+	ANO
Chřástal malý (<i>Porzana parva</i>)	+	KO	+	ANO
Chřástal nejmenší (<i>Porzana pusilla</i>)	+	-	+	NE
Chřástal polní (<i>Crex crex</i>)	+	SO	+	ANO
Slípka modrá (<i>Porphyrio porphyrio</i>)	+	-	-	NE
Lyska hřebenatá (<i>Fulica cristata</i>)	+	-	-	NE
Perepel africký (<i>Turnix sylvatica</i>)	+	-	-	NE
Jeřáb popelavý (<i>Grus grus</i>)	+	KO	+	ANO
Drop malý (<i>Tetrax tetrax</i>)	+	-	+	NE
Drop obojkový (<i>Chlamydotis undulata</i>)	+	-	-	NE
Drop velký (<i>Otis tarda</i>)	+	KO	+	NE
Pisla čáponohá (<i>Himantopus himantopus</i>)	+	-	+	ANO

Ptáci	Směrnice EU	Vyhláška 395	Červená kniha	Výskyt v PK
Tenkozobec opačný (<i>Recurvirostra avosetta</i>)	+	KO	+	NE
Dytík úhorní (<i>Burhinus oedicnemus</i>)	+	KO	-	NE
Běhulík plavý (<i>Cursorius cursor</i>)	+	-	-	NE
Ouhorlík stepní (<i>Glareola pratincola</i>)	+	-	-	NE
Kulík hnědý (<i>Charadrius morinellus</i>)	+	KO	-	NE
Kulík zlatý (<i>Pluvialis apricaria</i>)	+	-	-	NE
Čejka trnitá (<i>Hoplopterus spinosus</i>)	+	-	-	NE
Jespák bojovný (<i>Philomachus pugnax</i>)	+	-	-	ANO
Bekasina větší (<i>Gallinago media</i>)	+	O	+	NE
Břehouš rudý (<i>Limosa lapponica</i>)	+	-	-	ANO
Koliha tenkozobá (<i>Numenius tenuirostris</i>)	+	-	-	NE
Vodouš bahenní (<i>Tringa glareola</i>)	+	-	-	ANO
Vodouš malý (<i>Xenus cinereus</i>)	+	-	-	NE
Lyskonoh úzkozobý (<i>Phalaropus lobatus</i>)	+	-	-	ANO
Racek černohlavý (<i>Larus melanocephalus</i>)	+	SO	+	ANO
Racek tenkozobý (<i>Larus genei</i>)	+	-	-	NE
Racek Audouinův (<i>Larus audouinii</i>)	+	-	-	NE
Rybák černozobý (<i>Gelochelidon nilotica</i>)	+	-	-	NE
Rybák velkozobý (<i>Sterna caspia</i>)	+	-	+	ANO
Rybák severní (<i>Sterna sandvicensis</i>)	+	-	-	NE
Rybák rajský (<i>Sterna dougallii</i>)	+	-	-	NE
Rybák obecný (<i>Sterna hirundo</i>)	+	SO	+	ANO
Rybák dlouhoocasý (<i>Sterna paradisaea</i>)	+	-	-	ANO
Rybák malý (<i>Sterna albifrons</i>)	+	-	+	ANO
Rybák bahenní (<i>Chlidonias hybridu</i>)	+	-	+	ANO
Rybák černý (<i>Chlidonias niger</i>)	+	KO	+	ANO
Alkoun úzkozobý iberský (<i>Uria aalge ibericus</i>)	+	-	-	NE
Stepokur písečný (<i>Pterocles orientalis</i>)	+	-	-	NE
Stepokur krásný (<i>Pterocles alchata</i>)	+	-	-	NE
Holub hřivnáč azorský (<i>Columba palumbus azorica</i>)	+	-	-	NE
Holub dlouhoprstý (<i>Columba trocaz</i>)	+	-	-	NE
Holub kanárský (<i>Columba bollii</i>)	+	-	-	NE
Holub vavřínový (<i>Columba junoniae</i>)	+	-	-	NE
Výr velký (<i>Bubo bubo</i>)	+	O	+	ANO
Sovice sněžní (<i>Nyctea scandiaca</i>)	+	-	+	ANO
Sovice krahujová (<i>Surnia ulula</i>)	+	-	-	NE
Kulišek nejmenší (<i>Glaucidium passerinum</i>)	+	SO	+	ANO
Puštík vousatý (<i>Strix nebulosa</i>)	+	-	-	NE
Puštík bělavý (<i>Strix uralensis</i>)	+	KO	+	NE
Kalous pustovka (<i>Asio flammeus</i>)	+	SO	+	ANO
Sýc rousný (<i>Aegolius funereus</i>)	+	SO	+	ANO
Lelek lesní (<i>Caprimulgus europaeus</i>)	+	-	+	ANO
Rorýs kaferský (<i>Apus caffer</i>)	+	-	-	ANO
Ledňáček říční (<i>Alcedo atthis</i>)	+	SO	-	ANO

Ptáci	Směrnice EU	Vyhláška 395	Červená kniha	Výskyt v PK
Mandelík hajní (<i>Coracias garrulus</i>)	+	KO	+	NE
Žluna šedá (<i>Picus canus</i>)	+	-	-	ANO
Datel černý (<i>Dryocopus martius</i>)	+	-	+	ANO
Strakapoud velký tenerifský (<i>Dendrocopos major canariensis</i>)	+	-	-	NE
Strakapoud velký kanárský (<i>Dendrocopos major thanneri</i>)	+	-	-	NE
Strakapoud jižní (<i>Dendrocopos syriacus</i>)	+	SO	+	ANO
Strakapoud prostřední (<i>Dendrocopos medius</i>)	+	O	+	ANO
Strakapoud bělohřbetý (<i>Dendrocopos leucotos</i>)	+	SO	+	NE
Datlík tříprstý (<i>Picoides tridactylus</i>)	+	SO	+	ANO
Skřivan Dupontův (<i>Chersophilus duponti</i>)	+	-	-	NE
Kalandra zpěvná (<i>Melanocorypha calandra</i>)	+	-	-	NE
Skřivánek krátkoprstý (<i>Calandrella brachydactyla</i>)	+	-	-	NE
Chocholouš vavřínový (<i>Galerida theklae</i>)	+	-	-	NE
Skřivan lesní (<i>Lullula arborea</i>)	+	SO	+	ANO
Linduška úhorní (<i>Anthus campestris</i>)	+	SO	-	ANO
Střízlík obecný farský (<i>Troglodytes troglodytes fridariensis</i>)	+	-	-	NE
Slavík modráček (<i>Luscinia svecica</i>)	+	SO	+	ANO
Bramborníček kanárský (<i>Saxicola dacotiae</i>)	+	-	-	NE
Bělořit černý (<i>Oenanthe leucura</i>)	+	-	-	NE
Rákosník tamaryškový (<i>Acrocephalus melanopogon</i>)	+	-	-	ANO
Rákosník ostřicový (<i>Acrocephalus paludicola</i>)	+	-	+	ANO
Sedmihlásek olivní (<i>Hippolais olivetorum</i>)	+	-	-	NE
Pěnice tmavá (<i>Sylvia sarda</i>)	+	-	-	NE
Pěnice kaštanová (<i>Sylvia undata</i>)	+	-	-	NE
Pěnice černohrdlá (<i>Sylvia rueppelli</i>)	+	-	-	NE
Pěnice vlašská (<i>Sylvia nisoria</i>)	+	SO	+	ANO
Lejsek malý (<i>Ficedula parva</i>)	+	-	+	ANO
Lejsek černokrký (<i>Ficedula semitorquata</i>)	+	-	-	ANO
Lejsek bělokrký (<i>Ficedula albicollis</i>)	+	-	-	ANO
Brhlík turecký (<i>Sitta krueperi</i>)	+	-	-	NE
Brhlík korsický (<i>Sitta whiteheadi</i>)	+	-	-	NE
Ťuhýk obecný (<i>Lanius colurrio</i>)	+	O	+	A, B
Ťuhýk menší (<i>Lanius minor</i>)	+	SO	+	NE
Kavče červenezobé (<i>Pyrhocorax pyrrhocorax</i>)	+	-	-	NE
Pěnkava obecná hierrská (<i>Fringilla coelebs ombriosa</i>)	+	-	-	NE
Pěnkava kanárská (<i>Fringilla teydea</i>)	+	-	-	NE
Křivka skotská (<i>Podia scotica</i>)	+	-	-	NE
Hýl stepní (<i>Bucanetes githagineus</i>)	+	-	-	NE
Hýl azorský (<i>Pyrhula murina</i>)	+	-	-	NE

Ptáci	Směrnice EU	Vyhláška 395	Červená kniha	Výskyt v PK
Strnad šedý (<i>Emberiza cineracea</i>)	+	-	-	NE
Strnad zahradní (<i>Emberiza hortulana</i>)	+	KO	+	ANO
Strnad šedohlavý (<i>Emberiza caesia</i>)	+	-	-	NE
Husa polní (<i>Anser fabalis</i>)	+	-	-	ANO
Husa velká (<i>Anser anser</i>)	+	-	+	ANO
Berneška velká (<i>Branta canadensis</i>)	+	-	-	ANO
Hvízdák euroasijský (<i>Anas penelope</i>)	+	-	-	ANO
Kopřivka obecná (<i>Anas strepera</i>)	+	O	-	ANO
Čírka obecná (<i>Anas crecca</i>)	+	O	+	ANO
Kachna divoká (<i>Anas platyrhynchos</i>)	+	-	-	ANO
Ostralka štíhlá (<i>Anas acuta</i>)	+	KO	+	ANO
Čírka modrá (<i>Anas querquedula</i>)	+	SO	+	ANO
Lžičák pestrý (<i>Anas clypeata</i>)	+	SO	+	ANO
Polák velký (<i>Aythya ferina</i>)	+	-	-	ANO
Polák chocholačka (<i>Aythya fuligula</i>)	+	-	-	ANO
Bělokur rousný (<i>Lagopus lagopus scoticus et hibernicus</i>)	+	-	-	NE
Bělokur horský (<i>Lagopus mutus</i>)	+	-	-	NE
Orebice horská (<i>Alectoris graeca</i>)	+	-	-	NE
Orebice rudá (<i>Alectoris rufa</i>)	+	-	-	NE
Koroptev polní (<i>Perdix perdix</i>)	+	O	+	ANO
Bažant obecný (<i>Phasianus colchicus</i>)	+	-	-	ANO
Lyska černá (<i>Fulica atra</i>)	+	-	-	ANO
Slučka malá (<i>Limnocyttus minimus</i>)	+	-	-	ANO
Bekasina otavní (<i>Gallinago gallinago</i>)	+	SO	+	ANO
Sluka lesní (<i>Scolopax rusticola</i>)	+	O	+	ANO
Holub skalní (<i>Columba livia</i>)	+	-	-	NE
Holub hřivnáč (<i>Columba palumbus</i>)	+	-	-	ANO
Labuť velká (<i>Cygnus olor</i>)	+	-	+	ANO
Husa krátkozobá (<i>Anser brachyrhynchus</i>)	+	-	-	ANO
Husa běločelá (<i>Anser albifrons</i>)	+	-	-	ANO
Berneška tmavá (<i>Branta bernicla</i>)	+	-	-	NE
Zrzohlávka rudozobá (<i>Netta rufina</i>)	+	SO	+	ANO
Polák kahalok (<i>Aythya marila</i>)	+	-	-	ANO
Kajka mořská (<i>Somateria mollissima</i>)	+	-	-	NE
Hoholka lední (<i>Clangula hyemalis</i>)	+	-	-	ANO
Turpan černý (<i>Melanitta nigra</i>)	+	-	-	ANO
Turpan hnědý (<i>Melanitta fusca</i>)	+	-	-	ANO
Hohol severní (<i>Bucephala clangula</i>)	+	SO	+	ANO
Morčák prostřední (<i>Mergus serrator</i>)	+	-	-	ANO
Morčák velký (<i>Mergus merganser</i>)	+	KO	-	ANO
Tetřívka obecná (<i>Tetrix tetrix</i>)	+	SO	+	ANO
Tetřev hlušeč (<i>Tetrix urogallus</i>)	+	KO	+	NE
Křepelka polní (<i>Coturnix coturnix</i>)	+	SO	-	ANO
Krocan divoký (<i>Meleagris gallopavo</i>)	+	-	-	NE
Chrástal vodní (<i>Rallus aquaticus</i>)	+	SO	+	ANO

Ptáci	Směrnice EU	Vyhláška 395	Červená kniha	Výskyt v PK
Slípka zelenonohá (<i>Gallinula chloropus</i>)	+	-	-	ANO
Ústříčník velký (<i>Haematopus ostralegus</i>)	+	-	-	ANO
Kulík zlatý (<i>Pluvialis apricaria</i>)	+	-	-	ANO
Kulík bledý (<i>Pluvialis squatarola</i>)	+	-	-	ANO
Čejka chocholátá (<i>Vanellus vanellus</i>)	+	-	-	ANO
Jespák rezavý (<i>Calidris canutus</i>)	+	-	-	ANO
Jespák bojovný (<i>Philomachus pugnax</i>)	+	-	-	ANO
Břehouš černoocasý (<i>Limosa limosa</i>)	+	KO	+	ANO
Břehouš rudý (<i>Limosa lapponica</i>)	+	-	-	ANO
Koliha malá (<i>Numenius phaeopus</i>)	+	-	-	ANO
Koliha velká (<i>Numenius arquata</i>)	+	KO	+	ANO
Vodouš tmavý (<i>Tringa erythropus</i>)	+	-	-	ANO
Vodouš rudonohý (<i>Tringa tetanus</i>)	+	KO	+	ANO
Vodouš šedý (<i>Tringa nebularia</i>)	+	-	-	ANO
Racek chechtavý (<i>Larus ridibundus</i>)	+	-	-	ANO
Racek bělohavý (<i>Larus cachinnas</i>)	+	-	-	ANO
Racek bouřní (<i>Larus canus</i>)	+	-	-	ANO
Racek žlutonohý (<i>Larus fuscus</i>)	+	-	-	ANO
Racek stříbřitý (<i>Larus argentatus</i>)	+	-	-	ANO
Racek mořský (<i>Larus marinus</i>)	+	-	-	ANO
Holub doupňák (<i>Columba oenas</i>)	+	SO	+	ANO
Hrdlička zahradní (<i>Streptopelia decaocto</i>)	+	-	-	ANO
Hrdlička divoká (<i>Streptopelia turtur</i>)	+	-	-	ANO
Skřivan polní (<i>Alauda arvensis</i>)	+	-	-	ANO
Kos černý (<i>Turdus merula</i>)	+	-	-	ANO
Drozd kvíčala (<i>Turdus pilaris</i>)	+	-	-	ANO
Drozd zpěvný (<i>Turdus philomelos</i>)	+	-	-	ANO
Drozd cvrčala (<i>Turdus illiacus</i>)	+	SO	+	ANO
Drozd brávník (<i>Turdus viscivorus</i>)	+	-	-	ANO
Špaček obecný (<i>Sturnus vulgarit</i>)	+	-	-	ANO
Sojka obecná (<i>Garrulus glandarius</i>)	+	-	-	ANO
Straka obecná (<i>Pica pica</i>)	+	-	-	ANO
Kavka obecná (<i>Corvus monedula</i>)	+	SO	+	ANO
Havran polní (<i>Corvus frugilegus</i>)	+	-	-	ANO
Vrána obecná (<i>Corvus corone</i>)	+	-	-	ANO
Kachna divoká (<i>Anas platyrhynchos</i>)	+	-	-	ANO
Bělokur rousný (<i>Lagopus lagopus lagopus</i> , <i>Scoticus et hibernicus</i>)	+	-	-	NE
Orebice rudá (<i>Alectoris rufa</i>)	+	-	-	NE
Holub hřivnáč (<i>Columba palumbus</i>)	+	-	-	ANO
Husa běločelá eurosibiřská (<i>Anser albifrons albifrons</i>)	+	-	-	ANO
Čírka obecná (<i>Anas crecca</i>)	+	O	+	ANO
Ostralka štíhlá (<i>Anas acuta</i>)	+	KO	+	ANO
Lžičák pestrý (<i>Anas clypeata</i>)	+	SO	+	ANO
Polák velký (<i>Aythya ferina</i>)	+	-	-	ANO

Ptáci	Směrnice EU	Vyhláška 395	Červená kniha	Výskyt v PK
Polák chocholačka (<i>Aythya fuligula</i>)	+	-	-	ANO
Bělokur horský (<i>Lagopus mutus</i>)	+	-	-	NE
Tetřívek obecný anglický (<i>Tetryl tetrix brittanicus</i>)	+	SO	+	NE
Tetřev hlušec (<i>Tetrao urogallus</i>)	+	KO	+	NE
Slučka malá (<i>Lymnocyptes minimus</i>)	+	-	-	ANO
Koliha velká (<i>Numenius arquata</i>)	+	KO	+	ANO
Poštolka rudonohá (<i>Falco vespertinus</i>)	-	KO	+	ANO
Raroh velký (<i>Falco cherrug</i>)	-	KO	+	ANO
Skalník zpěvný (<i>Monticola saxatilis</i>)	-	KO	+	NE
Slavík modráček tundrový (<i>Luscinia svecica svecica</i>)	-	KO	+	ANO
Strnad luční (<i>Miliaria calandra</i>)	-	KO	-	ANO
Tenkozobec opačný (<i>Recurvirostra avosetta</i>)	+	KO	+	NE
Výreček malý (<i>Otus scops</i>)	-	KO	+	NE
Zedníček skalní (<i>Tichodroma muraria</i>)	-	KO	+	NE

B) Bezobratlí živočichové v Pardubickém kraji

(RNDr. Bohuslav Mocek, Miroslav Mikát)

Současný stav

Ochrana entomofauny a bezobratlých obecně byla a je spíše na okraji zájmu orgánů ochrany přírody, kde byl hlavní důraz kladen na ochranu vyšších rostlin a obratlovců. Důvodem je velké množství druhů, často s málo známou biologií, obtížnost jejich rozlišení a celkově nízký společenský zájem o ekonomicky indiferentní druhy bezobratlých. Snahy o ochranu bezobratlých se v minulosti soustředily na několik nápadných druhů, které byly zařazeny mezi chráněné ve vyhlášce MŠK č. 80/1965 Sb. Územní ochrana byla postavena na konzervativním principu, který nepočítal s aktivním managementem chráněných území. Výsledkem tohoto vývoje byl pokračující úbytek až vymírání velké části druhového spektra entomofauny (např. vyhynutí českých populací jasoně dymnivkového).

Současná legislativní ochrana fauny vychází především ze zákona 114/92 Sb. a prováděcí vyhlášky 395/92 Sb. a její novely č. 175/2006 Sb., (kterou se doplňuje seznam o druhy významné z hlediska EU) o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a mění se kategorizace stupně ohrožení některých druhů. Výběr druhů a stupeň ohrožení v těchto materiálech jsou provedeny z celkového pohledu ČR, (vč. panonských druhů) a proto plně nezohledňuje regionální specifika. Pojetí čistě druhové ochrany u bezobratlých je překonané. Význam má pouze v případech přímé destrukce jedinců ze zjištěných nebo vandalských důvodů apod. Základní informace a podklady k ochraně některých bezobratlých byly v roce 1992 publikovány v 3. svazku Červené knihy ohrožených a vzácných druhů rostlin a živočichů ČSFR (ŠKAPEC a kol. 1992), která se stala důležitým argumentem ochrany přírody a sehrává roli popularizační a osvětou, avšak nemá legislativní platnost.

Po vstupu ČR do EU byla národní legislativa v oblasti druhové ochrany novelizována vyhláškou č. 175/2006 Sb., kterou se doplňuje seznam o druhy významné z hlediska EU – druhy ze Směrnice Rady Evropy č. 92/43 EEC z 21. května 1992, o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a mění se kategorizace stupně ohrožení některých druhů.

Pro ochranu bezobratlých, kteří nepodléhají zvláštní ochraně podle výše uvedených právních norem, avšak patří k ohroženým a mizejícím druhům, je zásadním materiálem nové zpracování „Červeného seznamu bezobratlých ČR „ (FARKAČ a kol 2005).

Výskyt chráněných a ohrožených druhů bezobratlých v Pardubickém kraji

Pro účinnou ochranu bezobratlých je nutné mít co neúplnější aktuální informace o výskytu chráněných, ohrožených a biondikačních druhů. Vzhledem k velkému množství druhů, které se vyskytují na území regionu (odhadem 20 000 druhů hmyzu), je práce s informacemi ztížená a závislá na odborných specialistech. Mnoho forem žije nenápadně a skrytě a jejich výskyt lze doložit pouze speciálními metodami po dlouhodobém sledování lokalit. Z těchto důvodů jsou aktuální poznatky nedostatečné a neutříděné.

Pokus o podchycení poznatků o výskytu chráněných rostlinných a živočišných druhů východních Čech učinil v roce 1979 autorský kolektiv pod vedením Rybáře a Procházky (RYBÁŘ, PROCHÁZKA a kol. 1979). Entomologické údaje v této publikaci jsou však velmi stručné a neúplné. S ohledem na vzácné a ohrožené druhy byl prováděn výběr a zpracování hesel do odborně – popularizačního díla "Od Krkonoš po Vysočinu" (RYBÁŘ a kol. 1989). V 90. letech 20. století byla řada faunistických poznatků publikována formou časopiseckých studií v regionálních přírodovědeckých časopisech (např. Acta musei Reginaehradecensis, Práce a studie – Východočeský přírodovědný sborník, Panorama) nebo v celostátních odborných periodikách (např. Klapalekiana). Informace o výskytu fauny bezobratlých ve zvláště chráněných územích Královéhradeckého kraje byly publikovány v rámci edice Chráněná území ČR – Královéhradecko (FALTYSOVÁ, MACKOVČIN, SEDLÁČEK a kol. 2002). Zdrojem informací, kromě publikovaných údajů jsou i entomologické sbírky Muzea východních Čech v Hradci Králové, jiných regionálních muzeí (Východočeské muzeum Pardubice, Orlické muzeum Choceň, Muzeum Chrudim) a členů České entomologické společnosti.

Relativně nejlépe je známa entomofauna okolí Pardubic a širšího východního Polabí, Vysokomýtska a Choceňska (spíše starší publikované údaje) a fauna motýlů Železných hor. Málo aktuálních údajů je ze Svitavska a Ústeckoorlicka.

Databáze chráněných a ohrožených druhů

Pro účinnou ochranu bezobratlých je nutné mít co neúplnější aktuální informace o výskytu chráněných, ohrožených a biondikačních druhů. Množství informací o výskytu chráněných druhů bylo získáno v období 2004 - 2008, kdy probíhal pod garancí AOPK ČR monitoring druhů v programu NATURA 2000 pro účely vytvoření a doplnění sítě evropsky významných lokalit. Údaje jsou převedeny do nálezové databáze ochrany přírody AOPK ČR (<http://drusop.nature.cz/>). Jsou k dispozici pouze pracovištím odborného výzkumu a ochrany přírody.

Další poznatky o entomofauně Pardubického kraje byly v posledních 5 letech významně rozšířeny inventarizačními výzkumy vybraných lokalit, garantovanými a finančně podpořenými KÚ Pardubického kraje. Ucelená databáze o výskytu entomofauny regionu z pohledu ochrany přírody dosud není v žádné z institucí zpracována.

Seznam chráněných druhů bezobratlých živočichů

V následující tabulce je uveden seznam obsahující ohrožené druhy živočichů, které mají zajištěnu ochranu ze zákona (vyhláška č. 395/1992 Sb. a její novela č. 175/2006 Sb.) U skupin uvedených ve vyhlášce pod rodovými jmény jsou rozepsány druhy, kromě mravenců (Formica) a čmeláků (Bombus), žábronožek (Anostraca).

Vysvětlivky k následující tabulce:

395/92: druh uvedený ve vyhlášce č. 395/1992 Sb., v platném znění (příloha III.)

KO – kriticky ohrožený druh

SO - silně ohrožený druh

O – ohrožený druh

Natura :

II, IV – původní zařazení v přílohách Směrnice EU 43/92/EHS

PK: výskyt v Pardubickém kraji:

+ druh se v Pardubickém kraji vyskytuje

(+) pouze historická data

- druh se v Pardubickém kraji nevyskytuje

? nedoložené nebo nejasné údaje

Tabulka č. 36 Seznam chráněných druhů bezobratlých živočichů

Druh	395/92	Natura	PK	poznámka
babočka bílé I (Nymphalis wau - album)	SO		-	
batolec červený (Apatura ilia)	O		+	
batolec duhový (Apatura iris)	O		+	
bělásek východní (Leptidea morsei)	KO		-	
bělopásek dvouřadý (Limenitis camilla)	O		+	
bělopásek jednořadý (Limenitis reducta)	O		-	
bělopásek topolový (Limenitis populi)	O		+	
bourovec trnkový (Eriogaster catax)	SO	II, IV	-	
cikáda viničná (Tibicen haematodes)	KO		-	
číhalka pospolitá (Atherix ibis)	O		+	
čmelák Bombus spp.	O		+	cca 20 druhů
drabčík huňatý (Emus hirtus)	O		+	nové nálezy
hnědásek osikový (Euphydryas maturna)	KO	II, IV	-	
chrobák Bolbelasmus unicornis	KO		-	
chrobák ozbrojený (Odontaeus armiger)	O		+	
chrobák pečlivý (Copris lunaris)	KO		(+)	
chrobák vrubounovitý (Sisyphus schaefferi)	O		(+)	Svitavsko
chroust mlynařík (Polyphylla fullo)	O		+	
chroust ochmýřený (Anoxia pilosa)	SO		-	
jasoň červenooký (Parnassius apollo)	KO	IV	-	
jasoň dymnivkový (Parnassius mnemosyne)	KO	IV	(+)	
klínatka rohatá (Ophiogomphus cecilia)	SO	II, IV	+	
klínatka žltorohá (Stylurus flavipes)	SO	II, IV	+	nové nálezy
kobylka sága (Saga pedo)	KO		-	
kovařík Lacon lepidopterus	O		-	

Druh	395/92	Natura	PK	poznámka
kovařík <i>Lacon punctatus</i>	O		-	
kovařík <i>Lacon querceus</i>	O		(+)	
kovařík <i>Ludius ferrugineus</i>	SO		+	syn. <i>Elater ferrugineus</i>
kozlíček jilmový (<i>Saperda punctata</i>)	O		-	
krajník <i>Calosoma auropunctatum</i>	SO		-	
krajník hnědý (<i>Calosoma inquisitor</i>)	O		+	
krajník pižmový (<i>Calosoma sycophanta</i>)	O		(+)	
krasec <i>Capnodis tenebrionis</i>	KO		-	
krasec <i>Eurythyrea quercus</i>	KO		-	
krasec měďák (<i>Chalcophora mariana</i>)	O		-	
krasec <i>Sphaenoptera antiqua</i>	KO		-	
krasec uherský (<i>Anthaxia hungarica</i>)	KO		-	
kudlanka nábožná (<i>Mantis religiosa</i>)	KO		-	
lesák rumělkový (<i>Cucujus cinnaberinus</i>)	SO	II, IV	+	
listonoh jarní (<i>Lepidurus apus</i>)	KO		+	nové nálezy
listonoh letní (<i>Triops cancriformis</i>)	KO		+	
lišaj dubový (<i>Marumba quercus</i>)	SO		-	
lišaj pryšcový (<i>Celerio euphorbiae</i>)	O		(+)	syn. <i>Hyles euphorbiae</i>
lišaj pupalkový (<i>Proserpinus proserpina</i>)	SO	IV	+	
majka <i>Meloe (Coelomeloe) tucius</i>	O		-	
majka <i>Meloe (Proscarabaeus) autumnalis</i>	O		-	
majka (<i>Meloe (Lampromeloe) cavensis</i>)	O		-	
majka duhová (<i>Meloe (Lampromeloe) variegatus</i>)	O		(+)	Čeperka, Králíky
majka fialová (<i>Meloe (Proscarabaeus) violaceus</i>)	O		+	
majka <i>Meloe (Eurymeloe) brevicollis</i>	O		+	
majka <i>Meloe (Eurymeloe) rugosus</i>	O		+	
majka <i>Meloe (Eurymeloe) scabriusculus</i>	O		+	
majka <i>Meloe (Listromeloe) hungarus</i>	O		-	
majka <i>Meloe (Meloegonius) cicatrisosus</i>	O		-	
majka <i>Meloe (Meloegonius) rufiventris</i>	O		-	
majka <i>Meloe (Micromeloe) decorus</i>	O		?	pravděpodobný výskyt
majka <i>Meloe (Micromeloe) uralensis</i>	O		-	
majka obecná (<i>Meloe (Proscarabaeus) proscarabaeus</i>)	O		+	
martináč hrušňový (<i>Saturnia pyri</i>)	SO		+	
modrásek bahenní (<i>Maculinea nausithous</i>)	SO	II, IV	+	
modrásek černoskvřinný (<i>Maculinea arion</i>)	KO	IV	?	
modrásek hořcový (<i>Maculinea alcon</i>)	KO		+	jediná dosud známá lokalita (Boršov)
modrásek očkovaný (<i>Maculinea teleius</i>)	SO	II, IV	+	
modrásek stepní (<i>Polyommatus eroides</i>)	SO		-	
mravenec – <i>Formica</i> spp.	O		+	více druhů
můra <i>Phragmitiphila nexa</i>	O		-	

Druh	395/92	Natura	PK	poznámka
nosorožík kapucínek (<i>Oryctes nasicornis</i>)	O		+	
okáč jílkový (<i>Lopinga achine</i>)	KO	IV	-	
okáč skalní (<i>Hipparchia briseis</i>)	SO		(+)	syn. Chazara
ohniváček černočárný (<i>Lycaena dispar</i>)	SO	II	+	
ohniváček rdesnový (<i>Lycaena helle</i>)	SO		-	
okáč hnědý (<i>Coenonypha hero</i>)	SO		-	
okáč sudetský (<i>Erebia sudetica</i>)	SO		-	
otakárek fenyklový (<i>Papilio machaon</i>)	O		+	
otakárek ovocný (<i>Iphiclidides podalirius</i>)	O		(+)	
pačmelák cizopasný (<i>Psythirus rufipes</i>)	SO		+	
páchník hnědý (<i>Osmoderma eremita</i>)	SO	II, IV	+	
pakudlanka jižní (<i>Mantispa styriaca</i>)	KO		-	
perleťovec mokřadní (<i>Procllossiana eunomia</i>)	O		-	
pestrokřídlec podražcový (<i>Zerynthia polyxena</i>)	KO		-	
ploskoroh (<i>Ascalaphus</i> spp.)	KO		-	
potápník <i>Graphoderus bulineatus</i>	KO	II, IV	-	
potápník široký (<i>Dytiscus latissimus</i>)	SO		-	
prahlec červenoštíty (<i>Phryganophilus ruficollis</i>)	SO		-	
prskavec <i>Brachinus ganglbaueri advena</i>	O		-	
prskavec <i>Brachinus psophia</i>	O		-	
prskavec menší (<i>Brachinus expulso</i>)	O		+	
prskavec větší (<i>Brachinus crepitans</i>)	O		+	
přástevník kostivalový (<i>Callimorpha quadripunctaria</i>)	-	II	-	
přástevník mařinkový (<i>Eucharhia casta</i>)	SO		-	
přástevník svízelový (<i>Claetis maculosa</i>)	SO		-	
rak bahenní (<i>Astacus leptodactylus</i>)	O		-	
rak kamenáč (<i>Austropotamobius torrentinum</i>)	KO		-	
rak říční (<i>Astacus fluviatilis</i>)	KO		+	
roháč obecný (<i>Lucanus cervus</i>)	O	II	+	
roháček <i>Ceruchus chrysomelinus</i>	KO		-	
saranče (<i>Stenobothrus eurasius</i>)	SO		-	
střevlík <i>Carabus arcensis</i>	O		+	
střevlík <i>Carabus clathratus</i>	KO		-	
střevlík <i>Carabus hungaricus</i>	KO		-	
střevlík <i>Carabus irregularis</i>	O		+	
střevlík <i>Carabus menetriesi</i>	KO		-	
střevlík <i>Carabus nitens</i>	KO		(+)	
střevlík <i>Carabus obsoletus</i>	O		-	
střevlík <i>Carabus problematicus</i>	O		+	
střevlík <i>Carabus scabriusculus</i>	SO		-	
střevlík <i>Carabus scheidleri</i>	O		+	
střevlík <i>Carabus variolosus</i>	SO		+	Král. Sněžník
střevlík Ulrichův (<i>Carabus ullrichi</i>)	O		+	

Druh	395/92	Natura	PK	poznámka
střevlík zlatý (<i>Carabus auratus</i>)	KO		-	
stužkonoska vrbová (<i>Catocala electa</i>)	SO		(+)	
svinutec tenký (<i>Anisus vorticillus</i>)	KO		-	
svižník <i>Cicindela arenaria</i>	O		+	
svižník <i>Cicindela germanica</i>	O		(+)	
svižník <i>Cicindela littoralis</i>	O		-	
svižník <i>Cicindela soluta</i>	O		-	
svižník <i>Cicindela sylvatica</i>	O		+	
svižník <i>Cicindela sylvicola</i>	O		+	
svižník polní (<i>Cicindela campestris</i>)	O		+	
šídlatka koužkovaná (<i>Sympecma paedisca</i>)	SO		-	
šídlo rašelinné (<i>Aeschna subarctica</i>)	O		-	
škeble rybníčná (<i>Anodonta cygnea</i>)	SO		+	
štír kylnatý (<i>Euscorpius carpathicus</i>)	KO		-	
tesařík alpský (<i>Rosalia alpina</i>)	KO	II, IV	?	
tesařík broskvoňový (<i>Purpuricenus kaehleri</i>)	KO		-	
tesařík <i>Megopis scabricornis</i>	KO		-	
tesařík obrovský (<i>Cerambyx cerdo</i>)	SO	II, IV	(+)	Holice, Králíky
tesařík <i>Tragosoma depsarium</i>	SO		-	
tesařík zavalitý (<i>Ergates faber</i>)	SO		(+)	
vážka běloústá (<i>Leucorrhinia albifrons</i>)	SO		-	
vážka jasnoskvrnná (<i>Leucorrhinia pectoralis</i>)	SO	II, IV	+	
vážka široká (<i>Leucorrhinia caudalis</i>)	SO		-	
velevrub malířský (<i>Unio pictorum</i>)	KO		+	
velevrub tupý (<i>Unio crassus</i>)	SO		-	
zdobenec <i>Gnorimus nobilis</i>	SO		+	
zdobenec <i>Gnorimus variabilis</i>	SO		-	
zdobenec skvrnitý (<i>Trichius fasciatus</i>)	O		+	
zdobenec <i>Trichius rosaceus</i>	O		-	
zdobenec <i>Trichius sexualis</i>	O		-	
zlatohlávek chlupatý (<i>Tropinota hirta</i>)	SO		+	Chrudimsko
zlatohlávek (<i>Oxythyrea funesta</i>)	O		+	druh se šíří- nové nálezy
zlatohlávek skvostný (<i>Potosia aeruginosa</i>)	O		+	
zubokřídlec dubový (<i>Marumba quercus</i>)	SO		-	
žábronožky (<i>Anostraca</i> spp.)	KO		+	nové nálezy
žlutásek barvoměnný (<i>Colis myrmidone</i>)	SO		-	
žlutásek borůvkový (<i>Colias palaeno</i>)	SO		(+)	

3.1.9.3. ZÁCHRANNÁ CENTRA PRO HANDICAPOVANÉ ŽIVOČICHY

Záchranná centra v Pardubickém kraji

1. Záchranná stanice pro poraněné a oslabené volně žijící živočichy Pasíčka

při 44/03 ZO ČSOP „Novohradka“; zařízení, spadající do Národní sítě stanic ČSOP. Nachází se v Boru u Skutče, asi 20 km JZ od Litomyšle.

Bor u Skutče 47
539 44 Proseč
tel.: 603 535 994, 739 739 595
email: stanice@pasicka.cz
www.pasicka.cz
vedoucí: Josef Cach

V rámci Pardubického kraje pokrývá činnost ZS Pasíčka území pověřených obcí Pardubice, Přelouč, Holice, Vysoké Mýto, Ústí nad Orlicí, Žamberk, Litomyšl, Polička a Králíky.

Vlastní areál záchranné stanice volně žijících živočichů „Pasíčka“ je ve spolupráci Pardubického kraje a řadou dalších sponzorů budován poblíž obce Bor u Skutče. Jedná se o hospodářské stavení na samotě u lesa, kde jsou postupně budovány nové objekty za účelem léčby poraněných a oslabených živočichů s následným navracením zpět do přírody. Z tohoto důvodu zde vyrostlo uskupení různých léčebných voliér a kotev zejména pro ptáky, kteří tvoří největší část pacientů zařízení.

Stanice je budována od roku 2001, předtím pracovala v provizorních podmínkách od roku 1997. Vlastní areál stanice je rozdělen do dvou částí – jedna je tvořena komplexem léčebných voliér, ve druhé se nacházejí expoziční voliery s trvale handicapovanými živočichy. Expoziční část je přístupná veřejnosti a je využívána pro ekologickou výchovu. Do své péče stanice přijímá všechny druhy volně žijících živočichů (obratlovců). Probíhá zde léčení, rehabilitace, vypouštění vyléčených jedinců i péče o trvalé handicapy. Handicapované živočichy z pokrývaného území přebírá Stanice ochrany přírody Pasíčka, a to přímo nebo prostřednictvím sběrných stanic. V průběhu roku 2006 až 2008 byla, za podpory Pardubického kraje, SFŽP a dalších, kompletně zrekonstruována centrální budova areálu zařízení, která tvoří též hlavní zázemí stanice. Jsou zde prostory pro kanceláře, přípravna krmiva, sklad krmiva, ošetrovna, intenzivní péče, dílna, garáž, a další zázemí využívané společně pro ekologickou výchovu (pokoje, zasedací místnost klubovna, garsonka a další). V současné době probíhá třetí etapa dostavby areálu v podobě zbudování dalších léčebných komplexů a celkového technického vybavení areálu, jejíž dokončení je předpokládáno v roce 2010. V současné době je vyvíjena aktivita pro zřízení „profesionálnějšího“ sběrného místa v Pardubicích.

SOP Pasíčka provozuje 4 sběrná místa:

Pardubice – Ján Kasič, Jana Zajíce 633, 530 12 Pardubice
Přelovice – kontakt Petr Synek, 533 41 Přelovice 92;
Staré Hradiště – kontakt Josef Pařízek, 533 52 Staré Hradiště 121.
Chrudim - Cachová Anna, Na Rozhledně 813, 537 01 Chrudim

2. Záchranná stanice volně žijících zvířat Zelené Vendolí

při 50/10 ZO ČSOP „Zelené Vendolí“; zařízení, spadající do Národní sítě stanic ČSOP. Nachází se asi 5 km jihozápadně od Svitav.

ZS Zelené Vendolí při ZO ČSOP 50/10

569 14 Vendolí č. p. 42

tel.: 604 830 851

email: zelene.vendoli@seznam.cz

www.zelene.vendoli.sweb.cz

vedoucí: Josef Zelený - 604 830 851

V rámci Pardubického kraje pokrývá činnost stanice území okresu Svitavy, Českou Třebovou, Moravskou Třebovou a Lanškroun.

Stanice existuje od roku 1987. V současné době je zcela rekonstruovaná. Tímto došlo k oddělení léčebných voliér od expozičních voliér s trvale handicapovanými živočichy. Stanice provádí mj. ekologickou výchovu na základních školách a přednášky pro veřejnost. Do péče jsou zde přijímány všechny druhy volně žijících živočichů (obratlovců). Probíhá zde léčení, rehabilitace, vypouštění vyléčených jedinců i péče o trvalé handicapy.

Sběrná místa záchranné stanice Zelené Vendolí v Pardubickém kraji:

Litomyšl – kontakt prom. biol. Lubor Urbánek, DDM, tel. 461 615 270, 604 824 652.

3. Záchytné centrum Charlie Česká Třebová

Věra Malátková, Tábořská 689, 560 02 Česká Třebová

tel.: 603 990 965, email: ulula@seznam.cz

Tuto soukromou stanici zbudovala před 11 lety Věra Malátková v České Třebové. Stanice slouží především pro Českou Třebovou a okolí. Jedná se o kapacitně malé zařízení na dvorku soukromého domu. Do péče přijímá především ježky a handicapované dravce a sovy, v případě nutnosti jsou přijímáni i jiní živočichové. Zvířata k léčení, rehabilitaci a zpětnému vypouštění do přírody jsou předávána do záchranné stanice Pasíčka.

4. Stanice terénní ochrany přírody- STOP o. s.

Helena Kuchynková, Lipeč 18, 530 02 Pardubice

tel.: 775 272 088

email: os.stop@seznam.cz

www.stanicestop.cz

Stanice na soukromém pozemku manželů Kuchynkových zahájila činnost v roce 2006. V současné době jsou zde chováni zejména trvale handicapovaní ptáci, několik ptáků je po rehabilitaci připravováno na vypuštění. Stanice spolupracuje se Stanicí pro handicapovaná zvířata Obora Žleby a se Záchrannou stanicí pro živočichy při ZO ČSOP 46/04 JARO Jaroměř.

Právní úprava

zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny v platném znění, § 5, odst. 8, 9, 10:

Záchrannou stanici lze provozovat pouze na základě rozhodnutí Ministerstva životního prostředí o povolení k provozování záchranné stanice, v rámci něhož se stanoví místo, kde se záchranná stanice nachází, a rozsah péče, kterou může záchranná stanice poskytovat s ohledem na její vybavení a odborné zázemí. V žádosti o povolení k provozování záchranné stanice musí být navržen rozsah poskytované péče a popsáno její personální, organizační a technické zajištění. Ministerstvo životního prostředí si k vydání rozhodnutí vyžádá stanovisko místně příslušného orgánu ochrany zvířat, myslivosti a veterinární správy. Označení "záchranná stanice" může používat pouze ten, kdo je držitelem platného povolení k provozování záchranné stanice podle tohoto ustanovení (dále jen "provozovatel záchranné stanice"). Ministerstvo životního prostředí vede přehled záchranných stanic a zveřejňuje jej způsobem umožňujícím dálkový přístup.

Ministerstvo životního prostředí může z vlastního podnětu, na návrh provozovatele záchranné stanice nebo na návrh orgánu státní správy uvedeného v odstavci 8 změnit nebo zrušit povolení k provozování záchranné stanice, jestliže se změnily nebo zanikly podmínky, za jakých bylo povolení vydáno, nebo jestliže provozovatel záchranné stanice při péči o živočichy závažně nebo opakovaně porušuje ustanovení tohoto zákona o zvláštní ochraně druhů nebo předpisy na ochranu zvířat proti týrání. V rozhodnutí o změně nebo zrušení povolení k provozování záchranné stanice Ministerstvo životního prostředí stanoví, je-li to nezbytné, způsob zabezpečení další péče o živočichy chované v záchranné stanici.

Ministerstvo životního prostředí stanoví prováděcím právním předpisem bližší podmínky pro držení živočichů v záchranných stanicích, zejména s ohledem na možnost zapojení těchto živočichů zpět do volně žijících populací a způsob péče o živočichy.

Hodnocení situace

Navrhujeme, aby v kraji byla provozována zařízení dvojího druhu:

Záchranné stanice, tj. zařízení s nejméně dvěma placenými zaměstnanci, finančně podporované krajem s pravidelnou veterinární péčí, která mají kapacitu přijímat větší množství zvířat, všechny druhy vyskytující se na území, jsou schopna odchytit či přijmout do péče kterýkoliv volně žijící druh obratlovců, kde jsou podmínky pro dlouhodobý pobyt, léčení, rehabilitaci, přípravu na návrat do přírody, popř. dostatečné prostory pro umístění některých trvale handicapovaných jedinců. Obě současné záchranné stanice (Pasíčka i Zelené Vendolí) tyto podmínky splňují a jejich počet v kraji považujeme za dostačující, každá z těchto stanic bude provozovat další tzv. sběrná místa.

Sběrná místa jsou zařízení, provozovaná konkrétní záchrannou stanicí. Jejich funkcí je usnadnit veřejnosti styk s často vzdálenými záchrannými stanicemi. Handicapovaného živočicha mohou občané předat do nejbližšího sběrného místa, kde mu bude poskytnuta první pomoc a následně je zajištěn jeho co nejrychlejší převoz do kmenové záchranné stanice. V současné době každá ze záchranných stanic provozuje několik sběrných míst. Tato zařízení spravují dobrovolní spolupracovníci, většinou na soukromých pozemcích. Ve sběrném místě není počítáno s dlouhodobou péčí o nemocné živočichy, proto jejich kapacita může být velmi omezená. Zároveň není bezpodmínečně nutné, aby každé sběrné místo bylo připraveno přijmout jakéhokoliv živočicha – podle možností provozovatele je možné vymežit druhy, které sběrné místo přijímá.

3.1.9.4. ZÁCHRANNÉ PROGRAMY

Význam záchranných programů a jejich právní zakotvení

V České republice se vyskytuje mnoho rostlinných i živočišných druhů, které jsou (podle červených seznamů zpracovaných pro cévnaté rostliny, bezobratlé i obratlovce) ohroženy vyhynutím. Cílem ochrany přírody je zajistit, aby všechny tyto druhy zůstaly součástí naší fauny a flóry. Cesty k dosažení cíle mohou být různé, od pasivní (legislativní) ochrany, přes vymezování chráněných území až po zabezpečování potřebného managementu prostřednictvím dotačních titulů. Pro některé druhy však tyto nástroje samy o sobě nestačí a je nutné jejich pečlivé sladění a doplnění dalšími typy opatření, včetně například namnožení druhu v zajetí a jeho opětovného vypuštění (vysazení) do přírody. Pro tyto druhy se připravují záchranné programy.

Záchranné programy zaměřené na zachování ohrožených druhů a ochraně jejich přirozených stanovišť jsou velmi oblíbeným nástrojem, stále častěji používaným u nás i v zahraničí. Jeho využití však limituje značná finanční, organizační a personální náročnost záchranných programů. Příprava a realizace programu pro konkrétní druh má smysl pouze po splnění mnoha konkrétních podmínek formulovaných Stálým výborem Bernské úmluvy a Mezinárodním svazem ochrany přírody – IUCN. Zanedbání těchto pravidel má většinou za následek neúspěšný výsledek programu.

Záchranné programy jsou chápány jako dočasné projekty, jejichž smyslem je kombinací různých typů opatření dosáhnout zvýšení populace dotčeného druhu nad úroveň ohrožení vyhynutím. Tato úroveň se u jednotlivých druhů liší v důsledku různého typu rozšíření zbytkových populací, ekologie druhu, druhu a síly vlivu ohrožujících faktorů apod. Záchranný program je po dosažení stanovených kvantitativních cílů ukončen, může být ukončen ale také v případě jeho neúspěšnosti (vyhynutí druhu) nebo jeho nefunkčnosti prokázané v průběhu řešení.

Podle § 52 zákona č.114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů, ve znění zákona č.218/2004 Sb., zajišťují záchranné programy pro zvláště chráněné druhy všechny orgány ochrany přírody. Z dalších ustanovení zákona vyplývá, že pro druhy kriticky a silně ohrožené je tímto orgánem státní ochrana přírody Ministerstvo životního prostředí, pro druhy ohrožené jsou tímto orgánem krajské úřady nebo správy národních parků a chráněných krajinných oblastí. Vypracované záchranné programy výše zmíněné orgány státní správy také schvalují. Cílem těchto programů je záchrana zvláště chráněných druhů před vyhynutím nebo snížení stupně jejich ohrožení. Po schválení záchranného programu musí jeho vykonavatel požádat příslušný orgán ochrany přírody o udělení výjimky z ochranných podmínek předmětného druhu podle § 56 (ochranné podmínky rostlin § 49, živočichů § 50 zákona). Orgánem ochrany přírody pro udělování výše citovaných výjimek je u kriticky a silně ohrožených druhů (dle vyhlášky č.395/1992 Sb.) orgán Státní ochrany přírody, u ohrožených druhů krajský úřad.

Pro výběr druhů na zpracování záchranných programů a pro jejich naplňování jsou ustanoveny poradní sbory. Řešitelé jsou vázáni jejich odborným stanoviskem.

Vstupní a závěrečnou oponenturu zajišťuje odborné pracoviště ochrany přírody pověřené MŽP, zpravidla Agentura ochrany přírody a krajiny ČR ve spolupráci s vědeckými institucemi a dalšími pracovišti ochrany přírody.

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR byla pověřena Ministerstvem životního prostředí koordinací přípravy a realizace záchranných programů pro kriticky a silně ohrožené druhy rostlin a živočichů.

Odkazy na aktuality v problematice záchranných programů Černé a Červené seznamy druhů:

Odkaz na Záchranné programy schválené MŽP:

<http://www.zachranneprogramy.cz/index.php?docId=2224> - WebZachrProgrBylSpusten

Černý a Červený seznam cévnatých rostlin

http://www.nature.cz/publik_syst2/files08/cervený_seznam_cevnate_rostliny.PDF

Černý a Červený seznam bezobratlých

http://www.nature.cz/publik_syst2/files08/cervený_seznam_bezobratli.pdf

Černý a Červený seznam obratlovců

http://www.nature.cz/publik_syst2/files08/RedList_Vertebrates.pdf

Záchranné programy pro živočichy

Doposud úspěšně proběhl Záchranný program pro rýsu ostrovida a tetřeva hlušce. V současnosti probíhají Záchranné programy pro druhy perlorodka říční, sysel obecný a užovka stromová, připravují se pro druhy hnědásek chrastavcový a Záchranný program - program péče pro vydru říční. Detailně viz odkaz:

<http://www.zachranneprogramy.cz/index.php?docId=2226>

Záchranné programy pro rostliny

V současnosti probíhají Záchranné programy pro matiznu bahenní, rdest dlouholistý, hvozdík písečný český, hořec jarní. Jsou připravovány Záchranné programy pro druhy plavín štítnatý, vstavač trojzubý, hořec mnohotvarý český. Detailně viz odkaz:

<http://www.zachranneprogramy.cz/index.php?docId=2225>

Metodika zpracování záchranných programů

Metodika pro zpracování záchranných programů pro zvláště chráněné druhy cévnatých rostlin a živočichů (KLAUDISOVÁ 2002) byla přijata Ministerstvem životního prostředí jako interní odborný materiál orgánů ochrany přírody a MŽP bude vyžadovat její dodržování při schvalování záchranných programů. Tím je prolomena jedna z vážných bariér, protože existuje všeobecně dostupný rámec, podle kterého lze záchranný program sestavit a MŽP má v ruce jasná pravidla pro rozhodování, zda je záchranný program přijatelný, či nikoli.

Financování záchranných programů

Odpovědnost státu za péči o zvláště chráněné druhy, zakotvená v zákoně č.114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů, se odráží i ve státní dotační politice. V tomto směru by měl poskytovat nejdůležitější zdroje speciální dotační titul Státního fondu životního prostředí ČR nazvaný „Realizace schválených záchranných programů zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů“ (dílní program č. 3.1.7. v rámci programu Péče

o přírodní prostředí, ochrana a využívání přírodních zdrojů. Některá opatření je možno realizovat i pomocí Programu péče okrajinu MŽP a některých dalších programů.

Záchranný program ve Východních Čechách

V květnu 2003 byl schválen Ministerstvem životního prostředí záchranný program pro rdest dlouholistý (*Potamogeton praelongus*), který se v České republice vyskytuje na poslední lokalitě, tj. v přechodně chráněné ploše – Rameno u Stříbrného potoka v Malšově Lhotě u Hradce Králové.

V záchranném programu se navrhuje, kromě záchrany populace rdestu dlouholistého přímo v lokalitě Rameno u Stříbrného potoka v Malšově Lhotě, také další varianta, a to kultivace a následné vysazení druhu na nové vhodné lokality. Rdest dlouholistý (*Potamogeton praelongus*) je již od roku 1988 ve venkovní kultuře v Botanickém ústavu AV ČR v Třeboni (HUSÁK, ADAMEC 1998), v níž se udržuje několik desítek rostlin. Tyto namnožené rostliny by mohly být v následujících letech použity jednak k posílení stávající poslední populace rdestu v Ramenu u Stříbrného potoka po provedeném odbahnění, tak i k experimentálnímu vysazení na potenciální vhodná stanoviště na Královéhradecku a Pardubicku v některých říčních tůních a ramenech Orlice nebo Labe a v písnicích.

3. 1. 10. VÝZNAMNÉ GEOMORFOLOGICKÉ A GEOLOGICKÉ JEVY

Geologické, geomorfologické a paleontologické lokality Pardubického kraje:

1) Bětník	29) Mýtkov
2) Bítovany	30) Na skalách
3) Bohuňovské skály	31) Nemošická stráž
4) Budislavské skály	32) Oheb
5) Čertova skála	33) Peliny
6) Čertovy díry	34) Pivnice
7) Čtyři palice	35) Podskala
8) Hápova skála	36) Průlomové údolí Labe
9) Hedvikovské údolí (Peklo)	37) Průvanová jeskyně
10) Husí krk	38) Přesyp u Sváravy
11) Hušák	39) Přesypy u Rokytna
12) Choceň	40) Rybenské Perničky
13) Chrastavec	41) Skalka u Sovolusk
14) Chrtníky	42) Slepencové rokle u Městečka Trnávky
15) Jeskyně u Horního Újezda	43) Střítežská rokle
16) Jeskyně u Rozhraní	44) Střemošická stráž
17) Kaviny	45) Studenské skály
18) Kochánovické údolí	46) Sudislavské maštale
19) Košumberk	47) Sutice
20) Králický Sněžník	48) Sutiny
21) Krkanka (Peklo)	49) Šilinkův důl
22) Kunětická hora	50) Škrovád
23) Litické průlomové údolí	51) Třebovské stěny
24) Lovětínská rokle	52) Údolí Orličky
25) Meandry Struhy	53) Vápenopodolský kras
26) Městečko Trnávka - Horka	54) Zemská brána
27) Moravský Karlov	55) Žampach
28) Mrákotín u Skutče	

1) Bětník

Pseudokrasová jeskyně nad levým svahem údolí Domoradického potoka, asi 1 km severně od Popovce, poblíž osady Bětník. Vznikla rozšířením puklin gravitačním pohybem slínovcových horninových bloků. Otevírá se malým vstupem na dně drobného závrtu a vytváří šikmou podzemní chodbu přes 30 m dlouhou, 20 m hlubokou a kolem 1 m širokou.

2) Bítovany

Odkryv v pravém břehu potoka Ležáku, jižně od obce Bítovan. Je součástí PP Farář. Vystupuje zde silně fosilně zvětralá žula žumbereckého typu, která se zde noří pod křídou. Na žule spočívá asi 2,5 m bazálního křídového slepence. Mírnou depresi při pravé straně odkryvu vyplňuje silně písčité, slídnaté jílovce peruckých vrstev. Z peruckých vrstev jsou známy otisky kožovitých listů druhu *Krannera mirabilis*. V nadloží bazálního slepence vystupují glaukonitické pískovce korycanských vrstev. Na povrchu pískovcových skal se vyskytují drobné tvary zvětrávání a odnosu.

3) Bohuňovské skály

Skalnatá soutěska v údolí Křetínky západně od Bohuňova, na česko-moravském pomezí. Místo je proto též označováno jako Zemská brána. Křetínka zde obnažila téměř 150 m dlouhé a až 50 m vysoké amfibolitové výchozy, místy detailně provrásněné tzv. ptygmatickými vráskami, které patří k nejdokonalším ukázkám tohoto jevu v ČR.

4) Budislavské skály

Soustava hluboko zaříznutých, kaňonovitých údolí a úzkých soutěsek ve svrchnokřídových (cenomanských) pískovcích severovýchodně od Proseče, v pramenné oblasti Novohradky. Tvoří PR Maštale. Původně souvislá tabule pískovců, jejíž zbytky mají největší nadmořskou výšku asi 550 m, byla postupným zvětráváním a erozní činností pramenných zdrojnic Novohradky rozčleněna do úzkých rokli: V Kvíčalnici, Voletínské údolí, Vranické údolí, Karálky, Všivice. Údolní stěny jsou zvětráváním a odnosem pískovců členěny do pozoruhodných skalních útvarů: skalních věží, bloků, pseudokrasových jeskyní, převisů, výklenků, dutin, voštin, oken, říms, výčnělků apod. Zajímavá jsou zvláště miniaturní skalní bludiště Touloupcových a Městských maštálí, Dudychova jeskyně, viklan Kolumbovo vejce a jiné skalní útvary. V nižších partiích údolí se potoky zařezávají již do krystalického podloží.

Území se nachází na jihozápadním okraji vysokomýtské synklinály. Základní horninou tvořící dna většiny údolí je tzv. zderazská žula (načervenalý muskoviticko-biotitický granit). Nejstarší křídové sedimenty (perucké vrstvy, cenoman), tvořené černošedými slídnatými jílovci a prachovci, jsou známy z tohoto území pouze z vrtů, kde dosahují mocnosti 0-26 m. Hlavním křídovým sedimentem budujícím skalní útvary jsou cenomanské pískovce mořského původu (korycanské vrstvy), mocné maximálně 50 m, průměrně však 32 m. Ve spodní části korycanských vrstev jsou žlutavé křemenné pískovce s glaukonitem. Výše jsou vyvinuty hrubozrnné pískovce s charakteristickým tabulárním šikmým zvrstvením několikametrových rozměrů. Nejvyšší polohy korycanských vrstev reprezentují zelenavé glaukonitické jílovité pískovce se stopami biogenní činnosti organismů. Podle směrů spádnic šikmého zvrstvení lze usuzovat, že zdrojem písčitého materiálu byly žuly a ruly poličského krystalinika. Jílovce a spongilitické slínovce (opuky) bělohorského souvrství (turon) pokrývají cenomanské pískovce na plošině mezi Borem u Skutče a Novými Hrady.

5) Čertova skála

Ojedinelý skalní útvar v Pardubické kotlině, vystupující ze svrchnokřídových sedimentů při osadě Škudly, západně od Přelouče. Jde o denudací vypreparovaný a lámáním kamene částečně porušený výchoz ordovických křemenců, dlouhý téměř 30 m a vysoký 6-8 m.

6) Čertovy díry

Pseudokrasové jeskyně v levém svahu údolí Bělského potoka (pravý přítok Svitavy) mezi Bělou a Brněncem. Vytvořily se ve svrchnokřídových slínovcích svahovým pohybem horniny a procesy zvětrávání. Střídají se zde úzké a nízké průlezy s prostornějšími chodbami. Největší jeskyně je asi 100 m dlouhá a přes 10 m hluboká. Povrchové svahové deformace v okolí svědčí o sesuvných procesech.

7) Čtyři palice

Vrcholový skalní útvar (732 m) v zakončení hřbetu nad údolím řeky Svratky, asi 1 km severovýchodně nad obcí Milovy v CHKO Žďárské vrchy. Tvoří PR Čtyři Palice. Skalní útvar budují migmatitizované a granitizované ruly svrateckého krystalinika. Mrazovým zvětráváním ve starších čtvrtohorách byly vypreparovány tři mohutné skalní bloky, nazývané Čtyřpaličatá skála, Děvín a Tvrz, na něž navazuje nižší skalní hřeben Opomenutá. Čtyřpaličatá skála dosahuje délky 50 m, výšky stěny až 33 m, a podle puklin jsou na jejím vrcholu zformovány čtyři výrazné bloky - lidově zvané palice. Skalní stěny jsou zvětráváním modelovány drobnými prohlubněmi (voštinami) a na temeni jsou vytvořeny charakteristické skalní mísy. Pod skalními stěnami jsou odlámané suťové haldy, pokračující dále na svazích balvanovým proudem a kongeliflukčními balvanitými pokryvy.

8) Hápova skála

Výrazný migmatitový skalní útvar u osady Františky, v západním svahu Velkých Pasek (709 m). Je součástí CHKO Žďárské vrchy. Jde o typický mrazový srub, vytvořený rozpadem horniny vlivem mrazového zvětrávání podél puklin a skloněných ploch břidličnatosti. Je vysoký 6-9 m, široký 20-30 m a asi 80 m dlouhý, orientovaný do směru ZSZ-VJV.

9) Hedvikovské údolí (Peklo)

Výrazné průlomové údolí Zlatého (Počáteckého) potoka, pravého přítoku Doubravy, jihozápadním zlomovým okrajem Železných hor, východně od Třemošnice v CHKO Železné hory. Je součástí NPR Lichnice-Kaňkovy hory.

10) Husí krk

Výrazné údolí Řetovského potoka mezi Řetůvkou a Hrádkem se soustavou hlubokých meandrů. Údolí je vyhloubené ve svrchnokřídových opukách, které místy vystupují z příkrých svahů v podobě hřbetů a stěn. V jednom ze skalních útvarů poblíž Hrádku vznikla zvětráváním opuk necelých 10 m dlouhá pseudokrasová jeskyně v Babí skále.

11) Hušák

Balvanité výchozy ve hřbetu severně od kóty Hušák, 3 km jihozápadně od Městečka Trnávky. Střední a hrubé, místy až balvanité, mírovské slepence náležejí k mohelnickému souvrství (karbon, kulm). V drobnější frakci převažují silně křemenné valouny, mezi hrubými valouny dominují až balvany metapískovce, krystalických břidlic nebo spilitů. Základní hmotu tvoří zelenavé metadroby. Hrubší slepence jsou vázány téměř výhradně na vrcholový hřbet. V nižších polohách přecházejí slepence do poloh, kde se velmi nepravidelně střídají zbrídlíčnatělé droby s drobnými až štěrčíkovitými slepenci. Slepence jsou zvrásněny do ležatých vrás.

12) Choceň

Výrazný oboustranný železniční zářez u nádraží, v jihovýchodní části města Chocně, ukazující tektonické pohyby v období saxonské tektogenese Českého masívu v třetihorách. Zářez trati obnažuje západní rameno vrásového prohybu (tzv. choceňské flexury) v křídových sedimentech jizerského souvrství. Křídové vrstvy jsou zde výrazně ukloněny 15° k západu. Struktura odděluje vysokomýtskou synklinálu na západě od potštejnské antiklinály na východě.

13) Chrastavec

Lom s instruktivními profily křídových sedimentů bělohorského souvrství při východním okraji Chrastavce, nejlepší odkryv křídových rohovců ve východních Čechách. Ve spodní a střední části lomu jsou odkryty běložluté spongilitické, písčité slínovce (opuky). Ve svrchních partiích lomu (6 m) jsou vyvinuty spongilitické glaukonitické pískovce s lavicemi chalcedonových rohovců. Chalcedonové polohy jsou cca 0,35 m mocné. Chalcedon (silicit) je namodralý, šedý až medově žlutý. Nálezy fosilních mlžů (inocerámů) v celém profilu dokládají turonské stáří sedimentů.

14) Chrtínky

Aktivní lom v prvohorních diabasech v pravobřežní části údolí potoka Struha, odkrývající transgresi křídý přes prvohorní vyvřelý podklad. V nejvyšší části lomu, cca v 280-290 m.n.m., je rozsáhlý systém úzkých depresí (kapes), vyplněných příbojovými křídovými sedimenty. Výplň kapes je tvořena valouny a balvany diabasů o velikosti do 1 m. Mezerní hmotu mezi valouny tvoří organodetritické vápence s hojnou fosilní faunou ústřic (druh *Exogyra reticulata*), brachiopodů (druh *Cyclothyris zahalkai*), ostnů ježovek (např. druh *Cidaritis sorigneti*) aj. Povrch valounů je místy pokryt tenkými železitými krustami a přisedlými společenstvy fosilních organismů (dírkovci, mlži, koráli, mořské houby, červi a mechovky), vykazujícími dvě etapy osídlení.

15) Jeskyně u Horního Újezda

Jedna z největších jeskyní ve slínovcích české křídové pánve na Cíkovské stráni, mezi údolím Desné a Lubenského potoka, u Horního Újezda. Byla objevena v roce 1957, kdy se tu při orbě propadla noha koně. Jeskyně má charakter stupňovitých rozsedlinových propastí, z nichž největší (délka 15 m a hloubka 8 m) je vstupní prostorou, na kterou navazují úzké trhliny do hloubky přes 35 m. Podzemní systém se vytvořil pohybem horninových bloků a zvětráváním rozpadavých slínovců.

16) Jeskyně u Rozhraní

Nejrozsáhlejší pseudokrasová jeskyně ve svrchnokřídových slínovcích v Čechách, asi 0,5 km západně od Rozhraní. Otevírá se malým vstupem v levém svahu údolí Bradlenského potoka (pravá pobočka Svitavy). 390 m dlouhý podzemní systém většinou úzkých a nízkých chodeb a průlezů vznikl rozšířením puklin a vrstevních ploch svahovým pohybem horninových bloků. Jediná prostornější síň je však jen 10 m dlouhá, 8 m vysoká a 3 m široká. Jeskyně je zajímavá též z hlediska výskytu netopýrů.

17) Kaviny

Hluboko zaříznuté skalnaté údolí Kavinského potoka, pravého přítoku Křetínky, v Dolní Lhotě, asi 3 km jihovýchodně od Svojanova. V údolí vystupují výchozy krystalických hornin, místy s vápencovými vložkami. V levém údolním svahu se vytvořil pod soustředným pramenem asi 20 m vysoký pěnovecový proud, patřící k nejvýraznějším v ČR.

18) Kochánovické údolí

Zajímavý údolní tvar v oblasti kochánovických rybníků, mezi kótami Hůra (392 m) a Zabítý kopec (363 m), 3 km jihozápadně od Slatiňan v CHKO Železné hory. Jedná se o předpokládané opuštěné údolí Chrudimky z období čtvrtohor, čemuž nasvědčují i nalezené říční štěrky nad horní hranou. Je zde velmi typicky vyvinut vrubový (neckovitý) údolní profil. Oblast je tvořena horninami chrudimského staršího paleozoika. V okolí se vyskytují četné skalní výchozy těchto hornin, zvláště velmi odolných ordovických křemenců. Dno údolí v minulosti posloužilo k založení soustavy rybníků.

19) Košumberk

Vulkanický vrch při pravém svahu údolí Novohradky nad obcí Luže. Je nejjižnějším a nejvýchodnějším neovulkanickým tělesem v Čechách. Jedná se o denudací a erozí odkrytý lakolit, tvořený olivínickým nefelinitem, horninou příbuznou čediči. Na kontaktu vystupujícího magmatu se svrchnokřídovými slínovci místy vznikla přeměněná hornina porcelanit. Vrcholové partie byly částečně pozměněny stavbou stejnojmenného středověkého hradu.

20) Králický Sněžník

Třetí nejvyšší pohoří v České republice (1 423 m), tvořící pramennou oblast řeky Moravy. Tvoří NPR Králický Sněžník. Jedná se o kerné pohoří, vymezené v západní části kladským zlomem. Budují jej přeměněné horniny převážně tzv. orlicko-sněžnického krystalinika. Jde zvláště o migmatity, ortoruly, pararuly a svory s vložkami krystalických vápenců a dolomitů, křemenců a amfibolitů. Z ústřední vrcholové partie vybíhá několik hřbetů, dělených ještě na dílčí rozsochy. Nejvýraznější jsou dva hřbety směru S-J, oddělené hluboko zaříznutým údolím horní Moravy, která pramení těsně pod hlavním vrcholem. Ta zde přijímá několik přítoků. Její pravý přítok zvaný Ve srázném vytváří 18 m vysoký vodopád. Přes pohoří přechází hlavní evropské rozvodí a na vrcholu Klepý (1 144 m) se stýkají úmoří dokonce tří moří: Baltského, Severního a Černého. Ve čtvrtohorách se celé horstvo nacházelo v předpolí pevninského ledovce. Výše položené části pohoří byly výrazně modelovány mrazovým zvětřáváním, zejména nivací se vznikem nivačních depresí, z nichž nejvýraznější je pramenný amfiteátr Moravy. Mrazové zvětřávání dalo dále vzniknout skalním hradbám (Vlaštovčí kameny),

mrazovým srubům, kamenným mořím, úpadům atd. Na vrcholu se vytvořily též mrazem tříděné půdy. V krystalických vápencích a dolomitech v údolí horního toku Moravy vznikl pozoruhodný tropický kras. Z jeskyní jsou nejznámější Tvarožné díry s podzemním tokem, Patzeltova jeskyně s jezírkem a Mramorové jeskyně v tzv. Mramorovém lomu u Velké Moravy. Je zde též několik závrťů, ponorů (potok Poniklec) a vyvěraček (pod Tvarožnými dírami, Kopřivový a Mléčný pramen). Těžba vápence odkryla hluboké škrapy a geologické varhany.

21) Krkanka (Peklo)

Sevržené skalnaté údolí Chrudimky vyhloubené ve vyvěřelinách (žulách) železno-horského plutonu v CHKO Železné hory. Tvoří PR Krkanka a PR Strádovské Peklo. Chrudimka zde vytvořila několik km dlouhou, úzkou soutěsku s množstvím skalních výchozů, mrazových srubů, balvanovým mořem, balvanitým řečištěm atd. Postranní údolí jsou strmá s drobnými peřejemi a vodopády. Na některých místech se projevuje různá rychlost zvětrávání a odnosu a vznikají tak mikrotvary.

22) Kunětická hora

Neovulkanický vrch (307 m), vystupující asi 70 m nad okolní terén a tvořící dominantu Pardubické kotliny, severně od Pardubic. Jedná se o typický lakolit, tvořený znělcem, odkrytý denudací ze svrchnokřídových sedimentů. Místy lze pozorovat polohy porcelanitu, vzniklého kontaktní přeměnou okolních slínovců vystupujícím magmatem. Vrch byl pozměněn stavbou středověkého hradu a později na jižním svahu porušen těžbou kamene.

23) Litické průlomové údolí

Výrazné průlomové údolí Divoké Orlice napříč litickou antiklinálou, mezi Záchlumím a Sopotnicí. Součástí je PP Hradní kopec Litice. Řeka si zde vyhloubila až 300 m hluboké strmé údolí a pod bazálními svrchnokřídovými sedimenty (převážně pískovci a slepenci) obnažila granodioritové jádro antiklinály (tzv. litická žula). Nad severním pravým svahem vystupuje vrch Chlum (603 m), nad jižním levým kóta Kletná (535 m). Geologický podklad, narušený tektonickými poruchami, předurčil průběh hluboce zaříznutého údolí Divoké Orlice, které zde vytváří typický zaklesnutý meandr s Hradním kopcem ve svém jádře a s hradem Litice na vrcholu. Litická žula je intenzivně těžena v několikaetážovém lomu v Liticích.

24) Lovětínská rokle

Výrazný údolní zářez Lovětínského potoka, pravého přítoku Doubravy, v jihozápadním zlomovém svahu Železných hor, severovýchodně od Třemošnice v CHKO Železné hory. Je součástí NPR Lichnice-Kaňkovy hory. Odděluje hřbet Krkaňku od protějšího svahu s ostrohem hradu Lichnice. Údolí se vyznačuje balvanitým řečištěm s řadou peřejí a drobnými obřími hrnci. Ze skalních výchozů je nejznámější Dívčí skok na horní hraně levého údolního svahu.

25) Meandry Struhy

Pozoruhodně meandrující přirozené koryto potoka Struha, levého přítoku Labe, v úzké nivě jižně od Valů u Přelouče. Tvoří PP Meandry Struhy. Lze tu sledovat všechna stadia vývoje

tohoto jevu: od zákrutů přes typické meandry s úzkou šíjí až po mrtvá ramena oddělená boční erozí.

26) Městečko Trnávka – Horka

Výchozy v lomu a v několikaetážovém zářezu bývalé stavby dálnice, 1 km severně od Městečka Trnávky. Jedná se o typovou lokalitu trnáveckých břidlic s devonskou faunou (givet), instruktivní profil kontaktu trnáveckých břidlic s nadložními masivními slepenci. Složitý a rozlehlý výchoz nad tratí byl vytvořen převážně při stavbě dálnice v době 2. světové války. Významné jsou zejména odkryvy na východním okraji zářezu nad tratí, kde je zastížena překocená synklinála, v jejímž jádře vystupují béžové pískovce, místy až drobnozrnné slepence. V nich byly zjištěny mechanoglyfy, zejména proudové stopy a vlečené rýhy, zabořené do zelenošedých a šedohnědých prachovitých břidlic. Nedávno byla přímo v místě vrásového ohybu nalezena v břidlicích makrofauna. Břidlice tvoří celé sousední návrší Horka, odkud byly rovněž popsány nálezy makrofauny. Popsané erozní stopy naznačují paleoproudění ve směru SV-JZ. Dále zde lze sledovat poklesovou dislokaci se superpozicí psamitů až drobných psefitů (považovaných za ekvivalent mírovských slepenců) na trnáveckých břidlicích. V jižní části zářezu byly zjištěny na vrstevních plochách stopy hnutí bahna.

27) Moravský Karlov

Pískovna východně od Červené Vody, s unikátním odkrytým tektonickým stykem křídý kladského prolomu a ortorul. Pískovna je podkovovitého tvaru o výšce stěny do 5 m. Silně tektonizované opuky hraničí podél příčného zlomu s ortorulami, které jsou přesmyknuté přes křidu. Šedočervené zrnito-pláštěvné ortoruly jádra orlicko-sněžnické klenby jsou silně drcené a zvětřelé.

28) Mrákotín u Skutče

Soustava opuštěných zarostlých a zatopených lomů v středně až hrubozrnném amfibolicko-biotitickém granodioritu jihozápadně od Mrákotína, příklad kulovitého zvětřávání žuly.

29) Mýtkov

Soustava opukových skalních útvarů v pravém údolním svahu Tiché Orlice mezi Brandýsem nad Orlicí a Chocní. Tvoří PR Hemže-Mýtkov. Přibližně uprostřed výšky svahu vystupuje 19 samostatných útvarů (hřbetů a srubů) oddělených erozními rýhami. Prostřední jsou až 25 m vysoké, podél puklin byly místy vyčleněny i izolované skalní věže. Nápadná je i modelace podél nestejně odolných vrstev. Úpatí svahu zasahuje k mrtvému ramenu Tiché Orlice.

30) Na skalách

Památková příbojovou činnost svrchnokřídového moře při východním okraji Rabštejské Lhoty v CHKO Železné hory. Tvoří PP Na skalách. V opuštěném lomu je zde v profilu odkryto transgresní uložení mořských křídových sedimentů na ordovických křemencích. Křemencové skalky v podloží pískovců byly ohlazeny mořským příbojem a posléze pohřbeny mořskými sedimenty. V severovýchodní části lokality jsou zachovány hrubé slepence a valouny vytvořené tehdejším příbojem (až 0,6 m v průměru). Tmel slepence je písčité,

nadloží tvoří kvádrový pískovec s glaukonitem. V pískovcích se nacházejí špatně zachované zbytky mořské fosilní fauny (brachiopodi, zoubky žralokovitých ryb aj.).

31) Nemošická stráň

Jižní až jihozápadní svah údolí Chrudimky mezi Nemošicemi a Pardubicemi. Tvoří PP Nemošická stráň. Geologickým podkladem jsou křídové sedimenty, reprezentované prokřemenělými (silicifikovanými) vápnitými jílovci rohateckých vrstev. Křídové jílovce obsahují bohatou fosilní faunu, většinou mořské ježovky a mlže (inocerámy), podle kterých jsou též tyto vrstvy nazývány jako zvonivé inocerámové opuky.

32) Oheb

Rulový skalní útes v pravém údolním svahu Chrudimky nad Sečskou přehradní nádrží v CHKO Železné hory. Tvoří PR Oheb. Na vrcholku útesu se nachází zřícenina hradu Oheb a významné naleziště měkkýší fauny. Zdejší přeměněné horniny bývají podle tohoto místa nazývány ohebské ortoruly. Tyto horniny jsou díky příměsi ortoklasu načervenalé, zřetelně břidličnaté, místy provrásněné. Zvětráváním se hornina rozpadá na kamenité eluvium a výrazná balvanová moře a sutě. Skalní útes představuje nárazovou stěnu jednoho ze zakleslých meandrů.

33) Peliny

Soustava opukových skalních útvarů v pravém údolním svahu v ostrém zákrutu Tiché Orlice při východním okraji Chocně. Tvoří PR Peliny. Skalní útvary jsou tvořeny pevnými vápnitými pískovci křídového stáří (jizerské souvrství, svrchní turon). Uprostřed svahu zde vystupuje 21 samostatných útvarů (stěn, srubů, věží) vysokých až 35 m a širokých až 40 m. Nápadná je modelace výchozů podél puklin a nestejně odolných vrstev (např. jeskynní výklenek Koňská díra). Jednotlivé skalní útvary jsou odděleny roklemi.

34) Pivnice

Skalnatá rokle ústící zleva do údolí Novohradky jižně od osady Dolany. Tvoří PP Pivnice. Ve svrchnokřídových pískovcích se tu vytvořily zajímavé tvary zvětrávání a odnosu. Nachází se zde 5 m dlouhý skalní tunel, 30 m dlouhá vrstevní jeskyně, převisy, výklenky, dutiny, vodopádové stupně, obří hrnce a jiné. Nejzajímavější část se nazývá Žižkovy Maštale.

35) Podskála

Výrazná opuková skalní stěna v pravém údolním nárazovém svahu údolí potoka Žejbro, nad osadou Podskála. Tvoří PP Podskála.

36) Průlomové údolí Labe

Průlomové údolí Labe severozápadním výběžkem Železných hor mezi Kojicemi a Týncem nad Labem.

37) Průvanová jeskyně

Nekrasová podzemní dutina v levém svahu údolí Tiché Orlice asi 0,5 km východně od Hrádku, jihozápadně od Ústí nad Orlicí. Byla objevena speleologickým průzkumem v roce 1961. Vznikla svahovým pohybem slínovcových bloků a tvoří ji na sebe navazující úzké rozsedliny, klesající do hloubky téměř 40 m (v době objevu patřila k nejhlubším známým propastem v Čechách). Speleologický průzkum zde byl motivován snahou objevit ledovou jeskyni: o přetrvávání ledu v podzemních trhlinách svědčí chladná voda v pramenech a chladný průvan v letním období.

38) Přesyp u Sváravy

Jeden z nejdokonaleji zachovalých písečných přesypů v Polabí, východně od Týnce nad Labem, jižně od statku Svárava, vzniklý během pozdního glaciálu (před 15 000 – 13 000 lety) vyvátím materiálu z labských teras. Tvoří PR Duny u Sváravy. Nepravidelně migrující těleso bylo překážkou rozvoje zemědělství v 18. a 19. století a proto bylo postupně stabilizováno umělou výsadbou. Obloukovitý přesyp je ve východní části asi 0,5 km široký, boční ramena jsou protáhlá téměř 200 m ve směru východ-západ. Východní a jižní svahy převyšují okolí o 5-7 m, západní svah je pozvolnější. Čelní val přesypu vymezuje mokřina na nivních uloženinách, která patrně byla příčinou vzniku přesypu, neboť brzdila větrem unášený písek. Písky jsou čisté, křemité, se zrny průměrně 0,5 mm velkými. Přesyp je zalesněný převážně borovými porosty.

39) Přesypy u Rokytna

Jedna z nejzachovalejších skupin písečných přesypů v Polabí, severovýchodně od Rokytna. Tvoří PR Přesypy u Rokytna. Tvoří asi 0,5 km dlouhý a 200 m široký pás. Ústřední hřbet přesypů je až 19 m nad okolním terénem, příčná sedla jej dělí do dunových vyvýšenin. Na severu jsou profily písčitých sedimentů odkryté těžbou. Přesypy jsou zalesněny borovým porostem, bez ploch volného písku.

40) Rybenské Perničky

Dva samostatné vrcholové migmatitové skalní útvary (748 m), až 22 m vysoké, s četnými skalními mísami na povrchu, západně od Pusté Rybné v CHKO Žďárské vrchy. Tvoří PP Rybenské Perničky. Skalní útvary na plochém rozvodním hřebetu byly vypreparovány na pruhu ortorul svrateckého krystalinika mrazovým zvětráváním ve starších čtvrtohorách. Tvoří dva oddělené skalní bloky typu mrazových srubů s výškou stěn 16 a 8 m. Na vrcholové plošině východního z nich byla zvětráváním po vodorovné puklině vytvořena výrazná skalní lavice, na níž jsou vytvořeny tři skalní mísy, z nichž největší má průměr až 60 cm a hloubku 20 cm. Skalním mísám, lidově “perničkám”, byl dříve připisován umělý původ a kultovní funkce. Pod skalami jsou odlámané suťové haldy přecházející v kongeliflukční balvanité pokryvy.

41) Skalka u Sovolusk

Odkryv drobného opuštěného lomu a okolní skalky s ojedinělou ukázkou tzv. polštářové odlučnosti starohorní spilitové lávy. Tvoří PP Skalka u Sovolusk. Jedná se o elipsovitě, několik decimetrů velké plošky: polštářky. Polštářová textura je považována za důkaz hlubokooceánského výlevu lávy.

42) Slepencové rokly u Městečka Trnávky

Výchozy ve stěnách roklí a ve hřbetu při jihovýchodním okraji Městečka Trnávky. Ve hřbetě dělicím dvě rokly i ve stěnách roklí vystupují rudohnědé zvětralé střednozrné slepence s velmi pestrým valounovým materiálem. Zastiženo více variet vápenců a mramorů, drob, rul aj. Slepence jsou nevytřídněné a v hrubší frakci (6-20 cm) je nejvýznamnější zastoupení především devonských vápenců a krystalických vápenců nejrozmanitějších variet.

43) Střítežská rokly

Skalnatá rokly ústící zleva do údolí Novohradky východně od Stříteže. Tvoří PP Střítežská rokly. Ve svrchnokřídových pískovcích a opukách se tu vytvořily zajímavé tvary zvětrávání a odnosu.

44) Střemošická stráň

Jižně orientovaná stráň na čele tence deskovitě rozpadavých opukových vrstev nad obcí Střemošice. Tvoří PR Střemošická stráň. Jedná se o strmý čelní svah kuesty vracavské antiklinály a část mírného týlového svahu z tence deskovitě rozpadavých písčitých a spongilitických slínovců středního turonu, mírně skloněných k severoseverozápadu. Na výchozech v zářezu silnice je pestrá mozaika mikrotvarů výběrového zvětrávání a odnosu.

45) Studenské skály

Nejvýraznější skalní skupina v Orlických horách, v jihovýchodním svahu vrchu Studený (721 m), vysoko nad pravým údolním svahem Tiché Orlice, asi 1 km jižně od Vlčkovice. Jde o 0,5 km dlouhou a přes 20 m vysokou soustavu mrazových srubů, vzniklých mrazovým zvětráváním ortorul až migmatitů orlicko-sněžnického krystalinika.

46) Sudislavské maštale

Výrazně členitý levý údolní svah Tiché Orlice mezi Bezprávím a Brandýsem nad Orlicí, vyvinutý ve svrchnokřídových opukách. Horní a převážně i střední část svahu náleží k jizerskému souvrství (střední turon), spodní část svahu zaujímá bělohorské souvrství (spodní turon). Ve východní části území je údolí zaříznuto až do podloží glaukonitických pískovců perucko-korycanského souvrství (cenoman). Kromě skalních výchozů, které lze považovat za odlučné plochy blokových rozsedlin (svahových pohybů blokového typu) a jejichž členité povrchové tvary jsou výsledkem výběrového zvětrávání a odnosu dle puklin a nesterpně odolných vrstevních poloh, patří k výrazným povrchovým tvarům příkopovité gravitační svahové rozsedliny, souběžné se směrem svahu.

47) Sutice

Opukové skály v pravém nárazovém svahu Tiché Orlice severně od Verměřovic. Tvoří PR Sutice. Boční eroze Tiché Orlice zde odkryla skalní výchozy spongilitických slínovců bělohorského souvrství (svrchní křída, spodní turon), rozpadající se do kamenitých sutí. Deskovité vrstvy jsou mírně skloněny k jihojihozápadu.

48) Sutiny

Význačný profil křídovými sedimenty v zářezu železniční trati v levém nárazovém břehu Tiché Orlice, 1,5 km západně od Chocně. V zářezu vystupují křídové jílovité sedimenty rohateckých vrstev (coniac). Z měkkých, rozpadavých vápnitých jílovců vystupují pevné lavice (0,4 až 0,8 m mocné) prokřemenělých (silicifikovaných) vápnitých jílovců. Z fosilní fauny se nejvíce vyskytují mlži rodu *Inoceramus* (odtud také vžitý termín inocerámové opuky). Profil křídovými sedimenty byl vybrán jako typová lokalita rohateckého souvrství v české křídové pánvi. Křídové sedimenty jsou překryty v nejvyšší části odkryvu pleistocenními terasovými šterky Tiché Orlice.

49) Šilinkův důl

Sevřené skalnaté údolí Krounky pod hradem Rychmburkem, jihovýchodně od Předhradí. Krounka tu vytváří balvanité řečiště s peřejemi, obřími hrnci apod. Zdejší horniny jsou označovány jako tzv. rychmburské droby.

50) Škrovád

Odkryvy křídových sedimentů v lomech při jižním okraji Škrovádu, na pravém břehu Chrudimky. V lomech vystupují kvádrové, kaolinické a glaukonitické pískovce svrchnokřídového stáří (cenoman) o mocnosti kolem 10 m. Pískovce jsou hrubozrnné, místy s větší šterčíkovou příměsí. Ve spodní a ve svrchní části profilu jsou pískovce výrazně šikmo zvrstvené. Ve spodní části pískovců se objevuje sporadicky mořská fosilní fauna (mlži, zoubky žralokovitých ryb) a biogenní textury po hrabavé činnosti organismů (korýšů).

51) Třebovské stěny

Východní strmé svahy hřbetu Hřivý (Palice 603 m) východně od České Třebové. Jedná se o území vyhlášené za přírodní rezervaci. Vyskytují se zde skalní stěny i umělé odkryvy (opuštěné lomy) svrchnokřídových sedimentů, zejména pískovců a slínovců. Jde o čelo kuesty litické antiklinály, spadající příkře k Lanškrounské kotlině. Mírně skloněné západní svahy člení hluboce zaříznutá údolí, z nichž nejvýraznější se jmenuje V dolech. Svahovým pohybem slínovcových bloků zde vznikly zajímavé tvary blokových sesuvů, včetně rozsedlinových jeskyň.

52) Údolí Orličky

Kaňonovité údolí potoka Orlička se skálami výšky až 15 m po obou březích v délce asi 100 m. Potok Orlička zde vyúsťuje kaňonem do plochého terénu tvořeného terciárními sedimenty. Ortoruly, kterými potok protéká, jsou lavicovité, šedorůžové, drobně zrnité, dvojslídne.

53) Vápenopodolský kras

Krasové území v silurských a devonských vápencích mezi Vápenným Podolem a Prachovicemi v Železných horách. Vápence jsou součástí vápenopodolské synklinály chrudimského staršího paleozoika. Vyvinul se zde nevelký a nedokonale vyvinutý kras. Při těžbě vápenců zde bylo objeveno několik jeskyň, z nichž se do nynější doby zachovaly

pouze dvě: Podolská a Páterova. Jeskyně jsou propojeny umělou štolou, a protože jámový lom byl postupně zavážen, jsou nyní přístupné pouze 60 m hlubokou šachtou z povrchu. Podzemí Podolské jeskyně je dlouhé přibližně 150 m, dno hlavní prostory pokrývají zřícené balvany a malé jezírko. Stěny jsou bez výzdoby, místy členěné díky tenkým polohám grafitických břidlic. Páterovu jeskyni tvoří dvě prostory: Stará a Nová jeskyně. Také zde jsou na dně malá jezírka, strop je členěn korozí, stěny místy zdobí krápníky a sintrové povlaky. Celková délka dostupných prostor Páterovy jeskyně dosahuje 230 m. Obě jeskyně u Vápenného Podolu jsou zimovištěm netopýrů.

54) Zemská brána

Průlomové údolí Divoké Orlice, protínající napříč hlavní hřbet Orlických hor, severně od Klášterce nad Orlicí v CHKO Orlické hory. Tvoří PR Zemská brána. Řeka zde pod svrchnokřídovými sedimenty vyhloubila skalnaté údolí v pevných, ale rozpukaných rulách. Balvanité řečiště lemují v úseku několika set metrů výrazné rulové skály, zejména v úseku mezi kamenným silničním mostem a Pašeráckou lávkou. K největším skalním útvarům patří pověstmi opředená Ledříčkova skála poblíž Klášterce nad Orlicí.

55) Žampach

Výrazný vrch (546 m) západně od Letohradu v oblasti tzv. poorlického permu. Budují jej odolnější polohy červenohnědých permských sedimentů, převážně pískovců s vložkami vápenců. Vrchol tvoří skalnatý hřbet směru východ-západ, částečně pozměněný stavbou středověkého hradu.

3. 1. 11. VÝVOJ KRAJINY, SOUČASNÝ STAV, OCHRANA KRAJINNÉHO RÁZU

Vývoj krajiny

Krajina Pardubického kraje procházela nejvýznamnějšími změnami především v důsledku lidských zásahů.

- První lokální změny byly sledovány v období 8-10 tis. let př. n. l.. V období zhruba do r. 1000 n. l. změny probíhaly pomalu a především na lokální úrovni.
- Od 11. století n. l. probíhá osídlování krajiny na úkor lesa (osady, pole).
- Další rozsáhlé plochy lesa zanikly v 15. -16. stol. V důsledku těžby uhlí a zpracování rud. Za nejvýznamnější změny z hlediska změn krajinného rázu lze pokládat vytváření a zánik rybníčních soustav spolu s významným odlesněním.
- Ve 2. pol. 18. století zavedením kapitalistických principů na základě nejvyšších výnosů nastává změna druhové skladby lesa ve prospěch monokultur borovice a smrku
- Další význačnou změnou byla kolektivizace zemědělství v období padesátých let 20. stol. Spolu s intenzifikací zemědělských technologií došlo jednak k výrazným změnám krajinného rázu a s tím souvisejícím změn ekosystémů.
- Nejvíce v současné době krajinný ráz ovlivňují následující vlivy-lidská sídla a průmyslové zóny, dále komunikace a elektrovedy, přehrady. Největší ovlivnění předpokládáme v oblasti silničních sítí, a to dostavbou dálnice D11 a výstavbou silnice R35. Druhá z uvedených komunikací zasáhne velkou část Pardubického kraje.

Ochrana krajinného rázu

Podle současně platného zákona č.114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů, je krajinný ráz definován zejména jako přírodní kulturní a historická charakteristika určitého místa či oblasti.

Krajina je zákonem definována jako “část zemského povrchu s charakteristickým reliéfem, tvořená souborem funkčně propojených ekosystémů s civilizačními prvky.

Institut krajinného rázu by měl odrážet snahu orgánů ochrany přírody aktivně se podílet na změnách krajiny vyvolaných lidskou činností. Tato snaha je veřejným zájmem, neboť regulace těchto změn je v souladu s ustanovením čl. 35 ústavní listiny Základních práv a svobod. (cit. “Při výkonu svých práv nikdo nesmí ohrožovat ani poškozovat životní prostředí, přírodní zdroje, druhové bohatství přírody a kulturní památky nad míru stanovenou zákonem”)

Ochrana krajinného rázu spočívá v:

- Obecné povinnosti provázet zásahy do rázu krajiny, zejména mají-li podobu umístování a povolování staveb, s ohledem na zachování shora uvedených hodnot a prvků. Vztahuje se především na územní a stavební řízení, v nichž sice ještě k faktickým zásahům nedochází, ale rozhoduje se v nich o tom, zda k nim dojde či nikoli.
- Podmíněnosti zásahů, které mohou snížit nebo změnit krajinný ráz, a tento důsledek zákon předpokládá u umístování a povolování staveb vždy, souhlasem orgánu ochrany přírody.

Prakticky to znamená, že v územním a stavebním řízení by vždy měl být stavebním úřadem vyžadován uvedený souhlas.

- Možnosti zřízení přírodního parku. Takový krok by sledoval ochranu krajinného rázu území s významnými soustředěnými estetickými a přírodními hodnotami. Ve vydaném obecně závazném předpisu, jímž orgán ochrany přírody přírodní park zřídil, bude současně omezeno využívání tohoto území.

Vymezení pojmů

Oblast krajinného rázu – rozsáhlá část území s podobnou přírodní, kulturní a historickou charakteristikou, která se výrazně liší od jiné oblasti ve všech charakteristikách či v některé z nich.

Přírodní charakteristika krajinného rázu zahrnuje vlastnosti krajiny určené jak trvalými přírodními podmínkami, kterými jsou především geologické, geomorfologické, klimatické a biogeografické poměry, tak aktuálním stavem ekosystémů.

Kulturní charakteristika krajinného rázu je dána způsobem využívání přírodních zdrojů člověkem a stopami, které v krajině zanechal.

Hodnocení krajinného rázu je obsahové hodnocení smyslově vnímaných vlastností krajiny, jejichž obsahy jsou neseny jak estetickými, tak přírodními případně dalšími hodnotami.

Hodnocení krajinného rázu Pardubického kraje

Pro vymezení oblastí se specifickou ochranou krajinných hodnot Pardubického kraje byla použita **studie ateliéru Löw a spol.: „Typologické a individuální členění krajiny Pardubického kraje“ (2008)**, zadanou Krajským úřadem Pardubického kraje jako podklad pro zpracování Zásad územního rozvoje Pardubického kraje. V tomto dokumentu je přesné vymezení jednotlivých krajinných typů včetně definice způsobu ochrany. Ochranu krajinných hodnot tato studie vymezuje na velkoplošnou a maloplošnou:

A) Velkoplošná územní ochrana krajiny

Velkoplošná ochrana krajinných hodnot se týká především ochrany celých nebo alespoň jejich podstatných částí, vzácných typů krajiny Pardubického kraje:

- **typy krajiny skalních měst**, jedná se o jedno území, náležející do dvou krajinných typů. Velká část těchto území je již chráněna v přírodní rezervaci Maštale a přírodních památkách Pivnice, Střítežská rokle.

Skalní města patří nejen v České republice, ale i v celé Evropě k vzácným typům krajiny, jež je třeba maximálně chránit. Doporučujeme k ochraně tedy i ty části krajiny, které nejsou chráněny institutem ZCHÚ. Jedná se o krajinu v rozsahu celého segmentu tohoto typu (skalních měst) západně, jihozápadně a jižně od Nových Hradů. Vhodné bude rozšíření stávajícího Přírodního parku Údolí Krounky a Novohradky.

- **typy krajiny hluboce zaříznutých údolí**, ležících v celé řadě oblastí kraje (např. údolí Chrudimky, Sečské údolí Chrudimky, údolí Orlice, údolí Svitavy, údolí Třebůvky a další, zejména na severovýchodě kraje. V těchto územích je třeba chránit stávající způsob využívání území a zastavit nárůst individuálních rekreačních objektů a areálů,

stejně jako vodohospodářské úpravy měnící koryta toků a jejich břehů, vznik nových vodních nádrží, poldrů.

Části údolí jsou již chráněny v několika přírodních parcích – např. Př. park Orlice, Př. park Bohdalov – Hartínkov, CHKO Železné hory, apod. Zaříznutá údolí jsou i součástí některých území navrhovaných k ochraně jiných typů krajiny (např. údolí v mírném svahu Třebovské kuesty).

- **typy krajín širokých říčních niv.** Jedná se o nivy Labe, Orlice, Chrudimky a Loučné. Pouze niva Orlice je chráněna jako Přírodní park. Ochranu by si zasloužila zejména niva Labe. Zabránit je třeba vodohospodářským úpravám regulujícím vodní toky, odvodňování a zastavování údolních niv a likvidaci přírodě blízkých společenstev (slepých ramen, mokřadů, lužních lesů a břehových porostů i luk).

Ochrana typů krajín širokých říčních niv bude zajištěna vyhlášením navrhovaných přírodních parků Kladrubska a Opatovicko. Vhodné je rozšíření navrhovaného přírodního parku Kladrubska směrem k východu o zachovalejší části nivy Labe mezi Přeloučí a Pardubicemi a o území rovin a vátých písků v okolí Lázní Bohdaneč a lesy na vátých písčích severně od současného území parku. Vhodné je k Přírodnímu parku Opatovicko připojit i lesní, lesozemědělské, zemědělské a rybníční krajiny rovin, vátých písků západně a jihozápadně od území přírodního parku, a dokonce i krajinu izolovaných kuželů jižně od území parku - Kunětická hora.

- **typy krajín rozřezaných tabulí.** Velká část těchto typů má těžiště rozšíření právě v Pardubickém kraji, přičemž pouze krajinný typ krajiny „vrcholně středověké kolonizace hercynského okruhu, lesozemědělská, rozřezaných tabulí je v současné době legislativně chráněn. Chráněny nebo podporovány by měly být způsoby využívání území, jež respektují tradiční charakteristiky těchto krajín.

Dnes jsou krajinné typy rozřezaných plošin již částečně chráněny – Přírodní parky Údolí Krounky a Novohradky, Bohdalov – Hartínkov, Údolí Křetínky a Orlice. Charakteristické tvary reliéfu (typu plošiny s údolími), vhodné k ochraně formou přírodního parku, doplněné relativně dochovaným typem sídel a plužin. Ochranu krajinného typu rozřezaných plošin s rozptýleným osídlením se navrhuje zajistit rozšířením Přírodního parku Orlice západně od Klášterce nad Orlicí. Vzhledem k atraktivnímu utváření reliéfu (zaříznutá údolí, rozřezané tabule) by bylo vhodné chránit i prostor v okolí obce Orlické Podhůří. PP Orlice je zde tedy žádoucí rozšířit z vlastního údolí i o krajinu v jeho okolí.

- **typy krajín vátých písků.** Chráněny by měly být krom specifických tvarů reliéfu a na ně vázané bioty zejména způsoby hospodaření, jež respektují tradiční charakteristiky těchto krajín.

Ochrana vzácných typů krajiny vátých písků by měla být zajištěna výše zmíněným rozšířením navrhovaných přírodních parků Kladrubska a Opatovicko.

- **typy rybníčních krajín,** jsou charakteristické vysokým podílem či průběžnou přítomností vodních ploch. Chránit by se tedy měly především vodní plochy, navazující mokřady a jejich břehové doprovody. Podporovat by se měly takové formy hospodaření, které respektují tradiční charakteristiky krajín.

Ochrana vzácných typů rybníčních krajín by měla být zajištěna výše zmíněným rozšířením navrhovaného přírodního parku Kladrubska.

- **typy krajín izolovaných kuželů** se v Pardubickém kraji nacházejí v podobě tří krajín izolovaných kuželů: Kunětická hora -1M16, Rychnovský vrch -5L16 a Třebovské

hradisko – 3L16. Izolované kužele by měly být chráněny zejména před jejich zastavováním a nevhodnou změnou struktury svahů.

Ochrana vzácných typů krajiny izolovaných kuželů Kunětická hora by měla být zajištěna výše zmíněným rozšířením navrhovaného přírodního parku Opatovicko. Ostatní izolované kužele nedosahují prostorových parametrů přírodního parku a spadají do ochrany maloplošné.

- **typy krajin výrazných svahů a skalnatých horských hřbetů** se v kraji vyskytují v těchto územích: jihozápadní čelní svah Železných hor, strmé svahy kuest, Dobroučská brázda, Lanškrounská kotlina a výrazné svahy Suchého vrchu, Bukové hory, Jeřábu a Králického Sněžníku (tam se jedná i o skalnaté horské hřbety). Z části, zejména na severovýchodě, jsou již tyto krajinné typy chráněny. Důležitá je jejich ochrana především před zastavováním. Je třeba zachovat siluety a struktury pohledově exponovaných svahů, odvíjejících se od tradičních způsobů využívání.

Morfologicky významné jsou zejména kuesty Rohu a Třebovských stěn, které by si alespoň na části ploch zasloužily ochranu formou např. přírodního parku. Součástí by měly být nejen strmé svahy, ale i mírné svahy, kromě zalesněné krajiny se navrhuje do ochrany formou přírodního parku zařadit i zemědělsky využívané mírnější svahy rozčleněných tabulí.

- **typy krajin rovin**, které se řadí mezi vzácné, i když nevýrazné typy. I tyto krajiny je třeba přiměřeně chránit. Důležité je, aby obhospodařování území respektovalo tradiční charakteristiky krajiny.

Ochrana vzácných typů krajiny rovin by měla být zajištěna výše zmíněným rozšířením navrhovaných přírodních parků Kladrubska a Opatovicko a rozšířením stávajícího Přírodního parku Orlice jižně od Borohrádku.

- **typy krasových krajin** mají specifickou biotu a tvary reliéfu, což činí z vápencových území specifické typy krajin. Malá krasová území však nemají jejich charakteristiky výrazně vyvinuty. V Pardubickém kraji se jedná o jeden malý segment. Jeho významnou část však již dnes zabírají vápencové lomy. Alespoň těžbou nezasažená část a v budoucnu i stěny opuštěných lomů (což je dnes již v podstatě také charakteristika krasových krajin) by měla být chráněna. Tento krajinný typ není vzhledem k malé rozloze a značné antropogenní přeměně, navrhován k velkoplošné ochraně.
- specifický **typ krajiny kamenolomů** sice není celostátně vymezený typ krajiny, na Pardubicku je však unikátní. Krajina severně od Mrákotína (resp. západně od Skutče) je doslova protkána starými lomy na kámen. Ty vtiskly tamní krajině specifický charakter. De facto se tedy jedná o další vzácný, antropogenní typ krajiny, který by si zasloužil ochranu formou přírodního parku.
- **typy zemědělských krajin** mají rozličný reliéf a sídelní charakteristiky a daly tak vzniknout rozličným formám zemědělských krajin od běžných až po vzácné. Zemědělské krajiny, zejména jejich sídelní charakteristiky, byly v době socialismu nejvíce narušeny. O to je významnější chránit segmenty zemědělských krajin s dochovanou tradiční strukturou.

Ochrana dochované struktury zemědělských krajin je významná, často je ale již spojena s ochranou jiných krajinných typů – např. rozřezaných tabulí, nebo širokých říčních niv. Důležité je si uvědomit, že ochrana zemědělských krajin má smysl chráníme-li dochované tradiční struktury těchto krajin. Nemá tedy smysl chránit zkolektivizovanou intenzivní zemědělskou krajinu. Dochované struktury zemědělských krajin jsou velmi vzácné, dají se však relativně snadno obnovit. Za účelem ochrany zemědělských krajin je žádoucí jejich

obnovu provádět v místech již existujících chráněných území (CHKO, PP) nebo v místech, která jsou navrhována k ochraně i z jiných důvodů (např. reliéfu).

B) Maloplošná územní ochrana krajiny

Tato ochrana se týká především ochrany dominantních individuálních charakteristik jednotlivých krajinných oblastí. Těmi jsou krajinné singularity – krajinné veduty, krajinné póly a krajinné osy. Vedle těchto přírodních singularit jsou samozřejmě součástí krajiny i singularity kulturní a historické, které buď zvýrazňují přírodní útvary (např. hrad na kopci), nebo jsou zcela neodvislá a uplatňují se jako základ antropogenní krajinné kompozice (např. historická jádra sídel).

Jejich zvýšené ochraně podle zákona 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů, odpovídá institut registrovaných významných krajinných prvků. Způsob ochrany však může být velmi variabilní a i podle jiných právních předpisů (např. v gesci památkové péče).

V těchto územích je však každopádně nutno každou změnu využití území i stavební záměr (který se svým měřítkem a velikostí může projevit v krajinném obraze) prověřit krajinářskou studií, hodnotící dopad dané změny na místo i oblast krajinného rázu (na konviziální a superviziální celky).

Vliv výškových staveb na krajinné hodnoty

Výškové stavby představují vertikály převážně technicistní povahy, které se výrazně odlišují od ostatních prvků krajiny svou výškou a též často svým dominantním uplatněním nad ostatními prvky krajiny. Z pohledu potřeb Koncepce ochrany přírody a krajiny jsou tyto stavby rozděleny na čtyři skupiny:

Stožáry – stožáry příhradové nebo tubusové konstrukce dosahující výšky nad 30 m, jako jsou stožáry GSM, sloupy elektrického vedení příhradové konstrukce (VVN 400kV), vysílače různé konstrukce.

Větrné elektrárny – kónické tubusy zakončené konzolou nesoucí rotor s tříramennou vrtulí (případně turbínou ve vertikální ose) dosahující výšky nad 30 m.

Kubusy – především průmyslové stavby (sila, budovy elektráren apod.) a výškové obytné domy dosahující výšky nad 30 m.

Válcové až kuželové stavby různého zakončení – tovární komíny, vodárny, chladírenské věže dosahující výšky nad 30 m.

Ve studii zpracované Studiem B&M v roce 2007 „Studie potenciálního vlivu výškových staveb a větrných elektráren na krajinný ráz území Pardubického kraje“, jsou charakterizované jednotlivé krajinné celky s popisem vhodnosti umístění výškových staveb, včetně doporučení jejich rozměrů.

V případě potřeby výstavby výškových staveb na těchto územích se doporučuje zpracování konkrétních krajinářských studií s posouzením vlivu záměru na krajinný ráz.

3. 1. 12. STAV KRAJINY, OBECNÁ OCHRANA PŘÍRODY A KRAJINY

3.1. 12.1. ÚZEMNÍ SYSTÉM EKOLOGICKÉ STABILITY (ÚSES)

Územní systém ekologické stability krajiny je vzájemně propojený soubor přirozených i pozměněných, avšak přírodě blízkých ekosystémů, který udržuje přírodní rovnováhu.

Cílem územního systému ekologické stability (ÚSES) je zajistit přetrvání původních skupin organismů v jejich typických (reprezentativních) stanovištích v podmínkách zkulturně krajiny nebo vytvořit podmínky pro jejich návrat do krajiny. Realizace tohoto systému má zajistit trvalou existenci a reprodukci typických společenstev.

Skladebné části ÚSES

Biocentrum (BC) – je část krajiny, která svou velikostí a stavem ekologických podmínek umožňuje dlouhodobou existenci druhů a společenstev rostlin a živočichů.

Biokoridor (BK) – je část krajiny, která propojuje mezi sebou biocentra způsobem umožňujícím migraci organismů, i když pro její rozhodující část nemusí poskytovat trvalé existenční podmínky.

Interakční prvek (IP) – je segment krajiny, který doplňuje biokoridory a biocentra. Jeho rozsah (na rozdíl od BC a BK není metodicky upraven). Typickými interakčními prvky jsou ekotonová společenstva lesních okrajů, remízky, skupiny stromů, solitérní stromy v polích, společenstva na mezích a kamenicích, aleje kolem cest nebo vysokokmenné sady. Interakční prvky mají většinou menší plochu než biocentra a biokoridory, velmi často jsou prostorově izolovány. Systém IP liniového charakteru by měl navazovat na biocentra a biokoridory.

Podle biogeografického významu a velikosti se skladebné části dělí na nadregionální, regionální a lokální biocentra (zkr. NRBC, RBC, LBC) a nadregionální, regionální a lokální biokoridory (zkr. NRBK, RBK, LBK).

Cílem zabezpečování ÚSES je:

- uchování a podpora rozvoje přirozeného genofondu krajiny
- zajištění příznivého působení na okolní ekologicky méně stabilní části krajiny a jejich prostorové oddělení
- podpora možnosti polyfunkčního využívání krajiny
- uchování významných krajinných fenoménů

PRÁVNÍ ÚPRAVA

Myšlenka ekologické stabilizace krajiny sítí kvalitních krajinných prvků se v oborových materiálech objevuje od počátku 70. let. Přijetím zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny České republiky bylo vymezování ÚSES zakotveno v právním systému. V současné době upravuje zmiňovanou problematiku mimo jiné především následující legislativa:

- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 395/ 1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) ve znění pozdějších předpisů

- Vyhláška č.500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti
- O ÚSES nebo ekologické stabilitě krajiny se hovoří i v celé řadě dalších právních norem. Významné jsou především předpisy o ochraně zemědělského půdního fondu, o komplexních pozemkových úpravách, o organizaci a výkonu veřejné správy, ale i jiné.

METODIKA ZPRACOVÁNÍ ÚSES

Existence jednotné, jednoznačné metodiky a její používání je jedním ze základních předpokladů úspěšného vymezení funkční sítě ÚSES. V době přijetí zákona č.114/1992 Sb. podklad splňující uvedená kritéria neexistoval. Do dnešního dne pak byly vydány následující materiály (řazeno chronologicky):

- Metodický pokyn MŽP ČR č. j. 600/760/94-OOP/2490/94 k postupu zadávání, zpracování a schvalování dokumentace místního systému ekologické stability Metodika pro objednatele zpracování ÚSES při zadávání smlouvy o dílo či při výběrových řízeních. Při samotném zpracovávání ÚPD se využívá jen velmi okrajově.
- Rukověť projektanta místního územního systému ekologické stability. Metodika pro zpracování dokumentace (J. Löw a kol. Nakladatelství DOPLNĚK, Brno 1995). V současné době základní metodický materiál MŽP a MZe ČR. Vysvětluje teorii ekologické stability krajiny, podrobně popisuje parametry jednotlivých skladebních prvků ÚSES a metodiku jejich vymezení, zabývá se postavením ÚSES v právním prostředí společnosti. Obsahem je také popis skupin typů geobiocény (STG) včetně vysvětlení a převodních klíčů stanovištních charakteristik, které jsou základem pro jejich vymezení.
- Metodika 16/1995, Zásady navrhování územních systémů ekologické stability v rámci procesu komplexních povrchových úprav (M. Dumbrovský, D. Kolářová a kol. VÚMOP, Praha 1995)
- Metodický pokyn odboru ochrany lesa a půdy MŽP ČR (čj. OOLP/ 1076/96) k odnímání půdy ze zemědělského půdního fondu podle zákona č. 334/1992 Sb.
- Metodika zpracování ÚSES do územních plánů obcí. Návod na užívání ÚTP regionálních a nadregionálních ÚSES ČR (MMR ČR, Ústav územního rozvoje Brno, 1998).
Věcný materiál rozhodující pro vymezení skladebních částí ÚSES v územních plánech obcí. Popisuje etapy pořizování a zpracování ÚPN SÚ, obsahuje základní zásady vymezení regulativů pro plochy ÚSES a také legislativní východiska. V druhé části je obsažen návod na užívání územně technického podkladu Nadregionální a regionální ÚSES ČR (ÚTP; viz dále) s vysvětlením účelu, vzniku a obsahu dokumentu a metodikou řešení některých konkrétních problémů spojených s jeho používáním. Text je zveřejněn na webových stránkách Ministerstva pro místní rozvoj ČR.
- Koordinace postupu zpracování územně plánovací dokumentace a návrhu komplexních pozemkových úprav (MMR ČR, MZe ČR, ÚUR Brno, VÚMOP Praha, Brno, 1999) Stručný metodický materiál s vysvětlením základních pojmů územního plánování a pozemkových úprav s popisem etap jejich zpracování a nutné koordinace při plánování krajiny.
- Zadávání a projektování oblastních generelů územních systémů ekologické stability. Metodické doporučení AOPK ČR (I. Dejmal, V. Petříček a kol., AOPK ČR, Praha, 2000). Stručný metodický materiál s definicí základních pojmů, osnovou postupu a výčtem nutného obsahu projektové dokumentace ÚSES. Součástí jsou vzory pro tabulkovou část.

Kompetence

Ministerstvo životního prostředí provádí vymezení a hodnocení nadregionálního ÚSES (§ 79, zákona 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů.).

Krajské úřady ve svém správním obvodu, nejde-li o území národního parku nebo chráněné krajinné oblasti nebo jejich ochranného pásma, vymezují a hodnotí regionální ÚSES (§ 77a, zákona 114/1992 Sb.).

Obce s rozšířenou působností – ve svém správním obvodu, nejde-li o území národního parku nebo chráněné krajinné oblasti nebo jejich ochranného pásma, vymezují a hodnotí lokální ÚSES (§ 77, zákona 114/1992 Sb.).

ÚSES Pardubického kraje

Nadregionální ÚSES Pardubického kraje

Údaje, použité v této Koncepci vychází z mapových vrstev NR ÚSES ze schváleného plánu VÚC PK (2006), poskytnutých krajským úřadem.

V současné době je vyhlášeno správcem dat pro ČR, AOPK ČR, výběrové řízení na Aktualizaci dat nadregionálního ÚSES ČR. Jedná se o přesné vymezení nadregionálních prvků ÚSES pro celou republiku, u biocenter nad mapou 1:10 000, u biokoridorů nad mapovým podkladem 1:50 000. Dílo má být hotovo do června 2010. Do té doby správce dat, AOPK, dočasně zablokoval poskytování dat NR ÚSES.

V Pardubickém kraji se vyskytuje **6 nadregionálních biocenter a 14 nadregionálních biokoridorů**.

Nadregionální biocentra

Nadregionálním biocentrem, které zasahuje částí na území Pardubického kraje ze sousedního kraje, je na severu biocentrum **Vysoké Chvojno**, zahrnující část mohutného lesního komplexu jihovýchodně od Hradce Králové, konkrétně mezi Bělečkem a Třebechovicemi pod Orebem. Jižní cíp biocentra tvoří přírodní rezervace Buky u Vysokého Chvojna. Většina území biocentra náleží již do Královéhradeckého kraje.

Dalším nadregionálním biocentrem při hranici kraje je biocentrum **Polom**, to je však v naprosté většině vymezeno na území Pardubického kraje. Jádrem biocentra tvoří smrkobukový prales Polom, chráněný ve stejnojmenné přírodní rezervaci, součásti CHKO Železné hory. Na východě biocentrum zasahuje i do CHKO Žďárské vrchy. Na území biocentra se dále nacházejí přírodní rezervace Zubří a přírodní památky Buchtovka, Mlýnský rybník a rybník Roh a Zadní rybník. Jihozápadní okraj biocentra náleží již do kraje Vysočina. Největší na území kraje je nadregionální biocentrum **Boršov-Loučský les**, prostírající se na ploše 21,5 km² v prostoru Rohu (660 m) a Loučského lesa mezi Svitavami a Moravskou Třebovou.

Druhým největším nadregionálním biocentrem je **Bohdaneč** o ploše 16,9 km², táhnoucí se z národní přírodní rezervace Bohdanečský rybník severovýchodním směrem do lesů v západním okolí Stěblové. Bohdanečský rybník je zároveň i ptačí oblastí a spolu s rybníkem Matka i evropsky významnou lokalitou.

Dalším nadregionálním biocentrem o ploše 10,8 km² je **Lichnice** na jihozápadním okraji kraje. Biocentrum se táhne po okrajovém zlomovém svahu Železných hor z východního okolí Licoměřic do východního okolí Běstviny. Území je jednou z nejhodnotnějších součástí CHKO Železné hory a na jeho území se nachází národní přírodní rezervace Lichnice-Kaňkovy hory.

Posledním nadregionálním biocentrem je **Uhersko** na ploše 11,7 km². Jádrem biocentra tvoří lesní porosty mezi Litětínami, Vysokou u Holic, Jaroslaví a Trusnovem. V jižní části území

biocentra se nachází přírodní rezervace Bažantnice v Uhersku a přírodní památka Stráž u Trusnova.

Těchto 6 biocenter je na území kraje propojeno sítí celkem **14 nadregionálních biokoridorů**. Biokoridory představují dálkové migrační trasy organismů národního a evropského významu, spojující biocentra.

Z biocentra Bohdaneč vybíhají celkem 4 nadregionální biokoridory. Severozápadním až západním směrem odtud vybíhá biokoridor Žehuňská obora-Bohdaneč. Na jihozápad směřuje biokoridor Polabský luh-Bohdaneč, obracející se u Přelouče podél Labe k západu. Severovýchodním směrem vybíhá biokoridor Bohdaneč-Vysoké Chvojno, na který dále navazuje biokoridor Sedloňovský vrch, Topielisko-Vysoké Chvojno. Ten se směřuje podél toku Divoké Orlice k jihovýchodu, východu a severu a nakonec se při Zemské bráně, na hranicích republiky a kraje, kříží s biokoridorem Sedloňovský vrch, Topielisko-Raškov, sledujícím hlavní hřbet Orlických hor. Na jihovýchod a východ od Bohdaneč směřuje biokoridor Bohdaneč-Uhersko, na který dále navazuje biokoridor Uhersko-K132, který se v prostoru Mladějovských lesů kříží s biokoridorem K82-K127 a vzápětí jižně od Mladějovského vrchu s biokoridorem Boršov, Loučský les-K80. Při východní hranici kraje, v údolí Třebůvky mezi Městečkem Trnávkou a Vranovou Lhotou se ještě kříží s biokoridorem K82-Vojenský, probíhajícím Dražanskou a Zábřežskou vrchovinou ve směru sever-jih. Biokoridor Boršov, Loučský les-K80 směřuje z biocentra Boršov-Loučský les Hřebečským hřbetem a Třebovskými stěnami k severu až ke Skuhrovu, kde se stáčí k východu až do severovýchodního okolí Lanškrouna, kde se obrací k severovýchodu na Bukovou horu. Zde ústí do biokoridoru Sedloňovský vrch, Topielisko-Raškov, který sem směřuje od severozápadu a pokračuje odtud k východu, do Hanušovické vrchoviny. Tam z něj vybíhá k severovýchodu biokoridor K80-K85 směrem na Jeřáb a dále na jihovýchodní rozsochu Králického Sněžníku. Biokoridor K82-K127 vybíhá ze severního okolí Mladějovského vrchu k západu na Javornický hřeben, po němž směřuje k jihu a poté k jihozápadu a západu do jižního okolí Poličky. Západně od Sádku se střetává s biokoridorem. Žákova hora-Údolí Hodonínky.

Z biocentra Žákova hora vybíhá k severozápadu, podél jihozápadní hranice kraje, biokoridor Polom-Žákova hora, na nějž na severozápadě, na hlavním hřbetu Železných hor, navazuje biokoridor Lichnice-Polom.

Regionální ÚSES Pardubického kraje

Při zpracovávání krajských strategických dokumentů Koncepce ochrany přírody Pardubického kraje a ZÚR Pardubického kraje vyplynul požadavek Krajského úřadu Pardubického kraje, odboru strategického rozvoje kraje, na zpracování zakázky „*Plán regionálního ÚSES Pardubického kraje*“ (2006+2007).

Důvodem pořízení byla značná nepřehlednost a nejednotnost existujících platných dokumentací, zejména jejich odlišné způsoby zpracování. Různé přístupy ke zpracování místních ÚSES v delším časovém rozmezí (1990-2005) jednotlivými zpracovateli se projevily v částečné neprovázanosti jednotlivých skladebných částí v navazujících katastrálních územích, v odlišném charakteru vymezených částí ÚSES v rámci potenciálních společenstev na trasách biokoridorů všech úrovní, v rozdílné biogeografické diferenciaci, v nedodržení minimálních parametrů daných metodikou apod. Cílem dokumentu bylo tady přesně stanovit jednoznačné hranice regionálních ÚSES na území kraje, provedení jejich revize a prověření možných střetů s plochami územního rozvoje.

Dokumentace je vypracována do úrovně plánu (podkladem je ZM ČR 1:10 000) v jednotné digitální podobě včetně informační databáze. Je v ní navrženo celkem 14 nových regionálních

biocenter nad rámec ÚTP ČR 1996, v regionálních biokoridorech byla upřesněna také lokální biocentra na trase biokoridoru.

Plán slouží jako závazný podklad pro územně plánovací činnost kraje. Ve výjimečných případech je možno provést dílčí změny ve vymezení, a to po dohodě s odborem životního prostředí a zemědělství krajského úřadu.

V Pardubickém kraji se nachází **151 regionálních biocenter (RBC) a 130 regionálních biokoridorů (RBC)**

Tabulka č. 37 Přehled NRBC Pardubického kraje

NKOD	název NRBC	rozloha NRBC v PK v celých ha
8	Bohdaneč	1608
10	Uhersko	1330
11	Vysoké Chvojno	359
47	Boršov-Loučský les	1889
59	Lichnice	1072
60	Polom	1153

Zdroj: ZÚR Pardubického kraje, 2010

Tabulka č. 38 Přehled RBC Pardubického kraje

NKOD	název RBC	rozloha RBC (v celých ha)	cílový vegetační typ RBC
277	Nectavské údolí	182	BU
278	Líšnice	53	AD, LO
297	Muzlov	43	DH, MT
299	Panský les	62	BU, MT
301	Svojanov	30	BU
302	Poličský les	66	BU
303	Rohles	31	BU, DH
304	Rudenské lesy	45	BU
308	Královec	72	BU
309	Žakovina	56	BU
310	Milovské perníčky	100	BU
330	Lhotka	25	XT, MT, DH, LO
352	Čachnov	80	SM, BU
353	Hoštejn	69	BU
354	Albrechtice	75	BU
355	Hartinkov	158	BU (DH)
356	Palice	51	BU, SU
357	Vadětín	123	BU, DH
358	Králický Sněžník	147	SM, BU
377	Zemská brána	81	BU, VO, PR
378	Litice	90	LO, BU, SU
394	Třebovské Hradisko	57	DH, BU

NKOD	název RBC	rozloha RBC (v celých ha)	cílový vegetační typ RBC
395	Pod Lískovcem	41	DH, BU, KR
408	Panská dolina	48	BU
414	U Vysokého kamene	35	BU, SU
418	V podkově	73	BU, (DH), MT, LO
431	Vysoký vrch	30	BU
442	Buková hora	78	BU
443	Moravský Karlov	132	BU, SM
444	Mirand	72	BU
445	Pod Červenou horou	53	BU, SU
446	Psí kuchyně	36	BU, DH
447	Sněžník	49	BU
448	Moravský Lačnov	122	DH, BU, LO, VO, MT
449	Černý les	41	BU
450	Hradecký les	37	DH, BU
451	Vysoký les	92	BU, MT
452	Horní les	45	BU
453	U vzrostlé jedle	71	BO, BU,
454	Šilingův důl	58	DH, AD, VO, LO
455	Krounka	44	VO, MT, LO, BU
456	Buková stráň	52	BU
457	Andrlův Chlum	28	BU, DH
458	Hůrka	36	BU
459	Zátvor	46	BU, VO, LO
460	Žampach	36	BU
461	Les u Hrklice	46	BU
462	Horní Dobranka	36	BU
463	Nedošínský háj	35	DH, VO, LO
464	Netřebské rybníky	102	VO, MT
465	Aronka	46	VO, MT, LO, DH
466	Chobot	72	VO, LO, DH
467	Tichá Orlice u Pelin	82	VO, LO, BU, SU
468	Újezd u Chocně	57	DH, BU
469	Loučná u Týnišťka	55	VO, MT, LO
470	Horní Jelení	70	BU, DH
471	Horky	42	BU
472	Svatý Mikuláš	29	DH
473	Pěšické údolí	158	LO, DH, BU
480	Výčnělek	31	BU
481	Těchonín	42	BU
492	Hraniční vrch	57	BU
493	Studenský horní les	38	BU
494	Obora	33	LO, BU
495	Suchá	59	VO, BU, SU, MT

NKOD	název RBC	rozloha RBC (v celých ha)	cílový vegetační typ RBC
508	Velký a Malý Karlov	48	VO, MT, LO
893	Kladno	76	BU
895	Na Pilce	94	VO, MT, LO, SP
896	Proseč	46	VO, LO, BU
897	Slavická obora	194	AD, DH, BU, VO, MT, LO
898	Bučina	79	BU, VO, MT, LO,
899	Na Skalkách	86	BU
900	Kameničky	220	VO, MT, LO, PR, SM, BU
901	Niva Chrudimky u Trhové Kamenice	106	VO, MT, LO, PR
903	Bítovánka	97	VO, MT, LO, BU, DH
905	Doubrava u Uhrovského mlýna	54	VO, MT, LO, DH, BU
907	Chitussiho údolí	64	VO, MT, LO, DH,
911	Palác	53	DH, AT, MT
912	Presy	37	VO, MT, LO
913	Dvakačovická stráň	73	MT, LO, SD
914	Meandry Chrudimky	56	VO, MT, LO
915	Platěnsko	51	VO, MT, LO
916	Pardubické Labe	75	VO, MT, LO
917	Labiště pod Černou	58	VO, MT, LO
918	Meandry Struhy	78	VO, MT, LO, DH
919	Ledecká obora	40	DH, AD, AT, XT
920	Litošice	59	AD,
921	Slavíkovy ostrovy	32	VO, MT, LO
922	Mokřiny u Týnce	160	VO, MT, PR, LO
924	Oklika	97	DH, MT,
967	Halda	63	MT, LO, VO
968	Žernov	94	DH, VO, MT, LO, XT
969	Hrozná	85	VO, MT, LO
971	Libišánské louky	46	MT, PR
975	Lhotáček	94	DH, BU
976	Sopřečský rybník	112	PR, VO, MT, LO
1627	Chuchel	40	DH, BU
1629	Zadní vrch	42	BU
1737	Hrbokov	55	BU, DH
1738	Skála	63	DH
1739	Lubná	35	BU
1740	Jalový potok	21	BU, DH, MT
1741	Suchý kopec	80	VO, LO, PR, BU
1742	Jelen	75	BU, LO, DH
1743	U Antonička	57	BU, DH

NKOD	název RBC	rozloha RBC (v celých ha)	cílový vegetační typ RBC
1744	Mladějovské lesy	41	BU
1745	Zlatník	25	DH, KR
1747	Blatno	39	LO, VO, MT
1748	Loučná	34	LO, MT
1749	Lhota	33	LO, DH
1750	Břehy	35	VO, MT, LO
1751	Dubina	34	DH, AD
1752	U Buňkova	57	DH, AD
1753	Nadýmač	90	VO, LO, DH
1755	Rohoznice	61	DH, VO,
1757	Časy	30	DH, XT
1758	Kuněticko	53	DH, XT, SP
1759	Borek	69	DH
1762	Odmezený	52	DH, AD
1763	Tříška	51	AD, (LO)
1772	Choceň	63	BU, LO, MT, VO
1773	Šnakov	32	VO, MT, LO
1809	Lískovec	50	BU
1922	Končiny	65	BU, MT, LO
1923	Bětník	52	BU, LO, MT
1924	Sutice	32	BU, SP, LO, (DH)
1925	Kamenný vrch	30	SP, BU,
1926	U Kamenného vrchu	35	BU
1929	Svitavský les	26	BU
1949	Nemošice, Drozdice	51	LO, DH, VO
1950	Habrov	52	DH, LO, VO, XT
1951	Vápenice	60	VO, MT, BU, DH
1954	Hamry	33	BU, MT
1955	Lavičné	63	BU, (DH)
1957	Borová	26	BU
1958	Micánek	29	DH, BU, KR
1980	Řečany	93	LO, MT, VO,
9001	Radkovské lesy	74	BU
9002	Dvorská	54	BU
9003	Maštale	232	BU, MT, VO, LO
9004	Karlštejn	332	BU,
9005	Malejovská luka	22	MT, LO
9006	Kopanina	76	LO, DH
9007	Neratov	102	VO, PR, MT, LO, DH
9008	Králický les	57	BU
9009	Klepáč	86	SM, BU
9010	Dolní les	89	BU
9011	Městský les	55	BU

NKOD	název RBC	rozloha RBC (v celých ha)	cílový vegetační typ RBC
9012	V bucích	54	BU
9013	Cerhov	26	MT, DH, LO
9014	Krounka	57	BU, DH, LO

Zdroj: Plán regionálního ÚSES Pardubického kraje, 2006

Pozn.: Biocentra nad rámec ÚTP ÚSES ČR (1996) jsou řazena pod čísla 9001-9014

Cílový vegetační typ - vysvětlivky:

VO - bylinná vodní a pobřežní vegetace, rákosiny ostřicové mokřady

PR - vegetace pramenišť a rašelinišť

MT - hydrofilní a mezofilní trávníky (louky, pastviny a slaniska)

LO - mokřadní a pobřežní křoviny a lesy

SP - vegetace skal, sutí a primitivních půd

XT - semixerotermní a xerotermní trávníky a lesy

AT - acidofilní travinná a keříčková společenstva

KR - křoviny

SD - šípákové a subxerofilní doubravy

DH - dubohabřiny

AD - acidofilní březové, borové a jedlové dubiny

BO - bory

SU - suťové a roklínové lesy

BU - bučiny a jedliny

SM - smrčiny

SK - subalpínská keřová a keříčková společenstva

3.1.12.2. PŘÍRODNÍ PARKY

Přírodní park je kategorie chráněného území, kterou zřizují krajské úřady k ochraně krajinného rázu s významnými soustředěnými estetickými a přírodními hodnotami.

Přírodní park nemá povahu zvlášť chráněného území ve smyslu § 14 a násl. zákona č.114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Zákonodárce zde vytvořil určitou kategorii chráněného území přechodného charakteru. Přechodného zejména ve smyslu věcném – přechodu mezi ochranou významného krajinného prvku a zvlášť chráněným územím. Území ještě nepožívá plné zvláštní ochrany některého ze zvlášť chráněných území, ale také již nikoli jen obecné ochrany. Tento režim přichází v úvahu pro území, v němž jsou soustředěny významné estetické a přírodní hodnoty, ale nepožívá ochrany vyplývající z režimu zvlášť chráněného území (třetí částí zákona).

Kraje mohou vydávat pro svůj správní obvod, nejde-li o národní park, chráněnou krajinnou oblast nebo jejich ochranné pásmo, nařízení o zřízení přírodního parku včetně omezení využití jeho území a zajišťují péči o tato území (§ 77a, zákona 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů).

Výkon státní správy na základě zbytkové působnosti vykonávají obecní úřady obcí s rozšířenou působností.

Tabulka č. 39 Přírodní parky v Pardubickém kraji

č.	Ev.čís.	Přírodní park	Vyhlášení	Plocha v ha
1	614	Bohdalov-Hartinkov	Nařízení OkÚ Svitavy č.1, 8. 3. 1996	6265
2	603	Doubrava	Nařízení OkÚ Chrudim č. 5/98	426
3	609	Jeřáb	Vyhláška ONV Ústí nad Orlicí, 18. 6. 1987	1409
4	602	Heřmanův Městec	Nařízení OkÚ Chrudim 6/96, 29. 4. 1996	341
5	608	Králický Sněžník	Vyhláška ONV Ústí nad Orlicí, 18. 6. 1987	5303
6	611	Lanškrounské rybníky	Vyhláška ONV Ústí nad Orlicí, 27. 9. 1990	243
7	612	Orlice	Nařízení OkÚ Ústí nad Orlicí, 16. 9. 1996	5058
8	610	Suchý vrch - Buková hora	Vyhláška ONV Ústí nad orlicí, 18. 6. 1987	6427
9	617	Údolí Krounky a Novohradky	Nařízení OkÚ Chrudim č.4, 2. 9. 1998	511
10	613	Údolí Křetínky	Nařízení OkÚ Svitavy č.2, 8. 3. 1996	5570

1. přírodní park Bohdalov - Hartinkov

Park byl zřízen v roce 1996 na ploše 6265 ha.

Okolí obcí Bohdalov a Hartinkov je esteticky a přírodně hodnotné, obsahuje ekologicky významné segmenty krajiny (významné krajinné prvky). Pestrá geologická stavba zahrnuje horniny od prvohorních břidlic až po svrchnokřídové usazeniny s vysokým podílem vápníku. V širších krajinných souvislostech navazuje toto území na sousední přírodní park Kladecko v okrese Prostějov (Olomoucký kraj).

Značná plocha je pokryta lesem a rozptýlenou zelení s mozaikou polopřirozených a přírodě blízkých luk a pastvin. Biologicky hodnotná území menšího plošného rozsahu jsou zaregistrována jako významné krajinné prvky, např. Pěčíkovské stráně, stráně v Hraničkách, Strážnička, nad Věžnickým potokem a pramen Teplice.

Rostou zde pětiprstka žežulník (*Gymnadenia conopsea*), okrotice bílá (*Cephalanthera damasonium*), vemeník dvoulistý (*Platanthera bifolia*), hořec brvitý (*Gentianopsis ciliata*), na vlhkých loukách prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*).

Žijí zde mlok skvrnitý (*Salamandra salamandra*), slepýš křehký (*Anguis fragilis*), užovka hladká (*Coronella austriaca*). Typickými ptáky jsou tuhák obecný (*Lanius collurio*), pěnice slavíková (*Sylvia borin*), červenka obecná (*Erithacus rubecula*), káně lesní (*Buteo buteo*).

2. přírodní park Doubrava

Park byl zřízen v roce 1998 na ploše 426 ha k ochraně hlubokého údolí řeky Doubravy mezi Spačicemi a Ronovem nad Doubravou na západním úpatí Železných hor. Skalní podklad tvoří sedimenty české křídové pánve a dlouhé meze. V některých místech jsou tyto sedimenty denudovány a na povrch vystupují krystalické horniny podloží Čáslavské kotliny a železnohorského proterozoika. Místy tvoří strmé srázy a daly vzniknout kamenitému řečišti. Svahy údolí jsou zalesněny druhotnými smrkovými porosty se zbytky bučin a suťových javořin. Z karpatských prvků dospěly až sem druhy jako pryšec mandloňovitý (*Tithymalus amygdaloides*) a kostival hlíznatý (*Symphytum tuberosum*). Rostou zde růže převislá (*Rosa pendulina*), hrachor jarní (*Lathyrus vernus*), prvosenka vyšší (*Primula elatior*), kokořík mnohokvětý (*Polygonatum multiflorum*), zvonek broskvoňolistý (*Campanula persicifolia*).

Žije zde mlok skvrnitý (*Salamandra salamandra*), z vzácnějších druhů hnízdí v lesích holub doupňák (*Columba oenas*), datel černý (*Dryocopus martius*), u vody ledňáček říční (*Alcedo atthis*), konipas horský (*Motacilla cinerea*) a skorec vodní (*Cinclus cinclus*). V 90.letech 20.století byl potvrzen výskyt vydry říční (*Lutra lutra*). V hrázi přehrady Pařížov zimuje netopýr černý (*Barbastella barbastellus*).

3. přírodní park Jeřáb

Byl zřízen v roce 1987 jako oblast klidu dle zákona č. 40/1956 Sb. Území přírodního parku o rozloze 1409 ha leží východně od Červené vody při hranici s Olomouckým krajem v pramenné oblasti Tiché Orlice. Jedná se o málo známý a velmi zachovalý komplex tektonicky zdvižené kry Jeřábu (1002,8 m n. m.). Podloží je tvořeno rulami, ambifolity a vápenci. Geomorfologicky patří do Jeřábské vrchoviny (okrsku Branenské vrchoviny). Území se silně členitým georeliéfem je souvisle zalesněno sice druhotným, ale životným lesem, převážně monokulturami smrčinami se zbytky bučin. Charakterem území je ovlivněno i druhové složení flóry a fauny.

Rostou zde mléčivec alpský (*Cicerbita alpina*), v lučních enklávách kontryhel lysý (*Alchemilla glabra*), pcháč potoční (*Cirsium rivulare*), prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*), kokrhel menší (*Rhinanthus minor*), starček potoční (*Tephrosieris crispa*) aj.

Faunu obratlovců tvoří běžné druhy v lesních porostech. Pozoruhodná je stálá populace jeřábka lesního (*Bonasa bonasia*) a vzácné hnízdění čápa černého (*Ciconia nigra*). Podhorské louky obývá chřástal polní (*Crex crex*) a křepelka polní (*Coturnix coturnix*). V remízcích a na polních mezích hnízdí ťuhák obecný (*Lanius collurio*).

4. přírodní park Heřmanův Městec

Přírodní park byl zřízen v roce 1996 na ochranu parkové a lesoparkové plochy (341 ha) kolem Heřmanova Městce. Navazuje bezprostředně na zámecký park v Heřmanově Městci a slouží především ke krátkodobé rekreaci obyvatel města.

Porosty zámeckého parku přecházejí volně do lesních porostů označovaných jako Palác a Bažantnice. Skalním podkladem přírodního parku jsou svrchnokřídové usazeniny (slíny) s vysokým obsahem vápníku. Rozsah nadmořských výšek parku je poměrně velký. Nejníže položené části kolem zámku a rybníka leží v nadmořské výšce 280 - 290 m n. m., odtud se směrem na východ georeliéf postupně zvedá a v jižní části lesoparku Palác dosahuje na dvou vrcholech 382 a 390 m n. m. Zámeckým parkem protéká Podolský potok, na němž je vybudován rybník.

Rostlinná společenstva jsou v parku převážně druhotná, uměle vysazené porosty jsou bohaté i na nepůvodní dřeviny. V podrostu najdeme druhy dubohabřin – sasanku hajní (*Anemonoides nemorosa*), sasanku pryskyřníkovitou (*A. ranunculoides*), prvosenku vyšší (*Primula elatior*), plicník tmavý (*Pulmonaria obscura*), pryskřník kosmatý (*Ranunculus lanuginosus*) konvalinku vonnou (*Convallaria majalis*), vraní oko čtyřlisté (*Paris quadrifolia*) aj.

Z živočichů jsou nejnapadnější lesní druhy ptáků. Hnízdí zde datel černý (*Dryocopus martius*), strakapoud velký (*Dendrocopos major*), brhlík lesní (*Sitta europaea*), budníček (*Phylloscopus spp.*), pěnice (*Sylvia spp.*), pěnkava obecná (*Fringilla coelebs*). Ze savců je možno pozorovat veverku obecnou (*Sciurus vulgaris*), běžná je myšice lesní (*Apodemus flavicollis*) a norník rudý (*Clethrionomys glareolus*). V podzemních prostorách pod parkem zimují netopýři – n. černý (*Barbastella barbastellus*), n. velký (*Myotis myotis*), n. vodní (*M. daubentoni*) a netopýr ušatý (*Plecotus auritus*). V zámeckých sklepích zimuje a na půdách tvoří letní kolonie kriticky ohrožený vrápenec malý (*Rhinolophus hipposideros*).

5. přírodní park Králický Sněžník

Byl zřízen v roce 1987 jako oblast klidu dle zákona č. 40/1956 Sb. Původním účelem byla částečná ochrana masivu Králického Sněžníku a jeho podhůří. Dnešní přírodní park o rozloze 5 303 ha zahrnuje i území národní přírodní rezervace Králický Sněžník. Geomorfologicky samostatný masiv Králického Sněžníku je tvořen ortorulami a migmatity orlicko-sněžnického krystalinika s vložkami krystalických vápenců. Králický Sněžník odděluje od Orlických hor Králická brázda, v níž zúžená Kladská kotlina vybíhá na naše území. Je vyplněna svrchnokřídovými sedimenty.

Území přírodního parku po oddělení nejcennějších partií Králického Sněžníku tvoří převážně agroceenózy s narušenou ekologickou stabilitou. I přes razantní snížení zemědělské výroby v posledních letech, jsou zde ještě patrné drastické zásahy do krajiny, zejména ze 70. let 20. stol. Takzvané náhradní rekultivace, velkoplošné meliorace, scelování pozemků, nadměrné dávky umělých hnojiv a chemických ochranných prostředků, rozorávání květnatých luk a niv potoků, koncentrace živočišné výroby a další negativní důsledky zemědělské velkovýroby vytvořily z Králické brázdy rozvrácenou a nestabilní krajinu, zranitelnou vodní a větrnou erozí, ve které hrozil ekologický kolaps. Dnes jsou díky útlumu zemědělské výroby některé pozemky opět přeměněny v trvalé travní porosty nebo zalesněny, mnohé však leží ladem.

Vzácnými živočichy charakteristickými pro podhorské vlhké louky jsou hýl rudý (*Carpodacus erithrinus*), chřástal polní (*Crex crex*) a křepelka polní (*Coturnix coturnix*). Lesní okraje a polní meze využívá k hnízdění ťuhák obecný (*Lanius collurio*), pěnice (*Sylvia spp.*), strnad obecný (*Emberiza citrinella*) aj. Zajímavostí jsou agrární haldy (kamenné snosy), jejichž četnost je zde největší v ČR.

6. přírodní park Lanškrounské rybníky

Zřízen v roce 1990 jako oblast klidu. Leží západně od Lanškrouna v oblasti soustavy rybníků na Ostrovském potoce. Na ploše 243 ha zahrnuje rybníky Olšový, Pšeničkův, Sluneční a Plockův s okolními lesními porosty. Bezprostředně navazuje na příměstskou rekreačně využívanou oblast rybníka Dlouhý. Přírodní park má v intenzivně zemědělsky využívané krajině mimořádnou biologickou a estetickou hodnotu.

Oblast Lanškrounských rybníků je významným hnízdištěm vodního a mokřadního ptactva a důležitou tahovou zastávkou. Pozorování zde byli např. bekasina otavní (*Gallinago gallinago*), bukáček malý (*Ixobrychus minutus*), čáp černý (*Ciconia nigra*), čáp bílý (*C. ciconia*), hohol severní (*Bucephala clangula*), chřástal vodní (*Rallus aquaticus*), orlovec říční (*Pandion haliaetus*), rákosník velký (*Acrocephalus arundinaceus*) a mnoho druhů kachen. Najdeme zde i raka říčního (*Astacus astacus*), čolka horského (*Triturus alpestris*), ropuchu obecnou (*Bufo bufo*), ropuchu zelenou (*B. viridis*), rosničku zelenou (*Hyla arborea*) a další druhy obojživelníků. V roce 2002 zde byl poprvé zaznamenán výskyt bobra evropského (*Castor fiber*).

Květena je typická pro vlhká stanoviště, zamokřené louky, litorál i vodní plochy. Rostou zde např. kosatec žlutý (*Iris pseudacorus*), leknín bělostný (*Nymphaea candida*), prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*), vachta trojlístá (*Menyanthes trifoliata*) a bledule jarní (*Leucojum vernum*).

Přírodním parkem Lanškrounské rybníky vede naučná stezka využívaná v rámci ekologické výchovy. Území parku je zároveň evropsky významnou lokalitou.

7. přírodní park Orlice

Byl zřízen v roce 1996 podél toků Divoké i Tiché Orlice, s výjimkou oblastí v CHKO Orlické hory. Jeho délka je cca 200 km. Nadmořská výška parku se pohybuje od 500 m n. m. na horních tocích Tiché a Divoké Orlice do 230 m n. m. při ústí Orlice do Labe. Na horních tocích zahrnuje niv širokou jen několik desítek metrů, na dolním toku se výrazně rozšiřuje a krajinný charakter se mění od podhorského k typicky nížinnému s množstvím starých říčních ramen.

Přes značnou délku parku je jeho geologické podloží poměrně jednotvárné. Je tvořeno převážně svrchnokřídovými sedimenty české křídové pánve.

Zdejší převážně zemědělskou krajinu formoval člověk již od mladší doby kamenné, v podhorských oblastech od doby bronzové. Nejvíce nepříznivých změn přineslo velkoplošné intenzivní zemědělství v 70. a 80. letech 20. století, kdy byly zorány pozemky v nivě, likvidovány mokřiny a stará ramena, rekultivovány zbytky luk a ničena rozptýlená zeleň.

Následkem odlesnění hřbetu Orlických hor byly stále častější jarní i letní povodně, které v nivě erodovaly nechráněnou půdu. Teprve poslední léta znamenají obrat k lepšímu – revitalizaci říční nivy a její protierozní ochranu obnovou luk bezorebným způsobem.

Na horním a středním toku obou Orlic je údolní niva poměrně úzká, na dně hlubokých údolí se strmými svahy, většinou zalesněnými smíšenými lesními porosty s převahou buku. V podloží převládají opuky, což se projevuje i v druhovém bohatství lesního podrostu. Rostou zde prvosenka vyšší (*Primula elatior*), kyčelnice cibulkonosná (*Dentaria bulbifera*), náprstník velkokvětý (*Digitalis grandiflora*), vranec jedlový (*Hupersia selago*), hlístník hnízdák (*Neottia nidus-avis*), lýkovec jedovatý (*Daphne mezereum*), áron plamatý (*Arum maculatum*), na prameništích i bledule jarní (*Leucojum vernum*).

Orlice je v každé části obývána charakteristickými ptačími druhy. Na dolním toku jsou to kulík říční (*Charadrius dubius*) a pisík obecný (*Actitis hypoleucos*), hnízdicí v říčních nánosových březích. Ledňáček říční si vyhrabává hnízdni noru do obnažených břehových nátrží. Na středním a horním toku Orlice hnízdí na pobřežních skalách a pod mostky skorec vodní (*Cinclus cinclus*) a konipas horský (*Mottacilla cinerea*).

Trvalým obyvatelům přírodního parku je vydra říční (*Lutra lutra*), jejíž početní stavy v posledních letech stoupají.

V posledních letech byl zaznamenán, především podél toku, značný výskyt invazních druhů rostlin, zvláště *Impatiens glandulifera*, *Reynoutria sp. div.* a *Helianthus tuberosus*. Jejich šíření přispívá k degradaci původních společenstev rostlin a živočichů.

8. přírodní park Suchý vrch – Buková hora

Byl zřízen v roce 1987 jako oblast klidu. Centrální část parku, který má rozlohu 6427 ha, je tvořena odděleným hřbetem nejvýchodnějšího cípu Orlických hor – Bukovohorskou hornatinou. Ta dosahuje největších výšek na Suchém vrchu (995 m n. m.) a Bukové hoře (958 m n. m.). Silnice, procházející Červenovodským sedlem, dělí přírodní park na dvě části.

Přírodní park je charakteristický vzájemnou vyrovnaností a souladem přírodních a antropických prvků, zejména střídáním rozsáhlých lesních komplexů, vyvážené zemědělské krajiny a lidských sídel. Jednoznačná převaha lesních ekosystémů, většinou smrkových monokultur se zbytky smíšených bukojedlových porostů, předznamenává druhové spektrum rostlin a živočichů. V lesích rostou podbělice alpská (*Homogyne alpina*), pstroček dvoulistý (*Maianthemum bifolium*), kokořík přeslenatý (*Polygonatum verticillatum*), hasivka orličí (*Pteridium aquilinum*), hrušice jednostranná (*Orthilia secunda*), bukovník kapradovitý (*Gymnocarpium dryopteris*), na zbytcích přirozených podhorských luk smilka tuhá (*Nardus stricta*), pohánka hřebenitá (*Cynosurus cristatus*), kontryhel lysý (*Alchemilla glabra*), prstavec májový (*Dactylorhiza majalis*), plavuň vidlačka (*Lycopodium clavatum*), na rašeliništi pod Suchým vrchem i rosnatka okrouhlolistá (*Drosera rotundifolia*) a vachta trojlístá (*Menyanthes trifoliata*).

Jižní část přírodního parku je intenzivně rekreačně využívána. Sjezdové a běžecké tratě v zimním středisku Čenkovice lákají každoročně tisíce návštěvníků. Historickou, ale i přírodní zajímavostí je dělostřelecká tvrz Bouda, součást Muzea československého opevnění, která je bohatým zimovištěm 9 druhů netopýrů – např. netopýra černého (*Barbastella barbastellus*), netopýra severního (*Eptesicus nilsoni*), netopýra velkého (*Myotis myotis*) a vzácného netopýra Brandtova (*Myotis brandti*).

9. přírodní park Údolí Krounky a Novohradky

Park byl vyhlášen v roce 1998 k ochraně členité krajiny údolí říček Krounky, Novohradky a části Hlubočického potoka od nových Hradů a Kutřína k Luži a zaujímá plochu 511 ha. Území téměř navazuje na přírodní rezervaci Maštale a patří mezi turisticky vyhledávané oblasti.

Nadmořská výška území roste od 330 m n. m. na dně údolí po 400 m n. m. na horní hraně svahů. Hluboce zaříznutá údolí toků jsou na svazích porostlá přirozenými bučinami, suťovými lesy a dubohabřinami, které mají převážně charakter ochranných lesů. Jen přístupnější polohy jsou zalesněny smrkovými monokulturami. Skalní podloží tvoří cenomanské slepence a slínovce spodního turonu, údolí Krounky i algonkické břidlice, droby a slepence. Balvanitá koryta řek mají přirozený charakter. Na dně hlubokých údolí se výrazně projevuje vliv teplotní inverze.

Rostou zde prvosenka jarní (*Primula veris*), prvosenka vyšší (*Primula elatior*), hrachor jarní (*Lathyrus vernus*), zvonek broskvoňolistý (*Campanula persicifolia*), kokořík mnohokvětý (*Polygonatum multiflorum*), ptačinec velkokvětý (*Stellaria holostea*), u řeky mokřýš střídavolistý (*Chrysosplenium alternifolium*).

Množství přirozených biotopů se projevuje i bohatstvím fauny. V Novohradce a Krounce žije početná populace mihule potoční (*Lampetra planeri*) a vranky obecné (*Cottus gobio*). Rozmnožuje se tu 5 druhů obojživelníků, např. mlok skvrnitý (*Salamandra salamandra*), rosnička zelená (*Hyla arborea*) a ropucha zelená (*Bufo viridis*). Pravidelně zde hnízdí čáp černý (*Ciconia nigra*), krkavec velký (*Corvus corax*), datel černý (*Dryocopus martius*), křepelka polní (*Coturnix coturnix*). Pozoruhodný je nález chladnomilného sekáče klepítníka horského (*Ischyropsalis helwigi*) v malé nadmořské výšce v údolí Novohradky.

10. přírodní park Údolí Křetínky

Park byl vyhlášen na ploše 5570 ha nařízením okresního úřadu ve Svitavách v roce 1996. Nachází se zde velmi zachovalá krajina s pestrými skladbami biotopů. Osu parku tvoří tok říčky Křetínky, která v místě označovaném jako Bohuňovské skály tvoří hranici dvou geomorfologických soustav – České tabule nad levým svahem údolí a Českomoravské soustavy nad pravým břehem. Skalní stěny, až 45 m vysoké, tvoří působivou krajinnou scenérii. Krajina parku je velmi vyvážená s vysokou ekologickou stabilitou. Větší i menší lesy se střídají s drobnými loukami, pastvinami a poli. Rašelinné louky v nivách potůčků a na pramenných vývěrech jsou útočištěm mnohých chráněných druhů rostlin. Rostou zde prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*), vachta trojlístá (*Menyanthes trifoliata*), suchopýr úzkolistý (*Eriophorum angustifolium*) a bradáček vejčitý (*Listera ovata*). Suché strážky a meze s vyšším podílem vápníku hostí vzácnou sasanku lesní (*Anemone sylvestris*), orlíček obecný (*Aquilegia vulgaris*) a smolničku obecnou (*Steris viscaria*). U Svojanova a Trpína nalezneme prstnatec bezový (*Dactylorhiza sambucina*), ve východních Čechách silně ohrožený druh.

Ve skalnatém údolí Křetínky a přítoků hnízdí skorec vodní (*Cinclus cinclus*) a konipas horský (*Motacilla cinerea*). Skalní výchozy jsou významným hnízdištěm výra velkého (*Bubo bubo*). V lesních porostech hnízdí čáp černý (*Ciconia nigra*), sýc rousný (*Aegolius funereus*) a kulíšek nejmenší (*Glaucidium passerinum*). Byla zde pozorována i zmije obecná (*Vipera berus*).

Přírodní parky v Pardubickém kraji – návrhy:

V rámci doplnění sítě přírodních parků je možné uvažovat o zřízení nových přírodních parků:

přírodní park Kladrubsko - pravá strana Labe od Břehů po hranice okresu

přírodní park Opatovicko - pravý břeh Labe severně a východně od Opatovic nad Labem

přírodní park Údolí Rokytanky a Hvězdne – rozšíření stávajícího přírodního parku

přírodní park Údolí Moravské Sázavy – pravý přítok řeky Moravy protékající Sázavským údolím na rozmezí Orlických hor a Zábřežské vrchoviny

3.1.12.3. VÝZNAMNÝ KRAJINNÝ PRVEK - VKP

Významný krajinný prvek je ekologicky, geomorfologicky nebo esteticky hodnotná část území, která vytváří její typický vzhled nebo přispívá k udržení její stability.

Jsou to lesy, rašeliniště, vodní toky, rybníky, jezera, údolní nivy, mokřady, remízky, naleziště nerostů a zkamenělin, skalní útvary, cenné plochy sídelních útvarů (např. historické zahrady a parky).

Registraci VKP a stanoviska k zásahům do VKP vydávají pověřené obecní úřady.

Tabulka č. 40 Pardubický kraj - Významné krajinné prvky (mimo CHKO)

kód AOPK	název VKP	název KÚ	důvod vyhlášení	plocha [ha]
01001	MENTOURSÝ LES	Mentour, Mravín	Nejteplomilnější les na Vysokomýtsku s výskytem prvosenky jarní, tolity lékařské, mochny bílé, jeřábu břeku a dalších vzácných rostlin.	6,0181
01002	STRÁŇ U MRAVÍNA	Mravín	Opuková stráň a habřiny s výskytem vstavače vojenského, ostřice bílé a červené a dalších vzácných rostlin.	6,4214
01007	PÁTEROVA JESKYNĚ	Vápenný Podol	Soustava dvou jeskyní o celkové délce 100 m s dómy, jezírky, sintrovými polevami a krápníky - jediná jeskyně tohoto typu v ČR.	1,8791
01015	DVAKAČOVICKÁ STRÁŇ	Dvakačovice	Zalesněná stráň s výskytem kamejky modronachové, dymnivky duté, hrachoru jarního, křivatce žlutého sasanky jarní, áronu plamatého a dalších teplomilných rostlin.	10,7831
01017	ZA HUMNY	Vinary u Vysokého Mýta	Opuková stráň s teplomilnou květenou.	2,4847
01018	HÁJ U OSTROVA	Ostrov	Smíšený listnatý les s významnou jarní květenou.	9,2990
01019	RYBNÍKY U ŽUMBERKU	Smrček u Žumberku	Lesní rybníky s význačnou květenou (kosatec žlutý) s rákosinami a ostřicemi, na březích volavka.	3,8036
01022	FARÁŘEK	Ronov nad Doubravou	Spontánní vývěr vody na místě bývalého rybníka s rozsáhlým porostem rákosu. Výskyt vlhkomilných dřevin s převahou vrb a dvousečná pcháčová louka.	4,3456
01026	ÚHŘETICKÝ LES	Dvakačovice, Úhřetice	Les s výskytem sněženky, lilie zlatohlavé, dymnivky duté, áronu plamatého a dalších vzácných rostlin.	11,9891
01027	KVÍTECKÝ POTOK	Podlíšťany, Vížky, Žumberk	Krajinářská lokalita - kamenité svahy, niva potoka s výskytem střevle potoční, obojživelníků, vstavače májového, kosatce sibiřského, upolínu obecného aj.	25,7063
01028	HOLEŠICKÝ LES	Holešovice	Háj s bohatou jarní květenou typickou pro dubohabřinu - lilie zlatohlavá, medovník meduňkolistý, áron plamatý a jiné.	4,5859

kód AOPK	název VKP	název KÚ	důvod vyhlášení	plocha [ha]
01029	RYBNÍK U ŽUMBERKA	Žumberk	Poplužský rybník a nedaleká dubohabřina. Cenná botanická lokalita - bělozářka větevnatá, tolita lékařská, hvozdík kartouzek, kosatec sibiřský aj.	2,2526
01043	LOUKA U RTETÍNA	Petřikovice u Mladoňovic	Vlhká louka s prameništěm a výskytem vlhkomilných rostlin.	1,8382
01044	VÁPENKY	Krouna	Bývalý vápencový lom s odvaly hlušiny s výskytem vzácné teplomilné květeny.	0,6329
01049	RYBNÍK U ŠVIHOVA	Švihov	Rybník a slatinná louka s výskytem vzácných rostlin - skřípílec jezerní, rdesno obojživelné, asi 10 druhů ostřic a další.	1,5080
01052	KOVÁRENSKÝ RYBNÍK	Miřetice u Nasavrk	Rybník s výskytem vodních druhů rostlin (halucha vodní, bublinatka jižní, lakušník vodní, úpor peprník, aj.). Významná lokalita obojživelníků.	3,3998
01053	V OHRADÁCH	Smí u Hlinska	Zachovalý zbytek rašelinných luk s výskytem vzácných druhů rostlin např. vstavač májový, hadí mord nízký, upolín a další.	0,6020
01054	POD VELKOU SKÁLOU	Ronov nad Doubravou	Abrázní plošina se zbytky ostrovních útesů s důkazy příboje křídového moře, výskyt zkamenělin r. <i>Lopha</i> a <i>Rhynchostreon</i> .	1,0599
01068	V BOROVIČKÁCH	Rváčov u Hlinska	Rašelinná louka s výskytem vzácných rostlin (prstnatec májový, hadí mord nízký, upolín nejvyšší a další).	0,1957
01080	LOUKA U RVÁČOVA	Rváčov u Hlinska	Mokrá louka se vzácnou květenou: prstnatec májový, vachta trojlistá, upolín nejvyšší a jiné.	0,7114
01082	RYBNÍK ŠANDA	Vestec u Běstviny	Polní rybník s rákosinami a bohatým výskytem ptactva (rákosníci, pochop). Na hrázi rybníka je alej starých dubů.	2,6463
01083	MOKŘAD U KOUPALIŠTĚ	Proseč u Skutče	Mezofilní louky s tůněmi, výskyt prstnatce májového, suchopýru úzkolistého, violky bahenní, různých druhů ostřic, obojživelníci	1,3073
01084	LOM FARSKÝ KOPEC	Proseč u Skutče	Opuštěný lom, mozaika společenstev v různých sukcesních stádiích (občasné tůně, vegetace obnažených den, obnažené lomové stěny, xerofilní trávníky, remízy náletových dřevin)	3,0793
01085	V ZELINKÁCH	Smí u Hlinska	Rašelinné louky s výskytem vzácných rostlin	2,9567
01086	CTĚTÍNEK	Ctětín	Významná krajinářská lokalita, kterou tvoří rašelinné louky a olšiny s výskytem vzácných rostlin. Vyznačují se především výskytem upolínů evropských a nálezem vachty trojlisté.	1,6019
01087	TŮNĚ U PAŘÍŽOVA	Moravany u Ronova	Tůňky v lese sloužící rozmnožování obojživelníků	0,4547
01088	HAMZŮV PARK	Luže	Hamzův park - rozsáhlý krajinný prvek s velkým množstvím solitérů a vzácných dřevin.	17,6238

kód AOPK	název VKP	název KÚ	důvod vyhlášení	plocha [ha]
01089	RABŠTEJNEK	Smrkový Týnec	Bohatý výskyt prustky obecné ve staré požární nádrži	0,0313
01090	PETROVA LOUKA NA FRANTIŠKÁCH	Františky	Vlhká louka s výskytem chráněných a ohrožených druhů rostlin (prstnatec májový, všivec lesní, hadí mord nízký, starček potoční, kozlík dvoudomý).	3,2465
06005	LABIŠTĚ POD ČERNOU	Černá u Bohdanče	Staré labské rameno s čistou vodou a hodnotnými břehovými porosty. Geomorfologická lokalita, regionální biocentrum Staré labiště.	0,9748
06009	RAMENA CHRUDEMKY	Drozdice, Nemošice	Soustava slepých ramen s hodnotnými břehovými porosty a rozptýlenými duby. Významné lokální biocentrum v zem. krajině, označeno jako "Meandry". Geomorfologická a krajinářská lokalita s výskytem křivátce žlutého a sasanky hajní.	1,8114
06011	JAVŮRKA	Holice v Čechách, Ostřetín	Zarostlá opuková stráň s výskytem zvonku klubkatého a růže galské.	2,1773
06013	STARÉ LABE U CIHELNY	Pardubice	Staré slepé rameno s bohatým břehovým porostem a čistou vodou, geomorfologická lokalita, biocentrum v zem. krajině, místní biokoridor.	13,3411
06014	ZA CIHELNOU	Holice v Čechách	Lesní lokalita s bohatým výskytem krušíku bahenního.	0,3368
06018	KAMENECKÁ STRÁŇ	Poběžovice u Holic	Opuková stepní stráň s bohatým výskytem stepních rostlin -zvonek klubkatý, orlíček planý	4,3669
06019	POD SUTINAMI	Lány na Důlku	Staré rameno Labe v pokročilém stadiu zazemnění se zachovalým zbytkem vodní hladiny a bahnitými okraji, obklopené lužními porosty.	1,3642
06020	RUMLOVO LABIŠTĚ	Lány na Důlku, Rybitví	Zazemněné rameno Labe se zbytky vodní hladiny ve výbězcích, lesní topologické kultury.	5,8552
06021	ZÁKOUTÍ	Rosice n. L., Svítkov, Srnojedy, Rybitví	Dvojitý meandr starého ramene Labe s čistou vodou a charakteristickou květenou. Výskyt vodních rostlin - stulík žlutý, rozpuk jízlivý, šípátka širolistá, vodnatka žabí květ, leknín bílý. Geomorfologická lokalita, místní biokoridor a na části biocentrum Na špici.	14,2626
06023	JARKOVSKÉHO JEZERO	Rosice n. L.	Lokalita s čistou vodou a hodnotnými břehovými porosty. Výskyt stulíku žlutého. Lokální biocentrum Humanský.	0,5900
06024	ÚPOLÍNY V PODSTRÁNÍ	Hoděšovice	Botanická lokalita s výskytem úpolínu obecného, česneku hranatého, bařičky bahenní, pýchavy bažinné	3,4100
06025	VELINSKÝ POTOK	Veliny	Potok s výskytem mihule potoční.	0,7247
06033	KOBYLNÍK	Černá za Bory	Zbytky lužního lesa s bohatou jarní květenou. Roste zde česnek medvědí, áron plamatý, sněženka jarní a dalších vzácných rostlin.	1,0424

kód AOPK	název VKP	název KÚ	důvod vyhlášení	plocha [ha]
06039	RAMENO K VODÁRNĚ	Rosice nad Labem	Staré rameno Labe s čistou vodou a hodnotnými břehovými porosty.	1,6809
06041	CHMELNICE	Ostřetín	Opuková stráň s výskytem růže galské, vemeníku dvoulistého, pcháče bezlodyžného	1,0937
06053	RAMENO U HALDY	Brozany nad Labem, Pardubice	Staré labské rameno s charakteristickou květenou. Slepé rameno Labe s bohatým výskytem ostřice nedošáchoru, kosatce žlutého, orobince širokolistého. V hlinitých březích hnízdí ledňáček říční. Lokální biocentrum Na hůrkách.	1,6975
06056	PÍSNÍKY U OPATOVIC	Opatovice nad Labem	Písníky a jejich písčné břehy s výskytem poslední lokality sysla obecného na Pardubicku.	6,2377
06057	MĚSTSKÉ ARBORETUM DUKLA V PARDUBICÍCH	Pardubice	Parkové výsadby s více než 70 druhů a kultivary dřevin. Hnízdiště slavíka obecného. V bylinném podrostu vikev hrachorovitá.	4,5755
06062	NA OBCI	Lázně Bohdaneč	Unikátní pískomilná společenstva rostlin na bývalém vojenském cvičišti	4,1094
06063	ALEJ K NERATOVU	Lázně Bohdaneč	Stromořadí 200-300 let starých stromů podél silnice	4,9536
06065	MOKŘAD V BÝŠTI	Býšť	Výskyt chráněných druhů rostlin, významný biotop živočichů vázaných na vodní prostředí. Cenný zbytek mokřadu v severní části obce Býšť	0,0654
06067	PARK OHRÁDKA	Ohrazenice	Park v intravilánu obce, přispívá k udržení ekologické stability	1,1153
06072	BUBENÍKOVY SADY	Pardubice	Park Bubeníkovy sady je hodnotná část území Pardubic, která přispívá k udržení systému ekologické stability krajiny. Převážná část je vedena jako lokální biocentrum „Bubeníkovy sady“	5,9961
06075	LIPOVÉ STROMOŘADÍ V NERADU	Nerad	Dvouřadé lipové stromořadí, významná dominanta obce	1,1011
06076	LIPOVÉ STROMOŘADÍ V ŽIVANICÍCH	Živanice	Lipové stromořadí a několik samostatných skupin lip v obci	0,466
09001	MEZE U WACHBERGU	Rychnov na Moravě	Suché meze s remízky a skupinami rozptýlené zeleně a mokrá loučka kolem vodoteče. Rostou zde běžné teplomilné druhy rostlin (řepík lékařský, pupava bezlodyžná, silenka, Smolníčka obecná aj.), z ptáků konipas luční, drozd kvičala, drozd zpěvný, červe	1,2110
09003	LOUKY U BŘEZINEK	Březinky	Suchá stepní stráň s výskytem hořečky brvité, mochny přímé, rmenu barvířského a dalších suchomilných rostlin.	1,6309

kód AOPK	název VKP	název KÚ	důvod vyhlášení	plocha [ha]
09005	STRÁNĚ NA HRANIČKÁCH	Pěčíkov, Vranová Lhota	Suché stepní stráně s teplomilnou květenou. Roste zde konopice úzkolistá, yzop lékařský, hvozdíček prorostlý, divizna rakouská, pamětník rolní, rmen barvířský, nepatrnc rolní, zeměžluč menší, náprstník velkokvětý a jiné.	5,6516
09006	U RYBNÍKA	Oldřiš	Rašelinná louka se vzácnou květenou. Roste zde pcháč potoční, prstnatec májový, prvosienka vyšší, úpolín obecný, kozlík dvoudomý, violka bahenní a jiné.	0,4453
09008	JIŽNÍ STRÁŇ NA STRÁŽNÉM KOPCI	Rychnov na Moravě	Suchá stráně téměř souvisle zarostlá křovinami se zbytky teplomilného bylinného porostu (zvonek broskvolistý, řepík lékařský, ostřice plstnatá, materídouška obecná, hvozdík aj.). Ptáci: ťuhýk šedý, strnad obecný, pěnice, křepelka plazi: slepýš křehký	1,6464
09011	PĚČÍKOVSKÉ STRÁNĚ	Pěčíkov	Stepní stráně s bohatou květenou. Roste zde divizna rakouská, pamětník rolní, zběhovec ženevský, pelyněk pravý, zvonek broskvolistý, kyčelnice cibulkonosná, bělolist rolní, mochna přímá, rukev rakouská a jiné.	0,6113
09012	ÚDOLÍ U HŘBITOVA	Rychnov na Moravě	Suché louky a meze (zvonek broskvolistý, materídouška obecná, jitrocel prostřední), vlhké louky v údolí potoka (pcháč šedý, pcháč potoční, blatouch bahenní, tužebník jilmový ocún jesenní aj.)	5,1454
09014	VÝSLUNNÁ STRÁŇ	Rychnov na Moravě	Suchá stráně (zvonek rozkladitý, materídouška obecná, jitrocel prostřední, hvozdík kropenatý)"	0,2820
09015	PŘEDMĚSTÍ	Předměstí	Rašelinné louky v údolí potůčku a navazující suché stráně s výskytem vstavače májového, bradáčku vejčitého, kozlíku dvoudomého a dalších.	2,0735
09017	VSTAVAČE U LESA	Široký Důl	Květnatá louka s bohatým výskytem prstnatce májového.	0,4529
09018	REMÍZ V RYBNÍCÍCH	Rychnov na Moravě	Náletový remíz na bývalé neplodné půdě s běžnými druhy dřevin a bylin a polokulturní svažité květnatá louka (pupava bezlodyžná, ocún jesenní, bradáček vejčitý, mochna nátržník)	1,5624
09019	DAŇČÍ FARMA	Rychnov na Moravě	Součást pastvin oplocené daňčí farmy, běžně nepřístupná. Větrolam na hraně svahu z dubu, topolu a třešně ptačí. Ptáci: stehlík obecný, budníček menší, hrdlička divoká. Motýli: <i>Anthocharis cardaminea</i> , <i>Lycaena virgaureae</i> , <i>Nymphalis antiopa</i>	0,6211
09020	STUDENÉ ÚDOLÍ	Svojanov	Rašelinné louky se vzácnou květenou.	2,4192
09023	NA HOPERKU	Bělá u Jevíčka	Suchá stráně a meze s teplomilnou květenou.	3,0493

kód AOPK	název VKP	název KÚ	důvod vyhlášení	plocha [ha]
09025	VIŠŇOVKA	Zadní Arnoštov	Společenstva suchých výslunných opukových strání s bohatou květenou (řepík lékařský, úročník bolhoj, válečka prapořitá, pupava obecná, pcháč bezlodyžný, hořeček brvitý, černýš rolní, vítod chocholatý, jetel prostřední aj.) Zoologie: dlask tlustozobý	14,7889
09026	V HATÍCH	Široký Důl	Soustava rybníčků s mokřými loukami a vzácnou květenou	3,6964
09028	ŠIROKÝ DŮL	Široký Důl	Suchá stráž částečně zalesněná borovicí, bohatá lokalita vzácných rostlin.	0,8536
09030	PROSTŘEDNÍ RYBNÍK	Třebařov	Rybník s křovinami a rákosinami významný hlavně ze zoologického hlediska. Žije zde ropucha obecná, rosnička zelená, cvrčilka říční, cvrčilka zelená, strnad rákosní, čejka obecná, ledňáček říční, roháč obecný, labuť velká, skokan zelený a hnědý, užovka obecná	30,4616
09031	TELETNÍK	Oldřiš	Vlhká louka s výskytem vzácných rostlin.	1,5125
09033	SVAHY NA HRADISKU	Linhartice	Suché výslunné stráně s trati motokrosu, částečně ohrožené erozí. Výskyt suchomilných a teplomilných druhů rostlin /smolníčka obecná, devaterník penízkový, mateřídouška obecná, sveřep vzpřímený, silenka níčí aj.	2,8858
09034	POD NÁDRAŽÍM	Borová u Poličky	Mokré rašelinné louky s výskytem vzácných rostlin: vachta trojlistá, prstnatec májový, suchopýr úzkolistý, upolín nejvyšší, psineček psí, ostřice Davallova a další druhy ostřic, pcháč potoční aj.	1,0025
09035	PAHOREK U HLÁSNICE	Hlásnice	Suchá mez s výskytem vzácných rostlin.	1,7907
09037	HARTMANICE ÚŽLABINA	Hartmanice u Poličky	Mokré louky se vzácnou květenou.	1,4001
09039	LOUKY POD LESEM U JEDLOVÉ	Jedlová u Poličky	Rašelinná louka se vzácnou květenou.	0,7009
09040	SMOLNIČKA U TRPÍNA	Trpín	Suchá mez s výskytem vzácných rostlin.	0,8288
09042	SKÁLA BYSTRÉ	Bystré u Poličky	Geologická lokalita - skála	0,3035
09044	PRAMENIŠTĚ TEPLICE	Pěčíkov	Prameniště potoka s výskytem praménky rakouské a bažinných druhů rostlin.	0,6780
09045	LOUKY U JEDLOVÉ	Jedlová u Poličky	Rašelinné louky se vzácnou květenou.	7,5316
09050	U ŠTEMBERKA	Oldřiš	Rašelinná louka se vzácnou květenou.	2,0657
09051	STRÁNĚ U KVĚTNÉ	Květná	Opukové stráně s teplomilnou květenou.	1,8090
09053	BLEDULE POD RYCHNOVSKÝM KOPCEM	Rychnov na Moravě	Olšina s výskytem bledule jarní	0,6608
09054	VSTAVAČE NA BABCE	Oldřiš	Louka s výskytem vstavače májového.	0,6570

kód AOPK	název VKP	název KÚ	důvod vyhlášení	plocha [ha]
09057	POD KUMPERKEM	Bělá u Jevíčka	Suché opukové stráně a niva potoka s charakteristickou květenou.	3,3975
09058	PASTVINA	Horní Hynčina	Opuková stráň se vzácnou květenou. Roste zde např. pětiprstka žežulník, vemeník dvoulistý, hořečka brvitá, jalovec obecný, modřenec chocholatý, prvosenka jarní, černýš rolní aj.	5,3550
09062	KLADECKÁ DOLINA	Březinky	Mokrý loučky kolem potoka se vzácnou květenou.	1,2836
09063	STRÁNĚ U KAMENNÉ HORKY	Hradec nad Svitavou,	Stepní stráně se vzácnou suchomilnou květenou (zvonek klubkatý, hořečka brvitá, třezalka chlupatá, vemeník dvoulistý, prvosenka jarní, prvosenka vyšší, černohlávek velkokvětý aj.)	7,6904
09064	SUCHOPÝREK	Korouhev	Bohatá rašelinná louka s náletem dřevin (ostřice Davallova, ostřice blešní, pcháč potoční, prstnatec májový, rosnatka okrouhlostá, krušík bahenní, starček potoční, suchopýrek alpský aj.)	1,7332
09067	NAD VĚŽNICKÝM POTOKEM	Vranová Lhota	Louky na terasách nad Věžnickým potokem se suchomilnou květenou	1,7914
09068	KAMENNÉ MEZE U HLÁSNICE	Hlásnice	Suché meze s výskytem vzácných rostlin.	1,2739
09070	LOUKY U BUDISLAVI	Budislav u Litomyšle	Tři izolované vlhké louky s výskytem vzácných rostlin (prstnatec májový, vemeník dvoulistý, starček potoční, upolín nejvyšší, ostřice prosová, pcháč bahenní, pcháč potoční aj.)	0,3276
09073	STRÁNĚ V HORNÍ HYNČINĚ	Horní Hynčina	Stepní stráně se vzácnou květenou. Roste zde např. rmen barvířský, jalovec obecný, ostřice jarní, jetel horský, smolníčka obecná, v roce 1991 hořečka brvitá, pětiprstka žežulník, vemeník dvoulistý aj.	4,3574
09074	RYCHNOVSKÉ LOUKY	Rychnov na Moravě	Mokrý louka s výskytem vzácných rostlin (ostřice Davallova, prstnatec májový, vrbovka bahenní, suchopýr úzkolistý, kakost hnědočervený, prvosenka vyšší, starček potoční aj.)	0,6413
09076	STRÁŽNÍČKA	Vranová Lhota	Stepní stráně s bohatou teplomilnou květenou na 4 izolovaných lokalitách	7,0137
09077	RYBNÍK ZIMKA	Lubná u Poličky	Lesní rybník s vlhkou loukou	1,2997
09078	RYBNÍČEK U CHOTĚNOVA	Olšany u Chotěnova	Výskyt čolka velkého, obecného a horského a kuňky obecné v malém rybníčku na okraji lesa	0,2927
09079	STRÁŇ U CHOTĚNOVA	Chotěnov	Stepní stráně se vzácnou květenou (sasanka lesní, hořečka brvitá, vítod chocholatý, chrpa čekánek, jetel horský, mochna jarní aj.)	1,2725
09080	NAD ZASTÁVKOU	Oldřív u Poličky	Mokrý louky se vzácnou květenou.	0,9931
09081	U STUDNÍ	Borová u Poličky	Květnaté louky s přirozenou skladbou, vlhkomilná květena	1,0118
09082	NA DOLNÍM HRADCI	Hradec nad Svitavou	Řídká stará borovina s výskytem vzácných teplomilných druhů rostlin.	0,6630
09085	HATĚ	Borová u Poličky	Louka s bohatým výskytem upolínu	1,1673

kód AOPK	název VKP	název KÚ	důvod vyhlášení	plocha [ha]
09086	LOUKA U ČERNÉHO POTOKA	Borová u Poličky	Rašelinná louka se vzácnou květenou	0,6168
09087	POD KRAVÍNEM	Borová u Poličky	Velmi bohaté rašelinné louky (prstnatec májový, pcháč potoční, suchopýr úzkolistý, všivec lesní, prvosenka vyšší, upolín nejvyšší, hadí mord nízký, starček potoční, kozlík dvoudomý, violka psí, v. bahenní aj.)	1,1103
09088	LOUKA V LESE	Oldříš u Poličky	Rašelinná louka se vzácnou květenou	0,8605
09089	PASTVINA MEZI LESY	Linhartice	Bývalá pastvina poměrně výrazně zarostlá náletem dřevin, v podrostu zbytky bohatého teplomilného bylinného patra (řepík lékařský, chrpa čekánek, marulka klinopád, devaterník penízkový, oman hnidák, dobromysl obecná, silenka níci).	0,7542
09091	ŠNEKOVSKÉ ÚPOLÍNY	Šnekov	Mokré louky s bohatým výskytem upolínu obecného. Dále zde roste prstnatec májový, zvonečník hlavatý, lomikámen zrnatý aj.	0,5333
09092	KŘENOV	Křenov	Mokřina s rákosem a s výskytem vzácných rostlin (ostřice příbuzná, vrba rozmarýnolistá, upolín nejvyšší do r. 1992, prvosenka vyšší), skokan hnědý	1,7581
09093	STRÁŇ V CHRASTOVÉ LHOTĚ	Chrastová Lhota	Stepní stráň s charakteristickou květenou	1,3670
09094	LOUKA U KUKLE	Mikuleč	Rašelinná louka se vzácnou květenou.	1,1004
09095	LOUKA U ROHOZNÉ	Rohozná u Poličky	Rašeliniště se vzácnou květenou	6,5012
09096	OSPITSKÝ POTOK	Koruna, Třebaňov	Niva Ospitského potoka s fragmenty hodnotných vlhkých luk.	12,5987
09097	POHLEDSKÉ STRÁNĚ	Pohledy	Suché stráně a meze s charakteristickou květenou. Roste zde řepík lékařský, rmen barvířský, orlíček planý, pupava bezlodyžná, hvozdík kropenatý, bradáček vejčitý, vítod chocholatý, prvosenka jarní aj. Vstavač mužský objeven v roce 1996.	3,7765
09099	TRAVNATÝ SVAH U STŘELNICE	Linhartice	Suchá travnatá stráň lemovaná křovinami (trnka, hloh, růže) a teplomilným porostem. Roste zde např. sveřep vzpřímený, pupava bezlodyžná, marulka klinopád, jitrocel prostřední, mateřídouška obecná aj.	0,3713
09100	PÍSKY U ROSNÍČKY	Moravský Lačnov	Píščina na břehu rybníka částečně využívaná jako parkoviště a rekreační plocha, částečně zarostlá náletem dřevin, bez významných pískomilných druhů rostlin.	1,8396
09101	LOUKA U SVITAVSKÉHO RYBNÍKA	Svitavy-Předměstí	Vlhká louka s výskytem charakteristických rostlin (pcháč potoční, rdesno hadí kořen, starček potoční aj.)	0,5526

kód AOPK	název VKP	název KÚ	důvod vyhlášení	plocha [ha]
09102	LOUKA U BOŘÍ	Moravský Lačnov	Mokrá louka v úžlabí s výskytem vzácných vlhkomilných rostlin (starček potoční, kuklík potoční, prstnatec májový, kozlík dvoudomý, aj.)	0,2644
09103	WEINGRUND	Banín	Suchá výslunná stráň s výskytem teplomilných druhů rostlin (řepík lékařský, zběhovec ženevský, chrpa čekánek, jitrocel prostřední, pryskyřník hlíznatý, mateřídouška obecná aj.)	1,0412
09104	TOPOLOVÝ VĚTROLAM	Banín	Dvouřadá topolová alej s travnatým podrostem, krajinářský prvek.	3,1202
09105	REMÍZ NA KONCI CESTY	Banín	Smrkový remíz s podrostem kopřiv, s poměrně bohatým společenstvem ptáků	0,2647
09106	NA VRŠKÁCH	Banín	Smrkový remíz v polích s vtroušeným jasanem a břízou.	0,6122
09107	VĚTROLAM V BANÍNĚ	Banín	Uměle vysazený větrolam ze směsi dřevin (topol, lípa, jasan, líska aj.), lokální biokoridor.	2,7351
09108	ÚVOZ NA PŘEDNÍM POLI	Banín	Úvozdová cesta, v části u obce bez dřevin, v části u lesa zarostlá náletem křovin (hloh, trnka, ptačí zob, růže aj.). Na svazích cesty místy zbytky teplomilných rostlin (mateřídouška obecná, chrpa čekánek, krvavec menší, pupava bezlodyžná), většina porost	0,3066
09109	U ZIMNÍ HORY	Banín	Výslunná opuková mez v obci s teplomilným společenstvem rostlin (orlíček planý, sveřep vzpřímený, marulka klinopád, silenka níčí aj.)	0,8392
09110	NA VODÁRNÁCH	Banín	Suchá louka, místy s náletem dřevin a teplomilnými rostlinnými společenstvy (len rakouský, řepík lékařský, smělek jehlancovitý, černýš rolní, ostřice horská, ostřice plstnatá, vítod chocholatý, šalvěj přeslenitá, jetel horský aj.)	2,1178
09111	STRÁŇ NAD KOSTELEM	Bělá nad Svitavou	Suchá stráň s teplomilnou květenou (řepík lékařský, válečka prapořitá, ostřice plstnatá, chrpa čekánek, marulka klinopád, jalovec obecný, pryskyřník hlíznatý, šalvěj přeslenitá, silenka níčí aj.)	0,4178
09112	VELKÝ KOLÁČ	Bělá nad Svitavou	Suché meze, z větší části narušené zvýšeným obsahem dusíku v půdě, místy zarostlé náletem dřevin, a zbytky mezofilních květnatých luk. Výskyt teplomilných druhů rostlin (hvozdík kartouzek, mateřídouška obecná, jitrocel prostřední, kozí brada východní aj.)	1,2188

kód AOPK	název VKP	název KÚ	důvod vyhlášení	plocha [ha]
09113	SLUNNÁ STRÁŇ	Bělá nad Svitavou	Slunné stráně a meze s výskytem teplomilných druhů rostlin (řepík lékařský, úročník bolhoj, pupava bezlodyžná, marulka klinopád, mochna pětilístek, pryskyřník hliznatý, mateřídouška obecná, silenka nící aj.).	0,5363
09114	STRÁŇ POD LESEM	Bělá nad Svitavou	Výslunná stráně s teplomilným bylinným porostem (řepík lékařský, úročník bolhoj, ostřice jarní, chrpa čekánek, marulka klinopád, smělek jehlancový, mochna pětilístek, ocún jesenní, jetel horský, violka chlupatá aj.).	0,8862
09115	ÚVOZ U AMERIKY	Bělá nad Svitavou	Slunná úvozová cesta s teplomilnou květenou (řepík lékařský, pupava bezlodyžná, mateřídouška obecná, chrpa čekánek, marulka klinopád, smělek jehlancový, silenka nící aj.).	0,2244
09116	OPUČNÍK V BĚLÉ	Bělá nad Svitavou	Bývalý opučník, dnes zarostlý zelení (smrk, bříza, jeřáb), hnízdiště ptactva.	0,1459
09117	ZLATNÍK	Staré Město u Moravské Třebové	Pahorek JZ od starého Města s externími ovocnými sady, z J strany terasovitě upravenými. Výrazná krajinná dominanta. Suché stráně s charakteristickou květenou (silenka nící, mateřídouška obecná, krvavec menší, lomikámen zrnatý, kokrhel menší)	12,9068
09118	LOUKA S OPUČNÍKEM	Staré Město u Moravské Třebové	Kosená květnatá louka s opučníkem s charakteristickým bylinným patrem ((pryskyřník prudký, kopretina bílá, zvonek rozkladitý, krvavec lékařský aj.)	0,4449
09119	U MYSLIVCŮ	Petrušov	Svažitá mezofilní loučka s prstnatcem májovým a prvosenkou jarní.	0,8185
09121	REMÍZKY V RYCHNOVĚ	Rychnov na Moravě	Remízky v mezích a úvozní cestě s charakteristickou teplomilnou květenou (hvozdík kropenatý, jetel prostřední) a zvířenou	0,7625
09122	REMÍZKY NAD KOUPALIŠTĚM	Rychnov na Moravě	Remízky s lemovými společenstvy ve stráni nad koupalištěm s charakteristickou květenou (marulka klinopád, hvozdík kropenatý, válečka lesní, ocún jesenní a.)	1,9960
09123	PASTVINA V RYCHNOVĚ	Rychnov na Moravě	Nevyužívaná, svažitá pastvina zarůstající postupně náletem dřevin, s teplomilnou květenou (kručinka barvířská, hvozdík kropenatý, pupava bezlodyžná, řepík lékařský).	0,3931
09124	VYSOKÁ MEZ	Rychnov na Moravě	Remízek v mezi 2-4 m vysoké, součást svažité pastviny V od obce s charakteristickou teplomilnou květenou (mateřídouška obecná, marulka klinopád, prýšec chvojka aj.).	0,2290

kód AOPK	název VKP	název KÚ	důvod vyhlášení	plocha [ha]
09125	LOUKA NAD STRÁŽNÝM KOPCEM	Rychnov na Moravě	Součástí lokality jsou suché stráně, sady a remízy s charakteristickou květenou, na vlhké květnaté louce u obory nad Strážným kopcem roste např. prstnatec májový, pcháč potoční, prvosenka vyšší aj.	2,9777
09126	POTOK KVĚTNÁ	Rychnov na Moravě	Zamokřený pozemek mezi vodotečí a lesnatým svahem s porostem olše a vrb. Přirozené a částečně antropicky ovlivňované společenstvo potoka s běžnou květenou.	0,8571
09127	NA HOŠCE	Rychnov na Moravě	Remíz s hustým zápojem dřevin, příznivé prostředí pro hnízdění ptactva	0,2174
09128	ZAMOKŘENÁ LOUKA	Rychnov na Moravě	Zamokřený pruh louky a lesnatý svah s náletem olše a vrb, lokalita bledule jarní	1,9128
09129	POD VEDENÍM	Rychnov na Moravě	Remízy, louky a rákosiny s charakteristickou květenou (hvozdík kropenatý, mateřídouška obecná, válečka lesní, pupava bezlodyžná aj.)	4,8193
09130	BAŽANTNICE	Bělá nad Svitavou	Keřovým a stromový patrem zarůstající odchozna bažantů. Na osluněných okrajích roste např. mateřídouška obecná, marulka klinopád, řepík lékařský, chrpa čekánek aj.	1,2229
09131	LOUKA NA HORNÍM KONCI	Petrušov	Mezofilní louka v zastavěné části obce s charakteristickou květenou (kopretina bílá, bika ladní, mochna nátržník, kohoutek luční, jetel ladní aj.)	0,4367
09132	TRAVNATÉ SVAHY	Třebařov	Travnaté svahy nad silnicí Petrušov-Třebařov s výskytem chráněných druhů rostlin.	5,2877
09133	LOUKA V PETRUŠOVĚ	Petrušov	Vlhká květnatá louka ve středu obce s požární nádrží s charakteristickou květenou (kuklík potoční, tužebník jilmový, rákos obecný, skřípina lesní, krvavec lékařský aj.).	0,9068
09134	MEZOFILNÍ LOUKA	Petrušov	Mezofilní květnatá louka pod lesem přibližně ve středu obce. Roste zde vítod chocholatý, prvosenka vyšší, řepík lékařský, bukvice lékařská, mateřídouška obecná, marulka klinopád aj.	0,4771
09135	NIVA PETRUŠOVSKÉHO POTOKA	Petrušov	Zamokřená louka v nivě Petrušovského potoka v dolní části obce s charakteristickou květenou (blatouch bahenní, pcháč potoční, ocún jesenní, devětsil lékařský, rdesno hadí kořen aj.)	0,4661
09136	NA VRŠKU	Březinky	pavinec horský, hvozdík kropenatý, jestřábník chlupáček, mateřídouška obecná, jetel zlatý, smolníčka obecná aj.)	0,9125

kód AOPK	název VKP	název KÚ	důvod vyhlášení	plocha [ha]
09137	ZA VYKYDALOVÝMI	Březinky	Květnatá louka mezi remízky (rmen barvířský, úročník bolhoj, pupava bezlodyžná, chrpa čekánek, zeměžluč menší, mochna přímá, vemeník dvoulistý, vítod obecný aj.)	2,7450
09138	HŮRA	Poříčí u Litomyšle	Jihovýchodně orientovaná suchá stráň v posledních letech neobhospodařovaná, se zbytky teplomilných rostlin (mateřídouška obecná, pupava bezlodyžná, řepík lékařský aj.)	3,0222
09139	POD BUKY	Budislav u Litomyšle	Pískovcové skalní výchozy v lese	0,3763
09140	VELKÉ HRADISKO	Budislav u Litomyšle	Pískovcový skalní útvar s charakteristickým porostem (vřes, brusinka, borůvka)	0,2769
09141	MALÉ HRADISKO	Budislav u Litomyšle	Pískovcový skalní útvar s charakteristickým porostem (vřes, brusinka, borůvka)	0,0909
09142	NA SKALÁCH	Budislav u Litomyšle	Pískovcový skalní útvar a suché terasy s charakteristickým porostem (vřes, brusinka, borůvka, hvozdík kropenatý, jestřábník chlupáček, mateřídouška obecná aj.)	0,2533
09143	LOUKA U HRUŠKY	Radiměř	Květnatá loučka pod lesem s částí úvozu s teplomilnými druhy rostlin, v současné době silně degradovaná. Roste zde česnek domácí, kozinec sladkolistý, pupava bezlodyžná, jitrocel prostřední, jetel zlatý aj.)	0,1760
09144	ÚVOZ U HRUŠKY	Radiměř	Travnatá úvozová cesta s výslunnými mezemi a nálety dřevin po okrajích. Roste zde česnek domácí, úročník bolhoj, pupava bezlodyžná, marulka klinopád, jetel prostřední aj.,	1,1935
09145	MEZI KOPCI	Radiměř	Suchá výslunná stráň pod lesem zčásti zarůstající náletem dřevin. Roste zde marulka rolní, modřeneček chocholatý, pryšec prutnatý, vítod chocholatý, pryskyřník hlíznatý, černýš rolní, mochna pětilístek aj.	5,5931
09146	HOLLENGRABENF LUR	Radiměř	Úvoz zarostlý dřevinami a navazující mezofilní louka. Roste zde žbáhovec ženevský, kopytník evropský, prvosenka vyšší, marulka klinopád, hvozdík kropenatý, pryskyřník hlíznatý, jetel prostřední aj.	1,1197
09147	MEZE U RADIMĚŘE	Radiměř	Výslunná mez, zarostlé křovinami s teplomilným lemem. Roste zde třeslice prostřední, marulka klinopád, hvozdík kropenatý, světlík lékařský, silenka níčí aj.	0,8029
09148	PTAČÍ ÚVOZ	Radiměř	Remíz podél úvozové cesty s okraji porostlými teplomilným bylinným společenstvem. Roste zde řepík lékařský, chrpa čekánek, pryšec prutnatý, srpek obecný, jetel pochybný aj.	0,6990

kód AOPK	název VKP	název KÚ	důvod vyhlášení	plocha [ha]
09149	POD KOPCEM	Radiměř	Suché výslunné stráně s úvozovou cestou, zarůstající náletem dřevin. Roste zde řepík lékařský, úročník bolhoj, válečka lesní, pupava bezlodyžná, marulka klinopád, jestřábník chlupáček, kokrhel pozdní, mateřídouška obecná, silenka nicí aj.	2,5920
09150	STRÁŇ U KRAVÍNA	Radiměř	Suchá výslunná opuková stráň a úvozová cesta s náletem dřevin. Roste zde hořečka brvitá, řepík lékařský, marulka rolní, česnek domácí, úročník bolhoj, kakost holubičí, šalvěj přeslenitá, jetel prostřední aj.	1,4426
09151	ÚVOZ NAD KOSTELEM	Radiměř	Suché výslunné úvozové cesty nad kostelem v obci. Roste zde úročník bolhoj, mateřídouška obecná, zvonek broskvolistý, jitrocel prostřední, mochna jarní violka vonná aj.	0,4828
09152	LOUKA U KŘÍŽKU	Radiměř	Vlhká květnatá louka sv. <i>Polygono-Trisetin</i> . Roste zde ocún jesenní, pcháč šedý, tužebník jilmový, rdesno hadí kořen, aj.	0,3765
09153	RYBNÍČEK NA PÍSKÁCH	Radiměř	Rybníček s vlhkou loukou na břehu, parkově upravený a výsadbou růžové formy leknínu bílého. Na vlhké louce roste děhel lesní, skřípina lesní, vrbovka chlupatá, svízel mokřadní,	0,4102
09154	ÚVOZ U LETIŠTĚ I	Banín	V strana úvozu, suchá, výslunná Z exponovaná, intenzivní pastvina	4,8132
09155	ÚVOZ U LETIŠTĚ II	Banín	Z strana úvozu, suchá, výslunná, V exponovaná, přecházející v pás stromů s výslunným lemem, intenzivní pastvina	1,7991
09156	ZADNÍ ŽLÍBEK	Radiměř	Suché výslunné stráně, květnaté louky, skalky, některé částečně zarůstající dřevinami, J od obce.	8,8464
09157	MOČÁL	Radiměř	Zamokřená terénní deprese s dominantním porostem <i>Phragmites communis</i> , S od lesa Na pískách.	2,8168
09158	ÚVOZ NA VELKÉM KUSE	Radiměř	Část úvozové cesty se skupinou dřevin s mezí, velmi degradované	0,4514
09159	OPUČNÍK V RADIMĚŘI	Radiměř	Opučník ve V části obce, zarostlý náletem dřevin	1,5215
09160	ÚVOZ	Radiměř	Úvozová cesta částečně zarůstající dřevinami	0,5420
09161	STRÁŇ NAD SILNICÍ II	Radiměř	Opuková stráň, květnatá louka, suchá, výslunná mez částečně zarůstající dřevinami	2,2372
09162	STRÁŇ NAD SILNICÍ I	Radiměř	Remíz u silnice z obce Radiměř do obce Hradec nad Svitavou.	0,4298
09163	NA FARSKÉM	Hradec nad Svitavou	Suchá výslunná mez podél cesty	0,4326
09164	SUCHÉ STRÁNĚ	Hradec nad Svitavou	Suché slunné stráně v úvozu v části zarůstající dřevinami.	1,0912
09165	KAMENNÝ DÍL	Hradec nad Svitavou	Suchá výslunná mez, louka, lom s rozptýlenými skupinami dřevin	1,6232
09166	HORSKÝ DÍL	Hradec nad Svitavou	V exponovaná mez podél úvozu v části zarostlá dřevinami	1,4135

kód AOPK	název VKP	název KÚ	důvod vyhlášení	plocha [ha]
09167	OPUKOVÉ MEZE	Hradec nad Svitavou	Výslunné opukové meze Z exponované, částečně zarůstající náletem dřevin, úvozová travnatá cesta lemovaná jasany na suché mezi	3,3653
09169	KVĚTNÁ LOUKA	Hradec nad Svitavou	Květnatá louka s J exponovanou mezí v části zarůstající dřevinami,	2,5594
09170	VALOVA TRAŤ	Hradec nad Svitavou	Květnatá louka s remízky s rozptýlenou zelení.	1,7368
09171	U BOROVICE I	Hradec nad Svitavou	Okraj lesa a přirozená louka pod cestou	0,3988
09172	U BOROVICE II	Hradec nad Svitavou	Výslunný okraj lesa, květnatá louka	0,8612
09173	U BOROVICE III	Hradec nad Svitavou	Výslunná stráž částečně zarůstající dřevinami	0,7235
09175	STRÁŇ U LINHARTIC	Linhartice	Výslunná stráž J od obce Linhartice, lemová společenstva lesíků přecházející v křovinaté meze.	1,2962
09176	LOUKA U POTOKA	Předměstí	Vlhké louky mezi potokem a lesem.	0,5599
09177	EXTENZIVNÍ LOUKY	Březinky	Květnaté extenzivně využívané louky, s významným podílem přirozeně rostoucích druhů, s výskytem chráněných druhů oddělené keřovým či stromovým patrem.	3,5735
09178	NA ZADCÍCH	Janov u Litomyšle	Louky s výskytem vzácné květeny.	1,0631
09179	OPUKOVÁ STRÁŇ	Hradec nad Svitavou	Opuková stráž s teplomilnou květenou.	11,4032
09180	VĚTROLAM V KARLI	Karle	Větrolam vytvořený převážně lípou, v bylinném patru masový výskyt <i>Epipactis helleborine</i> .	2,3653
09181	LOM V KARLI	Karle	Opukový lom s výskytem <i>Getiana ciliata</i> .	0,1104
09182	LUBENSKÉ PASEKY	Lubná u Poličky, Široký Důl	Paseky s výskytem vzácné květeny.	6,7389
09183	REMÍZ VE ZMOLE	Koruna, Třebařov	Remíz v hlubokém žlebu SV od obce Třebařov na hranici s k. ú. Koruna. Významná enkláva rozmanitých dřevin a útočiště zvěře ve velkém bloku orné půdy.	9,9010
09188	U BOŘINKY	Čtyřicet Lánů	Jižně exponovaná svažité louka s výskytem vzácných druhů rostlin.	0,7653
09189	U STATKU	Koclířov	Jižně exponovaná svažité louka s výskytem teplomilných druhů rostlin.	3,0929
09190	NA HOUPAČKÁCH	Koclířov	Jižně exponovaná svažité louka s výskytem teplomilných druhů rostlin.	1,2703
09191	LANCOVO ÚDOLÍ	Koclířov	Východně exponovaná stráž částečně zarostlá náletem dřevin, s výskytem teplomilných druhů rostlin	0,4246
09192	ÚDOLÍ NAD RYBNÍKEM	Koclířov	Mozaika květnatých strání, zarostlých mezí a luk s remízky vzrostlých dřevin, interakční prvek	8,1635
09193	POD HŘEBCOVEM	Koclířov	Jižně exponovaná svažité louka s výskytem teplomilných druhů rostlin.	5,2894
09194	LAMAČOVO ÚDOLÍ	Koclířov	Remízek křovin na J exponovaném svahu s výskytem teplomilných druhů rostlin na okrajích, biocentrum	1,3750
09195	K VYSOKÉMU POLI	Koclířov	Východně exponovaná stráž částečně zarostlá náletem dřevin, s výskytem teplomilných druhů rostlin	0,9746

kód AOPK	název VKP	název KÚ	důvod vyhlášení	plocha [ha]
09196	STEPNÍ STRÁŇ U OSADY OLŠANY	Jarošov u Litomyšle	Lokalita je významná svou skladbou rostlinných druhů charakteristickou pro stepní stráně.	0,7220
09201	HOŘEČEK U OLŠAN	Olšany u Chotěnova	Lokalita je významná výskytem hořce brvitého C3.	0,0926
09208	ALEJ HEYDUKOVA	Polička	Významná městská alej	1,2577
09209	ALEJ NA VALECH A VRCHLICKÉHO	Polička	Významná městská alej	3,9968
09210	KRÁLOVSKÁ ALEJ	Polička	Významná městská alej	2,3152
11007	BROUČÍ DŮL	ÚO Domoradice, Svařeň CR Řepníky, Pěšice	Entomologická a malakozoologická lokalita.	34,5358
11010	NAD KŘÍŽOVATKOU	Domoradice	Suťový les na opukovém podloží s výskytem hořce křížatého, kruštíku tmavočerveného a další vzácné květeny.	1,3561
11011	SLATINA U TRATI	Vysoké Mýto	Slatinná louka s výskytem vstavače májového, štirovníku bahenního aj.	0,9384
11012	VYSOKÁ	Javorník u Vysokého Mýta	Dvě lípy srdčité podílející se na přírodně historické charakteristice sídelního útvaru.	0,0064
11021	HRADISKO	Orlíčky, Bystřec	Údolí s bohatým výskytem bledule jarní.	14,4931
11032	BĚTNÍK	ÚO Sedlec u Vraclavi CR Popovec u Řepníků	Přírozená kvalitní dubohabřina s výskytem jaterníku podléšky, lilie zlatohlavé, vraniho oka čtyřlístého, prvosenky jarní a dalších vzácných rostlin. Meandrující potok, krasové jevy-jeskyně.	45,8376
11049	SRUBSKÉ MOKŘINY	Srubby	Jediná lokalita ve Vč. kraji s výskytem plže (<i>Lymnea lagostis</i>).	0,2765
11058	ÚDOLÍ STUDENSKÉHO POTOKA	Pastviny u Klášterce nad Orlicí	Údolí potoka s bohatým výskytem bledule jarní.	5,1413
11062	STRÁŇ U STRADOUNĚ	Stradouň, Vraclav	Dubohabřina s teplomilnou květenou s vzácnými rostlinnými druhy.	17,1510
11071	BLEDULE U LHOTKY	Kláštepec nad Orlicí	Louky s hojným výskytem bledule jarní.	2,3112
11072	BLEDULE V KLÁŠTERCI	Kláštepec nad Orlicí	Lokalita s bohatým výskytem bledule jarní.	0,4802
11075	BLEDULE POD KŘÍBEM	Česká Rybná u Žamberku Sopotnice	Niva potoka s bohatým výskytem bledule jarní, prvosenky vyšší, orseje, ocúnu, sasanky hajní, pryskyřníku zlatožlutého.	0,4009
11082	STROMOŘADÍ	Jamně n/Orlicí	Slatinná louka s bohatým výskytem vstavače májového a dalších vzácných rostlin.	4,7414
11086	ROSNATKA V DOLNÍ HEDČI	Dolní Hedeč	Rašeliniště s výskytem rosnatky okrouhlohlavé, vstavače, vemeníku a dalších vzácných rostlin.	1,2727
11087	VRŠOVSKÉ HRADIŠTĚ	Vraclav	Zbytky po starém hradišti Vršovců porostlé vzrostlou zelení (lípy).	0,5285
11091	BÝVALÝ PÍSNÍK LUKOVÁ	Luková	Ekologicky a esteticky hodnotná část krajiny s jezírkem s výskytem ohrožených druhů obojživelníků.	0,3619

kód AOPK	název VKP	název KÚ	důvod vyhlášení	plocha [ha]
11092	MOKŘAD CIHELNA	Česká Třebová	Mokřad s ohroženými druhy obojživelníků a plazů.	0,8773
11093	BROMION	Řetová	Ojedinelá lokalita travinných společenstev svazu <i>Bromion erecti</i> . Lokalita vykazuje velmi pestrout entomofaunu.	0,4926
11094	OPUKOVÉ OSYPY	Řetová	Ostrov s výchozy drobných vápnitých slínovců v loukách na hranicích katastrů Přívrat a Řetová. Významná lokalita teplomilných rostlin.	0,1479
11095	OPUČÁK	Řetová	Opuštěný lom s výskytem vzácných druhů teplomilné a vápnomilné květeny. Na dně lomu je tůň vhodná pro rozmnožování některých druhů obojživelníků.	0,2143
11096	JALOVCE	Řetová	Ojedinelá populace vzácného a ohroženého druhu dřeviny - jalovce obecného.	0,2401
11097	REMÍZEK	Těchonín	Skryté rašeliniště a okolní březový remíz s bohatým výskytem souvislého porostu rašelíniku, rosnatky okrouhlolisté, prstnatce májového, tolije bahenní, suchopýru širokolistého a vrby ušaté.	1,4273
11099	ŽICHLÍNEK	Žichlínek	Estetická krajina.	3,9387
11101	SKUHROV	Skuhrov u České Třebové	Louka se vzácnou suchomilnou květenou. Geobotanická lokalita.	4,8415
11102	BENDŮV RYBNÍK	Ostrov u Lanškrouna	Rybník s přirozeným litorálem a navazující mokřady a potoční olšiny s podrostem ostřice třeslicovité.	0,9175
11103	LANŠPERK	Lanšperk	Na vlastní zřícenině hradu se vyskytují vápnomilné a teplomilné druhy rostlin, které se v širokém okolí nerostou.	0,2017
11104	MALÁ STRANA	Horní Libchavy	Květnatá mokřadní louka s výskytem vzácných druhů rostlin.	2,2572
11105	POD HOTMAROVÝM KOPCEM	Dolní Dobrouč	Rybník s přirozeným litorálem a navazující mokřady.	0,6818
11106	LHOTKA - NAD TŘEBOVKOU	Lhotka u České Třebové	Svah zarostlý geograficky původním i dřevinami v podrostu se vzácným bylinným patrem.	1,1428
11107	RBC LHOTKA - HLUBOČEK	Parník	Lokalita je součástí navrhovaného biocentra USES. Nivní louka s významným bylinným patrem.	1,9912
11108	STARÉ OSTŘICE	Dolní Libchavy	Unikátní porost velmi starých trsů ostřice latnaté.	2,8350
11110	LIPOVÁ ALEJ KE KAPLI A ROZHLEDNĚ NA ROZÁLCE	Žamberk	Kvalitní lipová alej ve stáří stromů okolo 100 let	0,2935
11111	ŠLAJFRONT	Albrechtice u Lanškrouna	Květnaté bučiny s mozaikou suťových lipových javořin. Funkční lokální biocentrum.	9,5310
11112	ALEJ K ZÁMEČKU	Rudoltice u Lanškrouna	Hodnotná alej k záměčku ve městě Lanškroun.	1,8562

kód AOPK	název VKP	název KÚ	důvod vyhlášení	plocha [ha]
11113	LHOTKA	Lhotka, Parník	Na lokalitě se rozprostírají opuštěné sady, nálety geograficky původních dřevin, kosené loučky, na některých místech opukové skalní výchozy. Výskyt významné teplomilné květeny. Navrhované lokální biocentrum č. 8 Lhotka	2,2266
11115	HŘBITOV VRACLAV	Vraclav	Lípy na hřbitově, historická zeleň	0,6775
11120	LIPOVÁ ALEJ - HRUŠOVÁ	Hrušová	Alej 72 vzrostlých lip, které jsou významnou dominantou a dotváří historický a kulturní charakter venkovského sídla. Alej vysadili občané před cca 120 lety kolem obecní komunikace.	0,2980
11139	SEMANÍNSKÝ SAD	Semanín	Suché louky s výskytem vstavačovitých rostlin.	4,9239

poznámka: plochy VKP jsou vypočteny pomocí grafického programu ArcGIS

3.1.12.4. INVAZNÍ DRUHY

Invaze

Invazní (nepůvodní, cizí, zavlečené, “vetřelecké”) druhy jsou na daném území nepůvodní (jak neúmyslně zavlečené, tak záměrně dovezené člověkem). Snadno se rozmnožují, rychle se šíří, osidlují všechna příhodná stanoviště a vytlačují původní rostlinné druhy. Mění přírodní stanoviště a negativně ovlivňují biologickou rozmanitost. Mnohé invazní druhy nezřídka způsobují i značné hospodářské škody (agresivní “plevele” či “škůdci”), znehodnocují krajinu (monotónní společenstva), mohou způsobovat i zbytečné zdravotní potíže (pylové alergie, dotykové reakce).

Mezi nejznámější invazní druhy u nás patří z rostlin např. bolševník velkolepý či křídlatky, ze živočichů pak např. plzák španělský či norek americký. Bránění šíření (vysazování, úniky) či potírání nejproblematictějších druhů může zabránit zbytečným problémům v budoucnosti. Bohužel u řady druhů byla navždy promarněna šance na zastavení invazí a s jejich negativním vlivem patrně bude nutno potýkat se napořád.

<http://www.jarojaromer.cz/invaze/>

Nepůvodní druh (alien species): Druh, poddruh, nebo nižší taxon, introdukovaný mimo svůj přirozený, dřívější nebo současný areál. Zahrnuje jakoukoliv část, gamety, semena nebo propagule takového druhu, které jsou schopny přežít a následně se rozmnožit.

Invazivní nepůvodní druh (invasive alien species): Nepůvodní druh, jehož introdukce a/nebo šíření ohrožuje biologickou diverzitu.

Invazní druh: Druh, který se na nové území rozšířil rychle. Takový druh je na novém území nově přichozí, a pokud se objeví rychle, bývá o to častěji považován za nepůvodní. Nemusí tomu tak být. Rychlost šíření není součástí definice nepůvodnosti podle CBD.

Invazní vs. invazivní druh: Nepůvodní druh nemusí být ani invazní, ani invazivní, stejně jako původní druh může být invazní a/nebo invazivní. Invazní není totéž, co invazivní. V literatuře bývají pojmy invazní, invazivní a nepůvodní bohužel často zaměňovány.

Introdukce (introduction): Přesun nepůvodního druhu mimo dřívější nebo současný areál přímou nebo nepřímou lidskou činností. K tomuto přesunu může dojít v rámci jedné země, nebo mezi zeměmi, nebo do území mimo státní jurisdikci.

Etablování (establishment): Proces, kdy nepůvodní druh v novém prostředí začne úspěšně produkovat životaschopné potomstvo a jeho další přežití je pravděpodobné.

Analýza rizika (risk analysis): (1) Zhodnocení následků introdukce a pravděpodobnosti etablování nepůvodního druhu na základě vědeckých informací (tj. zhodnocení rizika) a (2) výběr opatření použitelných pro snížení nebo regulování tohoto rizika (tj. management rizika), a to výběr provedený s ohledem na socioekonomické a kulturní faktory.

Expanzivní druhy: Silně se rozrůstající, šířící se druhy (domácí).

Karanténní druh: Z hlediska člověka zvláště nebezpečné choroby, škůdci a plevely, na které se vztahují zákonná a praktická opatření, jejichž uplatněním se zabraňuje jejich zavlečení a šíření, potažmo hospodářským škodám.

Invazní seznamy (invazní černé listiny) druhů: Výčty nežádoucích invazních druhů, kterým je potřeba věnovat pozornost z hlediska ochrany přírody (nezřídka i z hlediska hospodářského či ochrany zdraví). V seznamech ("černé listině") jsou druhy, které je nutné aktivně potlačovat či mít na zřeteli způsob jejich pěstování a bránit jejich nežádoucím šíření do volné přírody.

A) Invazní druhy živočichů v ČR

zdroj:

Mlíkovský, J., Stýblo, P, eds., 2006.: *Nepůvodní druhy fauny a flóry České republiky*

David Šíp, ČSOP JARO Jaroměř, http://www.jaromaromer.cz/invaze/?page_id=4

Mezinárodní encyklopedie rostlin, hub a živočichů: <http://www.biolib.cz>

Druhy, vyskytující se v Pardubickém kraji, jsou označeny v následujícím přehledu *.

Krevnatka úhoří (*Anguillicola crassus*)

Parazit rodu úhoř (*Anguilla*) pocházející z Japonska a Číny. K zavlečení druhu do Evropy došlo v důsledku dovozu úhoře japonského. V ČR se tento parazit značně rozšířil a způsobuje hromadné úhyny našeho původního úhoře říčního, situace je natolik závažná že v rámci Evropy je úhoř říční krevnatkou vážně ohrožen na své existenci.

Plzák španělský (*Arion lusitanicus*)*

Druh ze severní části Pyrenejského poloostrova, který byl do ČR patrně zavlečen s rostlinami. Obáváný „škůdce“ zahrádek, lokálně působí škody i v zemědělství. Invazi tohoto druhu již není možné zastavit, druh nadále bezděčně rozšiřuje člověk transportem rostlin a zeminy, nyní se již však v přírodě šíří i na člověku nezávisle.

Rak bahenní (*Astacus leptodactylus*)

Rak bahenní (původně z jihovýchodní části Evropy) byl v ČR záměrně vysazován jako náhrada za našeho původního raka říčního, jehož stavy zdecimoval račí mor. Jedná se však o potravního konkurenta raka říčního, kterého tento druh vytlačuje. Jeho další rozšiřování je proto nežádoucí a legislativně je zakázáno (nutný souhlas orgánů ochrany přírody).

Rak pruhovaný (*Orconectes limosus*)*

Severoamerický druh záměrně dovezen a vysazen v Evropě. I nadále je rozšiřován rybáři nebo amatérskými potápěči, šíří se však již i nezávisle na člověku. Přenašeč račího moru, vůči kterému je sám na rozdíl od našeho původního raka říčního téměř imunní. Záměrné rozšiřování by mělo být pod pokutou zakázáno.

Rak signální (*Pacifastacus leniusculus*)

Do Evropy dovezen ze Severní Ameriky. Přenašeč račího moru, který decimuje populace našeho původního raka říčního po celé Evropě. Přesto je však nadále některými rybáři záměrně rozšiřován. Manipulace s tímto druhem a jeho další záměrné šíření by mělo být pod pokutou zakázáno.

Kleštík zhoubný (*Varroa destructor*)*

Drobný roztoč z Dálného východu napadající včelstva, kde vyvolává tzv. varroázu. Převozem včelstev byl zavlečen téměř po celém světě, v ČR se vyskytuje skoro celoplošně. Díky prevenci a tlumení se množství včelstev nakažených varroázou postupně snižuje, bohužel však již byly zaznamenány populace kleštíka rezistentní vůči některým přípravkům, což může do budoucna představovat další velkou hrozbu pro naše včelstva.

Mnohonožka (*Cylindroiulus caeruleocinctus*)*

Druh původem ze Západní Evropy k nám byl zavlečen obchodem s rostlinami a lodní dopravou. Vytlačuje naše původní druhy mnohonožek. Další šíření druhu lze pozastavit omezením introdukce nepůvodních dřevin a transferů zeminy.

Karas stříbřitý (*Carassius gibelio*)*

Ryba původem z Východní Asie. Je vážnou hrozbou pro naše původní druhy ryb, kterým potravně i prostorově konkuruje, rovněž je možné, že se začne s některými našimi druhy křížit a tím znehodnotí jejich genofond. V některých lokalitách způsobují přemnožené populace karase stříbřitého pokles produkce kapra. Je žádoucí druh nadále nerozšiřovat a naopak ho začít likvidovat aktivní selektivní odlov, pečlivé třídění násad apod.).

Střevlička východní (*Pseudorasbora parva*)*

Východoasijská rybka zavlečena do ČR s plůdkem nepůvodního amura a tolstolobika. Nadále se šíří s importy plůdků hospodářských ryb, nyní již žije na většině míst v ČR. Konkuruje původním druhům ryb, způsobuje silný predační tlak na vodní plže. Na lokalitách, kde se střevlička východní přemnožila, došlo ke snížení početnosti ostatních druhů ryb. Je třeba usilovat o snížení počtu populací v ČR (pečlivé třídění násad, zvýšená obsádka dravých druhů ryb), úplné vyhlazení druhu na území ČR je však již bohužel nereálné.

Jelen sika (*Cervus nippon*)*

Záměrně vysazený druh jelena, původem z východní a jihovýchodní Asie, který má výrazný negativní vliv na populace našeho původního jelena lesního, se kterým se kříží. V ČR se vyskytuje na cca jedné pětině území. Populace ve volné přírodě je třeba zcela utlumit, nebo alespoň výrazně omezit a to intenzivním lovem.

Norek americký (*Mustela vison*)*

Lasicovitá šelma ze Severní Ameriky, záměrně (vypuštěním) i neúmyslně (únikem ze zajetí) rozšířena na mnoha místech v Euroasii. Výrazný potravní konkurent naší původní vydry a hranostaje, jeho výskyt ve volné přírodě má katastrofické důsledky (vedoucí až k úplné likvidaci) na přežívající populace našich raků, obojživelníků i plazů. Existence tohoto druhu v Evropě navíc zabraňuje návratu původního norka evropského, který byl na mnoha místech (včetně ČR) vyhuben člověkem.

Nutrie (*Myocastor coypus*)*

Větší druh hlodavce z Jižní Ameriky, který se do naší přírody dostal únikem ze zajetí. Populace u nás v přírodě narůstají. Je zde reálné riziko, že by se časem mohlo jednat o potravního konkurenta původního bobra, navíc může způsobovat hospodářské škody. Není důvod k tomu, aby došlo k dalšímu šíření druhu a je vhodné proto tento druh v naší přírodě utlumit.

Psík mývalovitý (*Nyctereutes procyonoides*)*

Zavalitější psovitá šelma z Dálného východu, záměrně vysazována v evropské části Ruska a Pobaltí. Další jedinci se do volné přírody dostávali i unikem z kožešinových farem. Psík mývalovitý dnes již obývá celé území ČR. Ačkoli jsou možná jeho negativní vlivy na naši přírodu přeceňovány, přesto se nejedná o živočicha, který by byl v naší přírodě žádoucí. Je proto třeba urychleně řešit jeho legislativní postavení, aby mohla být zahájena jeho regulace ve volné přírodě.

Mýval severní (*Procyon lotor*)*

Středně velká šelma původem ze Severní Ameriky, postupně se k nám šíří převážně z Rakouska. Vytvoření stabilní populace v naší přírodě je nežádoucí.

Muflon (*Ovis musimon*)*

Kopytník původem z Korsiky, který je nyní rozšířen na větší části ČR. Početní stavy výrazněji stoupají, což má na mnohých místech destruktivní vliv na původní biotopy (zamezení přirozeného zmlazení stromového patra, nadměrné spásání vegetace, konkurence našich původních druhů kopytníků apod. Optimálním řešením je alespoň částečná redukce početních stavů.

B) Invazní druhy rostlin v ČR

zdroje:

Mlíkovský, J., Stýblo, P, eds., 2006.: *Nepůvodní druhy fauny a flóry České republiky*

David Šíp, ČSOP JARO Jaroměř: http://www.jarojaromer.cz/invaze/?page_id=4

Občanské sdružení Centaurea: <http://centaurea.cz/invazni-rostliny/atlas-invaznich-druhu-rostlin-ceske-republiky.html>

Druhy, vyskytující se v Pardubickém kraji, jsou označeny v následujícím přehledu *.

Bolševník velkolepý (*Heracleum mantegazzianum*)*

Rostlina původem ze západního Kavkazu. Druhotně se rozšířil v západní a střední Evropě (včetně Velké Británie), Rusku a Severní Americe. Do České republiky byl zavlečen v roce 1862 v Lázních Kynžvart. Těžištěm výskytu v ČR jsou západní Čechy, kde tvoří rozsáhlé porosty. Hojný je také ve středním Povltaví, dolním Posázaví, Pošumaví, na Třeboňsku, ve východním okolí Prahy a v Železných horách. Roztroušeně až vzácně se dále vyskytuje na většině území, prakticky chybí v severní polovině Čech, v Moravské bráně a v Bílých Karpatech.

Regulace: Vzhledem k tomu, že rostliny mají poměrně velkou listovou plochu, je vhodná aplikace herbicidu. Souvislé porosty je vhodnější pokosit a poté aplikovat herbicid. Zásah je nejlepší aplikovat za plného květu, v období, kdy mají rostliny nejvíce biomasy. V porostech bolševníku prakticky nerostou jiné rostliny, pokosenou biomasu je možné pálit přímo na místě.

Kolotočník ozdobný (*Telekia speciosa*)*

Původní v horách jižní a východní Evropy a na Kavkaze, u nás často pěstován a velmi často a ochotně zplaňuje. Většina lokalit druhu vznikla pěstováním a následným lokálním šířením zejména podél potoků. Včleňuje se do přirozené vegetace, jeho výskyt zde není nutně vázán na ruderalizaci biotopu.

Druh je schopen silného lokálního šíření, v porostech pak často dominuje a tím i snižuje jejich diverzitu. Na větší vzdálenost se však nešíří.

Křídlatky (*Reynoutria* sp.)*

Rod je nás zastoupen dvěma druhy - křídlatka japonská (*Reynoutria japonica*), křídlatka sachalinská (*Reynoutria sachalinensis*), které se mezi sebou kříží - křídlatka česká (*Reynoutria x bohemica*).

Oba druhy pochází z Dálného východu - k. japonská z Korey, Číny a Japonska, k. sachalinská z ostrova Sachalin. Do Evropy byly introdukovány v roce 1825 (k. japonská) a 1869 (k. sachalinská). V současnosti se vyskytují především ve střední a severní Evropě. V České republice se vyskytují roztroušeně až hojně od nížin až do podhorského stupně (nejvýše k. japonská – Malý Háj v krušných horách, ca 900 m).

Regulace: Rozsáhlejší porosty je ideální pokosit a poté místo zásahu ošetřit herbicidem. U solitérních jedinců stačí aplikace herbicidu. V každém případě je třeba biomasu v co nejkratší době (po zavadnutí) spálit. Křídlatky dobře regenerují i z malých fragmentů lodyh. Nejvhodnější načasování zásahu je v době květu.

Šťovík alpský (*Rumex alpinus*)*

Původní v horách střední a jižní Evropy (Alpy, Karpaty), Kavkaz, severní Turecko. Nitrofilní druh zamokřených a neudržovaných ploch s vysokým obsahem dusíkatých látek. Běžně roste na loukách a pastvinách. K masivní expanzi došlo až po 2. svět. válce, kdy se druh šířil na neobhospodařované louky. V současnosti patří se šíří do původních společenstev a vytváří monokulturní porosty.

Regulace: Jedná se o nepříjemný plevel horských luk, jenž je špatně odstranitelný. Lze doporučit jen pravidelné kosení a postřik herbicidy. Tyto odplevelené plochy je vhodné poté osít trvalým travním porostem.

Borovice vejmutovka (*Pinus strobus*)*

Je klasickou kolonizující dřevinou, v jejímž podrostu zmlazuje většinou jen ona sama (i díky opadu jehličí). Trpí však jako ostatní americké pětijehličnaté druhy rzí vejmutovkovou.

Regulace: Je vysazována v kulturních lesích jako zdroj dřeva, které je měkké a snadno štípatelné.

Borovice černá (*Pinus nigra* Arnold)*

Původní areál výskytu je v jižní Evropě a Středomoří, nižších polohách Alp, Malé Asii a severní Africe. V Čechách je nepůvodní, ale v třetihorách se zde běžně vyskytovala. Jako okrasná dřevina se pěstuje v parcích. V teplých nížinách (např. CHKO Český kras) místy vytlačuje původní borovici lesní.

Regulace: Negativní dopady nejsou v krajině příliš významné, proto je doporučován především monitoring výskytu a případného šíření v krajině, s omezením v zájmových oblastech ochrany přírody.

Netýkavka žláznatá (*Impatiens glandulifera*)*

Vyskytuje se zejména na horních částech vodních toků. Domovským areálem jsou Himaláje (v nadm. výšce 1800 – 3000 m n. m.). Do Evropy byla přivezena v roce 1839 jako okrasná a nektarodárná bylina. První údaje z Čech jsou z roku 1846 z červeného Hrádku u Jirkova. V současnosti se v České republice vyskytuje prakticky na celém území kromě horských poloh.

Regulace: Netýkavka žláznatá je jednoletá rostlina, je proto důležité zásah provést včas před dozráním semen. V porostech, kde se vyskytuje v menším zápoji, je neúčinnější vytrhávání. Alternativním způsobem (především na loukách) je kosení a následná likvidace biomasy, nejlépe pálením.

Netýkavka malokvětá (*Impatiens parviflora* DC)*

Původní na západě Himaláje a západní Sibiři, druhotně zavlečena do dalších částí Asie, velké části Evropy, severní Afriky a Severní Ameriky. V ČR rozšířena z botanických zahrad a parků v druhé polovině 19. století. V současnosti rozšířena na velké části ČR a místy vytváří rozsáhlé porosty, nevyskytuje se jen v málo narušených vyšších horských polohách.

Regulace: Šíření druhu na velké vzdálenosti je závislé na lidské činnosti a významné je také šíření vodními toky. Na lokalitách samotných se druh rozmnožuje především vystřelováním semen a také se uplatňuje roznášení semen mravenci. Protože většina semen vyprodukovaných v daném roce klíčí příští jaro, v chráněných oblastech s přirozenou vegetací lze uvažovat o sečení či vytrhávání rostlin před dozráváním semen (květen, červen) a zamezit tak dalšímu šíření druhu.

Pajasan žláznatý (*Ailanthus altissima*)*

Původní v severovýchodní a východní Číně a Koreji. V Austrálii, Severní a Střední Americe, střední a jižní Evropě a na Azorských ostrovech se chová invazně, proniká do travinných a skalních porostů, lesních světlin a rumišť. V ČR poprvé vysazen r. 1865 na Hluboké. Hojněji se vyskytuje zejména na jižní Moravě a v Polabí, kde je lesníky také omezeně pěstován.

Regulace: Druh je schopen se velmi rychle šířit kořenovými a kmenovými výmladky (až 3 m za sezonu). Kromě toho se dobře šíří také semeny (na větší vzdálenosti vodou či větrem), ty však brzo ztrácí svou klíčivost. Je schopen allelopatického působení kořeny a listy, čímž omezuje růst a klíčení okolní vegetace.

Rukevník východní (*Bunias orientalis*)*

Původní výskyt v Asii (Arménie, snad i Sibiř). U nás je doložen z roku 1856. Těžiště rozšíření je v nejteplejších oblastech (nejvýše v 560 m n. m.). Nejčastější je v zemědělských a průmyslových oblastech s rozvinutou sítí silnic a železnic.

Štětinatý laločnatý (*Echinocystis lobata*)*

Domovským areálem je Severní Amerika, od severního Ohia po Kanadu. U nás roste od nížin do podhorského stupně (670 m n. m.). Intenzivně se šíří především v jihozápadních Čechách a na jižní Moravě.

Regulace: V současnosti není zatím nijak regulován. Vzhledem k tomu, že se jedná o jednoletý druh, je vhodné jej likvidovat vytrháváním v době květu.

Slunečnice topinambur (*Helianthus tuberosus*)*

Rostlina pochází ze Severní Ameriky. V Evropě se již dlouho pěstuje jako krmná okopanina i zelenina. Zplaňuje především v nižších a středních nadmořských výškách.

Regulace: Udržují se na ploše delší dobu po ukončení jakékoliv péče, rozrůstají se a hlízy jsou s půdou nebo kompostem transportovány i na vzdálená místa.

Trnovník akát (*Robinia pseudacacia*)*

Pochází z východní části Severní Ameriky. Kolem roku 1600 byl dovezen jako okrasný strom do pařížské botanické zahrady. Časem se lesníci přičinili o jeho rozšíření po celé Evropě.

Regulace: Ze spadaneho listí trnovníku jsou uvolňovány do půdy fenolkarboxylové kyseliny, které potlačují klíčení jiných rostlin, takže původní vegetace z blízkosti trnovníku brzy mizí a je nahrazována vegetací novou, zejména nitrofilními rostlinami jako jsou kopřivy apod.

Třapatka dřípátá (*Rudbeckia laciniata*)*

Původní v Kanadě a USA, k nám se dostala v 17. stol jako okrasná rostlina, ale většího rozšíření a zplanění se dočkala teprve v druhé polovině 19. stol. Nejčastější výskyt je v oblastech s nadmořskou výškou asi do 700m na slunných místech v nivách vodních toků.

Přednostně se vyskytuje na dobře provzdušněných půdách a narušených biotopech v blízkosti tekoucích vod.

Vlčí bob mnoholistý, lupina (*Lupinus polyphyllus*)*

Původní na západě USA, dnes pěstovaný a zplanělý téměř v celé Evropě a některých oblastech Severní Ameriky. V ČR od roku 1895, téměř na celém území, ale např. v Polabí či Jihomoravských úvalech velmi vzácně.

Regulace: Tvoří uzavřené rozsáhlé porosty, které mění půdní poměry (obohacování dusíkem) a snižují diverzitu okolní vegetace. Často pěstovaná okrasná rostlina k řezu. Pěstují se především vytrvalé kultivary, které se snadno množí dělením nebo semeny. Zejména v chráněných oblastech bychom měli zamezit vysévání do volné přírody.

Zlatobýl kanadský a celík obrovský (*Solidago canadensis*, *S. gigantea*)*

Jedná se o bohatý rod s centrem rozšíření v Severní Americe. Mezi invazní plevely u nás patří především zlatobýl kanadský a obrovský (*S. canadensis* a *S. gigantea*).

Původem ze Severní Ameriky, vyskytují se nerovnoměrně po celém území republiky s optimem v nižších polohách. Oba druhy rostou přednostně na vlhkých, živinami bohatých půdách, především na březích řek a ruderalních místech. Rozšiřují se velkým množstvím - větrem přenášených semen a snadným odnožováním.

Laskavec (*Amaranthus L.*)*

Rod je nás zastoupen asi 10 druhy, z nichž jsou za expanzivní plevely považovány laskavec ocasatý (*A. retroflexus*), l. zelenoklasý (*A. powellii*), l. bílý (*A. albus*), l. žmíndovitý (*A. blitoides*) a l. zelený (*A. viridis*).

Od konce minulého století jsou k nám zavlekáni nejčastěji železniční dopravou, v současné době zavlekání i s obilím, olejninami, osivem, apod. Optimem výskytu jsou teplejší až mírně teplé oblasti. Jako plevely se vyskytují v okopaninách, nechybí však ani na zahradách. Na rumišťích v obcích se vyskytují v neuzavřených, pionýrských porostech zejména na smetištích a navážkách zeminy.

Regulace: Aby se zabránilo expanzi na obdělávaných půdách, lze doporučit likvidaci primárních ohnisek výskytu ekologicky vhodným herbicidem nebo posekáním na počátku květu, aby se zamezilo vytváření semen. Na polích lze výskyt omezit především řádnou kultivací – např. podmínkou strnišť a pečlivým obděláním okopanin. Také osivo by mělo být vždy čištěné.

Topol kanadský (*Populus x canadensis Moench*)

Kříženec pravděpodobně vznikl v roce 1750 ve Francii. V současnosti pěstován v řadě forem a kultivarů po celé Evropě a v Severní Americe. Nejstarší záznam z našeho území je z roku 1852 ze Sychrova. Pro lesnické účely se pěstuje v lužních lesích na jižní Moravě. Vysazován také do ochranných pásů a větrolamů. Při revitalizacích toků doporučován do břehových porostů. V ČR místy hojný.

Regulace: Invazivní dřevina pronikající do přirozených porostů vrbín na náplavech, údolních měkkých i tvrdých luhů, pobřežních porostů toků a vysokých mezofilních křovin. Problémem je nahrazování původního geneticky čistého topolu černého hybridními druhy. Doporučuje se omezování druhu v původních porostech seřezáváním a následnou aplikací herbicidu na rány,

aby se zamezilo dalšímu zmlazování. Při krajinných úpravách je dobré nahrazování nepůvodních hybridů výsadbou domácího topolu černého.

Konopí rumištní (*Cannabis ruderalis* Janisch.)

Původní v jihovýchodním Rusku, Malé a Střední Asii, na Dálném východě. Sekundárně rozšířeno v Evropě a Severní Americe. V ČR poprvé sbíráno r. 1868 v Hustopečích. Souvisle rozšířena na jižní Moravě, z Čech není doposud známo.

Regulace: Je pouze lokálně rozšířeným teplomilným polním plevelem, který nepředstavuje žádnou hrozbu pro původní vegetaci. Problematická může být pouze v oblastech pěstování konopí setého pro technické účely. Snadná hybridizace by mohla vést k narušení genofundu pěstovaných odrůd.

Javor jasanolistý (*Acer negundo* L.)*

Domovským areálem je Severní Amerika, oblast velkých řek od Ontaria po Floridu a na Z po Skalisté hory. Himaláje (v nadm. výšce 1800 – 3000 m n. m.). Do Evropy byla přivezena v roce 1839 jako okrasná a nektarodárná bylina. První údaje z Čech jsou z roku 1846 z Červeného Hrádku u Jirkova. V současnosti se v České republice vyskytuje prakticky na celém území kromě horských poloh.

Regulace: Jakožto rychle rostoucí dřevina velmi dobře regeneruje z kořenů i pařezů výmladky a uřezané větve snadno kořenují. Odstraněnou biomasu je třeba patřičně zpracovat a pařezy je nutno chemicky ošetřit proti zmlazení. Vysílení opakovaným řezem je velmi náročné. (Uvažovalo se o jeho pěstování jako energetické dřeviny výmladkovým způsobem.) Semena jsou šířena větrem i vodou a mají velmi dobrou klíčivost.

Pěťour malokvětý (*Galinsoga parviflora* CAV.),

Pěťour srstnatý (*Galinsoga quadriradiata* Ruiz et Pavón)*

Původní v Jižní Americe, kolem roku 1875 přivezen do Evropy, v současnosti se vyskytuje v téměř celé Evropě a zřejmě i na jiných kontinentech, v ČR hojně téměř ve všech nadmořských výškách.

Regulace: Rozmnožuje se výhradně generativně – nažkami. Nažky mají vysokou klíčivost a vzházejí v příznivých podmínkách po celý rok. Rostliny pěťouru vytvářejí několik generací za rok. Již 4-6 týdnů po vyklíčení začíná kvést. Jedna rostlina vyprodukuje 5 000 - 30 000 semen, která setrvávají v půdní zásobě několik let, ale mohou klíčit i velmi brzy po dozrání.

Dvouzubec černoplodý (*Bidens frondosa* L.)*

Pochází ze Severní Ameriky, u nás zdomácněl během první poloviny 20. stol. Těžištěm výskytu jsou pánve a rybníčné oblasti - břehy stojatých a pomalu tekoucích vod, bahnité náplavy, na obnažených, periodicky zaplavovaných a dusíkem bohatých půdách.

Dub červený (*Quercus rubra* L.)*

Primárním areálem je východní část Severní Ameriky. Do Evropy zavlečen pravděpodobně r. 1691. Dnes hojně pěstován jako lesní a okrasná dřevina. Jeho rozšíření v ČR je roztroušené.

Regulace: Na příznivých stanovištích předčí růstem naše původní duby. Šíří se do společenstev kyselých doubrav, borových doubrav a dubohabřin, místy i v jedlinách a bučinách. V původním areálu jsou žaludy důležitou složkou potravy drobných hlodavců, vysoké zvěře a ptáků. Zejména ptáci usnadňují jeho šíření i v sekundárních areálech. Jedná se o rychle rostoucí dřevinu, která intenzivně zmlazuje především ve světlých borových porostech. Protože je druh hospodářsky využíván, je nutné zabránit jeho dalšímu šíření pouze na hodnotných stanovištích (borové porosty na píscích). Lze doporučit řez a následné ošetření ran herbicidem.

Regulace invazních rostlin

<http://www.centaurea.cz/invazni-rostliny/co-jsou-to-invazni-rostliny.html>

Na začátku by měla být prevence. V našich podmínkách je nereálné regulovat příliv nových druhů do naší flóry. Účinnějším řešením je důsledná kontrola potenciálních ohnisek – omezování vzniku rumišť a černých skládek, přiměřená kultivace nově vznikajících stanovišť s nezapojenou vegetací (např. násypy silnic). K šíření invazních rostlin přispívá neznalost lidí. Často začne například křídlatka bujet za vsí, kde si ji někdo přinesl jako „pěknou dekorativní rostlinu“ do své zahrádky.

Ve chvíli, kdy se invazní druh začíná šířit, je nejvyšší čas začít s aktivní regulací. Aby byl boj s invazními rostlinami účinný, je potřeba mít na paměti několik obecných zásad:

- začít co nejdříve, nejpozději ve stádiu vznikajícího ohniska.
- zásahy provádět důsledně - pokrýt zásahem celou populaci, aby na místě nezůstaly žádné živé exempláře nebo části rostlin.
- zničenou biomasu co nejdříve po asanaci spálit, není vhodné ji kompostovat, většina druhů má výborné regenerační vlastnosti, také je tu velké riziko šíření pomocí semen.
- vhodně načasovat zásah, měl by být proveden v době květu, před dozráváním semen.
- začít likvidovat populace invazních rostlin od ohniska po směru jejich dalšího šíření (např. na potocích je třeba postupovat důkladně odshora, jinak se invazní druh na asanované místo bez problémů šíří z horních částí toku a zásah je naprosto neefektivní).
- pravidelně monitorovat asanované místo a dle potřeby zásah opakovat - jednorázový zásah nebývá účinný.

Z používaných metod likvidace populací invazních druhů se používají dvě – chemická a fyzická. Nejúčinnější je kombinace obou. Při chemické likvidaci se nejlépe osvědčil Roundup Biaktiv. Jedná se o neselektivní herbicid, nejvhodnější je používat jej na zapojené porosty, kde invazní rostlina výrazně dominuje. Při fyzické likvidaci se běžně aplikuje pokosení v době květu. U jednoletých druhů (netýkavky) je možné použít vytrhávání rostlin. Biomasu je třeba okamžitě zlikvidovat, nejlépe spálit.

V následující tabulce jsou shromážděné **metody regulace**:

metody regulace	charakteristika	využití
mechanické	kosení, vytrhávání, orba, separace, vykopávání, vyrývání, válení, krechťování, překrývání vrstvou zeminy, použití folie, kompostování	• regulace invazních druhů rostlin vyskytujících se v malých porostech, v chráněných územích • často používané v kombinaci s chemickými metodami regulace
biologické	spásání ovci a skotem, zastínění stromovými dřevinami, choroby	v praxi používány zřídka, jejich účinnost nebyla dostatečně prostudována a prokázána
fyzikální	oheň, plamenomet, zmrazení, infračervené záření	• užívány zřídka (efektivita nižší než u chemických a mechanických metod regulace)
chemické	totální a selektivní herbicidy, dusíkaté a pálené vápno	• nejužívanější a nejúčinnější metody v ČR i v zahraničí (nejčastější glyfosát – Roundup)

Seznam registrovaných přípravků na ochranu rostlin

je veden a aktualizován na webových stránkách Státní rostlinolékařské Správy:

http://www.srs.cz/portal/page/portal/SRS_Internet_CS/or/or_info_pro_zeme/Registrace

Přípravky na ochranu rostlin jsou výrobky určené k:

1. k ochraně rostlin nebo rostlinných produktů proti škodlivým organismům nebo k zabránění působení těchto organismů,
2. k ovlivňování životních pochodů rostlin jinak než jako živiny, například regulatory růstu,
3. ke konzervaci rostlinných produktů, pokud tyto látky nebo produkty nepodléhají jiným předpisům Evropských společenství, nebo
4. k ničení nežádoucích rostlin nebo jejich částí, potlačování nežádoucího růstu rostlin nebo předcházení takovému růstu.

Legislativa ve vztahu k invazním organismům

http://www.srs.cz/portal/page/portal/SRS_Internet_CS/le

□ **Zákon č. 326/2004 Sb. o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů**

- zjišťovat a omezovat výskyt a šíření škodlivých organismů včetně plevelů tak, aby nevznikla škoda jiným osobám nebo nedošlo k poškození životního prostředí anebo k ohrožení zdraví lidí nebo zvířat
- používat k ošetřování rostlin, rostlinných produktů a jiných předmětů proti škodlivým organismům pouze přípravky, další prostředky a mechanizační prostředky povolené k používání podle tohoto zákona popřípadě biocidní přípravky uváděné na trh podle zvláštního právního předpisu 4e) a povolené rostlinolékařskou správou (§ 37 odst. 3), a to způsobem, který nepoškozuje okolní porost, zdraví lidí a zvířat nebo životní prostředí

Fyzické a právnické osoby, které jsou povinny plnit povinnosti uložené jim tímto zákonem, jsou povinny plnit v oblasti rostlinolékařské péče také úkoly vyplývající pro ně z bezprostředně závazných právních předpisů Evropských společenství.

- **Vyhláška č. 327/2004 Sb.,** o ochraně včel, zvěře, vodních organismů a dalších necílových organismů při používání přípravků na ochranu rostlin.
- **Vyhláška č. 328/2004 Sb.,** o evidenci výskytu a hubení škodlivých organismů ve skladech rostlinných produktů a o způsobech zjišťování a regulace jejich výskytu v zemědělských veřejných skladech a skladech Státního zemědělského intervenčního fondu.
- **Vyhláška č. 329/2004 Sb.,** o přípravcích a dalších prostředcích na ochranu rostlin, ve znění vyhlášky č. 371/2006.
- **Vyhláška č. 331/2004 Sb.,** o opatřeních k zabezpečení ochrany proti zavlékání a šíření původce bakteriální kroužkovitosti bramboru a původce bakteriální hnědé hniloby, ve znění vyhlášky č. 328/2008 Sb.
- **Vyhláška č. 332/2004 Sb.,** o opatřeních k zabezpečení ochrany proti zavlékání a šíření původce rakoviny bramboru, hád'átka bramborového a hád'átka nažloutlého.
- **Vyhláška č. 333/2004 Sb.,** o odborné způsobilosti na úseku rostlinolékařské péče.
- **Vyhláška č. 334/2004 Sb.,** o mechanizačních prostředcích na ochranu rostlin.
- **Vyhláška č. 175/2005 Sb.,** o náhradách nákladů za odborné úkony provedené Státní rostlinolékařskou správou.

- **Vyhláška č. 215/2008 Sb.,** o opatřeních proti zavlékání a rozšiřování škodlivých organismů rostlin a rostlinných produktů.

Zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny

- § 5 záměrné rozšíření geograficky nepůvodního druhu rostliny či živočicha do krajiny je možné jen s povolením orgánu ochrany přírody. Geograficky nepůvodní druh rostliny nebo živočicha je druh, který není součástí přirozených společenstev určitého regionu.
- § 68 ukládá vlastníkům a nájemcům pozemků zlepšovat stav dochovaného přírodního prostředí nebo strpět provádění zásahů na svém pozemku a opravňuje orgány ochrany přírody tyto zásahy provádět
- § 69 možnost poskytnutí finančního příspěvku vlastníkům nebo nájemcům pozemků, kteří provádějí zásahy nebo se zdrží některých činností

Vzhledem ke změnám a vzniku nových právních předpisů Evropské unie jsou vydávány nové vnitrostátní právní normy nebo dochází aktuálně k novelizacím výše uvedených příslušných právních předpisů.

Možnosti financování útlumu invazních rostlin

- OP ŽP (6.2, 6.3) - Regulace šíření invazních druhů rostlin a živočichů

Popis: likvidace a potlačování invazních druhů rostlin a živočichů jako ochrana konkurenčně slabších druhů

Výše podpory: až 90%

Územní vymezení: celé území ČR mimo území hlavního města Prahy

Žadatel: široký okruh žadatelů, zejména fyzické osoby, právnické osoby, obce, města, kraje, občanská sdružení, příspěvkové organizace (Správy NP) a další

http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/9/2781-Letak_OPZP_6_0807.pdf

- PPK (chráněná území) - Regulace šíření invazních druhů rostlin a živočichů

Popis: odstranění nebo potlačení geograficky nepůvodních a invazních druhů rostlin a živočichů

Výše podpory: 100 %

Územní vymezení: v ZCHÚ a jejich ochranných pásmech, PO a EVL na jejichž území se nachází NP, CHKO, NPR, NPP a EVL v národním seznamu navržených k vyhlášení jako NPP, NPR, PR a PP na pozemcích určených pro účely obrany státu, rozšíření NP nebo CHKO

Žadatel: AOPK ČR a Správy NP. Příslušná pracoviště uzavírají pro realizaci opatření vyplývajícího z plánu péče smlouvy o dílo s preferencí vlastníka nebo nájemce. Náměty na realizaci opatření může podávat kdokoliv v průběhu celého roku.

<http://www.dotace.nature.cz/bezlesi-tituly/ppk-chranena-uzemi-zamezeni-sireni-invaznich-druhu-rostlin-a-zivocichu.html>

- PPK (volná krajina) - Regulace šíření invazních druhů rostlin a živočichů

Popis: odstranění nebo potlačení geograficky nepůvodních a invazních druhů rostlin a živočichů

Výše podpory: až 100%

Územní vymezení: celé území ČR mimo ZCHÚ

Žadatel: organizační složka státu, fyzická nebo právnická osoba (vlastník, nájemce, podnájemce) s právním vztahem k pozemkům. Z pověření vlastníka či nájemce pozemku může být žadatelem o finanční prostředky i jiná fyzická nebo právnická osoba.

<http://www.dotace.nature.cz/bezlesi-tituly/ppk-volna-krajina-zamezeni-sireni-invaznich-druhu-rostlin-a-zivocichu.html>

- MaS - Regulace šíření invazních druhů rostlin a živočichů

Popis: potlačení a likvidace geograficky nepůvodních a invazních druhů rostlin a živočichů

Výše podpory: 100%

Územní vymezení: ZCHÚ a jejich ochranná pásma a zároveň státní pozemky, s nimiž má právo hospodařit AOPK ČR, Správy NP a Správa jeskyní ČR

Žadatel: AOPK ČR, Správy NP a Správa jeskyní ČR. Příslušná pracoviště uzavírají pro realizaci opatření vyplývajícího z plánu péče a povinností vlastníka ze zákona smlouvy o dílo s externími zhotoviteli. Náměty na realizaci opatření může podávat kdokoliv v průběhu celého roku.

<http://www.dotace.nature.cz/bezlesi-tituly/mas-zamezeni-sireni-invaznich-druhu-rostlin-a-zivocichu.html>

- POPFK (115 162) - Regulace šíření invazních druhů

Popis: potlačení a likvidace geograficky nepůvodních a invazních druhů rostlin a živočichů

Výše podpory: až 100 % (k podpoře předmětů ochrany PO a EVL max. 1 mil. Kč)

Územní vymezení: ZCHÚ, PO, EVL

Žadatel: AOPK ČR, Správy NP

<http://www.dotace.nature.cz/bezlesi-tituly/popfk-115-162-regulace-sireni-invaznich-druhu.html>

- POPFK (115 165) - Regulace šíření invazních druhů

Popis: potlačení a likvidace geograficky nepůvodních a invazních druhů rostlin a živočichů

Výše podpory: až 100 %, max. 250 tis. Kč

Územní vymezení: celé území ČR

Žadatel: fyzické osoby a právnické osoby, obecně prospěšné organizace, svazky obcí, příspěvkové organizace, organizační složky státu, státní organizace a státní podniky

<http://www.dotace.nature.cz/bezlesi-tituly/popfk-115-165-regulace-sireni-invaznich-druhu.html>

3.2. Ochrana přírody v sektorových politikách kraje

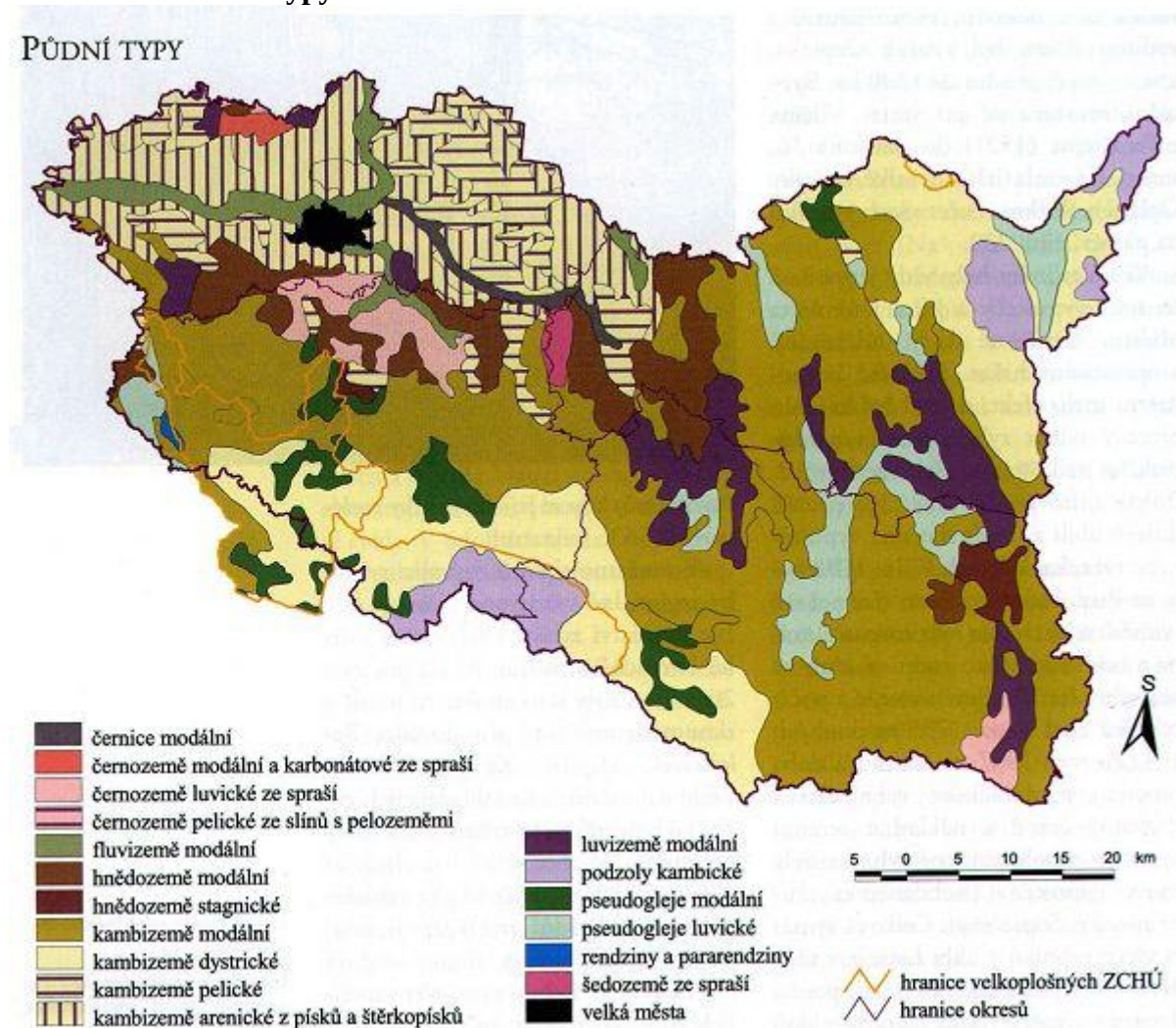
3.2.1. OCHRANA PŘÍRODY A ZEMĚDĚLSTVÍ

V Pardubickém kraji má zemědělská výroba více než tisíciletou tradici. Celá oblast byla po staletí obhospodařována člověkem citlivě využívajícím dané přírodní podmínky. Tento soulad byl ve druhé polovině minulého století výrazně narušen plošnou intenzifikací výroby a řadou dalších necitlivých zásahů do krajiny (např. napřimování vodních toků, likvidace vlhkých a mokřadních stanovišť, větrolamů, protierozních mezí atd.). Je zde narušen přirozený prvek biodiverzity, protierozní ochrany. V posledních deseti letech došlo k útlumu a restrukturalizaci zemědělské výroby, avšak zemědělsky intenzivně obhospodařovaná území na velkých plochách patří stále mezi oblasti s poškozeným životním prostředím.

PŮDNÍ TYPY

Jedním z pohledů, z něhož je možno usuzovat na vhodnost rozvoje různých forem zemědělské činnosti, je kvalita půdy, reprezentovaná půdním typem.

Obrázek č. 4 Půdní typy

převzato z publikace Faltysová H., Bárta F. a kol. (2002): Pardubicko. In: Mackovčín P. Sedláček M. (eds.): Chráněná území ČR, svazek IV. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a EkoCentrum Brno, Praha, 316pp.

Zemědělské výrobní typy

V Pardubickém kraji (na základě půdních a klimatických podmínek) jsou zastoupeny všechny čtyři zemědělské výrobní typy. Zařazení přímo odráží výrobní potenciál daného území a nepřímo jeho krajinářské, estetické a geomorfologické podmínky.

Kukuřičný zemědělský výrobní typ

je zastoupen pouze v nejteplejší severozápadní části kraje. Charakteristické jsou velké plochy převážně orné půdy v rovině téměř bez krajinné zeleně, která je zastoupena pouze úzkými pásy dřevin - převážně alejemi - podél vodotečí nebo silnic, výjimečně drobnými lesíky. Specifické obhospodařování na západě Pardubického kraje jsou pastevní areály kladubského hřebčína.

Rizika obhospodařování: Plochy jsou ohrožené plošnou aeolickou erozí v období bez vegetačního krytu, zejména v době holomrazů.

Doporučená ochrana:

- obnova krajinné zeleně - kompletace ÚSES,
- údržba a doplnění krajinné zeleně podél komunikací, parcelních rozhraní, ochrana zatravněných niv (retence, protierozní funkce)
- přizpůsobení osevních postupů a technologie požadavkům protierozní ochrany

Řepařský zemědělský výrobní typ

zaujímá nížinné části do nadm. výšky 300 m n.m. Klimaticky je to oblast teplá. Charakteristické jsou velké, rovinné až mírně svažité pozemky. Půdy jsou převážně hnědozemě, středně těžké, místy (např. okolí Komárova u Holic) podmáčené. V nivách převládají louky a pastviny, které byly mnohdy v minulosti obhospodařovány. Krajinářsky se jedná o území se zbytky zeleně především podél komunikací a vodotečí.

Rizika obhospodařování: Plochy jsou ohrožené plošnou vodní erozí především v době bez vegetačního krytu, kdy dochází ke splachům ornice při přívalových deštích. V době holomrazů jsou plochy ohroženy aeolickou erozí.

Doporučená ochrana - obnova krajinné zeleně - kompletace ÚSES,

- údržba a doplnění krajinné zeleně podél komunikací, parcelních rozhraní, ochrana zatravněných niv (retence, protierozní funkce)
- přizpůsobení osevních postupů a technologie požadavkům protierozní ochrany

Bramborářský zemědělský výrobní typ

převažuje ve východní a jižní části Pardubického kraje v nadmořské výšce nad 300 m. Klimaticky se jedná o oblast převážně mírně teplou. Charakteristické jsou středně velké, mírně až středně svažité pozemky. Půdy jsou hnědozemě a hnědé horské lesní půdy, středně až mírně oglejené, středně zrnité. Na pozemcích svažitých, těžce obhospodařovatelných a v nivách potoků a řek jsou louky. Typický je pastevní způsob obhospodařování. Krajinářsky jsou to hodnotná území mnohdy se zachovalými funkčními prvky a skladebními systémy (např. doprovodná zeleň podél vodotečí, úvozových cest, kamenic apod.)

Rizika obhospodařování: Silná vodní eroze zejména v době bez vegetačního krytu nebo v místě soustředěné pastvy např. u krmelišť a napajedel.

Doporučená ochrana:

- údržba a doplnění krajinné zeleně, údržba a obnova vsakovacích pásů a mezi
- přizpůsobení osevních postupů a technologie požadavkům protierozní ochrany
- na vhodných místech i zalesnění

Horský zemědělský výrobní typ

vyskytuje se pouze na severovýchodním cípu kraje v masivu Králického Sněžníku (v nadm. výšce nad 700 m). Klimaticky se jedná o oblast chladnou. Charakteristické jsou silně svažitá pozemky, půdy jsou podzoly, pseudogleje, v malé míře rendziny, převážně chudé, kamenité. Orná půda je pouze ve zbytcích, bez významu pro zemědělské využití.

Krajinářsky se jedná o velmi hodnotné území se zachovalou ekologickou funkcí (rozptýlená zeleň).

Rizika obhospodařování: Snížení krajinářské hodnoty vlivem nadměrného plošného zalesnění.

Doporučená ochrana: zachování lučních ploch s rozptýlenými skupinami dřevin.

Program rozvoje venkova České republiky

na období 2007-2013

Ministerstvo zemědělství ČR + Strukturální fondy EU

Současná zemědělská činnost nemůže být založena pouze na produkci, ale její nedílnou součástí musí být tvorba a údržba krajiny tak, jak se stává zažitou normou ve státech Evropské unie. V souvislosti se vstupem do EU došlo k omezení podpory intenzivního zemědělského hospodaření ve prospěch **podpory ekologie krajiny a udržitelného rozvoje venkova**. Pro ochranu přírody a krajiny jsou zde nejdůležitější opatření z OSY II. (viz. následující přehled).

OSA I – Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví

Opatření I.1. – Na restrukturalizaci a rozvoj fyzického kapitálu a podporu inovací

Opatření I.2. – Přečasná opatření pro ČR a ostatní nové členské státy EU

Opatření I.3. – Na podporu vědomostí a zdokonalování lidského potenciálu

OSA II – Zlepšování životního prostředí a krajiny

Opatření II.1. – zaměřená na udržitelné využívání zemědělské půdy

II.1.1. Platby ve znevýhodněných oblastech (LFA) a jiných znevýhodněných oblastech

II.1.2. Platby v rámci oblastí NATURA 2000 a Rámcové směrnice pro vodní politiku

II.1.3. Agroenvironmentální opatření

II.1.3.1. Postupy šetrné k životnímu prostředí (ekologické zemědělství, integrovaná produkce ovoce, révy, zeleniny)

II.1.3.2. Ošetřování travních porostů (louky, pastviny)

II.1.3.3. Péče o krajinu (zatravňování orné půdy, pěstování meziplodin, biopásy)

Opatření II.2. – zaměřená na udržitelné využívání lesní půdy

II.2.1. – Zalesňování zemědělské půdy (první zalesnění, založení porostů RRD)

II.2.2. – Platby v rámci NATURA 2000 v lesích

II.2.2.1. – Zachování hospodářského souboru lesního porostu z předchozího cyklu

II.2.3. – Lesnicko-environmentální platby

II.2.3.1. – Zlepšení druhové skladby lesních porostů

II.2.4. – Obnova lesnického potenciálu a podpora společenských funkcí lesů

OSA III – Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova

Podpora zakládání podniků, podpora cestovního ruchu, obnova a rozvoj vesnic, vzdělávání a informace, získávání dovedností a propagace strategií místního rozvoje.

OSA IV – LEADER

OSA V – Technická pomoc

Pomoc a informování v rámci programu, zřízení a provoz Celostátní sítě pro venkov, Akční plán.

Ekologické zemědělství

Ekologické zemědělství představuje jeden z možných systémových přístupů k řešení strukturální politiky a současných agro-ekologických, ekonomických a sociálních problémů venkova v České republice.

Ekologické zemědělství může být právě díky úspoře nákladů za hnojiva, pesticidy a další externí vstupy ekonomicky výhodnější, tedy konkurenceschopnější již dnes, což potvrzují srovnávací studie nejen ve světě, ale i studie zadané Ministerstvem zemědělství v České republice.

Zásady pěstování rostlin v ekologickém zemědělství

- osevní postup a technologie pěstování musí bránit erozi půdy
- v osevním postupu musí být zastoupeny jeteloviny a luskoviny
- druhová pestrost pěstovaných plodin musí skýtat dostatečné množství pro přežívání organismů (predátoři, hmyz apod.), monokultury nejsou dovoleny
- struktura plodin musí umožnit střídání plodin s malou konkurenční schopností vůči plevelům s plodinami s větší schopností konkurence
- pěstování GMO (geneticky manipulovaných organismů) není dovoleno
- vegetační kryt půdy má být co nejdelší, pokud možno i přes zimu (strniskové meziplodiny, zelené hnojení, podsevy)
- plevele se regulují agrotechnickými metodami (cílem je potlačení plevelů pod hladinu - ekonomické škodlivosti, ne jejich hubení), používání herbicidů není dovoleno
- ochrana rostlin proti chorobám a škůdcům je založena na podpoře samoregulační funkce agroekosystému, biologických a biotechnických metodách, používání syntetických fungicidů a insekticidů není dovoleno
- hnojení a výživa rostlin je založena na vyváženém osevním postupu a řádném využívání statkových hnojiv, používání syntetických hnojiv není dovoleno
- ekologicky stabilizující prvky v krajině (meze, remízky, břehové porosty apod.) musí být zachovány a musí o ně být řádně pečováno

Zásady chovu hospodářských zvířat v ekologickém zemědělství

- ustájení musí odpovídat fyziologickým a etologickým potřebám zvířat, zakázány jsou klecové chovy, trvalé vazné ustájení bez pastvy nebo výběh
- zvířata musí mít dostatek prostoru pro ležení, odpočinek, čištění těla a sociální kontakty, lože musí být stlané přírodními materiály
- zvířata musí mít dostatek volného pohybu včetně pastvy a musí být přiměřeně chráněna proti extrémům počasí
- krmná dávka musí odpovídat fyziologickým potřebám jednotlivých druhů a kategorií zvířat a jejich užitkovosti
- stimulanty růstu a plodnosti, syntetické zchutňovače krmiv, konzervační látky a močovina nejsou dovoleny
- principem péče o zdraví zvířat v ekologickém zemědělství je prevence (zdraví zvířat neznamena jen absenci nemoci, ale také schopnost odolávat infekci, parazitům, metabolickým potížím a schopnost rychlého zahojení poranění)
- v případě onemocnění musí být cílem léčby vyhledání a odstranění příčin, které způsobily snížení přirozené imunity organismu
- při konvenční, allopatické léčbě se prodlužuje ochranná lhůta udávaná výrobcem léčiva na dvojnásobek
- rutinní aplikace léčiv, stimulantů, retardantů, hormonů, přenos embryí a používání GMO není dovolena.

Pozemkové úpravy

Jednoduché pozemkové úpravy s výměnou vlastnictví (dále jen JPÚ) jsou prováděny na části katastrálního území za účelem výměny vlastnických práv zúčastněných vlastníků, kteří Pozemkový úřad o tuto požádají. Jsou také prostředkem pro uskutečnění naléhavých změn v krajině, což mohou být polní cesty, nutnost ochrany citlivé nebo degradované krajiny.

Komplexní pozemkové úpravy (dále jen KPÚ) jsou prováděny v obvodu KPÚ, který je zpravidla jedno katastrální území s vyloučením intravilánu a lesních pozemků. Předmětem jsou všechny pozemky, které se v tomto obvodu nacházejí. Smyslem a cílem je nové prostorové a funkční uspořádání pozemku. V této souvislosti se uspořádávají vlastnická práva a s nimi související věcná břemena. Pozemkové úpravy současně řeší ekonomické ucelení pozemků jednotlivých vlastníků a zpřístupňují je upravenými cestami. Řeší vodní hospodářství a opatření proti vodní a větrné erozi. Chrání krajinu a životní prostředí a mají pozitivní vliv na zvýšení ekologické stability krajiny. Výsledky KPÚ slouží pro obnovu katastrálního operátu a jako závazný podklad pro územní plánování.

V současné době je vztah pozemkových úprav k ochraně přírody a krajiny vymezen legislativně a to jak zákonem č.139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech, tak zákonem č.114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Zákon o pozemkových úpravách obsahuje přímo podmínky pro zapracování krajinných prvků, které vedou ke zvýšení stability krajiny a snížení rizik způsobených zejména vodní a větrnou erozí v krajině. Součástí návrhů bývají Plány společných zařízení – polní cesty, územní systémy ekologické stability a protierozní prvky. Přitom KPÚ mohou na ploše celého katastrálního území provést změnu najednou.

Uspořádáním vlastnických práv je tak docíleno možnosti více, lépe a účelněji čerpat finanční zdroje, a tím také docílit realizace samé. KPÚ jsou dobrým nástrojem, kdy se poměrně rychle dají v krajině provést nutná opatření jako např. poldr, průleh, retenční nádrž. Nevýhodou KPÚ může být v některých případech zdlouhavé projednávání s vlastníky.

V některých případech, kde je zejména velký zájem o hospodaření a nedostatek státní a obecní půdy, se může stát, že se nepodaří prosadit v plánu společných zařízení, kam spadají například ÚSESy, dostatek krajinné zeleně. Do procesu KPÚ vstupuje ÚSES v ideálním případě ve formě plánu, schváleného v rámci ÚPD – územního plánu sídelního tvaru. Zásadní rozdíly mezi prvky ÚSES vymezenými v ÚPD (nebo v samostatně schváleném plánu ÚSES) a ÚSES, které prošly KPÚ, jsou v tom, že po procesu pozemkových úprav jsou v souladu s jinými společenskými zájmy v území. Lokalizace prvků plní více funkci než původní návrhy a především může být krátce po dokončení procesu KPÚ v krajině realizována.

Vyřešení vlastnických vztahů, optimální prostorové a funkční uspořádání pozemků v systému společných zařízení a následné vymezení potřebných ploch je základní podmínkou pro jejich realizaci. Bez důsledného vyřešení vlastnických práv je tato realizace v podstatě vyloučena. V systému pozemkových úprav je komplexní ochrana povodí součástí plánu společných zařízení.

Cíle ochrany přírody v oblasti zemědělství jsou v této koncepci sumarizovány v tabulce v kapitole 4 – okruh 4: Zemědělství a podrobněji rozvedeny v kapitole 5.1.2. Specifikace opatření.

3.2.2. OCHRANA PŘÍRODY A LESNICTVÍ

Základní strategií hospodaření v lesích podle státní lesnické politiky (MZe 1994) a v souladu se zněním zákona o lesích č. 289/1995 Sb. a navazujících vyhlášek MZe ČR (především vyhl. č. 82/1996 Sb., č. 83/1996 Sb. a č. 84/1996 Sb.) je trvale udržitelné obhospodařování lesů s cílem vytvoření stabilního, kvalitního, druhově, prostorově a věkově smíšeného lesa.

Trvale udržitelné hospodaření v lesích je takové hospodaření, při němž je les trvale schopen plnit veškeré mimoprodukční a produkční funkce. Takto obhospodařované lesy fungují jako zdroj trvale obnovitelné dřevní suroviny, lesních hub, plodů a dalších produktů. Zároveň však takový les poskytuje společnosti mnohostranný užitek v zachování a podpoře druhové pestrosti všech v něm žijících mikroorganismů, hub, rostlin a živočichů, ochraně klimatu, vody a půdy a poskytuje i významný užitek rekreační.

V Pardubickém kraji jsou převážně lesy hospodářské (89 %). Lesy zvláštního určení zaujímají 9,2 % a lesy ochranné jen 1,8 % plochy lesů v kraji.

Lesy v Pardubickém kraji jsou vystaveny v některých místech značné imisní zátěži – více než 60 % rozlohy všech lesů je zde zařazeno do pásem ohrožení B a C. Imisní zátěž pochází hlavně z velkých tepelných elektráren (Chvaletice, Opatovice, Mělník), podniků Paramo, VCHZ Synthesia, pražské aglomerace a z dálkového přenosu. Důsledky této imisní zátěže (která se v současnosti sice výrazně snížila, ale i nadále ještě negativně působí), zde i přes jinak dosti příznivé přírodní podmínky, snižují přirozenou odolnost lesních porostů proti ostatním negativním vlivům.

Ohrožení lesů kůrovci je pro vysoké zastoupení smrku v Pardubickém kraji značné, je však závislé na kvalitě práce v ochraně lesa u všech vlastníků lesa v souvislosti s vývojem počasí v příštích letech. Suchá a teplá období silně přispívají k množení a šíření kůrovců. Je potřeba navrhnout postupnou výměnu smrkových monokultur minimálně za lesy smíšené s vyšším podílem listnáčů. Jinak zkrátka nelze kůrovce smysluplně regulovat. V nížinách by bylo dobré do budoucna od smrků ustoupit téměř úplně.

Mimo rozsáhlé komplexy lesa na jihu a jihozápadě regionu (spadající převážně do PLO 16 – Českomoravská vysočina), tvoří les ve východní části (podhůří Orlických hor) pestrou mozaiku ve zvlněné krajině, přecházející v masiv Králického Sněžníku. Tato oblast představuje velmi členitou, druhově pestřejší a relativně nejstabilnější část lesů v Pardubickém kraji (Ústí nad Orlicí, Žamberk, Lanškroun, Moravská Třebová, Svitavy, Česká Třebová).

Hlavní použitelný model trvale udržitelného hospodaření je **hospodářský způsob podrostní a násečný** ve smrkových a bukových porostech, zatímco světlomilné dřeviny (borovice, dub) je vhodné obnovovat i holou sečí. Výběrný způsob hospodaření bude možné v Pardubickém kraji uplatňovat jen výjimečně pro celkový nízký objem dešťových srážek v oblasti. Uplatňování trvale udržitelného modelu je bezesbýtku prováděno u větších majitelů lesa. U drobných vlastníků záleží na vhodné a účinné osvětě i na řádném dohledu státní správy.

Útlum zemědělské činnosti dává určité možnosti ke **zvýšení podílu lesa**. Pro neatraktivní zemědělské pozemky je jejich zalesnění nejlepším využitím. Rozšiřování lesních ploch by ale nemělo měnit krajinný ráz a ohrozit lokality významné z hledisek ochrany přírody. Koncepčně je možné zakládat jak lesy hospodářské (případně i lignikultury), tak lesy s převahou mimoprodukčních funkcí (ekostabilizační, v prvcích ÚSES, ochranné podél silnic, rekreační apod.).

Priority a cíle ochrany přírody v lesním hospodářství jsou konkrétně zpracovány v této koncepci v kap. 4. – okruh 3 – Lesní ekosystémy.

3.2.3. OCHRANA PŘÍRODY A ÚZEMNÍ PLÁNOVÁNÍ, STAVEBNÍ ČINNOST

Díky kvalitně a citlivě zpracovanému územnímu plánu je možné předejít mnoha střetům s ochranou přírody a krajiny. Územní plánování by tedy mělo respektovat princip trvale udržitelného rozvoje, ke kterému se vláda České republiky přihlásila dne 21. ledna 1998. Podstatou této strategie je harmonizace ekonomického rozvoje s ochranou životního prostředí tak, aby současným i budoucím generacím byla zachována možnost uspokojovat jejich životní potřeby, aniž by přitom došlo k nevratnému poškození přírody nebo ztrátě její rozmanitosti.

Územní plánování soustavně a komplexně řeší funkční využití území, stanoví zásady jeho organizace a věcně a časově koordinuje výstavbu a jiné činnosti ovlivňující rozvoj území. Územní plánování vytváří předpoklady k zabezpečení trvalého souladu všech přírodních, civilizačních a kulturních hodnot v území, zejména se zřetelem na péči o životní prostředí a ochranu jeho hlavních složek - půdy, vody a ovzduší.

Územní plánování zahrnuje tyto úkoly a činnosti:

- a) stanoví limity využití území,
- b) reguluje funkční a prostorové uspořádání území,
- c) určuje nutné asanační, rekonstrukční nebo rekultivační zásahy do území a stanoví způsob jeho dalšího využití,
- d) vymezuje chráněná území, chráněné objekty, oblasti klidu a ochranná pásma, pokud nevznikají podle zvláštních předpisů jinak, a zabezpečuje ochranu všech chráněných území, chráněných objektů, oblastí klidu a ochranných pásem,
- e) určuje zásady a podmínky pro věcnou a časovou koordinaci místně soustředěné výstavby jednoho nebo více stavebníků,
- f) posuzuje a hodnotí územně technické důsledky připravovaných staveb a jiných opatření v území a navrhuje nezbytný rozsah staveb a opatření, které podmiňují jejich plné využití,
- g) řeší umístění staveb, stanoví územně technické, urbanistické a architektonické zásady pro jejich projektové řešení a realizaci,
- h) navrhuje využití zdrojů a rezerv území pro jeho společensky nejefektivnější urbanistický rozvoj,
- i) vytváří podklady pro tvorbu koncepcí výstavby a technického vybavení území,
- j) navrhuje pořadí výstavby a využití území,
- k) navrhuje územně technická a organizační opatření nezbytná k dosažení optimálního uspořádání a využití území,
- l) vymezuje území dotčená požadavky ochrany obyvatelstva.

Územní plánování vychází z poznatků přírodních, technických a společenských věd, z vlastních průzkumů a rozborů řešeného území, jakož i z dalších podkladů, které byly pro řešené území zpracovány. Samozřejmostí při územním plánování by mělo být respektování platných zákonů ČR (viz. kapitola 3.1.2. této koncepce).

Dle zákona č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, jsou veškerá území v České republice (nejen ta chráněná zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny) chráněna před devastací tak, že nesmí být zatěžována lidskou činností nad míru únosného zatížení. Zákon o životním prostředí uvádí, že únosné zatížení území je takové zatížení území lidskou činností, při kterém nedochází k poškozování životního prostředí, zejména jeho složek, funkcí ekosystémů nebo ekologické stability.

Územní plán by měl zabránit živelné zástavbě dosud nezastavěné krajiny, která je z hlediska veřejného zájmu ochrany přírody a krajiny nežádoucí. Stavby je nutno přednostně orientovat do již zastavěných území a území určených k zastavění v rámci rozvoje obcí. Výstavbu mimo tato území omezit na případy vylučující alternativní řešení a na důležité stavby ve veřejném zájmu. Vedení tras dopravní infrastruktury by mělo být variantně navrženo mimo chráněná území všech kategorií a lokalit výskytu chráněných či ohrožených rostlin a živočichů s dostatečnou migrační prostupností pro živočichy.

Významné rozvojové plochy

dle schváleného územního plánu VÚC Pardubický kraj, 2006

Významné rozvojové plochy nadmístního významu **pro podporu ekonomického rozvoje** zahrnují především plochy pro rozvoj výroby včetně skladů a výrobních služeb a jsou situovány do těchto měst a obcí: Hlinsko, Hrochův Týnec, Chrudim, Krouna, Proseč, Ronov nad Doubravou, Slatiňany, Třemošnice, Holice, Opatovice nad Labem, Pardubice, Přelouč, Srch, Stéblová, Linhartice, Litomyšl, Městečko Trnávka, Moravská Třebová, Polička, Pomezí, Slatina, Svitavy, Česká Třebová, Králíky, Lanškroun, Letohrad, Lichkov, Ústí nad Orlicí, Vysoké Mýto.

Významné rozvojové plochy nadmístního významu **pro podporu lidských zdrojů** zahrnují především plochy pro rozvoj občanské vybavenosti včetně sportu a služeb a jsou situovány do těchto měst a obcí: Nasavrky, Vysočina, Dřítěč, Lázně Bohdaneč, Přelouč, Rokytno, Sezemice, Litomyšl, Čenkovice, Červená Voda, Dolní Morava, Lichkov, Vysoké Mýto. Tyto plochy řeší stabilizaci prostředí nejen pro potřeby stálých obyvatel, ale i návštěvníků území. Rovněž jsou vhodné pro rozvoj a doplnění občanské vybavenosti (doplnění služeb, nákupních možností atd.), sportovního a kulturního vyžití obyvatel, zajištění zdravotní a sociální péče. V těchto plochách mohou vznikat také nová centra pro cestovní ruch – sportovní areály s ubytováním a stravováním, s možností širokého sportovního, ale i kulturního vyžití včetně vhodných doplňkových služeb. Plochy by měly mít návaznost i na kvalitní nabídku vzdělání, zdravotní péče a sociálních služeb, ale i na nabídku pracovních příležitostí.

Veřejně prospěšné stavby

Mezi významné stavby v Pardubickém kraji, které se dostávají do střetu s ochranou přírody patří:

dálnice D 11

rychlostní silnice R 35

rychlostní silnice R 43

modernizace železničního koridoru

přístav Pardubice a multimodální logistické centrum

Popis předpokládaných vlivů velkých staveb na životní prostředí je součástí schváleného Územního plánu VÚC Pardubický kraj. Jedná se o část B – Vyhodnocení předpokládaných důsledků navrhovaného řešení na životní prostředí.

3.2.4. OCHRANA PŘÍRODY A DOPRAVA

Hledání kompromisů při plánování a realizaci staveb dopravní infrastruktury ve vztahu k zájmům ochrany přírody bude vždy obtížné, je však žádoucí, aby ze strany investorů a územních plánovačů při zpracovávání ÚP obcí, VÚC či prognóz byly dostatečně respektovány zájmy ochrany přírody (viz. Cíle a opatření v kapitole č. 4 KOP Pk v okruzích 7 – Doprava, 6 – Turistika a rekreace, 5 – Vodní hospodářství, 9 – Ochrana a biodiverzita krajiny).

Dopravní infrastruktura Pardubického kraje

Zdroj: schválený Územní plán VÚC Pardubický kraj, 2006

Silniční doprava

Současná silniční síť a plánované záměry na silniční síti Pardubického kraje vycházejí ze schválené koncepce silniční sítě ČR s vazbou na aktualizované záměry vedení silniční sítě, zapracované v jednotlivých územních plánech VÚC, měst a obcí.

Vedení dálnic a rychlostních silnic vytváří podmínky pro kvalitativně vyšší úroveň napojení území kraje nejen na velké sídelní aglomerace ČR, ale i propojení tohoto území s okolními státy. Ve správním území Pardubického kraje se jedná o dálnici D11 (pouze cca 7 km) a rychlostní komunikace R35 (cca 100 km) a R43 (cca 22 km). Pouze D11 je již ve výstavbě. Na uvedený systém navazuje síť silnic I. třídy. Jejich současné směřování je z větší části možno považovat za stabilizované. Navrhováno je především zkvalitnění jejich povrchů, případně rozšíření.

Probíhá výstavba úseku D11, ostatní je teprve ve fázi investiční přípravy.

- **Dálnice D11** (Praha – Sedlice/Opatovice nad Labem - Hradec Králové - Jaroměř): Trasa prochází řešeným územím po jeho severním okraji jižně od stávající trasy silnice I/11 v délce pouhých cca 7 km. Rozhodující pro toto území je situování dálničních křižovatek, které umožňují napojení stávající silniční sítě, především silnic I/36 a I/37.
- **Rychlostní silnice R35** (Liberec – Hradec Králové – Sedlice/Opatovice nad Labem – Vysoké Mýto - Mohelnice - Olomouc) : prochází napříč celým územím Pardubického kraje v délce cca 100 km a vytváří tak podmínky pro nová napojení a vazby, což bude mít důsledky do změn zátěžových intenzit nejen na stávající trase silnice I/35, ale i na dalších silničních tazích procházejících urbanizovaným územím.
- **Rychlostní silnice R43** (Děčichov u Moravské Třebové – Jevíčko - Brno): se napojuje severně od Děčichova na navrhovanou trasu silnice R35. Odtud je vedena přímým jižním směrem, východně od Moravské Třebové, západně od Jevíčka dále na Brno do křižovatky s D1. Koridor tak má přímou vazbou až na Vídeň.

Železniční doprava

Pardubický kraj má poměrně velmi hustou síť železničních tratí, ovšem jejich kvalita je z hlediska technických parametrů nerovnoměrná.

Mezi nejvýznamnější v kraji i ČR patří trať **Praha – Pardubice – Česká Třebová - Brno**, jež je součástí I. modernizovaného železničního koridoru Berlín – Praha – Brno – Vídeň (evropská magistrála E 40), s významnými uzly Pardubice a Česká Třebová. Tento koridor je po jednotlivých úsecích modernizován na traťovou rychlost do 160 km/hod. Navazující úsek trati Česká Třebová – Olomouc – Přerov tvoří spojkou mezi I. a II. koridorem a současně představuje významné spojení na Moravu, Slovensko a do Polska. Významnou tratí je také železniční tah Liberec – Hradec Králové – Pardubice – Chrudim – Havlíčkův Brod.

Navrhované veřejně prospěšné stavby v oblasti železniční dopravy zůstávají vedeny většinou ve stejných koridorech a jedná se především o zlepšení stávajících parametrů. Většina staveb je navrhována v rámci modernizace hlavních železničních koridorů, kde negativní dopady z této dopravy jsou řešeny dle konkrétních místních podmínek.

Nejzávažnější investicí do železničních tratí budou rekonstrukce železničních tratí, které jsou součástí mezinárodních dopravních koridorů. Úpravy těchto tratí se územně řeší především na stávajícím tělese dráhy či v obvodu dráhy. Nová křížení těchto tratí s pozemními komunikacemi vyššího řádu musí být řešeny zásadně mimoúrovňově, což nutně vyvolá řadu koordinačních akcí na silniční síti v souvislosti s likvidací úrovněových přejezdů

Letecká doprava

V řešeném území je situována řada letišť, z nichž nejvýznamnější je veřejné **mezinárodní letiště Pardubice** s vojenským a civilním provozem, s parametry a infrastrukturou odpovídající požadavkům mezinárodního provozu. Dále pak jsou to veřejná vnitrostátní letiště převážně sportovního charakteru umožňující i provoz všeobecného letectví. Tento statut mají letiště Ústí nad Orlicí, Žamberk, Staré Město - Moravská Třebová, Chrudim, Podhořany a Skuteč. Letiště Vysoké Mýto je veřejné vnitrostátní a současně neveřejné mezinárodní letiště. Letiště Polička je veřejné vnitrostátní, bývalé záložní vojenské letiště a nemá vyhlášená ochranná pásma. Z nových záměrů je znám pouze návrh letiště severně od Litomyšle, který je zapracován do územního plánu města.

Cyklodoprava

Bouřlivý rozvoj cykloturistiky posledních let i zvyšující se zájem o dojíždku na kole do škol či zaměstnání, vyvolal potřebu stanovit síť vhodných komunikací použitelných pro bezpečnou jízdu na kole. Současně si vynutil i stanovení hierarchizace navrhovaných a budovaných cyklotras. Garantem značení a kategorizace cyklotras se stal Klub českých turistů. Ten při stanovení jednotlivých kategorií vycházel nejen z podmínek České republiky, ale i z potřeby začlenění cyklotras republiky do mezistátní sítě cyklotras střední Evropy. Metodika KČT rozděluje cyklistické trasy na dvě základní skupiny - cyklotrasy a cykloturistické trasy. **Cyklotrasou** se rozumí cesta vedená po silnici, která je z hlediska bezpečnosti silničního provozu vhodná pro cyklistický provoz, nebo která využívá místní komunikaci s povrchem, umožňujícím bezpečné projetí běžným kolem. Značení těchto cyklotras je prováděno jednotně cykloznačkami, schválenými vyhláškou Ministerstva dopravy a spojů č. 30/2001 Sb. **Cykloturistickou trasou** se rozumí cesta vedená v terénu převážně po místních komunikacích, polních a lesních cestách a stezkách a to zpevněných i nezpevněných, které jsou z hlediska ochrany přírody a krajiny vhodné pro cyklistický provoz. Silnice jsou používány jen v případech, kdy není v požadovaném směru možno použít jinou vhodnou cestu. Značení cykloturistických tras je prováděno cykloturistickými značkami, kterými jsou: směrovka, pásová značka a směrová tabulka.

Samostatným prvkem cyklistické dopravy jsou **cyklostezky**. Ty jsou tvořeny samostatnou komunikací, určenou pro cyklistický provoz. Často jsou vedeny v souběhu se silniční komunikací, zatíženou nadměrným automobilovým provozem a proto nevhodnou až nebezpečnou pro použití cyklistou. V Pardubickém kraji jsou již vybudovány cyklostezky Pardubice – Sezemice a Pardubice – lázně Bohdaneč, dále je vybudována 1. část cyklostezky Choceň – Vysoké Mýto (úsek Choceň – Dvořisko).

V plánu je vybudování nových cyklostezek propojením měst:

- cyklostezka Hradec Králové – Pardubice
- cyklostezka Pardubice - Chrudim.

Cyklostezka Pardubice-Chrudim už má uzemní rozhodnutí, na cyklostezku Pardubice-Hradec Králové se připravuje projekt z evropských fondů.

Vodní doprava

V současné době se v řešeném území nachází na labské vodní cestě jako zatím koncový přístav - přístav Chvaletice. V rámci **splavnění Labe do Pardubic** je navržen plavební kanál v prostoru mezi Přeloučí a Břehey včetně nového plavebního stupně. Spolu s úpravou plavebního stupně Srnojedy se propojí úseky Labe již splavné, a tak prodlouží vodní cestu o 24 km do Pardubic, kde bude vybudován **přístav napojený na logistické centrum** s dobrou vazbou na silniční i železniční dopravu.

Z hlediska ochrany přírody v rámci Pardubického kraje je velkým problémem dlouhodobě výhledové průplavní spojení **Dunaj - Odra - Labe**, které prochází územím kraje v délce asi 92 km (viz následující text).

Zohledňování zájmů ochrany přírody v rámci plánování všech staveb dopravní infrastruktury

Doprava se řadí k významným faktorům, ovlivňujícím negativně životní prostředí obyvatel, rostlin a živočichů. Ze ZÚR Pardubického kraje vyplývají prioritní cíle v oblasti dopravy pro rozvoj kraje. Realizací navržených silničních dopravních veřejně prospěšných staveb dojde k zásahům do ekosystémů. Negativní dopad těchto střetů by měl být řešen technickými opatřeními v rámci jednotlivých staveb a kompenzačními opatřeními. Je třeba skloubit záměry územně plánovacích dokumentací pro velké územní celky s územními plány obcí.

V zájmu zachování biodiverzity a prostupnosti krajiny pro organismy je důležité pokud možno nenavrhovat vedení nových dopravních staveb ve volné krajině, v nových trasách (koridorech), dále je nutné řešit střety s prvky kostry ekologické stability krajiny. V případě biokoridorů je nutné zajistit mimoúrovňové propojení jednotlivých segmentů krajiny oddělených liniovou dopravní stavbou (biocentra by neměla být dotčena vůbec).

Je nutné tedy dohlížet na zajištění dostatečného množství správně dimenzovaných a umístěných průchodů pro všechny skupiny živočichů, což je velmi podstatnou podmínkou pro přežívání řady druhů v budoucnu.

Vedení tras dopravní infrastruktury přednostně navrhovat mimo chráněná území všech kategorií a lokality výskytu zvláště chráněných a ohrožených druhů rostlin a živočichů (ve smyslu vyhlášky MŽP č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění) regionálního a nadregionálního významu. Totéž platí o evropských chráněných lokalitách (viz kapitola Natura 2000).

V souvislosti s otázkami **vodní dopravy** je velmi často spojována potřeba podpory vodní dopravy jako ekologicky šetrného způsobu dopravy. K tomuto je třeba uvést, že zájmy vodní dopravy nelze prosazovat za cenu likvidace, příp. výrazného poškození nejceněnějších ekosystémů na území ČR, které mají i mezinárodní význam. Jakýkoliv způsob dopravy by měl být technicky řešen tak, aby došlo k minimalizaci možných negativních ekologických dopadů.

V současné době je již prokázáno, že realizace některých záměrů, které jsou předkládány právě z důvodu splavňování řek v ČR, by vyvolaly zásadní a nevratné změny zachovalých úseků říčních ekosystémů. Došlo by k negativnímu ovlivnění druhové skladby, potravních řetězců a k přestavbě zachovalé struktury ekosystémů. Byla by v podstatě zlikvidována stanovištní diverzita na dotčených lokalitách, což by mělo za následek i likvidaci některých druhů, ekologicky právě vázaných na tato stanoviště. V mnoha případech by došlo i k částečnému zničení a poškození biotopů vzácných a zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů, k likvidaci části převážně mokřadních biotopů, které jsou lokalitami výskytu

i rozmnožování vzácných a zvláště chráněných druhů živočichů. Ani kompenzační opatření by nemohla zajistit zachování přírodě blízkého stavu ekosystémů dotčených jednotlivými stavbami.

Dále je třeba si uvědomit, že předpokládané vlivy staveb nelze omezit pouze na vlastní staveniště, ale že budou ovlivňovat také své široké okolí. Některé uvažované stavby by mohly zásadním způsobem změnit charakter stanoviště například změnou vodních poměrů, průtoku vody v původním korytě řeky Labe, vykácením dřevin, omezením hnízdních možností ptáků, zásahem do biokoridorů, vytvořením migračních bariér, hlukem, světelným smogem a dalšími i nepřímými vlivy, které by negativně ovlivnily biologickou rozmanitost společenstev živočichů a rostlin žijících na dotčené lokalitě.

Z charakteru řek, kdy na území ČR se v podstatě nachází pouze horní toky, vyplývá, že požadovaných průtoků není zdaleka dosahováno a není proto možné na české řeky vztahovat kritéria pro splavňování, která platí v EU, kde se většina řek nachází v dolních tocích.

Vodní cesty, vytypované před lety jako technicky možné bez ohledu na ekonomické a ekologické důsledky, neodpovídají dnešním kritériím a požadavkům udržitelného rozvoje.

V souvislosti se záměrem *splavnění Labe do Pardubic* je třeba upozornit, že ekosystémy v místě plánované stavby nového plavebního stupně v Přelouči, jehož výstavba je pro splavnění Labe do Pardubic nezbytná, představují zbytky původních lužních společenstev. Na základě provedených průzkumů byla prokázána vysoká biologická hodnota daného území. Byla zjištěna velká druhová diverzita, která je dána přítomností různorodých stanovišť. Na dotčeném území byl prokázán výskyt 52 zvláště chráněných druhů živočichů a rostlin, z nichž 3 druhy jsou kriticky ohrožené, 24 druhů je silně ohrožených a 25 druhů je ohrožených. Celkem 12 živočišných druhů zjištěných ve stavbou dotčeném území je uvedeno v přílohách evropské směrnice č. 92/43/EHS, o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin. V oblasti plánované stavby se zároveň vyskytují druhy zařazené do Červeného seznamu ČR a mezinárodních červených seznamů.

V případě kanálu *Dunaj – Odra – Labe* nelze z hlediska zájmů ochrany přírody a krajiny souhlasit s případnou přípravou a realizací plavebního napojení na Dunaj a Odru. Je zde třeba upozornit na závažné poškození zvláště chráněných území, krajiny i biotopů zvláště chráněných druhů v případě realizace záměru, jehož nezbytnost z hlediska veřejných zájmů nebyla prokázána. Realizace kanálu DOL je tak v zásadním rozporu se zájmy chráněnými zákonem č. 114/92 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění, jak v oblasti zvláštní územní a druhové ochrany, tak obecné územní a druhové ochrany. Záměr je v rozporu i s mezinárodními úmluvami: Úmluva o mokřadech majících mezinárodní význam zejména jako biotopy vodního ptactva (tzv. Ramsarská úmluva), Úmluva o biologické rozmanitosti, Úmluva o ochraně evropské fauny a flóry (tzv. Bernská úmluva).

Realizací záměru by došlo k nevratnému poškození řady lokalit, které splňují podmínky pro zařazení do soustavy chráněných území přírody evropského významu (Natura 2000) v souladu s evropskými směnicemi Rady č. 79/409/EHS o ochraně volně žijících ptáků a 92/43/EHS o ochraně volně žijících živočichů, planě rostoucích rostlin a přírodních stanovišť. Záměr proto bude třeba posoudit ve smyslu čl. 6 směrnice Rady č. 92/43/EHS a postupovat v souladu s ním.

Stavbu kanálu nelze považovat za reálný návrh ani v dlouhodobém výhledu, což zpochybňuje i nutnost územní ochrany „koridoru DOL“ v územně plánovací dokumentaci, která vyplývá z usnesení vlády. Dosud nebyla prokázána opodstatněnost a realizovatelnost záměru.

3.2.5. OCHRANA PŘÍRODY A TĚŽBA SUROVIN

Zdroj: ZÚR Pardubický kraj, 2010

Území Pardubického kraje z hlediska geologických poměrů náleží z převážné části do oblasti České křídové pánve. Pouze okrajové části většinou zasahují do oblasti krystalinika Českého masivu.

Území kraje je obecně na významnější ložiska nerostných surovin chudé. Z nerostných surovin jsou v Pardubickém kraji ve větším měřítku těženy štěrkopísky, lomový kámen a cihlářské hlíny. Ložiska rud byla vázána vesměs jen na okrajové horské a vrchovinné oblasti a byla převážně v historické době vytěžena.

Těžba surovin na území kraje v minulosti a současnosti

Na území okresu Pardubice se nachází v minulosti relativně významné a obecně známé ložisko Mn a Fe rud Chvaletice. Rudy zde byly těženy do roku 1951; po tomto roce se zde těžily kyzové břidlice pro průmyslové zpracování a na výrobu kyseliny sírové. V roce 1975 byla těžba ukončena.

Veškerý těžební zájem je v současnosti omezen na těžbu štěrkopísku, cihlářských surovin, stavebního a dekorativního kamene. Ve Chvaleticích (lom nad Zdechovicemi) je funkční lom na těžbu žuly, jehož plocha by se měla po etapách ještě zdvojnásobit. Zdroje výskytu štěrkopísků jsou především labské terasy, surovinou pro cihlářskou výrobu jsou především spraše a těžba kamene je orientována na vyvěřelé horniny. Z hydrogeologického hlediska významný využitelný kolektor představují štěrkopískové uloženiny Labe. Kolektor terasových uloženin představuje prostředí značně zranitelné, s obtížným zajištěním ochrany.

Oblast okresu Chrudim má relativně pestrou geologickou stavbu, které odpovídala i značná škála v minulosti těžených rud. Do současnosti si jistý význam zachovalo ložisko Křižanovice, na němž je evidován prostor chráněného ložiskového území polymetalických rud, kde byla ukončena těžba; ložiskové území je trvale chráněno. V horizontu nejméně 10 let se nepředpokládá obnovení těžby.

V nedávné době před rokem 1989 byly v daném prostoru průzkumně ověřovány výskyty radioaktivních surovin (např. ložisko Brezinka - Licoměřice). Průzkum i těžba těchto surovin byly ukončeny a zásoby ohodnoceny jako neperspektivní. Obdobná situace je i u baryt-fluoritových surovin, kde v ložisku Běstvína byla těžba ukončena a ložisko je sanováno.

Zásadní je těžba vápenců a korekčních složek na lokalitě Prachovice. Těžba zde zajišťuje nejen potřeby cementárny Prachovice, která se významně podílí na krytí spotřeby cementu v republice, ale má i nadregionální význam. Na této lokalitě se uvažuje o pokračování v těžbě zahloubením dosavadní těžebny, v zásadě se však nepředpokládá zvýšení objemu těžby proti současnosti. Objem těžby je úzce vázán na výrobní závod HOLCIM, kde se vápenec zpracovává. Další velice významnou surovinou je kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu. Jedná se převážně o granodiority z okolí Nasavrk a Skutče. Tuto surovinu lze považovat za ekonomicky nejvýznamnější v rámci celého okresu, s jasnou perspektivou odbytu a se značnými ověřenými zásobami. Rovněž na Chrudimsku, konkrétněji v okolí Hrochova Týnce, se těží a zpracovávají cihlářské hlíny. Za zmínku též stojí ložisko ordovických křemenců na Podhůře u Rabštejské Lhoty.

Okres Ústí nad Orlicí má relativně pestrou stavbu, takže zde v minulosti byly těženy různé suroviny. V současnosti se rudy nevyskytují - potvrdil to zejména průzkum na ověření Fe rud a radioaktivních surovin, který nepřinesl pozitivní výsledek.

Obdobná situace je i u baryt-fluoritových surovin. Jako chráněné ložiskové území je evidováno ložisko Bohousová. Jako chráněné ložiskové území je evidováno i ložisko Semanín, kde se uvažuje o těžbě žáruvzdorných jílu jako ostřiva do šamotových hmot. V případě obou těchto typů surovin zůstávají ložiska chráněna tak, aby mohla být případně využita a to pouze za předpokladu zásadní změny v poptávce a v cenovém hodnocení na světových trzích.

Z hlediska množství zásob lze za perspektivní považovat vysokoprocentní vápence na ložisku Velká Morava. Vápence z vyznačených lokalit v pramenné oblasti Moravy zde byly přednostně využívány pro ušlechtilou kamenickou výrobu v malých objemech, zásadní rozšíření těžby se nepředpokládá.

Významná je též těžba litické žuly (granodioritu) ve víceetážovém lomu v Liticích nad Orlicí.

V okrese Svitavy byly nejvýznamnějšími těženými nerudnými surovinami žáruvzdorné jílovce z Hřebečovského hřbetu. Jíly a jílovce zde byly těženy povrchově i hlubinně. Většina těžeben je v současnosti opuštěna, těžba pokračuje jen na lokalitě Březinka (nachází se mimo Hřebečovský hřbet). V území však zůstávají zásoby trvale chráněny jako chráněná ložisková území. Případné obnovení těžby je závislé na požadavcích a cenách na světových trzích.

Předpokládaný vývoj v těžbě surovin v Pardubickém kraji

Na území kraje nejsou těženy rudy a škála zájmových nerudných surovin je velmi malá. Pardubický kraj má celkově poměrně dostatek stavebních nerostných surovin, což při vhodném hospodaření a dodržení zásad prezentovaných v krajské surovinové politice může posílit ekonomický potenciál kraje. Dle aktuálních podkladů Geofondu v současnosti probíhá těžba celkem ve 36 dobývacích prostorech (DP), z nichž DP Stašov je uzavírán. Dalších 31 DP je evidováno převážně po ukončení nebo zastavení těžby, z nich 6 je rezervních. Ložiska jsou chráněna celkem 73 vyhlášenými chráněnými ložiskovými územími (CHLÚ). Návrhová část územního plánu není tedy ochranou ložiskových území ve větší míře plošně omezena.

Z hlediska těžby nerostných surovin se bude třeba zabývat možnostmi rozšíření těžby těžených ložisek i vyhledáváním a přípravou ložisek nových. Jedná se zejména o možnosti rozšiřování těžeben stavebních surovin. Nevýhodou je výrazné polární uspořádání zdrojů štěrkopísků, které vede ke kumulaci zátěží krajiny a životního prostředí na západě kraje. Další rozvoj těžby štěrkopísků v této důležité oblasti musí probíhat v koordinaci s územně plánovací dokumentací a exaktně vymezenými limity. Důležitým úkolem v této souvislosti bude řešení střetu zájmů mezi těžbou a dalšími složkami přírodního prostředí, v daném případě často s ochranou zásob a kvalitou podzemních vod. Z tohoto hlediska je nutno za zvlášť závažný problém považovat ochranu vodárensky využívaného kolektoru v kvartérních štěrkopíscích při těžbě štěrkopísku z vody. Ve východní části kraje je třeba podpořit využívání lokálních zdrojů štěrkopísků.

V dlouhodobém výhledu je třeba očekávat stálou poptávku po stavebních hmotách - štěrkopíscích, cihlářských surovinách a stavebním kameni. V tomto směru lze uvést, že většina okresů kraje má přiměřené rezervy těchto hmot tak, aby bezpečně pokryly místní potřebu. Na území Pardubického kraje se nepředpokládají rozhodující změny v rozsahu těžby. K zásadnímu rozvoji těžby některé evidované suroviny (stavební) by došlo jen na základě mimořádného požadavku, např. nutnosti zásobit stavebními hmotami konkrétní stavbu nadregionálního významu. Celkově je třeba více podpořit využívání recyklátů a velkoobjemných energetických odpadů.

Z ekologického hlediska je potřeba začít prosazovat po ukončení těžby spontánní sukcesí nad nákladnými a nefunkčními rekultivacemi. Minimálně na části ploch jednotlivých těžeben.

3.2.6. OCHRANA PŘÍRODY A TURISTIKA, REKREACE

Pardubický kraj má pro rozvoj cestovního ruchu velmi dobré předpoklady. Jde především o krásnou přírodu rovinného i horského charakteru, příznivé klima a množství příležitostí pro koupání, provozování vodních sportů, pěší turistiku či cykloturistiku a zimní sporty. Významná je i tradice chovu koní a agroturistika, která se dále vyvíjí i v podhorských oblastech. Zcela ojedinělou památku Pardubického kraje představuje hřebčín v Kladrubech nad Labem, světoznámý plemenným chovem starokladrubských koní. Jedinečná populace starokladrubských koní byla spolu s hřebčínem vyhlášena národní kulturní památkou.

Pardubický kraj může svým návštěvníkům nabídnout nejen přírodní bohatství, ale i kulturní, společenské a sportovní vyžití. Pravidelně konané akce dokreslují tvář kraje, jsou to např. Smetanova Litomyšl, Loutkářská Chrudim, Velká pardubická steplechase, Zlatá přilba, Aviatická pouť v Pardubicích, Výtvarné Hlinecko, Mobilizace Cihelna v Králíkách, letní folklórní festivaly v Hlinsku, Lichnici a Dolní Čermné, Pardubická juniorka (tenis), Nasavrcké hudební léto atd.

V oblasti cestovního ruchu byl v krajském uspořádání vytvořen turistický marketingový region „**Východní Čechy**“, který zahrnuje všechny okresy Pardubického kraje, okresy Hradec Králové, Rychnov nad Kněžnou, Náchod a část okresu Jičín.

Co se týče vazeb na sousední kraje, Pardubický kraj spolupracuje s Královéhradeckým a Libereckým krajem v rámci **NUTS 2 – Severovýchod**.

Pardubický kraj již vstoupil do mezinárodního **Euroregionu Glacensis**. Cílem tohoto euroregionu je zefektivnit vzájemnou přeshraniční spolupráci mezi českou a polskou stranou.

Pro potřeby podpory a rozvoje cestovního ruchu byla pro kraj zpracována **Marketingová studie rozvoje cestovního ruchu Pardubického kraje**. Tato studie bude podkladem pro realizaci opatření a aktivit v oblasti cestovního ruchu.

Zelenou v posledních letech dostává v oblasti turistiky poznávání přírodních krás krajiny – **ekoturistika**, spojené se sportovními aktivitami na různých úrovních. Celé rodiny vyrážejí na kolech po cyklostezkách či sjíždět vodní toky. Rozvíjí se i agroturistika (pobyt na farmách), zejména chov koní. Tyto formy rekreace mohou značnou měrou přispět k rozvoji problémových regionů, jakými jsou v Pardubickém kraji mikroregion Králícko, Svitavsko, Moravskotřebovsko, Jevíčko a oblasti ležící v CHKO Železné hory a Žďárské vrchy.

Bouřlivý rozvoj v posledních letech zažívá rekreační využití cykloturistiky. Z hlediska ochrany přírody a krajiny z toho plyne potřeba vymezení, aktuálního a dostatečného značení tras v terénu tak, aby co nejméně poškodily dané prostředí a zároveň zavedly turistu na zajímavá místa v krajině.

Zelenou v oblasti cestovního ruchu dostává i sjíždění vodácky zajímavých vodních toků - Tichá Orlice, Chrudimka, Opatovický kanál, Loučná. Opatovický kanál a přírodně cenné okolní území skrývá dosud nevyužitý významný potenciál letní rekreace. U vodních toků využívaných k rekreační a sportovní plavbě se dle ZÚR Pardubického kraje doporučuje zpracovat studii využití jednotlivých vodních toků s návrhy doplnění potřebné infrastruktury (možnost parkování ve vhodných místech k zahájení plavby, veřejná tábořiště pro možnost vícedenní plavby, zásobování) s ohledem na ochranu přírody.

Mezi problémové mikroregiony v Pardubickém kraji patří mimo jiné **oblasti ležící v CHKO Železné hory a CHKO Žďárské vrchy**, které by rozvojem cestovního ruchu mohly jen získat. Pro potřeby cestovního ruchu byla na základě Návrhu rajonizace cestovního ruchu ve

zvláště chráněných územích rozdělena tato území na okrsky. V CHKO Železné hory se jedná o okrsky Třemošnicko, Horní Chrudimka, Dolní Chrudimka, Chotěbořsko. V CHKO Žďárské vrchy okrsek Hlinecko a Poličsko.

Další hodnotná území z hlediska ochrany přírody, která mohou turisté navštívit, jsou lokality maloplošných chráněných území a jiných přírodně atraktivních míst.

Mezi **nejzajímavější přírodní útvary** Pardubického kraje patří členité skalní útvary – spleť systémy skalních rozsedlin a jeskyní – Touloucovy Maštale a Městské Maštale. K dalším přírodním zajímavostem patří: Choltická obora (styl anglického parku se staletými habry, buky a duby), Alej Maxe Švabinského (březová alej), Pastviny (Vejvodova lípa), Bohdanečský rybník (rybník Matka – hnízdiště vzácných druhů vodního ptactva), Valy (zachované meandrující koryto Zlatého potoka), Vysoké Chvojno (arboretum se vzácnými dřevinami), Prales Polom (přírodní rezervace nedaleko Horního Bradla – původní pralesní porosty jedlí a buků), Lichnice – Kaňkovy hory (národní přírodní rezervace – původní bukový porost s hlubokými roklemi Lovětínského a Zlatého Potoka), Krkanka a Strádovské Peklo (přírodní rezervace v údolí řeky Chrudimky mezi Křižanovickou přehradou a přehradou Práčov v areálu zříceniny hradu Strádova), Hemže – Mýtkov (přírodní rezervace - skalní útvary a původní suťové lesy poblíž Brandýsa nad Orlicí), Lanškrounské rybníky (soustava rybníků Krátký, Sluneční, Olšový a Dlouhý. Rekreační zóna s vycházkovým turistickým okruhem s možností pozorování vodního ptactva), Peliny – Choceň (přírodní rezervace Peliny s mimořádným výskytem teplomilného rostlinstva a měkkýšů), Králova zahrada (přírodní rezervace u Opatova, jedno z nejbohatších nalezišť bledule jarní) a další.

Cíle pro ochranu přírody a krajiny v oblasti turistiky a rekreace jsou zpracovány v této koncepci v kapitole 4 – okruh 6 – Turistika a rekreace

3.2.7. OCHRANA PŘÍRODY A VODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ

Zdroj: ZÚR Pardubický kraj, 2010

Pardubický kraj je vodohospodářsky mimořádně významnou oblastí s přebytky vodních zdrojů nadregionálního významu, a to jak vod podzemních, tak odběrů vody povrchové z vodních toků. Je pramennou oblastí toků bez přísunu znečištění z cizích povodí. Na středních a dolních tocích je nižší znečištění toků z odpadních vod, s výjimkou Labe a horního toku Svitavy. Na území kraje se nachází velké množství ochranných pásem vodních zdrojů. Celé území je pokryto hydrogeologickými rajóny a mimoto jsou zde vyhlášeny Chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV) a vyhlášené části povodí významných vodních toků.

Hlavní cíle řešení vodního hospodářství v oblasti ochrany vod

1. Chránit jakost vodních zdrojů určených k zásobování pitnou vodou.
2. Chránit ochranná pásma povrchových vodních zdrojů využívaných k vodárenským účelům (VD Seč, Křižanovice, Hamry, Pařížov, Pastviny).
3. Chránit ochranná pásma podzemních vodních zdrojů.
4. Chránit všechny důležité hydrogeologické rajóny.

Stávající stav zásobování pitnou vodou a řešení odpadních vod

Struktura vodovodů Pardubického kraje je poplatná místním podmínkám, možností zajištění dostatečně kapacitních zdrojů a velikosti zásobených sídel. Na území kraje je značná soustava skupinových vodovodů. Největší je Vodárenská soustava Východní Čechy (VSVČ), která působí na části Chrudimska a celém Pardubicku.

Obecně lze konstatovat, že Pardubický kraj je vybaven **vodovody** v obcích a městech poměrně vysokým procentem (91,4 %). Výstavba dalších vodovodů přichází v úvahu pouze v malých lokalitách, realizace je však omezena možnostmi financování ze strany obcí.

Rozsah individuálního zásobení je největší na Chrudimsku, ze 101 místních částí obcí je v PRVKPk navrženo zachovat individuální zásobování po roce 2015 ještě v 66 místních částech (zatímco např. na Svitavsku pouze v sedmi místních částech). Skupinové vodovody dominují na Pardubicku a Chrudimsku, méně na Ústeckoorlicku a Svitavsku.

Znehodnocené zdroje vody bude nutné buď odstavit a nahradit jinými zdroji či napojením na jiné skupinové vodovody, nebo upravovat. Jedná se např. o zdroje Letohradu, Svitav (napojení vrtu Čistá), Moravské Třebové a Chocně.

V Pardubickém kraji je na **veřejnou kanalizaci** připojeno 67,1 % obyvatel, průměr v ČR je 77,4 %. Tato okolnost je dána zejména velkým počtem obcí s malým počtem obyvatel (do 1000), které nejsou odkanalizovány vyhovujícími kanalizačními systémy. Nejméně kanalizací zakončených ČOV je v obcích na Svitavsku a Chrudimsku. Na kanalizace zakončené ČOV je napojeno v Pardubickém kraji 52 % obyvatel. Z 33 měst a obcí s produkcí znečištění větší jak 2 000 EO (ekvivalentních obyvatel), ve smyslu Směrnice 91/271/EHS, je vybaveno ČOV 31 obcí, ČOV nemají obce Dolní Dobrouč a Brandýs nad Orlicí. Nejhuře je co do počtu ČOV vybaveno Svitavsko (13 ks - 21 sídel).

Podíl **čištěných odpadních vod** oproti odkanalizovaným je cca 87 % a skutečně centrálně a efektivně čištěny jsou odpadní vody pouze od cca 315 312 obyvatel, tj. 62,3 %. Usnesením vlády č. 852/2005 je stanoven tzv. Seznam aglomerací tj. současně zastavěných a zastavitelných území, ve kterých je odpadní voda z hlediska nákladů efektivně shromažditelná. Na území Pardubického kraje je takových aglomerací celkem 35, z toho 15 větších jak 10 000 EO. Aglomerace, které nejsou vybaveny kanalizací zakončenou

čistírnou odpadních vod - Hrochův Týnec, Dolní Dobrouč, Brněnec – Březová nad Svitavou, Brandýs nad Orlicí a Dolní Újezd.

Seznam aglomerací je periodicky upřesňován. Zajištění vyhovujícího odkanalizování a čištění odpadních vod v aglomeracích větších jak 2 000 EO do roku 2010 je závazkem ČR v rámci přistoupení do EU a odpovídá zákonu č. 254/2001 Sb.

V kategorii sídel 300 - 2000 EO spočívá problematika čištění odpadních vod v absenci kanalizačních systémů. Jejich realizace však bude velmi náročná z hlediska investičních možností malých obcí. V blízké budoucnosti vyvstane problém s likvidací kalů z ČOV ve smyslu zákona o odpadech, respektive jejich aplikaci na zemědělské pozemky. Bude nutná tzv. hygienizace kalů vápnem, nebo jejich skladování.

Dále je nutno upozornit na problematiku eutrofizace povrchových vod, která se projevuje rozvojem mikroskopických organismů rozptýlených ve vodě (sinice a řasy = vodní květ) nebo zvýšeným rozvojem vodní makrovegetace, případně makroskopických nárostů vláknitých sinic a řas na ponořených podkladech. Hlavní příčinou tohoto stavu je přebytek živin ve vodním hospodářství – především pak dusíku a fosforu, jejichž optimální poměr pro růst organismů je cca 100 : 1. Z toho vyplývá, že limitujícím faktorem je fosfor. Je proto potřeba při výstavbě nových a rekonstrukci stávajících čistíren odpadních vod klást důraz na odstraňování dusíku a fosforu a snažit se minimalizovat přísun těchto látek z povodí do toků i nádrží. Toto je možno zajistit realizací třetích stupňů čištění na stávajících i plánovaných čistírnách odpadních vod (chemické srážení fosforu).

Zdroje pitné vody

Chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV)

Chráněné oblasti přirozené akumulace vod byly stanoveny a vyhlášeny nařízeními vlády pro ochranu povrchových a podzemních vod podle schématu zákazů nebo omezení taxativně vyjmenovaných činností.

Tabulka č. 43 CHOPAV v Pardubickém kraji

Název	V okrese
Orlické hory	Ústí nad Orlicí
Východočeská Křída	Pardubice, Chrudim, Ústí nad Orlicí, Svitavy
Žamberk – Králíky	Ústí nad Orlicí
Žďárské vrchy	Chrudim, Svitavy

CHOPAV Orlické hory (nařízení vlády ČSR č. 40/1978 Sb.)

Pramení zde Divoká Orlice a její pravostranné přítoky. V oblasti leží hlavní zdroje pro zásobování průmyslové oblasti Hradec Králové – Pardubice pitnou vodou (celková rozloha 234 km²).

CHOPAV Východočeská křída (nařízení vlády ČSR č. 85/1981 Sb.)

Chráněnou oblast tvoří prohlubeniny královdorská, miletínská, vysokomýtská, ústecká a povodí řeky Dědiny s využitelným množstvím asi 3500 l/s podzemní vody (celková rozloha 2750 km²).

CHOPAV Žamberk – Králíky (nařízení vlády ČSR č. 40/1978 Sb.)

Navazuje na CHOPAV Orlické hory, zahrnuje oblast horského pásma Orlických hor a horský masív Králického Sněžníku až k oblasti Jeseníky. V horních povodích Tiché Orlice a řeky

Moravy, ležících v této oblasti, jsou hlavní zdroje vody pro Královéhradecký a Pardubický kraj a oblast Šumperska (celková rozloha 413 km²).

CHOPAV Žďárské vrchy (nařízení vlády ČSR č. 40/1978 Sb.)

Zaujímá hlavní část Českomoravské vrchoviny. Pramení zde vodohospodářsky významné toky Chrudimka, Svratka, Oslava, Sázava a další (celková rozloha 715 km²).

Na území CHOPAV je zejména zakázáno zmenšovat plochu lesních pozemků nad povolenou hranici a provádět jejich odvodňování, je omezen i rozsah odvodňování zemědělských pozemků, množství těžby rašeliny a povrchové těžby nerostů, těžby a zpracování nerostných surovin, výstavba velkovýroben prasat nad 500 kusů, výstavba skladů ropných látek o objemu nádrží nad 1000 m³, tepelných elektráren o výkonu nad 200 MW, zřizování skládek bez opatření zamezující vyluhování jejich obsahu a řada dalších činností.

Velkým nedostatkem je, že všechny uvedené zákazy se nevztahují na stavby a zařízení, které byly v provozu přede dnem nabytí účinnosti nařízení vlády i na některé další vybrané činnosti. Nařízení vlády tak pouze konzervuje stávající, někde ale nevyhovující stav a brání více jeho dalšímu zhoršování – neusiluje však o jeho zlepšení.

Ochranné pásmo přírodních léčivých zdrojů

V řešeném území se nachází přírodní léčebné lázně Lázně Bohdaneč s přírodními léčivými zdroji peloidů a vod, pro které je vydán lázeňský statut, který je obecně závazným opatřením k ochraně přírodních léčebných lázní. V něm jsou stanovena ochranná pásma na základě nového zákona č. 164/2001 Sb., lázeňský zákon. Stanovena jsou: Ochranné pásmo I. stupně přírodních léčivých zdrojů peloidů a vod lázeňského místa Lázně Bohdaneč a Ochranné pásmo II. stupně přírodních léčivých zdrojů peloidů a vod

Velké povrchové zdroje pitné vody

Jako neobyčejně významné území s velkými povrchovými zdroji pitné vody je nutné vymezit celé povodí řeky Chrudimky od pramene pod profil hráze vodního díla Práčov (původně vodárenský tok a povodí vodárenského toku Chrudimka). Na tomto vodním toku se nacházejí odběry vody s nadregionálním významem z nádrží Křižanovice (záloha nádrží Práčov), Hamry a Seč. Dle Vyhlášky č. 137/1999 Sb., kterou se stanoví seznam vodárenských nádrží, jsou na Chrudimce uvedeny vodárenské nádrže Hamry a Křižanovice.

Vodní toky

Pardubický kraj spadá do povodí řek Labe a Moravy. Vodohospodářsky významné vodní toky patří do správy podniků Povodí Labe, s. p. a Povodí Moravy, s. p. Drobné toky jsou spravovány Zemědělskou vodohospodářskou správou, s. p., Lesy ČR, s. p., obcemi jejichž územím protékají, fyzickými a právními osobami, jimž vodní toky slouží nebo s jejichž činnostmi souvisejí. Blíže o vodních tocích v kapitole 3.1.6.

Vodní nádrže

V současné době jsou na území Pardubického kraje tyto významné vodní nádrže:

VD Pastviny

Nádrž dokončená v roce 1934 slouží k využití vodní energie ve špičkové vodní elektrárně (pod nádrží je vyrovnávací nádrž), nadlepšování průtoků na hodnotu Q355 v profilu hráze, částečná ochrana před povodněmi, rekreaci a k vodním sportům.

VD Hamry

Nádrž dokončená v roce 1912 na vodárenském toku Chrudimka slouží k ochraně před povodněmi, nadlepšování nízkých průtoků a od roku 1961 je nádrž využívána k vodárenským účelům pro skupinu Hlinska a jeho okolí.

VD Seč

Nádrž dokončená v roce 1934 na vodárenském toku Chrudimka slouží k ochraně před povodněmi, nadlepšování nízkých průtoků, k využití vodní energie ve špičkové vodní elektrárně (pod nádrží je vyrovnávací nádrž), pro vodárenství a rekreaci.

VD Křižanovice

Nádrž dokončená v roce 1934 na vodárenském toku Chrudimka slouží k využití vodní energie (přivaděč k vyrovnávací nádrži v Práčově), nadlepšování nízkých průtoků a jako vodárenská nádrž pro skupinový vodovod Pardubice – Chrudim – Slatiňany.

VD Pařížov

Nádrž dokončená v roce 1913 na horním toku Doubravy slouží k ochraně před povodněmi, nadlepšování průtoků pro průmyslové a zemědělské odběry a nyní i k rekreaci.

VD Moravská Třebová

Nádrž dokončená v roce 1962 na Třebůvce slouží ke snížení povodňových průtoků, odběrům vody pro drobné odběratele, rybí hospodářství, rekreaci a vodním sportům.

Vzhledem k tomu, že do roku 2020 je v Pardubickém kraji výstavba nových nádrží nepravděpodobná, doporučuje se územně chránit zejména profily hrází a do uvažovaných záplavových území neumísťovat chemický průmysl, ropovody, čerpací stanice pohonných hmot a další provozy, které by mohly kontaminovat podloží a do budoucna vyloučit realizaci nádrže. Z pohledu ochrany přírody se v případě realizace vodních nádrží jedná o výrazný a nevratný zásah do místních populací, vodních a nivních ekosystémů údolí řek, obvykle dochází i k likvidaci lokalit s výskytem zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů. Realizací záměrů dojde ke zničení mnoha ekosystémů i vlivem hydrologických změn v oblasti navržených VD. Při plánování výstavby vodních děl (VD) je nutno nejprve posoudit všechny alternativní opatření protipovodňové ochrany a jednotlivé záměry důkladně posoudit s ohledem na zájmy ochrany přírody a krajiny. Řešení výstavbou VD je ekonomicky nejnáročnější a z hlediska ochrany přírody výrazně konfliktní.

Velký význam, nejen vodohospodářský, má také obnova rybníků a opatření v krajině zpomalující odtok vody z povodí. Doporučuje se chránit území původních rybníků pro možnost budoucí obnovy a dále aktualizovat generel malých vodních nádrží v Pardubickém kraji. Závěry pak následně zpracovat do ÚPD jednotlivých obcí.

Protipovodňová ochrana

V návaznosti na povodně posledních let byly zpracovány u státních podniků Povodí Labe a Moravy koncepce protipovodňové ochrany. Protipovodňovou ochranu lze zvýšit nejen realizací nových účinnějších technických opatření přímo na vodních tocích, ale i agrotechnickými a lesotechnickými opatřeními – např. pomocí vhodně umístěných suchých poldrů, přirozeného rozlivu přívalových vod mimo zastavěná území, podpory zvyšování retenční schopnosti krajiny. Ochrana je realizována jedním či kombinací více opatření.

Zátopová území jsou postupně upřesňována a vyhlášována dle vodního zákona č. 254/2001 Sb. V záplavových územích dojde k omezení řady činností. V aktivní zóně záplavových území se nesmí umísťovat, povolovat ani provádět stavby s výjimkou vodních děl, jimiž se upravuje vodní tok, převádějí povodňové průtoky, provádějí opatření na ochranu před povodněmi nebo jinak souvisí s vodním tokem nebo jimiž se zlepšují odtokové poměry, staveb pro jímání vod, odvádění odpadních vod a odvádění srážkových vod a dále nezbytných staveb dopravní a technické infrastruktury.

Tabulka č. 44 Protipovodňová opatření – poldry nadmístního významu

PPO čís.	tok	název/lokalita	typ opatření	katastrální území	délka opatření/ hráze
1	Morava	Červený potok II	poldr	Červený potok, Dolní Morava (Olomoucký kraj)	400 m
2	Morava	Červený potok I	poldr	Červený potok (Olomoucký kraj)	350 m
3	Moravská Sázava	Třebořov	poldr	Třebořov, (Krasíkov, Rychnov na Moravě)	1190 m
4	Třebůvka	Moravská Třebová	poldr	Moravská Třebová, Útěchov u Moravské Třebové	370 m
5	Třebůvka	Vranová Lhota	poldr	Vranová Lhota, Městečko Trnávka	1840 m
6	Halda	Pardubice	poldr	Pardubice I	700 m

Zdroj: *Povodí Labe, s. p., Povodí Moravy, s. p. (ověřeno na odboru územního plánování PK)*

Riziko povodňových škod je třeba vyloučit nebo výrazně omezit u lokalit se soustředěnou bytovou nebo průmyslovou zástavbou v záplavovém území, kde potenciální povodňové škody na majetku státu, obcí, občanů a podnikatelských subjektů významně přesahují náklady na protipovodňová opatření. Například v povodí Orlice v Pardubickém kraji se jedná o sídla: Líšnice, Žamberk a Helvíkovice na Divoké Orlici, Třebovice, Rybník, Dlouhá Třebová, Česká Třebová a Opatov na Třebovce, Jablonné nad Orlicí, Letohrad, Ústí nad Orlicí, Brandýs nad Orlicí a Choceň na Tiché Orlici.

Ochranu lokalit je třeba podle možností navrhovat variantně, přičemž jsou k dispozici následující technická opatření:

- suché poldry jsou preferovány v lokalitách, jejichž morfologie území a geologické podmínky dovolují realizaci nevysokých hrází, poskytujících požadovaný nádržní prostor;
- úpravy toků jsou navrhovány především v intravilánu obcí, kde by návrhový průtok měl být nejméně Q20, v místech se soustředěnou zástavbou a v historických jádrech měst až Q100;
- vodní nádrže, jejichž funkce může být pouze ochranná, ale preferováno je víceúčelové využití (nadlepšování průtoků, rekreace, rybolov atd.);
- vodohospodářská opatření na vodních dílech přerozdělením jejich prostorů (zvětšením ochranného prostoru na úkor zásobního), zvyšují ochranu sídel na toku pod hrází; každá změna v tomto směru se však dotkne jiných účelů a omezí jejich užívání (odběr vody, výroba elektrické energie apod.); výhodnější se jeví přijetí dynamických manipulačních řádů, které jsou přizpůsobovány předpovědím odtoku z povodí s možností předvypouštění. Pro zvýšení protipovodňové ochrany území je třeba dodržovat i základní principy využívání pozemků v povodí:
- důsledně respektovat zásady protierozní ochrany při všech činnostech;
- trvale udržovat běžné zásady „pořádku“ v povodí a velmi uvážlivě volit plochy pro skladování plodin, materiálů a hmot včetně způsobu jejich uskladnění;
- na trvalé i dočasné vodní síti velmi obezřetně zvažovat rozsah a intenzitu melioračních opatření s ohledem na možnost následného i nepřímého ovlivnění srážkoodtokových situací při povodňových stavech;
- trvale udržovat průtočnost všech prvků a zařízení trvalé i dočasné vodní sítě;

- důsledně využívat všechny retenční kapacity povodí, mimo jiné také obnovou, rekonstrukcemi nebo budováním malých vodních nádrží jako primární záchytné sítě všech erozních produktů i plošné možnosti retardace lokálních povodňových průtoků;
- systematicky pečovat o všechny komponenty krajinné zeleně, zvláště pak o břehové a doprovodné prostory;
- v oblasti bystřinných toků zajistit trvalou funkčnost objektů hrazení bystřin, a volit vhodnou druhovou skladbu porostů v příbřežních zónách.

Vybudovaná protipovodňová opatření včetně změněného obhospodařování pozemků se musí trvale udržovat a jakýkoli zásah (včetně výsadby nebo ochrany náletových dřevin) do jejich konstrukce pečlivě zvažovat, aby nedošlo k jejich znehodnocení a následnému znovuohrožení již ochráněných lokalit, což se v minulosti v rámci „krátké historické paměti“ mnohokrát udělalo.

S využitím těchto obecných zásad byla též zpracována studie „Hodnocení současného stavu a stanovení cílů protipovodňové ochrany na území Pardubického kraje“ (Hydroprojekt, 11/2005). V rámci studie bylo toto hodnocení a stanovení cílů protipovodňové ochrany vztaženo konkrétně na jednotlivé obce a sídelní útvary v Pardubickém kraji. V souladu se zadáním byly hodnoceny všechny obce s počtem obyvatel vyšším než 400, přičemž obce, které evidentně nejsou ohrožovány, byly z hodnocení vyjmuty.

Cíle ochrany přírody a krajiny v oblasti vodního hospodářství jsou zpracovány v této koncepci v kapitole 4, okruh 5 -Vodní hospodářství (tabulka) a v kapitole 5.1.2. – Specifikace opatření.

3.3. Dotační programy

Krajinotvorné programy **Ministerstva životního prostředí** představují ucelenou koncepci opatření, která mají pomoci rehabilitovat a revitalizovat krajinu. Prvním schváleným programem byl v roce 1992 Program revitalizace říčních systémů, krátce nato následovaly další krajinotvorné programy.

Během své existence si získaly pevné místo v politice MŽP, dochází k jejich propojování s dotačními programy Ministerstva zemědělství (Komplexní pozemkové úpravy, podpora mimoprodukčních funkcí zemědělství).

Program revitalizace říčních systémů

Program revitalizace říčních systémů byl vládou ČR přijat dne 20. 5. 1992 usnesením č. 373 jako první z řady krajinotvorných programů. Je formulován jako "program obnovy, stabilizace a péče o vodní režim krajiny".

Cíl Programu revitalizace říčních systémů

- podpora a zvyšování retenční schopnosti krajiny, tj. zvětšování podílu drnového fondu, zpomalování povrchového i podzemního odtok, zvyšování infiltračních vlastností a retenčních schopností půdního profilu, zachycování vody v rybnících, mokřadech a malých nádržích;
- systémové napravování negativních důsledků nevhodně provedených pozemkových úprav, nevhodných způsobů obhospodařování půdy a velkoplošného odvodnění a omezování účinků nevhodně provedených odvodňovacích soustav;
- obnova přirozené funkce vodních toků a jejich koryt, odstraňování nevhodných úprav toků, zvyšování odolnosti břehů a koryt proti erozi přírodními prostředky a jejich stability při povodních, členitostí dna i břehů podporování samočisticí schopnosti vody, stabilizování hladiny, zajištění minimálních průtoků a podmínek pro biologické oživení.

Program je určen vlastníkům nebo nájemcům pozemků, na nichž by mělo být opatření provedeno a správcům toku, pokud jde o revitalizaci koryta.

Vrchní garance: Ministerstvo životního prostředí

Kontaktní místo: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR (AOPK ČR)

Finanční prostředky jsou poskytovány formou účelově vázané dotace až do výše 70 % popř. 80 % v případě, že žadatelem je obec nebo 100 % u rozpočtových a příspěvkových organizací.

S přijetím Operačního programu životního prostředí (dále jen OPŽP) a vyplácením dotací z evropských fondů byl tento program z důvodu duplicity s OPŽP pozastaven. V současnosti není zcela jasné, zda tento program bude po roce 2013, kdy skončí vyplácení evropských peněz, znovu zaveden.

Finance byly poskytovány na tato opatření:

- revitalizace přirozené funkce vodních toků;
- zakládání a revitalizace prvků systému ekologické stability vázaných na vodní režim;
- revitalizace retenční schopnosti krajiny;
- rekonstrukce technických prvků a odbahňování produkčních rybníků (max. výše dotace 60 %);
- výstavba nových kořenových čistíren (dále jen KČOV), zakládání umělých mokřadů;
- odstraňování příčných překážek na vodních tocích a podpora takových technických řešení, které je neobsahují (doplňování a stavba přechodů).

Program péče o krajinu

V roce 1996 byl schválen, v návaznosti na schválený zákon o státním rozpočtu, dotační titul „Program péče o krajinu“. Finanční prostředky na realizaci opatření v rámci předmětů podpory Programu péče o krajinu jsou vyčleňovány každoročně ze státního rozpočtu. PPK je finančně vázán na příslušný kalendářní rok. Je partnerským programem za MŽP k dotační politice MZe v problematice mimoprodukčních funkcí zemědělství.

Vrchní garance: Ministerstvo životního prostředí

Kontaktní místo: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR (AOPK ČR)

Cílem programu je především neinvestiční opatření realizovaná v souladu se schváleným plánem péče a neinvestiční opatření k podpoře předmětů ochrany v ptačích oblastech a evropsky významných lokalitách, péče o přírodní a přírodě blízké biotopy a biotopy zvláště ohrožených druhů rostlin a živočichů ve volné krajině a péče o krajinné prvky, péče o trvalé handicap a o zraněné a handicapované živočichy a jejich návrat do přírody prostřednictvím těchto opatření:

A) Ochrana krajiny proti erozi

A. 1. Asanace a stabilizace projevů plošné a rýhové eroze mimo koryta vodních toků (jedná-li se pouze o preventivní opatření, nikoliv o odstranění následků nevhodného hospodaření nebo užívání).

A. 2. Tvorba biologických protierozních opatření z genetiky a stanovištně odpovídajícího osiva sadbového materiálu.

B) Udržení kulturního stavu krajiny

B. 1. Vytváření podmínek pro zachování významných biotopů (šetrné kosení travních porostů a rákosin včetně odklizení posečené hmoty v termínu stanoveném orgánem ochrany přírody, obnova skladby lučních společenstev, likvidace náletových dřevin a jiná biotechnická opatření). Pouze na opatření, na něž se nevztahují dotace Ministerstva zemědělství.

B. 2. Ošetření památných a dalších významných stromů

C) Podpora druhové rozmanitosti

C. 1. Podpora ustupujících populací původních rostlinných i živočišných druhů, jejich přirozených společenstev a stanovišť.

C. 2. Opatření k podpoře přírodě blízkého hospodaření v lesích. Pouze na opatření, na něž se nevztahují dotace Ministerstva zemědělství.

D) Péče o zvláště chráněná území a ptačí oblasti, zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů v předmětných územích

Informace na internetových stránkách: www.mzp.cz, www.nature.cz

Program drobných vodohospodářských ekologických akcí

Program drobných vodohospodářských ekologických akcí (dále jen PDVEA) je nejmladším ze tří krajinotvorných programů Ministerstva životního prostředí, vznikl v roce 1998.

Cílem programu je zlepšení životního prostředí a to formou podpory čištění odpadních vod v menších obcích. Kromě řešení problémů s čištěním odpadních vod a odkanalizováním je cílem PDVEA i dosažení provázanosti krajinotvorných programů Ministerstva životního prostředí a komplexní přístup k řešení ekologické stability území.

PDVEA je zaměřen na obce, které nemohou řešit problémy s čištěním odpadních vod pomocí financování ze Státního fondu životního prostředí nebo Ministerstva zemědělství. Směrnice tohoto dotačního investičního programu vydává Ministerstvo životního prostředí v návaznosti na schválený zákon o státním rozpočtu na příslušný rok.

Předmětem poskytování finančních prostředků z PDVEA je výstavba, případně rekonstrukce kanalizace a čistíren odpadních vod v obcích od 150 do 2000 ekvivalentních obyvatel. Vzhledem k jednoznačnosti způsobu čerpání a dalších limitů omezujících strukturu čerpání není možné zpracovat strukturu čerpání finančních prostředků.

Vrchní garance: Ministerstvo životního prostředí

Kontaktní místo: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR (AOPK ČR)

V současnosti je program ukončen.

Program péče o přírodní prostředí (PPPP)

Vrchní garance: Ministerstvo životního prostředí

Kontaktní místo: Státní fond životního prostředí

Tento dotační program vznikl v roce 1995. Původně se jmenoval Program péče o krajinu, po vzniku obdobného programu v rámci rezortu Ministerstva životního prostředí byl přejmenován. Oproti Programu péče o krajinu MŽP je tento program více zaměřen na akce týkající se chráněných území a financován přímo ze Státního fondu životního prostředí.

Z PPPP SFŽP lze získat finanční příspěvek do výše 80 % celkových nákladů na biotechnická opatření zlepšující přírodní prostředí. Směrnice jsou každoročně upravovány, dochází ke změnám dotačních titulů.

V PPPP byly tyto dílčí programy:

3.1.1. Zakládání prvků ÚSES zatravněním, výsadbou dřevin včetně likvidace nežádoucích druhů

3.1.2. Obnova VKP, ošetřování památných stromů, obnova historických zahrad

3.1.3. Zabezpečení mimoprodukčních funkcí lesa (úhrada mimořádných nákladů)

3.1.4. Péče o zamokřená území a vodní plochy

3.1.5. Realizace schválených plánů péče o zvláště chráněná území (NPR, NPP, PR, PP)

3.1.6. Výkupy pozemků ve zvláště chráněných územích

3.1.7. Realizace záchranných programů zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů

3.1.8. Program péče o půdu (proti vodní a větrné erozi) v souladu se schválenými KPÚ

3.1.9. Program regenerace urbanizované krajiny (aleje, remízky, izolační zeleň)

S přijetím Operačního programu životního prostředí (dále jen OPŽP) a vyplácením dotací z evropských fondů byl tento program z důvodu duplicity s OPŽP pozastaven. V současnosti není zcela jasné, zda tento program bude po roce 2013, kdy skončí vyplácení evropských peněz, znovu zaveden.

Operační program životního prostředí

Vrchní garance: Ministerstvo životního prostředí

Trvání programu: V období let 2007 – 2013

Tento operační program je určen na ochranu a zlepšování kvality životního prostředí. Program je financován z Evropského fondu na rozvoj regionů (ERDF). V oblasti zmírňování změny klimatu jsou využitelná zejména tato opatření (více viz Příloha č. 5.2.1):

- 1) Omezování rizika povodní – Osa 1
- 2) Zlepšování kvality ovzduší a omezování emisí – Osa 2
- 3) Udržitelné využívání zdrojů energie – Osa 3

Cílem osy 3 je udržitelné využívání zdrojů energie, zejména obnovitelných zdrojů energie a prosazování úspor energie. Dlouhodobým cílem je zvýšení využití OZE (obnovitelné zdroje energie) při výrobě elektřiny a zejména tepla a vyšší využití odpadního tepla.

- 4) Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží – Osa 4
- 5) Omezování průmyslového znečištění a snižování environmentálních rizik - Osa 5
- 6) Zlepšování stavu přírody a krajiny – Osa 6

Cílem osy 6 je zastavení poklesu biodiverzity a zvýšení ekologické stability krajiny, která je neustále snižována lidskou činností včetně klimatické změny.

- 7) Rozvoj infrastruktury pro environmentální vzdělávání – Osa 7

Informace na internetových stránkách: www.mzp.cz, www.sfzp.cz

Finanční příspěvek na hospodaření v lesích

Nositel programu: Ministerstvo zemědělství, jednotlivé krajské úřady

Administrace: jednotlivé krajské úřady

Příjemci podpory je vlastník lesa nebo osoba, na kterou se podle zvláštního právního předpisu (§58 odst. 1 zákona č. 289/1995 Sb. – nájemce nebo podnájemce) vztahují práva a povinnosti vlastníka lesa. Spolufinancování z programu je až 100 %.

Opatření týkající se lesních porostů, výsadeb a péče o výsadby:

- příspěvek na obnovu lesů poškozených imisemi (přírozená a umělá obnova, ochrany výsadeb a zmlazení, atd.);
- příspěvek na obnovu, zajištění a výchovu porostů (přírozená a umělá obnova, ochrany výsadeb a zmlazení, výchova porostů, rekonstrukce porostů);
- příspěvek na ekologické a k přírodě šetrné technologie (vyklizování dřeva lanovkou, koněm nebo vyvážecí soupravou, likvidace klestu - štěpkování).
- **Omezení programu:** jednotlivé kraje si vytváří vlastní pravidla financování, nemusí poskytovat dotace v plné výši

Informace na internetových stránkách: www.mzp.cz

Operační program rybářství

Nositel programu: Ministerstvo zemědělství

Administrace: zemědělské agentury, pozemkové úřady MZe

OP rybářství je součástí podpor rybářského odvětví v ČR od roku 2007. Jeho trvání je podmíněno délkou vyplacení financí z evropských fondů, tedy do roku 2013. OP rybářství je určen zejména pro zajištění trvale udržitelného hospodaření a využívání celého přírodního bohatství v celém rybářském sektoru.

Vedle dalších cílů je zde kladen důraz na ochranu a zlepšování životního prostředí v souvislosti s rybářským hospodařením.

Z hlediska ochrany o životní prostředí jsou důležitá 2 opatření, a to:

2.2. Vyrovnávací platby na zlepšení vodního prostředí (finanční vyrovnání při extenzivním hospodaření);

3.2. Vytváření vhodných podmínek pro život vodních živočichů a rostlin.

Žadatelem mohou být právnické i fyzické osoby, výzkumné ústavy, rybářské svazy, správci toků.

Informace na internetových stránkách: www.mze.cz, www.szif.cz, www.rybadomaci.cz

Program rozvoje venkova

Vrchní garance: Ministerstvo zemědělství

Trvání programu: V období let 2007 – 2013.

Program navazuje na Horizontální plán rozvoje venkova (tzv. HRDP) a OP zemědělství. Jednotlivá opatření budou kofinancována z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD). Program je určen zejména pro zkvalitnění venkovského prostoru na bázi trvale udržitelného rozvoje, zlepšení stavu životního prostředí a snížení negativních vlivů intenzivního zemědělského hospodaření na krajinu a životní prostředí. Z pohledu ochrany životního prostředí a zmírňování změn klimatu je možné v rámci tohoto programu využívat konkrétní navržené dotační tituly (více viz Příloha č. 5.2.2), a to především:

- Zlepšení konkurence schopnosti zemědělství a lesnictví – Osa 1
- Zlepšování životního prostředí a krajiny – Osa 2
 - Nejvýznamnějším z opatření jsou agro-environmentální programy, které se zaměřují na získání aktivní účasti zemědělců v programech s pozitivním environmentálním dopadem. Zemědělsky hospodařící subjekty se v rámci těchto programů mohou smluvně zavázat k poskytování určitých služeb pro společnost (dodržování k životnímu prostředí šetrného způsobu hospodaření), a to nad rámec běžné hospodářské praxe a požadavků právních předpisů na dobu minimálně pěti let.
 - Důležitým aspektem podmínek dotačních opatření, které se týkají titulů v ose 2, je plnění zásad správného zemědělského hospodaření (GAEC), které se zaměřují na plnění minimálních podmínek na ochranu před erozí, znečišťováním vod a ochranu krajinných prvků.
- Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova – Osa 3

Informace na internetových stránkách: www.mze.cz

Podpora mimoprodukčních funkcí rybníků

Vrchní garance: Ministerstvo zemědělství

Národní podpora Ministerstva zemědělství ČR „Podpora mimoprodukčních funkcí rybníků“ je poskytována na základě zákona o zemědělství. Poskytuje se subjektům podnikajícím v zemědělské výrobě na rybníky s výměrou nad 5 ha, plnící rozhodnutí vodoprávních úřadů, či orgánů ochrany přírody nebo zajišťující veřejný zájem. Jedná se o částečnou kompenzaci újmy vzniklé zajišťováním vodohospodářských a celospolečenských funkcí rybníků. Dotace se poskytuje do 1 000,- Kč na 1 ha katastrální výměry rybníka. Žádosti se podávají na příslušné oddělení Agentury pro zemědělství a venkov.

Předmět podpory:

a) nařízené vodohospodářské funkce rybníků zajišťované manipulací s vodou

- akumulace vody v krajině
- retenční účinek při povodních
- zajišťování sportovních a rekreačních účelů

- zlepšování jakosti povrchových vod svými dočišťovacími účinky

b) péče o rybníční fond ve veřejném zájmu

- odstraňování sedimentu z loviště

c) nařízená péče o životní prostředí

- zachování přirozeného litorálního pásma a mokřadů
- omezení vysazování amura orgány ochrany přírody
- omezení krmení ryb krmnými směsmi a ostatními krmivy
- omezení aplikace minerálních a organických hnojiv
- další omezení na základě rozhodnutí orgánů ochrany přírody

Plnění výše uvedených podmínek lze sčítat a násobit plochou každého podporovaného rybníka. Dotace se neposkytne na rybník, který je v daném roce v rekonstrukci.

Národní podpory MZe v oblasti vod

Vrchní garance: Ministerstvo zemědělství

V gesci Ministerstva zemědělství jsou každoročně poskytovány finanční prostředky v oblasti vodního hospodářství. Podpory jsou poskytovány v souladu s vodním zákonem na opatření ve veřejném zájmu, především prevenci před povodněmi, odstraňování povodňových škod a obnovu a rekonstrukci vodních děl. Na protipovodňová opatření bylo na období let 2007 - 2012 vyčleněno 10,5 mld. Kč ze státního rozpočtu, z výnosů privatizací a úvěru od Evropské investiční banky. Podpora je určena pro správce toků. Na stejné období byly na obnovy a rekonstrukce rybníků vyčleněny 4 mld. Kč pro hospodařící subjekty

Národní podpory Ministerstva zemědělství ČR v oblasti vod se vztahují na opatření ve veřejném zájmu, zejména na prevenci před povodněmi, odstraňování povodňových škod a obnovu, odbahnění a rekonstrukci rybníků. Pro správce vodních toků se poskytují prostředky k úhradě až 100 % výdajů.

Realizace opatření příznivých z pohledu ochrany přírody a krajiny lze podporovat především z programů 129 120 a 129 130.

129 120 – Podpora prevence před povodněmi II

129 130 – Podpora obnovy, odbahnění a rekonstrukce rybníků a výstavby vodních nádrží

129 170 – Podpora zvyšování funkčnosti vodních děl

129 190 – Podpora zemědělských vodních toků - Zemědělská vodohospodářská správa

229 110 – Odstranění následků povodní na státním vodohospodářském majetku

Informace na internetových stránkách: www.mze.cz

3.4. Ekologická výchova

Ekologická osvěta, udržitelný rozvoj

Ekologické vědomí občanů a celé společnosti je nízké. Chybí ucelené informační systémy na úseku ochrany životního prostředí, které by byly dostupné široké veřejnosti, podnikatelské sféře, státní správě a samosprávě. Ekologické systémy řízení podniků jsou aplikovány jen v malém měřítku, environmentální limity využití území bývají v územních plánech opomíjeny nebo značně zjednodušeny. Ekologická výchova a vzdělávání je zatím okrajovou záležitostí a neobjevuje se v žádoucí formě celoživotního učení. Principy udržitelného rozvoje musí být integrální součástí všech oblastí a činností.

Definice pojmů

Použito citací ze Státního programu environmentální osvěty, výchovy a vzdělávání

Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta (EVVO)

Výchova, osvěta a vzdělávání se provádějí tak, aby vedly k myšlení a jednání, které je v souladu s principem trvale udržitelného rozvoje, k vědomí odpovědnosti za udržení kvality životního prostředí a jeho jednotlivých složek a k úctě k životu ve všech jeho formách. (*Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, §16*)

V podkladových materiálech (např. zákonech, vládních usneseních apod.) jsou pro tuto oblast používány různé pojmy, které jsou však principiálně rovnocenné (např. zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, v platném znění používá termín "ekologická výchova a vzdělávání", zákon č. 123/1998 Sb. o právu na informace o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů užívá pojmu "osvěta, vzdělávání a výchova veřejnosti v oblasti životního prostředí" či státní program EVVO, který obsahuje pojem "environmentální vzdělávání, výchova a osvěta").

Udržitelný rozvoj

Udržitelný rozvoj je takový rozvoj, který uspokojuje potřeby současnosti bez ohrožování možností budoucích generací uspokojovat své vlastní potřeby. Je v podstatě procesem změn, ve kterém jsou využívání zdrojů, orientace vývoje technologií a transformace institucí zaměřeny na harmonické zvyšování současného i budoucího potenciálu uspokojování lidských potřeb a aspirací. (*Brundtland G.H.: Our Common Future, Oxford University Press, Oxford, 1987*).

V českém právním řádu je (trvale) udržitelný rozvoj definován v zákoně č. 17/1992 Sb., o životním prostředí. Trvale udržitelný rozvoj společnosti je takový rozvoj, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů.

Informování veřejnosti

Směrnice č. 90/313/EHS, o svobodě přístupu k informacím o životním prostředí ukládá zajistit veřejnosti volný přístup k informacím o životním prostředí v institucích placených z veřejných prostředků. Informace o životním prostředí mají být k dispozici veřejnosti na požádání v určitém termínu. Směrnice je plně transponována do české legislativy zákonem č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí.

Zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí vymezuje pojmy, které do této oblasti spadají. Jsou to především informace o stavu životního prostředí a jeho složkách, o příčinách a důsledcích tohoto stavu, o připravovaných činnostech, které by mohly

vést ke změně stavu životního prostředí, o správních řízeních, o ekonomických a finančních analýzách použitých v rozhodování, o mezinárodních závazcích atd.

Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím stanoví podmínky pro výkon zaručeného práva veřejnosti na informace v působnosti veřejné správy ve shodě s článkem 17 Listiny základních práv a svobod.

Ochrana životního prostředí

Ochrana životního prostředí zahrnuje činnosti, jimiž se předchází znečišťování nebo poškozování životního prostředí, nebo se toto znečišťování nebo poškozování omezuje a odstraňuje. Zahrnuje ochranu jeho jednotlivých složek, druhů organismů nebo konkrétních ekosystémů a jejich vzájemných vazeb, ale i ochranu životního prostředí jako celku. (*Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, § 9*)

Zásadními dokumenty pro oblast EVVO jsou **Státní politika životního prostředí České republiky na léta 2004 – 2010**, schválená usnesením vlády č. 235/2004 a zejména **Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v České republice**, který přijala vláda usnesením č. 1048/2000, jako součást implementace směrnice č. 90/313/EHS, o svobodě přístupu k informacím o životním prostředí, která byla později nahrazena směrnicí č. 2003/4/ES.

Státní program EVVO ČR je základní strategický dokument zajišťující dlouhodobý rozvoj EVVO v ČR. Dokument zavádí do obecného povědomí a definuje nezbytnou terminologii. Posouvá pojetí výchovně vzdělávacího procesu z roviny ekologie jako vědy o vztazích mezi organismy a prostředím do roviny environmentální, kde je nezbytné pochopit systémové souvislosti v kontextu stále se zrychlujícího antropocentrického ovlivňování přírodního prostředí. Obsahuje východiska, komentuje současný stav, stanovuje cíle a nástroje a dále již nastiňuje potřebné úkoly rozdělené do čtyř částí: 1. veřejná správa, 2. děti, mládež a pedagogičtí a odborní pracovníci, 3. environmentální vzdělávání a osvěta v podnikové sféře, a 4. informace, osvěta a poradenství pro veřejnost.

Konkrétním rozpracováním Státního programu EVVO ČR je vždy Akční plán EVVO, který se každé 3 roky mění. Nyní je v platnosti Akční plán EVVO na léta 2007-2009, schválený 11. října 2006 usnesením vlády č. 1155/2006.

Na základě Státního programu EVVO ČR se zpracovaly a plní od roku 2002 krajské koncepce EVVO a v jednotlivých krajích ČR se vytvářejí krajské systémy EVVO. Jedná se o integrované systémy podpory (finanční, metodické, institucionální aj.) a výměny informací v oblasti EVVO v rámci kraje. Systémy po formální stránce vycházejí z přijatých krajských koncepcí EVVO, které bývají naplňovány prostřednictvím akčních plánů.

Státní program EVVO ČR spolu s navazujícími krajskými koncepcemi a vytvářenými krajskými systémy je od svého počátku koncipován jako základ environmentálního pilíře vzdělávání pro udržitelný rozvoj.

Ve Státním programu EVVO je formulována řada úkolů, z nichž odpovědnost hejtmanů vymezená v Akčním plánu EVVO na léta 2007 - 2009 se týká těchto opatření:

I. Průřezová opatření

5. Postupně zavádět environmentálně šetrný provoz úřadů a státních institucí (např. správních úřadů, škol, zdravotnických zařízení, kulturně vzdělávacích zařízení) včetně úprav veřejných prostranství.

II. Vzdělávání zaměstnanců ve správních úřadech, úředníků územních samosprávných celků a volených členů zastupitelstev

17. Stabilizovat a metodicky podporovat funkční síť pracovníků veřejné správy pověřených odpovědností za EVVO a VUR.

VII. Doporučení

43. Začleňovat EVVO a VUR a jejich podporu i do koncepcí EVVO pro města (zejména pro města s rozšířenou působností 3. stupně)
45. Stabilizovat a metodicky podporovat funkční síť pracovníků úřadů územních samosprávných celků pověřených odpovědností za EVVO a vzdělávání pro udržitelný rozvoj (VUR). Umožňovat všem pracovníkům úřadů další environmentální vzdělávání a VUR.
46. Na všech úrovních veřejné správy realizovat úkoly Akčního plánu na léta 2007 - 2009 SP EVVO ČR. Zajistit a podporovat činnost poradních sborů EVVO na úrovni všech krajů a statutárních měst v souladu s krajskými koncepcemi.
47. Postupně zavádět environmentálně šetrný provoz úřadů územních samosprávných celků a jimi zřizovaných institucí (např. škol, zdravotnických zařízení, kulturně vzdělávacích zařízení) včetně úprav veřejných prostranství.
48. Zajistit finanční podporu EVVO a VUR v souladu s krajskými koncepcemi EVVO a ve smyslu SP EVVO ČR. Podpořit zajištění dostupnosti služeb EVVO pro děti, mládež, pedagogy a pro veřejnost v krajích, okresech či přirozených spádových regionech. Zajistit dostupnost služeb environmentálních poraden pro veřejnost, aktivizovat a motivovat cílové skupiny.
49. Monitorovat pravidelnou grantovou podporu projektů EVVO, VUR a grantovou podporu environmentálního poradenství veřejnosti a zajistit dostupnost informací o této podpoře.
 - i. z rozpočtu krajů, statutárních měst
 - ii. z krajských programů rozvojové pomoci různých fondů EU
50. V rámci Krajských informačních středisek systematicky poskytovat informace o možnosti zapojení se do programu místních Agend 21 a o uplatňování udržitelného rozvoje na místní a regionální úrovni. Spolupracovat při tom s environmentálními poradci, poradnami, místními iniciativami a NNO.
51. Oceňovat školy i za zvelebování školních zahrad a veřejných prostranství, působení škol na občanskou a odbornou veřejnost v zájmu uplatňování principů udržitelného rozvoje a zapojení škol do komunitního života.

Doporučení je určeno: krajům, hl. m. Praze, statutárním městům a obcím primátoři a starostové měst a obcí a zřizovatelé všech typů a stupňů škol

Spolupráce hejtmanů vymezená v Akčním plánu EVVO na léta 2007-2009

4. Rozpracovat ve své působnosti úkoly Akčního plánu na léta 2007 - 2009 SP EVVO ČR na úrovni ústředních správních úřadů a územních samosprávných celků do resortně závazných předpisů s nejširšími a zásadními dopady do poměru organizačních složek státu a dalších subjektů, které jsou jimi vázány. Akční plány předložit MPS EVVO při MŽP.
6. Aktivně oslovovat a zapojovat veřejnost do rozhodovacích procesů o záměrech ovlivňujících životní prostředí. Vytvářet podmínky pro možnou účast veřejnosti ve všech řízeních, týkajících se ochrany životního prostředí a při přípravě nových

nebo novelizovaných zákonů, politik, rozpočtů a koncepcí a zajistit informovanost veřejnosti v souladu se zákony ČR, zákonnými normami EU, mezinárodními smlouvami a dohodami.

7. Metodicky podporovat regionální a místní systémy EVVO

- a) realizaci regionálních a místních koncepcí a systémů EVVO,
- b) podporovat informovanost a spolupráci krajů, měst a obcí.

II. Vzdělávání zaměstnanců ve správních úřadech, úředníků územních samosprávných celků a volených členů zastupitelstev

- 14. Podporovat environmentální vzdělávání zaměstnanců v úřadech územních samosprávných celků (s výjimkou zaměstnanců, kteří vykonávají práce technického a obslužného charakteru) v problematice životního prostředí a udržitelného rozvoje, a to v souladu se systémem vzdělávání úředníků územních samosprávných celků, a s využitím akreditovaných vzdělávacích programů (v oblasti osvěty - metodické podpory - s důrazem na vzdělávání zastupitelů všech stupňů samosprávy, zejména starostů). Při vytváření vzdělávacích programů využívat i informační a komunikační technologie.
- 16. V rámci povinně zveřejňovaných informací publikovat bezplatně na portále veřejné správy informace vztahující se k životnímu prostředí a umožnit umístění nekomerčních vzdělávacích programů týkajících se životního prostředí.

III. Děti, mládež, pedagogičtí a odborní pracovníci

- 20. Pravidelně vyhlašovat programy na podporu projektů zaměřených na EVVO a VUR pro školní i mimoškolní činnost.
- 21. Oceňovat aktivity škol a profesních sdružení škol a pedagogů zaměřených k EVVO a VUR, vytvářet podmínky pro šíření zkušeností pilotních škol do ostatních školských zařízení v souvislosti s postupnou implementací školních vzdělávacích programů i pro působení škol na občanskou a odbornou veřejnost v zájmu uplatňování principů udržitelného rozvoje.

PEDAGOGIČTÍ PRACOVNÍCI

- 22. Podporovat další vzdělávání pedagogických pracovníků (odbornou a metodickou připravenost pedagogů pro EVVO a VUR) pro oblast environmentálního vzdělávání, výchovy, osvěty a udržitelného rozvoje, škol a školských zařízení.
- 23. Obsah kurikulárních a dalších dokumentů (např. jednotlivé RVP, příp. metodický pokyn k EVVO) upravit dle doporučení a principů Evropské a do budoucna i Národní strategie vzdělávání pro udržitelný rozvoj. Podporovat pravidelný informační servis a průběžnou metodickou a konzultační pomoc školám a školským zařízením.

VI. Personální a finanční zabezpečení SP EVVO ČR na léta 2007 až 2009

- 38. Rozvíjet diferenciované finanční nástroje podpory EVVO ze strany státního rozpočtu. Při přípravě státního rozpočtu na následující rok zapracují příslušná ministerstva a ústřední orgány státní správy předpokládané výdaje SP EVVO ČR

do návrhu rozpočtu kapitoly resortu. Obdobně by měly postupovat i kraje a zpracovat předpokládané výdaje SP EVVO ČR na následující rok do návrhu svého rozpočtu. Financování SP EVVO ČR musí být zajištěno jak pro neinvestiční výdaje, tak pro výdaje investiční:

- a) z vlastních rozpočtových zdrojů včetně využití racionalizačních opatření,
- b) návrh na posílení (zvýšení) rozpočtu z prostředků státního rozpočtu a z rozpočtu kraje (chybějící prostředky na běžné i mimořádné úkoly),
- c) vytvářet finanční nástroje ze státního rozpočtu a s pomocí dotací EU (např. grantová schémata) pro podporu dlouhodobých (víceletých) projektů a investičních projektů EVVO,
- d) návrh financování SP EVVO ČR uplatní ústřední orgány státní správy i u státních fondů v ČR a jiných zahraničních zdrojů,
- e) hledat, dojednat a využívat při financování EVVO možnou spolupráci s podporou zahraničních zdrojů pomoci, zejména evropských prostředků (např. z ESF, ERDF). Pro financování nadnárodních programů nebo při plnění úkolů EVVO vyplývajících z mezinárodních dohod spolupracovat s MF na vytvoření potřebných podmínek.

KONCEPCE EVVO PARDUBICKÉHO KRAJE - 2007

Stručný výtah

Koncepce EVVO Pardubického kraje obsahuje úvod se základními metodickými východisky jejího zpracování, analytickou část, programovou část a implementační část.

Aktualizovanou koncepci EVVO vytvořil řešitelský tým sdružení Dobrá nálada, které spojilo dohromady odborníky z oblasti EVVO:

Občanské sdružení Dobrá nálada – dlouhodobě se zabývá problematikou EVVO, pořádá akce zaměřené na oblast ŽP, má úzkou spolupráci a členskou provázanost se Základní školou Čeperka, na jejímž programu se také podílí (ZŠ Čeperka již dvakrát byla oceněna jako nejlepší škola v oblasti environmentální výchovy v Pardubickém kraji a získala certifikát Ekologická škola Pardubického kraje 1. stupně). Členové občanského sdružení se také podílí na zpracování celostátních dokumentů, jako např. Metodického pokynu EVVO MŠMT, výzkumných úkolech Výzkumného ústavu Pedagogického atp.

Konzultanty z řad pedagogů – především těch, kteří se dlouhodobě zabývají problematikou EVVO, jejich školy jsou zapojeny v síti MRKEV a jsou úspěšné v grantových programech

Konzultanty z řad veřejné správy – zejména OŠMS a OŽPZ krajského úřadu Pardubického kraje a OŽPZ městských úřadů v pardubickém kraji

Konzultanty ze státní správy – odbor environmentálního vzdělávání MŽP

Konzultanty z krajské Pracovní skupiny EVVO

Oponenty z řad krajských koordinátorů EVVO – Dům ekologické výchovy Lipka – školské zařízení pro environmentální vzdělávání Brno – Mgr. Hana Korvasová, pracovníci Ekocentra PALETA Pardubice

Při tvorbě koncepce se vycházelo ze zkušeností z předchozí koncepce (viz analytická část) a ze zkušeností z naplňování koncepcí z jiných krajů s přihlédnutím k legislativnímu a společenskému vývoji.

Koncepce EVVO Pardubického kraje byla v průběhu zpracování vyvěšena na **webových stránkách** www.ekovychova.cz k připomínkování veřejností.

Cíle koncepce

Hlavním cílem koncepce EVVO je přispět k udržitelnému rozvoji kraje, zvyšovat úroveň environmentálního vědomí obyvatel kraje a zvyšovat odpovědnost každého jednotlivce za současný i budoucí stav životního prostředí ve svém okolí, v kraji, České republice a zprostředkovaně i ve světě.

Konkrétnější cíle, z kterých vychází programová část této koncepce, jsou dány Programem rozvoje Pardubického kraje.

Aktualizovaný Program rozvoje Pardubického kraje byl schválen usnesením zastupitelstva č. Z/177/06 dne 21. 9. 2006.

PRK definuje základní cíle a opatření v oblasti životního prostředí:

4. Specifický cíl - Zvyšovat ekologické vědomí a odpovědnost obyvatel.

Opatření Ž 4.1 Realizace environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty (EVVO) obyvatel, rozvoj informačních systémů o ŽP a podpora zavádění environmentálních manažerských systémů.

CÍLE OPATŘENÍ:

- Zvyšování úrovně ekologického vědomí obyvatel.
- Podpora ekoporadenství a akcí v oblasti EVVO.
- Rozšíření a rozvoj sítě center EVVO.
- Zavádění manažerských systémů, které zohledňují otázky životního prostředí.
- Zkvalitňování stávajícího informačního systému v oblasti životního prostředí.

Dalším neméně významným cílem koncepce EVVO je také **využít finanční zdroje z odpovídajících operačních programů EU v programovacím období 2007 – 2013**, zejména z Operačního programu Životní prostředí a Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Zejména je třeba připravit krajské projekty v rámci Prioritní osy 7 OPŽP – Rozvoj infrastruktury pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvětu a zároveň definovat a vypsát témata zaměřená na EVVO v rámci globálních grantů PK OPVK.

ANALÝZA STÁVAJÍCÍHO STAVU

Nejvýraznějšími úspěšnými aktivitami, vycházejícími z předchozí koncepce, bylo:

- výběr a zajištění finanční podmínky pro fungování Krajského koordinátora EVVO, jehož ustanovení mimo krajský úřad se ukázalo jako velmi pružné a akční
- navázání kontaktu a zajištění pravidelný informační servis pro různé cílové skupiny prostřednictvím serveru www.ekovychova.cz i prostřednictvím cílených rozesílek krajského koordinátora
- vybudování dosud chybějícího Krajského pobytového střediska ekologické výchovy v Oucmanicích
- zlepšení krajského dotačního programu v oblasti EVVO zejména z hlediska jeho jednoduchosti, dostupnosti a pružnosti

- pořádání soutěže pro školy Zelený ParDoubek, která je v rámci ČR ojedinělá a oceňuje, certifikuje a motivuje celoroční práci škol
- získání finanční podpory z Evropského sociálního fondu (z Operačního programu Rozvoj lidských zdrojů) na významný projekt KAPKA 21 (Královéhradecký a Pardubický kraj: Agenda 21 pro každého (Síť informačních, poradenských a vzdělávacích center pro udržitelný život). Nositelem projektu je SEVER Horní Maršov Ekocentrum PALETA Pardubice je spoluautorem a organizátorem projektu, který umožnil vybudování 7 ekoporadenských míst na území celého kraje.
- podpora investičních aktivit škol v rámci programu Škola pro udržitelný život (program Nadace Partnerství a SEVER, Ekocentrum PALETA regionální organizátor)

Hlavní priority EVVO

Priorita č. 1 - Školství a vzdělávání

Priorita č. 2 – Veřejná správa

Priorita č. 3 – Občanský sektor

Priorita č. 4 – Privátní sektor

Priorita č. 5 – Integrace, komunikace, řízení

Tabulka č. 45 Seznam organizací, které v posledních letech žádaly o grant na ekologickou výchovu v Pardubickém kraji

Název (instituce)	Město (instituce)
Brandýs ve světě	Brandýs nad Orlicí
Dobrá nálada	Čeperka
Česká ekologická společnost	Čepí
ČSOP ZO 52/01 Česká Třebová	Česká Třebová
ČSOP ZO 52/15 Zlatá studánka	Česká Třebová
Naděje - Česká Třebová	Česká Třebová
Sdružení ZO ČSOP Ústí n/Orlicí	Česká Třebová
Klub oživení historie obce	Dolní Újezd u Litomyšle
Kruh - sdružení rodičů Domu dětí Ježkovka	Heřmanův Městec
Společnost přátel Železných hor	Heřmanův Městec
Veselo Heřmanův Městec	Heřmanův Městec
ČSOP ZO 44/06 Hlinsko v Čechách	Hlinsko v Čechách
Junák - Hlinsko	Hlinsko v Čechách
Občanské sdružení Devět skal	Hlinsko v Čechách
ÚL	Hlinsko v Čechách
ČSOP ZO 43/08 Na Plachtě	Hradec Králové
Klub ochrany dravců a sov při sdružení Děti Země	Humpolec
ČSOP ZO 52/02 Choceň	Choceň
Mykologický klub Choceň	Choceň
Sdružení přátel města Chrasti a jeho památek	Chrast
Chiméra	Chrudim
ČSOP ZO 44/16 Chrudim "Klub ochránců SPR Habrov"	Chrudim
KEZ o.p.s.	Chrudim
Klub sedmé nebe	Chrudim

Název (instituce)	Město (instituce)
MAMA klub	Chrudim
Občanské sdružení Altus	Chrudim
Rytmus	Chrudim
Společnost rodičů a přátel denního stacionáře pro mentálně postižené - Jitřenka Chrudim	Chrudim
Spolek Raboun	Chrudim
Územní rada Českého zahrádkářského svazu Chrudim	Chrudim
Vodácké sdružení Kačeři	Chrudim
Záboj Chrudim	Chrudim
Zálesák – středisko Táborníci Chrudim	Chrudim
ZO Českého svazu včelařů	Chrudim
Česká tábornická unie - T. O. Walkeři	Chrudim
Šance pro Tebe	Chrudim
ČSOP ZO 50/09 Jevíčko	Jevíčko
Společnost Renata	Jevíčko
Svaz skautů a skautek ČR 18. oddíl skautek "VERONICA" Jevíčko	Jevíčko
Svaz skautů a skautek ČR 28 oddíl skautů "Petra Mullera" Jevíčko	Jevíčko
Klub českých turistů - TJ Lanškroun	Lanškroun
Svaz cyklistiky kraje Pardubic	Lázně Bohdaneč
Český zálesák Orlické hory	Letohrad
ČSOP ZO 52/06 Letohrad	Letohrad
Mateřské centrum Litomyšl	Litomyšl
PRO-BIO regionální centrum Litomyšl	Litomyšl
Zahradníci, o. p. s.	Litomyšl
ČSOP ZO 50/03 Litomyšl	Litomyšl
M klub	Medlešice
OS OKULUS	Moravská Třebová
ČSOP ZO 50/05 Moravská Třebová	Moravská Třebová
ČSOP ZO 44/17 Nasavrky	Nasavrky
SOU včelařské - Včelařské vzdělávací centrum, o. p. s.	Nasavrky
BOII	Nasavrky
ČSOP ZO 52/14 Trosečníci	Ostrov u Lanškrouna
Ekocentrum PALETA	Pardubice
Junák - svaz skautů a skautek ČR, Pardubický kraj	Pardubice
Regionální agrární komora Pardubického kraje	Pardubice
Salesiánské středisko	Pardubice
Sdružení občanů pro pomoc zdravotně postiženým „APOLENKA“ - hiporehabilitace	Pardubice
Spolek pro ochranu mokřadů	Pardubice
Středisko křesťanské pomoci v Pardubicích	Pardubice
Východočeská pobočka České společnosti ornitologické při VČM	Pardubice
Klub přátel Pardubicka	Pardubice
A21 Polička	Polička
ČSOP ZO 50/01 Polička	Polička
Junák – svaz skautů a skautek ČR, středisko "Tilia" Polička	Polička
Občanské sdružení Kamínek	Polička
Sdružení rodičů a přátel postižených dětí "Kamínek" Polička	Polička

Název (instituce)	Město (instituce)
ČSOP ZO 44/03 Novohradka	Proseč
Charita Přelouč	Přelouč
ČSOP ZO 44/12 Skuteč "Černý čáp"	Skuteč
Společnost přátel přírodě blízkého lesa	Slatiňany
Junák - středisko Rubín Pardubice	Staré Hradiště
ATOM + TOM Zálesáci Svitavy	Svitavy
ČSOP ZO 50/02 Rybák	Svitavy
Sdružení pro ŽP zdravotně postižených, středisko sociálních služeb - Salvia	Svitavy
ČSOP ZO 44/11 Třemošnice	Třemošnice
ČSOP - Sdružení ZO ČSOP Ústí nad Orlicí	Ústí nad Orlicí

Programová část

Koncepce rozpracovává PRPK do konkrétních úkolů a opatření tak, aby byly naplněny stanovené cíle. Podle charakteru problematiky se zaměřuje na následující cílové oblasti a jim odpovídající cílové skupiny:

Cílové oblasti a cílové skupiny EVVO

1. Školství

Opatření

- Podpora začleňování EVVO do výuky
- Vzdělávání pedagogů a školního personálu
- Zajištění informačního servisu pro školy
- Ekologizace provozu škol
- Mimoškolní výchova a vzdělávání
- Medializace a prezentace školní EVVO
- Environmentální vzdělávání studentů středních a vysokých škol
- Zajištění kapacit pro školní a mimoškolní ekologickou výchovu

2. Veřejnost

Opatření

- Rozvoj ekologického poradenství
- Osvětové akce s ekologickou tematikou

3. Veřejná správa

Opatření

- Organizační opatření k realizaci EVVO
- Vzorová role veřejné správy
- Informační zajištění EVVO ve veřejné správě

4. Podnikatelská sféra, zemědělství

Opatření

- Podpora environmentálně šetrných přístupů
- Nabídka vzdělávacích aktivit

5. Nevládní neziskové organizace

Opatření

- Podpora rozvoje NNO zabývajících se ŽP

6. Komunikace a řízení v systému EVVO

Opatření

- Řízení EVVO v kraji
- Krajské komunikační prostředky EVVO

3.5. Problémy ochrany přírody a krajiny v obcích 3.stupně

V Pardubickém kraji se nachází 15 obcí s rozšířenou působností (ORP):

1 – Přelouč	9 – Moravská Třebová
2 – Pardubice	10 – Svitavy
3 – Holice	11 – Česká Třebová
4 – Vysoké Mýto	12 – Litomyšl
5 – Ústí nad Orlicí	13 – Polička
6 – Žamberk	14 - Hlinsko
7 – Králupy	15 - Chrudim
8 – Lanškroun	

Obrázek č. 5 Mapa 15 obcí s rozšířenou působností ORP v Pardubickém kraji

Na základě kompetencí, které získaly obce s rozšířenou působností (dále jen ORP) na základě zákona č. 320/2002 Sb., o změně zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, se tyto obce staly významným orgánem veřejné správy v oblasti ochrany přírody.

Následující údaje jsou čerpány zejména z Rozboru udržitelného rozvoje území (2008) jednotlivých obcí s rozšířenou působností a doplněny z AOPK www.drusop.nature.cz.

1. Přelouč

Správní území ORP Přelouč se nachází v severozápadní části Pardubického kraje. Na území se nenachází žádná chráněná krajinná oblast ani přírodní park.

Maloplošná chráněná území (celkem 8):

- PR Duny u Sváravy
- NPP Semínský přesyp
- PR Na Hradech
- PP Labské rameno Votoka
- PP Mělické labiště – přechází do ORP Pardubice
- PP Meandry Struhy
- PP Skalka u Sovolusk
- PR Choltická obora

Biocentra, biokoridory - podél řeky Labe a Opatovického kanálu územím ORP Přelouč probíhá část NRBK biokoridoru Polabský luh – Bohdaneč a část nadregionálního biocentra Bohdaneč, které se nachází na ploše vedlejšího ORP Pardubice.

Regionální biocentra (celkem 12):

Severně nad Opatovickým kanálem se nachází regionální biocentra Sopřečský rybník, Černý Nadýmač a na toku biocentrum U Buňkova. Podél Labe pak Mokřiny u Týnce, Řečany, Slavíkovy ostrovy a Břehy. V katastru obce Kladruby n. L., Kolesa - biocentrum Dubina, dále pak RBC Oklika, které přesahuje do sousedního kraje.

Regionální biokoridor spojuje v jižní části území obloukem biocentra Litošice s Ledeckou oborou a Meandry Struhy.

Z hlediska ochrany přírody je problematická výstavba plavebního kanálu u Přelouče a na ni navazující stavby (MVE). Negativní vliv má také rozšiřování kamenolomů v Chrtníkách a Chvaleticích.

Kód AOPK	Památné stromy - druh	Předmět ochrany
1452	Dub letní	Jednotlivý strom
1460	Dub letní u Klenovky	Jednotlivý strom
1462	Dub v Přelouči	Jednotlivý strom
1465	Choltický dub	Jednotlivý strom
1466	Dub v Cholticích	Jednotlivý strom
1464	Dub U Valů	Jednotlivý strom
1453	Hrušeň u Vápna	Jednotlivý strom

Zdroj: www.drusop.nature.cz

Významné krajinné prvky

- VKP BUŇKOV - k. ú. Břehy
- VKP LOHNICKÉ RAMENO – k. ú. Lohenice
- VKP SLAVÍKOVY OSTROVY - k. ú. Břehy, Přelouč
- VKP ČERNÝ NADÝMAČ - k. ú. Břehy, Vlčí Habřina

Zdroj: <http://www.mestoprelouc.cz/>

Natura2000

Ve správním obvodu ORP se nachází:

- EVL Týnecké mokřiny
- EVL Choltická obora
- EVL Černý Nadýmač – malou částí zasahuje do ORP Pardubice

Správní území ORP má celkovou výměru 25 719 ha, z toho je 49 % zemědělské půdy, na lesní porosty připadá 29 % území. Jelikož se na většině území rozprostírá Polabská nížina, je zde intenzivní hospodářství na orné půdě, což dokládá její 82 % zornění.

Lesy – pozemky určené k plnění funkce lesa (dále jen PUPFL), po odsíření elektrárny Chvaletice je předpoklad postupného zlepšování zdravotního stavu lesa i volně rostoucí zeleně. Ustupují imisní škody i tracheomykózní onemocnění dubů. Severní část území je převážně podmáčená, a proto se v lese opakovaně vyskytují škody větrem. Smrkové porosty jsou v této oblasti stanovištně nevhodné a měly by být postupně nahrazovány dubem a borovicí.

2. Pardubice

Je druhým největším správním územím ORP (největší je ORP Chrudim) v Pardubickém kraji a patří z hlediska životního prostředí k nejvíce poškozeným oblastem v ČR. Zajímavé přírodní plochy, které se zde nacházejí, proto zasluhují výraznou ochranu.

Na území se nenachází žádná chráněná krajinná oblast ani přírodní park.

Maloplošná chráněná území (celkem 10)

- NPR Bohdanečský rybník a rybník Matka
- PP Tůň u Hrobic
- PP Baroch
- PP Hrozná
- PR Přesypy u Rokytne
- PP Přesyp u Malolánského
- PP Nemošická stráž
- PP Labiště pod Opočínkem
- PP Mělické labiště
- část PP Meandry Struhy (OPP Přelouč)

Biocentra, biokoridory

Kolem Opatovického kanálu a Lázní Bohdaneč se rozprostírá významné nadregionální biocentrum Bohdaneč, z něhož vystupují osy nadregionálních biokoridorů. Na ploše ORP je celkem 18 regionálních biocenter: v severním pásu ORP biocentra Lhotáček, Rohoznice, Libišanské louky a Borek, v oblasti toku Labe biocentra Hrozná, Kuněticko, Halda, Pardubické Labe a Labiště pod Černou, kolem Chrudimky biocentra Nemošice-Drozdice a Meandry Chrudimky, na Loučné biocentrum Platěnsko a Loučná, na východním okraji území biocentrum Časy. Na sever od obce Choteč na Ředickém potoce se nachází biocentrum Kopanina, na severu obce Lázně Bohdaneč biocentrum Neratov, na Podolském potoce biocentrum Cerhov. Z ORP Přelouč přesahuje RBC Meandry Struhy.

Kód AOPK	Památné stromy - druh	Předmět ochrany
4910	<i>Acer campestre</i> (javor babyka)	Jednotlivý strom
1463	Dřítečský topol	Jednotlivý strom
1468	Dub "Antonín"	Jednotlivý strom
1452	Dub letní	Jednotlivý strom
1469	Dub v Hrádku	Jednotlivý strom
4779	Jasan ztepilý	Jednotlivý strom
1457	Jerlínky v Pardubicích	Skupina stromů
1461	Jinan v Ostřešanech	Jednotlivý strom
1459	Lípa v Dubanech	Jednotlivý strom

Kód AOPK	Památné stromy - druh	Předmět ochrany
1454	Lípa v Pardubičkách	Jednotlivý strom
1458	Lípy u pomníku v Dubanech	Skupina stromů
4907	<i>Pyrus communis</i> (hrušeň obecná)	Jednotlivý strom
4908	<i>Quercus robur</i> (dub letní)	Jednotlivý strom
4904	<i>Quercus robur</i> (dub letní)	Jednotlivý strom
4907	<i>Quercus robur</i> (dub letní)	Jednotlivý strom
4909	<i>Quercus robur</i> (dub letní)	Jednotlivý strom
4773	Stromořadí dubů na sídlišti	Skupina stromů
4772	Stromořadí dubů podél Labe	Skupina stromů
4911	<i>Tillia platyphylla</i> (lípa velkolistá)	Jednotlivý strom
1456	Topol v Polabinách	Jednotlivý strom
1455	Vaz v Labských Koutech	Jednotlivý strom
4906	3 ks stromů <i>Quercus robur</i> (dub letní)	Skupina stromů
4902	3 ks stromů <i>Quercus robur</i> (dub letní)	Skupina stromů
4903	4 ks stromů <i>Quercus robur</i> (dub letní)	Skupina stromů

Zdroj: www.drusop.nature.cz

Významné krajinné prvky

- VKP LABIŠTĚ POD ČERNOU – k. ú. Černá u Bohdanče
- VKP STARÉ LABE U CIHELNY - k. ú. Brozany, Pardubice
- VKP RAMENA CHRUDIMKY - k. ú. Drozdice, Nemošice
- VKP POD SUTINAMI - k. ú. Lány na Důlku, Černá u Bohdanče
- VKP RUMLOVO LABIŠTĚ - k. ú. Lány na Důlku, Rybitví
- VKP ZÁKOUTÍ - k. ú. Rosice nad Labem, Svítkov, Srnojedy, Rybitví
- VKP JARKOVSKÉ JEZERO - k. ú. Rosice nad Labem
- VKP KOBYLNÍK - k. ú. Černá za Bory
- VKP RAMENO U HALDY - k. ú. Pardubice, Brozany
- VKP RAMENO K VODÁRNĚ - k. ú. Rosice
- VKP PARK "OHRÁDKA" - k. ú. Ohrazenice
- VKP BUBENÍKOVY SADY VČETNĚ MATIČNÍHO JEZERA – k. ú. Pardubice
- VKP PÍSNÍK OPATOVICE - k. ú. Opatovice nad Labem
- VKP MĚSTSKÉ ARBORETUM DUKLA – k. ú. Pardubice

Natura 2000

Ve správním obvodu ORP se nachází:

- EVL Černý Nadýmač
- EVL Chrudimka v Pardubicích
- EVL Kunětická hora
- EVL Bohdanečský rybník a rybník Matka
- EVL Pardubice

Na území ORP Pardubice se nachází ptačí oblast Bohdanečský rybník (k. ú. Lázně Bohdaneč) a na východě menší část ptačí oblasti Komárov, která pokračuje do sousedního ORP Holice.

Správní území ORP má celkovou výměru 40 932 ha, z toho je 60 % zemědělské půdy, na lesní porosty připadá jen 13 % území. Jedná se o výrazně zemědělskopřemyslový region. Téměř všechna zemědělská půda patří do kategorie orná, její zornění dosahuje téměř 93 %. Na území ORP Pardubice se nachází nejvíce tzv. ploch ostatních (26 % z výměry ORP). Jde o zastavěné plochy a plochy průmyslových center. V Pardubickém kraji lze aglomeraci

Pardubice považovat za oblast, která se z hlediska ekologické zátěže výrazně liší od ostatního území kraje. Její další průmyslový rozvoj je předurčen plánovaným splavněním Labe, vybudováním logistického centra nebo rozšířením provozu letiště. V relativní blízkosti Pardubic se nacházejí navíc dvě významné tepelné elektrárny – Opatovice a Chvaletice. Stupeň poškození životního prostředí zejména chemickým průmyslem a energetikou má rozměry nejvýznamnějších problémů životního prostředí v rámci republiky.

V oblasti je velmi málo typicky lesních ploch, největší zalesněná plocha tvoří v podstatě nadregionální biocentrum Bohdaneč. S ohledem na vysokou hustotu osídlení a výskyt škodlivin je třeba považovat veškerou zeleň v této oblasti za mimořádně cennou, a to jak z hlediska ochrany přírody a krajiny (malá lesnatost), tak i zdraví obyvatel.

Na území ORP se nachází převážná část ochranného pásma přírodních léčivých zdrojů stanovená pro ochranu zdrojů léčivých pramenů a vod pro Lázně Bohdaneč. Jedná se o plochu 1 193 ha lesní půdy. V okolí města Pardubic na ploše 449,4 ha jsou vyhlášeny rekreační lesy. V těchto lesích je třeba soustavně udržovat rekreační zařízení a zajišťovat likvidaci odpadů, které zde běžně vznikají. Další 92 ha lesa je dotčeno letní rekreací, koupáním, stanováním a chatovou zástavbou. V podzimním období jsou lesy intenzivně využívány k houbaření. Bylo by vhodné, aby se u větších komplexů lesa vybudovat záchytná parkoviště.

3. Holice

Na území se nenachází žádná chráněná krajinná oblast ani přírodní park.

Maloplošná chráněná území (celkem 8):

- PR Buky u Vysokého Chvojna
- PR U parku
- PR Žernov
- PP Pětinocha
- PP Boršov u Litětín
- PR Bažantnice v Uhersku
- PP Stráň u Trusnova
- PR Mazurovy chalupy.

Biocentra, biokoridory

Téměř polovinu plochy ORP zabírá biokoridor spojující nadregionální biocentra Vysoké Chvojno a Uhersko, který spojuje severní a jižní část území. Regionálních biocenter je 5. V pásu nad Holicemi Žernov, Odmezený a Tříska, v jižní části území biocentrum Horní Jelení a přesahuje RBC Časy (větší částí).

Kód AOPK	Památné stromy - druh	Předmět ochrany
4941	Lípa srdčitá (<i>Tilia cordata</i>)	Jednotlivý strom
4942	Jírovec maďal (<i>Aesculus hippocastanum</i>)	Jednotlivý strom
5000	Dub letní (<i>Quercus robur</i>)	Jednotlivý strom
1467	Duby v Trusnově	Skupina stromů
4901	Skupina 18 lip srdčitých (<i>Tilia cordata</i>)	Skupina stromů

Zdroj: www.drusop.nature.cz

Významné krajinné prvky

- VKP ZA CIHELNOU - k. ú. Holice
- VKP KAMENECKÁ STRÁŇ - k. ú. Poběžovice u Holic
- VKP VELINSKÝ POTOK - k. ú. Veliny
- VKP CHMELNICE - k. ú. Ostřetín

- VKP STUDENÁ VODA - k. ú. Poběžovice u Holic
- VKP MOKŘAD V BÝŠTI - k. ú. Býšť
- VKP SMILEK - k. ú. Horní Ředice
- VKP 11 JAVŮRKA - k. ú. Holice
- VKP HANZLÍKOVEC - k. ú. Horní Jelení
- VKP 40 POBĚŽOVICKÁ STRÁŇ - k. ú. Holice
- VKP RYBNÍK PECÁK – k. ú. Dolní Jelení
- VKP RYBNÍK ŠPIČNÍK - k. ú. Vysoké Chvojno
- VKP ŘEDICKÝ RYBNÍK - k. ú. Horní Ředice
- VKP 63 RYBNÍK HLUBOKÝ - k. ú. Holice
- VKP POD STEJSKALEM - k. ú. Dolní Jelení
- VKP LODRANT - k. ú. Litětiny, Trusnov, Uhersko; návrh na vyhlášení

Natura 2000

Ve správním obvodu ORP se nachází:

EVL Buky u Vysokého Chvojna

EVL Uhersko

Na jih od města Holice, se nachází převážná část ptačí oblasti Komárov.

Správní území ORP má celkovou výměru 21 364 ha, z toho je 53,1 % zemědělské půdy, na lesní porosty připadá 39,8 % území. Region se rozprostírá v blízkosti velkých měst Pardubice a Hradec Králové, probíhají jím významné dopravní tepny krajského významu. Holicko jako mikroregion se svým profilem odvětvové struktury zaměstnanosti blíží Pardubicím.

Lesy – na území se vyskytují rozsáhlé komplexy lesů, s převahou borových porostů. Vyskytuje se zde kvalitní ekotyp východočeské borovice, pro tuto dřevinu je zde vyhlášena genová základna na ploše 1 676 ha lesa. V oblasti rybníka Lodrant u Uherska se nacházejí velmi kvalitní dubové porosty, které jsou vyhlášeny jako genová základna na rozloze 286 ha. K intenzivnímu rekreačnímu využití slouží cca 100 ha lesa. Převážně jde o chatovou zástavbu, kempování a koupání.

Do územní působnosti ORP zasahuje CHOPAV Východočeská křída o výměře 2 222 ha. Zvláštní pozornost zasluhuje areál AMK Holice s motokrosovou tratí.

4. Vysoké Mýto

Správní území ORP Vysoké Mýto leží přibližně uprostřed severního pásu obcí Pardubického kraje. Městem Vysoké Mýto protéká řeka Loučná, kolem níž se rozprostírá přírodní park Orlice. V jižní části území, okolo říčky Novohradky, leží část dalšího přírodního parku – Údolí Krounky a Novohradky, který zhruba polovinou zasahuje do vedlejšího ORP Chrudim.

Maloplošná chráněná území (celkem 9):

- PR Bošínská obora
- PR Peliny
- PR Hemže-Mýtkov
- PP U Vinic
- PP Vstavačová louka
- PP Šejval
- PP Kusá hora
- PR Střemošická stráň
- PR Maštale

Biocentra, biokoridory

Na území ORP je 13 regionálních biocenter: podél Tiché Orlice Velký a Malý Karlov, Chocen, Újezd u Chocně a Tichá Orlice u Pelin, podél Loučné Aronka, Šnakov a Loučná u Týnišťka. Na S území biocentrum Malejovská louka a na V Chobot. Další trojice biocenter – Svatý Mikuláš, Bětník a Pěšické údolí – leží na západě území a je propojena. Biocentrum Netřebské rybníky, zasahuje i do ORP Litomyšl.

Kód AOPK	Památné stromy - druh	Předmět ochrany
11027	Lípa srdčitá - alej od zámku na Chlum	Jednotlivý strom
11028	Lípa srdčitá	Jednotlivý strom
11037	Borovice černá	Jednotlivý strom
11040	Lípa srdčitá	Jednotlivý strom
11063	Skupina stromů (lípa, dub, buk, javor, líska, habr)	Skupina stromů
11064	Dub letní	Jednotlivý strom
11075	Dub letní	Jednotlivý strom
11077	Dub letní	Jednotlivý strom
11099	Borovice lesní	Jednotlivý strom
11100	Dub letní (5ks) a lípa srdčitá (1ks)	Skupina stromů
11101	Liliovník tulipánokvětý	Jednotlivý strom
11102	Dub letní pyramidální	Jednotlivý strom
11103	Lípa srdčitá	Jednotlivý strom
11104	Lípa srdčitá	Jednotlivý strom
11105	Dub letní	Jednotlivý strom
11107	Topol černý	Jednotlivý strom
11119	Lípa srdčitá	Jednotlivý strom
11120	Dub letní	Jednotlivý strom
11122	Silniční stromořadí Chocen - Hemže	Skupina stromů
11125	Dub letní	Jednotlivý strom
11130	Lípa srdčitá	Jednotlivý strom
11131	Dub letní	Jednotlivý strom
11143	Lípa srdčitá	Jednotlivý strom
11144	Javor babyka	Jednotlivý strom
11158	Javor klen	Jednotlivý strom
01057	Lípa srdčitá	Jednotlivý strom
	Dub letní	Jednotlivý strom

Zdroj: www.drusop.nature.cz

Významné krajinné prvky

- VKP - ZA HUMNY – k. ú. Vinary u Vysokého Mýta
- VKP – RVANICE, k. ú. Doubravice u Leštiny
- VKP – RVASICKÉ LOUKY, k. ú. Doly, Střemošice, Doubravice u Leštiny
- VKP – NETŘESKÁ BAŽANTNICE, k. ú. Horky, Bohuňovice u Litomyšle, České Heřmanice (okres Ústí nad Orlicí)
- VKP – ZÁLEŠOVICKO VRAČICKÉ RYBNÍKY, k. ú. Nořín, Zálší u Chocně
- VKP – RYBNÍK PODŠVÁB, k. ú. České Heřmanice
- VKP - DOLNÍ KAJZRLÍK, k. ú. České Heřmanice, Tisová u Vysokého Mýta
- VKP - BROUČÍ DŮL, k. ú. Domoradice, Svařeň, CR Řepníky, Pěšice
- VKP – ÁRONKA, k. ú. Tisová u Vysokého Mýta
- VKP - KONČINSKÝ RYBNÍK, k. ú. Sruby, Slatina u V. Mýta

- VKP - NAD KŘÍŽOVATKOU, k. ú. Domoradice
- VKP - SLATINA U TRATI, k. ú. Vysoké Mýto
- VKP - VYSOKÁ, k. ú. Javorník u Vysokého Mýta
- VKP - BABKA, k. ú. Choceň
- VKP - U PELIN, k. ú. Zářecká Lhota
- VKP - DAREBNICE, k. ú. Běstovice
- VKP - NIVA TICHÉ ORLICE, k. ú. Újezd u Chocně, Plchůvky, Bošín u Chocně, Plchovice, Běstovice
- VKP - RYBNÍŠTĚ, k. ú. Skořenice, Koldín
- VKP - NETUŠIL, k. ú. Choceň

Natura 2000

Ve správním obvodu ORP se nachází:

EVL Jeskyně Bětník

EVL Orlice a Labe

EVL Střemošická strán

Správní území ORP má celkovou výměru 27 518 ha, z toho je 60,8 % zemědělské půdy, na lesní porosty připadá 19,4 % území. Lesní porosty se vyskytují převážně kolem toku Tiché Orlice. Z hlediska zornění zemědělské půdy až 67,8 % se region jeví jako výrazně produkčně zemědělský. Zornění půdy je často umělé, produkce není rentabilní, uvažuje se o zatravňování některých pozemků. Výrazně industrializované území je v okolí Vysokého Mýta a Chocně. Lesnatost území je nízká, je třeba důsledně chránit stávající lesy před odlesňováním a podporovat zalesnění vhodných zemědělských pozemků stanovištně vhodnými dřevinami. Motivovat vlastníky k zakládání biocenter a biokoridorů v souladu s územně plánovací dokumentací.

K rekreačním účelům jsou využívány lesy na ploše 215 ha. Jedná se o lesy v oblasti rybníků a chatové zástavby.

Do územní působnosti ORP zasahuje CHOPAV Východočeská. křída na rozloze 27 411 ha.

5. Ústí nad Orlicí

V regionu ORP Ústí nad Orlicí se nenachází velkoplošné zvlášť chráněné území.

Maloplošné chráněné území:

- část PR Hemže-Mýtkov, které přesahuje z ORP Vysoké Mýto.

Značná část území v okolí Tiché Orlice je součástí přírodního parku Orlice. V něm nebo těsně kolem leží 6 z 9 významných regionálních biocenter tohoto ORP: Les u Hrklice, Vadětín, Andrlův chlum, Zátvor, část biocentra Tichá Orlice u Pelin a část biocentra Litice. Dále se zde nacházejí biocentra Hůrka a Kamenný vrch, Horní Dobranka.

Významné krajinné prvky

- VKP - MALÁ STRANA, k. ú. Horní Libchavy
- VKP - STARÉ OSTŘICE, k. ú. Dolní Libchavy
- VKP – LANŠPERK, k. ú. Lanšperk
- VKP - POD HOTMAROVÝM KOPCEM, k. ú. Dolní Dobrouč
- VKP – OPUČÁK, k. ú. Řetová
- VKP – BROMION, k. ú. Řetová
- VKP – JALOVCE, k. ú. Řetová
- VKP - OPUKOVÉ OSYPY, k. ú. Řetová
- VKP - LHOTKA - NAD TŘEBOVKOU, k. ú. Lhotka u České Třebové

Kód AOPK	Památné stromy - druh	Předmět ochrany
1208	Babyka v Riegrově sadu	Jednotlivý strom
4790	Borovice lesní	Jednotlivý strom
4791	Buk lesní	Jednotlivý strom
4793	Buk lesní	Jednotlivý strom
4794	Buk lesní	Jednotlivý strom
1209	Buk v Jiráskově ulici	Jednotlivý strom
1143	Dub v Řetové	Jednotlivý strom
1142	Dub v Sopotnici	Jednotlivý strom
4797	Dvě lípy srdčité	Skupina stromů
4792	Hrušeň obecná	Jednotlivý strom
4795	Lípa srdčitá	Jednotlivý strom
4796	Lípa srdčitá	Jednotlivý strom
4797	Lípa srdčitá	Jednotlivý strom
1178	Lípa u Knapovce	Jednotlivý strom
1141	Lípa v Knapovci	Jednotlivý strom
1155	Lípa v Řetové 1	Jednotlivý strom
1218	Lípa v Řetové 2	Jednotlivý strom
1213	Lípy u kapličky	Skupina stromů
1222	Lípy v Knapovci	Skupina stromů
1175	Malova lípa	Jednotlivý strom
4798	Smrk ztepilý	Jednotlivý strom
4789	Tři lípy srdčité	Skupina stromů

Zdroj: www.drusop.nature.cz

Natura 2000

Ve správním obvodu ORP se nenacházejí prvky Natura2000

Správní obvod ORP má celkovou výměru 19 052 ha, z toho je 58,53 % zemědělské půdy s 58,78 % zorněním, na lesní porosty připadá asi 32,67 % území. Jde o region podhorský s mírně až středně svažitémi pozemky patřící do bramborářského výrobního typu. Region je charakteristický převážně extenzivním způsobem zemědělského hospodaření, velký podíl tvoří trvalé travní porosty.

Lesy – rekreačním využitím lesů je dotčena plocha o výměře 244 ha. Jedná se o letní i zimní turistiku, cykloturistiku, chataření a lyžování. S ohledem na vysokou návštěvnost území by bylo vhodné řešení záchytných parkovišť.

Genové základny pro dřeviny buk, smrk a jedle zasahují do území ORP rozlohou 339 ha. CHOPAV Východočeská křída zaujímá rozlohu 16 694 ha. V souladu s územními plány by byla vhodná realizace plánovaných biocenter a biokoridorů.

6. Žamberk

Do území ORP Žamberk zasahuje chráněná krajinná oblast Orlické hory a přírodní parky Orlice a Suchý vrch-Buková hora.

Maloplošná chráněná území (celkem 7)

- PP Hradní kopec Litice
- PP Údolí Záhorského potoka na západě
- PP Zemská brána v CHKO Orlické hory
- PP Letohradská bažantnice
- PR Sutice na Tiché Orlici

- PP Čenkovička přechází z ORP Lanškroun
- PR Hynkovice

Podél Divoké Orlice probíhá ochranné pásmo nadregionálního biokoridoru.

Regionálních biocenter je 11: regionálním biokoridorem kolem Tiché Orlice jsou spojena biocentra Studenský horní les, Těchonín, Sutice a Les u Hrklice. Okolo Divoké Orlice pak biocentra Zemská brána, Obora, Panská dolina, Suchá spojena koridorem s biocentrem Zadní vrch (k. ú. Kunvald), následují Litice spojené biokoridorem s biocentrem Žampach.

Kód AOPK	Památné stromy - druh	Předmět ochrany
1198	Alej pod zámek	Skupina stromů
1232	Bratrská lípa	Jednotlivý strom
1205	Buk u kostela v Žamberku	Jednotlivý strom
1199	Buk u mateřské školy	Jednotlivý strom
1201	Buk u sokolovny	Jednotlivý strom
1196	Buk u zbrojnice	Jednotlivý strom
1206	Buk ve Vamberku	Jednotlivý strom
4782	Dub letní	Jednotlivý strom
4780	Dub letní	Jednotlivý strom
1182	Dub v Dlouhoňovicích	Jednotlivý strom
1226	Dub v Jablonném	Jednotlivý strom
1166	Dub v Lukavici	Jednotlivý strom
1204	Dub v Žamberku	Jednotlivý strom
1197	Dub v Žamberku 2	Jednotlivý strom
1190	Dub v Žampachu	Jednotlivý strom
1165	Dub ve Verměřovicích	Jednotlivý strom
1159	Duby a javor v Písečné	Skupina stromů
1195	Duby v Remízku	Skupina stromů
1229	Hloh v Klášterci nad Orlicí	Jednotlivý strom
1200	Jasan ve Vamberku	Jednotlivý strom
1157	Jasany ve Zbudově	Skupina stromů
4783	Kaštan u křížku	Jednotlivý strom
1183	Katalpa ve Vamberku	Jednotlivý strom
1174	Klen v Jamné	Jednotlivý strom
1230	Klen v Klášterci nad Orlicí	Jednotlivý strom
1192	Lípa a buky za Orlitou	
1163	Lípa pod Hradním kopcem	Jednotlivý strom
4775	Lípa srdčitá	Jednotlivý strom
4776	Lípa srdčitá, habr obecný a javor klen	Skupina stromů
4778	Lípa svobody	Jednotlivý strom
1180	Lípa u Dolní Rokytnice	Jednotlivý strom
4777	Lípa u fary	Jednotlivý strom
1187	Lípa u kapličky	Jednotlivý strom
1194	Lípa u kapličky sv. Anny	Jednotlivý strom
1189	Lípa u zámku	Jednotlivý strom
1139	Lípa v bažantnici	Jednotlivý strom
1140	Lípa v Bystřeci	Jednotlivý strom
1188	Lípa v Kameničné	Jednotlivý strom
1186	Lípa v Kameničné 2	Jednotlivý strom

Kód AOPK	Památné stromy - druh	Předmět ochrany
1184	Lípa v Kameničné 3	Jednotlivý strom
1185	Lípa v Kameničné 4	Jednotlivý strom
1176	Lípa v Kunvaldu	Jednotlivý strom
1164	Lípa v Žampachu	Jednotlivý strom
1171	Lípa ve Verměřovicích	Jednotlivý strom
1193	Lípa za mostem	Jednotlivý strom
1160	Lipová alej v Bystřeci	Skupina stromů
1228	Lípy na Pastvinách	Skupina stromů
1210	Lípy u kostela v Nekoři	Skupina stromů
1211	Lípy u pomníku sv. Jana Nepomuckého	Skupina stromů
1191	Lípy u Žamberka	Skupina stromů
1203	Lípy ve Vamberku	Skupina stromů
1207	Lukavické lípy	Skupina stromů
1154	Jirešův javor	Jednotlivý strom
1156	Prausovy lípy	Skupina stromů
4774	Smrk obecný	Jednotlivý strom
1231	Tománkova lípa	Jednotlivý strom
4784	Tři duby letní	Skupina stromů
4781	Tři lípy srdčité	Skupina stromů
1227	Vejdovy lípy	Skupina stromů
1225	Vondrova vrba	Jednotlivý strom
1202	Žamberská lípa	Jednotlivý strom

Zdroj: www.drusop.nature.cz

Natura 2000

Ve správním obvodu ORP se nachází:

EVL Tichá Orlice

EVL Bouda u Těchonína

Správní obvod ORP má celkovou výměru 28 173 ha, z toho je 60,1 % zemědělské půdy, nelesní porosty připadá 31 % území. V tomto typicky podhorském regionu se nachází méně orné půdy. Převažují trvalé travní porosty, louky a pastviny, lesní půda V případě rekreačního využití lesních ploch připadá v úvahu letní a zimní rekreace – koupání, chataření, stanování, turistika, lyžování. Zvláštní pozornost zasluhuje areál zimních sportů v okolí Čenkovic a významná rekreační oblast okolo vodní nádrže Pastviny. Lesy jsou vlivem rekreačního využití značně dotčeny v rozsahu 341 ha. Dále jsou zde příměstské lesy města Letohrad o rozloze 2,4 ha.

Do územní působnosti ORP Žamberk zasahuje CHKO Orlické hory, ve kterém zaujímají lesy rozlohu 498 ha. Přírodní park Orlice zaujímá v daném ORP rozlohu 361 ha (celková rozloha je 5 058 ha) a přírodní park Suchý vrch – Buková hora v tomto ORP má rozlohu 1 737 ha (celková rozloha je 6 247 ha). MZCHÚ zaujímají rozlohu 101 ha.

Do územní působnosti ORP Žamberk zasahují tři chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV). CHOPAV Východočeská křída rozlohou 4 625 ha. CHOPAV Orlické hory rozlohou 550 ha. CHOPAV Žamberk - Králíky rozlohou 14 513 ha.

7. Králíky

Značnou část území ORP pokrývají lesy, jsou zde velkoplošně zastoupeny 3 přírodní parky. Severní výběžek celý tvoří přírodní park Králický Sněžník, ze západu zasahuje z vedlejšího ORP Žamberk přírodní park Suchý vrch – Buková hora a přírodní park Jeřáb.

Maloplošné chráněné území:

- NPR Králický Sněžník

Regionálních biocenter je 10: - NPR Králický Sněžník a Výčnělek jsou spojené biokoridorem s Hraničním vrchem, v přírodním parku Jeřáb biocentrum Moravský Karlov, v přírodním parku Suchý vrch – Buková Hora - biocentrum Buková hora a U Vysokého kamene, u Tiché Orlice biocentrum Lískovec a biocentra Klepáč, Hraniční vrch, Králický les, Dolní les,

Kód AOPK	Památné stromy - druh	Předmět ochrany
1214	Alej při křížové cestě	Skupina stromů
4788	Buk lesní	Jednotlivý strom
4787	Javor mléčný	Jednotlivý strom
4786	Jilm horský a jasan ztepilý	Skupina stromů
1144	Klen u kláštera v Dolní Hedči	Jednotlivý strom
1153	Klen v ul. Antonína Dvořáka	Jednotlivý strom
1224	Lípa v Dolní Lipce	Jednotlivý strom
1150	Lípa v Dolní Moravě	Jednotlivý strom
1151	Lípa v Králíkách	Jednotlivý strom
1152	Lípa v Králíkách	Jednotlivý strom
1223	Lípa v Prostřední Lipce	Jednotlivý strom
4785	Lípa velkolistá	Jednotlivý strom
1145	Lípy a klen v Dolní Hedči	Skupina stromů
1138	Lípy u kostela v Mladkově	Jednotlivý strom

Zdroj: www.drusop.nature.cz

Natura 2000

Ve správním obvodu ORP se nachází:

EVL Králický Sněžník

Významnou část správního území tohoto ORP zaujímá ptačí oblast Králický Sněžník.

Problematické se jeví snahy o maximální turistické využití masívu Králického Sněžníku (sjezdovky, výstavba rozhledny, obnova horské boudy, výstavba kanálu na divokou vodu) a sjezdovek k Červené vodě v přírodním parku Suchý vrch – Buková hora. Problematickými se jeví také realizace „protipovodňových“ opatření na řece Moravě.

Region patří mezi nejméně postižené oblasti antropogenní činností. Správní území ORP má celkovou výměru 15 862 ha, procentuální zastoupení zemědělské půdy je 49 %, na lesní porosty připadá 43,5 % území. Převažují lesy, louky a pastviny. Lesy – jedná se o území s velkým zastoupením lesních porostů. Na tomto území se vyskytují dvě genové základny smrku o celkové rozloze 384 ha lesa.

Přírodní parky Králický Sněžník, Suchý vrch – Buková hora a Jeřáb zaujímají rozlohu 5 724 ha lesa.

CHOPAV Žamberk – Králíky zaujímá rozlohu 14 137 ha.

8. Lanškroun

Do správního území ORP Lanškroun zasahují tři přírodní parky. Na severu zasahuje z ORP Králíky přírodní park Suchý vrch – Buková hora, na západě Lanškrounské rybníky a na severu malým okrajem zasahuje přírodní park Orlice.

Maloplošná chráněná území (celkem 6):

- PP Čenkovička
- PR U Kaštánku,
- PR Selský les
- PR V dole
- PP Selský potok
- PR Třebovské stěny (přechod ORP Česká Třebová)

Územím prochází nadregionální biokoridor, v němž se nachází 8 regionálních biocenter: Mirand, Horky, Palice, Horní Dobranka, Albrechtice, Buková hora, Hoštejn, Městský les. Problémem v ochraně přírody je podobně jako u ORP Králíky zimní turistické využití v přírodním parku Suchý vrch – Buková hora (Čenkovice).

Kód AOPK	Památné stromy - druh	Předmět ochrany
1221	Borovice v Jakubovicích	Skupina stromů
1131	Dub letní	Jednotlivý strom
1134	Dub letní	Jednotlivý strom
4894	Jilm habrolistý	Jednotlivý strom
4895	Lípa srdčitá	Jednotlivý strom
1133	Lípa srdčitá	Jednotlivý strom
1172	Lípa u Formánků v Horní Čermné	Jednotlivý strom
1170	Lípa v Horní Čermné 2	Jednotlivý strom
1168	Lípa v Žichlíčku	Jednotlivý strom
1132	Lípa velkolistá	Jednotlivý strom
1169	Lipová alej na křížové cestě	Skupina stromů
1161	Lípy u kapličky	Jednotlivý strom
1167	Lípy v Žichlíčku	Jednotlivý strom
1219	Lípy ve Strážné	Skupina stromů
1220	Taražkova lípa	Jednotlivý strom

Zdroj: www.drusop.nature.cz

Natura 2000

Ve správním obvodu ORP se nachází:
EVL Lanškrounské rybníky

Správní území ORP má celkovou výměru 27 515 ha, z toho je 60,08 % zemědělské půdy, na lesní porosty připadá 31,6 % území. V regionu převládá intenzivní hospodaření na orné půdě v okolí a jižně od Lanškrouna.

Lesy – v oblasti převládají kvalitní smrkové a smíšené komplexy lesů.

V okolí města Lanškroun jsou příměstské lesy o rozloze 68 ha. V rekreačním využívání lesů převládá turistika, cykloturistika a lyžování. Dotčeno touto činností je 200 ha lesa. Do tohoto regionu zasahuje Přírodní park Suchý vrch – Buková hora rozlohou 404 ha lesa. MZCHÚ zaujímají rozlohu 65 ha lesa. Dále do tohoto území zasahují tři genové základny pro dřeviny smrk, jedle a buk o celkové rozloze 1 108 ha lesa. Do územní ORP zasahují CHOPAV Východočeská křída o rozloze 771 ha a CHOPAV Žamberk – Králíky s rozlohou 59 ha.

9. Moravská Třebová

Na východním kraji správního území ORP Moravská Třebová se rozprostírá přírodní park Bohdalov-Hartinkov. Na hranicích s ORP Svitavy pak část významného nadregionálního biocentra Boršov-Loučský les.

Maloplošná chráněná území (celkem 4):

- PP Pod skálou
- PP Hradisko
- PR Rohová
- PR Dlouholoučské stráně

Biocentra a biokoridory:

Územím prochází 3 osy nadregionálních biokoridorů (dvě osy se kříží v RBC Pod Lískovcem; třetí osa prochází podél záp. hranice území ORP do NRBC Boršov - Loučský les.

Nachází se zde 13 regionálních biocenter: část biocentra Mirand přecházející z vedlejšího ORP Lanškroun, biocentra Pod Červenou horou, Zlatník, Třebovské hradisko, Vysoký vrch a Nectavské údolí (jsou součástí druhé osy), Micánek, Pod Lískovcem, Hartinkov a pod Moravskou Třebovou pak biocentrum Borová, Lišnice, Dvorská, Radovské lesy.

Kód AOPK	Památné stromy - druh	Předmět ochrany
1294	Borovice lesní	Jednotlivý strom
1289	Dub letní ve Vranové	Jednotlivý strom
1305	Lípa srdčitá	Jednotlivý strom

Zdroj: www.drusop.nature.cz

Natura 2000

Ve správním obvodu ORP se nachází:

EVL Vránova Lhota

EVL Rychnovský vrch

Správní území ORP má celkovou výměru 41 726 ha, z toho je 55 % zemědělské půdy, na lesní porosty připadá 37,4 % území. Zemědělská půda je z 80 % zorněná.

Lesy – v oblasti se vyskytují velmi kvalitní bukové porosty. Tyto porosty je třeba začít včas obnovovat podrostním způsobem, aby byla zachována genetická hodnota porostů. Zvyšování doby obmýtlí uplatňovat pouze na vytypovaných lokalitách.

Na území této ORP se nacházejí dvě genové základny a to: GZ Boršov o rozloze 650 ha lesa pro dřeviny buk a javor klen a GZ Březinky o rozloze 467 ha pro dřevinu buk.

Rekreačním využitím je dotčeno 193 ha lesa. Převážně se jedná o turistiku, cykloturistiku, chataření a lyžování.

Přírodní park Bohdalov – Hartinkov zaujímá rozlohu 3 690 ha lesa.

10. Svitavy

U jihozápadních hranic ORP Svitavy zasahuje menší část přírodního parku Údolí Křetínky, jehož větší část leží na území sousedního regionu Polička.

Maloplošná chráněná území (celkem 2)

- PR Psí kuchyně - přechází do ORP Litomyšl
- PR Králova zahrada

Biocentra a biokoridory:

Na východním okraji regionu se nachází významné biocentrum nadregionálního významu Boršov-Loučský les, které pokračuje do správního obvodu vedlejšího ORP Moravská Třebová.

Na území regionu je celkem 13 regionálních biocenter, většinou pospojovaných regionálními biokoridory. Jsou to: nad sídlem Svitavy Svitavský les, dále pak Moravský Lačnov, U Antoníčka, Psí kuchyně a Mladějovské lesy. Pod Svitavami pak Černý les, Hradecký les, Poličský les, Muzlov, Lavičné, Rohles a Rudenské lesy a biocentrum Hamry.

Kód AOPK	Památné stromy - druh	Předmět ochrany
1292	Buk lesní	Jednotlivý strom
4810	Buk lesní v parku "Jana Palacha"	Jednotlivý strom
1304	Buk u Rozhraní	Jednotlivý strom
1293	Lípa srdčitá	Jednotlivý strom
1307	Lípa srdčitá	Jednotlivý strom
1303	Lípa velkolistá	Jednotlivý strom
1306	Tis obecný červený "U Havlů"	Jednotlivý strom

Zdroj: www.drusop.nature.cz

Natura 2000

Ve správním obvodu ORP se nachází:

EVL U Banínského viaduktu

Správní území ORP má celkovou výměru 35 158 ha, z toho je 60,6 % zemědělské půdy, na lesní porosty připadá 30,6 % území. Zemědělská půda je intenzivně využívána, o čemž svědčí její vysoké zornění (76,5 %).

Lesy – v této oblasti převládají rozsáhlé komplexy smrkových monokultur. Tyto porosty jsou často postiženy větrnými polomy a následně kůrovcem, je proto vhodná postupná přeměna na smíšené lesy, zvyšováním podílů listnáčů v umělé obnově a přecházet na přírodě blízký způsob hospodaření.

V zájmovém území této ORP se nacházejí části 2 genových základů pro buk na 67 ha lesa. Intenzivní rekreační činností je dotčeno 75 ha lesa. Přírodní park Údolí Křetínky zasahuje do této oblasti výměrou 478 ha.

Do územní působnosti ORP zasahuje CHOPAV Východočeská křída o rozloze 2 578 ha.

11. Česká Třebová

Jedná se o plošně nejmenší území ORP v Pardubickém kraji.

Území je z hlediska ochrany přírody poměrně chudé. Ve správním obvodu ORP se nenachází žádné velkoplošně chráněné území.

Maloplošné chráněné území:

- PR Třebovské stěny přechází do ORP Lanškroun

Jsou zde 4 regionální biocentra spojená biokoridory - v pásu nad Českou Třebovou biocentra Buková stráň, Lhotka a Palice, v pásu pod městem pak biocentra U Kamenného vrchu, V Podkově.

Kód AOPK	Památné stromy - druh	Předmět ochrany
1148	Alej Maxe Švabinského	Jednotlivý strom

1115	Buk a lípa u Kozlova	Jednotlivý strom
1116	Dva stromy - lípy srdčité	Jednotlivý strom
1149	Jírovec v Trávníku	Jednotlivý strom
1173	Lípa srdčitá	Jednotlivý strom
1117	Lípa srdčitá	Jednotlivý strom
4615	Rybková lípa	Jednotlivý strom
1158	Skupina u Sv. Kateřiny	Skupina stromů
4885	Šmajzrova lípa	Jednotlivý strom

Zdroj: www.drusop.nature.cz

Natura 2000

Ve správním obvodu ORP se nenachází prvky Natura2000

Správní území ORP má celkovou výměru 7 970 ha, z toho je 41,4 % zemědělské půdy, na lesní porosty připadá 45,5 % území. Výrazné industriální centrum – depo největšího železničního uzlu v ČR - leží jižně od České Třebové.

Lesy – z hlediska lesnatosti se jedná o oblast s nadprůměrnou lesnatostí. Převládají menší komplexy lesů v pahorkatinné oblasti. V oblasti města Česká Třebová se nacházejí příměstské lesy o rozloze 14 ha intenzivně využívané k rekreaci. Rekreačním využíváním je dotčeno 300 ha lesa. Do zájmového území této oblasti zasahují 2 genové základny pro smrk, jedli a buk o výměře 585 ha lesa. Do územní působnosti ORP zasahuje CHOPAV Východočeská křída o rozloze 7 844 ha.

12. Litomyšl

Území ORP Litomyšl se nachází přibližně uprostřed Pardubického kraje. Protéká jím řeka Loučná, do které ústí toky Desná a Jalový potok. Z hlediska ochrany přírody jde o region poměrně chudý. Na území se nenachází žádná chráněná krajinná oblast, přírodní park ani nadregionální biocentrum.

Maloplošná chráněná území (celkem 5):

- PP Nedošínský háj
- PP V bukách
- PP Sněženky ve Vysokém lese (přechod ORP Polička)
- PR Psí kuchyně (přechod ORP Svitavy)
- PP Maštale (přechod ORP Chrudim, Vysoké Mýto)

V regionu Litomyšl se nachází celkem 11 regionálních biocenter. Na severu Netřebské rybníky, Končiny, Maštale, V bucích a Nedošínský háj. V jižním pásu Horní les, Lubná, Vysoký les, Jalový potok, Sněžník a Psí kuchyně.

Kód AOPK	Památné stromy - druh	Předmět ochrany
1286	Buk lesní	Jednotlivý strom
1284	Dub na Mendryce	Jednotlivý strom
1283	Javor na Třemošné	Jednotlivý strom
1288	Jilm v Újezdci	Jednotlivý strom
1287	Jinan dvoulaločný	Jednotlivý strom
1281	Klejchův buk	Jednotlivý strom
4950	Klejchův buk	Jednotlivý strom

1290	Lípa srdčitá	Jednotlivý strom
1291	Lípa srdčitá	Jednotlivý strom
5385	Lípa u sv. Václava	Jednotlivý strom
1308	Lípa v Lubné	Jednotlivý strom
4812	Lípa v Příluce	Jednotlivý strom
1295	Střítežského dub	Jednotlivý strom
1282	Veské lípy	Skupina stromů

Zdroj: www.drusop.nature.cz

Natura 2000

Ve správním obvodu ORP se nachází:
EVL Jeskyně u horního Újezda

Správní území ORP má celkovou výměru 33 711 ha, z toho je 69,1 % zemědělské půdy, na lesní porosty připadá 23,3 % území. Jde o výrazně produkční zemědělský region s vysokým podílem orné půdy.

Z hlediska lesnatosti se jedná o území s nižším podílem lesů. V souvislosti s kulturně historickým významem města Litomyšl a celého regionu je vhodné se zaměřit na zvyšování a ochranu krajinářských hodnot území (ochrana krajinného rázu, péče o rozptýlenou zeleň, apod.). Doporučit lze také značení cyklotras, případně naučných stezek, obnova historických cest. V okolí města Litomyšl se nacházejí příměstské lesy o rozloze 38 ha lesa. Rekreačním využitím jsou dotčeny lesy na rozloze 280 ha. Do této oblasti zasahují dvě genové základny: pro buk s rozlohou 18 ha a genová základna v oblasti Mendryky pro buk a smrk o výměře 141 ha lesa. MZCHÚ zaujímají rozlohu 306 ha lesa. CHOPAV Východočeská křída zasahuje do této oblasti rozlohou 27 568 ha.

13. Polička

Na severozápadě regionu Polička se rozprostírá chráněná krajinná oblast Žďárské vrchy. Na jihovýchodě leží větší část přírodního parku Údolí Křetinky, který pokračuje v regionu Svitavy.

Maloplošná chráněná území (celkem 4):

- PR Damašek v oblasti CHKO Žďárské vrchy
- PP Rybenské perníčky,
- PP Sněžanky ve Vysokém lese, na hranicích s ORP Litomyšl
- PR Čtyři palice v CHKO Žďárské vrchy

V regionu se nachází 11 biocenter regionálního významu. V prostoru CHKO Žďárské vrchy biocentra, Milovské perníčky, V bucích, Karlštejn, Lavičné a Žakovina, v přírodním parku Údolí Křetinky biocentra Hamry, Svojanov a Panský les, ve střední části území ORP Polička biocentra Černý les, Jelen a Královec.

Kód AOPK	Památné stromy - druh	Předmět ochrany
1309	Drašarova lípa	Jednotlivý strom
1299	Lípa v Jedlové	Jednotlivý strom
1300	Lípa velkolistá	Jednotlivý strom
1302	Lípa velkolistá před č.p.31	Jednotlivý strom
1310	Lukasova lípa	Jednotlivý strom
1296	Luňáčkova lípa	Jednotlivý strom

1298	Mlynářova lípa	Jednotlivý strom
1297	Pajkrův dub	Jednotlivý strom
1301	Vopařilova jedle	Jednotlivý strom

Zdroj: www.drusop.nature.cz

Natura 2000

Ve správním obvodu ORP se nachází:

EVL Borová u Poličky

EVL Panský les – Jezdiny – většina plochy již zasahuje do jihomoravského kraje

Správní území ORP má celkovou výměru 27 266 ha, z toho je 59,6 % zemědělské půdy na lesní porosty připadá 31,9 % území.

Lesy – značná část rozsáhlých lesních komplexů byla založena jako smrkové monokultury. Je nutné při obnově těchto porostů usilovat o zvýšení biodiverzity. Jedná se hlavně o dřeviny jedle a buk.

Z hlediska rekreace se jedná o velmi atraktivní území v oblasti Českomoravské vrchoviny.

Vlivem rekreace je dotčeno kolem 90 ha lešů. Do správního území ORP zasahuje CHKO Žďárské vrchy rozlohou 9 569 ha a CHOPAV Žďárské vrchy s rozlohou 6 929 ha.

Strategickou lokalitou, jejíž význam souvisí s účelem obrany státu, jsou Poličské strojírny, jež zaujímají rozlohu 221 ha lesní půdy. Přírodní park Údolí Křetínky zaujímá rozlohu 1 209 ha lešů. MZCHÚ včetně ochr. pásem zaujímají 21 ha lešů.

14. Hlinsko

Na území ORP Hlinsko pramení toky Chrudimka a Krounka. Velká část regionu leží v chráněné krajinné oblasti Žďárské vrchy, která u západní části území ORP Hlinsko volně přechází v další CHKO Železné hory.

Maloplošná chráněná území (celkem 16)

V CHKO Železné hory (5):

- PR Strádovka
- PR Hubský
- PP Upolíný u Kamenice
- PR Zubří
- PP Buchtovka

Na území CHKO Žďárské vrchy (11):

- PP Mlýnský rybník a rybník Rohlík
- PP Zadní rybník
- PP Les na dolíku
- PP Ratajské rybníky
- PP Bahna
- PP U Tučkovy hájenky
- PP Louky Jeníkov
- PR Volákův kopec
- PP Utopenec
- PP Návesník
- PP Zlámanec

Biocentra a biokoridory:

U západních hranic ORP Hlinsko se nachází nadregionální biocentrum Polom, které pokračuje na ploše sousedního regionu Chrudim. Biocentrum regionálního významu je v regionu celkem 10 a kromě jednoho všechny leží v CHKO. Samostatné je biocentrum Na Skalkách. Biocentrum Bučina leží v CHKO Železné hory, v CHKO Žďárské vrchy biocentra Niva Chrudimky u Trhové Kamenice, Blatno, Kladno, Čachnov, Kameničky, Krounka a Karlštejn přesahující z Poličky a sousedního kraje Suchý kopec.

Kód AOPK	Památné stromy - druh	Předmět ochrany
4888	Buk lesní Františky	Jednotlivý strom
1555	Dub letní	Jednotlivý strom
1552	Hrušeň Pod Kaplí	Jednotlivý strom
1532	Lípa na Lánech	Jednotlivý strom
1590	Lípa srdčitá	Jednotlivý strom
1533	Lípa srdčitá	Jednotlivý strom
1556	Lípa srdčitá	Jednotlivý strom
5356	Lípa u lip	Jednotlivý strom
1611	Lípa velkolistá	Jednotlivý strom
5390	Pospíšilův dub na Čertovině	Jednotlivý strom

Zdroj: www.drusop.nature.cz

Natura 2000

Ve správním obvodu ORP se nachází:

EVL Údolí Chrudimky

EVL Ratajské rybníky

EVL Nový Rybník

Správní území ORP má celkovou výměru 24 658 ha, z toho je 54,1 % zemědělské půdy, na lesní porosty připadá 36 % území. V severní polovině regionu převažuje zemědělská produkce, jižní část leží v CHKO Železné hory a Žďárské vrchy a převažují zde trvalé travní porosty, louky a pastviny.

Lesy – v této oblasti se vyskytují rozsáhlé komplexy kvalitních smrkových porostů. Tato oblast je též významná výskytem ekotypu tzv. Lánské borovice. Z hlediska turistického ruchu se jedná o velmi atraktivní území. Návštěvníky lákají zejména památky lidové architektury, ale i malebná příroda Českomoravské vysočiny. Z tohoto pohledu je třeba pečovat o rozptýlenou zeleň a biodiverzitu lesních porostů.

Podmáčené komplexy lesů byly v minulosti často rozvráceny větrem a postiženy mniškovou kalamitou ve 20. letech minulého století. Z tohoto pohledu je třeba zakládat porosty odolnější proti působení škodlivých činitelů.

Do území ORP zasahuje GZ pro borovici na rozloze 47 ha a GZ pro buk na rozloze 108 ha lesa CHOPAV Žďárské vrchy zaujímá rozlohu 12 399 ha. Do územní působnosti ORP zasahují dvě CHKO a to: CHKO Železné hory – o rozloze 1919 ha lesa a CHKO Žďárské vrchy o rozloze 5181 ha lesa.

15. Chrudim

Plošně největší ORP v Pardubickém kraji. Územím protékají toky Chrudimka, Novohradka, Krounka a na západě Doubrava.

V ORP Chrudim leží značná část CHKO Železné hory. V regionu se nachází 3 přírodní parky: – Heřmanův Městec, Doubrava a Údolí Krounky a Novohradky.

Maloplošná chráněná území (celkem 26)

Na území CHKO Železné hory:

- PP Na obůrce
- NPR Lichnice-Kaňkovy hory
- PR Oheb
- PP Polanka
- PP Vršovská olšina
- PR Polom
- PP V koutech
- PP Kaštanka

- PR Krkanka
- PR Strádovské peklo
- PP Boušovka
- PP Na skalách
- PR Vápenice

Mimo území CHKO ve východní polovině regionu:

- PP Hrobka
- PP Farář
- PR Hluboký
- PR Habrov
- PP Kusá hora
- PR Maštale
- PR Střemošická stráň
- PP Ptačí ostrovy
- PP Pivnice
- PR Anenské údolí
- PP Podskala
- PP Chrašická stráň
- PP Střítežská rokle

Biocentra a biokoridory:

V CHKO Železné hory se nachází nadregionální biocentrum Lichnice a část významného biocentra Polom. V regionu se dále nachází 26 biocenter regionálního významu. V přírodním parku Doubrava Chittussiho údolí a Doubrava u Úhrovského mlýna, v CHKO Železné hory biocentrum Chrchel, Proseč, Na Pilce, Bučina, Vápenice a Slavická obora, v přírodním parku Heřmanův Městec biocentrum Palác spojeno biokoridorem s biocentrem Hrbokov. Ostatní biocentra leží samostatně ve východní polovině území. Jedná se o biocentrum Presy, Habrov, Dvakačovická stráň, Lhota, Pěšické údolí, Krounka, Skála, Bítovanka, Šilingův důl a U vzrostlé jedle, dále pak biocentrum Meandry Chrudimky, zasahující z území ORP Pardubice, biocentrum Maštale a Krounka.

Podle SVP jsou plánována 3 VD: Rychmburk, Pařížov II, Křižanovice II, při jejichž eventuální realizaci by došlo ke střetu se zájmy ochrany přírody a krajiny. Velký vliv především na krajinný ráz má také těžba vápence v Prachovicích.

Kód AOPK	Památné stromy - druh	Předmět ochrany
1591	Alej dubu letního	Jednotlivý strom
1570	Buk lesní	Jednotlivý strom
1550	Buk lesní	Jednotlivý strom
4767	Buk lesní červenolistý	Jednotlivý strom
1548	Buk lesní červenolistý	Jednotlivý strom
4768	Buk lesní červenolistý	Jednotlivý strom
1599	Buk lesní červený	Jednotlivý strom
4771	Buk lesní převislý	Jednotlivý strom
1610	Buk u Libkova	Jednotlivý strom
1576	Dub letní	Jednotlivý strom
1574	Dub letní	Jednotlivý strom
1560	Dub letní	Jednotlivý strom
1559	Dub letní	Jednotlivý strom
1557	Dub letní	Jednotlivý strom
1551	Dub letní	Jednotlivý strom
1546	Dub letní	Jednotlivý strom
1604	Dub letní	Jednotlivý strom
1601	Dub letní	Jednotlivý strom
1598	Dub letní	Jednotlivý strom
1584	Dub letní	Jednotlivý strom

Kód AOPK	Památné stromy - druh	Předmět ochrany
1589	Dub na Brožku	Jednotlivý strom
1608	Dub na Hrádku	Jednotlivý strom
4451	Dub u Bítovan	Jednotlivý strom
1565	Dub u Pařezného	Jednotlivý strom
1553	Dub u rybníka Šanda	Jednotlivý strom
1595	Dub v Běstvině	Jednotlivý strom
1567	Dub v Trpišově	Jednotlivý strom
1539	Dub za humny	Jednotlivý strom
1596	Duby letní - 3 kusy	Skupina stromů
1579	Hloh obecný	Jednotlivý strom
1577	Hrušeň obecná	Jednotlivý strom
1575	Hrušeň obecná	Jednotlivý strom
1580	Jabloň v Záboří	Jednotlivý strom
4452	Jasan v Ostrově	Jednotlivý strom
4770	Jasan ztepilý	Jednotlivý strom
1554	Jasan ztepilý, lípa srdčitá	Skupina stromů
1536	Javor klen	Jednotlivý strom
1562	Javor klen	Jednotlivý strom
1544	Javor klen	Jednotlivý strom
1605	Jilm habrolistý	Jednotlivý strom
1609	Lípa srdčitá	Jednotlivý strom
1573	Lípa srdčitá	Jednotlivý strom
1547	Lípa srdčitá	Jednotlivý strom
1603	Lípa srdčitá	Jednotlivý strom
1592	Lípa srdčitá	Jednotlivý strom
1542	Lípa srdčitá	Jednotlivý strom
1587	Lípa srdčitá	Jednotlivý strom
1537	Lípa srdčitá	Jednotlivý strom
1538	Lípa srdčitá	Jednotlivý strom
1543	Lípa srdčitá	Jednotlivý strom
1568	Lípa srdčitá	Jednotlivý strom
1586	Lípa srdčitá	Jednotlivý strom
1541	Lípa u Čermáků	Jednotlivý strom
1545	Lípa u statku v České Rybné	Jednotlivý strom
1583	Lípa v České Rybné	Jednotlivý strom
1581	Lípa v Záboří	Jednotlivý strom
1578	Lípa ve Skutči	Jednotlivý strom
1569	Lípa velkolistá	Jednotlivý strom
1572	Lípa za Vrábkovým mlýnem	Jednotlivý strom
1588	Lípy u dvora Lipka	Jednotlivý strom
1600	Líska turecká	Jednotlivý strom
1534	Malá lipka	Jednotlivý strom
1571	Olše lepkavá	Jednotlivý strom
1602	Olše lepkavá	Jednotlivý strom
1594	Platan javorolistý	Jednotlivý strom
4769	Platan javorolistý	Jednotlivý strom
1585	Platan javorovitý - 5 kusů	Skupina stromů

Kód AOPK	Památné stromy - druh	Předmět ochrany
1607	Smrk ve Slavické oboře	Jednotlivý strom
1563	Smrk ve Vrbatově Kostelci	Jednotlivý strom
1535	Velká lipka	Jednotlivý strom
1561	Zámecký buk	Jednotlivý strom
1606	Žižkův dub	Jednotlivý strom
1593	10 ks dubu letního	Skupina stromů
1558	16 ks dubu letního	Skupina stromů
1582	2 ks - Lípa srdčitá	Skupina stromů

Zdroj: www.drusop.nature.cz

Natura 2000

Ve správním obvodu ORP se nachází:

EVL Anenské údolí

EVL Heřmanův Městec

EVL Podolská a páterova jeskyně

EVL Lichnice - Kaňkovy hory

EVL Běstvina

EVL Běstvina - krypta

EVL Chrudimka

EVL Pařížov

EVL Chrudimka – Nasavrky

EVL Slavická obora

EVL Hluboký rybník

Správním území ORP má celkovou výměru 74 603 ha, z toho je 63,4 % zemědělské půdy, na lesní porosty připadá 26,3 % území. Větší část území regionu leží na plochách intenzivně obhospodařované zemědělské půdy. V západní části území ORP Chrudim leží dva mikroregiony (Heřmanoměstecko a Třemošnicko), které se dle ukazatelů Programu rozvoje Pardubického kraje, rozhodných pro vymezení regionů pro soustředěnou podporu, ukazují jako mikroregiony strukturálně postižené a hospodářsky slabé.

Lesy v této oblasti byly zničeny holožím mnišky ve 20 letech minulého století. To narušilo zcela věkovou strukturu a druhovou skladbu lesních porostů. Nastal nedostatek reprodukčního materiálu a byl proto používán z různých neověřených zdrojů, což negativně ovlivnilo i genetickou hodnotu těchto porostů (nejvíce u borovice). Podmáčené lokality na Nasavrcku byly a jsou opakovaně postihovány větrnými kalamitami, především z důvodu často zcela nevhodné druhové skladby dřevin, především smrkových monokultur. Z lesů téměř vymizela dříve hojně zastoupená jedle, jedním z důvodů je, že ji nevyhovuje obnova na rozsáhlých kalamitních plochách (vítr, mniška), na kterých byla dávana přednost sadbě a siji smrku a borovice. K vylepšení stavu lesa je třeba usilovat o změnu narušené věkové struktury, tzn. včasná s obnova porostů a naopak na vhodných lokalitách prodloužit dobu obmýti. Je třeba podporovat změnu druhové skladby ke zlepšení biodiversity hlavně ve prospěch buku a jedle. Maximální pozornost je třeba věnovat i genetické hodnotě reprodukčního materiálu.

Rekreačním využitím jsou lesy dotčeny na ploše 1 582 ha. Převážně se jedná o turistiku, koupání, chataření, lyžování, cykloturistiku. Zvláštní pozornost zasluhuje významná rekreační oblast okolo vodní nádrže Seč a atraktivní lokalita – Toulavcovy maštale (skalní město).

Ve správním území ORP se nachází CHKO Železné hory, které má rozlohu lesa 7 765 ha.

V oblasti Lichnice se nachází GZ pro buk, klen a jasan o výměře 146 ha. Dále jsou zde lokality, jejichž význam souvisí s účelem obrany státu, zaujímají rozlohu celkem 125 ha lesa. CHOPAV Východočeská křída má rozlohu 4 682 ha.

3.6. Systém řízení v oblasti ochrany přírody a krajiny

Ústředním orgánem státní správy a vrchního dozoru ve všech otázkách životního prostředí bylo zákonem ČNR č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, v doplněném znění pozdějších předpisů zřízeno k 1. 1. 1990 **Ministerstvo životního prostředí České republiky**. Postavení a úkoly resortu jsou definovány zákonem ČNR č. 69/1993 Sb. Podle tohoto zákona ve znění pozdějších předpisů je ministerstvo ústředním orgánem státní správy pro:

- ochranu přirozené akumulace vod,
- ochranu vodních zdrojů a ochranu jakosti povrchových a podzemních vod,
- ochranu ovzduší,
- ochranu přírody a krajiny,
- ochranu zemědělského půdního fondu,
- výkon státní geologické služby,
- ochranu horninového prostředí včetně ochrany nerostných zdrojů a podzemních vod,
- geologické práce a pro ekologický dohled nad těžbou,
- odpadové hospodářství,
- posuzování vlivů činností a jejich důsledků na životní prostředí,
- myslivost, rybářství a lesní hospodářství v národních parcích,
- státní ekologickou politiku.

Ministerstvo zabezpečuje pro území republiky jednotný informační systém o životním prostředí včetně plošného monitoringu. Je rovněž ústředním orgánem státní správy pro koordinaci mezinárodní spolupráce ve věcech životního prostředí. Uvedeným úkolům odpovídá vnitřní struktura aparátu Ministerstva životního prostředí ČR, plnící správní a řídicí funkce resortu.

Pro výkon státního dozoru v ochraně ovzduší a vod, v odpadovém hospodářství a v ochraně lesa a přírody je zákonem č. 282/1991 Sb. zřízena **Česká inspekce životního prostředí** jako orgán státní správy s ředitelstvím v Praze, který je podřízen Ministerstvu životního prostředí ČR. Pro výkon státní správy ve stanovených územích jsou ustaveny oblastní inspektoráty České inspekce životního prostředí v Praze, Českých Budějovicích, Plzni, Ústí nad Labem, Liberci, Hradci Králové, Havlíčkově Brodě, Brně, Olomouci a v Ostravě. Orgány inspekce dozírají v rozsahu stanoveném zákony ČR na dodržování právních předpisů a rozhodnutí správních orgánů ve věcech životního prostředí, zjišťují nedostatky a škody v životním prostředí, jejich příčiny a osoby odpovědné za vznik poškození. Dozírají na odstranění zjištěných nedostatků a ukládají vhodná opatření k jejich nápravě. Inspekce stanovuje pokuty za poškození životního prostředí, rozhoduje o výši poplatků za ukládání odpadů na skládky, za znečišťování ovzduší způsobované velkými a středními zdroji a řeší stížnosti občanů a organizací. Je rovněž oprávněna nařídit zastavení výroby nebo jiné škodlivé činnosti ohrožující životní prostředí až do odstranění nedostatků a jejich příčin.

K uskutečňování aktivní environmentální politiky státu byl zřízen zákonem ČNR č. 388/1991 Sb. **Státní fond životního prostředí** jako jeden z finančních zdrojů na podporu ochrany a zlepšování životního prostředí v ČR. Příjmy Fondu tvoří úplaty za vypouštění odpadních vod

do povrchových vod, odvody za odběry podzemní vody, poplatky za vypouštění škodlivých látek do ovzduší, odvody za odnětí zemědělské půdy a poplatky za ukládání odpadů. Dalšími zdroji příjmů mohou být dotace ze státního rozpočtu, dary apod. Výdaje Fondu tvoří finanční podpory poskytované podle Směrnice Ministerstva životního prostředí ČR a jejích příloh o poskytování finančních prostředků ze Státního fondu životního prostředí. Návrhy investorů na poskytnutí prostředků po posouzení a po projednání hodnotící komisí a následném doporučení Radou Fondu podléhají podle zákona konečnému schválení ministrem životního prostředí. V případě kladného rozhodnutí ministra uzavírá Kancelář Fondu s žadateli smlouvy o poskytnutí finančních prostředků na jednotlivá konkrétní opatření pro ochranu životního prostředí.

Státní a veřejná správa

Pro výkon státní správy v jednotlivých regionech ČR byly k 1. 1. 1991 zřízeny **Územní odbory MŽP ČR**, které jsou detašovanými pracovišti Ministerstva životního prostředí ČR pro oblast středočeskou a hl. m. Prahu se sídlem v Praze, a dále pro oblast českobudějovickou, chomutovskou, plzeňskou, libereckou, královéhradeckou, brněnskou, olomouckou a ostravskou.

Státní správa na úseku ochrany životního prostředí je vykonávána: v přenesené působnosti **obecními úřady, pověřenými obecními úřady, obecními úřady obcí s rozšířenou působností** (podle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích) a **krajskými úřady** (podle zákona č. 129/2000 Sb., o krajích).

Správy národních parků (Správa Krkonošského NP, Správa NP Podyjí a Správa NP a CHKO Šumava a Správa NP České Švýcarsko) vykonávají podle zákona ČNR č. 114/1992 Sb. na svém území státní správu lesního hospodářství, myslivosti, rybářství a zemědělského půdního fondu, která jinak přísluší okresním úřadům a orgánům obcí.

Orgány ochrany přírody dle zákona 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění, § 75, odst. 1, jsou:

- obecní úřady
- pověřené obecní úřady
- obecní úřady obcí s rozšířenou působností
- krajské úřady
- správy národních parků a chráněných krajinných oblastí
- Česká inspekce životního prostředí
- Ministerstvo životního prostředí
- újezdní úřady, Ministerstvo obrany

Pravomoci krajů v oblasti životního prostředí jsou popsány v § 77a zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění.

Odbornou stránku činnosti ministerstva životního prostředí

při výkonu státní správy podporují a zabezpečují příspěvkové instituce, které provozují výzkumnou, vývojovou, informační a monitorovací činnost v resortu:

Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky (AOPK ČR).

AOPK ČR je organizační složka státu s působností na území celé České republiky. Tvoří ji ředitelství se sídlem v Praze a 37 regionálních pracovišť. AOPK ČR zaměstnává v současné době více než 600 zaměstnanců. Z hlediska odborné působnosti zahrnuje ředitelství AOPK ČR čtyři sekce a to Sekci ochrany přírody a krajiny, Sekci dokumentace přírody a krajiny, Sekci informatiky a Sekci ekonomicko-provozní.

Z celkem 37 regionálních pracovišť ji tvoří 13 krajských středisek a 24 správ CHKO.

Předmětem činnosti AOPK ČR je:

- sledování stavu, změn a vývojových trendů vybraných biotopů a populací ohrožených druhů a krajiny,
- vedení Ústředního seznamu ochrany přírody (ÚSOP) a centrální státní dokumentace ochrany přírody a krajiny, vedení specializované knihovny a správního archivu,
- vytváření, správa a vedení Informačního systému ochrany přírody (Portál ochrany přírody a Mapový server),
- odborná podpora výkonu státní správy, metodická a znalecká činnost, a to zejména prostřednictvím regionálních pracovišť, 13 krajských středisek,
- výkon státní správy v ochraně přírody a krajiny na území 24 chráněných krajinných oblastí a na ostatním území ČR v rozsahu daném zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, a to zejména prostřednictvím regionálních pracovišť, 24 správ CHKO,
- realizace praktických opatření na ochranu přírody a krajiny na území 24 chráněných krajinných oblastí a maloplošných zvláště chráněných území, tj. národních přírodních rezervací a památek na území celé ČR, včetně vymezování bezzásahových lokalit (budoucích pralesů),
- administrace celostátních dotačních programů (zejména krajinotvorných programů) i vybraných fondů Evropských společenství zaměřených na ochranu přírody a krajiny,
- vyplacení finančních náhrad za ztížení zemědělského a lesnického hospodaření a při hospodaření na rybnících,
- správa státního majetku ve zvláště chráněných územích ČR,
- osvěta a šíření informací v oblasti ochrany přírody a krajiny, poradenství a vzdělávání (EVVO),
- mezinárodní spolupráce v ochraně přírody a krajiny. AOPK ČR je mj. členem konsorcia Evropského tematického střediska biologické rozmanitosti a vědeckým orgánem Úmluvy o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a rostlin (CITES) v ČR,
- zajištění dále například strážní činnosti v chráněných územích.

Český hydrometeorologický ústav působí v oborech meteorologie, klimatologie, hydrologie a ochrany čistoty ovzduší, zřizuje a provozuje měřicí stanice a jejich sítě, zpracovává výsledky měření, sestavuje a poskytuje prognózy meteorologické situace a vykonává státní meteorologickou službu.

Český ekologický ústav zpracovává a poskytuje podklady pro výkon státní správy v oblasti monitoringu životního prostředí, provozuje informační systém o životním prostředí

a zabezpečuje informační činnost resortu pomocí Střediska veřejných informačních služeb pro životní prostředí.

Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka řeší komplexně problematiku vody jako složky životního prostředí, je odbornou základnou vodního hospodářství v resortu.

Český geologický ústav vykonává státní geologickou službu s rozšířenou působností při řešení ekologických otázek. Shromažďuje a publikuje informace o geologické stavbě České republiky, rozvíjí metodiku geologických výzkumů a souvisejících laboratorních prací.

Geofond České republiky je informačním a studijním centrem státní geologické služby.

Výzkumný ústav pro krajinu a okrasného zahradnictví Silva Taroucy se zabývá tvorbou a ochranou životního prostředí v sídlech a v zemědělské krajině, studiem šlechtitelských metod a uchováváním rostlinného genofondu.

NÁVRHOVÁ ČÁST

4. Cíle ochrany přírody a krajiny v regionální politice

Cíle a principy koncepce ochrany přírody Pardubického kraje vychází z cílů a principů Státního programu ochrany přírody a krajiny a z aktualizované analýzy území.

Základním principem pro tvorbu koncepce strategie ochrany přírody a krajiny je skutečnost, že zachování a obnova biodiverzity a ekologické stability krajiny je základem trvale udržitelného hospodaření v krajině a předpokladem udržení ekologicky vyváženého stavu s respektováním měnících se podmínek prostředí.

Krajské strategické dokumenty (Program rozvoje Pardubického kraje - PRPK, Územní plán VÚC Pardubického kraje, Koncepce zemědělské politiky a rozvoje venkova Pardubického kraje) řeší problematiku ochrany přírody jen částečně, vazby na opatření dle tohoto dokumentu jsou zařazeny v komentářích k jednotlivým okruhům. Navržené cíle ochrany přírody a krajiny v regionální politice by měly jako součást koncepce doplnit priority Pardubického kraje a aplikovat tak Státní program ochrany přírody a krajiny na regionální úrovni.

Základní **přehled cílů je zpracován do tabulek** a dále rozčleněn na jednotlivá opatření. K tabulce jsou zde přiřazeny krátké komentáře a vazby na ostatní programové dokumenty Pardubického kraje. V aktualizované KOP PK (2009) vznikla potřeba přiřadit ještě desátý okruh – Natura 2000. V kapitole **4. 1. Specifikace opatření jsou cíle a jednotlivá opatření popsány podrobně.**

Cíle ochrany přírody jsou rozčleněny do 10 okruhů:

- Okruh 1: Zvláště chráněná území
- Okruh 2: Zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů
- Okruh 3: Lesní ekosystémy
- Okruh 4: Zemědělství
- Okruh 5: Vodní hospodářství
- Okruh 6: Turistika a rekreace
- Okruh 7: Doprava
- Okruh 8: Ochrana nerostného bohatství
- Okruh 9: Ochrana a biodiverzita krajiny
- Okruh 10: Natura 2000

Časovost je zde rozdělena v souladu se zadáním na opatření:

- průběžná
- krátkodobá (do 2 let)
- střednědobá (do 5 let)
- dlouhodobá (do 10 let)

OKRUH 1: ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ

cíl		opatření		
1.1.	Reprezentativní soustava MZCHÚ	střednědobé	1.1.1.	Vyhodnocení potenciálu přírody a krajiny a celková revize stávajících MZCHÚ
		dlouhodobé	1.1.2.	Vytvoření ucelené reprezentativní soustavy MZCHÚ
1.2.	Management MZCHÚ	průběžné	1.2.1.	Vyhodnocování systému managementu v MZCHÚ
			1.2.2.	Zajištění funkčního managementu MZCHÚ (PP, PR)

Komentář:

1. 1. Záměr vytvoření ucelené reprezentativní soustavy ZCHÚ v rámci PK je zařazen mezi úkoly dlouhodobé zejména z důvodu zařazení evropsky významných lokalit (soustava Natura 2000 – okruh č. 10). Současně se předpokládá, že budou revidována stávající ZCHÚ a navržena ke zrušení ta, kde důvod ochrany z jakýchkoliv důvodů pominul.
1. 2. Potřebu trvalého zajištění funkčního managementu MZCHÚ považujeme za velmi důležitý úkol.

V Programu rozvoje Pardubického kraje (PRPK, aktualizován 2006) - je problematika zvláště chráněných území řešena v problémovém okruhu Životní prostředí, opatření Ž 3.1 – Ochrana přírody a krajiny, číslo aktivity 3.1.1. – Vyhlášení nových chráněných území v Pardubickém kraji.

OKRUH 2: ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÉ DRUHY ROSTLIN A ŽIVOČICHŮ

cíl		opatření		
2.1.	Záchranná centra a záchranné programy	průběžné	2.1.1.	Podpora aktivní druhové ochrany a konkrétních záchranných programů
			2.1.2.	Zabezpečování účinného fungování záchranných center a podpora jejich činnosti
2.2.	Vyhlašování památných stromů	průběžné	2.2.1.	Koordinace při vyhlašování památných stromů v rámci kraje
2.3.	Zvláštní ochrana druhů	průběžné	2.3.1.	Shromažďování údajů a jejich doplňování do aktuální databáze výskytu zvláště chráněných druhů živočichů a rostlin

Komentář:

2. 1. Fungování sítě záchranných center a podpora konkrétních záchranných programů ohrožených druhů živočichů a rostlin na celostátní i regionální úrovni jsou cesty aktivní druhové ochrany živočichů.
2. 2. Zajistit ze strany Pardubického kraje koordinaci ve vyhlašování památných stromů v podobě metodického vedení.
2. 3. Ochrana druhů musí vycházet ze znalosti jejich výskytu. Na tomto základě je třeba podporovat ochranu přirozeného prostředí ohrožených druhů. Databázi výskytu zvláště chráněných druhů živočichů a rostlin vede AOPK ČR v Nálezové databázi ochrany přírody.

V Programu rozvoje Pardubického kraje je problematika zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů řešena nepřímo v problémovém okruhu Životní prostředí, opatření Ž 3.1 – Ochrana přírody a krajiny - b) ostatní aktivity (Projekty podporující stabilizaci přirozených ekosystémů, Vypracování studií řešících nezemědělské využití krajiny).

OKRUH 3: LESNÍ EKOSYSTÉMY

cíl		opatření		
3.1.	Zvýšení ekologické stability	průběžné	3.1.1.	Limitování podílu geograficky nepůvodních dřevin při obnově lesa
		dlouhodobé	3.1.2.	Zvyšování podílu dřevin přirozené dřevinné skladby
		průběžné	3.1.3.	Podpora poradenství vlastníkům lesa v oblasti trvale udržitelného obhospodařování lesů
3.2.	Podpora mimoprodukčních environmentálních funkcí lesů	střednědobé	3.2.1.	Plošné hodnocení funkcí lesů za území PK
			3.2.2.	Výběr vhodných ploch a podpora lesů s environmentálními funkcemi
3.3.	Zvyšování biodiverzity lesních ekosystémů	dlouhodobé	3.3.1.	Podpora zvyšování druhové diverzity dřevin (včetně keřových druhů) na ekotonových liniích a podél toků v lesních porostech
3.4.	Zalesňování zemědělské půdy - zvýšení lesnatosti	průběžné	3.4.1.	Zachování stávající fragmentace lesa (nelesní plochy uvnitř lesních komplexů)
		krátkodobé	3.4.2.	Kategorizace území kraje – návrh oblastí vhodných pro přednostní podporu zalesňování zem. půd

Komentář:

3. 1. Dostupnými nástroji ochrany přírody a lesnické politiky dosáhnout postupné přeměny současné druhové skladby lesů ve prospěch dřevin domácího původu, které se vyznačují vyšší tolerancí ke škodlivým činitelům a melioračními účinky na půdu a současně poskytují vysoký produkční a mimoprodukční funkční efekt.
3. 2. Značná část rozlohy lesů v PK je vzdálená přirozenému stavu a má sníženou schopnost lesů uspokojovat některé mimoprodukční funkce v potřebném rozsahu, zvláště když společenská poptávka po některých funkcích výrazně stoupá (ochrana přírody, rekreační).
3. 3. Hlavní příčinou současné nízké biodiverzity byla změna druhové, genetické, věkové a prostorové skladby lesních ekosystémů monokulturami lesních dřevin ne vždy stanovištně a geneticky vhodných. Podporu biodiverzity lesních ekosystémů je žádoucí také nasměrovat do ekotonových linií formou podpory výsadby (dosadeb) i keřových druhů dřevin.
- 3.4. Předpokládá se zvyšování výměry dlouhodobě neobdělávaných zemědělských pozemků a možnost jejich racionálního využití zalesněním (vazba na Koncepci zemědělské politiky Pardubického kraje).

V Programu rozvoje Pardubického kraje - je problematika podpory zalesňování řešena v problémovém okruhu Životní prostředí, opatření Ž 3.1- b) ostatní aktivity: Projekty podporující zalesňování. Jedním z cílů opatření je zvyšování výměry lesních pozemků zalesňováním respektujícím vhodnou druhovou skladbu.

OKRUH 4: ZEMĚDĚLSTVÍ

cíl		opatření		
4.1.	Ekologicky šetrné zemědělské hospodaření s krajinotvornou funkcí	průběžné	4.1.1.	Prosazování zásad správné zemědělské praxe
			4.1.2.	Podpora zavádění agroenvironmentálních programů do zemědělské praxe
		krátkodobé	4.1.3.	Ochrana povrchových a podzemních vod – uplatnění nitrátové směrnice
		střednědobé	4.1.4.	Snížení podílu zornění zemědělské půdy
		dlouhodobé	4.1.5.	Zvýšení podílu ekologického zemědělství
		průběžné	4.1.6.	Podpora poradenství zemědělcům v oblasti krajinotvorných programů
4.2.	Zalesňování zemědělské půdy			Viz cíl 3.4.
4.3.	Produkce biomasy – nepotravinářská produkce	průběžné	4.3.1.	Koordinace výsadeb rostlin k produkci biomasy z pohledu ochrany přírody
4.4.	Protierozní ochrana zemědělské půdy	průběžné	4.4.1.	Posilování protierozní ochrany zemědělské půdy
			4.4.2.	Posilování infiltračního a retenčního potenciálu ZPF
			4.4.3.	Prosazování principu KPÚ

Komentář:

4.1 Opatření tohoto cíle podporuje pravidlo Cross Compliance – platí pro zemědělskou dotační politiku v celé EU od 1. 1. 2009 (Standardy dobrého zemědělského a environmentálního stavu a Povinné požadavky na hospodaření). Jedná se o podmíněnost poskytování finančních podpor ze strany státu (Evropské unie) dodržováním dotačních podmínek na straně zemědělců. Formy šetrného zemědělství a správné zemědělské praxe jsou zakotveny přímo v něm. Pravidlo platí také pro protierozní ochranu půdy.

4.3. Výsadby rostlin k produkci biomasy jsou v současné době dotačně podporovány ze strany ČR i EU.

4.4. Protierozní ochrana zemědělských půd v územích, náchylných k vodní nebo větrné erozi, je cestou ke zvýšení ekologické rovnováhy a udržení kraj. rázu.

V Programu rozvoje Pardubického kraje je problematika zemědělství vztahující se k problematice ochrany přírody řešena v okruhu Venkovský prostor a zemědělství, cíl V 2 Chránit a rozvíjet dědictví venkova, opatření V 2.1. Revitalizace venkovského prostoru. Dále pak v okruhu Životní prostředí v opatření Ž 3. 1. – aktivita 3.1.2 Realizace projektů KPÚ, retenčních a protierozních opatření.

Koncepce zemědělské politiky a rozvoje venkova Pardubického kraje prosazuje, prostřednictvím různých dotačních titulů, rostoucí zájem o udržení přírodního potenciálu krajiny v kap. 3.2.1. -Koncepční návrhy v oblasti vztahu zemědělství a životního prostředí a kap. 3.2.2. - Rozvoj ekologického zemědělství. Prosazuje využívání zejména agroenvironmentálních programů, vzájemnou spolupráci a osvětu mezi zemědělci a zástupci ochrany přírody.

OKRUH 5: VODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ

cíl		opatření		
5.1.	Ochrana mokřadů a péče o ně	střednědobé	5.1.1.	Doplnění stávajících evidovaných mokřadů na území PK, jejich kategorizace a návrh péče o ně
			5.1.2.	Kategorizace rybníků – rybníky vhodné pro podporu extenzifikace hospodaření
5.2.	Obnova retenčních prvků v krajině	střednědobé	5.2.1.	Podpora oblastí a lokalit vhodných z hlediska OP pro výstavbu či obnovu malých vodních nádrží s retenční funkcí (včetně polderů)
5.3.	Obnova vodního režimu blízkého přírodě	střednědobé	5.3.1.	Kategorizace vodních toků v rámci PK – úseky vodních toků vhodné pro aplikaci vodního režimu blízkého přírodě
			5.3.2.	Usměrňování revitalizace říčních systémů
		průběžné	5.3.3.	Zajištění migrační prostupnosti vodních toků pro biotu

Komentář:

5. 1. Dosud evidované mokřady v rámci ČR jsou mokřady dle Ramsarské úmluvy. Vzhledem k významu mokřadů je potřeba jejich evidenci průběžně doplňovat (např. mokřady na zemědělské půdě).
5. 2. Výstavba a obnova nádrží s retenční funkcí je jedním z významných opatření zpomalování odtoku vody z krajiny, zároveň tyto prvky budou plnit řadu dalších významných funkcí z pohledu ochrany přírody.
5. 3. Obnovu vodního režimu vodních toků blízkých přírodě je žádoucí nasměrovat do těch částí vodních toků, kde je to významné z pohledu ochrany přírody. Obdobným způsobem je potřeba usměrňovat finanční prostředky určené k revitalizacím říčních ekosystémů.

V Programu rozvoje Pardubického kraje je problematika vodního hospodářství vztahujícího se k problematice ochrany přírody řešena v těchto problémových okruzích:

- v okruhu Technická vybavenost, dopravní přístupnost a obsluha území v opatření T 1. 6. – dokončení splavnění Labe do Pardubic v návaznosti na síť evropských vodních cest.
- v okruhu Životní prostředí v opatření Ž 1.1 Ochrana vodních zdrojů a revitalizace říčních systémů, aktivita Ž 1.1.1. Tvorba vodohospodářských plánů povodí a aktivita Ž 1.1.3. Podpora revitalizace toků a jejich povodí, zvýšení retenční kapacity krajiny.

OKRUH 6: TURISTIKA A REKREACE

cíl		opatření		
6.1.	Podpora šetrných forem turistiky	dlouhodobé	6.1.1.	Usměrňovat rozvoj eko- a agroturistiky (dle opatření PRPK)
6.2.	Usměrňování turistické návštěvnosti v ZCHÚ	průběžné	6.2.1.	Při zpracovávání plánů péče důsledně zpracovávat nástroje usměrňování turistické návštěvnosti
6.3.	Usměrňování turistické návštěvnosti v krajině obecně	průběžné	6.3.1.	Při plánování nových stezek (všech typů) respektovat zájmy ochrany přírody
		průběžné	6.3.2.	Koordinace při budování a značení stezek

Komentář:

6. 1. Podpora rozvoje šetrných forem turistiky především v problémových mikroregionech Pardubického kraje poskytne místním obyvatelům alternativní pracovní příležitosti.
6. 2. Usměrnění turistické návštěvnosti v cenných územích (ZCHÚ) je významným nástrojem ochrany daných území.
6. 3. Z hlediska ochrany přírody a krajiny z toho plyne potřeba usměrňování vymezení a značení tras v terénu tak, aby co nejméně poškodily dané prostředí.

V Programu rozvoje Pardubického kraje je problematika turistiky a rekreace vztahující se k problematice ochrany přírody řešena v okruhu

Cestovní ruch v opatření C 1.1. Rozvoj infrastruktury cestovního ruchu a v opatření C 1.2. Budování informačního systému cestovního ruchu v rámci kraje a turistického regionu Východní Čechy.

Podporu agroturistiky rovněž řeší Koncepce zemědělské politiky a rozvoje venkova Pardubického kraje.

OKRUH 7: DOPRAVA

cíl		opatření		
7.1.	Zohledňování zájmů ochrany přírody v rámci plánování všech staveb dopravní infrastruktury	průběžné	7.1.1.	Vyvážené posuzování zásahů všech staveb dopravní infrastruktury s ohledem na zájmy ochrany přírody a respektování priorit ochrany přírody

Komentář:

7. 1. Hledání kompromisů při plánování staveb dopravní infrastruktury ve vztahu k zájmům ochrany přírody bude vždy obtížné, je však žádoucí, aby ze strany investorů a územních plánovačů při zpracovávání ÚP obcí, VÚC či prognóz, byly dostatečně respektovány zájmy ochrany přírody.

V Programu rozvoje Pardubického kraje je problematika dopravy vztahující se k problematice ochrany přírody řešena v okruhu Technická vybavenost, dopravní přístupnost a obsluha území v opatření T. 1.1. Napojení kraje na nadřazenou silniční síť a modernizace silnic I. třídy a dále v opatření T. 1.6. Dokončení splavnění Labe do Pardubic v návaznosti na síť evropských vodních cest s respektováním ochrany přírody a krajiny.

OKRUH 8: OCHRANA NEROSTNÉHO BOHATSTVÍ

cíl		opatření		
8.1.	Zohledňování zájmů ochrany přírody v územně plánovacích podkladech	průběžné	8.1.1.	V oblastech PK s prioritou ochrany přírody stanovení mezí pro těžbu surovin
8.2.	Rekultivace a revitalizace vytěžených dobývacích prostor	průběžné	8.2.1.	Posouzení vytěžených dobývacích prostor z pohledu významu ochrany přírody
			8.2.2.	Dohled orgánů ochrany přírody nad realizací rekultivací a revitalizací vytěžených dobývacích prostor

Komentář:

- 8.1. Při rozšiřování těžeben stávajících a při vyhledávání ložisek nových je potřeba tato situovat tak, aby škody v přírodě byly co nejmenší.
- 8.2. Kraj by měl posoudit již v průběhu těžby možnost využití vytěžených dobývacích prostor jako nových biotopů. Následně provádět dohled nad jejich rekultivací a revitalizací.

V Programu rozvoje Pardubického kraje je problematika nerostného bohatství ve vztahu k ochraně přírody řešena nepřímo v problémovém okruhu Životní prostředí, opatření Ž 3.1 – Ochrana přírody a krajiny - b) ostatní aktivity (Projekty podporující stabilizaci přirozených ekosystémů).

OKRUH 9: OCHRANA A BIODIVERZITA KRAJINY

cíl		opatření		
9.1.	Zvýšení biodiverzity krajiny a její ekologické stability, realizace ÚSES	střednědobé	9.1.1.	Podpora realizace ÚSES
			9.1.2.	Aktivní spolupráce při vymezování regionálního ÚSES v ZÚRa ÚPD obcí
			9.1.3.	Vznik krajského Programu podpory managementu přírodních parků a regionálních ÚSES
		průběžné	9.1.4.	Osvěta v oblasti SES s cílem přijetí myšlenky ÚSES
			9.1.5.	Prosazování principů ochrany biotopů
			9.1.6.	Zamezení fragmentace a zachování prostupnosti krajiny
9.2.	Krajinný ráz	střednědobé	9.2.1.	Posouzení sítě přírodních parků v rámci Pard. kraje
		průběžné	9.2.2.	Koordinace při plánování umístování zařízení pro získávání energie z obnovitelných zdrojů
9.3.	Registrace VKP	průběžné	9.3.1.	Koordinace při registraci VKP v rámci kraje
9.4.	Mapování výskytu a přehled o likvidaci invazních druhů rostlin a živočichů	střednědobé	9.4.1.	Mapování, vyhodnocení šíření a způsobů likvidace invazních druhů
			9.4.2.	Zpracování návrhu postupu likvidace (eliminace) pro vybrané invazní druhy rostlin a živočichů
		průběžné	9.4.3.	Osvěta týkající se invazních druhů
9.5.	Rekultivace zničených ploch	průběžné	9.5.1.	Dohled nad průběhem realizace plánovaných rekultivací významných ploch

Komentář k okruhu 9:

9. 1. Cíl vychází ze schváleného PRPK. Je zde i úzká vazba na zemědělství v podpoře realizace KPÚ. Návrh na vznik krajského programu si klade za cíl zajistit finanční prostředky nad rámec stávajících financí pro zajištění managementu ÚSES a přírodních parků, které jsou v kompetenci kraje.
9. 2. Doplnění sítě přírodních parků je nástrojem k zachování krajinného rázu nejcennějších území kraje. Plánování zařízení pro získávání energie z obnovitelných zdrojů by mělo být v souladu s ochranou přírody a krajiny.
9. 3. Považujeme za potřebné dát procesu registrace VKP jednotné metodické vedení ze strany kraje.
9. 4. Výskyt a následná potřeba likvidace invazních druhů rostlin a živočichů je dána možnostmi likvidace jednotlivých druhů. Je potřeba doplňovat informace o výskytu jednotlivých druhů (mapování) a u vybraných druhů stanovit postup a priority likvidace.
- 9.5. Dohled ze strany Pardubického kraje na realizaci průběhu rekultivací významnějších ploch.

V Programu rozvoje Pardubického kraje je problematika ochrany a biodiverzity krajiny, vztahující se k problematice ochrany přírody, řešena v okruhu Životní prostředí v opatření Ž 1.1. Ochrana vodních zdrojů a revitalizace říčních systémů a v opatření Ž 3.1. Ochrana přírody a krajiny, konkrétně aktivita Ž 3.1.2.: Realizace projektů KPÚ, retenčních a protierozních opatření a aktivita Ž 3.1.3.: Podpora realizace a údržby prvků ÚSES.

Opatření týkající se péče o krajinu rovněž řeší zpracovaná Koncepce zemědělské politiky Pardubického kraje (agroenvironmentální programy).

Problematikou starých ekologických zátěží se zabývá Krajská koncepce hospodaření s odpady

OKRUH 10: NATURA 2000

cíl		opatření		
10.1.	EVL	střednědobé	10.1.1.	Postupné vyhlásování EVL
		průběžné	10.1.2.	Zajištění ochrany a péče ve vyhlášených lokalitách
			10.1.3.	Provádět hodnocení lokalit
10.2.	Ptačí oblasti	průběžné	10.2.1.	Udržovat značení ptačích oblastí
			10.2.2.	Provádět hodnocení výskytu předmětu ochrany
10.3.	Ochrana evropsky významných druhů	průběžné	10.3.1.	Aktivní péče o lokality výskytu evropsky chráněných druhů rostlin a živočichů

Komentář:

- 10.1. Zařazením lokalit do evropského seznamu EVL vyplývá povinnost pro orgány ochrany přírody zajistit jejich ochranu vyhlášením za území zvláště chráněné (popř. smluvní ochranu). Dojde tak k doplnění sítě MZCHÚ. Záměr vytvoření ucelené reprezentativní soustavy ZCHÚ v rámci PK – viz. tabulka okruh č. 1.
- 10.2. V Pardubickém kraji jsou vymezeny 3 ptačí oblasti. Orgány ochrany přírody sledují stav těchto lokalit a předávají informace MŽP. Jejich úkolem je také udržovat značení ptačích oblastí.
- 10.3. Jedná se o lokality, kde se vyskytují evropsky chráněné druhy rostlin a živočichů, které ale nebyly vyhlášeny jako EVL či ptačí oblast.

V Programu rozvoje Pardubického kraje je problematika zvláště chráněných území řešena v problémovém okruhu Životní prostředí, opatření Ž 3.1 – Ochrana přírody a krajiny, číslo aktivity 3.1.1. – Vyhlásování nových chráněných území v Pardubickém kraji.

4.1. Specifikace opatření

OKRUH 1: ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ

CÍL 1. 1. Reprezentativní soustava maloplošných ZCHÚ

Práce na doplnění soustavy ZCHÚ potvrzují ještě několik let. Z tohoto důvodu je záměr vytvoření ucelené reprezentativní soustavy ZCHÚ v rámci PK zařazen mezi úkoly dlouhodobé. Současně se předpokládá, že budou revidována stávající ZCHÚ a navržena ke zrušení ta, kde důvod ochrany z jakýchkoliv důvodů pominul. Kombinací všech ZCHÚ na území kraje je třeba vytvořit páteční síť ochrany přírody kraje.

Návrh na optimalizaci sítě ZCHÚ je zpracován v příloze č. 1 této koncepce.

Opatření 1.1.1. Vyhodnocení potenciálu přírody a krajiny a celková revize stávajících MZCHÚ

Přestože existuje síť MZCHÚ, jsou v některých oblastech tato území v rámci Pardubického kraje nedostatečně zastoupena. V určitých případech jsou již některá MZCHÚ připravena k vyhlášení.

Opatření předpokládá provedení vyhodnocení celého území PK z hlediska nezbytnosti ochrany reprezentativních, zachovalých, vzácných, endemických druhů a biotopů v rámci kraje – vyhodnocení potenciálu přírody a krajiny PK.

Dále pak provedení revize všech stávajících MZCHÚ – zhodnocení, zda současný stav odpovídá či neodpovídá požadavkům na zachovalost předmětu ochrany a zda nepominul důvod ochrany, součástí revize bude rovněž kontrola parcelního vymezení a zřizovacích předpisů. Posoudit stávající návrhy na nová MZCHÚ s dotažením vybraných do stavu vyhlášení.

Nástroje k realizaci:

- zřizovací předpisy
- návrhy nových MZCHÚ
- terénní šetření
- komunikace s odborníky
- územně plánovací dokumentace

Možné zdroje financování:

- Pardubický kraj

Termín: střednědobý

Opatření 1.1.2. Vytvoření ucelené reprezentativní soustavy MZCHÚ

Na základě vyhodnocení potenciálu krajiny a revizí stávajících MZCHÚ navrhnout reprezentativní soustavu MZCHÚ (včetně zohlednění NPR a NPP), která bude vycházet ze stávajícího stavu krajiny bez ohledu na existující MZCHÚ a plánované záměry využití území. Při hodnocení spolupracovat se specializovanými a místními NGO.

Mohou být navrženy úpravy hranic již vyhlášených ZCHÚ (ve smyslu jak rozšíření, tak zmenšení), případně i zrušení těch, kde důvod ochrany již pominul. Součástí této soustavy budou i ZCHÚ vyhlášená v rámci soustavy Natura 2000.

Nástroje k realizaci:

- provedené revize MZCHÚ
- seznam biotopů a jejich lokalizace
- vyhodnocení biotopů
- vyhodnocení potenciálu krajiny PK
- mapování Natura 2000

Možné zdroje financování:

- zdroje SFŽP
- Pardubický kraj
- OPŽP – osa 6, opatření 6. 1. – Implementace a péče o území soustavy Natura 2000

Termín: dlouhodobý

CÍL 1. 2. Management MZCHÚ

Potřebu trvalého zajištění funkčního managementu maloplošných zvláště chráněných území (PR a PP) považujeme za důležitý úkol.

Opatření 1.2.1. Vyhodnocování systému managementu v MZCHÚ

Zhodnotit, zda je dosavadní způsob managementu vyhovující pro předmět ochrany a cíl ochrany, případně návrhy změn zapracovat do plánu péče. Při vyhodnocování managementu MZCHÚ spolupracovat s odbornými organizacemi (ÚHÚL, AOPK).

Nástroje k realizaci:

- platné plány péče
- výroční zprávy o provedených zásazích
- terénní šetření

Možné zdroje financování:

- Pardubický kraj

Termín: průběžně

Opatření 1.2.2. Zajištění funkčního managementu MZCHÚ (PP, PR)

Je nutno zabezpečit finanční zdroje a zajistit zadávání konkrétních prací dle plánů péče. Na pozemcích MZCHÚ (PR a PP) patřících státu, je toto financováno z prostředků MŽP přes AOPK Pardubice. Na nestátních pozemcích je financování managementu v PR a PP v kompetenci kraje.

Nástroje k realizaci:

- plány péče
- zadávání prací
- kontrola a převzetí prací

Možné zdroje financování:

- Pardubický kraj
- SFŽP - Program péče o přírodní prostředí (podprogram 3.1.5. - Realizace schválených plánů péče o ZCHÚ)
- OPŽP – osa 6, opatření 6. 2. – Podpora biodiverzity

Termín: průběžně

OKRUH 2: ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÉ DRUHY ROSTLIN A ŽIVOČICHŮ

CÍL 2. 1. Záchranná centra a záchranné programy

Fungování sítě záchranných center a podpora konkrétních záchranných programů jsou zásadní cesty aktivní druhové ochrany živočichů a rostlin.

Opatření 2.1.1. Podpora aktivní druhové ochrany a konkrétních záchranných programů

Existují celostátní záchranné programy, vyhlášené MŽP (viz kapitola 3.1.9.4.), jejichž cílem je záchrana kriticky a silně ohrožených druhů naší fauny a flóry. Ve východních Čechách se podílí středisko AOPK v Hradci Králové na realizaci ZP na rdest dlouholistý (*Potamogeton praelongus*). V současné době se jedná hlavně o sledování lokalit výskytu tohoto rostlinného druhu. Tyto aktivity jsou podporovány finančně z MŽP a SFŽP.

Kromě celostátních ZP je v kompetenci kraje vlastní podpora chráněných druhů rostlin a živočichů včetně podpory ochrany biotopů na regionální úrovni - podpora akcí na transfer mravenišť, výstavby a přesuny hnízd ptáků, zejména čápů, instalace umělých hnízdišť (zejména budek pro ptáky), zbudování umělých rozmnožišť (např. tůní pro obojživelníky či zídky pro některé druhy plazů), transfery obojživelníků, plazů, raků či dalších živočichů.

Kraj by měl rovněž napomoci k odstraňování důvodů zraňování živočichů (zabezpečit elektrovedy, rizikové úseky komunikací aj.)

Nástroje k realizaci:

- vyhlášení konkrétních programů podporovaných Pardubickým krajem

Možné zdroje financování:

- MŽP, SFŽP
- Pardubický kraj
- ochrana biodiverzity program ČSOP

Termín: průběžně

Opatření 2.1.2. Zabezpečování účinného fungování záchranných center a podpora jejich činnosti

V současné době v Pardubickém kraji pracují za podpory kraje tyto záchranné stanice pro handicapované živočichy:

- Záchranná stanice pro volně žijící živočichy Pasička

- Záchranná stanice volně žijících zvířat Zelené Vendolí
- Záchytné centrum Charlie Česká Třebová
- Stanice terénní ochrany přírody v Lipci u Pardubic

První dvě uvedené stanice pracují v rámci sítě ČSOP a mají svá sběrná místa v několika dalších obcích. Licenci z MŽP k provozování záchranné stanice mají v současnosti Pasíčka, Zelené Vendolí a Lipec.

Hlavní činností stanic je péče o poraněné živočichy s cílem navrátit je zpět do volné přírody. Dále pak působení na veřejnost v oblasti ekologické výchovy, a to zejména expozičními částmi přístupnými veřejnosti. Ze strany kraje je vhodné podporovat tato centra poskytnutím příspěvků na jejich provoz.

Nástroje k realizaci:

- hodnotící zprávy
- komunikace s odborníky

Možné zdroje financování:

- MŽP prostřednictvím grantů a dotací
- ČSOP
- Pardubický kraj
- sponzorské příspěvky

Termín: průběžně

CÍL 2. 2. Vyhlásování památných stromů

Památné stromy vyhláší a jejich ochranu zajišťují pověřené obecní úřady. Ze strany kraje je potřeba dát procesu vyhlásování památných stromů jednotné metodické vedení.

Opatření 2.2.1. Koordinace při vyhlásování památných stromů v rámci kraje

Ze strany Pardubického kraje je žádoucí zajistit koordinaci ve vyhlásování památných stromů v podobě metodického vedení.

Nástroje k realizaci:

- metodický pokyn

Možné zdroje financování:

- bez požadavků na finanční zabezpečení

Termín: průběžně

CÍL 2. 3. Zvláštní ochrana druhů

Ochrana druhů musí vycházet ze znalosti jejich výskytu. Na tomto základě je třeba zvláštní ochranu druhů systematicky směřovat zejména do podpory ochrany přirozeného prostředí ohrožených druhů – lokalit jejich výskytu (viz okruh č. 1 – Zvláště chráněná území a okruh č. 9 – Ochrana a biodiverzita krajiny).

Opatření 2.3.1. Shromažďování údajů a jejich doplňování do aktuální databáze výskytu zvláště chráněných druhů živočichů a rostlin

Pro posuzování zásahů do krajiny i pro sledování dlouhodobých změn v krajině je nutná znalost výskytu rostlinných a živočišných zvláště chráněných druhů (dle vyhlášky č.395/1992 Sb., v platném znění).

Nástroje k realizaci:

- existující informační systémy ochrany přírody
- nálezová databáze ochrany přírody vedená AOPK ČR

Možné zdroje financování:

- Pardubický kraj

Termín: průběžně

OKRUH 3: LESNÍ EKOSYSTÉMY

CÍL 3. 1. Zvýšení ekologické stability lesních ekosystémů

Dostupnými nástroji ochrany přírody a lesnické politiky dosáhnout postupné přeměny současné druhové skladby lesů ve prospěch domácích dřevin, které se vyznačují vyšší tolerancí ke škodlivým činitelům a současně poskytují vysoký mimoprodukční a funkční efekt. Zvýšení ekologické stability lesních ekosystémů se však dosahuje nejen druhovou skladbou, ale i věkovou a prostorovou strukturou (např. zachováním odumírajících a odumřelých stromů v porostu jako stanovišť řady na ně vázaných druhů hub, rostlin a živočichů).

Opatření: 3.1.1. Limitování podílu geograficky nepůvodních dřevin při obnově lesa

V Pardubickém kraji se jedná zejména o tyto geograficky nepůvodní druhy dřevin: borovice vejmutovku, akát a dub červený v nižších polohách Polabí, dále pak douglasku tisolistou a borovice černou. (lze konstatovat, že borovice vejmutovka se na borových stanovištích Polabí místně chová jako invazní rostlina, vytlačující borovice lesní).

V případě ZCHÚ je usměrňování možností použití geograficky nepůvodních dřevin řešeno prostřednictvím plánů péče jednotlivých území. V ostatních případech jsou základním rámcem pro použití geograficky nepůvodních dřevin Oblastní plány rozvoje lesů, které doporučují rozsah použití těchto dřevin v detailu podle jednotlivých přírodních lesních oblastí. Ze strany orgánů ochrany přírody je tento rámec následně usměrňován v podobě závazných stanovisek při obnovách LHP.

Nástroje k realizaci:

- OPRL
- LHP/LHO
- plány péče

Možné zdroje financování:

- bez nároků na finanční zdroje

Termín: průběžný

Opatření: 3.1.2. Zvyšování podílu dřevin přirozené dřevinné skladby

Snížení ekologické stability porostů je ovlivněno především nevhodnou změnou druhové a genetické skladby, následky imisní zátěže (změny půdního chemismu a přímý vliv) a z části i neúnosnými stavy některých druhů zvěře (jelení a srnčí). Zásadně se snížily emise SO₂, ale narůstají účinky jiných faktorů (sucho, NO_x, O₃).

V Pardubickém kraji se zejména jedná o postupnou přeměnu smrkových monokultur (49 % výměry lesních porostů kraje se zastoupením smrku nad 70 %), popř. borových monokultur (10 % výměry lesních porostů kraje se zastoupením borovice nad 70 %) na lesy smíšené s přirozenou dřevinnou skladbou.

Nástroje k realizaci:

- OPRL
- LHP/LHO
- plány péče

Možné zdroje financování:

- dotace MZe
- strukturální fondy EU
- podíl národních zdrojů
- SFŽP

Termín: dlouhodobý (přesahuje časový rámec nastavený v této koncepci)

Opatření: 3.1.3. Podpora poradenství vlastníků lesa v oblasti trvale udržitelného obhospodařování lesů

Princip trvale udržitelného hospodaření v lesích je hlavní zásadou lesního hospodářství u nás, důležitou pro všechny vlastníky lesa, jehož cílem je udržovat trvale veškeré produkční i mimoprodukční funkce lesa (§ 2 písm. b zákona č. 289/1995 Sb.). Uplatňování trvale udržitelného modelu je bezesbýtku prováděno u větších majitelů lesa. U drobných vlastníků záleží na vhodné a účinné osvětě i na řádném dohledu státní správy na jejich hospodaření.

Nástroje k realizaci:

- OPRL
- LHP/LHO
- plány péče

Možné zdroje financování:

- Pardubický kraj

Termín: průběžný

CÍL: 3. 2. Podpora mimoprodukčních environmentálních funkcí lesů

Značná část rozlohy lesů v Pardubickém kraji je vzdálená přirozenému stavu a má sníženou schopnost lesů uspokojovat některé mimoprodukční funkce v potřebném rozsahu, zvláště když společenská poptávka po některých funkcích výrazně stoupá (ochrana přírody, rekreační).

Opatření: 3.2.1. Plošné hodnocení funkcí lesů za území Pardubického kraje

Kvantifikace potenciálu jednotlivých mimoprodukčních environmentálních funkcí lesa v rámci PK je jen částečně vymezena v konkrétních podmínkách různých typů lesa.

Nástroje k realizaci:

- návrh podpory mimoprodukčních funkcí lesů pro PK

Možné zdroje financování:

- MŽP
- Pardubický kraj

Termín: střednědobý

Opatření: 3.2.2. Výběr vhodných ploch a podpora lesů s environmentálními funkcemi

Je potřebné hledat plochy vhodné pro mimoprodukční a rekreační funkce lesa zejména v blízkosti velkých sídel. Důležité je skloubení hospodářských a mimoprodukčních, příp. rekreačních funkcí lesa.

Na základě poznání přirozeného potenciálu lesa kvantifikovat potenciál jednotlivých funkcí lesa v konkrétních podmínkách různých typů lesa tak, aby mohly být použity jako objektivní kritérium pro posuzování aktuálního stavu.

Motivovat vlastníky lesa k trvalému a dlouhodobému zvelebování lesních majetků s přihlédnutím k veřejnému zájmu na rozvoji prospěšných funkcí lesa. Zajistit finanční nároky vlastníků lesa na úhradu důsledků omezení, která jsou jim ve veřejném zájmu ukládána (§ 58 zákona 114/1992 Sb. – náhrady za ztížení zemědělského nebo lesního hospodaření).

Nástroje k realizaci:

- OPRL
- LHP/LHO
- Plány péče
- Natura 2000

Možné zdroje financování:

- MŽP
- Strukturální fondy EU
- státní rozpočet
- Podíl národních zdrojů
- Pardubický kraj

Termín: střednědobý

CÍL: 3. 3. Zvyšování biodiverzity lesních ekosystémů

Hlavní příčinou současné nízké biodiverzity byla změna druhové, genetické, věkové a prostorové skladby lesních ekosystémů monokulturami lesních dřevin ne vždy stanovištně a geneticky vhodných. Podporu biodiverzity lesních ekosystémů je žádoucí také nasměrovat do ekotonových linií formou podpory výsadeb (dosadeb) i keřových druhů dřevin.

Opatření: 3.3.1. Podpora zvyšování druhové diverzity dřevin (včetně keřových druhů) na ekotonových liniích a podél toků v lesních porostech

Zajištění dostatečné biologické rozmanitosti lesních ekosystémů pro stabilitu lesů s ohledem na současné i předpokládané antropogenní změny přírodních podmínek v důsledku předpokládaných klimatických změn. Zachování biologické diverzity lesních ekosystémů péčí o genofond taxonů lesních dřevin.

Nástroje k realizaci:

- vyhlášení lesních porostů v lokalitách klíčových z hlediska biodiverzity za lesy zvláštního určení potřebné pro zachování biologické různorodosti

Možné zdroje financování:

- dotace MZe

Termín: dlouhodobý

CÍL 3. 4. Zalesňování zemědělské půdy - zvýšení lesnatosti

Předpokládá se zvyšování výměry dlouhodobě neobdělávaných zemědělských pozemků a možnost jejich racionálního využití zalesněním.

Opatření 3.4.1. Zachování stávající fragmentace lesa (nelesní plochy uvnitř lesních komplexů)

V oblastech PK s vyšším zastoupením lesa dbát na zachování fragmentace krajiny, zalesňování zemědělské půdy by zde nemělo být prioritní. Nezalesňovat luční a nivní enklávy apod., nejdříve vyhodnotit jejich biologický potenciál.

Nástroje k realizaci:

- schvalovací proces při žádosti o změnu kultury

Možné zdroje financování:

- bez nároku na finanční zabezpečení

Termín: průběžně

Opatření 3.4.2. Kategorizace území kraje – návrh oblastí vhodných pro přednostní podporu zalesňování zemědělských půd

Výměru lesů rozšiřovat zalesňováním ladem ležících zemědělských pozemků, a pozemků s vyšší sklonitostí, zalesňování výrazně ekonomicky podpořit, novelizovat a zjednodušit předpisy, podle kterých je realizováno zalesnění. Dbát na zajištění vhodné druhové skladby a prostorové struktury (porostní okraje) nově vytvářených porostů.

V rámci PK by se podpora zalesňování měla především orientovat na území zemědělsky méně výnosové, s vyšším erozním ohrožením (sklonitost) a nižším podílem lesa. Pozemky by měly být doporučeny k zalesnění až po jejich biologickém vyhodnocení, na základě zhodnocení dotčených místních společenstev, jejich stavu, významu i rozsahu ohrožení.

Nástroje k realizaci:

- kategorizace území PK
- schvalovací proces při žádosti o změnu kultury

Možné zdroje financování:

- strukturální fondy EU
- podíl národních zdrojů
- Pardubický kraj

Termín: krátkodobý

OKRUH 4: ZEMĚDĚLSTVÍ

CÍL 4. 1. Ekologicky šetrné zemědělské hospodaření s krajinotvornou funkcí

Současná zemědělská činnost v kraji nemůže být založena pouze na produkci, ale její nedílnou součástí musí být tvorba a údržba krajiny tak, jak se stává zažitou normou ve státech Evropské unie. V souvislosti se vstupem do EU dojde k omezení podpory intenzivního zemědělského hospodaření, dojde ke snížení přímých plateb do výroby ve prospěch podpory ekologie krajiny a udržitelného rozvoje venkova. Zemědělství, zejména v oblastech s méně příznivými podmínkami, které jsou trvale neschopné konkurence (např. znevýhodněné oblasti LFA, zemědělská činnost v chráněných územích), se bude zaměřovat na extenzivní výrobu a pomocí podpůrných programů a dotací také na udržování kulturního stavu krajiny.

Opatření 4.1.1. Prosazování zásad správné zemědělské praxe

Dodržování zásad správné zemědělské praxe je v rámci dotačního pravidla Cross Compliance v současné době povinné. Jejich respektování je povinné pro všechny zemědělce, žádající o dotace. Dodržování pravidel je žádoucí podporovat především v rovině osvěty i ze strany Pardubického kraje.

Nástroje k realizaci:

- osvěta

Možné zdroje financování:

- Pardubický kraj

Termín: průběžně

Opatření 4.1.2. Podpora zavádění agroenvironmentálních programů do zemědělské praxe

V Programu rozvoje venkova ČR na období 2007 - 2013, v ose II – Zlepšování životního prostředí a krajiny jsou rozepsány agroenvironmentální opatření (II. 1.3.) - podpůrné programy k podpoře aktivit podílejících se na udržování krajiny. Dále pak Programy pomoci v méně příznivých oblastech a oblastech Natura 2000 včetně kritérií pro jejich posuzování. Přihlášení se zemědělců k agroenvironmentálním programům jako programům dobrovolným bude žádoucí podporovat především v rovině osvěty i ze strany Pardubického kraje.

Nástroje k realizaci:

- osvěta

Možné zdroje financování:

- strukturální fondy EU
- podíl národních zdrojů MŽP, MZe
- Pardubický kraj (osvěta)

Termín: průběžně

Opatření 4.1.3. Ochrana povrchových a podzemních vod – uplatnění nitrátové směrnice

Tzv. nitrátová směrnice (směrnice EU č.91/676/EEC) si klade za cíl snížit znečištění způsobené nebo vyvolané dusičnany ze zemědělských zdrojů a zabránit dalšímu znečištění vod tohoto druhu. Nitrátově zranitelné oblasti zaujímají v rámci PK významnou výměru. Dodržování zásad správné zemědělské praxe, specifikovaných na nitrátově zranitelné oblasti, je pro zemědělce hospodařící v těchto oblastech povinné.

Nástroje k realizaci:

- osvěta
- metodická pomoc

Možné zdroje financování:

- Pardubický kraj

Termín: krátkodobý

Opatření 4.1.4. Snížení podílu zornění zemědělské půdy

Míra zornění je v rámci ČR velmi vysoká. Pardubický kraj patří z tohoto pohledu ke krajům s vysokým zorněním. Nejvyšší podíl orné půdy je v nížinných oblastech kolem řeky Labe, Novohradky a Loučné - na území ORP Pardubice, Holice, Vysoké Mýto, Litomyšl a v severní části Chrudimska.

Snížení zornění je potřeba nasměrovat především do těchto oblastí s vysokým zorněním a na pozemky s vyšší svažitostí. Nejčastější způsob snížení podílu zornění je zatravnění pozemku a jeho přeměna na trvalý travní porost. Dalším možným využitím je pěstování víceletých kultur k produkci biomasy (viz cíl 4. 3.), realizace ÚSES (cíle 9. 1.), podpora zachování a rozšíření ekotonů nebo zalesnění (cíle 4.2.).

Nástroje k realizaci:

- agroenvironmentální programy Programu rozvoje venkova ČR
- kategorizace území PK
- osvěta

Možné zdroje financování:

- strukturální fondy EU
- podíl národních zdrojů

Termín: střednědobý

Opatření 4.1.5. Zvýšení podílu ekologického zemědělství

Podíl ekologického zemědělství je žádoucí v rámci ČR zvyšovat a to na orné půdě – jeho provozování má přímý pozitivní vliv na stav krajiny. Bohužel současné ekologické zemědělství se omezuje výhradně na extenzivní pastvu dobytka. Je žádoucí ekologické zemědělství rozšiřovat i do produkčních zemědělských oblastí a do oblastí rostlinné produkce. Ekologické zemědělství je zařazeno mezi agroenvironmentální programy v rámci Programu rozvoje venkova ČR.

Ekologické zemědělství v PK je provozováno především v oblasti Vysočiny (ORP Hlinsko, Chrudim) a SV části kraje (ORP Žamberk, Lanškroun, Králíky).

Nástroje k realizaci:

- agroenvironmentální programy
- osvěta

Možné zdroje financování:

- strukturální fondy EU
- podíl ČR

Termín: dlouhodobý

Opatření 4.1.6. Podpora poradenství zemědělcům v oblasti krajinotvorných programů

Je žádoucí, aby kraj podporoval poradenství v oblasti péče o krajinu zejména v sektoru zemědělství. Hospodařící zemědělci, ať už fyzické nebo právnické subjekty, jsou významnou složkou ovlivňující tvář krajiny. Na podporu šetrného zemědělství v krajině existuje řada podpůrných programů. Jsou jimi krajinotvorné programy MŽP, Program péče o přírodní prostředí SFŽP, agroenvironmentální programy a podpůrné programy MZe (např. na zalesnění, realizaci ÚSES). Systém zemědělského poradenství se teprve začíná budovat a v současnosti není plně funkční.

Nástroje k realizaci:

- krajinotvorné programy MŽP a SFŽP
- podpůrné a agroenvironmentální programy MZe

Možné zdroje financování:

- Pardubický kraj

Termín: průběžně

CÍL 4. 2. Zalesňování zemědělské půdy

viz cíl 3.4: Předpokládá se zvyšování výměry dlouhodobě neobdělávaných zemědělských pozemků a možnost jejich racionálního využití zalesněním (vazba na Koncepci zemědělské politiky Pardubického kraje).

CÍL 4. 3. Produkce biomasy – nepotravinářská produkce

Vlivem vstupu ČR do EU dochází k postupnému snižování zemědělské produkce na výrobu potravin. Roste tlak využití zemědělské půdy na tvorbu krajiny a k pěstování rostlin jako obnovitelného zdroje energie (zejména pro produkci biomasy jako biopaliva a biotopiva). Tento trend je značnou měrou podporován dotačně. Vzhledem k tomu, že očekávaný výnos lze dosáhnout na úrodných půdách v klimaticky příznivějších oblastech, je žádoucí zakládání těchto ploch usměrňovat.

Opatření: 4.3.1. Koordinace výsadeb rostlin k produkci biomasy z pohledu ochrany přírody

Pěstování jednoletých (řepka olejná, len přadný, konopí seté, laskavec, sléz přeslenitý) či víceletých rostlin (šťovík krmný, čičorka pestrá, sveřep bezbranný) a rychlerostoucích dřevin je v současnosti dotačně podporováno jako alternativní zemědělská produkce – produkce biomasy. Reálné je již v dnešní době využití odpadní slámy z obilí a řepky olejné a šťovíku krmného jako topivo.

Nástroje k realizaci:

- sledování a vyhodnocování rozsahu výsadeb rostlin k produkci biomasy v PK

Možné zdroje financování:

- bez nároků na finance

Termín: krátkodobý

CÍL: 4. 4. Protierozní ochrana zemědělské půdy

Půda vyžaduje ochranu jako základní složka životního prostředí i jako nezastupitelný výrobní prostředek v zemědělství. Z tohoto důvodu je třeba půdu chránit nejen před zábořem, ale stejně tak i před poškozováním jejích vlastností. V naší republice se na základě provedeného půdoznaleckého průzkumu uvádí, že v ČR je ohroženo více než 50 % ploch zemědělské půdy vodní erozí a téměř 10 % ploch větrnou erozí. Prosazování zásad protierozní ochrany zemědělských půd v územích, náchylných k vodní nebo větrné erozi, vede ke zvýšení ekologické rovnováhy v zemědělských ekosystémech a k udržení krajinného rázu. Prostředkem uplatnění protierozní ochrany zemědělské půdy je, kromě preventivních opatření organizačního, agrotechnického a technického charakteru, především realizace komplexních pozemkových úprav.

Opatření: 4.4.1. Posilování protierozní ochrany zemědělské půdy

Jedná se o ochranu zemědělské půdy především na svažitých pozemcích. V koncepčním dokumentu Koncepce zemědělské politiky a rozvoje venkova Pardubického kraje se navrhuje pro plochy orné půdy na svazích 4-7° provádění půdoochranných technologií (to jsou např. zatravněné zasakovací pásy, bloky orné půdy maximálně 30 ha, omezit mezidobí bez porostu, využití krycích plodin, pásy kolem okrajů polí min. 6 m), na svazích 8-12° zatravnění, svahy nad 13° zalesnění. Zcela konkrétní návrhy pak vycházejí z KPÚ – např. zřizování vsakovacích a protierozních mezí, pásové pěstování plodin, biologická revitalizace degradovaných společenstev, výsadba rozptýlené a doprovodné zeleně, obnova a výstavba nových vodních nádrží a poldrů. Kraj by měl vytvořit pracovní skupinu pro naplňování

strategie péče o obnovu ekologické rovnováhy v zemědělských ekosystémech, která bude koordinovat prosazování ochrany ZPF na úrovni koncepčních dokumentů, KPÚ a ÚPD.

Nástroje k realizaci:

- kategorizace území PK
- ÚPD
- svažitost zemědělské půdy z Registru půdních bloků MZe

Možné zdroje financování:

- Pardubický kraj

Termín: průběžně

Opatření: 4.4.2. Posilování infiltračního a retenčního potenciálu ZPF

Produkční priorita zemědělských ekosystémů musí být vyvážena také funkcí ekologickou a hydrologickou. Je třeba podporovat snížení podílu orné půdy v pramenných a zátopových oblastech (zejména v údolních nivách vodních toků) a obnovit tak funkci přirozené retence vody v krajině.

Za pomoci dotačních titulů MZe a MŽP je třeba podporovat ty projekty, které přispívají k ekologické stabilizaci krajiny a zároveň jsou prostředkem protierozní a protipovodňové ochrany.

Nástroje k realizaci:

- kategorizace území PK
- ÚPD
- KPÚ

Možné zdroje financování:

- krajínotvorné programy MŽP a SFŽP
- podpůrné a agroenvironmentální programy MZe

Termín: průběžně

Opatření: 4.4.3. Prosazování principů KPÚ

Smyslem a cílem KPÚ je nové prostorové a funkční uspořádání pozemků. V této souvislosti se uspořádávají vlastnická práva a s nimi související věcná břemena. Současně řeší ekonomické ucelení pozemků jednotlivých vlastníků a zpřístupňují je upravenými cestami. Řeší vodní hospodářství a opatření proti vodní a větrné erozi. Chrání krajinu a životní prostředí a mají pozitivní vliv na zvýšení ekologické stability krajiny.

Kraj by měl prosazovat a podporovat zadávání a realizace komplexních pozemkových úprav nejen z hlediska protierozní ochrany zemědělské půdy, ale také jako nástroj zvýšení ekologické stability krajiny - viz. cíl 9. 1., opatření 9.1.6.

Nástroje k realizaci:

- kategorizace území PK
- ÚPD
- rozpracovanost KPÚ
- hodnocení již realizovaných KPÚ

Možné zdroje financování:

- bez nároku na finance

Termín: průběžně

OKRUH 5: VODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ

Cíl 5. 1. Ochrana mokřadů a péče o ně

Dosud evidované mokřady v rámci ČR jsou mokřady dle Ramsarské úmluvy. Publikace Mokřady České republiky byla vydána Českým ramsarským výborem v roce 1999. Vzhledem k významu mokřadů je potřeba jejich evidenci průběžně doplňovat (např. mokřady na zemědělské půdě).

Opatření 5.1.1. Doplnění stávajících evidovaných mokřadů na území PK, jejich kategorizace a návrh péče o ně

Mokřad je v Ramsarské úmluvě definován jako: „území bažin, slatin, rašelinišť i území pokrytá vodou, přirozená i uměle vytvořená, trvalá či dočasná, s vodou stojatou či tekoucí, sladkou, brakickou či slanou, včetně území s mořskou vodou, jejíž hloubka při odlivu nepřesahuje šest metrů“. Mokřady a prameniště jsou významné části krajiny, které je možno zaregistrovat jako VKP, ty významnější pak vyhlásit jako MZCHÚ či jako součást MZCHÚ. V současné době jsou mokřady evidovány v publikaci „Mokřady ČR – přehled vodních a mokřadních lokalit ČR“, kterou vydal Český ramsarský výbor v roce 1999.

Je potřeba provést revizi lokalizace mokřadů evidovaných v publikaci Mokřady ČR a jejich doplnění na základě mapování Natura 2000, případně z jiných zdrojů, o významnější biotopy.

Nástroje k realizaci:

- mapování Natury 2000
- komunikace s odborníky
- zadání studie

Možné zdroje financování:

- MŽP
- Pardubický kraj

Termín: střednědobý

Opatření 5.1.2. Kategorizace rybníků – rybníky vhodné pro podporu extenzifikace hospodaření

Ve vazbě na opatření 5.1.1. navrhnout rybníky vhodné pro podporu extenzifikace hospodaření jako vhodný biotop ochrany přírody.

Nástroje k realizaci:

- mapování Natury 2000
- komunikace s odborníky
- zadání studie

Možné zdroje financování:

- Pardubický kraj

Termín: střednědobý

Cíl 5. 2. Obnova retenčních prvků v krajině

Výstavba a obnova nádrží s retenční funkcí je jedním z významných opatření protierozních a zpomalování odtoku vody z krajiny, zároveň tyto prvky budou plnit řadu dalších významných funkcí z pohledu ochrany přírody.

Opatření 5.2.1. Podpora oblastí a lokalit vhodných z hlediska ochrany přírody pro výstavbu či obnovu malých vodních nádrží s retenční funkcí (včetně poldrů)

Jedná se o jedno z opatření, které by mělo napomoci obnově vodního režimu a zvýšení retenční schopnosti v krajině (ve vazbě na opatření 4.4.2. – Posilování infiltračního a retenčního potenciálu ZPF).

Nástroje k realizaci:

- podpora konkrétních projektů v souladu se zájmy ochrany přírody.

Možné zdroje financování:

- Pardubický kraj
- SFŽP – Program péče o přírodní prostředí
- MŽP – Program péče o krajinu

Termín: střednědobý

Cíl 5. 3. Obnova vodního režimu blízkého přírodě

Obnovu vodního režimu vodních toků blízkých přírodě, včetně zajištění jejich migrační propustnosti, je žádoucí nasměrovat do těch částí vodních toků, kde je to významné z pohledu ochrany přírody. Obdobným způsobem je potřeba usměrňovat finanční prostředky určené k revitalizacím říčních ekosystémů.

Opatření: 5.3.1. Kategorizace vodních toků v rámci PK – úseky vodních toků vhodné pro aplikaci vodního režimu blízkého přírodě

Cílem je snaha o zachování či obnovení přirozeného či přírodě blízkého vodního režimu v krajině v co největší míře. Omezit na minimum tvrdé úpravy toků a tam, kde se jim nelze vyhnout, je provádět způsobem citlivým k potřebám organismů vázaných na vodu. Vodní režim v krajině úzce souvisí s opatřeními, která se provádějí na ochranu před povodněmi.

Nástroje k realizaci:

- zpracování kategorizace vodních toků
- Natura 2000 jako podklad
- vyhodnocení stavu vodního režimu v krajině daného území

Možné zdroje financování:

- OPŽP – osa 6, opatření 6. 4. – Optimalizace vodního režimu krajiny
- SFŽP – Program péče o přírodní prostředí

Termín: střednědobý

Opatření: 5.3.2. Usměrnování revitalizace říčních systémů

V návaznosti na opatření 5.3.1. usměrňovat finanční prostředky nejen z hlediska zadržení a odvodu vody z území (zvýšení retenční kapacity krajiny), ale také pro zvýšení biodiverzity a ekologické stability říčních ekosystémů.

Nástroje k realizaci:

- kategorizace vodních toků

Možné zdroje financování:

- bez nároků na financování

Termín: střednědobý

Opatření: 5.3.3. Zajištění migrační prostupnosti vodních toků pro biotu

Zajištění migrační prostupnosti vodních toků je důležité z hlediska bohatosti a kvality populací ryb i jiných živočichů. Fragmentování toku migračními bariérami zabrání genové variabilitě populace. Díky těmto bariérám dochází k pohybu živočichů pouze poproudě, a to spíše jen nárazově za velkých vod. K takto ohroženým živočichům patří vzácné a chráněné druhy ryb, a také ty druhy, jejichž rozmnožování je závislé na dalekých migracích, jako lososi nebo úhoři. Je nutno si uvědomit, že se zde mluví o znovuzprůchodnění vodních toků pro ryby a další vodní živočichy.

Oboustrannou migrační prostupnost příčných objektů na vodních tocích lze zajistit vybudováním rybích přechodů (rybochodů), balvanitých skluzů, popř. obtokových kanálů. Kraj by měl podporovat zadání studie vyhodnocení současného stavu migrační prostupnosti stávajících objektů v úzké spolupráci se správcí vodních toků.

Nástroje k realizaci:

- kategorizace vodních toků
- vyhodnocení současného stavu migrační prostupnosti
- znalecké posudky

Možné zdroje financování:

- Pardubický kraj

Termín: průběžně

OKRUH 6: TURISTIKA A REKREACE

CÍL: 6. 1. Podpora šetrných forem turistiky

Podpora rozvoje šetrných forem turistiky především v problémových mikroregionech PK poskytne místním obyvatelům alternativní pracovní příležitosti.

Opatření: 6.1.1. Usměrnovat rozvoj eko- a agroturistiky (dle opatření PRPK)

Z výsledné SWOT analýzy Programu rozvoje Pardubického kraje vyplývá pro kraj dostatek turisticky zajímavých cílů, je zde přírodní i historický potenciál vhodný pro rozvoj cestovního ruchu. Cílem programu je zvýšená podpora hmotných a nehmotných investic do cestovního ruchu, podpora společně sdílených služeb (propagace, informace) a podpora odborného vzdělávání pracovníků v oblasti cestovního ruchu. Zvýšená podpora cestovního ruchu v Pardubickém kraji obecně spolu s podpůrnými programy Evropské Unie, MŽP, MZe a MMR ČR na rozvoj extenzivních forem zemědělství a podporu environmentálních a přírodních hodnot krajiny může značnou měrou přispět k ekonomickému rozvoji regionů v méně příznivých oblastech.

Také rozvíjející se ekoturistika (poznávání přírodních krás krajiny) a agroturistika (pobyt na farmách) mohou přispět k rozvoji problémových regionů, jakými jsou v Pardubickém kraji obce s rozšířenou působností Hlinsko, Moravská Třebová, Králíky, Litomyšl, Svitavy a Polička.

Nástroje k realizaci:

- Program rozvoje Pardubického kraje

Možné zdroje financování:

- MMR
- MZe
- MŽP
- Strukturální fondy EU

Termín: dlouhodobý

CÍL: 6. 2. Usměrnování turistické návštěvnosti v ZCHÚ

Usměrnování turistické návštěvnosti v cenných územích je významným nástrojem ochrany daných území.

Opatření: 6.2.1. Při zpracovávání plánů péče důsledně zapracovávat nástroje usměrnování turistické návštěvnosti

Turistika ve všech podobách je v posledních letech rozvíjející se aktivitou. Sedavý způsob zaměstnání spojený s používáním počítačů spolu s rozvojem turistických služeb vede obyvatele k aktivnímu využití volného času, zejména o víkendech. Toto s sebou přináší zvýšený tlak na ochranu přírody a krajiny.

Při zadávání nových plánů péče musí orgán ochrany přírody zadat řešiteli kritéria usměrňování turistické návštěvnosti v ZCHÚ, týkající se například pohybu pěších, cyklistů, umístování Inko tabulí, kritérií na oddychová místa.

Nástroje k realizaci:

- plány péče o ZCHÚ
- spolupráce s KČT
- spolupráce se starosty dotčených obcí
- územní plány obcí

Možné zdroje financování:

- Pardubický kraj

Termín: průběžný

Opatření: 6.3.1. Při plánování nových stezek (všech typů) respektovat zájmy ochrany přírody

Z hlediska ochrany přírody a krajiny z toho plyne potřeba vymezení, aktuálního a dostatečného značení tras v terénu tak, aby co nejméně poškodily dané prostředí a zároveň zavedly turistu na zajímavá místa v krajině. Na trasách instalovat na vhodných místech informační tabule o přírodním stavu okolí, podílet se aktivně na tvorbě a distribuci propagačních materiálů v souvislosti s ochranou přírody. Podporovat zlepšování vybavenosti a infrastruktury výchozích a na trase stěžejních míst s cílem, aby nedocházelo ke znečišťování přírody (odstavná parkoviště, oddychové altánky s odpadkovými koši apod.)

Garantem značení turistických tras a cyklotras je Klub českých turistů (KČT).

Nástroje k realizaci:

- PRPK
- Územní plán VÚC Pardubický kraj
- ÚP obcí
- spolupráce s KČT

Možné zdroje financování:

- Pardubický kraj

Termín: průběžný

Opatření: 6.3.2. Koordinace při budování a značení stezek

Aktivity v budování a značení stezek vyvíjí dnes v podstatě řada subjektů. Stezky vyhláší obecní úřady, pověřené obecní úřady, obce s rozšířenou působností, magistráty statutárních měst, správy chráněných krajinných oblastí aj. Zatím neexistuje evidence stezek v rámci kraje. Kraj by měl zadat studii, díky níž by získal přehled o počtu, rozmístění a úrovni stezek na svém území. Na základě této studie by pak prováděl koordinaci mezi jednotlivými subjekty a správci v rámci jejich budování, označování a využívání.

Nástroje k realizaci:

- zadání studie
- Koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty Pardubického kraje

Možné zdroje financování:

- Pardubický kraj

Termín: průběžně

OKRUH 7: DOPRAVA

CÍL: 7. 1. Zohledňování zájmů ochrany přírody v rámci plánování všech staveb dopravní infrastruktury

Hledání kompromisů při plánování staveb dopravní infrastruktury ve vztahu k zájmům ochrany přírody bude vždy obtížné, je však žádoucí, aby ze strany investorů a územních plánovačů při zpracovávání ÚP obcí, VÚC či prognóz byly dostatečně respektovány zájmy ochrany přírody.

Opatření: 7.1.1. Vyvážené posuzování zásahů všech staveb dopravní infrastruktury s ohledem na zájmy ochrany přírody a respektování priorit ochrany přírody

Doprava se řadí k významným faktorům, ovlivňujícím negativně životní prostředí obyvatel, rostlin a živočichů. Z Programu rozvoje Pardubického kraje vyplývají prioritní cíle v oblasti dopravy pro rozvoj kraje. Jsou jimi dokončení dálnice D11, včetně výstavby dálničních přivaděčů, výstavba a rekonstrukce rychlostní silnice R 35 a R 43 a splavnění Labe do Pardubic včetně výstavby nového plavebního stupně Přelouč.

Realizací navržených dopravních veřejně prospěšných staveb dojde k zásahům do ekosystémů. Negativní dopad těchto střetů by měl být řešen technickými opatřeními v rámci jednotlivých staveb a kompenzačními opatřeními. Je třeba skloubit záměry územně plánovacích dokumentací pro velké územní celky s územními plány obcí.

Vedení tras dopravní infrastruktury přednostně navrhovat mimo chráněná území všech kategorií a lokalit výskytu zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů regionálního a nadregionálního významu. V rámci územních a stavebních řízení je nutno vyřešit všechna nezbytná opatření k prevenci, eliminaci, minimalizaci a kompenzaci účinků staveb na prostředí.

Nástroje k realizaci:

- územní plány obcí
- územní plán VÚC Pardubický kraj
- znalecké posudky
- PRPK

Možné zdroje financování:

- MMR
- MŽP
- Strukturální fondy EU - Operační program Doprava

Termín: průběžně

OKRUH 8: OCHRANA NEROSTNÉHO BOHATSTVÍ

CÍL: 8. 1. Zohledňování zájmů ochrany přírody v územně plánovacích podkladech

Z analýzy současného stavu těžby surovin v Pardubickém kraji a jejím předpokládaném vývoji (kap. 3.2.4.) vyplývá, že území Pardubického kraje je na naleziště nerostných surovin poměrně chudé. Ve větší míře se v současnosti těží pouze stavební hmoty – štěrkopísky, stavební kámen a cihlářské suroviny. Pardubický kraj má přiměřené množství nerostných zdrojů stavebních surovin k běžnému pokrytí místních potřeb a rozhodující změny v rozsahu těžby se nepředpokládají.

Z dlouhodobého hlediska se bude přirozeně třeba zabývat možnostmi rozšíření těžby těžených ložisek i vyhledáváním a přípravou ložisek nových. Jedná se zejména o možnosti rozšiřování těžeben stavebních surovin. Důležitým úkolem v této souvislosti bude řešení střetu zájmů mezi těžbou a dalšími složkami přírodního prostředí, v daném případě často s ochranou zásob a kvalitou podzemních vod.

Opatření: 8.1.1. V oblastech kraje s prioritou ochrany přírody stanovení mezí pro těžbu surovin

Jelikož bude určitě třeba výhledově řešit otevření nových dobývacích prostor, je třeba zvážit, zda je nutné toto provádět v chráněných územích. V případě mimořádného nálezu ložiska je nutné provést taková opatření před těžbou, v jejím průběhu a po dotěžení, aby škody v přírodě byly co nejmenší. Při záboru biotopů zvláště chráněných druhů a rostlin se navrhuje vybudovat v předstihu náhradní biotopy. Zpracovat plán ozelenění vytěžených lokalit s využitím geograficky původních druhů dřevin.

Nástroje k realizaci:

- posudek EIA k projektové dokumentaci
- plán postupných rekultivací
- znalecké posudky v průběhu těžby

Možné zdroje financování:

- Pardubický kraj
- MŽP

Termín: průběžně

CÍL: 8. 2. Rekultivace a revitalizace vytěžených dobývacích prostor

Dle názoru odborníků Geologického ústavu AV ČR je životnost průměrného lomu 30 - 50 let. V našich geografických podmínkách platí, že po ukončení těžební činnosti (často ještě v jejím průběhu) *příroda přijde sama* nebo jen s malou pomocí člověka a že tyto lokality se mohou v budoucnu stát například novým vodním biotopem či skalní partií. Lomy tak, při správné morfologické péči, nutně nemusí být jizvami v krajině, ale mohou patřit mezi její nejvhodnější části.

Opatření 8.2.1. Posouzení vytěžených dobývacích prostor z pohledu významu ochrany přírody

Je třeba si uvědomit, že vytěžené dobývací prostory nemusí být v přírodě nutným zlem, ale při vedení správným směrem se mohou vkusně začlenit do krajiny a stát se místem usídlení rostlin a živočichů, mnohdy i zvláště chráněných. Zejména menší dobývací prostory s členitým reliéfem. Největší pozornost je třeba věnovat morfologii dotěženého prostoru. Velké rovné plochy rozčlenit například vystřílením nebo dosypáním. Většina hornin Českého masivu, zejména sedimentární vápence, rychle zarůstá sama. V jiných případech, např. v proterozoických horninách, je zapotřebí připravit alespoň ostrůvkovitou revitalizaci hlavních dřevin. Spontánní návrat běžných pionýrských dřevin a bylin pak přijde sám. Je sice pomalejší, ale zato kvalitnější a přirozenější. Kraj by měl posoudit již v průběhu těžby možnost využití těchto prostor pro potřeby ochrany přírody, zejména v geograficky monotónních oblastech.

Nástroje k realizaci:

- územní plány obcí
- mapy České geologické služby

Možné zdroje financování:

- Pardubický kraj

Termín: průběžně

Opatření: 8.2.2. Dohled orgánů ochrany přírody Pardubického kraje nad realizací rekultivací a revitalizací vytěžených dobývacích prostorů

Dřívější praxe počítala s tím, že ložisko někdo vytěží a pak někdo přijde a provede „rekultivaci“ tím, že lom zaveze. Dnešní situace je odlišná v tom, že odbory životního prostředí v celé Evropě začínají požadovat, aby sám těžař měl jasnou představu o tom, jak bude vypadat prostor po ukončení těžby. Předem však není možné říct, jaké hodnoty budou lomem odkryty, takže se jedná spíše o schválení určitých zásad. Mezi nejdůležitější patří požadavek, aby z prostoru lomu byly po ukončení těžby odstraněny všechny budovy a technická zařízení, tak, aby zde nevzniklo nějaké další industriální centrum. Velkou pozornost je třeba věnovat morfologii vytěženého prostoru, přirozená revitalizace se děje na již vytěžených částech lomu průběžně z velké části sama. Aby v opuštěných lomech nedocházelo k úrazům je třeba je nějak zabezpečit. Místo plotu kolem celého areálu se nabízí k přírodě šetrnější a jednodušší řešení. Osvědčuje se navést před lom bariéru z vytěženého kamene a zeminy, aby tak pěší turista prošel, ale auto s odpadky ne. Ve světě se začíná prosazovat také postup, kdy firma, která usiluje o otevření nového lomu, musí doložit, nejlépe fotograficky, co udělala s tím starým.

Nástroje k realizaci:

- Plán otvírky, přípravy a dobývání (POPD)
- modelové zpracování (na PC) rozsahu a vzhledu dobývacího prostoru
- fotodokumentace každých 5 let

Možné zdroje financování:

- Pardubický kraj

Termín: průběžně

OKRUH 9: OCHRANA A BIODIVERZITA KRAJINY

CÍL 9. 1. Zvýšení biodiverzity krajiny a její ekologické stability, realizace ÚSES

Cíl vychází ze schváleného PRPK. Je zde úzká vazba na zemědělství ve zpracovávání KPÚ. Návrh na vznik krajského programu regionální úrovně si klade za cíl zajistit finanční prostředky (nad rámec stávajících financí na management ZCHÚ) pro zajištění managementu ÚSES a přírodních parků.

Opatření 9.1.1. Podpora realizace ÚSES

Doplňování neexistujících prvků ÚSES je realizováno v přímé návaznosti na zpracované KPÚ. Je třeba uplatnit rozdílný přístup pro ÚSES v lesích a mimo les. ÚSES v lesích je třeba řešit v rámci LHP/LHO, případně prvky ÚSES zařadit do lesů zvláštního určení. Je zde přímá vazba na opatření 9.1.2.

Nástroje k realizaci:

- KPÚ
- projekty prvků ÚSES

Možné zdroje financování:

- národní dotace (SFŽP, MZe)
- strukturální fondy EU
- spolufinancování ČR a EU

Termín: střednědobý

Opatření 9.1.2. Aktivní spolupráce při vymezování regionálního ÚSES v ZÚR a ÚPD obcí

ÚTP ÚSES, generely ÚSES a jednotlivé stupně ÚPD nejsou jednotné ve vymezení a návaznosti prvků ÚSES. Nejednotnost je způsobena dobou zpracování jednotlivých dokumentací a špatnou či žádnou komunikací zpracovatelů ÚPD při navazování prvků na hranicích řešeného území. Cílem je revidovat a dopracovat existující podklady ÚSES, zabezpečit jejich soulad ve všech úrovních územního plánování.

Velká část tohoto úkolu již byla splněna vypracováním Plánu regionálního ÚSES Pardubického kraje – rok 2007 (odbor strategického rozvoje kraje a evropských fondů). Nyní se jedná o jejich zapracování do plánů rozvoje Pardubického kraje (ZÚR) a územních plánů obcí. S plánem se stále pracuje, řadu prvků bude vhodné co do vedení hranic upřesnit

Nástroje k realizaci:

- ÚTP ÚSES
- generely ÚSES pro území PK
- Plán regionálního ÚSES Pardubického kraje

Možné zdroje financování:

- Pardubický kraj

Termín: střednědobý

Opatření 9.1.3. Vznik krajského programu Podpory managementu přírodních parků a regionálních ÚSES.

Management přírodních parků a regionálních ÚSES je v současnosti v kompetenci Pardubického kraje. Navrhovaný program by měl být účinným nástrojem pro zajištění finančních prostředků potřebných pro management těchto území.

Nástroje k realizaci:

- návrh a schválení krajského programu

Možné zdroje financování:

- Pardubický kraj

Termín: střednědobý

Opatření 9.1.4. Osvěta v oblasti SES s cílem přijetí myšlenky ÚSES

ÚSES je účinný nástroj pro zvyšování biodiverzity krajiny a je nezbytné pochopení a přijetí této myšlenky veřejností. Základní cílovou skupinou jsou starostové a zastupitelé obcí. Vhodné by bylo zřízení centra odborného poradenství pro zájemce o bližší informace o vymezení, realizaci a finančním zajištění ÚSES.

Nástroje k realizaci:

- územní plány obcí
- územní plán VÚC Pardubický kraj

Možné zdroje financování:

- MŽP
- MZe
- Pardubický kraj

Termín: průběžně

Opatření 9.1.5. Prosazování principů ochrany biotopů

Základem péče o přírodu je znalost biotopů v PK a jejich lokalizace. Ze strany kraje je třeba provádět osvětu a propagaci ochrany významných biotopů. Také je třeba podporovat návrhy k zajištění prostupnosti krajiny (viz opatření 9.1.6.).

Nástroje k realizaci:

- seznam biotopů
- mapová vrstva biotopů
- správné vymezení biocenter
- realizace navržených biokoridorů

Možné zdroje financování: Pardubický kraj

Termín: průběžně

Opatření 9.1.6. Zamezení fragmentace a zachování prostupnosti krajiny

Fragmentace krajiny se dnes obecně stává jedním z rozhodujících činitelů limitujících přežívání řady živočišných i rostlinných druhů. Na omezení průchodnosti krajiny pro živočichy se velkou měrou podílí dopravní infrastruktura a výstavba rozvojových zón (obecně výstavba na „zelené louce“). Stále houstnoucí síť liniových staveb postupně vytváří z původně souvisle průchodné krajiny systém vzájemně izolovaných „ostrovů“, jejichž populace jsou následkem fragmentace prostředí ohrožovány.

V zájmu zachování biodiverzity a prostupnosti krajiny pro organismy je důležité pokud možno nenavrhopvat vedení nových dopravních staveb ve volné krajině, v nových trasách (koridorech), dále je nutné řešit střety s prvky kostry ekologické stability krajiny. Je nutné tedy dohlížet na zajištění dostatečného množství správně dimenzovaných a umístěných průchodů nebo nadchodů pro všechny skupiny živočichů, což je velmi podstatnou podmínkou pro přežívání řady druhů v budoucnu.

Nástroje k realizaci:

- hodnocení EIA
- ÚPD
- vyhodnocení potenciálu krajiny
- ortofotomapy

Možné zdroje financování:

- bez nároků na financování

Termín: průběžně

CÍL 9. 2. Krajinný ráz

Doplnění sítě přírodních parků je nástrojem k zachování krajinného rázu nejceněnějších území Pardubického kraje.

Opatření 9.2.1. Posouzení sítě přírodních parků v rámci Pardubického kraje

Přírodní parky představují ucelené a rozlohou významné části krajiny se zachovalým krajinným rázem.

V rámci Pardubického kraje jsou navrženy nové přírodní parky Kladrubsko a Opatovicko, Moravská Sázava a rozšíření stávajícího přírodního parku Údolí Rokytenky a Hvězdné.

Nástroje k realizaci:

- vymezení ucelených oblastí se zachovaným krajinným rázem

Možné zdroje financování:

- - Pardubický kraj

Termín: střednědobý

Opatření 9.2.2. Koordinace při plánování umístování zařízení pro získávání energie z obnovitelných zdrojů

Zařízení pro získávání energie z obnovitelných zdrojů se rozděluje podle druhu obnovitelného zdroje, který využívají (větrná, sluneční, geotermální, biomasa – odpady, dřevní hmota, zemědělská hmota).

Pro výstavbu větrných elektráren v Pardubickém kraji je zpracována Studie potenciálního vlivu výškových staveb a větrných elektráren na krajinný ráz území Pardubického kraje, která uvádí, kde lze očekávat velkou míru střetu s ochranou krajinného rázu a kde menší. Pro větrné elektrárny a ostatní zařízení (fotovoltaické kolektory pro využívání sluneční energie, bioplynové stanice, atd.) je třeba zpracovat konkrétní hodnocení na jednotlivá zařízení z hlediska jejich vlivu na krajinný ráz. Obecně by se tato zařízení neměla umísťovat v ZCHÚ a přírodních parcích.

Nástroje k realizaci:

- Studie potenciálního vlivu výškových staveb a větrných elektráren na krajinný ráz území Pardubického kraje
- hodnocení vlivu stavby, záměru na krajinný ráz v konkrétních případech
- studie potenciálu biomasy v území

Možné zdroje financování:

- Pardubický kraj

Termín: průběžně

CÍL 9. 3. Registrace VKP

Je potřeba dát procesu registrace VKP jednotné metodické vedení ze strany Pardubického kraje.

Opatření: 9.3.1. Koordinace při registraci VKP v rámci kraje

Je potřeba zajistit jednotné vymezování významných částí krajiny, které je třeba chránit jako registrovaný významný krajinný prvek a které nejsou VKP dle § 3 zákona č.114/1992 Sb. Přístup k registraci VKP se v jednotlivých okresech liší. Je potřebné vytvořit seznam přírodních prvků, které mohou být registrovány jako VKP (včetně stanovení kvality prvku a zásad ochrany) a dohlížet nad jeho aktualizací.

Nástroje k realizaci:

- metodický pokyn

Možné zdroje financování:

- bez nároku na finance

Termín: průběžně

CÍL 9. 4. Mapování výskytu a přehled o likvidaci invazních druhů rostlin a živočichů

Výskyt a následná potřeba likvidace invazních druhů rostlin a živočichů je dána možnostmi likvidace jednotlivých druhů. Je potřeba doplňovat informace o výskytu jednotlivých druhů (mapování) a u vybraných druhů stanovit postup a priority likvidace. Spolupracovat se Státní rostlinolékařskou správou, vhodná je také spolupráce s nevládními neziskovými organizacemi.

Opatření 9.4.1. Mapování, vyhodnocení šíření a způsobů likvidace invazních druhů

Vytvořit seznam rostlinných a živočišných druhů, které jsou považovány z hlediska kraje za největší problém. U druhů s nejhorším dopadem na ekosystém zadat mapování jejich výskytu. Významným druhem invazní rostliny v Pardubickém kraji je křídlatka japonská, která se intenzivně šíří. Dalším je netýkavka žláznatá, která má největší rozšíření podél větších toků (především Orlice a Loučná). Bolševník se vyskytuje na malých lokalitách zpravidla v blízkosti původních výsadeb a výsevů.

Nástroje k realizaci:

- zadání studie
- zadání mapování

Možné zdroje financování:

- Pardubický kraj
- MŽP
- SFŽP - PPPP

Termín: střednědobý

Opatření 9.4.2. Zpracování návrhu postupu likvidace (eliminace) pro vybrané invazní druhy rostlin a živočichů

V návaznosti na bod 9.4.1. u vytipovaných druhů zpracovat návrhy na likvidaci tak, aby postup likvidace byl efektivní.

Nástroje k realizaci:

- zadání studie

Možné zdroje financování:

- Pardubický kraj
- MŽP

Termín: střednědobý

Opatření 9.4.3. Osvěta týkající se invazních druhů

Na základě mapování a zpracování účinného způsobu likvidace invazních druhů (opatření 9.4.1 a 9.4.2.) seznamovat občany a odbory ŽP ORP v kraji s rozšířením a možnostmi boje proti invazním druhům.

Nástroje k realizaci:

- mapa výskytu invazních druhů
- sběr poznatků o proběhlých zásazích (AOPK, Lesy ČR, Zemědělské agentury)

Možné zdroje financování:

- MŽP
- Pardubický kraj

Termín: průběžně

Cíl: 9. 5. Rekultivace zničených ploch

Dohled ze strany PK na realizaci průběhu rekultivací významnějších ploch.

Opatření: 9.5.1. Dohled nad průběhem realizace plánovaných rekultivací významných ploch

Dle zákona č.100/2001 Sb., v platném znění, je třeba v případech, které tento zákon stanoví, zpracovat před projektovou dokumentací také posouzení vlivů stavby na životní prostředí – posouzení EIA. Posouzení obsahuje komplexní popis předpokládaných vlivů na životní prostředí a popis opatření, navržených k eliminaci, minimalizaci, popřípadě kompenzaci účinků stavby na prostředí.

Nástroje k realizaci:

- stanoviska EIA
- územní plány
- znalecké posudky

Možné zdroje financování: bez nároku na finance

Termín: průběžně

OKRUH 10: NATURA 2000

Cíl 10. 1. Evropsky významné lokality

Evropsky významné lokality jsou oblasti, které významně přispívají k udržení nebo obnově příznivého stavu alespoň jednoho typu evropských stanovišť nebo alespoň jednoho evropsky významného druhu z hlediska jejich ochrany nebo k udržení biologické rozmanitosti biogeografické oblasti (zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění, § 45 a).

Opatření 10.1.1. Postupné vyhlásování EVL

Nařízením vlády č.132/2005 Sb. byl schválen národní seznam evropsky významných lokalit (EVL), posléze byl začleněn do seznamu evropského. Evropská komise shledala seznam nedostatečným a uložila ČR jeho doplnění. V letošním roce proběhlo meziresortní připomínkové řízení k návrhu doplnění národního seznamu pro kontinentální biogeografickou

oblast (pro panonskou byl již seznam doplněn) a byl připraven materiál do vlády (podzim 2009).

Dne 5. 3. 2008 bylo ve sbírce zákonů publikováno Sdělení Ministerstva životního prostředí č. 81/2008 Sb., o evropsky významných lokalitách, které byly zařazeny do evropského seznamu a Sdělení MŽP č. 82/2008 Sb., o evropsky významných lokalitách, které nebyly zařazeny do evropského seznamu. Od tohoto termínu do 6 let vyplývá povinnost pro orgány ochrany přírody zajistit jejich ochranu vyhlášením za území zvláště chráněné, popř. se smluvní ochranou.

Nástroje k realizaci:

- návrhy území na základě výsledků mapování Natury 2000
- vyhlášovací proces u navržených území

Možné zdroje financování:

- OPŽP – osa 6, opatření 6. 1. – Implementace a péče o území soustavy Natura 2000

Termín: střednědobý

Opatření 10.1.2. Zajištění ochrany a péče ve vyhlášených lokalitách

Území vyhlášená v rámci soustavy Natura 2000 budou začleněna do stávající soustavy chráněných území. Jejich ochrana a management mohou být zajištěny smluvně s vlastníkem pozemku nebo vyhlášením lokality jako zvláště chráněné území v kategorii ochrany stanovené národním seznamem.

Nástroje k realizaci:

- plány péče
- dotační programy,
- smluvní péče o území

Možné zdroje financování:

- OPŽP – osa 6, opatření 6. 1. – Implementace a péče o území soustavy Natura 2000
- OPŽP – osa 6, opatření 6. 2. – Podpora biodiverzity
- Pardubický kraj
- vlastníci půdy

Termín: průběžně

Opatření 10.1.3. Provádět hodnocení lokalit

Orgány ochrany přírody sledují stav EVL, získané informace předávají MŽP.

AOPK ČR provádí sledování stavu (monitoring) a hodnocení lokalit. Kraje lokality vyhláší, zajišťují plány péče, značení a péči o tyto lokality.

Nástroje k realizaci:

- plány péče
- soubor doporučených opatření
- smluvní péče o území
- monitoring

Možné zdroje financování:

- Pardubický kraj
- OPŽP – osa 6, opatření 6. 1. – Implementace a péče o území soustavy Natura 2000

Termín: střednědobý

CÍL 10. 2. Ptačí oblasti

Jsou vymezeny jako území nejvhodnější pro ochranu ptačích populací z hlediska jejich výskytu, stavu a početnosti populací ptačích druhů vyskytujících se na území členského státu a zároveň chráněných předpisy Evropských společenství.

Ptačí oblasti vymezuje vláda nařízením ke každé jednotlivé ptačí oblasti:

NV č. 608/2004 Sb. - ptačí oblast Bohdanečský rybník

NV č. 679/2004 Sb. - ptačí oblast Komárov

NV č. 685/2004 Sb. - ptačí oblast Králický Sněžník

Opatření 10.2.1. Udržovat značení ptačích oblastí

Podle vyhlášky č.60/2008 Sb. se hranice ptačích oblastí mají označovat tabulemi, které se umísťují na přístupové komunikace a jiná vhodná místa na hranicích těchto území tak, aby tím nebylo omezeno užívání dotčených nemovitostí. Závazné vzory označení ptačích oblastí v terénu, včetně stanovení závazných rozměrů tabulí, jejich materiálu, odstínů barev, typu a rozměru písma a způsobu jejich výroby jsou uvedeny v příloze č. 5 vyhlášky č. 60/2008 Sb.

Nástroje k realizaci:

- soubor doporučených opatření

Možné zdroje financování:

- Pardubický kraj
- MŽP
- Program péče o krajinu (A)
- OPŽP – osa 6, opatření 6. 2. – Podpora biodiverzity

Termín: průběžně

Opatření 10.2.2. Provádět hodnocení výskytu předmětu ochrany

Orgány ochrany přírody sledují stav předmětu ochrany a získané informace předávají MŽP. V rámci kraje se jedná o spolupráci např. s AOPK ČR a odbornými organizacemi (Česká společnost ornitologická aj.).

Nástroje k realizaci:

- monitoring předmětu ochrany prostřednictvím orgánů ochrany přírody

Možné zdroje financování:

- MŽP
- Pardubický kraj

Termín: průběžně

CÍL 10. 3. Ochrana evropsky významných druhů

Jedná se o ochranu lokalit, kde se vyskytují evropsky chráněné druhy rostlin a živočichů, které ale nebyly vyhlášeny jako EVL či ptačí oblast.

Opatření: 10.3.1. Aktivní péče o lokality výskytu evropsky chráněných druhů rostlin a živočichů

Při významném výskytu evropsky chráněného druhu možnost vyhlášení přechodně chráněné plochy popřípadě přispět vlastníkově na managementový zásah, poradit s péčí o lokalitu.

Nástroje k realizaci:

- Soubor doporučených opatření
- červené seznamy
- červené knihy
- vymezení botanicky významných území

Možné zdroje financování:

- SFŽP
- OPŽP – osa 6, opatření 6. 2. – Podpora biodiverzity
- Program péče o krajinu (část A)
- Pardubický kraj

Termín: průběžně

5. Prioritní úkoly a opatření

5.1. Mapa homogenních oblastí Pardubického kraje

Jako nástroj pro vybraná opatření dotýkající se krajiny obecně, s použitím dat zemědělství a lesnictví jako dvou oborů plošně ovlivňujících stav krajiny, byla vytvořena mapa homogenních oblastí Pardubického kraje.

Základem pro vytvoření mapy byla povodí 4. řádu jako stabilní neměnné jednotky vymezené na základě přírodních podmínek. Pomocí GIS analýzy pak byly vytvořeny následující kategorie území – homogenní oblasti:

- A - území s podílem lesa nad 40 %
- B1 - území s převahou zemědělské půdy nad 60 % a zorněním nad 75 % s průměrnou svažitostí do 3⁰
- B2 - území s převahou zemědělské půdy nad 60 % a zorněním nad 75 % s průměrnou svažitostí nad 3⁰
- C1 - území s převahou zemědělské půdy nad 60 % a průměrnou svažitostí do 7⁰
- C2 - území s převahou zemědělské půdy nad 60 % a průměrnou svažitostí nad 7⁰
- D1 - území smíšeného charakteru (vyvážený podíl zemědělské a lesní půdy) s průměrnou svažitostí do 7⁰
- D2 - území smíšeného charakteru (vyvážený podíl zemědělské a lesní půdy) s průměrnou svažitostí nad 7⁰
- E - ostatní území – převaha ostatních ploch nad 70 %

Do analýzy vstupovalo několik GIS vrstev:

- 1) **Lesy MSK** – vrstva z ÚHULu.
- 2) **Díly bloků** – vrstva z Registru produkčních bloků (RPB) zemědělské půdy. Vrstva dílů bloků se dále rozlišovala podle kultury jednotlivých dílů, a to na ornou půdu a ostatní zemědělskou půdu (louky, pastviny, sady, zahrady, atd.).
- 3) **Zornění** – vyjadřuje podíl orné půdy na celkové ploše povodí.
- 4) **Ostatní plochy** – vznikly doplnkem vrstvy lesů a dílů bloků do celkové plochy PK.
- 5) **Střední svažitost** na povodí – jedná se o průměrnou svažitost dílů bloků z RPB na ploše povodí vypočtenou váženým průměrem.

5.2. Priority ochrany přírody Pardubického kraje na základě vymezených homogenních oblastí pro vybraná opatření

Tabulka č. 46 Seznam vymezených homogenních oblastí pro vybraná opatření

Opatření	Homogenní oblasti							
	A	B1	B2	C1	C2	D1	D2	E
3.1.1. Limitování podílu geograficky nepůvodních dřevin při obnově lesa	1	2	2	2	2	1	1	
3.1.2. Zvyšování podílu dřevin přirozené dřevinné skladby	1	1	1	2	2	1	1	
3.2.2. Výběr vhodných ploch a podpora lesů s environmentálními funkcemi	1	2	2	2	2	1	1	
3.4.1. Zachování stávající fragmentace lesa (nelesní plochy uvnitř lesních komplexů)	1					1	1	
3.4.2. Kategorizace území kraje – návrh oblastí vhodných pro přednostní podporu zalesňování zemědělských půd		2	2	1	1	2	1	1
4.1.4. Snížení podílu zornění zemědělské půdy		1	1	2	1		1	
4.1.3. Ochrana povrchových a podzemních vod – uplatnění nitrátové směrnice	2	1	1	1	1	2	2	2
4.1.5. Zvýšení podílu ekologického zemědělství		1	1	2	2	2	2	
6.1.1. Využitím stávajících opatření programu rozvoje kraje podporovat rozvoj eko- a agroturistiky především v problémových mikroregionech kraje	1	2	2	1	1	1	1	
9.1.1. Podpora realizace ÚSES	2	1	1	2	1	2	1	1

Poznámka: Jsou vybrána taková opatření, která lze hodnotit plošně s využitím kritérií homogenních oblastí.

1 – cíl prioritní

2 – cíl ostatní

6. Ekonomické vyhodnocení souboru opatření

Souhrnné financování opatření Koncepce ochrany přírody Pardubického kraje je reálně možné pouze jako vícezdrojové. Návrh financování je pro každé opatření uveden v kapitole Specifikace opatření (kap. 5.1.2.) a souhrnně pak v následujících tabulkách této kapitoly. Je však potřeba vzít v úvahu, že charakter vybraných aktivit (projektů, činností) může v některých případech podmiňovat a vyžadovat odlišný způsob financování nad rámec příkladného výčtu.

Opatření Koncepce mohou být financována řadou tuzemských státních i nestátních zdrojů na národní i regionální úrovni a z několika zdrojů zahraničních.

Možné zdroje financování

V rámci vícezdrojového financování lze uvažovat s následujícími oblastmi zdrojů:

- Tuzemské státní zdroje na národní úrovni (MZe, MŽP prostřednictvím SFŽP, dotace, granty, programy)
- Tuzemské nestátní zdroje na národní úrovni (nadace ad.)
- Tuzemské zdroje na regionální úrovni (obce, podniky, ad.)
- Zdroje z EU - Strukturální fondy prostřednictvím svých Operačních programů (OP) na projekty v oblasti životního prostředí, multifunkčního zemědělství a rozvoje venkova
- Další zahraniční zdroje (nadace, granty, ad.)

Hlavní zdroj financování KOP PK

Z položek specifikace opatření je zřejmé, že za hlavní zdroj financování opatření z Koncepce ochrany přírody Pardubického kraje je navrhován **Pardubický kraj** z těchto důvodů:

- Pardubický kraj je hlavním garantem ochrany přírody v kraji
- Program rozvoje Pardubického kraje předpokládá zapojení vlastních finančních aktivit kraje na financování opatření z pořízených koncepcí

Ekonomické vyhodnocení souboru opatření KOP PK

Vyhodnocení je sestaveno v přehledné tabulce na následující straně ve 2 variantách:

A - varianta minimální

B - varianta optimální

Představuje **roční finanční nároky** ze strany krajského úřadu, odboru životního prostředí a zemědělství, oddělení ochrany přírody, na realizaci opatření k cílům Koncepce ochrany přírody a krajiny.

Pokud je ve finančních požadavcích uvedena nula, znamená to, že je možno čerpat z jiných zdrojů tuzemských, mezinárodních či jiného odboru krajského úřadu. Nebo se jedná o opatření, které spadá do tzv. nefinanční podpory ze strany kraje – osvěta, doporučení apod.

Tabulka č. 47 Ekonomické vyhodnocení souboru opatření KOP PK

Okruh	Opatření	Název opatření	A	B
			Kč/rok (tis.)	Kč/rok (tis.)
1. Zvláště chráněná území	1.1.1.	Vyhodnocení potenciálu přírody a krajiny, celková revize stávajících MZCHÚ	300	500
	1.1.2.	Vytvoření ucelené reprezentativní soustavy MZCHÚ	300	500
	1.2.1.	Vyhodnocování systému managementu v MZCHÚ	500	800
	1.2.2.	Zajištění funkčního managementu MZCHÚ (PP, PR)	1 000	1500
2. Zvláště chráněné druhy rostlin a živ.	2.1.1.	Podpora aktivní druhové ochrany a konkrétních záchranných programů	100	150
	2.1.2.	Zabezpečování účinného fungování záchranných center a podpora jejich činnosti	250	500
3. Lesní ekosystémy	3.2.1.	Plošné hodnocení funkcí lesů na území PK	100	150
4. Vodní hospodářství	5.1.1.	Doplnění stávajících evidovaných mokřadů na území PK, jejich kategorizace a návrh péče o ně	50	100
	5.1.2.	Kategorizace rybníků - rybníky vhodné pro podporu extenzifikace hospodaření	100	200
	5.3.1.	Kategorizace vodních toků PK – úseky vhodné pro aplikaci vodního režimu blízkého přírodě	100	200
9. Ochrana a biodiverzita krajiny	9.1.1.	Podpora realizace ÚSES	100	300
	9.1.3.	Vznik krajského programu managementu přírodních parků a regionálních ÚSES	200	400
	9.1.4.	Osvěta v oblasti SES s cílem přijetí myšlenky ÚSES	50	100
	9.1.5.	Prosazování principu ochrany biotopů	50	100
	9.2.1.	Posouzení sítě přírodních parků v rámci Pardubického kraje	50	100
	9.2.2.	Koordinace při plánování umístění zařízení pro získávání energie z obnovitelných zdrojů	100	200
	9.4.1.	Mapování, vyhodnocení šíření a způsobů likvidace invazních druhů	100	150
	9.4.2.	Zpracování návrhu postupu likvidace (eliminace) pro vybrané invazní druhy rostlin a živočichů	50	50
	9.4.3.	Osvěta týkající se invazních druhů	50	100
10. Natura 2000	10.1.1.	Postupné vyhlašování EVL	300	600
	10.1.2.	Zajištění ochrany a péče ve vyhlášených lokalitách	800	1000
	10.1.3.	Provádět hodnocení lokalit	100	200
	10.2.1.	Udržovat značení ptačích oblastí	100	200
	10.2.2.	Provádět hodnocení výskytu předmětu ochrany	100	200
	10.3.1.	Aktivní péče o lokality výskytu evropsky chráněných druhů (které nejsou v EVL nebo PO)	100	200
CELKEM			5050	8500

A - varianta minimální

B - varianta optimální

7. Spolupráce při realizaci KOP PK

7. 1. SPOLUPRÁCE S MINISTERSTVY

Spolupráce je potřeba především s ministerstvy, kterých se téma ochrany přírody dotýká. Jsou to zejména **Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo pro místní rozvoj a Ministerstvo zemědělství.**

Spolupráce by probíhala na dvou různých úrovních:

- a) Spolupráce a vzájemná komunikace s odbory na jednotlivých ministerstvech, majících souvislost s ochranou přírody.
- b) Spolupráce s organizacemi řízenými a spravovanými jednotlivými ministerstvy (více viz kapitola Spolupráce s odbornými institucemi).

Ministerstvo životního prostředí

Vršovická 65, 100 10 Praha 10

info@mzp.cz

<http://www.mzp.cz>

Ministerstvo životního prostředí bylo zřízeno 19. prosince 1989 zákonem ČNR č.173/1989 Sb. k 1. lednu 1990 jako ústřední orgán státní správy a orgán vrchního dozoru ve věcech životního prostředí.

Ministerstvo životního prostředí je ústředním orgánem státní správy pro ochranu přirozené akumulace vod, ochranu vodních zdrojů a ochranu jakosti podzemních a povrchových vod, pro ochranu ovzduší, pro ochranu přírody a krajiny, pro ochranu zemědělského půdního fondu, pro výkon státní geologické služby, pro ochranu horninového prostředí, včetně ochrany nerostných zdrojů a podzemních vod. Pro geologické práce a pro ekologický dohled nad těžbou, pro odpadové hospodářství a posuzování vlivů činností a jejich důsledků na životní prostředí, včetně těch, které přesahují hranice státu. Je také ústředním orgánem státní správy pro myslivost, rybářství a lesní hospodářství v národních parcích a ústředním orgánem státní správy pro státní ekologickou politiku.

K zabezpečení a kontrolní činnosti vlády České republiky Ministerstvo životního prostředí koordinuje ve věcech životního prostředí postup všech ministerstev a ostatních ústředních orgánů státní správy České republiky.

Spolupráce s Ministerstvem životního prostředí v oblasti ochrany přírody se týká především **Sekcí ochrany přírody a krajiny** a **Sekcí technické ochrany ŽP**. Jednotlivé sekce jsou dále členěny do odborů, jejichž oblast zaměření a případná spolupráce je patrná z názvu:

Sekce ochrany přírody a krajiny

Odbor péče o krajinu

Odbor zvláště chráněných částí přírody

Odbor mezinárodní ochrany biodiverzity

Odbor péče o národní parky

Odbor ochrany horninového a půdního prostředí

Sekce technické ochrany ŽP

- Odbor posuzování vlivů na životní prostředí
- Odbor odpadů
- Odbor ekologických škod
- Odbor ochrany vod
- Odbor environmentálních rizik
- Odbor integrované prevence a IRZ

Sekce ochrany klimatu a ovzduší

- Odbor změny klimatu
- Odbor ochrany ovzduší
- Odbor udržitelné energetiky a dopravy

Ministerstvem řízené organizace:

- Agentura ochrany přírody a krajiny
- CENIA – česká informační agentura životního prostředí
- Česká geologická služba
- Česká geologická služba - Geofond
- Česká inspekce životního prostředí
- Český hydrometeorologický ústav
- Správa jeskyní ČR
- Správa Krkonošského národního parku
- Správa NP České Švýcarsko
- Správa NP a CHKO Šumava
- Správa NP Podyjí
- Státní fond životního prostředí České republiky
- Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví
- Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka

Ministerstvo pro místní rozvoj

Staroměstské nám. 6,110 15 Praha 1

info@mmr.cz

<http://www.mmr.cz>

Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR) bylo zřízeno s účinností od 1. listopadu 1996 zákonem č. 272/1996, kterým byla stanovena jeho působnost jako ústředního orgánu státní správy České republiky.

Podle tohoto zákona (§ 14, odstavec 1) je Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR) ústředním orgánem státní správy:

- ve věcech regionální politiky, včetně regionální podpory podnikání
- politiky bydlení
- rozvoje domovního a bytového fondu
- pro věci nájmu bytů a nebytových prostor
- územního plánování
- stavebního řádu
- investiční politiky
- cestovního ruchu

Ministerstvo pro místní rozvoj dále spravuje finanční prostředky určené k zabezpečování politiky bydlení a regionální politiky státu, koordinuje činnosti ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy při zabezpečování politiky bydlení a regionální politiky státu, včetně koordinace financování těchto činností, pokud tyto prostředky přímo nespravuje. Ministerstvo pro místní rozvoj také zabezpečuje informační metodickou pomoc vyšším územním samosprávným celkům, městům, obcím a jejich sdružením a zajišťuje činnosti spojené s procesem zapojování územních samosprávných celků do evropských regionálních struktur.

Ministerstvem řízené organizace:

Českomoravská záruční a rozvojová banka, a.s.

Ústav územního rozvoje

PRIVUM

Česká centrála cestovního ruchu

Centrum pro regionální rozvoj ČR

Z výše uvedených společností, spravovaných Ministerstvem pro místní rozvoj, připadá eventualita spolupráce v oblasti ochrany přírody s Centrem pro regionální rozvoj, a to především s její Pardubickou pobočkou - **Regionální rozvojová agentura Pardubického kraje**.

Ministerstvo zemědělství

Těšnov 17, 117 05 Praha 1

info@mze.cz

<http://www.mze.cz>

Ministerstvo zemědělství je ústředním orgánem státní správy pro oblast zemědělství, potravinářství, lesní hospodářství a vodní hospodářství. Ve výše uvedených oblastech Ministerstvo zemědělství zabezpečuje a koordinuje činnost vlády a řídí postup všech ministerstev a ostatních úředních orgánů správy České republiky.

Ministerstvo zemědělství je hlavním garantem těchto dotačních programů:

Přímé platby

Program rozvoje venkova

Operační program Zemědělství

Operační program Rybářství

Podpory energetických plodin

Příspěvky v lesním hospodářství

Příspěvky ve vodním hospodářství

Včelařství

LEADER ČR

Administraci finančních prostředků plynoucích z EU na podporu zemědělství zajišťuje Státní zemědělský intervenční fond – SZIF.

Ministerstvem řízené organizace:

Státní veterinární správa ČR
Státní rostlinolékařská správa
SZIF
Česká plemenářská inspekce
Státní zemědělská a potravinářská inspekce
Státní zkušebna zemědělských, potravinářských a lesnických strojů
Ústřední komise pro ochranu zvířat
Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti
Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy Praha
Ústav zemědělských a potravinářských informací
Zemědělské agentury
Pozemkové úřady
Zemědělská vodohospodářská správa
Ústav pro hospodářskou úpravu lesů
Lesy České republiky s. p.
Pozemkový fond České republiky

7. 2. SPOLUPRÁCE V OBLASTI VEŘEJNÉ SPRÁVY

Spolupráce odborů Pardubického krajského úřadu

- vzájemná informovanost o pracích, souvisejících s činností jiných odborů (vypracované koncepce, odborné posudky,...)
- komunikace v rámci jednotlivých odborů popř. oddělení, jejichž činnost má vliv na ochranu přírody a krajiny.

Odbor strategického rozvoje kraje a evropských fondů
Oddělení regionálního rozvoje a cestovního ruchu
Oddělení územního plánování

Územní plán velkého územního celku Pardubického kraje

Územní energetická koncepce Pardubického kraje
Odbor životního prostředí a zemědělství
Oddělení ochrany přírody
Oddělení zemědělství
Oddělení ochrany ovzduší a odpadového hospodářství
Oddělení vodního hospodářství
Oddělení integrované prevence
Koncepce zemědělské politiky a rozvoje venkova Pardubického kraje
Koncepce vzdělávání, výchovy a osvěty v oblasti životního prostředí PK
Krajská koncepce hospodaření s odpady
Program snižování emisí a zlepšení kvality ovzduší Pardubického kraje
Koncepce ochrany přírody Pardubického kraje
Odbor dopravy a silničního hospodářství
Odbor školství, kultury a památkové péče
Koncepce muzejnictví Pardubického kraje v letech 2003 - 2008

Spolupráce s jinými krajskými úřady

- komunikace s odbory životního prostředí krajských úřadů sousedících krajů
- ochrana přírody nemůže být omezená hranicemi krajů (znečištění, škůdci, invazní druhy se na hranicích krajů nezastaví !!!)
- spolupráce při projektech nadregionálního významu (zasahujících do sousedních krajů)

Kraj Vysočina

posta@kr-vysocina.cz

<http://www.kr-vysocina.cz>

Jihomoravský kraj

podatelna@kr-jihomoravsky.cz

<http://www.kr-jihomoravsky.cz>

Středočeský kraj

podatelna@kr-s.cz

<http://www.stredocech.cz>

Královéhradecký kraj

posta@kr-kralovehradecky.cz

<http://www.kr-kralovehradecky.cz>

Olomoucký kraj

posta@kr-olomoucky.cz

<http://www.kr-olomoucky.cz>

Spolupráce s obcemi s rozšířenou působností (ORP)

- dle zákona č.114/1992 Sb. jsou obce s rozšířenou působností pověřeny výkonem státní správy v oblasti ochrany přírody na území výkonu své správy
- komunikace s odbory životního prostředí jednotlivých ORPů
- spolupráce při akcích lokálního charakteru
- dobrá znalost místních problémů týkajících se problematiky ochrany přírody
- problémy z oblasti ochrany přírody jednotlivých ORPů jsou blíže specifikovány v kapitole 3.5.

Česká Třebová

muct@ceska-trebova.cz

<http://www.ceska-trebova.cz>

Hlinsko

mesto@hlinsko.cz

<http://www.hlinsko.cz>

Holice

holice@mestoholice.cz

<http://www.mestoholice.cz>

Chrudim

urad@chrudim-city.cz

<http://www.chrudim-city.cz>

Králíky

kraliky@orlicko.cz

<http://www.kraliky.cz>

Lanškroun

posta@mulanskroun.cz
<http://www.mulanskroun.cz>

Litomyšl

mesto@litomysl.cz
<http://www.litomysl.cz>

Moravská Třebová

posta@mtrebova.cz
<http://www.mtrebova.cz>

Pardubice

posta@mmp.cz
<http://www.mesto-pardubice.cz>

Polička

urad@policka.org
<http://www.policka.org>

Přelouč

urad@mestoprelouc.cz
<http://www.mestoprelouc.cz>

Svitavy

radnice@svitavy.cz
<http://www.svitavy.cz>

Ústí nad Orlicí

podatelna@muuo.cz
<http://www.ustinadorlici.cz>

Vysoké Mýto

radnice@radnice.myto.cz
<http://www.vysokemyto.cz>

Žamberk

zamberk@zamberk-city.cz
<http://www.zamberk-city.cz>

7. 3. SPOLUPRÁCE S ODBORNÝMI INSTITUCEMI

- vysoká úroveň odborných znalostí, které jsou potřeba k objektivnímu posouzení a vyhodnocení problémů týkajících se nejen ochrany životního prostředí
- specializovaná pracoviště s kvalifikovanými odborníky
- forma spolupráce s odbornými organizacemi by se měla odvíjet od předmětu činnosti té dané organizace a její specializaci a zkušenosti v oboru
- okruh spolupráce s jednotlivými organizacemi vyplývá z jejich předmětu činnosti

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR

Nuselská 39, 140 00 Praha 4

tel.: 241 082 219 - sekretariát ředitele

fax: 241 082 999

e-mail: aopkcr@nature.cz

<http://www.nature.cz>

AOPK ČR je organizační složka státu s působností na území celé České republiky. Tvoří ji ředitelství se sídlem v Praze a 37 regionálních pracovišť. AOPK ČR zaměstnává v současné době více než 600 zaměstnanců. Z hlediska odborné působnosti zahrnuje ředitelství AOPK ČR čtyři sekce a to Sekci ochrany přírody a krajiny, Sekci dokumentace přírody a krajiny, Sekci informatiky a Sekci ekonomicko-provozní.

Z celkem 37 [regionálních pracovišť](#) tvoří 13 krajských středisek a 24 správ CHKO.

Střediska: Brno, České Budějovice, Havlíčkův Brod, Hradec Králové, Karlovy Vary, Liberec, Olomouc, Ostrava, Pardubice, Plzeň, Praha a Střední Čechy, Ústí nad Labem a Zlín.

Správy CHKO: Beskydy, Bílé Karpaty, Blaník, Blanský les, Broumovsko, České středohoří, Český kras, Český les, Český ráj, Jeseníky, Jizerské hory, Kokořínsko, Křivoklátsko, Labské pískovce, Litovelské Pomoraví, Lužické hory, Moravský kras, Orlické hory, Pálava, Poodří, Slavkovský les, Třeboňsko, Žďárské vrchy a Železné hory.

Správa CHKO Železné hory

Náměstí 317, 538 25 Nasavrky

zelhory@nature.cz

www.zeleznehory.nature.cz

Jediná SCHKO, která má sídlo na území Pardubického kraje.

V kraji zaujímá rozlohou 19 194 ha. Celková rozloha CHKO Železné hory je 28 400 ha.

SPRÁVA CHKO ŽĎÁRSKÉ VRCHY

Brněnská 39, 591 01 Žďár nad Sázavou

zdarvrch@nature.cz

www.zdarskevrchy.nature.cz

SPRÁVA CHKO ORLICKÉ HORY

Dobrovského 332, 516 01 Rychnov nad Kněžnou

orlhory@nature.cz

www.orlickehory.nature.cz

AOPK ČR - Středisko Pardubice

Jiráskova 1665

530 02 Pardubice

Tel: +420 466 797 580

Fax: +420 466 310 314

E-mail: pardubice (at) nature.cz

www.pardubice.nature.cz

Středisko Pardubice je jedním ze sedmatřiceti regionálních pracovišť AOPK ČR. Zabývá se problematikou ochrany přírody a krajiny na území Pardubického kraje mimo území chráněných krajinných oblastí, ve kterých vykonává jen vybrané činnosti.

Zabezpečuje odbornou péči o přírodu a krajinu na území kraje. Zajišťuje odbornou vědeckovýzkumnou, organizační a dokumentační činnost. Plní úlohu poradního orgánu pro státní správu a Ministerstvo životního prostředí. Zabezpečuje informační systém ochrany přírody a poskytuje informace široké veřejnosti v oblasti péče o přírodu a krajinu. V současné době ve spolupráci s Východočeským muzeem v Pardubicích vydává východočeský přírodovědný sborník *Práce a studie*.

Předmětem činnosti organizace je:

- vedení ústředního seznamu ochrany přírody, registrovaných VKP a centrální dokumentace ochrany přírody
- vedení Fondu pozemků ve zvláště chráněných územích
- vydávání stanovisek a expertních posudků pro orgány státní správy a pro ostatní právnické a fyzické osoby
- zajišťování inventarizačních průzkumů a plánů péče o chráněná území
- odborná, vědeckovýzkumná a znalecká činnost a šíření informací v oblasti ochrany přírody
- shromažďování podkladů a koordinace krajinotvorných programů, zejména programu péče o krajinu, programu revitalizace říčních systémů a programu obnovy vesnice
- uskutečňování opatření k ochraně přírody, krajiny a přírodního dědictví
- mezinárodní spolupráce v ochraně přírody včetně funkce výkonu vědeckého orgánu CITES (Úmluvy o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijící fauny a planě rostoucí flóry)
- zajišťování péče o zpřístupněné jeskyně
- podílí se na metodickém vedení a přípravě záchranných programů kriticky ohrožených druhů živočichů a rostlin

Akademie věd ČR

Národní 3, 117 20 Praha 1

<mailto:info@cas.cz>

<http://www.cas.cz>

Hlavním posláním Akademie věd a jejích pracovišť je provádět základní výzkum v širokém spektru přírodních, technických, humanitních a sociálních věd. Tento výzkum - ať již svou povahou vysoce specializovaný nebo interdisciplinární - usiluje o rozvoj poznání na mezinárodní úrovni, respektuje však přitom aktuální potřeby české společnosti a domácí kultury. Pracoviště Akademie věd se též podílejí na vzdělávání, a to především postgraduální výchovou mladých badatelů, ale i pedagogickou aktivitou svých pracovníků na vysokých školách. Akademie též rozvíjí spolupráci s aplikovaným výzkumem a průmyslem. Řada společných mezinárodních projektů i výměny pracovníků se zahraničními partnerskými institucemi upevňují zapojení české vědy do mezinárodního kontextu.

Akademie věd ČR svou činnost zaměřuje do tří vědních oblastí. Jsou to tyto:

oblast věd o neživé přírodě

oblast věd o živé přírodě a chemických věd

oblast humanitních a filozofických věd

Z těchto tří oblastí je prioritní komunikace s oblastí věd o živé přírodě a chemických věd, která se vnitřně člení na další tři sekce již s užší specifikací:

sekce chemických věd

sekce biologických a lékařských věd

sekce biologicko-ekologických věd

Sekce biologicko-ekologických věd je pravděpodobně, to oddělení, na které by měl směřovat hlavní proud případné komunikace. Pro lepší přehled, v čem se sekce biologicko-ekologických věd specializuje, napomůže výčet specializovaných ústavů spadajících pod tuto sekci:

Botanický ústav AV ČR

Zámek 1, 252 43 Průhonice

ibot@ibot.cz, <http://www.ibot.cas.cz>

Hydrobiologický ústav AV ČR

Na sádkách 7, 370 05 České Budějovice

hbu@hbu.cas.cz, <http://www.hbu.cas.cz>

Parazitologický ústav AV ČR

Branišovská 31, 370 05 České Budějovice

paru@paru.cas.cz, <http://www.paru.cas.cz>

Ústav biologie obratlovců AV ČR

Květná 8, 603 65 Brno

ubo@ivb.cz, <http://www.ivb.cz>

Ústav ekologie krajiny AV ČR

Na Sádkách 7, 370 05 České Budějovice

ile@uek.cas.cz, <http://www.uek.cas.cz/cz>

Ústav půdní biologie AV ČR

Na sádkách 7, 370 05 České Budějovice

<mailto:upb@upb.cas.cz>, <http://www.jcu.cz/~upb/>

Centrum pro regionální rozvoj ČR

Vinohradská 46, 120 00 Praha 2

<mailto:crr@crr.cz>

<http://www.crr.cz>

Posláním Centra pro regionální rozvoj ČR (CRR ČR) je podpora činností Ministerstva pro místní rozvoj při realizaci regionální politiky vlády České republiky. Konkrétně jde o tyto formy podpory, kdy CRR ČR:

- jako implementační agentura se zaměřuje na realizaci programů Phare (Národní program Phare, CBC Phare - přeshraniční spolupráce), Regionálního rozvojového fondu, ISPA - předstrukturální fond zaměřený na velké investiční celky v oblasti životního prostředí

- od vstupu ČR do EU bude CRR zároveň zprostředkujícím orgánem pro implementaci projektů realizovaných v rámci SROP (Společný regionální operační program) a INTERREG (iniciativa Evropských společenství)

- buduje regionální informační systémy (RIS) v regionech, které budou zastřešeny Integrovaným regionálním informačním systémem (IRIS),

- zajišťuje činnosti monitorovacího systému,

- věcně a metodicky podporuje činnost regionálních rozvojových agentur, ve kterých se budují RISy,

- připravuje a realizuje vzdělávací programy.

CRR ČR je zastoupeno v jednotlivých regionech NUTS II svými pobočkami, které zajišťují denní operativu v rámci programů EU vyhlášených v ČR před vstupem i po vstupu do EU (Phare - NP Phare, CBC Phare; SROP, INTERREG) a jsou v přímém kontaktu s konečnými příjemci pomoci EU.

Regionální rozvojová agentura Pardubického kraje

Karla IV 42, 530 02 Pardubice

info@rrapk.cz

<http://www.rrapk.cz>

Regionální rozvojová agentura Pardubického kraje byla založena v roce 1999 jako nevládní, nepolitické, nezávislé zájmové sdružení právnických osob. Úkolem agentury je podporovat celkový rozvoj Pardubického kraje. K dosažení tohoto cíle agentura úzce spolupracuje s veřejnou správou regionu zejména s místními samosprávami měst a obcí. Úkolem agentury je zastupovat zájmy místní správy v regionálních institucích, koordinovat problémy spojené s rozvojem měst a obcí a spolupracovat s centrálními orgány státu a krajskou správou.

Členy agentury jsou: Pardubický kraj, města Pardubice, Chrudim, Česká Třebová, Hlinsko, Choceň, Jablonné nad Orlicí, Litomyšl, Polička, Přelouč, Svitavy, Ústí nad Orlicí, Vysoké Mýto, Mikroregion Litomyšlsko-Desinka a Krajská hospodářská komora.

Hlavní činnosti agentury:

- Poskytování informačních služeb pro organizace a instituce veřejného a soukromého sektoru.

- Poskytování odborných služeb při řešení problémů rozvoje kraje a jeho koncepčního rozvoje.

poradenská činnost:

- poradenství při přípravě projektů programu obnovy venkova

- poradenství při přípravě projektů financovaných z předstrukt. fondů EU

- poradenství v oblasti malého a středního podnikání

poradenství a koordinace při přípravě cyklotras
poradenství při přípravě staveb

informační servis:

informace o rozvojových aktivitách kraje, měst a obcí na www stránkách RRA PK
informace o nevyužívaných výrobních objektech a plochách vhodných k podnikání
informace o turistických možnostech a nabídce cestovního ruchu
informace o dotačních titulech
prezentace regionu na tuzemských i zahraničních výstavách
vzdělávací semináře
internetové stránky
regionální informační systém „RIS“

projektová činnost:

marketing a propagace
strategické plány rozvoje mikroregionů
projekty cyklotras
projekty pro agroturistiku
příprava regionu pro vstup do EU
podklady pro projekty předstrukturálních fondů
projekty s využitím předstrukturálních fondů
příprava a koordinace rozvojových projektů a staveb
inženýrská činnost pro malé obce
příprava a projekt regionálního informačního systému
studie proveditelnosti

Česká inspekce životního prostředí

Na Břehu 267, 190 00 Praha 9

posta@cizp.cz - elektronická podatelna

www.cizp.cz

Oblastní inspektorát ČIŽP – Hradec Králové

Resslova 1229, 500 02 Hradec Králové

Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP) je odborný orgán státní správy, který je pověřen dozorem nad respektováním zákonných norem v oblasti životního prostředí. Dohlíží rovněž na dodržování závazných rozhodnutí správních orgánů v oblasti životního prostředí. Česká inspekce životního prostředí byla zřízena v roce 1991 zákonem ČNR č. 282/1991 Sb. a je samostatnou rozpočtovou organizací podřízenou Ministerstvu životního prostředí.

ČIŽP mimo jiné zjišťuje nedostatky, popřípadě škody vzniklé na životním prostředí, jejich příčiny a původce, ukládá opatření k odstranění a nápravě zjištěných nedostatků, omezuje nebo zastavuje škodlivou činnost právnických nebo fyzických osob, ukládá právnickým a fyzickým osobám pokuty za prokázané porušení stanovených povinností v oblasti životního prostředí a provádí kontrolu uložených opatření. Podílí se rovněž na řešení havárií, zejména v ochraně vod.

Svou činnost vykonává v pěti oblastech: **ochrana ovzduší, ochrana vod, odpadové hospodářství, ochrana přírody a ochrana lesa**. Těmto oblastem odpovídá i organizační členění celé inspekce i jednotlivých krajských inspektorátů na jednotlivá oddělení. ČIŽP přijala postupně do okruhu své působnosti další oblasti: ochrana ozónové vrstvy Země, dohled

nad nakládáním s chemickými látkami, prevence havárií, problematika obalů a geneticky modifikovaných organismů.

Hlavní náplní činnosti ČIŽP jsou **kontroly, šetření a revize na konkrétních místech.**

Porušování platné legislativy v oblasti životního prostředí řeší ČIŽP ve správních řízeních. Ta mají povahu sankční, kdy ČIŽP danému subjektu vyměří příslušnou pokutu, nebo nápravnou, kdy nařídí provedení nutných opatření k nápravě nebo v krajním případě zakáže další činnost, která vede k poškozování životního prostředí.

Česká inspekce životního prostředí dále:

- stanovuje poplatky v ochraně ovzduší a vody,
- podílí se na řešení havárií a na jejich prevenci,
- vydává souhlasy s umístěním staveb,
- schvaluje technologie a vydává oprávnění k autorizovanému měření emisí a imisí v ochraně ovzduší,
- zpracovává odborné posudky a provádí audity,
- vydává stanoviska a vyjádření pro jiné orgány státní správy a organizace. Spolupracuje s Policií ČR, Celní správou ČR atd.,
- podílí se na mezinárodní spolupráci v oblasti prosazování práva, např. v síti přidružených zemí EU – AC IMPEL (Accession Countries Network for the Implementation and Enforcement of Environmental Law).

Český hydrometeorologický ústav

Dvorská 410, 503 11 Hradec Králové – Svobodné Dvory

siftar@chmi.cz - ředitel pobočky Šiftař Zdeněk, RNDr.

<http://www.chmi.cz/HK/hradec.html>

Základním účelem příspěvkové organizace ČHMÚ je vykonávat funkci ústředního státního ústavu České republiky pro obory čistota ovzduší, hydrologie, jakost vody, klimatologie a meteorologie, jako objektivní odborné služby poskytované přednostně pro státní správu.

Předmětem činnosti ČHMÚ v uvedených oborech je:

- racionálně, věcně a ekonomicky integrovat výkon státní služby
- zřizovat a provozovat měřicí stanice a sítě s využíváním telekomunikačních sítí (státní pozorovací sítě pro sledování kvalitativního a kvantitativního stavu atmosféry a hydrosféry a příčin vedoucích k jejich znečišťování nebo poškozování)
- odborně zpracovávat výsledky pozorování, měření a monitorování
- vytvářet a spravovat databáze
- poskytovat předpovědi a výstrahy
- provádět a koordinovat vědeckou a výzkumnou činnost

ČHMÚ NA ZÁKLADĚ ZVLÁŠTNÍHO POVĚŘENÍ

Ministerstva kultury ČR vydává a rozšiřuje neperiodické publikace z oblasti odborné literatury; současně vydává a rozšiřuje odborný časopis a další periodika s odborným zaměřením;

Ministerstva vnitra ČR zajišťuje funkci podnikového archivu;
vykonává řadu speciálních funkcí jak vnitrostátních tak se vztahem k zahraničí;
je oprávněn provozovat hospodářskou činnost ve vymezených oblastech.

Státní fond životního prostředí České Republiky

Olbrachtova 2006/9, 140 00 Praha 4

<http://www.sfzp.cz>

Pernerova 168, 530 02 Pardubice

Tel: 466 265 420, 466 260 725

jitka.dosoudilova@sfzp.cz, dita.hermanska@sfzp.cz

Státní fond životního prostředí České republiky (SFŽP ČR) byl zřízen 4. října 1991 zákonem č. 388/1991 Sb., o Státním fondu životního prostředí České republiky.

Státní fond životního prostředí vystupuje jako právnická osoba spravovaná **Ministerstvem životního prostředí**.

SFŽP ČR je jedním ze základních ekonomických nástrojů k plnění závazků vyplývajících z mezinárodních úmluv o ochraně životního prostředí, z Národního programu přípravy České republiky na vstup do Evropské unie a k uskutečňování Státní politiky životního prostředí.

O použití finančních prostředků ze SFŽP ČR rozhoduje ze zákona ministr životního prostředí. Úkolem Fondu je žádost o podporu přijmout, odborně i věcně posoudit a své stanovisko s doporučením dalšího postupu předat Radě Fondu, která je poradním orgánem ministra.

Na základě vydaných rozhodnutí ministra životního prostředí zabezpečuje SFŽP ČR celou agendu poskytování finančních podpor. Je to zejména konzultační a poradenská činnost, příprava a uzavírání smluv pro poskytování podpor, uvolňování finančních prostředků příjemcům podpory, včetně průběžného sledování účelu jejich použití, závěrečné vyhodnocování využitých prostředků a dosažených ekologických efektů.

Fond podporuje opatření ke zlepšení životního prostředí ve všech jeho složkách, a to:

- ochrana vod
- ochrana ovzduší
- ochrana přírody a krajiny
- nakládání s odpady
- technologie a výrobky
- využití obnovitelných zdrojů energie
- programů Evropské unie ISPA

CENIA – česká informační agentura životního prostředí

Litevská 1174/8, 100 00 Praha-Vršovice

Telefon: +420 267 225 226

Fax FAX: +420 271 742 306

E-mail: info@cenia.cz

<http://www.cenia.cz>

K 1. 4. 2005 byla z Českého ekologického ústavu zřízena CENIA, česká informační agentura životního prostředí, která funguje jako státní příspěvková organizace **Ministerstva životního prostředí**. Hlavním úkolem agentury CENIA je poskytování informací z oblasti životního prostředí tak, aby pro všechny občany České republiky byl zajištěn přístup k nim v souladu se zákonem č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí.

Univerzita Pardubice

Studentská 95, 532 10 Pardubice

<mailto:promotion@upce.cz>

<http://www.upce.cz>

Možnost spolupráce související s ochranou přírody by byla možná především na ústavu ochrany životního prostředí spadajícího pod fakultu chemicko-technologickou.

FAKULTA CHEMICKO-TECHNOLOGICKÁ – ÚSTAV OCHRANY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

dekanat.FCHT@upce.cz

<http://www.upce.cz/pages/fcht.html>

Na fakultě chemicko-technologické funguje ústav ochrany životního prostředí od roku 1981. Odborné zaměření ústavu je vzhledem k nutnému multidisciplinárnímu pojetí ochrany a tvorby životního prostředí složeno z několika základních směrů, mezi něž patří především:

Vývoj nových analytických metod detekce a stanovení kontaminantů v nejrůznějších složkách životního a pracovního prostředí. Jedná se především o instrumentální postupy na bázi separačních metod elektrochemie a atomové absorpční spektrometrie.

Zpracování výsledků analýz znečišťujících látek z hlediska jejich možných toxikologických či ekotoxikologických dopadů.

Vývoj nových technologických postupů a chemicko-inženýrských metod a aparátů pro omezení úniků polutantů do složek životního prostředí. Zejména je akcentováno čištění odpadních vod chemickými postupy a ochrana ovzduší proti plynným a prachovým emisím.

Studium problematiky ekologické stability krajiny, rozvoj geografických informačních systémů a posuzování vlivů antropogenní činnosti na životní prostředí.

Studium flory v závislosti na antropogenních vlivech především ve velmi zatížených oblastech České republiky (např. Krkonoše).

Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs n. L.

Pobočka Hradec Králové

Veverkova 1335, 500 02 Hradec Králové

podatelna@hradec.uhul.cz

<http://www.uhul.cz/hradec>

Soustředěním pořizovací služby do samostatné instituce byl v r. 1935 položen základ dnešního ÚHÚL. Tato organizace pak až do roku 1997 vyhotovovala veškeré lesní hospodářské plány i když vlivem politické a hospodářské situace často měnila názvy. Vnitřní struktura ústavu však zůstávala bez podstatných změn.

Začátkem 90. let započal ústav s vývojem využití geografických informačních systémů a v roce 1995 byly LHP zpracovávány digitálně. Přijetím zákona o lesích č. 289/95 Sb. byly vyhotovením LHP (O) pověřeny soukromé subjekty a ÚHÚL byl pověřen zpracováním Oblastních plánů rozvoje lesa (OPRL) pro „Přírodní lesní oblasti“ (PLO).

Od 1. 1. 2001 se ÚHÚL stává organizační složkou zřízenou **Ministerstvem zemědělství ČR** s vymezeným předmětem činnosti.

Hlavní předměty činnosti:

- Provádění inventarizace lesů v České republice (IL);
- Vyhotovení a správa dat oblastních plánů rozvoje lesa (OPRL) včetně zajišťování jednotného typologického systému lesů v České republice;
- Zabezpečování funkce informačního a datového centra (IDC) odvětví lesního hospodářství a myslivosti České republiky;
- Zabezpečení poradenství a služeb při provádění certifikace lesů ČR.

V návaznosti na tyto činnosti se ústav každoročně podílí na zpracování „Zprávy o stavu lesa a lesního hospodářství České republiky“, dalších rozborů, metodik, koncepcí a prognóz, působí na poli poradenství osvětové činnosti a aktivně se zapojuje do tuzemských i mezinárodních projektů.

Rozsáhlejší zahraniční aktivity ústavu se datují od roku 1958 (Mongolsko). Od té doby ústav samostatně zpracoval nebo se významně podílel na četných mezinárodních projektech zaměřených zejména na inventarizaci lesů a hospodaření v lesích, ať už šlo o Tanzánii, Jemen, Kongo, Libérii, Sierru Leone, Laos, Kambodžu, Angolu Guineu, Mozambik, Nigerii či další země. Na tyto mezinárodní aktivity ústavu navazují nedávno završené projekty na Kamčatce, v Maroku či v Kanadě.

Region Pardubického kraje spadá do kompetence pobočky ÚHÚL v Hradci Králové.

Východočeské muzeum v Pardubicích

Zámek 2, 530 02 Pardubice

vcm@vcm.cz

www.vcm.cz

přírodovědné oddělení

Zřizovatelem Východočeského muzea v Pardubicích je Pardubický kraj.

Přírodní oddělení muzea odborně doplňuje a spravuje přírodovědné sbírky muzea, připravuje výstavy a expozice z oborů v oddělení zastoupených, sbírky zpřístupňuje badatelům a v publikacích a jinými kulturně výchovnými a vzdělávacími programy. Spolupracuje se zájmovými a odbornými sdruženími v oboru svého působení. Podílí se na plnění vědecko-výzkumných úkolů v oborech svého působení a poskytuje metodickou odbornou pomoc muzeím v regionální působnosti VČM podle zákona č. 122/2000 Sb. a vyhlášky č. 275/2000 Sb.

Pracovníci přírodovědného oddělení:

RNDr. Vladimír Lemberk (vedoucí oddělení, zoolog - ornitolog), lembek@vcm.cz

Mgr. Jan Dolanský (zoolog - entomolog), dolansky@vcm.cz

Mgr. Lenka Šafářová (botanička), safarova@vcm.cz

Ing. Jiří Šura (geolog), sura@vcm.cz

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti

Jíloviště-Strnady 136, 156 04 Praha 5 – Zbraslav

admin@vulhm.cz

<http://vulhm.cz>

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti (VÚLHM) je resortním lesnickým výzkumným ústavem. V současné době je příspěvkovou organizací přímo řízenou **MZe ČR**.

Rozhodující podíl činnosti tvoří řešení výzkumných úkolů pro lesní hospodářství a zajišťování expertních a výzkumných činností pro státní správu a vlastníky lesů všech kategorií.

Hlavní činnosti VÚLHM:

- 1) Řešení vědecko-výzkumných projektů a úkolů v odvětví lesního hospodářství a myslivosti, včetně účasti při zavádění výsledků do lesnické praxe
- 2) Výkon expertní, poradenské, zkušební a publikační činností a trvalých pověření pro Ministerstvo zemědělství České republiky, které zahrnují mimo jiné:
 - zpracování Národního lesnického programu pro uskutečňování koncepčních záměrů státní lesnické politiky
 - oceňování lesů a škod na lesních porostech
 - informační servis pro vlastníky lesa v oblasti lesního semenářství, školkařství, obnově a výchově lesa
 - dlouhodobé sledování vztahu lesních ekosystémů a hydrologického režimu, včetně hodnocení kvality vody v lesních ekosystémech
 - koordinace komplexního monitoringu lesních ekosystémů, vykonávání funkce Národního centra pro zajištění pravidelného sledování v síti monitorovaných ploch na území České republiky (NFC, úroveň I a úroveň II)
 - analýzy vlivu znečištění prostředí v kombinaci s dalšími stresory na zdravotní stav lesních porostů
 - zabezpečení činností spojených s analýzami vzorků rostlinného materiálu, lesních půd a vody pro potřeby mezinárodního monitoringu i lesního hospodářství prostřednictvím akreditované laboratoře
 - zabezpečení činnosti "Lesní ochranné služby" včetně vedení evidence škod a vypracovávání prognóz výskytu lesních škůdců

Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy

Žabovřeská 250, 156 27 Praha 5 – Zbraslav

sekretariat@vumop.cz

<http://www.vumop.cz>

Ústav je příspěvkovou organizací přímo řízenou **Ministerstvem zemědělství České republiky** jako samostatný právní subjekt zapsaný v obchodním a živnostenském rejstříku.

Základním účelem a posláním ústavu je rozvoj vědního poznání v oborech komplexních meliorací, půdoznalství a informatiky vztahující se k těmto oborům. Ministr zemědělství ČR pod č. j. 2024/96 - 1000 ze dne 10. 5. 1996 pověřil ústav také výkonem přímé spolupráce s katastrálními úřady, zajišťováním závazných podkladů pro zavádění kódů bonitovaných půdně-ekologických jednotek (BPEJ) do katastru nemovitostí a zajišťováním závazných podkladů pro průběžnou aktualizaci tohoto systému. Ústav je Ministerstvem spravedlnosti ČR zapsán do seznamu ústavů kvalifikovaných pro znaleckou činnost s rozsahem znaleckého oprávnění pro meliorace a půdoznalství.

Předmět činnosti ústavu spočívá ve dvou hlavních okruzích: činnost ve prospěch zřizovatele (hlavní činnost) a činnost ve prospěch jiných subjektů.

1) řešení výzkumných problémů v těchto oborech:

půdoznalství, průzkumu, mapování, monitoringu a hodnocení půd

minimalizace obsahu nežádoucích látek v půdě a vodě, včetně stanovení jejich limitů a způsobů asanace

komplexních pozemkových úprav, rozvoje venkova, tvorby a ochrany krajiny zejména v oblastech specifických zájmů - v PHO, CHKO a ve znevýhodněných oblastech ochrany půdy před erozí a jejími produkty, včetně ochrany cenných částí území (obcí) před škodami povrchovým odtokem
hospodaření vodou v zemědělsko-lesních povodích
revitalizace zemědělsko-lesních povodí, včetně malých vodních nádrží
údržby, rekonstrukce a transformace melioračních soustav a jejich exploatace
rekultivace devastovaných zemědělských půd a jejich agromeliorace
ochrany rašelinišť a využití rašeliny
výzkumu a vývoje geografických informačních systémů (GIS) jako metod zpracování a analýzy uvedených výzkumných činností

2) tyto stálé činnosti pro zřizovatele a další státní orgány:

hodnocení a oceňování půdy
vedení a údržba informačního systému o půdě
revize a aktualizace vymezených BPEJ včetně vydávání úředně platných potvrzení o delimitaci a přebonitaci pozemků
metodicko-poradenská a odborně-technická činnost pro odborné útvary MZe ČR
zpracování odborných stanovisek, koncepcí, prognóz, vyjádření a podkladů pro rozhodování zřizovatele a k legislativním a jiným závazným předpisům
udržovací a vyhledávací výzkum
kontakt se zahraničními institucemi
atesty melioračních hmot, strojů a technologií
zpracování znaleckých posudků

Zemědělská vodohospodářská správa

Hlinky 60, 603 00 Brno

zvhs@zvhs.cz

<http://www.zvhs.cz>

Zemědělská vodohospodářská správa (ZVHS) je organizační složkou státu zřízenou **Ministerstvem zemědělství ČR** v roce 2001. Její činnost navazuje na činnost Státní meliorační správy, která působila v oboru vodního hospodářství a správy vodních toků více než 30 let.

ZVHS zabezpečuje výkon správy drobných vodních toků v délce více než 35 tisíc kilometrů a dále mimo jiné i 437 nádrží. Jedná se o vodní toky protékající zejména zemědělsky využívanou krajinou, ale i zastavěnými částmi obcí. Pro Pozemkový fond ČR zajišťuje ZVHS péči o hlavní meliorační zařízení.

Se svými 412 pracovníky má ZVHS působnost po celé ČR.

Každoročně se ZVHS jako správce drobných vodních toků potýká s odstraňováním povodňových škod na spravovaných vodních tocích a vodních dílech. Z globálního pohledu jde často o nevýznamné události, v místních podmínkách se však jedná o jevy, způsobující škody na majetku občanů i státu. Proto se ZVHS zejména v poslední době stále více zaměřuje na řešení komplexních protipovodňových opatření. Pro podporu operativního rozhodování provádí i práce odborně-analytické a provozuje dispečink vodohospodářských informací.

Úspěšně se organizaci daří skloubit při své činnosti požadavky uplatňované orgány ochrany přírody se svými potřebami a záměry. ZVHS jako hydroekologická organizace vstupuje do jednotlivých krajinotvorných programů MŽP. Úspěšné působení při obnově vodního režimu krajiny a ekologické stability území lze dokazovat mnoha dokončenými akcemi dnes již vhodně zapojenými do okolní krajiny.

ZVHS se významně podílí i na **monitoringu životního prostředí**. Ten zahrnuje v rámci jednotlivých monitorovacích programů sledování chemického a ekologického stavu vodních toků a nádrží, chemického složení dnových sedimentů a sledování vodnosti.

Za pomoci nejmodernějších technologií promítá ZVHS jednotlivé činnosti do informačních systémů, jejichž prostřednictvím poskytuje základní informace i široké veřejnosti.

V zájmu co nejlepšího plnění své úlohy správce vodních toků a s ohledem na klíčový význam drobných vodních toků a jejich ekosystémů v krajině je pro ZVHS nutná účelná a dobrá spolupráce s orgány místní správy a samosprávy.

ZVHS – OBLASTI POVODÍ

ZVHS – Oblasti povodí zabezpečují řídící, koordinační, organizační, správní a ekonomické činnosti ZVHS vyplývající z předmětu činnosti ZVHS na jimi spravovaném území. Základní územní vymezení upravuje Vyhláška MZe ČR č.292/2002 ze dne 13. června 2002 o oblastech povodí.

Území Pardubického kraje spadá do působnosti dvou Oblastí povodí.

ZVHS – Oblast povodí Labe – pro oblast povodí Horního a středního Labe

Sídlem je Hradec Králové, 500 05, Kydlinovská 245

ZVHS – Oblast povodí Moravy – pro oblast povodí Moravy

Sídlem je Brno, 603 00, Hlinky 60

7. 4. SPOLUPRÁCE S NEVLÁDNÍMI ORGANIZACEMI

- pod názvem nevládní organizace se rozumí nestátní (nevládní) neziskové organizace **NNO**, často obecně označovány angl. zkratkou **NGO** (non-government organization)
- četné členské základny s lokální působností a velmi dobrou znalostí místních problémů v oblasti ochrany přírody
- mnoho mladých lidí s chutí něco udělat pro ochranu a péči o přírodu
- minimální finanční požadavky na vykonání práce ve srovnání se soukromým sektorem
- názorová odolnost vůči politickému či finančnímu lobbingu
- významnou roli zaujímají v EVVO (viz. Odbor životního prostředí a zemědělství Pardubického kraje – Koncepce vzdělávání, výchovy a osvěty v oblasti životního prostředí v Pardubickém kraji)

NNO s celostátní působností

V této části jsou uvedeny významnější nevládní organizace s celostátní působností zaměřující svou činnost do oblasti ochrany přírody.

Český svaz ochránců přírody - Ústřední výkonná rada

Michelská 5, 140 00 Praha 4

info@csop.cz

<http://csop.cz>

Český svaz ochránců přírody – regionální centrum pro Pardubický kraj

Kontaktní adresa: Podbranská 1, 560 02 Česká Třebová

Telefon: 775902258 (PaedDr. Hana Grundová)

E-mail: krajskesdruzeni.csoppk@seznam.cz

Web: <http://www.csop-rcpk.org>

Český svaz ochránců přírody (ČSOP) je **největší nevládní organizací v České republice** sdružující zájemce o ochranu přírody a životní prostředí. V současné době má téměř 10000 členů. V řadách ČSOP naleznete profesionální odborníky, zkušené dobrovolníky i ty, kdo prostě jen mají rádi přírodu. ČSOP úzce spolupracuje s orgány státní správy, s místními samosprávami, školami i s dalšími nevládními organizacemi.

Český svaz ochránců přírody se snaží působit na občany v duchu odpovědnosti za přírodu a životní prostředí. **Vede** své členy k úctě a lásce ke všemu živému a jedinečnému. **Chápe** přírodu jako soubor všech živých organismů včetně člověka, jejich prostředí a vztahů mezi nimi navzájem. V tomto vztahu uznává rovné právo mezi člověkem a přírodou.

ČSOP je členem IUCN (Světového svazu ochrany přírody), Eurositu (sdružení evropských organizací, zaměřených na ochranu přírody) a zakládajícím členem Českého národního komitétu UNEP (Programu OSN pro životní prostředí).

Oblasti působnosti Českého svazu ochránců přírody:

pozemkové spolky

ochrana biodiverzity

záchrana zvířat – záchranná centra

ekocentra

sdružení Mladých ochránců přírody

vydavatelská činnost v oblasti ochrany přírody

Děti Země

Komunikační centrum: Tylova 23, 301 00 Plzeň

deti.zeme@ecn.cz

<http://www.detizeme.cz>

Děti Země je občanské sdružení zaměřené na ochranu přírody a životního prostředí.

Děti Země působí prostřednictvím poboček zaměřených místně a klubů zaměřených tematicky (např. Klub ochrany dravců a sov, klub Za záchranu Polabí apod.).

Jejich činnost, kterou představují desítky kampaní a projektů, je soustředěna do tří velkých programů:

Doprava

zvýšení podílu neautomobilové dopravy na celkovém objemu přepravy osob a nákladů

zlepšení podmínek pro cyklisty a pěší ve městě i mimo město

rozvoj integrovaných dopravních systémů

rozvoj železniční a městské hromadné dopravy

zrovnoprávnění jednotlivých druhů dopravy zohledněním jejich vlivů na životní prostředí

hlavní kampaň: Den bez aut – celostátní osvětová a mediální akce o dopravních problémech

Příroda

šetrnější využívání přírodních zdrojů

nárůst populací živočichů a rostlin ohrožených vyhynutím

zvýšení stability ekosystémů a zlepšení jejich legislativní i praktické ochrany

rozvoj územního plánování respektujícího všechny funkce a zvláštnosti krajiny

omezení činností devastujících přirozené nebo přírodě blízké ekosystémy

hlavní kampaň: Akce Falco a Aquila – ochrana ohrožených hnízd vzácných dravců

Věc veřejná

zvýšení zájmu veřejnosti o ochranu přírody a krajiny

zlepšení ekologické výchovy dětí i dospělých

rozvoj zapojování veřejnosti do rozhodování o otázkách životního prostředí

zvýšení veřejné kontroly nad dodržováním zákonů souvisejících s ochranou přírody a životního prostředí

hlavní kampaň: Ropák roku - anketa o antiekologický čin

Greenpeace Česká republika

Českomalínská 27, 160 00 Praha 6

greenpeace@ecn.cz

<http://www.greenpeace.cz>

Greenpeace je mezinárodní ekologická organizace, jejímž cílem je chránit nenásilnými prostředky životní prostředí a nabízet řešení, která jsou klíčová pro naše zdraví a bezpečnou budoucnost.

Pobočka Greenpeace v České republice byla založena v roce 1992 a od té doby vedla mimo jiné kampaně za záchranu Libkovic, proti dostavbě Temelína, za vyčištění Labe, proti toxickým hračkám z PVC, za rozvoj solární energie (fotovoltaiky) a proti uvolňování

geneticky manipulovaných organismů (GMO) do životního prostředí. Příležitostně se podílí též na velkých mezinárodních kampaních Greenpeace, jako jsou například protesty proti testům atomových zbraní nebo ochrana pralesů a velryb.

Jaké jsou cíle Greenpeace:

- cílem Greenpeace je zajistit možnost zachování života na Zemi v celé jeho rozmanitosti;
- Greenpeace usiluje o záchranu biodiverzity v celé její šíři, chce pomoci zabránit znečišťování atmosféry, odvrátit hrozbu globálních klimatických změn a zničení ozónové vrstvy, zabránit znečišťování a zneužívání světových oceánů, souše a sladkovodních zdrojů. Usiluje o odvrácení jaderné hrozby a propaguje mír, světové odzbrojení a myšlenku nenásilí;
- Greenpeace se zavázalo jednat na principu nenásilí, politické nezávislosti a napříč hranicemi států. Odhaluje hrozby pro životní prostředí a usiluje o hledání možných řešení těchto hrozeb. V tomto úsilí nemá žádných trvalých spojenců ani nepřátel;
- Greenpeace vede kampaně proti největším znečišťovatelům a upozorňuje na globální ekologické problémy;

Hnutí Brontosaurus

Hvězdová 10, Brno, 602 00
telefon: 544 215 585
e-mail: hnuti@brontosaurus.cz
<http://www.brontosaurus.cz>

Hnutí Brontosaurus je nevládní nezisková organizace, jejímž předmětem činnosti je práce s dětmi a mládeží. Působí zejména v oblastech rozvoje osobnosti, ochrany krajiny (přírody a památek), výchově a vzdělávání. Činnost Hnutí Brontosaurus je celoroční, regionálně neohraničená a projektově orientovaná. Používají se při ní netradiční, alternativní formy výchovy prožitkem, a to zejména v terénu.

Hnutí Brontosaurus zaměřuje svoje projekty na podporu trvale udržitelného rozvoje společnosti. Zaměřuje se na způsoby řešení, na to jak řešit problémy rozvoje a jak jim předcházet. Hnutí Brontosaurus upřednostňuje dialog, toleranci jiných názorů, vyhýbaní se nátlakovým aktivitám, konfliktům a orientuje se na výsledek (produkt, službu).

Posláním Hnutí Brontosaurus je sdružovat děti a mládež s cílem pracovat v oblastech výchovy a vzdělávání, ochrany krajiny (kulturních památek, přírody a životního prostředí), rozvoje osobnosti, demokracie a historického vědomí.

Programové cíle hnutí Brontosaurus:

- Vychovávat sebe i ostatní k trvale udržitelnému způsobu života, tzn. jednání odpovědnému ke společnosti i přírodě, formovat takový životní způsob, který nebude poškozovat prostředí, v němž žijeme. Zaměřit se na pochopení souvislostí, uvědomění si vlastní odpovědnosti a posílení vlastní angažovanosti. Rozvíjet výchovu zkušeností a prožitkem, a to zejména prací, hrou, příkladem a bezprostředním kontaktem s přírodou.
- Vlastní prací, činem a příkladem pomáhat při ochraně a tvorbě životního prostředí a krajiny, při ochraně a záchraně přírodních, kulturních a historických památek.
- Mladým lidem pomáhat vytvářet kolektivy umožňující získání pocitu sounáležitosti, uznání a seberealizace. Snažit se dávat si navzájem radost a příjemné zážitky,

podporovat pořádání nápaditých akcí, které přispívají k ochraně a tvorbě životního prostředí a rozvoji člověka.

Provádět nezávislou kontrolní a výzkumnou činnost, zajímat se o problémy životního prostředí a aktivním způsobem se snažit podílet na jejich řešení. V tomto smyslu působit na státní orgány, organizace i jednotlivce a další subjekty. Podporovat ty síly, které usilují o odklon od konzumního způsobu života.

Hnutí DUHA

Bratislavská 31, 602 00 Brno

info@hnutiduha.cz

<http://www.hnutiduha.cz>

Hnutí DUHA – Podorlicko

Lupenice 54, 517 41 Kostelec nad Orlicí

vasil.hutnik@worldonline.cz – Vasil Hutník

<http://podorlickaduha.webzdarma.cz>

Ekologická organizace Hnutí DUHA (registrováno jako občanské sdružení) pracuje na místní, celostátní i mezinárodní úrovni. Prosazuje ekologické hledisko do zákonů i preferencí spotřebitelů, státního rozpočtu i konkrétních rozhodnutí úřadů, daňové soustavy i územních plánů obcí, praxe mezinárodních finančních institucí i verdiktu občanů nad volebními urnami. Velkou pozornost věnuje Hnutí DUHA odbornému zázemí své práce. Pravidelně proto připravuje a vydává obsáhlé studie i menší analýzy. Úzce spolupracuje s řadou vědců i dalších expertů. V několika programech se dlouhodobě věnuje vybraným klíčovým ekologickým oblastem: energetice, lesům, těžbě nerostných surovin, zemědělství či odpadům. Program se vždy uceleně zabývá příslušným sektorem se zvláštním důrazem na hlavní témata, jež jej po ekologické stránce ovlivňují.

Hnutí DUHA navrhuje a prosazuje především systémová opatření, jako je reforma poplatků z těžby nerostů, obalový zákon, nová legislativa ovlivňující výsadbu lesů či narovnání cen v energetice. Vedle toho se věnuje rovněž obecným tématům zelené politiky, jako je ekologická daňová reforma či instituce odpovědné za ochranu životního prostředí.

Programy Hnutí DUHA:

Energetika

Nerostné suroviny

Odpady

Peníze a životní prostředí

Lesy

Zemědělství

Česká společnost ornitologická

Na bělidle 252/34, 150 00 Praha-Smíchov

Telefon: +420 274 866 700

E-mail: csob@birdlife.cz

<http://www.birdlife.cz>

Východočeská pobočka České společnosti ornitologické při Východočeském muzeu

Zámek 2, 530 02 Pardubice

vcpcso@centrum.cz

<http://www.vcpcso.cz>

Česká společnost ornitologická (ČSO) je dobrovolné zájmové sdružení profesionálů i amatérů, zabývajících se výzkumem a ochranou ptáků, zájemců o pozorování ptáků a milovníků přírody.

ČSO realizuje vlastní i mezinárodní projekty výzkumu a ochrany ptáků a jejich prostředí, popularizuje a propaguje ochranu ptáků. K mezinárodním programům, na kterých se podílí, patří např.:

program Významná ptačí území (Important Bird Areas)

záchranné programy pro celosvětově ohrožené druhy na území Evropy

plány péče pro evropská klíčová stanoviště ptáků

Mezinárodní sčítání vodních ptáků

Příklady vlastních projektů:

mapování rozšíření všech druhů ptáků hnízdících (1973-1977, 1985-1989) a zimujících (1982-1985) na celém území České republiky

mapování rozšíření ptáků v menších územních celcích i ve velkých městech

evidence lokalit lokálního, regionálního a národního významu pro ptáky

monitoring hnízdních populací vodních ptáků

faunistický výzkum a výzkum pomocí kroužkování a vysílaček.

Výzkumu a ochraně některých druhů či skupin druhů (např. čap bílý a čap černý, labuť velká, dravec a sovy, hrabaví, chřástal polní, bahňáci, tůhýci) se věnují specializované pracovní skupiny, které jsou rovněž zapojeny do mezinárodních projektů.

ČSO se aktivně účastní na přípravě České republiky ke vstupu do Evropské unie a to zejména v oblasti zavádění směrnic EU na ochranu přírody, při přípravě soustavy **NATURA 2000** a zavádění agro-environmentálních programů Evropské unie v ČR.

ČSO se aktivně účastní přípravy či novelizace zákonů a vyhlášek, je účastníkem správních řízení, navrhuje vyhlášení zvláště chráněných území, je zastoupena v národních výborech pro mezinárodní úmluvy v ochraně přírody a aktivně se podílí i na přípravě vstupu České republiky do EU. Členové ČSO pomáhají ptákům zimním příkrmováním, vyvěšováním budek, stavbou umělých hnízd pro dravce a čápy, budováním ostrůvků a hnízdních podložek pro vodní ptáky.

ČSO působí na území České republiky jako zástupce mezinárodní organizace BirdLife International. **BirdLife International** - založený v roce 1922 pod názvem Mezinárodní rada pro ochranu ptáků (International Council for Bird Preservation, ICBP), je celosvětové sdružení národních organizací na ochranu ptáků a přírody.

V současné době má partnery v téměř 70 státech (každý stát zastupuje jedna organizace) a působí ve více než 100 státech.

Jeho cílem je zabránit vyhubení jakéhokoliv ptačího druhu na Zemi, snížit počet ohrožených druhů ptáků a chránit území a stanoviště, která mají zásadní význam pro ptáky, a tím přispět k udržení celosvětové biologické rozmanitosti a udržitelnému využívání přírodních zdrojů.

Česká botanická společnost

Benátská 2, 128 01 Praha 2

botspol@natur.cuni.cz

<http://www.natur.cuni.cz/CBS>

Česká botanická společnost je dobrovolná výběrová organizace pokračující v činnosti Československé botanické společnosti, která byla založena v roce 1912 pod jménem Česká botanická společnost.

Působí jako vědecká společnost při Akademii věd České republiky.

Česká botanická společnost sdružuje zájemce činné v botanice. Věnuje se pěstování a propagaci všech oborů botaniky.

Společnost dále spolupracuje se zahraničními společnostmi obdobného zaměření, mezinárodními přírodovědnými organizacemi a dalšími českými společnostmi s přírodovědným zaměřením.

ČBS se věnuje zejména těmito činnostem:

- podporuje rozvoj botaniky podněcováním vědecké, vědecko-pedagogické a vědecko-populární práce a šíření nových poznatků do praxe ve spolupráci s pracovišti, zabývajícími se botanikou

- rozvíjí koncepční činnost, organizuje, prohlubuje a koordinuje spolupráci svých členů působících ve vědě, na školách i v praxi

- podporuje regionální botanický výzkum a ochranu přírody

- podílí se na mezinárodní spolupráci v oboru botaniky a podporuje účast svých členů na ní

- pomáhá svým členům při jejich práci a zvyšování odborné úrovně; zvláštní péči věnuje amatérům a zájemcům z řad mládeže věnuje pozornost náplni botaniky na školách všech stupňů

Česká mykologická společnost

Karmelitská 14, Praha 1, 118 00

tel. 257 530 842

sekretariat@myko.cz

<http://www.myko.cz>

Česká Mykologická Společnost je občanské sdružení podle zákona č. 83/1990 Sb. o sdružování občanů. Byla založena již v roce 1921 podle schválených stanov.

Posláním společnosti je především mykologická osvěta - poradenská činnost, ochrana hub, lesů a přírody vůbec, prevence proti otrávám houbami. Společnost vydává časopis, založený již v letech 1918-1919 předními tehdejšími mykology (Dr. F. Smotlacha, akademik B. Němec a další). Časopis českých a slovenských houbářů vychází nyní v 76. ročníku pod názvem Mykologický sborník 4x ročně. Je expedován z ústředí ČMS, není k dostání na stáncích. Pro zájemce o houby z řad veřejnosti se každoročně konají přednášky o houbách, a to na jaře a na podzim. Pro hlubší zájemce z řad členů společnosti se organizují v zimním období odborné semináře v ústředí spolku.

Společnost má v řadě míst ČR své pobočky, kroužky či přátelské organizace houbařů a přátel hub. Kontakty na ně sdělí kancelář ústředí ČMS v Karmelitské 14. Sdružujeme všechny zájemce o houby a mykologii, od běžných houbařů - praktiků po odborníky a vědecké pracovníky. Společnost provozuje laboratoř domácích dřevokazných hub, která poskytuje odborné expertizy úřadům, organizacím i jednotlivcům.

Poradna pro širokou veřejnost, založená Dr. F. Smotlachou v roce 1909, pracuje v ústředí v Praze těchto hodinách: Po 9 - 17, Út 9 - 14, St 9 - 12. Houby lze i zaslat (řádně zabalené) poštou. Další poradny jsou:

V Brně - Moravské zemské muzeum, Zelný trh 6, 659 37 Brno

V Českých Budějovicích - Jihočeské muzeum, přírodovědecké odd., Dukelská 1, 37051 Č. Budějovice

V Hradci Králové - Muzeum v Hradci Králové

V Chocni - Orlické muzeum

Ve Svitavách - Náměstí Míru 23, 56802 Svitavy

Sdružení středisek ekologické výchovy Pavučina

Senovážné nám. 24, 116 47 Praha 1

info@pavucina-sev.cz

<http://www.pavucina-sev.cz>

Sdružení středisek ekologické výchovy Pavučina je celostátní síť organizací specializovaných na ekologickou výchovu, vzdělávání a osvětu. Sdružení bylo založeno v dubnu 1996. Podmínkou členství je činnost v oblasti ekologických výukových programů pro školy a v oblasti vzdělávání pedagogických pracovníků. Mimo tyto společné - jednotící činnosti členská střediska realizují mnoho dalších činností: akce pro veřejnost, poradenské a konzultační služby, školní ekologické projekty, výstavy, metodické a didaktické publikace, pomůcky pro ekologickou výchovu, atd.

Na základě svých stanov sdružení Pavučina:

podporuje vzájemnou výměnu zkušeností svých členů v oblasti praktické ekologické výchovy, vzdělávání a osvěty;

zprostředkovává příjem a šíření aktuálních informací zvenčí, výměnu informací mezi členy a dle potřeby členů podporuje spolupráci a koordinuje jejich činnost;

zastupuje, obhájí a prosazuje společné zájmy členů ve vztahu k ústředním orgánům státní správy, k partnerským organizacím, k dárcům a sponzorům;

napomáhá udržování pospolitosti a poskytování vzájemné podpory mezi členy SSEV Pavučina;

dbá na kvalitu činnosti a důvěryhodnost svých členů a podporuje jejich odborný růst;

Ekocentrum PALETA - středisko ekologické výchovy

Štolbova 2665, 530 02 Pardubice

ekocentrum@paleta.cz

<http://www.paleta.cz>

Pobočka je také v Chrudimi, pobytové středisko v Oucmanicích.

Ekocentrum PALETA je zakládajícím členem Sdružení středisek ekologické výchovy PAVUČINA. Od ledna 2004 bylo jmenováno koordinátorem ekologické výchovy Pardubického kraje.

Ekocentrum PALETA je občanské sdružení zabývající se ekologickou výchovou se zvláštním důrazem na působení na děti a mládež. Má bohatou nabídku programů zaměřenou na tvořivou činnost z přírodních materiálů (ovčí vlna, včelí vosk, ruční papír), poznávání přírodních zákonitostí a ekosystémů, globální problémy, vztah člověka k okolí či řešení problémů se separací a recyklací odpadů. Provozuje další specializované učebny - s živými zvířaty, s textilními loutkami pro mateřské školy, s tkalcovským stavem ap.

Ústav pro ekopolitiku

Hradební 3, 110 00 Praha 1

iep@ecn.cz

<http://uep.ecn.cz>

Ústav pro ekopolitiku, o.p.s. (ÚEP) je nestátní nezisková organizace, jejímž hlavním posláním je rozvíjení a praktické uplatňování myšlenek a principů udržitelného rozvoje - konceptu, který umožňuje sladit uspokojování lidských potřeb a hospodářskou prosperitu s ohleduplností k životnímu prostředí.

V rámci své činnosti ÚEP spolupracuje s obdobně zaměřenými organizacemi z České republiky i ostatních evropských zemí, USA a Kanady.

Partnerské organizace ÚEP v zemích Visegrádu:

Instytut na rzecz Ekorozwoju (Institute for Sustainable Development), (Varšava, Polsko)

<http://www.ine-isd.org.pl>

Környezetudományi Központ (Center for Environmental Studies), (Budapešť, Maďarsko)

<http://www.ktk-ces.hu>

Spoločnosť pre trvalo udržateľný život v Slovenskej republike (STUŽ/SR), (Bratislava, Slovensko)

<http://www.seps.sk/zp/stuz>, <http://www.stuz.sk>

Členství ÚEP v mezinárodních sdruženích a organizacích:

European Environmental Bureau (EEB). EEB je federací environmentálních občanských organizací, která sdružuje 140 organizací z členských států EU a kandidátských států a z několika sousedících zemí. ÚEP je členem EEB od září 2001.

<http://www.eeb.org>

ANPED, The Northern Alliance for Sustainability

Síť NGOs z Evropy a Severní Ameriky, jejíž cílem je změna neudržitelných vzorců výroby a spotřeby se zaměřením na státy severní polokoule.

<http://www.anped.org>

NNO s regionální působností

Na území Pardubického kraje působí množství regionálních nestátních organizací, angažujících se v oblasti ochrany přírody. I když se jedná o drobnější spolky či organizace, je jejich práce velkým přínosem pro ochranu a péči o přírodu v Pardubickém kraji – např.: Spolek pro ochranu mokřadů, Spolek přátel Železných hor a řada dalších. Podrobný seznam těchto organizací lze nalézt v koncepci EVVO.

7. 5. MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

- do mezinárodní spolupráce je zapojena většina odborných či nevládních organizací
- některé organizace jsou členy popřípadě zakladateli mezinárodních svazů, spolků a organizací
- nepřímá mezinárodní spolupráce prostřednictvím těchto organizací
- přímá mezinárodní spolupráce na úrovni partnerských měst či euroregionů

Světový svaz ochrany přírody (IUCN)

adresa: IUCN Headquarters, Rue Mauverney 28, 1196 Gland, Switzerland

e-mail: mail@hq.iucn.org

www: <http://www.iucn.org>

IUCN - The World Conservation Union, Světový svaz ochrany přírody je nejvýznamnější a největší mezinárodní organizace pro ochranu přírody. Založena byla v roce 1948 v závěru mezinárodní konference o ochraně přírody, pořádané organizací UNESCO ve Fontainebleau u Paříže. Původně se jmenovala Mezinárodní unie pro ochranu přírody (International Union for Protection of Nature), později byl název změněn a rozšířen na International Union for Conservation of Nature and Natural Resources - Mezinárodní unie pro ochranu přírody a přírodních zdrojů. Dnes se posledně uvedený název používá jako podtitul Světového svazu ochrany přírody (World Conservation Union), zkratka IUCN však zůstává zachována, neboť pod ní je organizace celosvětově proslulá.

V současné době má IUCN přes **900 členů v 138 zemích**. Ti představují skutečně jedinečné světové společenství: členy jsou státy, vládní instituce i nevládní organizace národní i mezinárodní (ti poslední - NGOs - stále početně výrazně převládají).

Posláním IUCN je ovlivňovat, povzbuzovat a aktivně podporovat globální lidskou společnost k tomu, aby chránila jednotu i rozmanitost přírody a přírodní zdroje v každém směru využívala trvale udržitelným způsobem a spravedlivě je rozdělovala.

Činnost IUCN je postavena na třech základních pilířích. Jsou to:

členství

odborné komise

profesionální sekretariát

Odborné komise sdružují ve svých řadách i v různých dílčích pracovních útvarech na 10 000 až 12 000 nejvýznamnějších odborníků z celého světa. Ti pracují ve svých funkcích vesměs dobrovolně, často ovšem s podporou svých mateřských států a organizací. Výčet názvů šesti stávajících odborných komisí podává současně přehled o hlavních směrech, v nichž je IUCN činná :

komise pro přežití druhů

světová komise pro chráněná území

komise pro výchovu a komunikace
komise pro environmentální zákonodárství
komise pro environmentální, ekonomickou a sociální politiku
komise pro péči o ekosystémy

Sekretariát IUCN má své ústředí ve městě Gland, kanton Vaud, ve Švýcarsku.
Adresa: IUCN - The World Conservation Union, Rue Mauverney 28, CH-1196 Gland
tel. 0041-22-9990001, fax: 0041-22-9990002
e-mail: mail@hq.iucn.org
www: <http://iucn.org>

Evropský regionální úřad IUCN (ERO - European Regional Office) má své sídlo v Nizozemí, ve městě Tilburg.
Adresa: IUCN European Regional Office, Marienhof, Bredasweg 387,
NL-5037 LD Tilburg, The Netherlands
tel.: 0031-13-5900347, fax: 0031-13-5900345,

Česká republika se podílí na účasti IUCN od roku 1956, kdy se představitel tehdejšího Československa poprvé účastnil generálního shromáždění organizace. První členskou organizací z našeho státu se stal roku 1958 odbor ochrany přírody Státního ústavu památkové péče a ochrany přírody v Praze.

Od té doby byla rozvíjena poměrně čilá spolupráce, která pochopitelně nabyla větší intenzity po roce 1990. IUCN však celoevropskou spolupráci začala organizovaně rozvíjet už roku 1984 a od roku 1988 se speciálně zaměřila na integraci zemí střední a východní Evropy ustavením zvláštního východoevropského programu.

V členství z roku 1958 dnes pokračuje následnická organizace prvního člena – **Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky**, odkud je spolupráce ČR s IUCN koordinována a kde je také z pověření IUCN připravován a vydáván bulletin IUCN pro střední a východní Evropu IUCN Central and Eastern Europe Newsletter (čtvrtletník).
Adresa: Czech IUCN Project Coordination Unit, AOPK ČR, Kališnická 4, POB 85, CZ-130 23 Praha 3 - Žižkov, tel. a fax (0)2-6975938, e-mail: cerovsky@nature.cz

Řádným členem IUCN je také nevládní **Český svaz ochránců přírody** a členem přidruženým Správa Krkonošského národního parku.

Představitelé členských i spolupracujících organizací se pravidelně účastní různých programů, projektů a zasedání IUCN. Od roku 1884 do roku 2000 měla ČR voleného člena nejvyššího orgánu IUCN – Rady IUCN. V této funkci se vystřídali 3 čeští odborníci, dva z nich, každý po jedno funkční období, dokonce ve funkci viceprezidenta IUCN. Řada českých specialistů také pracovala ve všech odborných komisích IUCN, v současné době se počet pracovníků ČR v těchto orgánech pohybuje kolem 50.

Účast České republiky na práci IUCN vyvrcholila roku 2000, kdy se Česká republika usnesením vlády ČR č. 190 z 16.2.2000 stala státním členem Světového svazu ochrany přírody. Jako taková se také již zúčastnila 2. Světového kongresu ochrany přírody, který organizace IUCN pořádala ve dnech 4. - 11.10. 2000 v Ammánu v Jordánsku.

Sdružení evropských organizací, zaměřených na ochranu přírody (Eurosité)

Adresa: PB 90154, 5000 LG Tilburg, The Netherlands

www: <http://www.eurosite-nature.org>

Eurosité je nyní největší sítí organizací, věnující se správě ochrany přírody po celé Evropě. Osmnáct Evropských zemí je reprezentováno více než 70 členskými organizacemi zahrnujícími veřejné instituce, soukromé organizace a nevládní neziskové organizace.

Pro blaho přírody a lidského potěšení z ní, si Eurosité klade za cíl zvýšit ochranu přírody a to pomocí vhodného hospodaření jak s půdou tak s vodou, a šířením praktických informací ve spolupráci s místními odborníky.

Aktuálně je členem Eurosité **Český svaz ochránců přírody a AOPK ČR**

Dále jsou členy Eurosité organizace z těchto zemí:

- Belgie (2 organizace)
- Chorvatsko (1 organizace)
- Francie (24 organizací)
- Německo (2 organizace)
- Řecko (3 organizace)
- Maďarsko (5 organizací)
- Irsko (1 organizace)
- Itálie (1 organizace)
- Litva (1 organizace)
- Lucembursko (1 organizace)
- Nizozemí (4 organizace)
- Polsko (3 organizace)
- Portugalsko (2 organizace)
- Rumunsko (1 organizace)
- Rusko (1 organizace)
- Španělsko (9 organizací)
- Turecko (1 organizace)
- Ukrajina (2 organizace)
- Velká Británie (13 organizací)

Český národní komitét UNEP (Program OSN pro životní prostředí)

www: <http://www.unep.cz>

kontaktní organizace:

Nadace Partnerství

Panská 7, 602 00 Brno

pship@ecn.cz

<http://www.nadacepartnerstvi.cz>

Zelený kruh

Lublaňská 18, 120 00 Praha 2

mailto:zk@ecn.cz

<http://www.zelenykruh.cz>

Národní komitét UNEP (United Nations Environment Programme) je neformální sdružení neziskových organizací založené v roce 1999. Český národní komitét UNEP je součástí celosvětové sítě národních komitétů v rámci UNEP a je podporován evropskou kanceláří

UNEP se sídlem v Ženevě. Stejně jako další národní komitáty UNEP (National Committees) bude i Český národní komitát usilovat o rozšíření svých aktivních členů z dalších sektorů ve společnosti.

Od vzniku UNEP byla jeho činnost zaměřena do důležitých oblastí, jakými jsou ochrana atmosféry, opatření proti změně klimatu, poškozování ozonové vrstvy a znečišťování ovzduší, ochrana kvality vod, oceánů a mořských pobřeží, opatření proti odlesňování a rozšiřování pouští, ochrana biologické rozmanitosti, uplatňování technologií nenarušujících životní prostředí, zpracování odpadů a zacházení s chemikáliemi způsoby nepoškozujícími životní prostředí a ochrana lidského zdraví.

V současné době se činnost UNEPu zaměřuje prioritně na monitoring životního prostředí, hodnocení vlivů, výzkum, shromažďování a rozšiřování informací, včetně systémů včasného varování, čistotu vod, přenos vhodných technologií, prohlubování spolupráce mezinárodních environmentálních úmluv, vytváření nástrojů pro politická rozhodování ve prospěch životního prostředí a pomoc africkým zemím. K zajišťování cílů UNEP byl vytvořen mezinárodní informační systém INFOTERRA a regionální systémy monitorování a vyhodnocování stavu životního prostředí - GEMS, EARTHWATCH, GRID a IRPTC.

Cílem Národního komitátu je:

Informovat o programech a aktivitách UNEP

Informovat UNEP o aktuálních otázkách životního prostředí v ČR

Přispět k diskuzi a praktickým krokům v ochraně životního prostředí v ČR i ve světě

Pro naplňování těchto cílů bude Národní komitát pravidelně aktualizovat své internetové stránky s informacemi o UNEP, ve zpravodajích a dalších periodikách svých členů bude poskytovat aktuální informace o aktivitách UNEP, bude organizovat semináře a konference o stavu životního prostředí v ČR a ve světě, případně další osvětové akce k zvýšení povědomí občanů o problematice ochrany životního prostředí, přírody a krajiny. Národní komitát bude též pravidelně informovat evropskou kancelář UNEP o dění ovlivňujícím kvalitu životního prostředí v ČR.

Národní komitát chce spolupracovat především s **Ministerstvem životního prostředí** a dalšími státními institucemi, podnikatelskými subjekty, neziskovými organizacemi a vysokými školami při šíření kvalitních informací o životním prostředí v ČR a ve světě.

členské organizace:

Nadace Partnerství

Zelený kruh

Brontosauří ekocentrum Zelený klub

Společnost pro trvale udržitelný život

Český svaz ochránců přírody

Středisko ekologické výchovy Sever

Česká společnost pro životní prostředí

Ústav pro ekopolitiku

Děti Země

Centrum pro otázky životního prostředí
Univerzity Karlovy

Nika

Sdružení středisek ekologické výchovy
Pavučina

Březový lístek

Národní lesnický komitát

Klub ekologické výchovy

8. Management a aktualizace KOP PK

Management KOP PK zahrnuje proces řízení a způsob projednávání Koncepce ochrany přírody Pardubického kraje.

Optimální návrh a fungování managementu Koncepce ochrany přírody a krajiny Pardubického kraje je významnou součástí funkčnosti systému ochrany přírody v kraji. Proveditelnost navržených opatření bude z velké části záviset na schopnosti managementu, který se stane nástrojem k plnění strategických cílů KOP PK.

Hlavním manažerem KOP PK se z pozice objednatele automaticky stává **Pardubický kraj**. Předpokládáme, že tato funkce a s tím spojené činnosti přechází, dle organizační struktury a tematického zaměření odborů krajského úřadu, na Odbor životního prostředí a zemědělství.

Manažer KOP PK bude v rámci implementace koncepce odpovědný za výkon řady činností. Jeho úkolem bude:

- spolupráce s odbory a orgány KÚ PK, s odděleními ORPů
- spolupráce s odbornými institucemi
- spolupráce s nevládními organizacemi
- monitorovat, vyhodnocovat a připravovat podklady pro aktualizaci Koncepce
- provádět sběr a vyhodnocení připomínek, doporučení a návrhů veřejnosti ke Koncepci a dle závažnosti předkládat řešení
- aktivně vyhledávat finanční, materiální či lidské zdroje pro implementaci KOP PK
- vystavit koncepci na internetových stránkách kraje s možností kontaktu na pověřenou osobu (pracovník Oddělení ochrany přírody PK)

ŘÍDÍCÍ SKUPINA KOP PK

Každá spolupráce s větším počtem subjektů vyžaduje kvalitní řízení, jinak by jakákoli komunikace a spolupráce ztrácela na efektivitě. Z tohoto důvodu doporučujeme, aby vznikla skupina pro řízení spolupráce v oblasti KOP PK - řídicí skupina, jmenovaná PK. Předpokladem pro kvalitní řízení je dobrá orientace v problematice ochrany přírody všech členů skupiny. Tuto skupinu by zastřešoval Odbor životního prostředí a zemědělství Pardubického kraje, konkrétněji Oddělení ochrany přírody, který by ze svého středu delegovalo vedoucího řídicí skupiny.

Oddělení ochrany přírody mimo jiné přísluší následující náplň práce:

- osvěta, výchova a vzdělávání v oblasti ochrany životního prostředí
- vymezování a hodnocení regionálního systému ekologické stability
- vydávání závazného stanoviska ke schválení lesních hospodářských plánů a lesních hospodářských osnov
- vyhlašování přír. parků, přírodních rezervací, přírodních památek a péče o ně
- výjimky ze zákazů v přírodních rezervacích
- souhlasy k činnostem v přírodních rezervacích, přírodních památkách, v jejich ochranných pásmech a v přírodních parcích
- výjimky pro ohrožené zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů
- řeší odvolání ve věcech ochrany přírody
- vydávání registračních listů (CITES)
- náhrady škod dle zákona č. 115/2000 Sb.
- vydávání souhlasů s odnětím ze ZPF (1 - 10 ha)

vydávání souhlasů s územně plánovací dokumentací z hlediska dopadu na ZPF
vydávání souhlasů s liniovými stavbami většího rozsahu
vydávání souhlasů se zalesňováním ZPF

Aktualizace

Každý, i koncepční materiál, se musí dále dynamicky rozvíjet a pružně reagovat na změny probíhající v oblasti zájmu. Pokud by se toto nestalo, ztratil by tento dokument po čase svoji hodnotu a byla by promarněna nejenom práce všech, kteří se na této koncepci podíleli, ale také nemalé finanční prostředky, které byly na vyhotovení vyčleněny. Aby k tomuto nedošlo, navrhujeme, aby tímto úkolem byla pověřena řídící skupina KOP PK.

Aktualizace by představovala sledování významných změn v oblasti ochrany přírody. Tím se rozumí např.:

- změna legislativy
- vyhotovení jiných dokumentů majících vliv na ochranu přírody (jiné koncepce, program rozvoje kraje, územní plán)
- vyhlášení chráněných území (NATURA 2000,...)
- významné změny v krajině ať už rázu přírodního (přírodní katastrofy – povodně, polomy, sucha,...) či antropogenního (ekologické havárie, lesní požáry, výstavba nové infrastruktury,...)
- nové vědecké poznatky

Aby tato práce byla efektivní, vedoucí řídící skupiny by dle potřeby svolával schůzku řídící skupiny, na které by se tyto změny projednávaly. Četnost těchto schůzek by závisela na významnosti změn vzniklých v oblasti ochrany přírody. Na tyto schůzky by bylo vhodné pozvat zástupce spolků a organizací zainteresovaných do dané problematiky, zástupce oddělení ochrany přírody jednotlivých ORPů, popř. také zpracovatele KOP PA (schůzky bez účasti veřejnosti). Na schůzkách by se řešily především nové změny, připomínky a náměty v oblasti ochrany přírody a následovně by se „skupina“ dohodla jak na vzniklý stav reagovat.

V případě významných změn v oblasti ochrany přírody by „řídící skupina“ případně navrhla aktualizaci KOP dle potřeby.

Obecně navrhujeme aktualizaci KOP PK vždy po 3 letech.

V letech 2014 – 2015 navrhujeme vypracování nové Koncepce ochrany přírody Pardubického kraje, což by se mělo automaticky stát po vypršení doby 10 let, na kterou je tato předkládaná koncepce plánována.

9. Závěr

Koncepce ochrany přírody a krajiny Pardubického kraje je základním strategickým dokumentem k podpoře ochrany přírodních hodnot v daném území na léta 2004-2014. Návrh Koncepce vznikl v období úvodního roku transformace veřejné správy spojené s fungováním územních krajských samospráv. Práce na koncepci byly zahájeny v říjnu 2002, ukončeny v květnu 2004 předáním díla krajskému úřadu Pardubického kraje. Aktualizace celého díla proběhla v roce 2009.

Koncepce je zpracována na zadání Pardubického kraje užším týmem. Kromě vlastního zpracovatele se na ní podílela řada odborníků spolu s krajskými úředníky na pravidelných řídicích výborech, krom toho byla koncepce v konceptu připomínkována ještě dalšími odborníky a veřejností mimo tyto řídicí výbory.

Úkolem KOP PK je vytvořit koncepční rámec ochrany přírody a krajiny Pardubického kraje s využitím co nejaktuálnějších informačních zdrojů, které jsou k dispozici. Koncepce nezachází do podrobností, ale naznačuje směry a cíle ochrany přírodního bohatství jak v chráněných územích (mimo CHKO), tak ve volné krajině.

Programová část obsahuje cíle a opatření KOP PK celkem v 10 okruzích - Zvláště chráněná území, Zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů, Lesní ekosystémy, Zemědělství, Vodní hospodářství, Turistika a rekreace, Doprava, Ochrana nerostného bohatství, Ochrana a biodiverzita krajiny a Natura 2000.

V rámci opatření, navrhovaných k naplňování jednotlivých stanovených cílů, jsou uvedeny nástroje k realizaci, možné zdroje financování a rámcově termín realizace. Budou naplňovány konkrétní projekty, závislé na finančním krytí z krajského úřadu, národních zdrojů i dotačních titulů Evropské Unie.

Dokument je k dispozici na veřejných internetových stránkách Pardubického kraje – odboru životního prostředí a zemědělství. Je neustále otevřen dalším námětům a připomínkám, po celou dobu své desetileté existence chce být materiálem živým. Na základě připomínek veřejnosti a velkých změn se bude scházet řídicí skupina KOP PK, která navrhne jeho případnou další aktualizaci.

Realizace KOP PK bude významným přínosem ke zvýšení environmentálního vědomí obyvatel kraje se zaměřením na ochranu přírody, uvědomění si odpovědnosti za stav našeho životního prostředí a napomůže tak k prosazování principu trvale udržitelného rozvoje Pardubického kraje.

10. Seznam literatury a internetových zdrojů

- AOPK ČR: Záchranné programy rostlin a živočichů – metodika, Praha 2002
- Bárta F., 2000: Železné hory, sborník prací 9 - Obratlovci. Invence Litomyšl.
- Bárta František (2002): Krajina mého okolí. Publikace pro Společnost přátel Železných hor, Vamberk 2002
- Bárta František a kol. (2003): Krajina a mokřady. Publikace pro Spolek pro ochranu mokřadů, Típa Vamberk 2003
- Beneš, J. et Konvička, M. et al., 2002: Motýli České republiky: Rozšíření a ochrana I, II. /Butterflies of the Czech Republic: Distribution and conservation I, II. SOM, 857 pp. Praha.
- Beran, L., 1999b: Vodní měkkýši Svitavky. - *Bezděz, vlastivědný sborník Českolipska*, 8: 243 – 247. Česká Lípa
- Beran, L., 1997: Vodní měkkýši rybníků v okolí Lázní Bohdaneč. - *Vč. sb. přír. – Práce a studie, Pardubice*, 5: 107-112. Pardubice.
- BERAN, L., 1998: Vodní měkkýši Struhy v PP Meandry Struhy. Aquatic Molluscs of the Struha Brook in the "Meandry Struhy" Nature Monument. - *Práce muzea v Kolíně, řada přírodovědná*, 3: 93-98. Kolín.
- BERAN, L., 1999a: Vodní malakofauna východního Polabí. Aquatic malacofauna of the východní Polabí lowland. - *Vč. sb. přír. – Práce a studie, Pardubice*, 7: 97 - 104 . Pardubice.
- Brabenec, J. (1978): K poznání měkkýšů východních Čech. – *Práce a studie, přír., Pardubice*, 10: 87-108.
- Brabenec, J., 1976: Malakologické poměry strátních přírodních rezervací Bohdanečský rybník a rybník Matka a U Houkvice. – *Práce a studie, přír., Pardubice*, 8: 135-142. Pardubice
- Cach J., Zelený J.(2003): Finanční zabezpečení provozu záchranných center Pasíčka a Zelené Vendolí
- Cílek V. (1999): Revitalizace lomů. Principy a návrh metodiky. Ochrana přírody 54,3,73-76.Praha
- Českomoravská komora pozemkových úprav (2001): Almanach pozemkových úprav, ČMKPÚ 2001
- Český ramsarský výbor: Mokřady České republiky, Mikulov 1999
- Čeřovský J., Feráková V., Holub J., Maglocký Š., Procházka F., (1999): Červená kniha ohrožených a vzácných druhů rostlin a živočichů ČR a SR – Vyšší rostliny
- Dostál J., Haberle J., Klír J., Kozlovská L., Kvítek T., Růžek P.(2003): Zásady správné zemědělské praxe zaměřené na ochranu vod před znečištěním dusičnany ze zemědělských zdrojů, MZe v Ústavu zemědělských a potravinářských informací 2003
- Drábek, K. & Drábek, T., 1994: Denní motýli (Lepidoptera: Rhopalocera) okolí Třemošnice. - *Práce muzea v Kolíně, řada přírodovědná*, 1: 127-130. Kolín
- Faltysová H., Bárta F.(2002): Pardubicko. In Mackovčín P. a Sedláček M. (eds.): Chráněná území ČR, svazek IV. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a EkoCentrum Brno, 316 pp.

- Hamet, A., Mocek, B. et Spíšek, J., 1999: Výskyt *Cicindela arenaria viennensis* Schrank, 1781 (Coleoptera: Carabidae, Cicindelinae) ve východních Čechách. - *Acta Musei Reginae hradecensis*, s. A., 27: 125-127. Hradec Králové.
- Hlaváč V., Anděl P. (2001): Metodická příručka k zajišťování průchodnosti dálničních komunikací pro volně žijící živočichy. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha 2001
- Horizontální plán rozvoje venkova ČR pro období 2004 – 2006 (2004)
- Chytrý M., Kučera T., Kočí M. (2001) : Katalog biotopů České republiky. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha 2001
- IREAS, o.p.s. Praha (2003): Koncepce zemědělské politiky a rozvoje venkova Pardubického kraje – koncept, 2003
- Janeček Miloslav a kol. (2002): Ochrana zemědělské půdy před erozí. ISV nakladatelství, Praha 2002.
- Jireš, J., 1968: Rod *Carabus* na Žambersku. - *Listy Orlického muzea*, 3: 186-190. Choceň.
- Klaudisová A. [ed.] 2002: Metodika pro zpracování záchranných programů pro zvláště chráněné druhy cévnatých rostlin a živočichů. – AOPK ČR Praha.
- Kocourek, F., 1967: Chrobák vrubounovitý na Svitavsku. - *Listy Orlického muzea*, 2: 142. Choceň.
- Laibner, S., 1966: Páchník hnědý (*Osmoderma eremita* Scopoli) na Vysokomýtsku a Choceňsku. - *Listy Orlického muzea*, 1: 175-178. Choceň.
- Laibner, S., 1969: Lišajové na Choceňsku. - *Listy Orlického muzea*, 4: 213-220. Choceň.
- Laibner, S., 1970a: Souhrnná zpráva o výskytu lišajů na Choceňsku. - *Listy Orlického muzea*: 256-258. Choceň.
- Laibner, S., 1975: Rozšíření druhů rodu *Lacon* Laporte 1836 (Col., Elateridae) v Československu a stavba jejich kopulačních orgánů. - *Práce a studie, přír., Pardubice*, 6-7: 153-168. Pardubice.
- Laibner, S., 1980: Seznam kovaříkovitých (Col., Elateridae) Králického Sněžníku. - *Práce a studie, přír., Pardubice*, 12: 111-116. Pardubice.
- Laibner, S., 1970b.: Listoroží brouci v bošínské oboře. - *Listy Orlického muzea*, 5: 75-80. Choceň
- Lemberk V., 2001: Obratlovci okresu Chrudim. VČM pro OkÚ Chrudim. Silueta. Pardubice.
- Letzner, F., 1889: Verzeichniss der Käfer Schlesiens. - *Zeitschrift für Entomologie* 14: 250-261.
- Lohninský, K. (1984): Rozšíření raků ve východních Čechách a jeho změny v posledních desetiletích. – *Zpravodaj K MVČ, přírodní vědy*, 11 (2): 5-27. Hradec Králové.
- Marek, O., 1963: Příspěvek k poznání broučí fauny Orlických hor. Broučí fauna žambereckého parku. - *Acta Musei Reginae hradecensis s.A.*, 5: 143-167. Hradec Králové.
- Marhoul P. et al. 2003: Záchranné programy živočichů v České republice. Jak dál? Ochrana přírody 6/58:175 – 179.
- Mikát, M. et Mocek, B., 2001: Entomologické hodnocení území potenciálně dotčeného zamýšlenou výstavbou Nového plavebního stupně Přelouč. Závěrečná zpráva (2000 – 2001). Ms. 33 pp. Depon. Muzeum východních Čech v Hradci Králové.

- Mlčoch S., Hošek J., Pelc F., eds. (1998): Státní program ochrany přírody ČR, Ministerstvo životního prostředí ČR, Praha 1998
- Mlejnek, R. et Klouček, J., 2004: Faunistický průzkum střevlíků (Coleoptera: Carabidae) na zanikajícím písčném přesypu Vesecký kopec u Sezemic. - *Acta Musei Reginaehradecensis* S.A., 30: in press. Hradec Králové.
- Mlíkovský J., Stýblo P., eds. 2006: Nepůvodní druhy fauny a flóry České republiky, Praha, ČSOP
- Mocek, B. 1998: Příspěvek k poznání vážek (Odonata) východních Čech s uvedením druhu *Crocothemis erythraea* (Brullé, 1832). - *Acta Musei Reginaehradecensis* s. A, 26: 27-37. Hradec Králové.
- Mocek, B. 1999: Současný stav výzkumu vážek (Odonata) v regionu východních Čech. - Sborník z mezinárodního semináře „Vážky 1999“, ČSOP Vlašim: 17-46.
- Mocek, B. et all., 1995: Příspěvek k entomologickému výzkumu CHKO Železné hory (výsledky 23. entomologických dnů ČSE v roce 1992). Contribution to the knowledge of insects in Železné hory Mts. - *Acta Musei Reginaehradecensis* s. A, 24: 135-153. Hradec Králové.
- Mocek, B., 1995: Výskyt svižníka *Cicindela aranea* (Coleoptera, Carabidae, Cicindelini) na druhotném stanovišti ve východních Čechách. – *Acta Musei Reginaehradecensis*, s. A. 24: 154. Hradec Králové.
- Musílek J., 1946: Ptactvo Pardubicka. Vlastivědný sborník „Krajem Pernštýnův“. Pardubice.
- MŽP, (2002): Stav životního prostředí v jednotlivých krajích České republiky v roce 2008- Pardubický kraj
- Novotná Dagmar a kol. (2001) : Úvod do pojmosloví v ekologii krajiny. MŽP ve spolupráci s vydavatelstvím ENIGMA, s.r.o.
- OHGS s.r.o., Ústí nad Orlicí (2003): Koncepce EVVO Pardubického kraje, (Koncepce environmentální výchovy, vzdělání a osvěty Pardubického kraje)
- Pardubický kraj Natura 2000 – publikace krajského úřadu Pardubického kraje, 2006
- Poláček, K., 1966: Entomologický průzkum bývalé obory Lodrant u Uherska. - *Acta Musei Reginaehradecensis* s. A, 7: 77-89. Hradec Králové.
- Poláček, K., 1967: Nálezy brouků z čeledi Lucanidae v okrese Ústí nad Orlicí. - *Listy Orlického muzea*, 2: 268-273. Choceň.
- Poláček, K., 1977: Listoroží brouci. In: ROČEK, Z. (Ed.): Příroda Orlických hor a Podorlicka. SZN, Praha: 525-536. Praha, Rychnov n. Kněžnou.
- Prausová R. [ed.] 2000: Záchranný program pro rdest dlouholistý. – 55 p., ms., [Depon. In: AOPK ČR, středisko Pardubice].
- Prausová R. et al. 2004: Řešení záchrany poslední populace rdestu dlouholistého (*Potamogeton praelongus* WULFEN) v České republice *Ochrana přírody* 3/59: 82 – 86
- Procházka F., Sklenář J., 1970: Příroda Pardubicka. VěM Pardubice. Pardubice.
- Přírodní parky Pardubického kraje, 2007 – publikace krajského úřadu
- Regionální rozvojová agentura Pardubického kraje (2001): Program rozvoje Pardubického kraje, aktualizace březen 2003
- Rejl, J., 1997: Faunistická pozorování II. - *Vč. sb. přír. – Práce a studie, Pardubice*, 5: 197-203. Pardubice.

- Rejl, J., 1999: Další nálezy klínatky rohaté (*Ophiogomphus serpentinus* Charpentier, 1825) ve východních Čechách. - *Vč. sb. přír. – Práce a studie, Pardubice*, 7 : 125-128. Pardubice.
- Rejl, J., 2001: Vážky (Odonata) NPR Bohdanečský rybník a rybník Matka. - *Acta Musei Reginae hradecensis s. A*, 28: 129-134. Hradec Králové.
- Rybář, P., Procházka, F. et al., 1979 Chráněné druhy rostlin a živočichů Východočeského kraje. *Práce a studie – Suppl.*, 1. 174 pp. Pardubice
- Rybka V. et Klaudivová A. 2004: Záchranné programy ohrožených druhů rostlin. *Ochrana přírody* 3/59: 67 – 70.
- Sborník semináře “Krajinotvorné programy“ (2003): MZe a Agentura ochrany přírody a krajiny, Průhonice-květen 2003
- Sláma, M.E.F., 1998: Tesaříkovití - Cerambycidae České a Slovenské republiky (Brouci - Coleoptera). (Bockkäfer Coleoptera - Cerambycidae der Tschechischen Republik und der Slowakischen Republik). Publisher Milan Sláma, Krhanice, 383 pp.
- Statistická ročenka životního prostředí České republiky 2002: MŽP ČR ve spolupráci s Českým statistickým úřadem, Praha 2002
- SURPMO, inženýrská a projektová činnost, a.s. Praha : Územní plán VÚC Pardubický kraj – koncept, 2003
- Šimek, E., 1966: Zajímavosti o Eclerově sbírce brouků v Orlickém muzeu v Chocni. - *Listy Orlického muzea*, 1: 42-49, 256-264. Choceň.
- Šrámek-Hušek, R., 1940: K rozšíření a biologii žábronožky *Criocephaalopsis grubei* a listonožka *Lepidurus apus* ve východním Polabí. – *Věda přírodní*, 20 (3): 85-89. Praha.
- Štancel L., Štanclová H., 1987: Ptactvo Pardubicka II - Bohdanečsko. Krajské muzeum východních Čech. Pardubice.
- Šumpich, J., 2001: Motýli Železných hor. Železné hory, Sborník prací, 11: 1-265. Nasavrky.
- Šumpich, J., 1994: Příspěvek k poznání motýlí fauny VKP Štěpánovské stráně u Skutče (Lepidoptera). - *Vč. sb. přír. – Práce a studie*, 2: 61-66. Pardubice.
- Tesař, Z., 1957: Fauna ČSR 11. Brouci listoroží – Lamellicornia II. Nakladatelství ČSAV, Praha, 325 pp.
- Zámečník, J., 2003: Faunistické údaje z kartotéky a sbírky motýlů (Lepidoptera: Zygaenoidea, Hesperioidea, Papilionoidea) Oldřicha Komárka v přírodovědeckém oddělení Muzea východních Čech v Hradci Králové. - *Acta Musei Reginae hradecensis s. A*, 29: 103-134.

Internetové zdroje

Bylo použito informací z oficiálních webových stránek organizací a institucí:

<http://www.env.cz> - Ministerstvo životního prostředí

<http://www.mmr.cz> - Ministerstvo pro místní rozvoj

<http://www.mze.cz> - Ministerstvo zemědělství

<http://portal.gov.cz> - portál veřejné správy ČR (spravuje Ministerstvo informatiky)

<http://www.pardubickykraj.cz> - Pardubický kraj

<http://www.nature.cz> - Agentura ochrany přírody a krajiny ČR

<http://www.cas.cz> - Akademie věd ČR

<http://www.crr.cz> - Centrum pro regionální rozvoj ČR

<http://www.cizp.cz> - Česká inspekce životního prostředí

<http://www.ceu.cz> - Český ekologický ústav

<http://www.chmi.cz> - Český hydrometeorologický ústav

<http://www.sfzp.cz> - Státní fond životního prostředí ČR

<http://www.upce.cz> - Univerzita Pardubice

<http://www.uhul.cz> - Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs n. L.

<http://www.vcm.cz> - Východočeské muzeum v Pardubicích

<http://vulhm.cz> - Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti

<http://www.vumop.cz> - Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy

<http://www.zvhs.cz> - Zemědělská vodohospodářská správa

<http://csop.ecn.cz> - Český svaz ochránců přírody

<http://www.detizeme.cz> - Děti Země

<http://www.greenpeace.cz> - Greenpeace ČR

<http://www.brontosaurus.cz> - Hnutí Brontosaurus

<http://www.hnutiduha.cz> - Hnutí Duha

<http://www.birdlife.cz> - Česká společnost ornitologická

<http://www.pavucina-sev.cz> - sdružení středisek ekologické výchovy Pavučina

<http://uep.ecn.cz> - Ústav pro ekopolitiku

<http://www.iucn.org> - Světový svaz ochrany přírody (IUCN)

<http://www.eurosite-nature.org> - Sdružení evropských organizací, zaměřených na ochranu přírody (EUROSITE)

<http://www.unep.cz> - Český národní komitét UNEP

<http://www.ecomonitor.cz> - databáze článků a tiskových zpráv s tematikou životního prostředí

<http://www.ekolink.cz> - katalog českých i zahraničních stránek týkajících se přírody a životního prostředí

<http://www.ekolist.cz> - elektronický deník o životním prostředí s možností zasílání týdenního přehledu zpráv

<http://www.enviweb.cz> - portál s informacemi a novinkami v oblasti životního prostředí a ekologie

<http://www.econnect.cz> - zpravodajství o činnosti nevládních organizací v oblasti životního prostředí

<http://www.jarojaromer.cz/invaze> - ČSOP Jaroměř

<http://www.biolib.cz> - Mezinárodní encyklopedie rostlin, hub a živočichů:

<http://centaurea.cz/invazni-rostliny> - Občanské sdružení Centaurea

<http://www.srs.cz> - Státní rostlinolékařská správa

<http://www.dotace.nature.cz> - AOPK ČR, finanční nástroje péče o krajinu

11. Seznam použitých zkratk

AOPK	Agentura ochrany přírody a krajiny
AV ČR	Akademie věd České republiky
BC	Biocentrum
BK	Biokoridor
BPEJ	Bonitní půdně ekologická jednotka
CR	Okres Chrudim
ČSOP	Český svaz ochránců přírody
ČÚZK	Český úřad zeměměřický a katastrální
DKM	Digitální katastrální mapa
DPZ	Dálkový průzkum Země
EU	Evropská unie
EVVO	Environmentální výchova, vzdělávání a osvěta
GIS	Geografický informační systém
GZ	Genová základna
HRDP	Horizontální plán rozvoje venkova
CHKO	Chráněná krajinná oblast
CHÚ	Chráněné území
ID	Invazní (rozšiřující se nepůvodní) druh
IS	Informační systém
ISOP	Informační systém ochrany přírody
JTSK	Jednotná trigonometrická síť katastrální
KN	Katastr nemovitostí
KPÚ	Komplexní pozemkové úpravy
KOP PK	Koncepce ochrany přírody Pardubického kraje
KTP	Krajinotvorné programy
KÚ	Katastrální úřad
LČR	Lesy České republiky
LFA	Méně příznivé oblasti
LHP	Lesní hospodářský plán
LHO	Lesní hospodářská osnova
LZU	Lesy zvláštního určení
LO	Lesní oblast
MZCHÚ	Maloplošné zvláště chráněné území
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
MZe	Ministerstvo zemědělství
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
NPR	Národní přírodní rezervace
NPP	Národní přírodní památka
ORP	Obec s rozšířenou působností
OPRL	Oblastní plán rozvoje lesů
OSSL	Orgán státní správy lesů
OP	Ochrana přírody
PA	Okres Pardubice
PB	Produkční blok

PK	Pardubický kraj
PLO	Přírodní lesní oblast
PP	Přírodní památka
PR	Přírodní rezervace
PUPFL	Pozemky určené k plnění funkcí lesa
PRPK	Program rozvoje Pardubického kraje
PPPP	Program péče o přírodní prostředí
PPK	Program péče o krajinu
PRRS	Program revitalizace říčních systémů
PRVK PK	Program rozvoje vodovodů a kanalizací Pardubického kraje
RPB	Registr produkčních bloků
SFŽP	Státní fond životního prostředí
SAC	Chráněné území dle směrnice o stanovištích v rámci soustavy NATURA 2000
SPA	Ptačí oblast - chráněné území v rámci soustavy NATURA 2000
SCHKO	Správa chráněné krajinné oblasti
SEA	Posouzení předpokládaných vlivů na životní prostředí
SES	Systémy ekologické stability krajiny
SOP	Svaz ochránců přírody
SSL	Státní správa lesů
SY	Okres Svitavy
TTP	Trvalý travní porost
UO	Okres Ústí nad Orlicí
ÚHÚL	Ústav pro hospodářskou úpravu lesů
ÚSES	Územní systém ekologické stability
ÚP VÚC	Územní plán velkého územního celku
ÚPD	Územně plánovací dokumentace
ÚTP	Územně technický podklad
ÚSOP	Ústřední seznam ochrany přírody
UVR ČSOP	Ústřední výkonná rada Českého svazu ochránců přírody
VaV	Věda a výzkum
VKP	Významný krajinný prvek
ZC	Záchranné centrum
ZCHD	Zvláště chráněný druh
ZCHÚ	Zvláště chráněné území
ZÚR	Zásady územního rozvoje
ZM	Základní mapa ČR
ZP	Záchranný program
ZPF	Zemědělský půdní fond

12. Příloha č. 1 - Optimalizace sítě ZCHÚ v Pardubickém kraji

Optimalizace sítě ZCHÚ v Pardubickém kraji návrhy na vyhlášení nových ZCHÚ

Jedním z cílů aktualizace koncepce ochrany přírody bylo vyhodnotit návrhy na vyhlášení nových ZCHÚ. **Podklady ze tří zdrojů byly zpracovány do jedné přehledné tabulky.** Základem byly již zpracované návrhy MZCHÚ z krajského úřadu, doplněné o EVL (dle stavu národního seznamu po novele provedené nařízením vlády č. 371/2009 Sb.) a o návrhy z mapování biotopů ČR 2001 - 2005 (tzv. Česká Natura – biotopové lokality). Převod typů přírodních stanovišť na biotopy České republiky byl proveden na základě publikace Mapování biotopů v České republice – východiska, výsledky, perspektivy (AOPK ČR, 2009). V poznámce tabulky je uveden zdroj návrhu, stupeň připravenosti dokumentace a doplňující text, pokud se lokalita kryje s jinými návrhy (může být zároveň návrhem MZCHÚ, EVL i České Natury).

Po novele zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ze závěru roku 2009 a po následných legislativních krocích (nařízení vlády) nebude nutné všechny EVL vyhlášovat v některé z kategorií MZCHÚ. Takovéto lokality budou požívat tzv. základní ochrany; neznamena to však, že by je vzhledem k jejich přírodní unikátnosti nebylo možné za MZCHÚ vyhlásit.

Celkem jde o 51 možných lokalit k vyhlášení za MZCHÚ a **o 18 EVL se základní ochranou**. Ke každé lokalitě je uvedena priorita ve vyhlásování na základě kritéria reprezentativnosti lokality a stupně připravenosti dokumentace k vyhlášení.

3 zdroje návrhů:

Návrhy MZCHÚ – podklady poskytl krajský úřad ve formě návrhů plánů péče nebo studií lokalit. Většinu elektronicky, 4 lokality zapůjčením tištěných materiálů. Z materiálů byly vyseparovány hlavní předměty ochrany a rozloha lokality. Lokalitu Mokřiny pod Křížovou horou navrhla a podklady dodala AOPK ČR - středisko Pardubice. Na základě dodaných mapových podkladů byla vytvořena grafická vrstva hranic návrhů MZCHÚ (ve formátu shp).

EVL – čerpáno z platného národního seznamu EVL - nařízení vlády č. 132/2005 Sb., ve znění novely provedené nařízením vlády č. 371/2009 Sb. Grafická vrstva byla získána pro tuto práci z AOPK ČR Praha.

Biotopové lokality - podklady poskytla AOPK ČR – středisko Pardubice včetně grafické shp vrstvy a tabulkového výběru lokalit České Natury v Pardubickém kraji s vyznačením priorit.

Priority ve vyhlášení:

1 - vyhlášení lokality do 2 let - 11 lokalit:

Přírodní rezervace (6 lokalit):

Anenské údolí, Buky u Vysokého Chvojna, Choltická obora, Hluboký rybník, Hůrka, Střemošická stráň

Přírodní památky (5 lokalit):

Černý Nadýmač, Lanškrounské rybníky, Rybník Moře, Rychnovský vrch, U Banínského viaduktu

EVL – základní ochrana (10 lokalit):

Bouda u Těchonína, Heřmanův Městec, Jeskyně Bětník, Jeskyně u Horního Újezda, Pardubice, Pařížov, Podolská a Páterova jeskyně, Tichá Orlice, Uhersko, Vranová Lhota

2 - vyhlášení lokality do 5 let – 34 lokalit:

Přírodní rezervace (6 lokalit):

Boršov, Hemže – Mýtkov, Hřebečovský hřbet, Mazurovy chalupy, Psí kuchyně, Žernov

Přírodní památky (6 lokalit):

Kunětická hora, Malá Straka, Michnovka – Pravy, Nový rybník u Opatova, Pod Farským, U Pohránovského rybníka

EVL – základní ochrana (8 lokalit):

Běstvina, Bohdalov, Brandýs, Dolní Chrudimka, Litice, Moravská Sázava, Orlice a Labe, Vadětín – Lanšperk

3 – možné pozdější vyhlášení (lokalita v záloze) – 30 lokalit

Varianta 3a.....pozdější vyhlášení nutné (4 lokality):

Mokřina u Rzů, Rašeliniště pod Suchým vrchem, Rašeliniště u Červené vody, Semanínský sad

Varianta 3b.....pozdější vyhlášení možné (24 lokality):

Bledule u Ostrova, Bohuňovské skály, Buková hora, Horní Hynčina, Chýštské dubohabřiny, Lodrant, Lubenské kopce, Malý Karlov, Městecký les, Mokřiny pod Křížovou horou, Niva Zádolského potoka, Orličky, Pod kopcem, Prameny Svitavy, Rvasické louky, Rybníky pod Bukovkou, Strášovský rybník, Šilinkův důl, Šlajfront, Údolí k Ostrému kameni, Údolí Rokytanky, V podkově, Za horama, Zámecký park Letohrad.

Optimalizace sítě ZCHÚ v Pardubickém kraji

Název	Kat.	Předmět ochrany	Výměra	Okres	Poznámka	Priorita
Anenské údolí	PR	Smíšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy, polopřirozené suché trávníky a facie křovin na vápnitých podložích, extenzivní sečené louky nížin až podhůří. Druh: modrásek bahenní.	39,40	CR	EVL překryv s MZCHÚ	1
Běstvína	(PP)	Páchník hnědý.	19,09	CR	EVL	2*
Bledule u Ostrova	PP	Komplex olšin, řídkých vrbových křovin, rákosin a mokřadů v mělkém údolí pravobřežního přítoku Ostrovského potoka.	8,07	UO	návrh MZCHÚ VKP Pod vodárnou	3b
Bohdalov	(PR)	Polopřirozené suché trávníky a facie křovin na vápnitých podložích, extenzivní sečené louky nížin až podhůří, bučiny asociací <i>Luzulo-Fagetum</i> a <i>Asperulo-Fagetum</i> .	956,42	SY	EVL – část v Olomouckém kraji	2*
Bohuňovské skály	PP	Výrazné skalní výchozy a útvary v amfibolitu, zejména unikátní ukázky ptygmatických vrás. Přirozený výskyt jalovce obecného, skalníku rozprostřeného a strdivky sedmihradské, hnízdiště výra velkého.	3,21	SY	návrh MZCHÚ. 3 lokality, plán péče 2008 – 2017	3b
Boršov	PR	Populace modráska hořcového, hořce hořepníku, hvozdíku pyšného a jejich stanovišť. Bezkolencové louky v severní části přecházející do suššího stanoviště.	2,70	PA	návrh MZCHÚ plán péče 2007 -2016, schválen 2. 1. 2008	2
Bouda u Těchonína	(PP)	Netopýr černý, netopýr velký.	0,04	UO	EVL	1*

Název	Kat.	Předmět ochrany	Výměra	Okres	Poznámka	Priorita
Brandýs	(PR)	Štěrbínová vegetace vápnitých skal a drolin. Lesy svazu <i>Tilio-Acerion</i> na svazích, sutích a roklich, květnaté bučiny.	189,51	UO	EVL biotopová lokalita	2*
Buková hora	PP	Acidofilní bučiny, horské třtinové smrčiny.	164,19	UO	biotopová lokalita	3b
Buky u Vysokého Chvojna	PR	Páchník hnědý.	29,53	PA	EVL překryv s MZCHÚ	1
Černý Nadýmač	PP	Přirozené eutrofní vodní nádrže, lokalita puchýřky útlé.	24,37	PA	EVL	1
Dolní Chrudimka	(PP)	Klínatka rohatá.	65,58	CR	EVL (rozšíření EVL Chrudimka v Pardubicích, přejmenování lokality)	2*
Hemže - Mýtkov	PR	Lesy svazu <i>Tilio-Acerion</i> na svazích, sutích a roklich.	27,83	UO	EVL	2
Heřmanův Městec	(PP)	Páchník hnědý.	62,58	CR	EVL	1*
Hluboký rybník	PR	Páchník hnědý.	6,52	CR	EVL překryv s MZCHÚ	1
Horní Hynčina	PP	Porosty s význačným výskytem vstavačovitých a s jalovcem obecným, širokolisté suché trávníky.	7,40	SY	biotopová lokalita VKP Pastviny	3b
Hřebečovský hřbet	PR	Štěrbínová vegetace vápnitých skal a drolin, lesy svazu <i>Tilio-Acerion</i> na svazích, sutích a roklich, květnaté bučiny.	756,76	SY	EVL biotopová lokalita zahrnuje PR Rohová a PP Pod skalou	2
Hůrka	PR	Společenstva extenzivně kosených teplomilných trávníků v bývalém sadu s hojným výskytem zvláště chráněných druhů rostlin.	2,80	UO	návrh MZCHÚ	1

Název	Kat.	Předmět ochrany	Výměra	Okres	Poznámka	Priorita
Choltická obora	PR	Páchník hnědý, kuňka ohnivá.	69,59	PA	EVL překryv s MZCHÚ	1
Chýštské dubohabřiny	PP	Hercynské dubohabřiny, suché acidofilní doubravy.	326,10	PA	biotopová lokalita	3b
Jeskyně Bětník	(PP)	Vrápenec malý.	0,04	UO	EVL	1*
Jeskyně u Horního Újezda	(PP)	Vrápenec malý.	0,02	SY	EVL	1*
Kunětická hora	PP	Páchník hnědý.	26,94	PA	EVL	2
Lanškrounské rybníky	PP	Smíšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy, bezkolencové louky na vápnitých, rašelinných nebo hlinito-jílovitých půdách.	41,52	UO	EVL	1
Litice	(PP)	Štěrbínová vegetace vápnitých a silikátových skal a drolin. Acidofilní a květnaté bučiny.	121,05	UO	EVL; část v kraji Královéhradeckém	2*
Lodrant	PR	Vegetace vysokých ostřic, hercynské dubohabřiny, vlhké acidofilní doubravy.	153,41	PA	biotopová lokalita	3b
Lubenské kopce	PP	Uchování zbytku původního složení lesů Českomoravské vrchoviny na nejsevernějším okraji žulového podkladu. Štěrbínová vegetace silikátových skal a drolin.	35,56	SY	návrh MZCHÚ plán péče 2002-2012 biotopová lokalita	3b
Malá Straka	PP	Kuňka ohnivá.	2,94	CH	EVL	2
Malý Karlov	PR	Rybník Malý Karlov s rozsáhlým litorálem, který přechází do zrašelinělých mokřadů.	1 - 11,4 2 - 5,16	UO	Návrh MZCHÚ plán péče 2001-2010. 2 varianty: 1- celý rybník, 2 - jen mokřad.	3b

Název	Kat.	Předmět ochrany	Výměra	Okres	Poznámka	Priorita
Mazurovy chalupy	PR	Bezkolencové louky na vápnatých, rašelinných nebo hlinito-jílovitých půdách.	11,67	PA	EVL	2
Městecký les	PP	Hercynské dubohabřiny.	64,74	CH	biotopová lokalita	3b
Michnovka - Pravy	PP	Čolek velký.	3,12	PA	EVL	2
Mokřina u Rzů	PR	Výskyt vzácných a chráněných druhů ptáků a obojživelníků. Biotopy: rákosiny eutrofních stojatých vod, vegetace vysokých ostřic, vlhké pcháčové louky.	34,79	UO	návrh MZCHÚ plán péče 2005-2015 biotopová lokalita přechodně chráněná plocha	3a
Mokřiny pod Křížovou horou	PR	Komplex rašelinných a suchých luk v bývalém vojenském prostoru.	22,47	UO	návrh MZCHÚ VKP 11123 Pod Křížovou horou	3b
Moravská Sázava	(PP)	Bučiny asociace <i>Luzulo-Fagetum</i> a <i>Asperulo-Fagetum</i> . Smíšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy. Biotopy: vlhké pcháčové louky, vlhká tužebníková lada.	353,36	UO	EVL biotopová lokalita	2*
Niva Zádolského potoka	PR	Makrofytní vegetace eutrofních, mezotrofních a mělkých stojatých vod. Rákosiny mělkých stojatých vod, údolní jasanovo-olšové luhy.	44,15	SY	biotopová lokalita	3b
Nový rybník u Opatova	PP	Ekosystém rybníků Nový a Bukový s poměrně vysokou biodiverzitou. Výskyt chráněných druhů obojživelníků, ptáků a rostlin.	98,57	SY	návrh MZCHÚ plán péče 2004-2008 biotopová lokalita	2

Název	Kat.	Předmět ochrany	Výměra	Okres	Poznámka	Priorita
Orlice a Labe	(PR/PP)	Smíšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy, přirozené eutrofní vodní nádrže, nížinné až horské vodní toky, otevřené trávníky kontinentálních dun, bezkolencové louky, vlhkomilná vysokobylinná lemová společenstva, extenzivní sečené louky nížin až podhůří, smíšené lužní lesy podél velkých řek středoevropské provincie.	2683,18	UO	EVL	2*
Orličky	PP	Přechodové rašeliniště.	1,68	UO	biotopová lokalita	3b
Pardubice	(PP)	Páchník hnědý.	2,24	PA	EVL	1*
Pařížov	(PP)	Netopýr černý.	0,04	CR	EVL	1*
Pod Farským	PP	Mokřadní biocenóza slatinné loučky a přilehlé olšiny v pramenném prostoru drobného potůčku, stanoviště kriticky ohrožené pětiprstky hustokvěté.	4,00	SY	návrh MZCHÚ plán péče 2004-2008	2
Pod kopcem	PP	Vlhké i suché louky, unikátně meandrující potok, lužní břehový porost, větší vodní plochy a navazující rozsáhlé lesní porosty.	4,52	SY	návrh MZCHÚ plán péče 2003-2013	3b
Podolská a Páterova jeskyně	(PP)	Netopýr brvitý, vrápenec malý.	0,04	CR	EVL.	1*
Prameny Svitavy	PP	Vlhké pcháčové louky, údolní jasanovo-olšové luhy.	14,61	SY	biotopová lokalita	3b

Název	Kat.	Předmět ochrany	Výměra	Okres	Poznámka	Priorita
Rašeliniště pod Suchým vrchem	PR	Mozaika rašelinných biotopů, nelesních rašelinišť, rašelinných luk a ostrůvků dřevin, v nichž se vyskytují chráněné a ohrožené druhy rostlin.	2,78	UO	návrh MZCHÚ plán péče 2009-2018 biotopová lokalita	3a
Rašeliniště u Červené Vody	PP	Nevápnitá mechová slatiniště, vlhké pcháčové louky, mokřadní vrbiny.	7,36	UO	biotopová lokalita registrovaný VKP	3a
Rvasické louky	PP	Vlhké pcháčové louky.	11,26	CR	biotopová lokalita	3b
Rybník Moře	PP	Kuňka ohnivá.	2,26	PA	EVL	1
Rybníky pod Bukovkou	PR	Vegetace parožnatek, rákosiny eutrofních stojatých vod, vegetace vysokých ostřic.	148,10	PA	biotopová lokalita	3b
Rychnovský vrch	PP	Smíšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy, extenzivní sečené louky nížin až podhůří, bučiny asociace <i>Asperulo-Fagetum</i> , lesy svazu <i>Tilio - Acerion</i> na svazích, sutích a v roklich.	353,33	SY	EVL	1
Semanínský sad	PP	Starý opuštěný ovocný sad s velmi bohatou populací vemeníku zelenavého.	6,00	UO	návrh MZCHÚ inventarizační průzkum 2008	3a
Strášovský rybník	PR	Vápnomilná slatiniště s pěchavou slatinnou. Biotopy: rákosiny eutrofních stojatých vod, vegetace vysokých ostřic, vápnitá slatiniště, mezofilní ovsíkové louky, aluviální psárkové louky, střídavě vlhké bezkolencové louky.	57,21	PA	návrh MZCHÚ biotopová lokalita	3b

Název	Kat.	Předmět ochrany	Výměra	Okres	Poznámka	Priorita
Střemošická stráň	PR	Polopřirozené suché trávníky a facie křovin na vápnitých podložích, extenzivní sečené louky nížin až podhůří. Střevíčnick pantoflíček.	46,06	CR+OU	EVL překryv s MZCHÚ	1
Tichá Orlice	(PP)	Mihule potoční.	39,17	UO	EVL	1*
Psí kuchyně (Střelnice u Semanína)	PR	Fragmenty slatinných louček, vrbových křovin a iniciálních stádií mokřadní vegetace. Výskyt chráněných druhů rostlin. Biotopy: vlhká tužebníková lada, mokřadní vrbiny, květnaté bučiny. Smíšené jasanovo-olšové lužní lesy.*	269,99	UO+SY	EVL v něm navrženo MZCHÚ Střelnice u Semanína biotopová lokalita	2
Šilinkův důl	PR	Vysokostébelné trávníky skalních terás, suťové lesy.	79,31	CH	biotopová lokalita	3b
Šlajfront	PP	Autochtonní lesní společenstva květnatých bučin s mozaikou suťových lipových javořin.	7,63	UO	návrh MZCHÚ plán péče 2006-2016	3b
U Banínského viaduktu	PP	Střevíčnick pantoflíček.	0,95	SY	EVL	1
U Pohránovského rybníka	PP	Lesák rumělkový.	66,21	PA	EVL	2
Údolí k Ostrému Kameni	PP	Mezofiní ovsíkové louky, mezofilní bylinné lemy, vysoké mezofilní a xerofilní křoviny.	28,64	SY	biotopová lokalita	3b
Údolí Rokytanky	PP	Vegetace vysokých ostřic, štěrbinová vegetace vápnitých skal a drolin, suťové lesy.	28,92	UO	biotopová lokalita	3b

Název	Kat.	Předmět ochrany	Výměra	Okres	Poznámka	Priorita
Uhersko	(PR)	Lesák rumělkový.	81,16	PA+CR	EVL	1*
V podkově	PR	Velký meandr řeky Třebovky v hlubokém údolí se strmými svahy všech orientací.	72,63	UO	návrh MZCHÚ geobotanická studie 2000	3b
Vadětín - Lanšperk	(PR)	Štěrbínová vegetace vápnitých skal a drolin, květnaté bučiny. Říční rákosiny, mezofilní ovsíkové louky, vlhké pcháčové louky, vrbové křoviny hlinitých a písčitých náplavů, vysoké mezofilní a xerofilní křoviny.	208,19	UO	EVL biotopová lokalita	2*
Vranová Lhota	(PP)	Netopýr velký.	0,03	SY	EVL	1*
Za horama	PR	Zachovalá rašelinná louka s četnými prameništi na severním úpatí mírného svahu 440-460 m n. m.	1,64	UO	návrh MZCHÚ plán péče 2002-2011	3b
Zámecký park Letohrad	PP	Výskyt více ochranně významných druhů vyšších rostlin regionálního i neregionálního původu.	4,66	UO	návrh MZCHÚ plán péče 2003-2012	3b
Žernov	PR	Makrofytní vegetace přirozeně eutrofních a mezotrofních stojatých vod s bublinatkou jižní nebo obecnou, rákosiny eutrofních stojatých vod. Vegetace vysokých ostřic, nevápnitá mechová slatiniště, mezofilní ovsíkové louky, vlhké pcháčové louky, střídavě vlhké bezkolencové louky. Mokřadní vrby, vysoké mezofilní a xerofilní křoviny. Hercynské dubohabřiny, vlhké acidofilní doubravy.	312,41	PA	EVL biotopová lokalita překryv s MZCHÚ	2

Legenda:

Název.....název navrhované lokality
Kat.....navrhovaná kategorie zvláště chráněného území
Výměra.....výměra lokality v ha
Okres:.....PA.....Pardubice, CR.....Chrudim,
 UO.....Ústí nad Orlicí, SY.....Svitavy

Kategorie:

pp přírodní památka
PR přírodní rezervace
(PP) obecná ochrana, možná též přírodní památka
(PR) obecná ochrana, možná též přírodní rezervace

Priorita:

1 – lokalitu vyhlásit do 2 let
2 – lokalitu vyhlásit do 5 let
3 – pozdější vyhlášení (lokalita v záloze):
 3a.....pozdější vyhlášení nutné
 3b.....pozdější vyhlášení možné

* – lokalitu není nutné vyhlásit jako MZCHÚ (obecná ochrana)